MANVALE EXORCISTARVM, AC PAROCHORVM,

HOC EST

TRACTATVS DE CVRATIONE, AC PROTECTIONE DIVINA,

In quo, variis reprobatis erroribus, verus, certus, ſecurus, Catholicus, Apoſtolicus, & Euangelicus eiiciendi dæmones ab hominibus, & è rebus ad homines ſpectantibus: curandi infirmos: ab inimicis ſe tuendi: Deúmque in cunctis neceſſitatibus propitium habendi modus traditur.

Opus à nemine hactenùs attentatum, nedum Exorciſtis, & Parochis neceſſarium; ſed Medicis, Theologis, Concionatoribus, Obſeſſis, Ægrotis, ac in quacunque neceſſitate conſtitutis apprimè vtile.

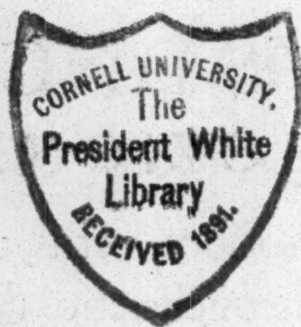
AVCTORE R.P. CANDIDO BROGNOLO BERGOMENSI,
Sac. Theologiæ Profeſſore Ord. Min. Refor. S. Franciſci.

Prodit quatuor Indicibus locupletatum.

LVGDVNI,
Apud IOANNEM RADISSON, via Mercatoria, ſub ſcuto Veneto.

M. DC. LVIII.
Cum Priuilegio Regis, & Superiorum Permiſſu.

CORNELL UNIVERSITY.
The
President White
Library
RECEIVED 1891.

REVERENDISSIMO DOMINO,

DOMINO,

ANTONIO DE NEVF-VILLE,

ABBATI SANCTI IVSTI,

ARCHIDIACONO INSVLÆ BARBARÆ,
necnon Archiepiſcopatus Lugdunenſis
Vicario Generali, &c.

*JOANNES RADISSON BIBLIOPOLA
Lugdunenſis, ſempiternam præcatur Fœlicitatem.*

ENIT ex Italia in Galliam Diuina Prouidentia hic Extraneus, vt Oenergumenis charitatiuè ſuccurreret (REVERENDISSIME DOMINE;) Sed quia alienigena & è paternis laribus elongatus, Patronum inter tot ſæculi pericula beneuolè fauentem peroptaret; ad Te ergo de Tua Benignitate & Clementia certior factus, vt opem enixis precibus efflagitet, ſupplex accedit. Sanè non multùm hæſi anceps, quo Tholo, & quâ Ara ſuſpenderem ego vtiliſſimum hunc Præſtantiſſimi Ingenij Fœtum;

tum; Nam ad Te Mœcenatem dulce decus meum sensi animum meum flecti: Tibi ideò sincero & integro corde, iustitiæ & gratitudinis ergo, illud consecrare magis studeo, vt potè Charitatis tuæ speciem præferentem, & imaginem veraciter repræsentantem. Nemini enim ignotum arbitror, quàm feruida sit tua erga Deum Optimum Charitas, ipsum amoris fontem & scaturiginem totis cordis affectibus semper coluisti, memor illius Diui Ioannis vaticinij: *Qui non diligit, manet in morte.* In Te eximia Virtutum Regina præualet, mundana vilissima tuis apparent obiectibus in conspectu Altissimi, quia manes in Charitate; Videt hoc Deus grato oculo; gaudent Angeli; & vniuersa Lugdunensis Diœcesis lætabunda proclamat: *Quia sic lucet Lux Tua coram hominibus, vt videant Opera Tua bona, & glorificent Patrem qui in Cœlis est:* Sed *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Hinc fit vt hic Amor vehementissimus non Deum tantùm sed & Proximum amplectatur, ita vt testari non dubitem, quòd *Totus Deo & Totus Proximo Viuas.* Illud Veritatis encomium Tua pro Pauperibus sollicitudo, Pauperi enim es adiutor; Tua pro deuiantibus cura, vt in viam possint redire iustitiæ; Tuum pro infirmis leuamen, infirmi sunt & visitas eos; Tuus contra delinquentes zelus, *zelus* namque *Domus Domini comedit Te*; omnia denique Tua Verba & Opera, (*Potens enim es opere & sermone*) clamore valido profitentur. Quidni igitur libellum hunc, perfectissimæ charitatis armamentarium offerre dubitarem? Equidem

Charitatis

Charitatis fraternæ ſignum euidentiſſimum eſſe vix negari à quoquam poteſt : A laqueis crudeliſſimis miſeros inſontes eripere, è captiuitate infauſtiſſima ad optatiſſimam libertatem fœliciter euocare, ærumnis & importunis calamitatibus oppreſſos in priſtinam & gratiſſimam reſtituere ſanitatem, mortuos vita donare. *In his apparuit Benignitas & Humanitas Saluatoris Noſtri Dei, qui cùm mortui eſſemus, viuificauit nos in Chriſto.* Quis à ſpiritibus immundis vexatos miſerrimos non appellet? Quis homines libertate pretioſiſſima donatos, ſub Dæmonum poteſtate, ſeruos non crederet? Quis ipſoſmet, licèt viuentes, mortuos non doleat?

Loquuntur, ſed, heu! verba iniquitatis & blaſphemiæ; Audiunt, ſed, proh dolor! inuiti verba vitæ æternæ; ambulant, ſed in viis deſertis & inaquoſis. Salubre remedium (REVERENDISSIME DOMINE) tandiu deſideratum horrendis calamitatibus tandem aliquando attulit Manuale hoc Exorciſtarum, & ſicut Dauid lyræ ſuæ cantu ſuauiſſimo Saülem à maligno Spiritu diſtortum liberauit, haud aliter hic Liber ab inimicis ſe tuendi modum fauſtiſſimè excogitauit. Tibi ergo (REVERENDISSIME DOMINE) Charitatis opus, tuæ exemplar ſimillimum iure merito debebatur.

Ad id ſecundò me mouet Paſtoris munus, quod candida animæ integritate in hac Lugdunenſi caula digniſſimè exerces. Paſtorum eſt ouium ſuarum curam & ſollicitudinem gerere, & Paſtor non eſt, niſi fortè mercenarius, teſte Veritate æterna, qui *dimittit oues & fu-*

git. Non ſic *bonus Paſtor*, qui *animam ſuam pro ouibus poſuit.* Huius figura eſt Paſtor, cuius laus in Hiſtoria, qui tenerrimo ouium ſuarum amore pulſus, ſitibundas & penè exanimes proprio ſaturauit cruore. Sibi ſoli non vigilat Paſtor, ſed de grege ſuo ſollicitus noctes ſæpiſſimè tranſit inſomnes. Eccleſiæ Paſtores & Præpoſitos Ducibus comparat Beatus Laurentius Iuſtinianus, fideles verò ipſis ſubditos militibus pares eſſe refert. Vſus autem (inquit) docet, vt quoties contingat, ſimul demicare exercitus, quod quiſque miles per ſe ſit ſollicitus, qualiter illæſus hoſtes poſſit euadere, illos inuadere, deprædari atque ſubigere: Singuli propria tractant negotia & pro ſua laborant ſalute; At verò Dux præter ſuam, gerit omnium curam; prouidet namque quibus exercitus alatur cibis, ſecum tacitus cogitat de vniuerſorum indemnitate, quomodo ſcilicèt aduerſarios valeat decipere, aduerſus illos inſidias ponere, & ſuperare incautos; cœteris quippe ludentibus, prandentibus, vagantibus, dormientibúſque, ipſe clàm inimicorum perluſtrat caſtra, ſi fortè eos improuiſos reperiat, inuadat, trucidet & diſpergat; ipſemet in hora conflictus hortatur Trepidos, vrget Pigros, Robuſtos accendit, Retrogredientes impellit, Deordinatos ordinat, & cum pugnantibus deſiderio & adhortationibus pariter & ipſe concertat. Sanè quod de viſibili dictum eſt exercitu, hoc de ſpirituali & inuiſibili cenſendum non ambigo. Porrò illum ſpiritualem exercitum congregationem dixerim eſſe omnium Fidelium, qui in Eccleſia tamquam in Campo ſub diuerſis

gradibus,

gradibus, videlicèt agminibus, sunt ordinati ad bellum aduersus Aëreas Potestates, quæ profectò mille modis, occultis machinationibus, fraudibus innumerabilibus, & implacabili crudelitate die noctéque Dei castra oppugnare non desinunt. Ad quorum siquidem Defensionem, Instructionem, & Regimen instituti sunt spirituales Duces, Animarum videlicet Pastores, Quatenus ipsorum salubri prouisione, admonitione sancta, plebs tota Fidelium credentium, quæ per se minus ad pugnandum est valida, indeficienter animetur, iugiter erudiatur, & ad certaminis perseuerantiam Consiliis salutaribus roboretur. En, ni fallor, boni Pastoris verissimum exemplar. Talis est scilicet vigilantissimus Pastor Illustrissimus & Reuerendissimus in Christo Pater & Dominus Archiepiscopus Lugdunensis, quem vt *Irreprehensibilem*, iuxta verba Diui Pauli, *tota Gallia veneratur*; Attendit enim spiritualiter & temporaliter vniuerso Gregi in quo posuit illum Spiritus Sanctus Archiepiscopum, regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo. Hic est de quo Deus apud Hieremiam loquitur: *Dabo vobis Pastorem iuxta cor meum, & pascet vos Scientia & Doctrina; qui cum apparuerit Princeps Pastorum, percipiet immarcessibilem Gloriæ Coronam.* Sed quia onus grauissimum humeris eius impositum, Te Compassorem dignissimum & Vicarium Generalem diuino spirante Spiritu feliciter elegit, vt Gregis ipsi commissi, tua Prudentia, Sagacitate, Consilio, Ope curam gereres. Huic Muneri tanta dexteritate satisfacis, vt gaudeant infirmi propter sola-

tium ipsis præstitum; contremiscunt improbi propter virgam iustè castigantem, præparatam; lætantur boni, & vniuersus populus cum cordis iubilo demiratur: Verbo denique & Exemplo quibus praees, proficis, vt quemadmodum facis, ita & nos faciamus. Tibi igitur (REVERENDISSIME DOMINE) Manuale hoc debebatur, non vt instrueret Pastorem, iam edoctum, sed vt tua Protectione & Authoritate stipatum omnibus præcipuè Parochis inseruiret. Dignum & permaximè necessarium apud externos habitum est, sed dignius foret in Gallia, si tibi gratum, & dignissimum, si sub Tuo Patrocinio in lucem prodeat. Vale & in æternum viue. Sic vouet,

Reuerendißimæ Dominationis Tuæ,

Humillimus & obsequentissimus seruus,
IOANNES RADISSON, Bibliopola Lugdunensis.

PRÆFATIO

PRÆFATIO
AD BENIGNVM LECTOREM.

MOTA fuit aliquot abhinc annis inter Exorcistas, & Medicos non spernenda lis, quæ sub Iudice hucusque indecisa pependit: Cuinam de morbis, an Medicis, an Exorcistis iudicium inferre liceret: quam quidem ab inimico homine in agro dominico superseminante zizania ortam esse, tutissimè potest ab omnibus iudicari. Cum enim nihil illi connaturalius fuit, & ad aliud quidpiam studium minimè erexerit, quàm ad morbis inficiendos maleficis, infestationibus noxijs vexandos, sæuæque suæ tyrannidi subiectos detinendos mortales, ne sibi de tot animarum, corporumve sit omittenda possessio; neve illi ab horrenda tam execrandi hostis seruitute per oportuna remedia amoueantur, callida machinatione, artibúsque dolosis ex Exorcistis nonnullos, & ex Medicis quosdam seduxit, vtrisque firmiter ad se tantùm morborum humanæ naturæ occurrentium cognitionem, & curationem pertinere suadendo. Hinc, cùm Medicorum quam plurimi detrimento laborantium maximo omnia ferè mala humanis tàm intùs, quàm foris obuiantia corporibus, rarissimè, vel nunquam maleficis Sathanæ versutijs, sed naturalibus duntaxat causis tribuere consueuerint; si quem veneficio fortè infectum (quòd hoc ipsi tanquam à munere suo extraneum non agnoscant) inueniant, non Ecclesiastica Exorcistæ potestate; sed virtute medica curandum esse opinantur. At Exorcistæ nonnulli siue imperitiæ, siue sufficientiæ gratia, quam sibi autumanter attribuunt, falcem in aliorum messem mittentes, malefico laborantibus morbo, maximo ipsorum periculo eisdem vomitoria, potiones, vnctiones, balnea, lenimenta, suffitus,

I. *Huius operis necessitas.*

ẽ aliaque

aliaque huiusmodi indifferenter proponunt ; & quod magis erroneum est, & error quidem peior priore sacris miscere non nisi à communi Dei, hominumque inimico fraudulenter inuenta, ac per obsessorum os Exorcistis, quæ non decent, quærentibus tradita, consueuerunt.

2. *A quo Auctor iussus onus suscipere.* Ea ergo de causa à cordatis viris rogatus Adm. Reu. P. Archangelus Carraria Bergomensis nostræ Religionis alumnus, tunc Prouinistri in Prouincia nostra Reformata insignitus officio, vt cùm de maleficiorum soluendis malis studio operam dederit, obsessorumque pius subleuator extiterit, tantæ litis difficultatem, quæ inter oppositas partes odij, inuidiæ, rixarumque motiones excierat, malefico morbo infectis prolixioris angustiæ, ac dilatandi imperij dæmonibus occasionem præbuerat, exploderet, nullum aptiorem sedandæ litis modum esse putauit quàm si publicis typis mandandis scriptis, quænam tùm Exorcistarum, tùm Medicorum partes sint in dignoscendis, curandisque morbis ad salubre oppressorum leuamen, demonstraretur. Cùm autem sibi hoc mihi onus imponere placuerit, etsi assiduè tùm ad sacrarum literarum lecturæ, tùm Euangelicæ prædicationis munus essem applicitus, non meis viribus, sed diuina gratia nixus, tanto honeri humeros libentissimè exposui ; & ideò, ne desiderijs meis imparem effectum explerem, varias de hoc scribentium doctrinas consului, de quorum fontibus diligentissimè hausi, quæ ad propositum institutum conferre videbantur. Hinc, vt faciliori modo, quàm priùs, maleficiorum soluerentur ligamina ; & ex obsessorum corporibus pellerentur dæmonia ; ac inter tot, tamque varias Exorcismorum formulas certiorem Exorcistis traderem modum, modernorum Theologorum Exorcisticæ artis professorum praxim maiori, quo potui studio tum corporeis, tum mentalibus oculis perscrutans, exorcizandique regulas à priscorum temporum Exorcistis considerans, ego meorum Superiorum iussu pluries Romæ, Venetijs, Taruisij, Bergomi, alijsque Italiæ Ciuitatibus, Vicis, ac Oppidis super Energumenos, morbisque obnoxios maleficis manus imposui, & cùm ad præcepta, diuino IESV interposito nomine, vexatos liberari compererim, tum nedum theorica edoctus ; sed & experientia mediocriter saltem instructus, varijs in veteri exorcizandi methodo compertis, reprobatisque erroribus, nunc Medicorum partes (si quæ circa

maleficia sint) breuiter tangendo, Opus hoc de Curatione Diuina ex piorum Theologorum consilio pro Exorcistis, Parochis ac, Medicis, ac quibusvis Chirstianæ veritatis posessoribus, maiora imposterum diuino fauente Numine daturus, typis mandare decreui.

Hoc sub Manualis Exorcistarum, Parochorumque titulo dedi, vt Exorcistæ, ac parochi illud præ manibus incessanter habentes, nedum ab Energumenis, ac maleficio affectis dæmones expellendi, ac fideles edocendi modum, quo in infirmitatibus valetudinem, in persecutionibus tutelam, in angustijs solamen, & in necessitatibus cunctis à Deo suffragium obtinere possint, ediscant; sed & ipsi, quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, ac perfecta agnoscant: ac semitas rectas, quæ ad Paradisi patriam perducunt, sibi eligere valeant; cùm in hoc verus, certus, securus, Catholicus, Apostolicus, & Euangelicus dæmones eijciendi, se ab inimicorum tuendi insultibus, Deumque in cunctis necessitatibus propitium habendi modus elargiatur. Verus certè est, qui traditur modus; cùm nullis subsit falsitatis erroribus; non enim ex dæmonum mendaciorum patris responsis per Energumenorum, obsessorumque ora veritatem desumit; sed infallibili Euangelicorum dogmatum veritate roboratur. Certus; suppositis namqne conditionibus hoc in opere assignatis, infallibiliter effectum consequitur: eo quia in Dei promissione, qui *fidelis est in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis*, immobiliter radicatur. Securus; quia non super volubilem mentis meæ arenam erigitur; sed super firmissimum diuinæ Scripturæ lapidem, sacrorum Canonum verbis, sanctorumque Patrum nititur auctoritate. Catholicus, vniuersalis quippe; non enim Exorcistis, ac Parochis tantùm; sed & omnibus Christianæ Religionis cultoribus per fidem IESV nomini præstitam ipsa increata veritas docet, & docuit conuenire. Apostolicus; ab Apostolis namque Dominíque Discipulis vsitatissimus fuit, & à cunctis Apostolicis viris in praxim deductus, Euangelicus denique; quia à Christo æterni Patris Filio Euangelio traditur, dicente: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: in nomine meo dæmonia eijcient.* Et, *Quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, vt glorificetur Pater in Filio. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.*

[Margin: 3. *Titulus.* — 4. *Subiectum.* — Psalm. 144. — Marci. 16. — Ioan. 14. vers. 13.]

5. *Diuisio.* Tres autem in partes hoc opus diuiditur, quarum prima de ſpirituali Medico, Exorciſta nempe, ſeu Parocho loquitur: Secunda de Ægroto obſeſſo, vel maleficio infecto, qui ſe per orationes, ac ieiunia ad liberationem rectè diſponit: Tertia demum de remedijs tum genericis, tum particularibus ad dæmonis coercendam, deprimendamque ſuperbiam requiſitis; nec non ad afflictorum animos ſubleuandos: Quæ in alijs minutioribus partibus diuiſæ ſub Apocalypticæ viſionis typo proponuntur.

Accipe igitur, benigniſſime Lector, exiguum hoc, quod tibi animi liberalitate opus exhibeo, (quod quidem elegantiori ſtylo prætexuiſſem, vt multorum ingeniorum ſublimitas poſtularet, niſi illud ad publicæ vtilitatis emolumentum, hominumque ſolamen, quorum plurimi ſunt, quibus, intelligentiæ defectu, minimè profuiſſet, ordinaſſem.) At, ſi quæ in eo ad publica, vel priuata bona ſpectantia repereris, à Deo vberrimo omnium fonte fluxiſſe firmiter crede, à quo omne ſapientiæ, ac ſcientiæ munus, omne datum optimum, & omne donum perfectum, Deipara fauente Maria, copiosè deſcendit, per quam cœleſtium gratiarum theſauri diſpenſantur. Hoc vnum denique, vt me in tuis apud Deum orationibus commendatum habeas, vt cetera, quæ pro Chriſtianæ Reipublicæ bono de tenebris ad lucem trahere ſtatui, diuino iuuante præſidio, perficere valeam. Vale.

SVMMARIA

SVMMARIA BREVIA
OMNIVM PARTIVM, CAPITVM, ARTICVLORVM, QVÆSTIONVMQVE,
Quæ toto hoc Opere continentur.

Hîc, & deinceps duo numeri, vnus paginam, alter numerum marginalem diiudicant.

Art. I.

Quæst.

Artic. I.

HIC

HIC AVCTORES OMNES PROBATÆ, VEL IMPROBATÆ FIDEI,

Theologi, Iuriſconſulti, Medici, Philoſophi, Phyſiologi, Hiſtorici, aliárumque ſcientiarum, atque artium Profeſſores, qui huic operi ſuam quoquomodo operam ſubminiſtrarunt, ſerie Alphabetica recenſentur.

A

BBAS Panormitanus.
R. Abenezra.
Ægidius de Coninch.
Albericus.
Albertus Magnus.
Albinus Flaccus.
Alcazar.
Alciatus.
Alcuinus.
Alexander Albertinus.
Alexander Alenſis D. irrefrag.
Alexander Calamato.
S. Alexander Papa I. Martyr.
Allois Abbas.
Almainus.
Aloyſius Bariola.
Alphonſus à Caſtro
Alphonſus Toſtatus.
Altiſiodorenſis.
Almalarius Fortunatus.
S. Ambroſius Epiſcopus.
S. Amphilochius Epiſcopus.
Anaſtaſius Germon.
Andreas de Vega.
Anonymus.
S. Anſelmus Epiſcopus.
S. Antoninus Archiepiſcopus.
Antoninus Diana.
S. Antoninus Abbas.
Antonius Hiquæus.
S. Antonius à Padua.
Antonius Flaminius.
Antonius Naldus.
Antonius Queuedo.
Aquiſa.
Archidiaconus.
Aretas.
Ariſtoteles.
Armilla.
Arnobius Rhetor.
Arnoldus Carnotenſis.
Arſenale Inquiſitorum.
S. Athanaſius Epiſcopus.
S. Audoenus Epiſcop. Rhotomag.
Auguſtinus Barboſa.
S. Auguſtinus Hipponenſis Epiſc.
Auicenna Medicus.

B

BAlthaſſar Paes.
Baptiſtà Codroncus Medicus.
Baretius de Baretijs.
Baronius Cardinalis.
Bartholomæus ab Angelo.
Bartholomæus Faius.
Bartholomæus Sibilla.
Bartholomæus Spineus.
S. Baſilius Magnus Epiſcopus.
Beda Venerabilis.
Benedictus Pererius.
Benedictus Iuſtinianus.

ĩ 2

S. Bernadiuus Senenſis.
Bernardus Abbas.
Bernardus Luxemburgicus.
S. Birgitta.
Boethius.
S. Bonauentura D. Seraphicus.
Bordonus.
Breuiarium Romanum.
Burcardus.

C.

CÆſar Carena.
CÆſarius Ciſterſienſis.
S. Caius Papa, & Martyr.
Canus
Capreolus
Carolus Baucius.
S. Carolus Borthomæus.
Carolus de Graffijs.
Carolus Oliuerius.
Caſſiodorus.
Cedrenus.
Chronicum Fratr. Minorum.
Cicero.
Ciruelis Darocenſis.
S. Clemens Papa Romanus.
S. Cœleſtinus Papa.
Concilium
- Antiochenum.
- Arauſicanum.
- Aurelianenſe I.
- Bracharenſe II.
- Carthaginenſe IV.
- Florentinum.
- Gangrenſe.
- Gerundenſe.
- Laodicenſe.
- Lugdunenſe.
- Moguntinum.
- Nicenum II.
- Romanum.
- Toletanum V.
- Toletanum VI.
- Tridentinum.

Conradus Monachus.
Cornelius à Lapide.
S. Cornelius Papa, & Martyr.
Crolandenſis Hiſtoricus.
S. Cyprianus Epiſcop. & Martyr.
S. Cyrillus Alexandrinus.
S. Cyrillus Hieroſolimitanus.

D.

DAniel Sennertus Medicus.
Dinamius Patricius.
S. Dionyſius Areopagita.
Dionyſius Carthuſianus.
Dominicus Bannes.
Dominicus Soto.
Dorothæus.
Durandus.

E

ECcleſia.
Echius.
T. Eligius Nouiomenſis Epiſcop.
S. Ephræm Syrus Diaconus.
S. Epiphanius Epiſcopus.
S. Eraſmus Epiſcopus, & Martyr.
S. Euagrius Epiſc. Conſtontinop.
Euclides.
Eugubinus.
Euſebius.
S. Euſtachius Presbiter.
Euthymius Zigabonus.
S. Ezra.

F

FAuentinus.
Felix Scripturiſta.
Ferdinandus à Caſtro Palao.
Fortunatus.
S. Franciſcus Aſſiſiates Seraphicus.
Franciſcus Ceſpedes.
Franciſcus Longobardus.
Franciſcus Maria Guaccius.
Franciſcus Pegna.
Franciſcus Pelizzarius.
Franciſcus Ribera.
Franciſcus Robortel.
Franciſcus Suarez.
Franciſcus Titelmanus.
Franciſcus Valeſius Medicus.
Franciſcus Victoria.
Fruſius.

Fulber

Fulbertus.
S. Fulgentius Episcopus Ruspen.

G

GAbriel Biel.
Gabriel Vasquez.
Galenus Medicus.
Genebradus.
Gregorius Presbyter.
S. Germanus Episcopus.
Glossa ordinaria.
S. Gregorius Nazianzenus Episc.
S. Gregorius Nissenus Episcopus.
S. Gregorius Magnus Papa.
Gregorius Papa XV.
S. Gregorius Turonensis Episcop.
Gregorius Sayrus.
Gretzerus.
Guilhelmus Abbas.
Guilhelmus Durandus.
Guilhelmus Philiarcus.
Guilhelmus Vorillon.

H

HAymo.
Hector Boethus.
Henricus à Gandauo D. solennis.
Henricus Institor.
Henriquez.
S. Hermas Discipulus Pauli Apost.
Hieremias Drexelius.
S. Hieronymus.
Hilarion Monachus.
S. Hilarius Episcopus.
B. Hildegardes Virgo.
Hincmarus.
Hippocrates Medicus.
Historia Ecclesiastica.
Hugo Cardinalis.
Hugo de S. Victore.

I

IAcobus Aluarez.
Iacobus Billius.
Iacobus de Graffiis.
Iacobus de Valentia.
S. Iacobus Diaconus.
Iacobus Pamelius.
Iacobus Simancas.
Iacobus Sprenger.
Iansenius.
Ignatius Lupus.
S. Ignatius Martyr.
Innocentius Papa I.
Innocentius Papa VIII.
Ioachin Abbas.
Ioannes Azorius.
Ioannes Baptista de Lezana.
Ioannes Baptista Folengius.
Ioannes Baptista Posseuinus.
Ioannes Carthagena.
Ioannes Cassianus.
Ioannes Chrysostomus Episc.
S. Ioannes Damascenus.
S Ioannes Diaconus.
Ioannes Duns Scotus D. subtilis.
Ioannes Fernelius Medicus.
Ioannes Gailer.
Ioannes Lorinus.
Ioannes Maior.
Ioannes Maldonatus.
Ioannes Moniletus.
Ioannes Turrecremata.
Ioannes Viguerius.
Ioseph Angles.
Ioseph Hebræus.
S. Irenæus Episcopus Lundunen.
Isaac Abbas.
S. Isidorus Episcopus Hispalen.
Isidorus Abbas.
S. Iuo Presbyter.
S. Iustinus Martyr.
Iustus Lipsius.

K

R. KImmi.

L

LActantius Firmianus.
Landulphus Carthusianus.
Laurentius ab Anania.
B. Laurentius Iustinianus.

Laurentius Peirinus.
Laurentius Portel.
Laurentius Surius.
S. Leo Papa.
Leonardus Lessius.
Leonardus Vaitus.
S. Leontius Episcopus Cæsarien.
Lippomanus.
Ludouicus Blosius.
Ludouicus Frois.
Ludouicus Granatensis.
Luisius Legionensis.
Lycosthenes.
Lyndanus.

M

Macrobius.
Marcellinus de Pise.
Marcellinus Historicus.
Marcus à Lisbona.
Marsilius.
Martinus Bonacina.
Martinus de Arles.
Martinus Delrius.
Martinus Nauarrus.
Maximilianus ab Eynaten.
S. Maximus Episcopus Taurinen.
Mechael Medina.
Missale Romanum.
Molfesius.

N

Nicephorus.
Nicolaus de Lyra.
Nicolaus Monachus.
Nicolaus Remigius.
S. Nilus Abbas.
Nugnus.

O

Ogglerius Medicus.
S. Optatus Episc. Mileuet.
Origenes.
Osbertus.
Ouidius.

P

Pannonius.
Paraphrastes.
S. Paulinus Episcopus.
Paulus Carraria.
Paulus Grillandus.
Paulus Layman.
Paulus Sherlogus.
Pedraza.
Pelbartus.
Peltanus.
Petrus Ancharanus.
Petrus Binsfeldius.
Petrus Blesensis.
Petrus Canisius.
S. Petrus Chrysologus Episcopus.
B. Petrus Damianus Cardinalis.
Petrus Gregorius.
Petrus Lombardus Episc. Paris.
Petrus Paludanus.
Petrus Rauzanus.
Petrus Tataretus.
Petrus Thyræus.
Philippus Marchinus.
Picus Mirandulanus.
Plato.
Pontificale Romanum.
Primasius.
S. Prosper Episcopus Rhegiensis.
Prosper Farinacius.

R

Rabanus.
Raynerius.
Raytherius.
Raynuthius.
S. Remigius Episcop. Rhemensis.
Richardus de Media-villa.
Richardus de S. Victore.
Richelius.
Rituale Romanum.
Robertus Bellarminus Cardinalis.
Rodulphus Cupers.
Roffensis.
Rupertus Abbas.
Rupertus Tuitiensis.

S

Sebastianus.
Scribonius.

Seneca.
Serenus Abbas,
Simeon de Muis.
Simeon Metaphrastes.
Socrates.
Speusippus Platonicus.
Staphylus.
Stephanus Eduensis Episcopus.
Stephanus Facundex.
SummaCorona.
Siluester Prieras.

T.

TAbiena.
Tertullianus.
S. Theodoretus.
Theodoricus Abbas.
S. Theophanes Episco. & Martyr.
Theophilactus.
Theophilus Abbas.
Theophrastus.
Theocteristus Monachus.
S. Thomas Doctor Angelicus.
Thomas Caietanus Cardinalis.
Thomas Cantipratensis.
Thomas de Kempis.
Thomas Chasellus.
Thomas Sanchez.
Thomas Valdensis.

V.

VAlerius Polidorus.
Varro.
Vgolinus.
Villegas.
Vincentius Beluacensis.
Vincentius Bonardus.
Vincentius Filiucius.
Viualdus.
Vvalafridus Strabus.

Z.

ZAcarias Vicecomes.
Zanardus.

EX

EX AVCTORIBVS

IN HOC OPERE ALLEGATIS,

Ij duntaxat, qui Exorcistico munere sunt perfuncti, hoc Indice Alphabetico continentur.

S. Adelelinus Episc. Sagiensis.
Ægydius Nitteletus.
S. Aichardus Abbas.
S. Albinus Episcopus Andegauen.
Alexander Albertinus.
S. Ambrosius Archiepiscopus.
S. Annon Episcopus.
S. Antonius Abbas.
S. Antonius à Padua.
SS. Apostoli Domini.
S. Auxentius Archimandrita.
S. Babyla Episcopus Antiochenus.
S. Barnabas Apostolus.
S. Basilius Magnus Episc. Cæs.
S. Benedictus Abbas.
B. Bernardus à Feltria.
S. Bernardus Abbas.
Bursus Billius Canonicus.
B. Caluppanus.
Carolus Oliuerius.
S. Constantius Episcopus Aquinas.
S. Cyprianus Episcopus, & Martyr.
S. Daniel Stylita.
SS. Discipuli Domini.
S. Dominicus Patriarcha.
S. Eligius Episcopus Nouiomen.
S. Elphegus Episcopus Cantuarien.
S. Eutychius Patriarcha.
S. Franciscus Patriarcha Seraphic.
S. Gallus Abbas.
S. Godefridus Episcopus Ambianen.
S. Gregorius Thaumaturgus Episc.
Hieronymus Menghus.
S. Hilarion Abbas.
S. Iacobus Alemanus.
B. Iacobus à Marchia.
S. Ignatius Loyola.
S. Ioannes Apostolus.
B. Ioannes à Capistrano.
Isidorus Abbas.
S. Iustinus Martyr.
S. Launomarus Archimandrita.
S. Laurentius Episc. Dunelmensis.
S. Macharius Patriarcha Antioch.
S. Maclouius Abbas.
S. Marcellus Abbas.
S. Marcellus Episcopus Parisiensis.
S. Martinus Episcopus Turonensis.
S. Maurilius Episcop. Andegauen.
Maximilianus ab Eynaten.
S. Maximus Episcopus Rhegiensis.
S. Nicetas Abbas.
S. Nicetius Episcopus Treuirensis.
S. Nonnus Episcopus Edessæ.
S. Parthenius Patriarcha.
S. Patapius Solitarius.
S. Paternus Episcopus Abricensis.
S. Paulus Apostolus.

MANVALIS EXORCISTARVM, AC PAROCHORVM

PARS PRIMA.

DE EXORCISTA.

VIDI, ait Ioannes Apoc. 1. *in medio septem candelabrorum aureorum similem filio hominis, vestitum podere, præcinctum ad mamillas zona aurea: caput eius, & capilli candidi erant, tanquam lana alba, & tanquam nix: oculi eius tanquam flamma ignis, pedes eius similes aurichalco, sicut in camino ardenti: & vox illius, tanquam vox aquarum multarum, &c. & facies eius, sicut Sol lucet in virtute sua.*

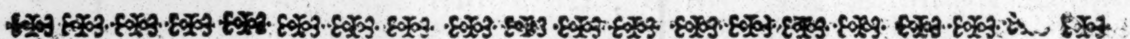
Quo apparatu Exorcista, Græca voce sic dictus, qui Latinè dæmonem adiurans, siue increpans vocatur, *cap. Cleros. vers. Exorcista.* 21. *distinct.* iuremeritò non homo, sed similis filio hominis dicitur, eò quòd conditionem humanam superantem, æquantem angelicam, & diuinam attingentem sortitus sit. I. **Exorcista, dictus dæmonem adiurans, per similem filio hominis figuratur.**

Verè plusquam homo est censendus, qui diabolum expellere potest. Quæ etenim vires alicui ex hominibus suppetunt, vt talem, & tantum inimicum gloriosè expugnare valeat; cum illo nihil debilius, isto nihil fortius in orbe reperiatur? *Nihil aliud est homo,* ait Diuus Bernardus libr. Meditat. cap. 3. *quàm sperma fœtidum, saccus stercorum, cibus vermium. Post hominem vermis, post vermem fœtor, & horror. Sic in non hominem vertitur omnis homo. Quid superbis puluis, & cinis: cuius conceptus culpa, nasci miseria, viuere pœna, mori angustia? Vnde superbit homo, cuius conceptio culpa: nasci pœna: labor vita: necesse mori?* Dæmon nihil horum patitur; sed intellectu subtilis, scientia illustris, motu velox, potentia insignis, essentia spiritualis, statu perpetuus perseuerat in æternum. Quomodo tam debilis dæmonem tam fortem posset è sedibus suis nolentem expellere, profligare reluctantem, nisi conditione cæteris hominibus supereminerer? **Quia dignitatem humanam superat.**

2. *Angelicam exæquat.* Vndè ſupra homines eleuatus Angelorum ſortes exæquat. Nam ſi Spirituum beatorum dignitatem attendas, videbis ipſos ſpiritibus malignis dominari, & dæmones ſuo ſubiectos imperio quaquauerſum agere, agitare, exagitare, vt docent Alexander Alenſ. *part.* 2. *q.*100. *mem.* 2. *art.*6. Rupertus Abbas *ſuper Iudicum cap.*5. B. Laurentius Iuſtinianus *de ſpirituali animæ reſurrect.* Iacobus Aluarez *libro* 1. *de victoria tentat. part.* 3. *cap.* 7. Diuus Baſilius *in Pſalm.* 33. & alij infra citandi *articulo de Angelis numer.* 515. Qua poteſtate cum Exorciſta virtutes aduerſas cohibeat, iuremeritò vt Angelus cenſendus eſt, & ſimilis filio hominis, qui Angelorum ore in forma iuuenis ſplendidi, & ingenui apparentium miniſterium contra dæmones exercet, vt ſcripturæ, ac Patres indicant, qui toties Angelorum titulo Eccleſiæ Miniſtros cohoneſtant.

Diuinam attingit. Immò diuinam aliquo modo attingit conditionem. Quis enim eſt ille filius hominis, cui ſimilis eſſe, aſſeritur à Ioanne, niſi Chriſtus Dominus, vt teſtantur Sanctus Irenæus *libr.* 4. *cap.* 37. Luiſius Legionenſis *de Nominibus Chriſti*, Aretas, Abbas Ioachim, Ribera, Haymo, Anſelmus, Alcazar, & alij relati à Cornelio à Lapide *in Apocalypſim*, qui ſeipſum tali nomine vocans Matthæi 25. huiuſmodi poteſtatem expulſiuam dæmoniorum ipſemet ſæpiſſimè exercuit, & ſuis Apoſtolis tradidit: neque illis ſolùm, ſed etiam ſucceſſoribus? Quam ſpiritualiter æmulantur omnes Exorciſtæ, cum ſpiritus malignos cogunt in fugam prorumpere: aut maleficia ſoluunt, morboſque veneficos ſanant. Et ideò iuremeritò ſimiles filio hominis eſſe dicuntur, eò quòd ſi non æqualem, ſaltem ſimilem poteſtatem adepti ſunt. Quare Exorciſta, qui conditione ſic eminet, multis qualitatibus fulgere debet, quæ illum ad tale munus efficaciter obeundum aptè diſponant; ſed præcipuè debet eſſe Poteſtate donatus, Scientia præditus, Virtutibus ornatus: vt tribus capitibus explicabitur.

Ideo debet eſſe Poteſtate donatus. Scientia præditus. Virtutibus ornatus.

CAPVT I.

Poteſtate donato.

3. *Eccleſiaſtica poteſtas Exorciſtæ neceſſaria ad debitam officij exercitationem.* Eccleſiaſticam poteſtatem omnibus Eccleſiæ Miniſtris neceſſariam eſſe, nemo ambigit. Quantumuis enim aliquis ſit abundantioribus chariſmatum donis præ cæteris ſuperfuſus, ſi tamen hac poteſtate careat, non poteſt ritè ſuum exercere miniſterium; ideo Exorciſta huiuſmodi poteſtate donatus eſſe debet, vt aptè ſit præparatus in iis, quæ ad officium exorciſticum pertinent.

Quod typicè videtur in ſimili filio hominis apparenti in medio candelabrorum aureorum, qui veſtitus erat podere, tunica, ſcilicet, byſſina, ſiue linea interula, quæ (vt explicant Nicol. Lyranus in poſtilla, & Alcazar ſuper Apocalypſim) erat veſtis Sacerdotalis deſcendens à collo, & humeris vſque ad talos, ideoq; dicta (Podiris) id eſt, talaris; tam arctè corpori adhæ-

neus, vt nulla ferè in ea esset ruga: cum esset stricta admodùm, & manicas haberet strictas. Nam quid designat sacerdoticum illud indumentum, nisi potestatem Ecclesiasticam, *quæ à Christo supernaturaliter, & specialiter Apostolis, Discipulis, & eorum successoribus legitimis vsque in finem sæculi ad ædificationem Ecclesiæ militantis secundum leges Euangelicas pro consecutione fælicitatis æternæ collata est?* Ita colligitur ex Soto *in 4. sent. d. 20. q. 1. art. 1.* Suarez *de Legibus, & Legislat. lib. 4. c. 1. num. 10. & cap. 3. per tot.* & Barbosa *de Episcopalis officij instit. c. 1.* & latiss. *de Iure Ecclesiast. vniuerso l. 1. c. 1. & 2.*

In qua descriptione quadruplex illius causa indicatur, secundum quam ab alia qualibet potestate distinguitur; Efficiens, cum dicitur: *à Christo supernaturaliter collata.* Nam cum Ecclesia sit regnum eius monarchicum, placuit aliquos ex hominibus assumere, quibus tanquam Officiarijs, & Magistatibus suam tribueret facultatem. Subiectiua, cum dicitur: *Apostolis, & eorum successoribus.* Nam hæc potestas Apostolis primitus collata, ab ijs transijt ad Apostolicos viros; & ab illis in eorum successores transfunditur vsque ad consummationem sæculi; *can. In nouo testamento dist. 21. & Concil. Trident. sess. 23. de Sacram. Ordinis cap. 1. & can. 1.* Formalis cum dicitur, *secundum leges euangelicas*, quæ dant formam vtendi: cum non sit in libertate Ecclesiastici, ea potestate ad libitum vti; sed ad legis Euangelicæ, & Ecclesiasticæ præceptum, quæ vnicuique definiunt, quid facto opus sit; aliàs vsus esset abusus. Finalis cum dicitur, *ad ædificationem Ecclesiæ*: eò quòd omnia eius ministeria ad malum remouendum, & bonum promouendum occupentur; vt fideles à malis liberi, & in bono confirmati facilius finem assequantur.

Eius quatuor causæ explicantur.

Hæc autem, vt ministerium respicit exorcisticum, secernitur in potestatem Ordinis exorcistatus, & sacerdotalis, ac potestatem Iurisdictionis ordinariæ, & delegatæ, quæ ambæ potestates Exorcistæ sunt necessariæ modo, quo sequentibus articulis explicabitur.

Duplex est. Ordinis (Exorcistatus, (Sacerdotalis. Iurisdictionis (Ordinaria, (Delegata.

ARTICVLVS I.

Ordinis Exorcistatus.

4

CVM *Ordo sit concentus operationum ad inuicem communionis proportio, vicissitudinis in omnibus causa, & contemperatio ad perficiendum idonea*, vt ait Speusippus *in platonicis definitionibus*; & æquum sit iuxta Apostolicum præceptum I. Cor. 14. *omnia honestè, & secundum ordinem fieri*, in Ecclesia dari oportuit Sacrum Ordinē plures graduum, ac dignitatum Ordines in se continentem, in quibus singularis gratia, & spiritualis potestas, atq; officium traditur Ordinatis, vt munus suum in Ecclesia ex professo gerant, vt docent Magister *in 4. d. 14. §. si autem*, D. Thom. *ibi q. 1. ar. 1.* Viguerius *in summa c. 16. §. 6.* & Barbosa *Iuris ecclesiast. vniuer. lib. 1. de Ordine, & qualit. Ordinan. cap. 32. num. 2.* vt sic ex ordinata illa potestate admirabilis officiorum harmonia consurgeret, propter quam tot ordinum varietate circundata non immeritò castrorum aciei ordinatæ assimilatur.

Quid sit Ordo genericè sumptus. In Ecclesia sūt plures Ordines.

Cantic. 6.

Inter hos graduum ordines numeratur Ordo Exorciſtatus, *qui eſt ſpiritualis poteſtas, qua Ordinatus poteſt dæmones increpare, illoſque ab hominibus, & è rebus ad homines ſpectantibus expellere.* Qua poteſtate nemo vti valet ad dæmones expellendos, ac diſſoluenda opera diabolica, qui non fuerit ſaltem huiuſmodi Exorciſtatus Ordine inſignitus, *cap. Non oportet. diſt. 69. ex Concilio Laodicenſi cap. 26.* Alcuinus *de diuin. offic. cap. 35.*

Definitur Ordo Exorciſtatus. Poteſtas in dæmones exerceri debet ab iis, qui ſunt in ordine Exorciſtatus.

5\. *Iure ordinario ab hoc munere excluduntur Laici.*

Quapropter iure ordinario ab huiuſmodi miniſterio Laici repelluntur, nec poſſunt ſine pacti dæmoniaci ſuſpicione hoc ſibi munus de iure vindicare. Nam ſi hoc ſibi ex officio deberi aſſeuerant, palam conuincuntur ſacrilegij. Si verò gratiam ad hoc specialiter datam, puta, per fidem in Chriſti nomine, prætendunt, tenentur huius iuris extraordinarij documenta præbere Eccleſiæ Sanctæ Prælatis. Nam etſi dæmonum expulſio, & ſolutio maleficiorum per fidem in Chriſti nomine inter gratuita Dei dona connumerentur, quæ in aliorum vtilitatem bonis, & malis, Clericis, & Laicis tribuuntur, vt docet Paulus 1. Cor. 12. dicens: *Alij datur operatio virtutum*, qua fideles per fidem poſſunt dæmones expellere, vt Chriſtus dixit Marci vlt. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur: In nomine meo dæmonia eijcient.* Nihilominus huiuſmodi gratiæ ab Eccleſia ſunt examinandæ, ſine cuius iudicio, & auctoritate nemini licet ſaltem publicè, vel miniſterialiter virtute peculiari exorcizare.

Infra n. 184. §. 5.

Clerici ſimplices.

Simili ratione excluduntur ab eo numero ſimplices Clerici, qui licèt aſciti ſint in ſortem Domini, & veniant nomine perſonarum eccleſiaſticarum; non tamen poſſunt hoc munus miniſterialiter obire, niſi Exorciſtatus Ordine ſint inſigniti. Ideò tota poteſtas penes illos manet, qui ſaltem in Exorciſtarum numero cooptantur.

§. I.

6\. *Ordo Exorciſtatus eſt vnus ex minoribus.*

HVnc autem ordinem vnum eſſe ex iis, quos minores vocant, omnes ſciunt quicumque eccleſiaſticam diſciplinam nouerunt, cuius vmbra præceſſit in lege veteri apud Iudæos, inter quos adiurandis dæmonibus aliquos vacaſſe, probat illud Domini dictum Lucæ 11. & Matthæi 12. *Si autem ego in Beelzebub eijcio dæmonia, filij veſtri in quo eijciunt? Ideò ipſi iudices veſtri erunt.* Vbi Toſtatus loquens in perſona Chriſti *quæſt. 64. ſuper illa Chriſti verba relata*, ait: *Non eſt veriſimile, quòd dicatis, ſcilicet, me eijcere dæmonia in Beelzebub: quia ego, & filij veſtri eijcimus dæmonia in eadem poteſtate; & tamen non conceditis, quòd filij veſtri eijciant illa in Beelzebub: nec ergo debetis aſſerere, quòd ego eijciam in Beelzebub; ſed in virtute Dei, ſicut filij veſtri: cum non appareat aliqua ratio differentiæ, quare illos in virtute Dei, & me in Beelzebub dæmonia eijcere dicatis.* Deinde ſubdit: *Quod autem dicitur (Filij veſtri) accipitur de Exorciſtis. Nam apud Iudæos erant Exorciſtæ, qui inſtructi à Salomone dæmones eijciebant; & manſerunt ſemper in gente illa vſque ad tempora Chriſti, & etiam poſt. Aſſerit enim Ioſephus lib. 8. Antiquit. cap. 2. quòd tempore belli Romani, Iudæus quidam de gente Iudæorum coram Veſpaſiano*

Figuratus in lege veteri.

pasiano Cæsare dæmonem corpore expulit ; in cuius rei notitiam fecit , vt dæmon de corpore egressus vas aquæ coram positum videntibus cunctis euerteret. Sicque de istis Exorcistis Christus loquebatur , qui erant filij Iudæorum, idest , de gente illa. Quod confirmant Chrysostomus *super eadem verba Matthæi*,& Amalarius Fortunatus Episcopus Treuiren. *lib.2.de Ecclesiasticis officijs cap.9.de Exorcistis:* vt habetur *tom.9.par.1.Bibliotheca Veterum PP.*& Beda *tract.super Actus Apostolorum* ab eo allegatus.

§. II.

IN lege verò noua veritas subsecuta est , cum ipsemet Christus Ordinem hunc instituit;non,vt aiunt quidam , videlicet , quando Christus tetigit aures surdi , & muti dicens: *Ephpheta,quod est adaperire :* Marci 7. Et quando Maria Magdalena à septem dæmoniis ab eo fuit liberata. Matthæi 26. quia sequeretur , quòd bis instituisset Ordinem Exorcistatus , quod videtur absurdum ; Sed in vltima cæna;cum totum Ordinis Sacramentum instituit. Et licèt Augustinus Barbosa *de iure Ecclesiast. vniu.cap.33.de Ordine,& qualit.Ordin.num.5.in fine*,videatur asserere, solùm Sacerdotium institutum esse à Christo in vltima cæna, cæteros verò Ordines ab Apostolis , & ab eorum primis successoribus introductos esse ; omnesque dici à Christo institutos : quia ille omnium Ordinum officia in seipso quodammodo gessisse probatur ; Nihilominus cum ex sententia Doctorum melioris notæ, nempè D.Thomæ *par.3.q.64.art.3.* Caietani ibi,D.Bonau.*in 4.dist.24.q.1.& 4.*Richardi *quæst.3.art.3.*& aliorum infra citandorum , omnes Ordines sint Sacramenta, dubio procul est asserendum , Ordinem Exorcistatus à Christo Domino institutum fuisse in vltima cæna simul cum toto Ordine; Vel dicendum est , Iesum instituisse Ordinem Exorcistatus,cum *Matthæi cap.10.Marci 3.& Lucæ 9. Conuocatis duodecim Discipulis suis , dedit illis potestatem spirituum immundorum,vt eijcerent eos,& curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem.* Iuxta enim fidem omnia Sacramenta instituta sunt à Christo Domino: ita expresè definitur in Concilio Trident.*sess.7. de Sacramentis in genere can.1.*cuius verba sunt: *Si quis dixerit , Sacramenta nouæ legis non fuisse omnia à Domino nostro Iesu Christo instituta,anathema sit.*

7. *Institutus à Christo in lege noua.*

Et quando.

Vers. 1. Vers.15. Vers.1.

Quem ordinem seruatum fuisse ab initio nascentis Ecclesiæ probant Doctores testimonio Sanctorum Patrum , vt Ignatij , qui in epistola ad Antiochenses salutat Subdiaconos,Lectores,Cantores,Hostiarios, Exorcistas:Cypriani Episcopi,& Martyris,qui *l.4.epist.7.*scribit,per Exorcistas voce humana,& potestate diuina dæmones flagellari,vri,torqueri:Cyrilli Hierosolymitani *in præfat.Cathechef.*asserentis,Exorcistas per Spiritum Sanctum dæmones effugare:Optati Mileuit.*l.4.*docentis, per Exorcistas spiritus immundos depelli,& in desertum fugari:Clementis Romani Papæ *epistola ad Iacobum fratrem Domini :* Cornelij Papæ , & Martyris *epist. ad Flauianum*,quam Eusebius conseruauit:Caij Papæ,& Martyris *epist.ad Felicem Episcopum :* Augustini *lib.2.de Nuptijs , & concupisc. cap.19. & 29.* Quibus adde Concilia, Roman.sub Syluestro *can.3.* Antiochen. *can.10.* Carthag.4.*can.4.* cui interfuit , & subscripsit idem Augustinus , Laodic.

8. *Seruatus ab initio Ecclesiæ. Vt testantur Patres.*

Concilia.

cap. 16. & alia moderniora, quæ cum antiquis æqualis ſunt auctoritatis, & fidei.

§. III.

9. *Quem eſſe Sacramentum, ſuſtinent plures Theologi.*

HVnc Ordinem, aſſerunt nonnulli cum Durando relati à Ioſeph Angles *in* 4. *ſent. q. de Sacram. Ord. art.* 1. *diff.* 3. eſſe tantùm ſacramentale; Attamen Sacramentum eſſe, ſicut & cæteros ordines, tuentur, præter D. Thomam, & alios ſupra relatos num. 7. Paludanus *in* 4. *d.* 24. *quæſt.* 1. Albertus Magnus, Almaynus, Maior ibi. Franciſcus à Victoria *Summa Sacram. quæſt.* 6. *de Ordine.* Coninchus *diſp.* 28. *dub.* 6. Nugnus *quæſt.* 27. *art.* 2. *concl.* 1. & Bonacina *de Sacram. diſp.* 8. plures citans Doctores. Quare cum Ordo Exorciſtatus ſit Sacramentum, eum ſuum producere effectum non ſolùm ex opere operantis; ſed etiam ex opere operato, videlicet ex virtute Paſſionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, nempe, ex ſe, & ex vi talis Ordinis abſolutè, & infallibiliter ſecundum Dei legem ordinariam dæmones ab obſeſſis corporibus expellere, ſi adſint omnia requiſita, vt mox dicetur *num.* 17. *& ſequentibus*, fatemur indubitanter cum Toſtato *par.* 2. *in* 1. *Regum cap.* 16. *quæſt.* 41. Alphonſo à Caſtro *liu.* 6. *aduerſus hæreſes verb. Exorciſmus*, Sanchez *lib.* 2. *in præcepta Decalogi cap.* 42. *num.* 16. Suarez *tom.* 3. *in* 3. *par. D. Thomæ quæſt.* 65. *art.* 4. *diſp.* 15. *ſect.* 4. Valentia 2. 2. *diſp.* 6. *quæſt.* 8. *punct.* 2. Philiberto Marchino *tract.* 2. *de Sacramento Ordinis par.* 4. *cap.* 10. Virtus enim huius Ordinis, quæ eſt expulſio Dæmonis ab obſeſſis corporibus per ſe pendet ex inſtitutione diuina, & poteſtate tradita à Chriſto Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus, & ab Eccleſia ſuis Eccleſiaſticis Miniſtris, nempè, Exorciſtis. Sed neceſſe eſt, vt Exorciſtæ in ſuis præceptis nomen Dei, videlicet, vel Sanctiſſimæ Trinitatis, vel Domini noſtri Ieſu Chriſti interponant.

Ideò producere ſuum effectum ex opere operato: nempè dæmones expellere, ſi adſint omnia requiſita.

Probatur Ex inſtitutione Chriſti.

Vndè per ſola verba, quæ proferunt Exorciſtæ dæmones obiurgantes, eos non expellunt: quia ex ſe nullam habent efficaciam; ſed quando præcipiunt in nomine Sanctiſſimæ Trinitatis, vel in nomine Ieſu Chriſti, dæmones expelluntur, non vi verborum coacti; ſed à virtute Dei, qui vult operari prolatis illis verbis.

10. *Auctoritate Toſtati.*

Hoc probat Toſtatus loco citato à ſimili in Sacramento Euchariſtiæ. *Quemadmodum enim*, ait, *in Sacramento Euchariſtiæ prolatis verbis à Sacerdote eſt ibi verum corpus, & Sanguis Chriſti; & tamen iſta verba ex natura ſua non habent aliquam virtutem ad hoc efficiendum: quia ſi in verbis eſſet virtus naturalis, à quocumque illa proferrentur, conficeretur Euchariſtia. Sed falſum eſt: quia ſi Laicus illa protulerit, nihil efficit. Etiam non eſt efficacia à Sacerdote: quia tunc quandocumque Sacerdos illa proferret, conficeret. Sed falſum eſt: quia ſi non proferantur cum intentione conſecrandi, ſed intentione iocandi, nihil efficit. Similiter ſi non proferantur ſuper debitam materiam, nihil fit. Solus ergo Deus eſt, qui conſecrat, faciendo ibi eſſe verum corpus Chriſti: & ſic ipſe fieri iuſſit Ioan. cap.* 13. *&* 1. *Corinth.* 11. *Ita in Exorciſtis, quamquam verba quæ ipſi proferunt, non habeant ex natura ſua aliquam efficaciam ad expellendos dæmones de corporibus; prolatis tamen illis verbis, quæ etiam in forma*

dedit

dedit Deus, illicò dæmonem eiicit de corpore. Et hoc: quia ipse promisit, scilicet, quòd prolato nomine suo ista fierent: Marci vltimo, scilicet, In nomine meo dæmonia eiicient, idest, prolato nomine meo. Hæc Test. Hoc ipsum confirmat Alphonsus à Castro loco citato: *Vis*, ait, *præcepti ab Exorcista prolati contra dæmones verbis Christi innititur: In nomine meo dæmonia eiicient. Per quæ promisit non tantùm Exorcistis; sed toti Ecclesiæ, se numquam illorum inuocationi defuturum, qui nomen ipsius interposuerint.*

Alphonsi à Castro.

§ IV.

II. *In ministerio Exorcistatus cõcurrunt omnia, quæ in Sacramentis proportionaliter.*

Hinc ministerio huic exorcistico, ea, quæ in Sacramentis concurrunt, proportionaliter conuenire, non est dubitandum. Quod facilè probari potest ex Sacramento Pœnitentiæ, in quo, sicut in cæteris, concurrunt causa efficiens, materia, forma, & intentio Ministri, quorum si vnum deficiat, Sacramentum non efficitur. Docet Concil. Trident. *sess.* 7. *can.* 11. *de Sacrament. in genere*, Bartholomæus ab Angelo, *Dialogo* 1. §. 27. & Bonacina *disput.* 1. *de Sacrament. in genere quæst.* 3. *punct.* 2. alios plures citans. Efficiens causa, altera est principalis, quæ est Deus operans, peccata remittendo, & gratiam conferendo: Altera minus principalis, Sacerdos nempe, verba proferens absolutionis, qui est velut instrumentum morale: vt serra est artificiale, quæ mouetur à fabro lignario. Materia altera remota: Propinqua altera. Remota sunt peccata. Propinqua sunt actus detestationis peccatorum, & confessionis eorumdem. Forma altera remota, propinqua altera. Remota sunt verba absolutionis: *Ego te absoluo à peccatis tuis, In nomine Patris, &c.* Propinqua est prolatio verborum super debitam materiam. Intentio Ministri est, absoluere hominem à peccatis, & gratiæ Dei eum reconciliare. Quæ omnia si adsint, Sacramentum suum producit effectum.

D.Thom.3.p. q 84. ar.2. Nugnus, & Vasquez ibi, & Bonac. disp. 5. de Sacram q. 3.

Quænam sint causæ Exorcistatus, vt Ordo est.

Idem prorsus proportionaliter fatendum in ministerio Ordinis Exorcistatus. Non enim loquimur hîc de Exorcistatu, provt est ordinatio: quia sic eius causa principalis efficiens est Deus: minus principalis, dicta ministerialis, est Episcopus. Materia remota est liber Exorcismorum. Propinqua traditio eiusdem. Forma sunt verba ab Episcopo prolata, cum tradit Exorcistæ libellum, in quo Exorcismi continentur, dicens: *Accipe & commenda memoriæ, & habeto potestatem imponendi manus super Energumenos, siuè baptizatos, siuè Cathecumenos.* Intentio verò Episcopi est, instituere in Ecclesia Dei idoneum Ministrum ad dæmones expellendum. Ita præscriptum est in Concilio Carthag. 4. *can.* 7. & Ecclesiasticis canonibus *c. Exorcista dist.* 23. Et probant Valentia *tom.* 2. *disp.* 6. *q.* 8. *part.* 2. *col. penult. verbo Iampridem.* Sanchez *in Decalogi præcepta cap.* 42. *num.* 18. Guilhielmus Durandus *in Rationali diuin. offic. lib.* 2. *c.* 6. *num.* 4. Viualdus *in candel. aureo part.* 1 *vbi de Sacram. Ordinis num.* 12. *&* 13. Cardinalis Bellarminus *de Clericis lib.* 1. *c.* 13. *vers. tertius Ordin.* Henriquez *in Summa libr.* 10. *cap.* 9. §. 2. Molfes. *in Sum. Theologiæ Moralis tract.* 2. *cap.* 6. Fillitiecius *tract.* 9. *num.* 20. & 51. Sebastianus Cæs. *in relect. de Ecclesiastica Hierarchia disput.* 11. §. 3. *in*

fine

fine, Vasquez *tom.* 3. *in* 3. *part.* D. Thomæ *disp.* 137. *c.* 3. *num.* 32. Barbosa *de*
Vers. 15. *Iure Ecclesiast. in vniuer. lib.* 1. *de Acolyt. & aliis ordin. c.* 38. *num.* 14. & Petrus
Vers. 16. Thyræus *de Dæmoniacis c.* 37. *n.* 502. ex illo Actuum 19. vbi dæmon obiecit filiis Sceuæ iniquè huiusmodi potestatem vsurpantibus: *Iesum noui, & Paulum scio, vos autem qui estis? & insiliens in eos, &c.*

§ V.

12. *Exorcistatus, vt ministerium est, eius causa efficiens Principalis est Deus. Ministerialis est Exorcista. Exorcizare quid sit.*

SEd loquimur hîc de ministerio Exorcistatus, videlicet, provt actu exercetur ab Exorcista. Hoc enim modo consideratus, eius causa principalis est Deus, qui dæmonem tum ab hominibus obsessis, aut maleficiatis, tum à rebus ad homines spectantibus virtute sua expellit; vt docet Tostatus *loc. cit. num.* 10. Causa instrumentalis, seu ministerialis est Exorcista, qui in nomine Iesu dæmoni præcipit, vt exeat è corpore, quod possidet. Eius námque officium est, dæmonem adiurare, & increpare per nomen Domini, vt colligitur ex Augustino *libr.* 1. *de Vita beata*, vbi ait: *Exorcizare est per diuinam virtutem immundum spiritum adiurando expellere.* Quod pariter testantur Diuus Isidorus *in Epistol. ad Ludifredum*, & refertur *in cap. Perlectis distinct.* 25. Rabanus *lib.* 1. *de Institut. Clericorum cap.* 10. Hugo *lib.* 2. *de Sacramentis part.* 3. *cap.* 8. Stephanus Eduensis *tract. de Sacramento Altaris cap.* 3. *relatus tom.* 10. *Bibliothecæ Veterum Patrum.*

§ VI.

13. *Materia remota ministerij Exorcistatus quænam sit. Quænam materia propinqua.*

MAteria altera remota: propinqua altera. Remota est dæmon expellendus. Nam tota actio Exorcistæ versatur circa huiusmodi dæmonis expulsionem, tanquam materiam circa quam: vt sic patiens à diabolica tyrannide liber expeditiùs Deo inseruire possit. Propinqua est passiua dæmonis expulsio cooperante obsesso, aut maleficiato, (si est capax rationis) per actus liberi arbitrij, quibus dæmonem detestatur; ac protestatur, se nihil cum eo velle habere commune; ac firmiter credit, quòd Deus non solùm potest illum à Dæmone liberare, ac modum eum liberandi nouit; sed pro sua infinita clementia, ac bonitate, ac pro veritate verbi sui, quo promisit omnibus in se confidentibus suum præstare auxilium, illum absque vlla dubitatione à dæmone liberabit, si huiusmodi liberatio futura sit animæ salutaris.

Si verò obsessus, vel maleficiatus rationis vsu careat, tunc pro eo supplet Ecclesia. Verumtamen iuuant maximopere actus fidei, ac confidentiæ in Deum pro eius liberatione eliciti à parentibus, vel consanguineis, aut quibuscúmque Vexati curam habentibus.

Declaratur à simili in baptizandis (Adultis, (Paruulis.

Sicut in Sacramento Baptismi, cum Baptizandus est adultus, ante Baptismi susceptionem circa ea, quæ credenda sunt, cathechizari debet, vt habetur *can. ante viginti*, & in Concilio Laodicensi *can. Baptizandos.* & Concil. Bracharensi *can. Non liceat. de Consecrat. dist.* 4. tenetúrque habere voluntatem determinatam actualem, siue virtualem Baptismum suscipiendi.

piendi. Definita est in *cap. Maiores, de Baptismo.* vt docet Scotus *in* 4. *distinct.* 4. *quæst.* 4. Pro paruulis verò voluntarium consensum præstat Ecclesia. Ratio est: quia sicut originale peccatum fuit voluntarium non in paruulo, sed in Adam: ita remedium satis erit in paruulo, vt sit voluntarium in Christo instituente, & Ecclesia ministrante: fuit enim primus Adam futuri Adæ, scilicet Christi forma. Ita Ioseph Angles docet *Flor. Theolog. qq. in* 4. *quæst. de recipientibus Baptismum art.* 5. *difficul.* 4. *conclus.* 2. Pari modo obsessus, aut maleficiatus, si capax sit rationis, tenetur ipse habere voluntarium consensum suæ liberationis; & elicere actus fidei, ac confidentiæ in Deum, quòd pro sua pietate, ac fidelitate, ad præceptum ab Exorcista dæmoni faciendum, vt exeat, & recedat totaliter ab eo, illum Deus expellet, & in fugam vertet. Si verò rationis vsu careat, tunc supplet Ecclesia.

Verumtamen sicut cum paruulus solemniter baptizatur, fidem per verba gestantium quodammodo profitetur, & per eorundem verba diabolo, & mundo abrenuntiat: & hoc fit vi Sacramenti, & diuinæ gratiæ, quam Dominus donauit Ecclesiæ, vt habetur *can. Paruuli fideles de consecrat. dist.* 4. Ita obsessis, vel maleficiatis, aut ægrotis rationis vsu carentibus maximoperè iuuat pro sanitate à Deo illis impetranda, si eorum parentes, vel consanguinei, aut curam habentes actus detestationis in dæmonem, ac confidentiæ in Deum efficaciter eliciant. Sic enim Redemptor noster Iesus Christus pro fide Cananeæ filiam eius à dæmone liberauit. Matth. 15. Pro fide Centurionis seruo eius ægroto sanitatem contulit. Matth. 8. Pro fide eorum, qui paralyticum per tectum demiserunt, à paralysi liberauit eum. Matth. 9. Pro fide Archisynagogi eius filiam à mortuis suscitauit. Luc. 8. Pro fide patris pro filio suo dæmoniaco rogantis, illum à dæmone eripuit. Marci 9. Vnde Ioannes Maldonatus Comment. in cap. 9. Matthæi vers. 28. ait: *Licèt nemo possit iustificari aliena fide, potest benè gratias sanitatis obtinere aliena fide.* 14.

§ VII.

15. *Quanam sit eius Forma remota.*

Forma altera remota, propinqua altera. Remota sunt verba à Christo instituta; Marci vlt. *In nomine meo dæmonia eiicient.* Nam præcepta debent fieri in nomine Dei, præcipuè in nomine Iesu Christi interposito. Sic testantur Iacobus de Graffijs *in aureis decisionibus par.* 2. *lib.* 1. *cap.* 9. *n.* 6. Alciatus *lib.* 8. *parerg. cap.* 23. Durandus *in Rationali diuin. offic. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 1. *&* 2. Henriquez *in sum. lib.* 10. *cap.* 9. §. 2. Anastas. Germon. *de Sacrorum immunit. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 38. Rodulph. Cupers *in repet. cap. oportebat. dist.* 79. *sub titulo de Exorcistis ar.* 1. Cardin. Baronius *tom.* 1. *annal. Eccl. anno Christi* 56. *n.* 7. Petrus Gregorius *Syntagmate Iuris part.* 2. *lib.* 16. *cap.* 5. *num.* 1. vbi declarat, qui dicantur Energumeni: Vasquez *tom.* 3. *in* 3. *part. D. Thom. disp.* 236. *num.* 23. *vers. tertius, & n.* 24. Carolus de Graffiis *de effectibus Clericalibus in prælud. num.* 286. relati ab Augustino Barbosa *de Iure Ecclesiast. vniu. lib.* 1. *de Acolyt. & aliis min. Ordin. cap.* 38. *n.* 15.

Præcepta debent fieri in nomine Iesu, vel Sanctissimæ Trinitatis.

Tali forma vsi sunt Apostoli.

Simili verborum forma ipsi Apostoli, ac Discipuli Christi fassi sunt, se

vſos fuiſſe Lucæ 10. *Reuerſi ſunt ſeptuaginta duo cum gaudio dicentes: Domine etiam dæmonia ſubiiciuntur nobis in nomine tuo.* Quibus verbis Paulus Apoſtolus vtebatur Actuum 16. vbi à puella pythonem ſpiritum eiiciens
Verſ. 18. conuerſus ſpiritui dixit: *Præcipio tibi in nomine Ieſu Chriſti, exire ab ea: & exiit eadem hora.* S. Petrus ſimiliter, teſte S. Clemente, hac forma vtebatur: *Non curo, quomodo huc intraueris; ſed vt exeas impero in nomine Ieſu Chriſti.* Sic S. Ioannes Euangeliſta: *Interdico tibi in nomine Ieſu Chriſti Nazareni, ne vltrà hîc habites. Item in nomine Ieſu Chriſti hinc exite numquam redituri.* Sic omnes Sancti vtebantur, vt omnes eccleſiaſticæ ferunt hiſtoriæ. Quæ formæ eſſentialiter, & quoad ſenſum non differunt. Nam intentio Chriſti eſt, vt præcepta fiant in nomine eius. Ratio eſt: quia, vt
Verſ. 9. ait Paulus Philipp. 2. *Deus dedit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen; Vt*
Verſ. 10. *in nomine Ieſu omne genu flectatur cæleſtium, terreſtrium, & infernorum.* Et
Verſ. 12. Petrus Act. 4. *Hoc eſt nomen, in quo oportet nos ſaluos fieri.*

Forma propinqua. Forma verò propinqua eſt prolatio huiuſmodi verborum ſuper debitam materiam cum debita intentione; vt docent omnes Doctores in ſimili de Sacramentis.

§ VIII.

16. *Intentio, quam debet habere Exorciſta in ſuo miniſterio.*

INtentio, quam debet habere Exorciſta eſt, non ſolùm ſe velle dæmonem torquere; ſed illum à corpore obſeſſo expellere. Vel ſaltem habere debet intentionem faciendi, quod intendit Eccleſia, vel Chriſtus inſtituit faciendum. Quæ intentio omninò neceſſaria eſt in quolibet Eccleſiæ Miniſtro. Ideò Exorciſta neceſſariò debet ad veritatem Sacramenti, ſuum actum exteriorem, puta, verba in hunc finem dirigere, vt per illum actum id, quod Chriſtus Ieſus, vel Romana Eccleſia faciendum inſtituit, conficiatur: ita definita eſt expreſsè hæc veritas in Concilio Florentino. Confirmant Theologi D. Thom. 3. *par. q.* 64. *art.* 8. Alexander Alenſ. *in* 4. *part. quæſt.* 19. *mem.* 1. *art.* 4. D. Bonau. *in* 4. *diſt.* 6. *quæſt.* 1. *&* 2. Richard. *ibi quæſt.* 1. *art.* 1. Scotus *quæſt.* 3. 5. *&* 6. & alij plures apud Ioſeph Angles *in* 4. *quæſt. de Miniſtro Sacramentorum.*

§ IX.

17. *Exorciſmus infallibiliter ſuũ producit effectũ, ſi adſint omnia requiſita.*

CVm ego in hoc ſacro exorciſtico miniſterio, ea, quæ in Sacramentis requiruntur, proportionaliter concurrere videamus, proculdubio aſſerere non ambigimus, vim exorciſmi, ſeu præcepti eccleſiaſtici dæmoni ab Exorciſta facti in nomine Ieſu non inniti Sanctitati miniſtri, & ſi ea non parum iuuet; ſed inuocationi Sanctiſſimi Nominis Ieſu, & fidei, & Sanctitati Eccleſiæ, in cuius perſona fiunt; Et huiuſmodi præcepta vim habere dæmones expellendi non ſolùm ex opere operantis; ſed etiam ex opere operato, ſicut cætera Sacramenta in producendo ſuum effectum: vt colligitur ex D. Thoma 3. *part. quæſt.* 71. *art.* 3. Et ideò ſicut infallibilis eſt Sacramentorum effectus, niſi adſit aliquis defectus vel ex parte miniſtri, vel ex parte formæ, vel ex parte materiæ, vel ſuſcipientis: Sic infallibilis eſt effectus actus Ordi-

nis Exorcistatus, qui est expulsio dæmonis, nisi sit aliquis defectus vel ex parte causæ instrumentalis, vel intentionis Ministri, vel formæ, vel materiæ. Videamus ergo ex quanam causa defectus euenire possit; cum sæpius multi obsessi, ac maleficiati exorcizentur, nec tamen à dæmoniaca obsessione liberentur.

Vnde proueniat quòd aliqui obsessi exorcizati non liberantur.

§. X.

EX parte causæ efficientis principalis, nempè, Dei, non potest esse defectus: quia Deus quantum est ex se ad liberationem concurrere semper est paratus, quando expulsio dæmonis animæ obsessi futura est salutaris: quia Deus promisit in eo credentibus, quòd dæmones eijcerent, Marci vlt. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eijcient.* Si crediderint, nempè, dæmones eiicere in nomine Iesu. *Iesus enim*, ait Gregorius homil. 28. in Euang. apud Gloss. *Saluator est: vel etiam salutaris dicitur; & qui petit in nomine Iesu, salutaria petit, & illa obtinet, quæ petit.* Verba autem Dei præteriri non possunt: cum Deus sit verax, & omnia in veritate docens; & ita verax, quòd *Cœlum, & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt*, ait Iesus Matth. 24. Ideò quantum est ex parte Dei ex vi promissionis factæ, quando liberatio à dæmone personæ liberandæ est salutaris, Deus infallibiliter concurrit, si adsint cætera requisita.

18. *Non à Deo, si liberatio sit salutaris animæ.*

Hinc cautè legendi Auctores illi tàm prisci, quàm neoterici, qui dicunt, *Deum plerunque sinere dæmonem in sua voluntate, an obedire velit, nec ne; sicut homines, quibus Deus aliqua præcipit: quia Deus regulariter omnia mouet secundum modum suum; rationalia, scilicet, cum libertate. Sed tamen sicut hominibus adhibet stimulos, vt velint obedire per Prædicatores, aduersitates, & huiusmodi; Ita etiam malignis spiritibus adhibet stimulos vrgentes ad suam obedientiam, qui sunt exorcismi, quibus dæmones ita spiritualiter cruciantur, sicut homines verberibus corporalibus.* Hæc dicti Auctores.

19. *Adducitur error aliquorum.*

At quis nō videat, prædicta verba expresè veritati Sancti Euangelij aduersari, in quo Deus promisit in se credentibus, quòd dæmones eijcerēt in nomine Saluatoris independenter à dæmonis voluntate, immò contra dæmonis voluntatem? Marci vlt. sicut etiam c. 9. dixit: *Omnia credenti sunt possibilia.* Vbi videas eorum grauissimū errorem à nemine hucusque consideratum, dum ex prædictis suis verbis, & ex similitudine allata ostendunt, huiusmodi dæmonis expulsionē non fieri à virtute Dei dæmone inuito; sed pendere à libera dæmonis volūtate; sicut obseruatio præceptorū dependet à libero hominis arbitrio, Deo adiuuante. Quod impium est asserere: cū repugnet veritati Euangelicæ, & potestati Ecclesiæ, quæ huiusmodi facultatem dæmones eiiciendi à Christo Domino accepit independenter à dæmonis voluntate. Quod magis, ac magis ostendit factum, ac dictum Christi. Cum.n. Discipuli eius non potuissent ab illo puero lunatico dæmonē eijcere, accesserunt ad Iesum secretò, & dixerunt: *quare nos non potuimus eijcere illum?* Quibus non dixit Iesus: quia Pater meus noluit vti sua omnipotēti virtute; sed reliquit dæmonē in sua libertate, & obsti-

Et reprobatur.

Mar. 16.

natione; vt dixiſſent præfati Auctores. Sed reſpondit: *Propter incredulitatem veſtram.* Matthæi 17. cauſam refundens non in Deum, ſed in Exorciſtas: quia non ſe benè diſpoſuerant ad fidem vigoroſam, ac confidentiam perfectam impetrandam per orationem, & ieiunium: Nec non in obſeſſum, & eius patrem dicens: *O generatio incredula, & peruerſa: quamdiù apud vos erò? quamdiù vos patiar?*

§. XI.

20. *Quomodo ſit defectus ex parte Exorciſtæ.*

EX parte cauſæ inſtrumentalis, ſeu miniſterialis tunc eſt defectus, quando Exorciſta non cognoſcit ſuam poteſtatem à Chriſto ſibi traditam in perſona Apoſtolorum, & ab Eccleſia ſibi communicatam in Ordine exorciſtatus; qua mediante, debet credere, dæmonem teneri eius præceptis obedire, ſicut Deo in his, quæ ad liberationem pertinent obſeſſi; ſi etiam ipſe obſeſſus ſit bene diſpoſitus, & liberatio ſit ei profutura. Sicut enim ſecuris, vel ſerra eſt inſtrumentum fabri lignarij, & lignum obedit ſerræ, vel ſecuri, dum ſcinditur per eam: ſic dæmon neceſſariò miniſtro Chriſti, & Eccleſiæ tenetur obedire. Et ſicut non poteſt dæmon non obedire Deo: ſic non poteſt non obedire eius miniſtro in his, quæ infra eius poteſtatis limites continentur. Quam veritatem dæmones ipſi pluries Venetijs, & alibi coacti per vim præcepti ſibi à me facti in nomine Ieſu, faſſi ſunt, antequam per vltimum præceptum expulſiuum è corpore obſeſſo egrederentur.

Hinc plures Exorciſtæ huiuſmodi ſuam ignorantes poteſtatem, confugiunt ad dæmonem; ac per vim præcepti tentant educere ex Orco Luciferum cum ſuis ſatellitibus, vt ipſe veniat, ac poteſtate ſua ſathanica huiuſmodi obſtinatos è corpore obſeſſo ſpiritus eripiat, eoſque ad inferos deducat. Imò ſæpiùs ab ipſomet dæmone obſidente quærunt, vt dicat, quando velit exire, qua die, qua hora, quo loco, per quam perſonam, per quem Sanctum ſit expellendus: Et in alios huiuſmodi labuntur errores, qui à nobis vt abominabiles, Deoque & Eccleſiæ iniurioſi, & obſeſſis, ac maleficiatis valdè noxij, quin & ipſis Exorciſtis admodum pernicioſi reprobantur infra *cap. 3. articulo de Prudentia in vitandis erroribus.*

§. XII.

21. *Quando ſit error ex parte intentionis.*

EX parte intentionis dæmonem expellendi, notabilis defectus videtur in regulis traditis ab antiquis Auctoribus, dum aſſignant ad dæmones eijciendos multos dies, hebdomadas, menſes, & annos, in quibus multa præſcribunt adimplenda, & exercenda tum pharmaca corporalia, vnctiones, balnea, vomitoria, fumigationes ſulphureas: tum irriſiua, & alia id generis, quæ in eorum libris continentur: in quibus apertè conſtat, numquam Exorciſtam actualem, vel virtualem eijciendi dæmonem tunc habere intentionem, quando illud de exitu facit præceptum, ſi credit cætera alia ſeruanda eſſe neceſſariò: quia ſic verba contraria ſunt intentioni. Per verba enim præcipit, vt exeat citò; ſed intentio eſt, vt non exeat, niſi adimpletis huiuſmodi remedijs, & destructis maleficij ſignis.

Ex

§. XIII.

EX parte formæ communis, est defectus ferè in omnibus exorcisma-rijs. Nam relicta forma tradita ab ipso Christo, & ab Apostolis, ac Discipulis eius vsitata, quæ quoad essentiam clara est in Euangelio: *In nomine meo dæmonia eijcient:* & sæpiùs apud Euangelistas, & Acta Apostolorum memorata, nouas quærunt alibi exorcismorum formulas, vnusquisque proprio suo Marte, & continuè multiplicantur noui exorcismi vocati potentissimi, & efficacissimi, eò quòd in eis multæ continentur dæmonibus comminationes factæ; asserentes, necesse esse, Exorcistam, quoties Energumenum exorcizare aggreditur, saltem per sex horas continuas legere exorcismos, quasi modus expellendi dæmones consistat in multitudine, & longitudine coniurationum, & non in virtute, & efficacia Sanctissimi Nominis Iesu, qua ab Exorcista dæmones sunt expellendi. 22. *Error ex parte forma.*

Sed vndenam tanta multitudo exorcismorum, ex quorum lectione nimis defatigantur Exorcistæ, & obsessi defessi aufugiunt, si à Christo data est verborum forma (saltem quoad substantiam) dæmones effugandi? Cur Exorcistæ huc illucque discurrunt, vt nouas exorcizandi adinueniant formulas, si in Euangelio clara, & aperta traditur? Hoc vtique non aliundè prouenit, quàm ex ignorantia, qua laborant, eorum, quæ essentialiter spectant ad hanc artem. Hinc ex hac ignorantia sequitur error peior priore, quòd in huiusmodi suis exorcismariis admonent Exorcistas, vt dæmonem patrem mendacij interrogantes arctent, vt dicat: *Quibus verbis magis crucietur: Quinam sint Sancti in Cælo, & quinam dæmones in Inferno sibi magis inimici.* Quas interrogationes in suis coniurationibus sæpiùs repetunt; in quibus apertè manifestant, se numquam agnouisse verba sacri Euangelij, quibus Dæmones ab obsessis corporibus sunt expellendi. Vbi videas, quomodo per huiusmodi interrogationes occultè, & inconsideratè Exorcistæ euadunt diaboli discipuli. Quos errores infra detestamur *num.* 271. *& sequentibus.* *Vndè proueniat multitudo exorcismorum.*

§. XIV.

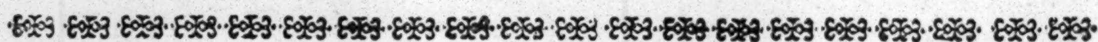
EX parte materiæ remotæ, quæ est dæmon expellendus, error euenit: quia ignorant, Christum per Passionem suam dæmonibus abstulisse omnem hominibus nocendi facultatem quoad actum secundum pro omnibus iis, quos Deus vult protegere ob aliquod bonum publicum, vel priuatum, & maximè, quia confidunt in protectione Dei Altissimi, ac in virtute Sanctissimi Nominis Iesu, cui Deus Pater dedit hanc virtutem, vt eo inuocato dæmones effugentur, ac cætera mirabilia supernaturaliter ab hominibus operentur; vt latè *infra n.* 65. *& sequent. & n.* 494. Vndè licèt dæmones maximam ex se vim habeant naturalem; attamen virtus hæc eorum quoad actum secundum, id est, quoad operationem est ligata, vt dixi, & maximè pro his, qui in Deum suam constituunt fiduciam, vt latissimè probatur infra *loco citato, & vbi de Fiducia in Deum.* 23. *Error ex parte materia remota.*

§. XV.

24. *Ex parte actuli liberi arbitrij ſæpè deficiunt Obſeſſi.*

TAndem ex parte materiæ propinquæ, quam voco paſſiuam dæmonis expulſionem, cooperante obſeſſo, vel maleficiato per actus liberi arbitrij, quibus dæmon deteſtatur, ac in Deum ſuam collocat fiduciam (ſi capax ſit rationis) eſt communis defectus: quia multi obſeſſi, ac maleficiati non ſe diſponunt ad fiduciam à Deo impetrandam, quæ eis, vt liberentur à dæmone, eſt neceſſaria. Non enim incumbunt orationi, nec ieiunijs vacant, per quæ à Deo huiuſmodi fiducia facilè obtinetur, vt latiſſimè infra, cum de Ægroto erit ſermo *par.* 2. Alij accedunt ad Exorciſtas, vt exorcizentur, & orant, & ieiunant; ſed nolunt credere, quòd Exorciſta poſſit prima vice (ſi expulſio fuerit ſalutaris) illos à dæmone liberare: ſed requiri, putant, multas temporis ſtationes, longas, ac ſæpiùs exorciſmorum lectiones iteratas, rerum fætidarum fumigationes, vnctiones, purgationes, & euacuationes crebro adhibitas. Alij credunt, voluntatem Dei ſic eſſe determinatam, vt à dæmone ita diu vexentur pro animæ ſuæ merito abundantiori, vt faciunt perſonæ magis exercitijs ſpiritualibus addictæ. Et licèt perſonæ iſtæ non peccent; tamen ponunt obicem ad liberationem ob defectum confidentiæ, quæ omninò neceſſaria eſt in adultis; videlicet, vt credant, ac confidant, quòd Deus non tantùm poteſt, & nouit illos à dæmone liberare, ſed pro ſua infinita bonitate, ac fidelitate ſuæ promiſſionis infallibiliter vult illos à dæmone liberare, ſi liberatio huiuſmodi eis ſit profutura. De his, & aliis huiuſmodi impedimentis latiſſimè infra *par.* 3. *vbi de Dæmone obſiſtente.*

Si ergo in his quatuor cauſis nullus in ordine ad liberationem defectus occurrerit, Exorciſtam per fidem Sanctiſſimæ Trinitatis, ac virtutem Sanctiſſimi Nominis Ieſu ab hominibus obſeſſis, ac maleficiatis, & è rebus ad homines ſpectantibus infallibiliter dæmones expulſurum, nemini eſt ambigendum, vt toto tractatus decurſu exactè demonſtratur.

ARTICVLVS II.

Ordinis Sacerdotalis.

25. *Dæmones expellere ex conſuetudine Eccleſiæ ad Sacerdotes ſpectat ratione Dignitatis.*

QVamuis ſanctum expellendi dæmones miniſterium quilibet Exorciſta ritè ordinatus exercere poſſit, *can. Perlectis diſt.* 25. & conſtat de S. Petro Martyre, dicto Exorciſta; tamen ex communi Eccleſiæ praxi ad Sacerdotes propriè, ac principaliter pertinet; & conuenientiùs ab illis exercetur, ſiue dignitatem, ſiue poteſtatem, ſiue exercitium ipſum conſideres.

Dignitas Sacerdotum tanta eſt, vt nullus in orbe, qualicumq; ſplendore fulgeat, eis æquiparari valeat, vt pluribus docet D. Chryſoſt. *in lib. de Sacerdotio.* Vnde decentiùs exorciſmi, & præcepta eccleſiaſtica ab eis fiunt: eò quòd per tantum miniſterium ſuper dæmones, & Angelos euehuntur: Cum dæmones, quantumuis mali, Sacerdotali imperio parere cogantur:

& An

& Angeli, etsi natura, & sanctitate sublimes, ei honorem habere, & mandatis eorum aliquando obsequi non dedignantur; præcipuè cum de expellendo è corporibus dæmone, aut dissoluendis maleficiis, agitur. Nam sicut mali hominum exitio semper inuigilant; ita boni eò magis eorum salutem procurant, vt benè docet Ioseph Angles *in 2. dist. 11. quæst. vnica dub. 6.* & libenti animo vires angelicas potestati sacerdotali connectunt, cum vident Sacerdotes, qui nobilitate ministerij æqualem, si non maiorem, cum eis sortiuntur conditionem, dæmones oppugnare; vt quasi agmine facto Angeli cælestes, & terrestres insimul iuncti, maiori impetu ferantur in hostem, qui tam potenter oppugnatus aufugere cogitur. Quare aptè admodum hoc ministerium Sacerdotibus reseruatur.

§ I.

HVic tantæ dignitati ampla potestas annexa est, cui multa conueniunt eorum, quæ ab Exorcista in liberatione energumenorum, aut maleficiatorum sunt præstanda: vt vexatis Sanctissimam præbere Eucharistiam: Sacramentales eorum audire confessiones: benedictionem impertiri rebus omnibus, quæ ad curationem illorum requiruntur. Quis enim ignoret Sanctissimam Eucharistiam esse potentissimum diuinæ virtutis pharmacum, & efficacissimum omnium spiritualium armorum promptuarium? Sacramentum Pœnitentiæ omnia ligata soluere, clausa reserare, aduersa mitigare, contrita sanare, confusa lucidare, desperata animare, dum peccata delet, quæ vt plurimum sunt causa maleficiorum, & obsessionum? vt probatur infra *cap. 2. vbi de Diuina permissione.* Sacerdotales benedictiones rebus diuinam conferre virtutem, per quam mirabilia perficiuntur? Quæ omnia simplex Exorcista perficere nequit, & ad Sacerdotes pertinent, qui sic conuenientiùs dæmonem iis remediis oppugnant. 26. *Potestatis.*

Quod pluries in variis energumenis, ac maleficiatis expertus sum. Cum enim dæmones præceptis sibi à me factis in nomine Iesu non obtemperarent, quæsiui à patientibus quantum temporis esset, ex quo peccata sua non essent confessi, ac Sacratissimo Eucharistiæ pabulo refecti. Qui respondentes: multum temporis; statim iussi, vt suam diligenter examinarent conscientiam, ex puro corde sua detestarentur peccata, ac fideliter, humiliterque illa confiterentur; nec non ad Sacram Eucharistiam sumendam deuotissimè se pararent: quia fides, seu fiducia in Deum licèt principaliter diuinæ liberalitati, ac fidelitati innitatur; attamen ait Cassianus *in suis Collationibus lib. 1. Collat. 9. cap. 32. de conscientiæ puritate creditur emanare.* Quo peracto, iterum dæmonibus præcepto imposito de exitu, illicò in fugam versi sunt. Quare iuuat plurimùm, Exorcistam sacerdotali dignitate esse insignitum, ac potestate audiendi confessiones suffultum: quia ipsemet potest obsessum interrogare de peccatis, & nosse quæ pharmaca spiritualia ei sint adhibenda ad faciliùs à Deo fiduciam obtinendam, qua ab omni valeat diabolica eripi vexatione.

§ II.

§ II.

27. *Miniſterij.* QVod magis expediens videtur, ſi modum conſideres, quo miniſterium exorciſticum ſolemniter exercetur, nempè, manuum impoſitione, & applicatione ſtolæ.

Impoſitione manuum ſuper vexatos à ſpiritibus immundis, & infirmos docuere Apoſtoli, & ea vſi ſunt. Immò quoad ægrotos ipſe Chriſtus Marci vltimo dicens : *Super ægros manus imponent, & benè habebunt.* Poſtea Sancti, vt Sanctus Martinus, qui Treuiris Tetradij ſeruum à vexante dæmone liberauit, vt ſacræ ferunt hiſtoriæ ; Et vſque modo Miniſtri Eccleſiæ iuxta Eccleſiæ praxim. Sic enim Epiſcopus dum confert Clericis ordinem Exorciſtatus, eis tradens librum Exorciſmorum ait : *Accipe, & commenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manus ſuper energumenos, ſiue baptizatos, ſiue Cathecumenos,* iuxta Concilij Carthaginenſis 4. præſcriptum, & *can. Exorciſta diſtinct.* 23. & Patres Theologos ſupra allegatos *num.* 11. Si autem qui exorcizant, ſint etiam Sacerdotes, per huiuſmodi manuum impoſitionem dæmones aliquando faciliùs deteguntur : eò quòd ad talem contactum contremiſcere ſoleant, non volentes illius manuum impoſitionem ſuſtinere, quæ quotidiè corpus dominicum contrectant, & aliis adminiſtrant. Hoc tamen non eſt neceſſarium : quia Exorciſta poteſtatem manus imponendi ſuper energumenos obtinet ab ordine Exorciſtatus, & non Sacerdotali.

Idem dicendum de ſtolæ applicatione, qua energumenos cingere, aut eam in eorum collum iniicere conſueuerunt ; vt aliàs feliciter præſtitit Pontius Abbas Boneuallis *in vita Sancti Bernardi libro* 4. *cap.* 7. Etenim ſtola quaſi ferreis vinculis ſpiritus nequam alligatur, vt ſe Chriſti captiuum eſſe cognoſcat, & ſuum victorem, atque tartarearum poteſtatum triumphatorem reuereatur. At vſus rectus, & proprius ſtolæ ad Sacerdotes pertinet, quaſi externi ordinis, & officij ſignum ; & conſequenter hic ritus aptiùs ab illis, quàm ab Exorciſtis obſeruatur.

§ III.

28. *Stolæ vſus oſtēditur non neceſſarius Exorciſtæ ad dæmones expellendos.* VEruntamen, quia plures moderni Exorciſtæ doctiſſimi, ac diù in arte exorciſtica verſati, relicta multitudine Exorciſmorum, toto conatu incumbunt, vt obſeſſos, ac maleficiatos in fide, ac confidentia in Deo, & poteſtate Exorciſtis ab Eccleſia tradita ritè inſtruant: Ac tandem, cum eos perfectè diſpoſitos agnoſcunt, In nomine Sanctiſſimæ Trinitatis, & in virtute Sanctiſſimi Nominis Ieſu more Apoſtolico, non vt Sacerdotes, ſed vt Exorciſtæ, poſt aliqua conuicia, & obiurgationes vulgari idiomate ad dæmones directas, illis præcipiunt, vt è corporibus obſeſſis aufugiant; & de facto videmus eos exire compelli : Dicimus, ſtolæ vſum non eſſe neceſſarium : quia licèt valdè ſit conueniens, miniſtrum, qui dæmones expellit, eſſe ſacerdotali inſignitum dignitate ; nihilominus quia hoc

hoc non exercet munus, vt Sacerdos est; sed provt ordine exorcistico est adoptatus; ideò ad hoc munus obeundum stola non est necessaria.

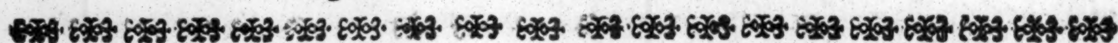
Est tamen necessaria necessitate præcepti in ritu exorcismorum, qui ante Baptismum præmittuntur, dum adulti, vel paruuli sunt baptizandi: quia tunc cum Sacerdotes vt Sacerdotes sunt, tale subeant onus *cap. Sacerdotes, de consecrat. distinct.* 4. cæremonias, ac ritus ab Ecclesia institutos, & in ea vniuersaliter receptos, vel in Episcoporum Conciliis constitutos, adeoque certam, & indubitatam originem habentes, diligenter obseruare tenentur. Per exorcismos enim & alia externa signa, quæ in Baptismi administratione solemni adhibentur, fidelibus innotescit, quid Baptismus interiùs in animo operetur. Non quòd diabolus in non baptizatorum corporibus tanquam obsessis habitet, nec quia homo secundum naturam malus sit: sed quia ex lapsu primorum parentum originem peccati, atque iustitiæ priuationem trahit; Et idcircò diaboli infestationibus magis est obnoxius, vti Sanctus Augustinus docet *libr.* 1. *de Symbolo ad Cathecum. cap.* 1. *Non creatura Dei*, ait, *in infantibus exorcizatur, aut exsufflatur; sed ille, sub quo omnes, qui cum peccato nascuntur. Est enim Princeps peccatorum. Ac per hoc propter vnum, qui lapsus est, & omnes misit in mortem, missus est vnus sine peccato, qui omnes in se credentes perducat ad vitam liberans eos à peccato.*

29. *Stolæ vsus est necessarius necessitate præcepti in ritu exorcismorum, qui ante Baptismum præmittuntur.*

Qui exorcizandi ritus videri potest in Pastorali, siue Rituali Romano, vbi *de Sacramento Baptismi.* Et in antiqua Ecclesia semper fuit in vsu, sicut constat ex Dyonisio Areopagita *cap.* 2. *Ecclesiasticæ Hierarchiæ part.* 2. Cyrillo Hierosolomit. *Cathechesi* 1. Chrysostomo *homil. de Adam, & Eua*, Cœlestino Papa *epist.* 1. *ad Episcop. Galliæ cap.* 12. Sancto Isidoro *lib.* 2. *de Officio Ecclesiastico cap.* 20. Alexandro Alens. *part.* 4. *quæst.* 10. S. Bonauentura *in* 4. *distinct.* 6. *art.* 3. *quæst.* 2. Iacobo Pamelio *loco citato, verb. exsufflatur, & exorcizatur*, & aliis relatis à Paulo Layman *Theologiæ Moralis part.* 2. *libr.* 5. *tractat.* 11. *cap.* 8. *de Sacramento Baptismi.*

Quare in administratione nedum Sacramenti Baptismi, sed & aliorum Sacramentorum Parochi, ac cæteri Ecclesiæ Ministri operam dare debent vt ritus ecclesiasticos benè calleant, & cum decore, & populi ædificatione exerceant iuxta præceptum Apostoli 1. Corinth. 14. *Omnia honestè, & secundum ordinem fiant.*

In exorcizandis verò à dæmone obsessis, aut maleficiatis, licèt sit proprium munus Exorcistæ, *can. Perlectis distinct.* 25. attamen præsente Sacerdote, cui de iure tenetur præstare obedientiam, sine eius licentia Exorcista huic muneri non se intromittat. Eo verò absente à Diacono, vel Subdiacono, vel ipso Exorcista exerceri potest; modò honestas, & recta Ecclesiæ consuetudo, aut euangelica norma, ac methodus obseruentur, quæ postulant, vt coram superioris Ordinis Clerico alter minoris gradus id ipso inuito non attentet. *can. Deniquè distinct.* 21.

Articvlvs III.

Iuriſdictionis ordinariæ.

30. *Poteſtas iuriſdictionis requiritur.*

Post præfatam Ordinis poteſtatem, qua Exorciſta præditus eſſe debet, alia requiritur, nempè poteſtas iuriſdictionis ſpiritualis, quæ (etſi alij aliter dicant) videtur habitualiter, ſeu aptitudinaliter eadem eſſe cum alia, cui tamen ſuperaddat applicationem materiæ, circa quam exerceatur. Hoc ſignificat Sotus *in* 4. *diſtinct.* 20. *quæſt.* 1. *art.* 1. cum docet, poteſtatem clauium non dicere niſi meram potentiam; Iuriſdictionem verò non eſſe propriè potentiam; ſed applicationem materiæ ad agens, vt ſequatur actio. Sic in ſtatu politico, cum Princeps alicui Medico facultatem facit vtendi ſua arte, non ſuperaddit eidem arti vim aliquam operandi, ſed tantùm applicationem materiæ circa quam operetur, hoc eſt, populum, cuius curationi incumbat. Sic in ſtatu eccleſiaſtico, cum Beneficium Curato Sacerdoti confertur, non datur ei poteſtas Ordinis, quam per caracterem Sacerdotalem iam habet, ſed applicatur ei populus, in quem illam exerceat.

31. *Non iure communi, ſed particulari, plurium Epiſcoporum.*

Hanc autem requiri dico, non iure communi, per quod Exorciſtæ, & Sacerdotes exorcizare permittuntur: cum nulla prohibitio ipſis facta reperiatur; ſed ex ordine Eccleſiaſtico multarum Diœceſum, quarum Epiſcopi prudenter interdicere conſueuerunt, nè quis ſine eorum licentia, etiam in ſcriptis obtenta, audeat obſeſſos exorcizare. Veruntamen, quia plures ſunt infra citandi Auctores, qui aſſeuerant locorum ordinarios hoc munus prohibere non poſſe: eò quòd talis auctorîtas miniſtris Eccleſiæ à Chriſto Domino per illa verba Marci vlt. *In nomine meo dæmonia eiicient*, conceſſa ſit, diligentiùs hæc veritas à nobis eſt enucleanda.

§ I.

32. *Epiſcopi non poſſunt prohibere munus exorcizandi.*

Dicendum ergo ex Martino Nauarro *Conſiliorum lib.* 1. *de offic. Iudic. Ordinarij Conſil.* 6. de hac exorcizandi poteſtate poſſe dupliciter loqui: Vel quoad poteſtatem generalem, quam omnes Chriſtiani habent à iure diuino, eiiciendi dæmonia, & adiurandi increpatoriè; Vel quoad particularem poteſtatem, quam habent quidam in aliquibus terris particulariter deputati ab Epiſcopis ad officium huiuſmodi exorcizandi arreptitios cum ſuperpelliceo, & ſtola, & quibuſdam aliis cæremoniis.

Quoad poteſtatem generalem à Chriſto, & à iure communi acceptam.

Quoad primam facultatem non videtur poſſe reſtringi ſaltem ab inferiore Papa: quia tale ſtatutum videretur contra ordinationem ab ipſomet Chriſto factam Marci vltimo, *Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur. In nomine meo dæmonia eiicient.* Quam tollere non poteſt inferior Papa. Imò nec ipſe Papa in totum, ſaltem ſine iuſta cauſa *c. ſunt quidam.* 25. *q.* 1. Quæ doctrina valet etiam pro Benedictione infirmorum. Sic teſtantur præter Nauarrum *loco cit. n.* 4. Vgolinus *de officio, & poteſtate Epiſcopi cap.* 47 *num.* 6. Philibertus Marchinus *tract.* 2. *de Sacramento Ordinis*

part. 4.

par.4. cap.5. Franciscus Cespedes *tract.de Exemptione Regularium cap. 6. dub.135.* Aloysius Bariola *Aphoris. Inquis. verbo Exorcizandi*, & Franciscus Pelizzarius *in Manuale Regularium tom. 2. de Exemptione Regularium tract. 8. cap.6. sect.1. num.54.* asserentes Episcopos non posse regulariter prohibere Clericis sibi subditis exorcizare: Nam de iure diuino est, vt vnusquisque actum sui Ordinis exerceat. Exorcizare autem est actus Ordinis Exorcistatus; cum hoc possit etiam facere quilibet Christianus per fidem in nomine Iesu Christi, dæmonem increpando die, noctuque; idque frequenter facimus, vt ait ipse Nauarrus *loco citato*, aspergendo nos aqua benedicta, & dicentes: *Ecce crucem Domini, fugite partes aduersæ, & cæt.*

Quo verò ad particularem potestatem videtur, quòd qui deputauit eos, posset astringere ad aliqua seruanda, quæ non tenerentur seruare alij, qui volunt vti sola potestate à Christo tradita: qualiter multi Sancti sine aliquo apparatu solo, verbo puta, præcepto facto in Nomine Iesu, vexatos à dæmoniis liberarunt. Quod sustinet etiam Suarez *tom. 2. de Religione lib. 4. de Adiuratione cap. 4. num. 5.* dicens. *Supposita necessitate hominis à dæmone obsessi, vel alia simili, possunt Ministri Ecclesiæ ex officio obligari,* (puta ab Episcopo) *ad dæmonem adiurandum, seu exorcizandum iuxta formam, & ritum Ecclesiæ: quia tenentur subuenire necessitati suorum fidelium per remedia conuenientia, & ab Ecclesia instituta. Vnum autem ex remediis pro illa graui necessitate destinatum ab Ecclesia est exorcismus.* 33. *Possunt Episcopi prohibere munus exorcizandi quoad potestatem particularem.*

§. II.

OB aliquam autem iustam causam benè potest Episcopus suspendere suos subditos ab exercitio talis Ordinis, puta, ob aliquod scandalum ex huiusmodi exercitij abusu exortum. Quæ suspensio potest esse generalis respectu omnium suorum subditorum quoad functionem publicam, & ministerialem. Quò verò ad functionem priuatam factam sine vlla cæremonia, solùm per inuocationem Sanctissimi Nominis Iesu, non debet esse generalis respectu omnium; sed tantùm respectu eorum, qui in tali functione obeunda deliquerunt: quia vnusquisque hoc habet à iure diuino, *Beneficium autem iuris nemini est auferendum, nisi in ius ipsum peccauerit. L.4. Si quis condemnatus ff. de re iudicata.* 34. *Ob aliquam iustam causam possunt suspendere suos subditos quoad functionem publicam. Quoad priuatā tantùm delinquentes in ea.*

Posset tamen Episcopus statuere, ne quis inordinatè, ac immodestè vteretur huiusmodi potestate; quia id non esset legem nouam facere; sed confirmare legem naturalem, qua tenemur benè, ac modestè facere, quæ facimus. Velle autem prohibere, ne in ædibus laicalibus, locisue priuatis; sed in Ecclesiæ loco aperto, & conspicuo: neque in omni, & quauis Ecclesia; sed in ijs, quas certas Episcopus statuerit, fiat exorcismus: Item ne ante ortum, nec post occasum Solis quisquam exorcizetur. Et qui exorcizat, Sacerdos sit; & antequam exorcismum inchoet, Missæ sacrificium faciat: tantas restrictiones non videri esse facultatis Episcopalis, censet Nauarrus *loco citato num.5.* 35. *Possunt statuere, vt subditi modestè, & ordinatè vtantur tali facultate.*

Vtilissimum tamen erit, si Episcopi, vel ipsimet, vel per suos Theologos

curauerint,ſuos Clericos Exorciſtæ munere fungentes,ſicut & quoſcumque alios ſiue viros,ſiue mulieres priuatim per domos obſeſſos,aut maleficiatos,aut quoſcumque ægrotos benedicentes de modo, ac formulis, quibus vtuntur,diligenter interrogari,& examinari; ne digni, & indigni ſe huic muneri, præcipuè exorcizandi tumultuariè exercendo ſe immiſceant cum ſcandalo puſillorum, qui eccleſiaſticam poteſtatem aut vanam,aut debilem reputant, ſi poſt exorciſmorum reiterationes laudabilis non ſequatur effectus,& talis, qui ab ipſis expectatur. Similiter ne formulis vtantur ſuperſtitioſis; vel aliquod cum dæmone pactum habeant explicitum, vel implicitum, vt ſæpiùs cum maximo Reipublicæ Chriſtianæ detrimento euenire contingit.

36. *Poſſunt examinare eos de modis,& formulis,quibus vtuntur.*

Cum ergo Epiſcopi exorcizandi munus ſiue publicè quoad omnes: ſiue priuatim quoad delinquentes in tali munere, ne exerceatur abſque eorum licentia, prohibere poſſint, ac conſueuerint, dixi, præter poteſtatem Ordinis, requiri poteſtatem iuriſdictionis ſiue ordinariæ, de qua nunc loquimur: ſiue delegatæ, de qua agitur articulo ſequenti.

§. III.

37. *Poteſtas ordinaria fluit à Papa In (Prælatos. (Plebanos.*

IVriſdictio ordinaria primò,& principaliſſimè reſidet in Summo Pontifice, quæ ita ampla eſt,& tanta, vt ad omnes orbis plagas ſe extendat:cum illam acceperit à Chriſto Domino, *can. Sacroſancta,diſt.*22. *cui data eſt omnis poteſtas in Cælo, & in terra.* Matthæi 28.non limitatam, ſed ampliſſimam, quando Petro Pontificum apici dictum eſt Ioannis 21. *Paſce oues meas.* Quam illi priùs promiſerat collaturum Matthæi 16. dicens: *Tibi dabo claues regni Cælorum. Et quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in Cælis:& quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in Cælis.* Quare in eo tanquam in Chriſti Vicario reſidet ſuprema poteſtatis plenitudo, quæ in cæteros Eccleſiæ prælatos, tanquam in partem ſollicitudinis paſtoralis vocatos, deriuatur. Ex quibus poſtea fluit in Curatos, qui Eccleſijs particularibus in vnaquaque Diœceſi præficiuntur: cum hac tamen differentia, quòd Papalis à duabus reliquis differt tum origine;eò quòd immediatè à Chriſto procedit, *can.In nouo teſtamento diſt.* 21. tum independentia; quia non dependet ab alijs, *can. Omnes diſt.*22. tum vniuerſitate; eò quòd reſtricta non eſt: *can. Quamuis vniuerſæ diſt.* 21. ſed ad omnes vrbes in vniuerſo mundo, ad omnia loca, perſonas,& cauſas extenditur.

§. IV.

38. *Ab vtriſque exercetur laudabiliter in Energumenos. Ab Epiſcopis multis fuit practicata.*

EX quo ſequitur,omnes illos ordinaria poteſtate pollere, qui ratione dignitatis, aut Beneficij curam habent animarum; atque ea vti poſſe ad Energumenos exorcizandos,dæmoneſque pellēdos ex corporibus. Sic Eccleſiaſtica narrat hiſtoria plures Epiſcopos huic miniſterio quantũuis laborioſo laudabiliter incubuiſſe:vt S.Baſilius *apud Amphilochium in vita eius*, S. Gregorius Thaumaturgus *apud Gregorium Nyſſenum*, S. Martinus

Turo

Turonensis *in vita eius apud Vincentium Beluacensem*, S. Vrsmarus *apud Raitherium tom. 2. Surij*, S. Andelelinus Sagiensis *in vita S. Opportunæ*, S. Maurilius Andegauensis *in vita eius cap.* 10. S. Ambrosius Archiepiscopus, vt colligitur ex exorcismis, ac documentis ad dæmones effugandos ab ipso traditis, S. Vbaldus Eugubinus, S. Zenon Veronensis, & alij multi, quos, longum, ac tædiosum esset, recensere.

Et certè aptissimè, & efficacissimè. Cum enim sint Apostolorum successores, quomodo conuenientiùs tales sese exhibere possunt, quàm Apostolorum mores imitando, quos Energumenis liberandis, & soluendis dæmoniacis operibus iuxta præceptum Domini vacasse, ex Euangelio, & Historia Sacra, est certissimum? præsertim cum maiori potestate gaudentes, maiori conatu tartareas potestates aggrediantur, quæ sustinere non possunt manus illius applicationem, qui Sacerdotes ordinat, auctoritatem confert remittendi peccata, & sacrificium incruentum pro viuis, & mortuis offerendi: dat facultatem prædicandi verbum Dei, & regendi populum eius; aliaque facit, quæ Episcopali dignitati conueniunt; præcipuè Exorcistis dæmones adiurandi, & è corporibus obsessis eijciendi potestatem tradit. Mitto ædificationem, quæ ex tam sancto opere consurgit.

§. V.

AD quod munus obeundum omnes Episcopos nedum ex charitate, sed ex iustitia teneri vel per se, vel per suos Clericos, Parochos, vel alios Sacerdotes, aut Exorcistas, videlicet, prouidere suorum subditorum necessitatibus, quando aliquis eorum à dæmone diuexatur, nemini est ambigendum. Quod facilè colligitur ex verbis Principis Apostolorũ Petri scribentis ad Clementem de vniuersis Episcopis, relatis à Barbosa *de Episcopali munere. Titul.* 11. *Glossa* 12. *n.* 7. *Ecclesiarum omnium*, ait, *curam habentes misericordes, & beneuoli estote in omni verbo, & opere pro viribus agite: omnisque Pontifex sacro Chrismate perunctus carus, & pretiosus omnibus esse debet. Hæc est voluntas Dei, vt benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam.* Quomodo autem benefacient suis subditis, si, cum à dæmone sæuissimo tortore diuexantur, eis opitulari non curant? Quod magis, ac magis ex eorum nominibus deducitur. *Inter enim nomina*, ait Augustinus Barbosa *de Episcopi nominis ethymologia, & significatione cap.* 2. *n.* 18. *quibus insignitur Episcopus, sortitur nomen militis armati, Custodis, Leonis, Angeli, & aliorum, quæ à S. Gregorio Nazianzeno connumerantur in carmine ad Episcopos; vt sua insuperabili potestate dæmonum impetus perfringat. Et in summa quot sunt necessitates hominum, tot ferè nomina attributa sunt Episcopis ex earum similitudine, vt norint se totidẽ officia obtinere.* Vnde *Episcopus* Græcè dictus, Latinè dicitur *Speculator, vel superintendens:* eò quòd illius præcipuè munus sit, gregis sibi commissi mores, & vitam explorare, & inspicere, eorumque necessitatibus prouidere. Quænam autem maior necessitas potest homini obuenire, quàm cũ à dæmone spiritu potentissimo, & iniquissimo arripitur, affligitur, acriterque torquetur? Quænam

39. *Ad quod munus exercendum vel (Per se, (Per alios, Tenentur ex (Charitate, (Iustitia.*

Ostenditur necessitas huius muneris exercendi.

nam vrgentior indigentia quàm cum quis ad desperationem,& per hanc ad collisionem, præfocationem, in ignem proiectionem, ad præcipitia horrenda, cæteraque pericula mortem inferentia, quibus anima simul cum corpore interire, necesse est, trahitur,& inducitur? Quæ omnia practicè indies multis euenire energumenis, incomperto est.

40. Quot enim obsessi à dæmone, etiam hoc nostro æuo, se aquis præfocarunt? Quot in ignem se proiecerunt? Quot mortem sibi violentam intulerunt? Nec alia de re à lupo fuerunt arrepti, nisi quia non habuerunt pastorem, qui eos à lupi voracitate, ac pernicitate tueretur.

Quare Episcopi, ne Deus de manibus eorum animas ouium suarum requirat, tenentur in suis Diæcesibus inuigilare, vt Parochi omnes in sua Parochia, cùm necessitas postulat, Exorcistæ munere fungantur, per præcepta in nomine Iesu dæmonibus facta, artes eorum, sæuumque auerni principem calcare, ac disperdere studeant; luporumque infernalium rabiem, ac sæuitiam omni, quo possunt, conatu deprimant, ac confringant, vt sic oues suas ab eorum infestationibus, ac vexationibus illæsas tueantur, ac securas ad ouile cælestis Beatitudinis perducant.

§. VI.

41. *Ad idem obeūdum tenentur Parochi Vel per seipsos, vel per alios.*

Hinc ergo pari modo, sed non æqua potestate, hoc munus exercere debent Parochi, quibus animarum cura commissa est. Hi namque ordinaria potestate in energumenorum liberatione vti possunt, ac debent. Nam eo ipso, quòd animarum curam susceperunt, sibi ex officio incumbere, oues suas à dæmonum insultibus, siue visibiliter, siue inuisibiliter, siue in anima tentando, siue in corpore affligendo diuexentur, tueri, ac protegere, procertò sciant. Et hoc per Exorcismos ab Ecclesia traditos, vel per præcepta dæmoni facta, Nomine Iesu Christi interposito. Quod etiam docet Barbosa *de Iure Ecclesiast. vniu. lib. 1. de Acol. & alijs Min. Ordin. cap. 38. num 16.* vbi ait: *Est exorcismus adiuratio contra dæmones, quæ non solùm circa corpora obsessa; verùm etiam circa obsessas animas per peccatum vel infidelitatem exercetur.* Nec possunt Episcopi prohibere, nisi iusta de causa, quin tam publicè Parochi in sua Parochia, quàm priuatim per domos, cùm opus est, suos Parochianos obsessos, vel maleficiatos exorcizent, ac pro suo posse à dæmoniacis vexationibus eripiant; sicut nec possunt, nisi iusta de causa, ab audiendis subditorum confessionibus, cæterisque Sacramentis administrandis eos impedire: cum hoc eis competat à iure. *Beneficium autem iuris nemini est auferendum. L.4.§.si quis condemnatus.ff.de re iudicata.* Quod intelligitur, nisi in ius ipsum peccauerint.

§. VII.

42. *Ex (Charitate. (Iustitia.*

Dico ergo, Curatum, seu Parochum, cùm necessitas postulat, quòd aliquis ex suis Parochianis à dæmone vexatur, teneri vel per seipsum, vel per alium idoneum Exorcistam, non tantùm ex charitate, sed etiã ex iustitia,

iustitia, illum exorcizare, ac per remedia spiritualia pro virili se gerere, vt dæmonis tyrannidem perfringat, illius audaciam reprimat, ac meliori modo, quo potest, è corpore obsessi expellat, & extrudat. Secùs faciens peccat mortaliter, vt docet Ioan. Baptista Posseuinus *de officio Curati extra Sacramenta cap. 12. quæst. 25.* Et ego addo, illum teneri ad resarcienda omnia damna, quæ ex sua negligentia, vel malitia sequuntur; ac cum viam vniuersæ carnis ingredi cogetur, tenebitur ante Iudicem supremum actissimam eorum omnium, qui ob eius negligentiam, aut crudelem inhumanitatem perierunt, rationem reddere.

Colligitur ex Nauarro apertissimè *cap. 24. num. 18.* & Leonardo Lessio *de iustitia, & iure lib. 2. cap. 9. dub. 3. num. 94.* asserentibus, *Episcopos, & Parochos ex officio obligari ad suorum subditorum defensionem secundum modum suæ potestatis, & media suæ gubernationis; sed in ordine dumtaxat ad spiritualia.* Et benè. Nam potestas Episcoporum, & Parochorum, & media suæ gubernationis non respiciunt defensionem per naturalia, ac corporalia adiutoria, puta, per vim armorum, ac robur militiarum, exceptis maximis necessitatibus; sed per auxilia spiritualia, ac supernaturalia adiutoria: vt per administrationem Sacramentorum, ac sacramentalium. Sed quænam remedia requiruntur ad dæmonis audaciam, ac sæuitiam confringendam, cum aliquis ab eo diuexatur, ac malè habetur? An scutum? An magna cohors militum? *At non est nobis colluctatio,* ait Paulus Ephes. 6. *aduersus carnem, & sanguinem; sed aduersus principes, & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in cælestibus.* Non ergo alia media requiruntur, quàm spiritualia, puta, præcepta facta dæmoni in Nomine Iesu, maxima in Deum fiducia, ac cætera huiusmodi, de quibus *tota 3. part.* pertractatur, & infra *cap. sequenti articulo de Fiducia.* Quæ propriè, ac principaliter à Parocho sunt adhibenda ad tartareas acies profligandas, & ab infernalium luporum rabie, ac sæuitia oues suas intactas conseruandas. 43. *Probatur Auctoritate Theologorum.*

Confirmat hanc veritatem Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4. de Adiuratione cap. 4. num. 5. Supposita,* ait, *necessitate hominis à dæmone obsessi, vel alia simili, Ministri Ecclesiæ possunt ex officio obligari ad dæmonem adiurandum, seu exorcizandum: quia tenentur subuenire necessitati suorum fidelium per remedia conuenientia, & ab Ecclesia instituta; vnum autem ex remediis pro illa graui necessitate destinatum ab Ecclesia est exorcismus.* 44.

§ VIII.

Ratio dictat à simili. Quemadmodum Medici à Communitate salariati, tenentur ex iustitia, quotiescumque necessitas postulat, ægrotis remedia exhibere corporalia, & diligentiam adhibere in visitando infirmum, & alia suo muneri necessaria adimplendo; & si notabiliter sint negligentes, vel negent alicui subuenire ægroto, peccant mortaliter, & tenentur ad resarcienda omnia damna. Nam *qui causam damni dat* (etiam damnum non impediendo, quando ad id obligatur ex officio) *damnum dedisse videtur. L. qui occidit §. pen. ff. ad legem Aquiliam.* 45. *Ratione à simili.*

liam. c.de cætero.de homic. cap.studeat. distinct.50. Et colligitur ex Syluestro *verbo Medicus. quæst.* 1. & Nauarro *in Manuali cap.* 17. *num.* 17. & alij apud eundem.

Ita Parochi, cum sua intersit, Parochianos suos à dæmonum insultibus tueri; ac maximoperè in necessitatibus spiritualibus, cum mala & animæ, & corpori damnum inferunt, eis ex officio opitulari teneantur; si ob negligentiam studendi arti exorcisticæ, vel se præparandi ad præliandum contra spirituales nequitias in cœlestibus, & aduersus infernales prædones dimicandum: vel quia non credunt aliquem maleficio vnquam esse affectum, nolunt huiusmodi functionibus incumbere, nec per alios satisfacere curant, si aliquis ex suis Parochianis pericliteur, puta, à diabolo suffocetur, vel aquis submergatur, vel maleficio interficiatur, vel quouis modo à dæmone obsidente, vel possidente inductus ipse sibimet mortem inferat, vel etiam graue damnum subeat, dicti Parochi mortaliter peccant, & tenentur ad omnia damna secuta resarcienda, ac restauranda. Nam *vbi est eadem ratio, ibi idem ius esse debet. L. illud. ff. ad legem Aquiliam cum similibus.* Immò Medicis Parochi eò grauiùs peccant, & strictiori vinculo tenentur ad restitutionem, quò maius est damnum, quod obsessi, vel eorum consanguinei ob ipsorum negligentiam, vel malitiam patiuntur: cum multò anima corpore sit pretiosior. Medici enim dumtaxat damnificant in corpore, & bonis temporalibus; sed Parochi exorcisticam functionem, cum necessitas vrget, negligentes, vel contemnentes, & animæ, & corpori, & rebus temporalibus damnum ferunt.

§ IX.

46. *Nec excusantur, eò quod nimis graue sit onus.*

AT fortasse nonnulli dicent, hoc onus nimis graue, ac periculosum esse, ideoque nolle ei colla supponere:

At meminerint (vellem) illius dicti triti, ac vulgati *Commoda qui sentis, iungas onus emolumentis.* §. 1. *Institut. de legitima patronorum tutela.* Ad quid enim isti eliguntur? An vt tantùm bonis temporalibus perfruantur? At dices: Ad Sacramenta administranda, ac funeralia exequenda. Sed hoc non sufficit. Nonne ad cætera etiam sacramentalia conficienda, & exercenda pro loco, & tempore ac necessitate exigente? Nec eos ignorantia, vel pusillanimitas excusant. Nam quod per se facere non possunt, vel non audent, per alios facere tenentur.

47. Nec prohibere possunt, quin sui subditi, cum aliquo afficiuntur maleficio, vel à dæmone possidente, vel obsidente diuexantur, accedant ad eos, ad quos spectat de iure, vt per exorcismos, ac præcepta ecclesiastica à dæmonis vexatione liberentur.

Quod magis, ac magis per simile confirmatur. Sicut Princeps, vel dominus temporalis prohibere non potest suos subditos, cum ægrotant, ne ad Medicos accedant, sanitatis corporalis gratia consequendæ, cum hoc à iure naturali, ac diuino vnicuique sit concessum: ita Parochus prohibere non potest, quin sui subditi cùm à dæmone vexantur, liberè

ad

ad quoſcumque Exorciſtas accedant, vt à dæmonis vexatione liberentur.

Immò ſi aliquis daretur homo, qui publicè coram populi multitudine congregata pertinaciter aſſereret, nullam in tali Ciuitate, aut oppido, vel vico eſſe ſagam, nullum eſſe maleficum, qui valeat aliquem maleficio afficere, & conſequenter nullum eſſe infirmum maleficio affectum, omneſque infirmitates eſſe naturales: iſte vt magorum, maleficorum, ac ſagarum ſaltem indirectè occultator, ac fautor cenſendus eſſet. Probat à ſimili de hæreticos occultantibus Farinacius *de Hæreſi quæſt.* 182. *num.* 75. & 95. plures cumulans Auctores. Ratio eſt, quia per huiuſmodi verba, vel operationes ſaltem indirectè impediret, vel occultaret, ſi qui eſſent magi, malefici, vel ſagæ, ne Tribunali S. Inquiſitionis denunciarentur, & ad manus curiæ deuenirent. 48.

ARTICVLVS IV.

Iuriſdictionis delegatæ.

GRAVI officiorum eccleſiaſticorum oneri ferendo non ſufficit vnus in tanta humanarum virium infirmitate, & mole occupationum in diuerſa trahentium; ex quo neceſſe eſt, Superiores aliis quaſi coadiutoribus eccleſiaſticam poteſtatem ad id muneris neceſſariam impartire, cum illos in partem ſollicitudinis vocant. Et ita Parochus in ſua Parochia alios delegat, vt conſtat in *cap. Omnis vtriuſque ſexus.* Epiſcopus in ſua Diœceſi, vt probatur ex *cap. quoniam, &c. inter cætera de offic. Iudic. ordin.* & Summus Pontifex in toto orbe terrarum ob plenitudinem poteſtatis. *can. Decreto.* 2. *quæſt.* 6. & Gloſſa *in cap. Conſequens eſt, diſtinct.* 11. *& in cap. Vt debitus, de Appellat.* Quilibet enim illorum ita poteſtatem iuriſdictionis accepit, vt illa tam per ſe quàm per alios vti poſſit, niſi Superior inferioris delegationem impediat. 49. *Poteſtas delegata duplex.*

Quare præter poteſtatem ordinariam alia datur extraordinaria, ſeu commiſſa, & delegata, quæ duplex eſt. Quædam eſt limitata ſolùm ad arbitrium committentis, & per ſe nullo iure ſuffulta. Quædam verò media inter ordinariam, & commiſſam, quæ ſeruata forma à iure ſtatuta, ampliari poteſt arbitrio committentis. 50. *(Limitata. (Media.*

Virtute primæ ſimplices Sacerdotes, quos Plebani aſſumunt in leuamen laboris (ſiue commiſſio fiat generaliter ad omnes Parochianos, ſiue ad aliquos, ſiue ad vnum ſingulariter) poſſunt publicè, ac miniſterialiter energumenos exorcizare in iis Diœceſibus, in quibus exorcizandi munus Epiſcopis non reſeruatur. Et eò magis, quòd ſine tali delegatione hoc eis licet, ſicut omnibus Exorciſtis, quibus id nullo iure prohibetur eo modo, quo dictum eſt ſupra *num.* 31. *& ſequentibus.* 51. *Per primam Clerici exorcizant.*

§ I.

VIrtute ſecundæ Regulares idem munus obeunt, qui gaudent media illa poteſtate, ſeruata forma expreſſa in *cap. Dudum de Sepulturis in Clement.* Et illam accipiunt à Summo Pontifice, qui eſt Hierarchos, & 52. *Per ſecundam R gulares abſq.*

licentia Episcopi hoc munus exercere possũt. Princeps in Ecclesia. Iuxta quam energumenis, ac maleficiatis illud impendere possunt. Nec ad id necessarium est, licentiam ab Episcopo petere: vt apertè docent Portel. *in dubiis Regularium verb. Exorcis.* Diana *p. 3. Resolut. Moral. tract. 2. de Dubiis Regul. Resol.* 36. Pelizzarius *Manuale Regul. tom. 1. de Exempt. Regular. tract. 8. c. 6. num.* 54. Peirinus *in Formul. Prælat. c.* 36. *litera E. n.* 4. Cespedes *tract. de Exempt. Regul. c. 6. dub.* 135. Bordonus *Resolut. 7. n.* 144. Lupus *Comment. in Edict. S. Inquisit. par. 3. lib. 22. dist. 4. art. 3. diffic.* 4. & Lezana *de Oblig. Reg. cap. 11. num.* 21.

53. Ratio est: quia id iure communi non prohibetur; sed omnibus Exorcistis, & Sacerdotibus permittitur; ideoque Regularibus licet, etiamsi Episcopus in sua Diœcesi id fieri prohibuerit, sine eius licentia exercere: quia talis Constitutio solos Clericos ligat Episcopo subditos; non verò Religiosos, qui ab eius iurisdictione sunt exempti per multa priuilegia, quæ obseruari iubentur per *cap. Nimis iniqua. cap. Nimis praua. de excessibus Prælatorum.* Clement. 1. *eodem titul.* Clement. 2. *de Censibus.* Concilium Tridentinum *sess.* 25. *de Regularib.* ac nouissimè per Constitutionem Gregorij XV. incipit, *Inscrutabili.* Nam etsi in dictis Decretis, & Constitutionibus aliqua excipiantur, in quibus Regulares exempti Ordinariis subsunt; tamen inter huiusmodi exceptiones vsus exorcizandi non comprehenditur. Vnde cum non excipiatur neque à iure communi antiquo, neque à iure nouo, intelligitur concessus: quia *exceptio firmat Regulam in contrarium. L. quæsitum. §. denique ff. de fundo instrument.*

§ II.

54. *Regulares non incidunt in pœnas ab Episcopis latas contra Exorcizantes.* Hinc ex hac conclusione colligit Cespedes, nullo pacto Regulares incidere in illas pœnas Episcoporum, quas fulminant in exorcizantes, vt sunt verbi gratia, pœnæ latæ ab Episcopo Parmensi 1621. teste Bordono. Primò ne Exorcizantes aliquid recipiant licèt spontè oblatum etiam nomine eleemosynæ ab obsessis, vel eorum consanguineis, sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda. Secundò ne audeant vllo modo ægrotis præbere anthimonium, oleum, aut quoduis genus

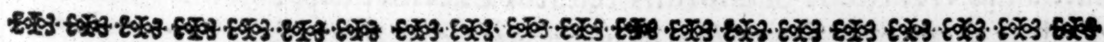
55. medicinæ, nisi de consensu Medici sub pœna suspensionis, &c. Quæ leges vtique iustæ, ac sanctæ sunt, ac deberent ab omnibus Exorcistis obseruari; sic enim euitarentur scandala, quæ ex eorum transgressione oriri solent. De quibus infrà *num. 312. & sequentibus.*

56. *Ad hoc munus obeundum Regulares præcipuè mendicantes tenentur ex charitate.* Quare licèt hoc munus dæmones adiurandi, absessos, ac maleficio affectos à dæmoniacis vexationibus liberandi, ægrotos sacris benedictionibus muniendi ex officio Parochis incumbat, vt pluribus supra demonstratum est; Nihilominus etiam Religiosi, præcipuè Mendicantes, qui quasi Parochorum coadiutores, & in partem sollicitudinis vocati ecclesiastica potestate sunt insigniti, ardentiori deuotione, armisque spiritualibus ad infensissimum hostem profligandum vt plurimum sunt suffulti, si non ex officio, saltem ex charitate tenentur, cum necessitas vrget, huiusmodi obire ministeria. Immò ipsi, quia sæpiùs orationi magis, quam aliqui Parochi sunt intenti, nec vitam inter mundanas degunt vanitates,

vanitates, atque in spiritualibus exercitiis magis sunt versati, faciliori, ac præstantiori modo dæmones in fugam vertere, eorumque opera malefica destruere valent, si ad huiusmodi munera obeunda sint idonei.

Nonne huiusmodi onera subiere ferè omnes SS. Patres, ac Religionum Sacrarum Institutores? Quot dæmones profligarunt, & è corporibus obsessis eiecerunt S. Antonius, S. Benedictus, S. Hilarion, S. Bernardus, S. Gallus, Pontius Boneuallis, Isidorus, Petrus Santutius Cælestinus Neotericus, & alij plures Abbates? Quot S. Dominicus, alijque eius sectatores? Quot Seraphicus P. S. Franciscus ab Vrbe Arretij, & alibi à pluribus energumenis deturbauit, vt rectè Baretius de Baretijs *in eius vita cap.* 2. illum comparauerit Angelo Raphaeli, qui dæmonem exclusit à Sara Tobiæ vxore: Dauidi, qui Iebusæum ab Vrbe Ierosolima eiecit: Simeoni, qui aduenas ab arce effugauit? Quot B. Ioannes à Capistrano, B. Bernardinus à Feltria, B. Iacobus à Marchia, & alij D. Francisci sectatores? Quot S. Ignatius Loyola? Quot cæteri Theodicati ab hominibus obsessis, à domibus, Ciuitatibus, alijsque rebus ad vsum hominum spectantibus infernales prædones eiecerunt, vt omnes sacræ historiæ contestantur? Nonne hi cuncti zelum domus Dei, ac monasticæ Religionis habuère? & tamen vrgentibus necessitatibus vitæ solitariæ quieti sæpiùs cesserunt, vt huiusmodi charitatis exercitio opus suum impenderent. 57. *Institutores Religionum, ac Prælati huic muneri vacarunt.*

58. Quare Religionum Prælati, ac Superiores, si quos nouerint ex suis subditis scientia, prudentia, morum grauitate, ac vitæ probitate conspicuos ad huiusmodi munera obeunda esse idoneos, cum fuerint requisiti, ac necessitas vrgeat, alicui obsesso, vel maleficiato suum præstandi auxilium, libenti animo obedientiæ merito eos excitent, ac muniant, animosque augeant ad huiusmodi munere fungendum. Et subditi ipsi non recusent tale, etsi graue, subire onus, memores vtrique scilicet, tàm Superiores, quàm subditi dicti Saluatoris N. Iesu Christi Matthæi 7. *Omnia quæcumque vultis, vt faciant vobis homines, & vos facite illis.* & Lucæ 6. *Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est. Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis.* & 1. Ioan. 3. *Filioli non diligamus verbo, neque lingua, sed opere, & veritate*, nostro opitulando proximo, cum in angustiis, ac necessitatibus versatur. Nam *vnicuique mandauit Deus de proximo suo*, ait Sapiens filius Sirach Eccl. 17.

CAPVT II.

De Exorcista scientia prædito.

59. CVM nulla morbi alicuius curatio exacta haberi possit, nisi priùs cognoscatur morbus: nec perfectè morbus aliquis cognosci queat, nisi perfecta ipsius causarum, ac principiorum cognitio comparetur, vt docet Arist. 1. Poster. 1. *Vnumquodque* ait *arbitramur cognoscere, cum causas eius cognoscimus.* Non poterit Exorcista accuratius apertam de morborum dæmoniacorum curatione notitiam habere, quàm causas eorum *Exorcista debet cognoscere causas maleficiorum. Quæ in defini-*

tione maleficij includuntur. indagare. Quas certè difficile non erit adinuenire, ſi ſcutemur, quid ſit maleficium, quod(relictis variis Auctorum definitionibus) poſſumus ſic definire. *Maleficium eſt praua operatio in corpore per virtutem dæmonis ex pacto tacito, vel expreſſo cum homine inito, & rerum naturalium applicationem, atque eiuſdem hominis ad ſuam malitiam explendam miniſterium, iuſto ſemper, etſi occulto, Dei permittentis iudicio facta.* Ex qua definitione (quæ clarè, & diſtinctè complectitur omnia ad eius eſſentiam pertinentia) colligitur, quatuor cauſas ad maleficia patranda concurrere, quamuis diuerſimodè: Dæmonem, Maleficum, Res naturales, & Deum: Dæmonem vt cauſam efficientem: Maleficum vt cooperantem: Res naturales, vt moralem, vel phyſicam: Deum, vt permiſſiuam. Quarum omnium, ſicut & ſignorum externorum, quæ in obſeſſionum, ac morborum maleficorum cognitionem ducunt, Exorciſta, vt notitiam habeat perfectam, omni, quo poteſt ſtudio conari debet; vt ſic dicatur ſimilis Filio hominis, oculos habens igneos, ideſt lucidos, & inflammatos, quibus non ſolùm obſeſſorum, ac maleficio affectorum indigentias, & anguſtias acutiſſimè videre poſſit, eiſque remedia ad eas tollendas, ac remouendas ſpiritualia adhibere; verùm etiam illos inſtruere, & edocere ad fidei, ac confidentiæ in Deum, nec non deteſtationis in dæmonem actus eliciendos: atque ad amorem ardentem erga Deum, & proximum inflammare. Quod præſtabit, ſi ſequentes articulos ſæpiùs præ oculis habuerit.

Quid ſit maleficium. *Cauſæ maleficij ſunt Dæmon. Maleficus. Res naturales. Deus.*

60.

ARTICVLVS I.
De Dæmone vt maleficiorum, & obſeſſionum cauſa efficiente.

61. *Dæmon eſt cauſa efficiens maleficiorum, & obſeſſionum.*

QVemadmodum Deus miſericors, & pijſſimus, ac ſummè bonus eſt cauſa omnium bonorum, quæ in mundo fiunt: ita è conuerſo dæmon impius, iniquus ac peſſimus cauſa eſt efficiens omnium obſeſſionum, ac maleficiorum, eorumque architectus eſt eximius; eò ad malefaciendum, ac nocendum promptior, quò magis ſcientia, potentia, & malitia armatus ſcit, poteſt, & vult maleficia operari.

Scientia enim magna, & eminenti ſapientia à Deo donatum fuiſſe in fauſtis ſuæ creationis primordiis, teſtatur Ezechiel cap. 28. cum illum alloquitur dicens: *Tu ſignaculum ſimilitudinis plenus ſapientia, & perfectus decore.* Quæ ſcientia longo interuallo ſuperior eſt omni creata ſcientia, quæ in hominibus reperitur. Dæmon enim, viget ſubtilitate naturæ, experientia temporum, reuelatione ſupernorum ſpirituum: vt benè docet B. Iſidorus *in libro de ſummo bono*, quem ſequitur Angles *in 2.d.11.q. vnica de dæmonibus art.2.dub.5.* ac communiter Theologi *in 2.*

62. *In maleficijs concinnandis dæmon vtitur Scientia, quæ eſt maxima.*

Sic triplici huiuſce ſcientiæ acumine dæmon præditus, quæ tripliciter extenditur ad præterita, præſentia, & futura, quæ habent cauſam naturalem determinatam, quid non poterit in adinueniendis maleficijs, & varijs artibus, quibus innumera inducit mala? Perſpicaciſſimè enim cognoſcit cælorum motus, ſtellarum influentias, planetarum coniunctiones,

ctiones, elementorum mixtiones, virtutes lapidum, operationes metallorum, qualitates mixtorum, herbarum vires, animalium proprietates, hominum temperamenta, occultas, & admirandas rerum omnium facultates, earumque inter se sympathiam, vel antipathiam: insuper quomodo inuicem applicari, & temperari debeant: quo tempore opus sit ad tempestiuè operandum: quid prætensos effectus impedire, retardare, vel iuuare possit: præterea seligere materiam, cui naturalis insit facultas alterandi, frigefaciendi, calefaciendi, nec non aperiendi, obstruendi, diuidendi, euacuandi, & vrendi: denique quid mixtis, plantis, animantibus, hominibus obesse, vel prodesse possit, & alterationes, morbos, cruciatus, mortem ipsam, aut alia quæuis nocumenta inferre: cum vniuscuiusque rei specificæ per species sibi congenitas, aut acquisitas essentiam, causas, principia, effectus, antecedentia, concomitantia, ac consequentia clarissimè, ac perfectissimè agnoscat, vt testantur D. Augustinus *super Genes. cap.* 1. *&* 4. D. Bonau. *in* 2. *d.*3. *art.*4. *quæst.*1. Scotus *ibi quæst.* 10. D. Thom. 1. *part. quæst.* 55. *art.*1. & communiter Theologi, vbi *de Angelorum cognitione*. Nec est mirandum si spiritus tam sagax, & subtilis in maleficiorum inuentionibus tot, tanta, & tam mira operetur, cum potentia eius sit tam magna, vt *non sit potestas super terram, quæ comparetur ei*. Iob.41. Non enim superueniente peccato imminuta est; sed post peccatum integra remansit quoad actum primum, & eadem, quæ à Creatore summo in eorum primordijs naturæ angelicæ indita erat; vt docet D. Gregorius illa verba explicans *l.*34. *Moralium cap.*16. *Potestas dæmonis*, inquit, *super terram cunctis eminentior perhibetur: quia etsi actionis suæ merito infra homines cecidit; omne tamen humanum genus naturæ angelicæ conditione transcendit*. Quod ibi Glossa confirmat: *Omnia dæmon humana superat, etsi meritis Sanctorum subiaceat; quamuis enim internæ felicitatis beatitudinem perdidit, naturæ tamen magnitudinem non amisit, cuius adhuc viribus humana omnia superat*. Cui potentiæ adhæret voluntas mala, & tàm mala, quòd, teste D. Bernardino *ser.*6. *de misericordiæ perfectione art.*2. *cap.*4. *vult semper quod peius potest, si eius potestas esset quoad omnia libera, & soluta, ineffabili modo sine omni ordine, & mensura subuerteret totum statum inferiorum*.

63. *Potentia, quæ est eminentissima.*

Malitia, Quæ est insignis.

§. I.

PRopterea eius potentia est ligata, vt non operetur omne, ad quod maligna eius voluntas impellit. 64.

Potestas dæmonis cæpit aliqualiter ligari ab origine mundi.

Cæpit autem à Deo alligari vsque ab origine mundi immediatè post Luciferi peccatum: non quoad homines tentandum; sed quoad eos seducendum, & vexandum: Nam sicut, cùm superba eius mens propriæ excellentiæ cupiditate intumescens à Deo auersa ad seipsam conuersa est, vtriusque sapientiæ supernaturalis, practicæ, nempè, ac speculatiuæ iacturam fecit: quia practica, quæ est causa efficax amoris Dei totaliter ei fuit ablata, & speculatiua multùm diminuta, cum in statu damnationis non nouerit tot mysteria supernaturalia, quot agnouisset, si in cognitione beata fuisset: vt docet Augustinus *lib.*9. *de Ciuit. Dei cap.* 21.

Sic ob superbiæ peccatum meritò cæpit à Deo cohiberi eius potestas, vt non posset ea omnia perficere, quæ vellet. Nam licèt post peccatum integra remanserint eius naturalia quantum ad fundamentum, & quoad substantialia, idest, quoad actum primum, vt dictum est supra: non tamen quoad actum secundum; idest, quantum ad libertatem omnium operationum, & executionem earum. Quod perlucidè testatur Alexander Alens. *par. 2. quæst. 100. mem. 2. art. 2. Licèt ex prima*, ait, *potestate sibi data possent dæmones super huiusmodi creaturas ex ordine naturali; tamen in pœnam peccatorum eorum, & bonum hominum cohibetur eorum potestas.*

Sup. num. 23.

§. II.

65. *Per Passionem Christi dæmonum potestas sublata. Quomodo sit ligata.*

PER Passionem verò, ac mortem Christi confracta est, ac sublata dæmonum potentia; sed respectiuè, ac dependenter à Dei voluntate. Hoc probat ipsa veritas Io. 12. *Nunc princeps*, ait, *huius mundi eijcietur foras.* Quæ verba exponens S. Cyrillus Alexandrinus. *Habuit*, inquit, *quidem priùs dæmon per tyrannidem principatum in totum genus humanum, & dominatum crudeliter exercuit in omnes. Atqui virtute mortis Christi, & sanguinis confracta est illius potestas, & sublata potentia; & quos iniustè detinuit captiuos, iustè perdidit.* Hilarion Monachus super eadem verba: *Nunc princeps, & cæt.* loquens in persona Christi ait: *Nunc morte mea fiet, vt dominatum in homines omninò amittat diabolus, qui peccato primorum parentum in omnes acerbissimè principabatur.* Et subdit: *Quis igitur ad hanc mentionem non lætetur? non gratias agat continuè pro liberatore?* Glossa ordinaria: *Nunc princeps, & cæt. Vndè iam nunc Sanctos omnes non tenendo possidet; sed tentando persequitur. Nam quia non in eis intrinsecùs regnat, contra eos pugnat extrinsecùs; & qui intus dominium perdidit, bella molitur foris.* Ioannes Maldonatus ibi, *Nunc princeps, & cæt.* ait: *Perindè ac si dicat, deturbabitur de possessione sua, eijcietur ex arce sua. Eiectus foras dicitur, non quòd in mundo non sit, & in multis etiam non dominetur; sed quòd quantum in Christo fuit, eiectus fuerit; ita vt si homines vellent, nihil prorsus in ipsos haberet potestatis. Eodem sensu dicitur Apoc. 12. de cælo in terram proiectus, idest extra Ecclesiam, quæ per cælum significatur, in terram, idest, in tenebras suas, in infernum. & cap. 20. dicitur esse ligatus per annos mille. Non quòd aut reuera extra Ecclesiam eiectus, aut omninò ligatus sit; sed quòd coercita sit eius potentia, atque tyrannis, ita vt si homines velint, nihil illis nocere possit.* Idem affirmat Tostatus *in cap. 8. Matthæi quæst. 123.* vbi quærit: *An conueniens fuerit, Christum facere miracula eijciendi dæmones de hominibus?* Et inter alias rationes affirmatiuas, quas adducit, vnam, ait, esse, *ad dandum nobis spem, quòd liberaremur de potestate dæmonis, & de inferno.*

Collligitur hæc veritas etiam ex Vilhelmo Lindano *Panopliæ Euangelicæ l. 4. c. 78. post medium: Sicut Christus*, ait, *olim suos misit discipulos hac potestate munitos, vt diabolum ex hominum siue pectoribus, siue corporibus etiam profligarent: ita certo Clericorum generi ea post fuit cura à Maioribus credita, vt homines, vel antè Baptismum, vel post dæmone obsessos, & occupatos*

vindi

vindicarent, *& in libertatem per Christum partam assererent.* Quid igitur agit Exorcista, dum aliquem obsessum à dæmonis potestate eripit, nisi illum vindicare in libertatem, qua per crucem, ac Passionem Christi fuerat iam donatus?

QVÆSTIO I.

Pro quibus potestas dæmonis sit ligata?

RESpondetur, dæmonis potestatem quoad actum secundum in ordine ad damna inferenda animæ, vel corpori, esse ligatam pro his, quos Deus vult protegere, & à dæmonum infestationibus præseruare, vel ob eorum fidem, qua firmiter in Christum credunt: vel ob eorum confidentiam in protectione Dei, vel in Sanctissimo Nomine Iesu collocatam: vel ob aliud bonum publicum, aut priuatum. Ita Lactantius *lib.* 2. *Diuin. Inst. cap.* 16. in hæc verba: *Non nocent dæmones iis, quos manus Dei potens, & excelsa protegit.* Tostatus, *loco citato, de credentibus in Christum*, ait, *Futurum erat, quòd per virtutem Deitatis Christi excluderetur potestas dæmonum ab hominibus credituris in ipsum*: iuxta illud Ioan. 2. *Nunc princeps huius mundi eiicietur foras, scilicet, diabolus. Ad ostendendum ergo hoc, conueniens fuit, vt præcederent quædam signa, scilicet, quòd Christus expelleret dæmones.* S. Athanas. *orat.* 1. *contra Arrianos: Omnes*, ait, *qui legitimè in Christum fiduciam habent, pedibus conculcant eum, qui hæc verba dicebat: In cælum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum, &c.* Isaiæ 14. Idipsum Sanctus Bernardus docet *super Psalm.* 90. in illis verbis: *Qui habitat in adiutorio Altissimi, &c. Beatus*, ait, *planè, qui sic habitat in adiutorio Altissimi: quia in protectione Dei cæli commorabitur. Quid ei nocere poterit eorum, quæ sub cælo sunt, quem Deus cæli protegere, & conseruare voluerit? Porrò sub cælo sunt quæcumque nocere possunt; sub cælo sunt aëreæ potestates: sub cælo præsens sæculum nequam, & caro aduersus spiritum concupiscens. Optimè igitur dictum est: In protectione Dei cæli commorabitur; vt nihil eorum, quæ sub cælo sunt, timere possit quisquis protectionem eius habere meruerit.* Hanc fidem in Christum maximè commendat etiam magnus ille Antonius, vt refert Delrius *libr.* 6. *Disquisit. mag. cap.* 2. *sect.* 3. *Magna*, inquit, *dilectissimi aduersus dæmonem arma sunt vita sincera, & intemerata in Deum fides.* Hanc docuit S. Hermam Pauli discipulum Angelus eius Custos, qui sub forma Pastoris diù cum eo habitauit, vt refert ipse *tom.* 1. *Bibliothecæ Veterum Patrum libr.* 2. *mandato* 12. *Quicumque*, ait, *fide pleni sunt, resistunt diabolo, & ille recedit ab eis: quia non habet locum intrandi.* 66. *Potestas dæmonis pro quibus sit ligata.*

Quam virtutem in seipso expertus est S. Ambrosius Episcopus, cui, vt memorat S. Paulinus *in vita eius*, nullus vnquam magus, aut maleficus nocere potuit ob firmissimam in Deum fiduciam. Mortua namque Iustina Imperatrice Arriana, cum Innocentius Magus in quæstioné raperetur, inter tormenta fassus est, Angelum Ambrosij custodem suum esse tortorem. *Maxima Diui Ambrosij in Deum fiducia.*

Nam

Nam viua Imperatrice eius iussu se nocte intempesta sub templi tectum ascendisse, & sacrificasse dixit, vt Ambrosium infamem inuisumque faceret plebi; nihilominus amorem in hunc virum, & fidem Catholicam magis, ac magis effloruisse: Missos etiam à se dæmones, qui Ambrosium necarent; sed iis vltra ædium fores progredi non licuisse. En quibus excubiis Deus illos defendat, qui omnem in se solo collocant fiduciam! En quomodo potestas dæmonis ligatur, & totaliter cohibetur pro his, qui firmiter in Christum credunt, ac in eius protectione suam collocant fiduciam!

§ I.

67. *Potestas dæmonis relaxatur respectu eorum, qui diffidunt de Dei protectione.*

E Conuersò facillimè colligi potest, cur sæpiùs dæmonis potestas relaxetur, vt quamplures homines, ac mulieres diabolicis vexationibus afficiantur, nec non maleficis artibus deuinciantur, aut necentur? Vt plurimum eorum diffidentia in Deum est in causa. Hanc rationem apertè adducit Ioann. Maldonatus super illa verba: *Nunc princeps huius mundi, &c. Homines*, ait, *dæmoni portam arcis aperuerunt, & proditione quadam in suam quisque domum admittit. Itaque etiam nunc regnat, & operatur, sed in filios diffidentiæ.* Eph. 2. Habetur etiam *in c. nec mirum §. Magi sunt 26. quæst. 5. Hi permissu Dei elementa concutiunt, turbant mentes hominum minus confidentium in Deo.* Cui astipulantur Sanctus Isidorus *lib.* 8. *Ethymol. cap.* 9. Burcardus *lib.* 10. *cap.* 41. S. Iuo *part.* 11. *cap.* 67. Panormit. *lib.* 8. *cap.* 65.

Sed audias, quàm perpolitè de hoc rationem reddat P. Hieremias Drexelius *de Conformitate voluntatis lib.* 5. *cap.* 10. §. 7. *Sed quæras fortè*, inquit, *cur Deus permittat tot homines maleficis artibus deuinciri, & necari? Nè mirare: summa in Deum diffidentia etiam supplicij genus meretur. Iure Deus per hos punit, per quos tam variè offenditur: Multis enim vix alius est Medicus, quàm Magus: nec alius pharmacopæus, quàm diabolus.* Et paulò infrà: *Heù quàm in Orbe rari sunt, qui Deo fidant toto animo! Mores hominum considera, & plurimùm vbique reperies diffidentiæ, quæ quotannis penè eadem redit, ac reuiuiscit; & indè tam vani timores.* Posteà in fine concludit, huiusce diffidentiæ rationem reddens: *Et hoc indè*, ait, *quia de Dei bonitate, ac potentia parum rectè, parumvè liberaliter sentiunt.*

§ II.

68. *Dæmon maiorẽ potestatem habet super peccatores, quàm super iustos.*

HInc, cum peccatores vt plurimùm in Deum nullam vel saltem exiguam habeant fiduciam, quia peccatis suis ipsum continuè offendunt, super eos dæmoni etiam maior à Deo permittitur potestas, quàm super iustos. Quod videtur annuere Augustinus aduersus Manichæos: *Diabolus*, inquit, *potestatem habet in eos, qui præcepta Dei contemnunt.* Sed clariùs Alexander Alensis *part.* 2. *quæst.* 100. *mem.* 2. *art.* 4. *Diabolus in malis*, inquit, *potestatem habet ad seducendum, & ad perdendum, nisi prohibeatur à Domino. In bonis autem non habet potestatem ad perdendum; sed ad probandum.*

Quam

Quam potestatem in corpus hominis exercet, provt sibi permittitur à Deo. In animam verò iuxta varias hominum inclinationes, ac propensiones multiformiter exercere solet, quatenus motus quosdam prauos in corpore excitat, ac praua sensibus externis, & internis obiicit, quibus quodam quasi pondere voluntatem ad malum pertrahit, etsi cogere nequeat: vt benè docet Thyreus *lib. de Dæmoniacis toto cap. 4. & 5.* Quem sequitur Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi cap. 42. num. 7.*

Hanc autem potestatem dæmon maximè habet in Magos, Maleficos, & Sagas, quorum animam sibi vendicat per consensum in tam immane scelus: sicut in corpus dominatur, quod verberibus quoquè subiicit, si maleficus ad eius beneplacitum seruitutem illi non impendat: vt apertè docet Alexander Alensis *loco citato*; ac pluribus exemplis probat Nicolaus Remigius *lib. 1. Dæmonolatr. cap. 13.* *Præcipuè super Magos, Maleficos, & Sagas.*

§ III.

VEruntamen huiusmodi dæmonum potestas est limitata, nedum quoad animam, cui nocere nequeunt, nisi ipsa velit; vt docet Augustinus *lib. 20. de Ciuit. Dei c. 8.* dicens *Dæmon est quasi canis à Christo ligatus, qui latrare potest, sollicitare potest, mordere omninò non potest, nisi volentem.* Sed etiam quoad corpus, quod torquere non possunt, nisi quando, & provt sibi permittitur à Deo; vt idem Augustinus docet *lib. 18. de Ciuit. Dei c. 18.* *Dæmones*, ait, *non omnia, quæ volunt facere possunt, nisi quantum illis diuina ordinatione conceditur.* Quam veritatem sæpiùs per os Energumenorum dæmones per vim præcepti sibi à me facti, diuino nomine Iesu interposito, fateri coacti sunt; quorum de duobus tantùm hîc referam. Anno reparatæ salutis 1648. Venetiis dæmon, à quo possidebatur quidam adolescens Iustus nuncupatus annos 14. natus filius Ioannis de Taxis, cum à me interrogatus esset: cur ingressus esset in corpus illius Adolescentis; respondit: *Huc ingressus sum, vt puerum hunc de medio tollam; quia sic à Malefico iussus sum.* Idipsum respondit eadem die alius dæmon, qui quandam Adolescentulam 15. annos natam possidebat. Sed mihi adhuc sciscitanti: cur eos nondum occiderant, cum iam integro anno eos possiderent; Responderunt ambo: *quia potestas Dei nos impedit, nec sinit facere omne malum, quod volumus.* Qui ambo ab eadem diuina potestate eadem die per inuocationem Sanctissimi Nominis Iesu ad meum præceptum ab eorum corporibus egredi coacti sunt. 69. *Hæc potestas dæmonis est limitata, & quoad animam, & quoad corpus.*

QVÆSTIO II.

Cur dæmon maximos peccatores omnes in corpore non possideat?

CVm dæmon super peccatores Magos, maleficos, & Sagas, nec non super hæreticos, schismaticos, & infideles magnam habeat potestatem, cur non omnes illos possidet in corpore, vel maleficiis non afficit? 70. *Ratio dubitandi.*

Huic difficultati respondet Leonardus Vairus *de Fascino lib. 3. cap. 7.*

Dæmon maximos peccatores rarò vexat in corpore, niſi iuſſus à deo, vt magis eos inficiat in anima.

Cum dæmones, ait, *procertò ſciant, hos peccatores ſui eſſe iuris, impræſentiarum rarò eos vexant in corpore, quos perfectè poſſident in anima in perpetuum ſimul cum corpore torquenda in orco, & affligenda*, puta, (niſi iuſſi à Deo.) Quod videtur etiam annuere D. Gregorius *lib.* 24. *Moral. c.* 7. dicens: *Dæmon eos pulſare negligit, quos quieto iure poſſidere ſe ſentit.*

Ratio eſt, quia finis principalis in hominibus vexandis à dæmone intentus, eſt, vt illos diuina priuet amicitia, ad peccatum eos inducendo; æternaque illos expertes reddat beatitudine: vt benè docet Toſtatus *quæſt.* 121. *in cap.* 8. *Matthæi*: *Dæmones*, inquit, *ex inuidia tentant hominem inducere in peccatum, nè aſſequatur beatitudinem: quod ſi non poſſunt, ſaltem volunt ei corporaliter nocere, quod eſt minus nocumentum; & ita deſiderant intrare in eum: quia intrando vexant.* Et paulò infra aliam reddens rationem, cur dæmones velint homines poſſidere; *vt oſtendant*, ait, *hominibus poteſtatem ſuam, ac per hoc ab eis adorentur: ſicut fuit inter Gentiles, qui quoſdam Deos colebant, credentes ſe ab eis poſſe beneficia recipere: alios autem colebant, ne eis nocerent.* Sed clariùs huius rationem reddit Suarez *part.* 2. *tom.* 1. *de Angelis lib.* 8. *cap.* 20. *num.* 3. *Dæmon hoc modo*, inquit, *nocet homini, vt illum ad impatientiam, deſperationem, blaſphemiam, vel aliud ſimile vitium inducat.* At quia huiuſmodi Magi, Malefici, ac Sagæ, ſicut & hæretici, aliiquè huiuſmodi peccatores quàm maximè in malo ſunt obſtinati, ſemperquè præcipites ad malum currunt, continueque abominandis criminibus ſe obnoxios reddunt, Deum grauiſſimè offendentes blaſphemiis execrandis, abominandis ſacrilegiis, impietatibus intollerandis, ac iniuſtitiis deteſtandis dæmonis voluntati in omnibus ferè obſequentes; nec ſeipſos tantum criminibus continuis illaqueantes; ſed vt diaboli miniſtri alios ſeducere tentantes, & ad perditionem trahere conantes; propterea ſicut dæmon eos pulſare negligit in anima: quia quieto iure eos poſſidet; ita non curat illos affligere in corpore, niſi vel iuſſus à Deo, vel fortaſsè cùm aliquando ſibi ad beneplacitum ſuum obſequium, ac ſeruitutem non impendunt: quia dum ſanitate pollent, plura, & atrociora peccata in Diuinæ Maieſtatis offenſam, ac contemptum perpetrare non ceſſant; dæmoniqúe ipſi diuinitatis cultum, & honorem (vt faciunt Magi, & Malefici) tribuere non detrectant.

Teſtantur Patres.

71. *Experientia docet.*

Quam veritatem faſſus eſt etiam quidam dæmoniorum princeps Beelzebub nuncupatus in Gallia apud Oppidum Laudunum, vt refert Bartholomæus Faius Regius in Senatu Pariſienſi Conſiliarius, ac Inquiſitionum Præſes in ſuo Energumenico: *Dum enim*, ait, *Burſus Billius Cathedralis Eccleſiæ Canonicus quandam Nicolam Energumenam exorcizaret, pluribus Hæreticis præſentibus, à prædicto dæmone, qui eam poſſidebat, quæſiuit: cur tot veſtris Hæreticis omiſſis ſimplicem Catholicam adortus eſſet?* Reſpondit dæmon: *Plecteres tibi morigeros?* Si enim dæmon huiuſmodi peccatores obſtinatos maleficiis, ac diris vexationibus ſæpè affligeret in corpore, non poſſent tot crimina patrare: idcircò dæmon verſipellis ſæpiùs deſinit, afflictionibus corporeis, quæ minora ſunt mala, eos afficere, vt illos pluribus criminibus, & atrocioribus delictis, quæ maiora ſunt mala, magis illaqueet, & obnoxios reddat. Et licèt quandoque vexationes corporeæ Vexatum

xatum inducant ad blaſphemias,ad deſperationem,& alia peccata;nihilominus etiam quandoque peccatores reducunt ad ſanam mentem, ad ſuorum petendam veniam peccatorum,ad dæmonem ſpernendum, & ad caſtra Dei confugiendum.Nam ſæpè vexatio dat intellectum:*& mala,quæ nos hic premunt*,ait Gregorius,*ad Deum citiùs nos ire compellunt*. Quare hac de cauſa dæmon,licèt maiorē ſuper maximos peccatores, quàm ſuper iuſtos,habeat poteſtatem,eos tamen non ſæpiùs,ſed rarò vexat in corpore, niſi iubeatur à Deo,vt magis ac magis eos vexare poſſit in anima in perpetuum ſimul cum corpore flammis gehēnalibus vſtulanda,& affligenda. *Lib.Moral.*

QVÆSTIO III.

Quas moleſtias dæmon ſoleat hominibus inferre exiſtens extra corpora ipſorum?

RESPONDETVR, dæmonem quinque modis regulariter ſolere extrinſecè homines vexare. 72. *Dæmon homines vexat extrinſecè.*

Primò per imaginarias apparitiones;ſolet enim ſpecies in imaginatione eorum quos vexare deſiderat,commouere; ita vt ſe ab eo agitari,moleſtia affici, aut etiam occidi, & iugulari putent. Quod fit aliquando in vigilia, & aliquando in ſomnis. *Per apparitiones imaginarias.*

In vigilia enim accidunt,cùm homines nihil minus cogitantes ſubito terrore corripiuntur.Imaginatio etenim,cum ſit corporalis potentia,quæ aliàs phantaſia dicitur, inter cognoſcitiuas media, nempè ſenſum externum, cui eſt ſuperior, & intellectum,cui eſt inferior,diabolicæ operationi eſt ſubiecta;atque in ea ſpecies intentionales,quas vocant rerum aut exiſtentium,aut fictitiarum ſimulacra, ad libitum mouet & accommodat, quibus ea,quæ ipſe exhibere deſiderat,repræſentantur. Hoc teſtantur D. Auguſtinus *lib.de Cura pro mortuis agen. cap.*12. D. Bonauent. *in* 2. *diſtinct.* 8. *art.* 4. *quæſt.* 3. Toſtatus *in cap.* 8. *Matthæi quæſt.* 116. & Ioſeph Angles *ibi quæſt.* 8. *diffic.* 12. *Aliquando in vigilia. Et quomodo.*

In ſomnis verò hæ viſiones haud rarò contingunt.Obſcura enim,falſa, & horrenda excitat ſomnia.Nam cum in dormientibus potentiæ intellectiuæ ſopitæ maneant;ſenſitiuæ verò internæ, & maximè appetiuæ ſint cibo ac potu obſtupefactæ, naturali propenſione vel immoderatè delectantur,vel triſtantur,dum variæ ſpecies,ac ſimulacra vel delectabilia,vel triſtia ſibi obiiciuntur,ac repræſentantur.Quòd ſi iis naturalibus diſpoſitionibus virtus accedat diabolica,quid non patitur miſer homo phantaſticis,& imaginariis viſionibus!quaſi tot furiis agitatur:timor artus occupans,pallor diſperſus per totum corpus, clamores inſoliti, vlulatus lamentabiles,ſudor per omnes poros emiſſus,longa ſuſpiria ex imo pectore educta,horrendi fremitus,violenta membrorum agitatio,totumq; corpus efferum id teſtantur.Quæ accidentia ſæpè ſunt præludia futuræ diabolicæ obſeſſionis,niſi Patiens ad diuina confugiat remedia.Illaq; experiuntur vt plurimùm ij, qui aliquo maleficio tangi incipiunt: dæmones 73. *Aliquando in ſomnis. Vexationes imaginariæ sūt*

præludia futuræ obſeſſionis. enim ſuæ operationis primordia conteſtantur, vt pluries in variis obſeſſis, ac maleficiatis experientia comprobaui. Qui ſi ſtatim ac incipiunt huiuſmodi viſiones pati imaginarias, ad peritum accedant Exorciſtam, facillimè à quacumque dæmoniaca vexatione liberantur, ac præſeruantur.

§. I.

74. *Moleſtia à dæmone effecta per viſiones corporales.* SEcundò per Viſiones corporales. Aliqui enim ante dæmonis ingreſſum in corpus ſuum vident eum ſub variis figuris, ac phantaſmatibus apparentem. Alij ſub forma leonis, vel vrſi, vel ſerpentis, vel draconis: alij ſub forma tauri, vel canis, vel lupi, aut felis: alij ſub forma gallinæ, vel corui, aut vulturis: alij ſub ſpecie hominis atri, aut mulieris recenter mortuæ, vel alterius ſpectri terribilis, & horrendi: alij ſub ſpecie ingentis muſcæ, aut araneæ, vel alicuius ramenti, aut minutioris pili, quæ oculis obuerſantur, & in fauces ſe ingerunt, vt ex pluribus Energumenis experimentaliter cognoui. Vnde quidam profectam hinc volunt conſuetudinem, quæ apud Catholicos viget, quando oſcitant, os ſigno ✝ crucis munire, quaſi hac crucis ſignatione dæmonum in corpora ingreſſus prohibeatur. De his legendi ſunt Toſtatus *in cap.* 8. *Matthæi quæſt.* 115. Delrius *Diſquiſit. Magic. lib.* 2. *quæſt.* 26. *ſect.* 3. ac Petrus Thyreus *lib.* 1. *de apparit. ſpirituum cap.* 16.

Vnde mos exortus, os ſigno ✝ crucis muniendi, cum homo oſcitat.

§ II.

75. *Moleſtia per auditum.* TErtiò per Auditum. Percipiuntur enim aliquando voces tàm interiores, quàm exteriores, tàm de locis remotis, quàm de propinquis, leues ſtrepitus, ſimulati inceſſus, riſus, cachinni, ſuſpiria, gemitus, clamores, & alia, quæ ſub aurium ſenſum cadunt, atque à ſpiritibus excitantur. Qui ſpiritus vulgo apud Italos *Foletti* nuncupantur. Veruntamen hos quandoque rumores cauſant etiam alij dæmones, & antequam corpus alicuius hominis poſſideant, & etiam poſtquam illud ingreſſi ſunt. Volunt namque Dei, & Angelorum mores contraria æmulatione ſectari: vt quemadmodum illi aduentu ſuo operationes ſuas externis ſignis quibuſdam, magniſque argumentis teſtantur, & indicant; ita ſpiritus nequam ſuam præſentiam volunt innoteſcere ſenſibili aliquo ſigno, vel modo, ne in hac re ipſi videantur inferiores; cum hac tamen differentia, quòd illi cupiunt omnes quieto eſſe animo, ad quos diuertunt; hi turbatum volunt, & territum; vndè terriculamenta, & perturbantia adhibent ſigna, antequam miſeros homines inuadant. De quibus latiſſimè Delrius plures cumulans Auctores *lib.* 2. *Diſquiſit. Magic. quæſt.* 27. & 28.

§. III.

76. *Moleſtia per odoratum.* QVartò per Odoratum. Hic enim ſenſus ſæpiùs fætorem ſuſtinet intolerabilem, qui in omnibus dæmoniacis operibus ferè interuenit, veſteſque aſtantium, domos, aerem, & circunſtantia loca ſic replet,

vt longo tempore duret. Quare dæmonum fœderati, vt sunt Magi, Malefici, & Striges vt plurimùm fætent, atque è vestibus, ore, & corpore grauеolentia emittunt non ferenda: quia cum dæmone familiariter conuersantur, qui fætoribus, & putoribus aerem inficere solet, quoties se præbet visibilem, vt omnes historiæ contestantur.

Quintò per Gustum. Sæpiùs enim hic sensus malè à dæmone afficitur, quando vnà cum cibo, aut potu in os hominis latenter dæmon ingreditur, & mox in corpus ingressus magna tyrannidis exempla dat, vt suo damno sensit Virgo illa de qua Gregorius *lib.* 1. *Dialogorum cap.* 4. narrat, quòd cum lactuca dæmonem latitantem hausit, à quo statim possessa est. Quare vt plurimùm solent Magi, & Malefici pomum, aut quid simile edendum præbere iis, quos maleficio inficere conantur. Id pluribus exemplis testatur Remigius *lib.* 3. *cap.* 5. Cuiusdam Cathinæ Gillotiæ insignis maleficæ sua manu poma, pruna, aliaque esculenta præbentis iis, quos vel per maleficia debilitare, vel sanitate donare cupiebat. *Lib.* 2. *cap.* 7. Alterius veneficæ Barbelinæ Rayel medicatum pyrum in via deponentis, quasi id è viatoris pera fortè excidisset; quo imprudenter à quodam Ludouico, à quo iniuriam passa erat, sublato, ac gustato, statim graui morbo correptus vix præ dolore domum pedes se referre sustinuit. Aliorum plurium refert exempla *lib.* 2. *cap.* 4. *& lib.* 3. *cap.* 3.

77. *Molestia per gustum.*

Exemplis comprobatur.

Sed quid immoror circa ista? vnicum referam eorum, qui hoc modo à dæmone malè affecti ad me accesserunt gratia sanitatis consequendæ. Anno Domini 1648. vltima die Augusti coram me fuit adducta Venetiis adolescentula quædam annos 14. nata, nomine Magdalena Forlana à Castro Franco Oppido Diœcesis Taruisinæ, à dæmone obsessa, quæ præsente eius auia aliisque pluribus personis mihi enarrauit, se vigilia S. Laurentij postquam accepisset quoddam pomum à quadam vetula sua conterranea, quæ vulgo malefica existimabatur, illicò sensisse sibi stomachum quasi igne aduri, sæpe terribiles habere vomitus, nihil tamen eructare potuisse: frequenter ita sensibus destitui, vt planè mortua videretur: quæ omnia successiuè sic dæmon à me iussus in nomine Iesu, illi palàm intulit, sine vlla tamen iuuenculæ læsione. Quibus visis, & auditis, ipsa ante pedes meos genuflexa, dæmoni præcepi in nomine Iesu, vt & ipse enarraret per os iuuenculæ quando, & quomodo in corpus illius esset ingressus. Qui statim respondit, se ingressum esse illius corpus vigilia S. Laurentij subter pomum latens, quod à malefica adolescentulæ Magdalenæ traditum fuit ad edendum: quo comeso cæpisse omnia prædicta tormenta illi inferre: quia sic iusserat malefica, vt illam sic torqueret toto tempore vitæ eius. At iniquus tortor, cum à me iuuencula illa in fide, ac confidentia in Deum fuisset instructa, facto illi præcepto in nomine Iesu, vt egrederetur, illicò ab ea recedere coactus est, eius guttur fætore sulphureo in suo exitu repletum relinquendo. Ex quo videas, quomodo homines vexat nedum in sensu odoratus per fætores; sed & in gustu per esculenta, & cætera comestibilia.

78. *Exemplum ab Auctore relatum.*

§. IV.

79. *Molestiæ per tactum.*

DEnique per tactum varias in hominibus causat afflictiones. Aliquando enim illi tenebriones hominum aures vellicant: aliquando è lecto detrahunt: aliàs crines abradunt: modò accubare cum eis tentant in eodem lecto: nunc propulsant, & prostrant renitentes: nunc fustibus excipiunt: modò allidunt ad angulos: aliquando præcipites agunt: sæpiùs vstiones, & verbera infligunt, aliisque malis dormientes, & vigilantes molestant antequam morbos inferant, vel ipsam mortem. Quæ præstare possunt vel per assumpta corpora: vel vi, & potestate ipsis innata, more hominum, qui aut fuste, gladio, hasta, & huiusmodi instrumentis vtuntur in vulneribus infligendis: aut opera concitati aëris, cuius vi deiiciuntur ædes, concitantur maria, arbores radicitus euelluntur: aut robore naturali corporibus neruosis indito. His tribus modis à dæmone plures vexati inueniuntur, alij tali hora determinata diei: tali hebdomadæ die: alij semel in mense; quo tempore sensuum alienatione, crurium morsibus, cordis punctionibus, & aliis huiusmodi molestiis afficiuntur. Quam veritatem docet Tostatus *in cap.* 8. *Matthæi quæst.* 120. & Petrus Thyr. *lib.* 1. *de Apparit. spirituum.* Et praxis in multis à dæmone vexatis docet in dies.

§ V.

80. *Dæmones sæpiùs simulant se esse animas defunctorum.*

SEd hostes versipelles, vt magis homines decipiant, & in nassam trahant, sæpiùs fingunt, se esse animas defunctorum, præcipuè animam alicuius scelerati hominis; Et hoc vel vt inducant homines in illam hæresim, quæ asserit animas sceleratorum hominum post motem in dæmones, & in quæcumque animalia bruta suis meritis congrua conuerti. De qua Augustinus *lib. de Hæresibus cap.* 86. Vel vt se aspicientes errore aliquo decipiant, puta animam alicuius maximi peccatoris, qui absque peccatorum suorum confessione, vel vllo doloris, aut contritionis actu interno, & externo signo è viuis ad mortuos migrauit, esse in tuto saluationis loco, viuentibus persuadeant: Sic mortuos in peccato mortali pœna gehennæ æterna non puniri credant. Vel si mortui sunt sancti diuina iam beatitudine perfruentes, eos infament dicentes, magnos in Purgatorio pro suis delictis sustinere cruciatus: ita eruditè docet Augustinus *lib.* 10. *de Ciuit. Dei, cap.* 11. *à medio.* Chrysostomus *homil.* 29. *in Matthæum.* D. Thom. 1. *part. quæst.* 117. *artic.* 4. *ad* 2. Sanchez *tom.* 1. *Decalogi lib.* 2. *cap.* 38. *num.* 23. Syluester *verbo maleficium quæst.* 4. *dist.* 2. Victoria *de Magia Relect.* 12. *quæst.* 4. *n.* 17. Sotus *de iust. lib.* 8. *quæst.* 2. *art.* 2. *colum.* 4. *vers. Sed rogat.* Ciruelo *de superst. part.* 3. *cap.* 8. Pedraza *in summa in* 1. *præcepto.* §. 10. Delrius *lib.* 2. *Disquis. Magic. quæst.* 26. *sect.* 7. & Stephan. Facundez *part.* 1. *lib.* 1. *in* 1. *præceptum Decalogi cap.* 36. *num.* 10.

Et quamuis bona consulant, petantque suffragia fieri, aut aliquid restitui, hoc faciunt gratia postea faciliùs decipiendi; vt benè docet

Pedraza, Victoria ibidem, & Petrus Thyreus *de spirituum apparitionibus cap.* 16. *num.* 9. Ideoque magna cautela in talibus apparitionibus est vtendum. Nam absque particulari Dei gratia nemo potest in iis esse tutus: cum discretio spirituum sit gratuitum Dei donum, teste Paulo Apostolo 1. *Corinth.* 13.

§. VI.

VErumtamen à Doctoribus varia traduntur signa, malos à bonis spiritibus, & veras animas ab illusionibus diabolicis discernentia, quæ etsi non certam fidem, probabilem tamen opinionem faciunt; quorum aliqua breuiter hic referam ex Petro Thyreo *loco citato*, Delrio *lib.* 2. *Disquis. Magic. quæst.* 26. *sect.* 3. *vers. metum nobis hîc obtrudunt*, & Peltano *de Purgatorio cap.* 5. 81.

Modi, quibus cognoscuntur mali à bonis spiritibus, & animæ veræ ab illusionibus diabolicis.

Primò si signum crucis, nomen Iesu, Mariæ, vel aliorum Sanctorum, cereumuè, reliquias, agni Dei ceream effigiem, lustralem aquam, panem, salem, aliaque huiusmodi sacramentalia, vel Catholicæ religionis symbola fugiant, aut detestentur, diabolus est.

Secundò si postquam exegerunt semel id, quod volebant, adhuc frustra iterum appareant, & sint importuniores (nam animæ veræ, cum illis satisfeceris, vel amplius non apparent; vel semel tantùm, vt gratias agant; è contrà dæmones causas ex causis, vt funiculum nectunt, vt vel obsideant, vel saltem grauiter decipiant) his ergo concurrentibus diabolus est.

Tertiò si prætexit apparitioni causam falsam, vel malam; verbi gratia, dicit, se apparere coactum vi coniurationis magicæ, vel vt reuelet curiosa, parùm necessaria, aut quæ nesciri expediret, dæmon est.

Quartò si aliter eius oratio sit falsa, superstitiosa, desperati, libidinosi, vindictæ appetentis, aut aliter perturbati præferens animi ostentationem, dæmon est.

Quintò si appareat forma non humana formosa, & benè formata; sed tetra, deformi, aut vili; vel Canis, Serpentis, Suis, Draconis, Aranei, Bufonis, vel similium, vel nigri Æthyopis, malus est genius: si verò forma humana bona, Angeli, vel Beati, vel Christi; tunc consideranda operatio: si ex genere suo est improba, vt blasphemiæ, superstitionis, mendacij, homicidij, luxuriæ, &c. vel dolosa ex modo operationis, vt si primo congressu lætitiam afferat animo, & tranquillitatem, postea horrorem, turbationem, vel desolationem, vel etiam magno cum fætore, strepitu, vel clade abeat, dæmon est. Sic D. Antonius hanc suis cautionem tradidit his fermè verbis: *Non est difficilis bonorum, malorùmque spirituum discretio, si enim post timorem successerit gaudium, à Domino sciamus venisse auxilium: si autem incussa formido permanserit, hostis est, qui videtur.*

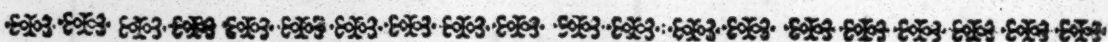
Sextò si dicat, se animam esse alicuius damnati; mentitur, & dæmon est vt plurimùm; vix enim vmquam damnatorum animæ sinuntur egredi.

Non est credendū dæmoni dicenti per os obsessi, se esse animam defuncti.

Ex hoc sequitur, semper mentiri dæmonem, quando in dæmoniaco loquitur dicens, se talis, vel talis defuncti damnati, vel non dãnati animam esse: quia anima defuncti numquam alterius hominis corpus ingreditur:

vt

vt docent Sanchez *tom.* 1. *Decalogi lib.* 2. *cap.* 38. *num.* 24. Delrius *in Anacephal. monit.* 1. *&* *lib.* 2. *q.* 16. latiſſimè Toſtatus *cap.* 8. *in Matthæum q.* 124. *ad* 1. Ideò non eſt faciendum, quod præſcribunt. Nam ex his occaſionem quærunt vel homines in errorem aliquem inducendi quoad animam: vel eos in corpore poſſidendi.

QVÆSTIO IV.

Quomodo dæmones humana corpora ingrediantur?

82. *Dæmon in corpus peccatorum maximorum ingreditur aliquando nedum permiſſus, ſed à Deo iuſſus.*

SVPPOSITA diuina permiſſione, ſine qua nec minimum quidem nocumentum dæmon hominibus inferre poteſt, dico illum ingredi corpora humana, Aliquando ob diuinam iuſſionem, nempè quia ſic iubetur à Deo, vt talem puniat hominem in corpore propter aliquod grauiſſimum peccatum: Et tunc dæmon non per magorum, aut maleficorum, vel ſtrigarum, aut aliorum hominum peſſimorum; ſed per ſeipſum tantùm malum inducit. Ratio eſt, quam affert Suarez *lib.* 8. *de Angelis cap.* 20. *num.* 7. quia quoties dæmon, vt pœnam, vel malum aliquod vni inferat, alium ad peccandum inducit: vel quando pœna ipſa intrinſecè includit ſimilem inductionem (vt contingit, quando inſtigatio, ſeu tentatio ad vnum peccatum eſt pœna prioris peccati) tunc pœna illa non prouenit iubente Deo, ſed permittente: quia intrinſecè inuoluit tentationem, & ſuggeſtionem mali culpæ, cuius Deus auctor eſſe non poteſt. Quod confirmat D. Anſelmus *lib.* 1. *Cur Deus homo cap.* 7. dicens: *hoc miniſterium malum inferendi* (intellige quando aliquo modo includit culpam) *à dæmone numquam fieri Deo iubente, ſed tantùm permittente.* At quando dæmon immediatè per ſeipſum, vel per creaturam irrationalem malum purè penale infert homini, tunc nihil vetat, quin dœmon, non ſolùm permittente, ſed etiam iubente Deo id faciat: Quia de ſe non inuoluit malum culpæ, nec eius cauſalitatem; ſed ſolius tantùm pœnæ. Dico autem *de ſe*: quia non obſtabit, quòd dæmon ſemper peccaturus ſit, illud mandatum Dei exequendo: vel ſemper id faciens ex odio contra hominem: vel dolens, quòd illa vindicta, & actio ſua in gloriam Dei cedat: vel quòd Deo obedire cogatur. Hoc, inquam, non obſtat; quia hæc malitia non eſt per ſe coniuncta tali actioni, ſed per accidens adiungitur ex prauitate operantis, quam Deus impedire, aut vitare non tenetur; & ideò licèt Deus iubeat dæmoni actionem, & executionem iuſtitiæ erga peccatorem; nihilominus malitiam, quam dæmon admiſcet, Deus ſolùm permittit.

Hoc modo B. Paulus Corinthium incæſtuoſum Sathanæ tradidit, 1. Corint. 5. nec non Alexandrum, & Hymenæum blaſphemos dæmoni torquendos permiſit. 1. Tim. 1. ſic multorum peccatorum exempla affert Delrius *lib.* 3. *Diſquiſ. Magic. part.* 1. *quæſt.* 7. *ſect.* 2. qui per dæmonum poſſeſſionem, ac diram vexationem, & per mortem ipſam pœnas ſuis ſceleribus debitas ſoluerunt.

§ I.

ALiquando ingreditur per timorem, vt dicunt aliqui, quando, ſcilicet aliqua creatura varias habet dæmonum viſiones imaginarias, vel corporales, aliaſque patitur à dæmone moleſtias exteriores, de quibus ſupra *à num.* 72. *& ſequent.* vel inuenitur in aliquo periculo, vel loco obſcuro: vel minæ illi graues intentantur; tunc enim dæmon ſuggerit illius imaginationi, quòd in tali loco ſint dæmones, ſpiritus, vmbræ, animæ mortuorum, aliquis abſconditus, ſerpentes, bufones, feræ, & id generis monſtruoſa animalia, vt timeat, ac ſic timore animo conſternato in fide tepeſcat, ac dæmoni intrandi in corpus ianuam aperiat. 83. ***Quandoque dæmon corpora ingreditur per timorem.***

Sed nè error nos capiat, eſt adnotandum, quòd dæmon ex timore poteſtatem non accipit intrandi in corpus hominis timore correpti. Nam ait Toſtatus *in cap.* 8. *Matth. quæſt.* 122. *quòd Deus permittit homines torqueri à dæmonibus, vt timeant ipſos dæmones, & caueant eorum futurum conſortium.* Non ergo timere dæmonem eſt cauſa, quòd ille corpus timentis ingrediatur. Si enim, cùm huiuſmodi timor aduenit, homo ex tali timore motus ſtatim ſe ſigno crucis muniat, ad Deum confugiat, ſanctiſſimum nomen Ieſu deuotiſſimè inuocet, ac in eo totam ſuam collocet fiduciam, illicò dæmon aufugit, timor abſcedit, nec malum vllũ incurrit, Deo ipſum protegente, ac cuſtodiente. Quod benè admonet D. Bernardus ſuper illa verba Pſalm. 90. *Non timebis à timore nocturno. Quia timor ipſe,* ait, *tentatio eſt, congruè dictum eſt ei, qui circundatur ſcuto Domini, quod à tentatione hac non timebit. Caminus eſt timor iſte; ſed vt examinet, non exurat, Veritas facit.* ***Hic modus explicatur.***

At cum homo timore conſternatus Dei protegentis obliuiſcitur, de eius diffidit bonitate, ac protectione, nec credit Deum velle in ſe confidentes tueri, atque defendere, murmuratque de Dei prouidentia, bonitate, ac liberalitate; hic dum Deum deſerit, meretur aliquo modo deſeri à Deo: ſic aliquando contingit, quòd dæmoni à Deo licentia concedatur, corpus illius poſſidendi, ac diris cruciatibus vexandi, quod benè docet Drexelius *de Conformatione voluntatis lib.* 5. *cap.* 5. §. 5. ſuper illa verba Prouerb. cap. 3. *Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo. Porrò,* ait, *qui hac fiducia ſunt vacui, humana tantùm circumſpiciunt, omniaq́; humanis viribus metiuntur. Et ferè contingit, vt hos in manu conſilij ſui deſtituat Deus,* Et *cap.* 1[illegible]. §. 7. ait: *Sed quæras fortè, cur Deus permittat tot homines maleficis artibus deuinciri, & necari? Ne mirare: Summa in Deum diffidentia etiam ſupplicij genus meretur.* Quod idem prorſus fatendum etiam in his, qui ſine maleficorum cooperatione à Dæmone poſſidentur. Nam, vt ſubdit idem Doctor, *Plerunque qualis eſt hominis in Deum confidentia, talis eſt Dei in hominem liberalitas.* Vnde qui valdè timent diabolum, ac timore conſternati ad Deum non confugiunt, oſtendunt ſe de diuina diffidere bonitate, ac protectione. Cuius rei monitum ſaluberrimum dedit Angelus cuſtos ſub forma paſtoris S. Hermæ diſcipulo Pauli Apoſtoli ei apparens, ſecumque viſibiliter, ac domeſticè vſque ad finem vitæ eius conuerſans, vt habetur *tom.* 1. *Bibliothecæ Veterum PP. lib.* 2. *mandato* 12. 84. ***Ratione diffidentiæ.***

F *Quicumque,*

Quicúmque, ait, *fide pleni non sunt, timent diabolum, quasi potestatem habentem. Quicumque pleni sunt fide, resistunt illi fortiter, & ille recedit ab eis: quia non habet locum intrandi. Tunc vadit ad illos, qui non sunt in fide pleni, & quoniam habet locum, inde intrat in illos, & quæcumque vult, facit illis, & fiunt famuli eius*, & mandato 7. *Diabolum*, ait, *ne timeas: timens enim Dominum dominaberis illius: quia virtus in eo nulla est; In quo autem non est virtus, is timendus non est. In quo verò est virtus gloriosa, is etiam timendus*, & loco supra citato. *Diabolus timorem facit; sed timor illius vanus est: Nolite ergo timere eum, & fugiet à vobis.* Et Lactantius Firm. *lib.* 2. *Diuin. Instit. cap.* 16. *Nocent*, ait, *dæmones quidem, sed iis; à quibus timentur, quos manus Dei potens, & excelsa non protegit.*

§. II.

85. *Quandoque dæmon in corpus alicuius ingreditur, sumpta occasione ex eius ira, vel indignatione, vel alio defectu.*

ALiquando dæmon occasionem sumit intrandi in corpus alicuius hominis, illudque possidendi, dum talis homo, vel mulier grauiter irascitur, & indignatur. Non quòd indignatio, ira, aut furor sint causa ingressus dæmonum; nam sequeretur, quòd quotiescumque aliquis irascitur, vel indignatur, aut furit, à dæmone possideretur, quod est falsum; sed quia nouit versipellis, qui teste Augustino *lib.* 18. *de Ciuit. Dei cap.* 12. *ex se nocendi cupidissimus est*, quòd dum homo per aliquam actionem, quæ Deo displicet, Deum offendit, tunc Deus etiam aliquo modo ipsum deserit, sic faciliùs dæmoni intrandi in corpus eius, illudque possidendi permittitur potestas; ideò tali occasione iræ, indignationis, furoris, libidinis, ebrietatis, crapulæ, vel alterius sibi oblata, intrandi occasionem quærit. Hanc veritatem eruditè docet Hieremias Drexelius *loco citato cap.* 10. §. 7. loquens de peccato Saulis super illa verba 1. Regum cap. 28. *Coarctor nimis, siquidem Philisthiim pugnant aduersum me, & Deus recessit à me*; sic ait: *Non recessisset à te ô rex, nisi tu priùs ab illo. Hoc & tu mi Christiane cogites: neminem deserit Deus, nisi desertus.*

86. *Exemplum memorabile relatum ab Auctore.*

Ob huiusmodi rationem quidam dæmon per os cuiusdam Energumeni fassus est mihi se illum hominem obsedisse (quicquid sit de veritate verbi dæmonis, Deus scit) factum sanè memorabile referam. Anno Domini 1648. die 4. Septembris Venetiis in Conuentu S. Bonauenturæ coram me fuit adductus Bartholomæus de Boniouannis à Castro Franco Oppido Diœcesis Taruisinæ annos natus 32. vir simplex, & idiota, in cuius corpus ingressus erat dæmon dictus Beelzebub, illemet, qui à Sathana, seu Lucifero dæmoniorum principe (vt ipse dixit) illi ab ortu natiuitatis eius ad tentandum illum, & ad malum inducendum destinatus fuerat. Quem, vt seduceret, & ad peccatum traheret, cum varias adhibuisset artes; nec tamen ad graue aliquod, sed ad leuia duntaxat peccata inducere potuisset; eò quòd vir bonus esset, rectus, ac timens Deum, ac Sanctissima sæpiùs frequentans Sacramenta, tandem eum zelotipia erga vxorem torquere decreuit. Idcircò vna dierum solemnium Pentecostes dæmon occasione accepta, quòd præfatus homo ex vino, quod biberat, semiebrius erat, domum ingredienti

præstigiator

præstigiator apparuit sub specie iuuenis incogniti, propè vxorem ipsius ad lectum sedentem in cubiculo manentis, qui eam amplexari videbatur. Tunc prædictus homo hoc viso ira percitus, ae indignatione repletus illicò districto ense, vt vxorem occideret, aduersum illam ictum iecit: sed iuuenis ille virum amplexus, impediuit, ne occideret: ex quo ictu in manu tantum graue vulnus vxor accepit, & statim iuuenis ille disparuit. Tunc præfatus homo putans iuuenem per scalam aufugisse deorsum, illum est insecutus gladio districto, vt de medio tolleret: sed cum ad imum scalæ peruenisset, illic fratrem vxoris suæ inuenit, cum quo plures habere cæpit de sorore eius querimonias, quòd sibi coniugij fidelitatem non seruasset. Qua de re homo ille admiratione repletus rogauit, vt omnia distinctè enarraret: quibus auditis, cum nec ille, nec vllus alius illum vidissent iuuenem, quem cum vxore sua concubuisse asserebat, aufugientem, vxorque iniusto vulnere sauciata lacrymas, gemitusque effundens Deum pro sua innocentia contestaretur; parentes, & amici eius ebrietati hoc attribuendum rati sunt. At præfatus Bartholomæus his acquiescere nequiuit; sed acriter erga vxorem cæpit zelotipia comedi, grauiterque in stomacho, ventre, cruribus affligi, ac torqueri: & veluti ventum, seu formicarum multitudinem sentire in corpore discurrentem: nexus omnes, ac nodos corporis ligatos habere, ita quòd vix posset aliquid pro sui ipsius, vxoris, & filiorum alimentis acquirendis operari. Tandem die 30. Augusti totius mali inuentor se patefecit, dum forma ingentis muscæ assumpta in os eius intrauit; ex quo delicio repentino, ac phrenesi vehementi laborare, ac furiis ita agitari cæpit, vt ab alto loco, nisi à parentibus impeditus fuisset, præcipitem se dare vellet. Cum ergo in conspectu meo esset in Capella Saluatori nostro Iesu Christo dicata, quæ est in viridario præfati Conuentus, præsentibus fratre eius maiore natu, & altero homine eius conterraneo, statim per os prædicti obsessi dæmon voce tremula dicere cæpit vulgari idiomate: *Egrediar, egrediar illicò, si sic præcipis, ex corpore istius: quia non possum ampliùs manere in eo.* Quam promptitudinem egrediendi antiqui aduersarij ego conspiciens, præcepi illi in nomine Iesu, nè egrederetur, donec ego illi præcepissem. Statimque prohibui, ne loqueretur, nec hominem illum vlla afficeret molestia, nec sensus eius siuè interiores, siuè exteriores impediret, quin omnia, quæ sibi euenisset, mihi clarè, ac distinctè enarrare posset. Qui sensibus, ac potentiis omnibus benè valens, ac plenè mentis compos omnia, vt suprà clarè, ac distinctè mihi explicauit. Quibus auditis, dæmoni præcepi in nomine Iesu, vt omnia sua facinora patefaceret, & lingua obsessi vteretur, sed auditum, cæterasque potentias sensitiuas nedum exteriores, sed etiam interiores non impediret, vt ipsemet obsessus, ac cæteri astantes clarè, ac distinctè omnia audire possent, vxorisque ipsius agnoscere innocentiam. Sic dæmon omnia supradicta enarrauit, dixitque mulierem illam esse puram, & innocentem; ac virum illum bonum, ac iustum: & addidit: *Cum virunculum hunc variis modis impetere contenderem, nec ei præualere possem, ab aliis dæmonibus vt ignauus irridebar, ac subsannabar, sed præcipuè à principe nostro Lucifero arguebar, & vt iners, & segnis acriter reprehendebar. Quare illum*

vt saltem zelotipia affligerem, & inter ipsum, & vxorem rixas disseminarem, odiaq; fouerem, iuuenis illius speciem assumpsi; sed cum vir vellet vxorem suam occidere, prohibui, nè faceret: quia sic eum impedire mihi præcepit Deus: nec, vt tot mala inferrem, mihi permittere voluit. Tunc autem quando ex oculis eius euanui, corpus ipsius sum ingressus, & in eo quas pertulit omnes hoc quadrimestre, præstiti afflictiones; sed cum amplius clam manere non potuissem, ingentis muscæ forma assumpta, eius guttur violenter penetraui, eum agitando, mortémque illi inferre tentando: quod vtique nisi Deus prohibuisset, opere compleuissem. Dixit insuper se esse vnum ex vltimo Angelorum ordine Beelzebub nuncupatum; non quia esset dæmoniorum princeps; sed ratione officij, quo fungebatur: quia à Lucifero datus illi erat ad seducendum, & ad peccata illum inducendum: *Beelzebub enim interpretatur vir muscarum, idest animarum peccantium, quæ reliquerunt verum Sponsum Christum.* At tandem cum illi præcepissem, vt diceret an ingressus esset missus ab aliqua Saga opere maleficij? Respondit, *non. Cur ergo*, dixi, *ingressus es, & venisti ad torquendum hunc simplicem, & pauperculum?* Respondit: *quia sic mihi placuit.* Sed ego adhuc: *Vndè hæc tua complacentia?* Et ille: *Ex mea voluntate.* Et denique coactus fuit dicere: quòd ex malitia sua, & improba voluntate ad malefaciendum ingressus erat. Qui audito præcepto à me sibi facto in Nomine Iesu, vt ex corpore illius egrederetur, statim, sine vlla mora egressus est; & ille bonus vir totus hilaris à dæmonis tyrannide ereptus, & zelotipia erga vxorem deposita, vnà cum aliis suis conterraneis ad propriam domum reuersus est. Ex quo videas, quomodo aliquando dæmon nullo Magorum, aut Maleficorum opere interueniente, ex aliquo peccato, vel vitio etiam leui occasione accepta corpus hominum ingredi, ac vexare conatur, provt sibi à Deo permittitur.

§. III.

32. *Sæpiùs dæmon ingreditur per maleficia.*

ALiquando dæmon ingreditur per maleficia; & hic modus cæteris est frequentior; facto enim maleficio contra aliquam determinatam personam, dæmon ex pacto cum Malefico inito, nisi à causa superiori impediatur, ingreditur corpus illius, ac illud possidet: vel in aliqua tantùm parte, puta in stomacho, vel in corde, vel in capite, vel in sanguine, vel in venis, vt mox dicetur; & tunc dicitur maleficiata. Vel in toto corpore habet potestatem, in illiusque potentiis sensitiuis internis, & externis varias habet operationes; & tunc dicitur energumenus, seu arreptitius; vt docet Archidiaconus *in Glossa cap. Exorcista. distinct. 23.*

Quando quis dicatur maleficiatus, vel energumenus.

Verùm quia maleficia ex se nullam vim augent dæmonibus, vt quæ priùs non poterant in aliqua creatura, postea valeant efficere, nisi velimus dicere cum Victoria, *Relectione de Arte magica*, dæmones non adeò impediri nocere per Magos, Maleficos, & Sagas, cæterosque homines iniquos, sicut per seipsos. Et ratio fortasse est: quia sicut homo ex diuina permissione, qua committitur suæ libertati, potest per seipsum malefacere, puta vnus alterum occidere, veneno afficere, & id

generis mala inferre; ita etiam poteſt per inuocationem dæmonis ex pacto cum ipſo inito maleficia inferre, mediante eius ope, ſi Deus permittat. Verumtamen, cum hæc maior libertas dæmoni non adueniat ex opere maleficij, ſed à Deo, dicendum eſt ſi Deus permittit dæmonibus per maleficia, alicui maiora damna inferre, hoc eſt vel ratione ipſius minimæ, vel nullæ in Deum confidentiæ, vt dictum eſt ſupra *n.67.& ſequentibus*: vel ob aliquam aliarum cauſarum, de quibus infra, vbi *de ratione diuinæ permiſſionis n.133.& ſequentibus.*

Quomodo dæmon poteſtatem ſumat intrandi per maleficia.

§ IV.

88.

Quandoque dæmon ingreditur vel mediante imaginatione.

Aliquando dæmon ingredi dicitur per imaginationem. Quod poteſt dupliciter intelligi: Aut mediante imaginatione: Aut ſecundùm imaginationem. Primò modo, cùm quis imaginatur ſe à dæmone eſſe obſeſſum, licèt non ſit; nec credit ſe protegi à Deo, vel protectum fuiſſe contra dæmonem, ac ſpreto diuino auxilio ad Magos confugit, vt liberetur, murmurans de Dei prouidentia, ac detrahens eius bonitati: hic cum Deum deſerat, meretur aliquo modo deſeri à Deo; Sic aliquando contingit, vt qui tantùm imaginariè erat obſeſſus, mereatur verè, ac realiter à dæmone poſſideri. Secundo modo dicuntur obſeſſi à dæmone, qui imaginantur, ſe eſſe obſeſſos, nec tamen ſunt obſeſſi: ſed aliqua naturali laborant ægritudine. Hoc præcipuè contingere ſolet in mulieribus menſtruorum patientibus defectum; Humores enim illi, ſeù vapores venenoſi ad ſtomachum aſcendunt, cibum conturbant, inficiunt, atque corrumpunt, in eoque plures cruditates generant, & ſic cibi noui attrahendi tollunt appetitum. Deinde ſe eleuant ad cerebrum, ac in phantaſia phantaſmata confundunt; vnde ex tali confuſione phreneſi laborare videntur; ex quo ab aliquibus energumenæ creduntur. Tandem à capite deſcendunt, ac per corpus diſcurrunt, creduntque ſæpiùs, illos eſſe ſpiritus. Vndè tales mulieres actus admodum vexatorum ſimiles quandoque faciunt. Quare prudens Exorciſta non ſit præceps ad iudicandum de vexatione in mulieribus; ſed prudenter obſeruet motus, & verba: quæ ſi appareant ſine ratione dicta, & extra propoſitum, & in dicendo, & agendo patiens non perſeueret in eodem, ſemper declinans à propoſito, & multa dicens; nec ad aliquod præceptum inſtructiuum, vel lenitiuum det reſponſum, nec vllum ſignum præbeat euidens præſentiæ diabolicæ, ſunt effectus humorum matricalium.

Vel ſecundum imaginationē.

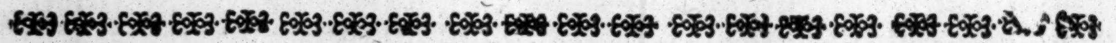
Eadem ratione humores melancholici dant cauſam apparentis vexationis; ſed hi cognoſcuntur tum per medicamenta, quæ comprimunt illos; ſicut etiam humores matricales: tum per patientis complexionem, ac Medici iudicium, qui vnà cum Exorciſta poterit ſoluere difficultatem, ac ſalutaria ægroto adhibere pharmaca, ille corporalia, iſte ſpiritualia.

89.

Cur dæmon ingrediatur aliquando in corpora infantiū.

In puerulos verò, & infantes, qui adhuc vſus rationis ſunt expertes, ac ſub cura parentum vitam degunt, dæmon ingreditur vt plurimùm ob eorum parentum, vel curam habentium negligentiam in eos commendando diuinæ protectioni, ſignando ſigno crucis, rebus ſacris muniendo, angelicæ cuſtodiæ conſignando, & confidendo in Deum, quòd ob ſuam

infinitam bonitatem, ac liberalitatem ab omni maleficio, ac dæmoniaca infestatione, & à cunctis periculis illos sit seruaturus. Quod rectè docet Augustinus *serm. 2. Dom. 23. post Trinitatem. Mox, it, vt homo sæculo nascitur, & vitam plenam miseriæ velut propheta futuri laboris sui præconio lacrymosæ vocis ingreditur, etiamsi nondum in animo suo, in animo tamen parentum suorum, vel quorumlibet hominum, in quorum manibus nutrienda eius infirmitas iacet, tentari iam potest, & diaboli circumuentionibus rapi, aut per ligaturas execrabilium remediorum: aut per sacrilega sacra gentium: aut si fortè mors vrget, negligentia renunciationis in Baptismo salutari; & vt breui complectar, tentatur illa ætas, cùm à suis in mundo diligitur, & in Christo negligitur.*

QVÆSTIO V.

Quomodo dæmones existant in corpore humano?

90. *Dæmones aliquando plures, aliquando vnus existunt in corpore humano.*

EXISTENTIA talis est, vt aliquando vnus, aliquando plures sint in vno corpore. Nam in nocendo homini gaudent societate. Vndè aliquando integra legio, quæ 6666. id est, sex millibus, sexcentis, ac sexaginta sex dæmonibus constans in vno corpore reperitur: vt probatur ex dæmoniaco Lucæ 8. & dicto Christi asserentis Lucæ 11. immundum spiritum suis sedibus expulsum septem alios spiritus nequiores se, per quos multitudo dæmonum intelligitur assumere, atque in domum reuerti, ex qua exierat. Hi autem spiritus non insunt vt accidentia suis subiectis: nam sunt substantiæ perfectæ. Nec vt partes suis totis, & compositis: quia partes corporis, aut animæ non sunt; vt benè docet etiam Tostatus *in c. 8. Matthæi q. 113. ad 1.* Non enim ex dæmone, & corpore fit vnum per se, sicut ex materia, & forma. Nec vtriusque nec alterius supplere possunt vices, si idem homo viuus perseueret. Neque totum quoddam, & absolutum in aliquo supposito ferre queunt concurrentibus duabus perfectis naturis in vnam hypostasim: hoc enim soli Christo Domino conuenit; sed insunt vt motores rebus motis: nam corpora mouent; sed ita vt nullum istis dent nouum esse; nec propriè vnum quid cum obiessis constituunt. Et licèt in corpore simul sint cum Anima; non tamen eodem modo existunt in illo: Nam anima est per modum informantis: Dæmon verò per modum assistentis, vel possidentis, sicut motor in mobili. Anima simul cum corpore, in corpore, & in essentia corporis, vt essentia, est: Dæmon simul cum corpore, & in corpore; sed non in essentia, est, vt testatur Abulensis *loco cit. ad 2.*

Quomodo insint corpori humano.

Ioseph Angles in 2. dist. 8. q. 2. diffic. 3. & 4.

91. *In qua parte corporis resideant.*

Sic dæmones existentes in corpore aliquandò totum corpus hominis occupant: Aliquando membrum aliquod, caput, brachia, tibia, pectus, & huiusmodi portes singulares, in quibus suas sedes ponunt: Aliquando in summa, & inperceptibili hominis particula, in qua latent; cùm sint spiritus corporis expertes; nec tamen ita insunt in illis, vt semper in eadem parte permaneant: cùm sæpè mutent stationes, & nunc plures possideant, nunc pauciores, vt suo damno probant in dies maleficiati, & à dæmone possessi: Aliquando ad tempus deserunt, sed postea redeunt:

Lib. de dæmoniacis c. 8.

Ita docet Petrus Thyreus, & Sanchez. Et licèt sint in corpore, & possint esse in quacumque parte corporis; non tamen possunt esse intra animam, nec ei illabi, quod solius est Factoris; vt docet August. *lib. de Ecclesiast. dogmatib. c.* 81. *tom.* 3. *Dæmones*, inquit, *per energicam operationem non credimus substantialiter illabi animæ; sed applicatione, & oppressione vniri: Illabi autem menti illi soli possibile est, qui eam creauit, qui natura subsistens incorporeus, capax est suæ facturæ.* Idem pluribus probat Tostatus *loco cit. ad* 3.

Lib. 2. in præcept. Decal. cap. 42. num. 7. *Non possunt illabi animæ.*

QVÆSTIO VI.

Quid Dæmones operentur in corpore, quod possident?

OMISSIS, quæ dæmones in sensibus tum externis, tum internis extra corpus manentes operantur, de quibus supra breuiter *num.* 72. *& sequent.* Dico eos intùs manentes operari: Primò sensibus internis illudendo, maximè imaginatiuæ, ac phantasiæ, quam etsi nouæ speciei impressione immutare non possint, & per consequens efficere, vt qui numquam vidit colores externos, elegantiam tabellæ pictæ discernat: aut qui non audiuit, iudicet de musicæ sono; possunt tamen potentias illas decipere, & turbare, vel corpus formando phantasticum, quod oculis obiiciant; Vel species eorum, quæ homo vidit aliquando, confundendo, & ex illa cognitione formando nouas species eorum, quæ numquam vidit; Vel spiritus animales, qui interiorum sensuum functionibus peragendis inseruiunt, mouendo; Vel in corpore concitando motiones, & affectiones varias; atque ita ex illis formationibus, concitationibus, commixtionibus, & agitationibus specierum, assumptis etiam vaporibus instituto accommodatis, efficere, vt homo videat, aut se videre credat ea, quæ non sunt nec visa, nec audita vmquam fuere: quod facit ostendendo præsens, quod non est; aut aliter quàm est; aut abscondendo quod præsens est, vt docet August. *lib. de cura pro mortuis agen. cap.* 12. D. Bonau. *in* 2. *dist.* 8. *part.* 2. *art.* 1. *quæst.* 3. & Tostat. *in cap.* 8. *Matthæi. q.* 116.

92. *Dæmones in corpore existentes sensibus internis illudunt.*

Infra n. 569.

Ex quibus operationibus horrendæ procedunt infirmitates: cum omnes extraordinarij effectus, qui in energumenorum corpore constituuntur, & à dæmonibus causantur, huic perturbatæ potentiæ ab incredulis, qui possessiones reales negant, assignentur. Tam enim potens est in homine agitando, vt eius effectus omnem naturæ virtutem prætergredi videantur. Inter plura exempla, quibus hæc veritas comprobari posset, vnicum referam cuiusdam Pasqualini de Tondellis à Ceneta annos nati 40. Hic anno 1649. Calendis Decembris Taruisij ad me accessit, dicens, se multa extraordinaria contra suam voluntatem solitum esse operari, ac multa videre insolita; præcipuè quòd sæpiùs obscura nox sibi videbatur clara dies; idcircò media nocte è domo egressus per Ciuitatem hùc illùc discurrebat. Cum esset colonus, dum frumentum seminabat in agro, sibi videbatur, manum plenam habere serpentibus, eosque quaquauersum proiicere, ac dispergere. Dum Ecclesiam Cathedralem ingredi volebat, illa sibi videbatur à summitate vsque ad solum

93. *Ex illusionibus procedunt infirmitates, & effectus extraordinarij. Exemplum ab Auctore relatum.*

totam

totam plenam eſſe puluere, ac plumis ita denſis, vt ipſius oculos replerent, quòd in Eccleſiam ingredi non poſſet: At quia in mente ſua cognoſcebat, hanc eſſe deceptionem, vim ſibi ipſi faciebat, ac ſe ſigno crucis ſignans, ipſo facto præſtigium euaneſcebat, & ipſe templum introibat. Cum tranſiret ante quandam crucem grandem, quæ eſt ante ianuam Eccleſiæ S. Franciſci, illa crux ſibi videbatur eſſe ſuus currus, ex quo cum decidere clauus videretur, ipſe accepto malleo, vel lapide fortiter crucem percutiebat, putans clauum in ſuo curru infigere. Plura alia ſæpiùs videbat, puta vnam rem pro alia; ita vt nunc hîc, nunc illic ſe abſconderet; nunc fugeret ab hominum conſortio; nunc alia huiuſmodi perageret, pro quibus ab omnibus vt ſtultus putabatur. Quæ prædicta, ſicut & alia mihi enarrauit etiam ipſius vxor, dicens, hæc illi ſexdecim annis continuis eueniſſe. Quibus à me auditis experiri volui, an præſtigia huiuſmodi fierent à dæmone extrinſecùs manente, vel intrinſecùs eum poſſidente. Sic dæmoni iuſſi in nomine Ieſu, quòd ſi in corpore illius exiſteret, ſe manifeſtaret. Et ecce ſtatim præſtigiator antiquus ſeipſum propalauit, hominem torquendo, ac conſternatum agitando; ſed ſtatim dæmoni iuſſi, vt ceſſaret à vexatione, nec illi vllum afferret nocumentum. Poſtea inſtruxi hominem in fide, ac confidentia in Deum collocanda, ac poteſtate à Deo, & ab Eccleſia ad dæmones expellendos mihi tradita, eumque admonui, vt interim per orationem ſe diſponeret, ac poſt aliquot horas rediret. Sic tempore debito regreſſus præſentibus RR. PP. Antonio à Cadoro Guardiano illius Conuentus, Bernardo Veneto Vicario, & Ægidio à Melo Sacræ Theologiæ Lectore, Concionatore Eccleſiæ Cathedralis, & Conſultore generali S. Officij Taruiſij, quibus Paſqualinus præfatus omnia ſupra dicta enarrauerat, iterum obſeſſo inſtructo, & excitato ad actus confidentiæ in Deum, ac deteſtationis in dæmonem eliciendos, cæpi dæmonem acriter obiurgare, qui per obſeſſum pugnis me impetere minabatur; numquam tamen me offendere potuit; ſed poſt aliquas breues vexationes, in terram colliſiones, ac volutationes, quibus exagitauit obſeſſum, ab illo per præceptum à me factum in nomine Ieſu exire coactus eſt. Sic homo ille totus hilaris Deo gratias agens pro ſua liberatione, ad ſuam patriam remeauit.

§. I.

94. *Dæmon in corpore excitat humores.*

SEcundo humores mouet, ac perturbat; Excitat enim atram bilem, quam adauget admotis cauſis opportunis, vel detento ipſo humore, nè expurgetur; fuligines in cerebrum, & internos ſenſuum meatus propellit; noxia excrementa coaceruat ad iuncturas; ſpirituoſam ex ipſo ſanguine ſubſtantiam expurgat à craſſitie materiæ, & ea inficit ſpiritus vitales, atque diuerſas infert noxas: Vnde Codroncus Medicus timoratus, & doctus *lib. 3. c. 2. de morbis veneficis: Si aliquem,* ait, *melancholiæ morbo dæmon afficere velit, melancholicum ſuccum auget; vel iam genitum, aut auctum commouet in cerebrum, atq; in internorum ſenſuum ſedes vapores atros defert. Quòd ſi apoplexiam, catochum, & alios ſimiles affectus excitare ſtatuerit, craſſos ſuccos ad cerebrum defert, quibus venas cerebri, vel eius ventres, vel neruorum origines obſtruit.*

obstruit. Si cæcitatem, excrementa ad oculos traducit: vel etiam humorem aqueum chrystallinum oppositum agitat, vel crassefacit, vt spiritus visiui permeare non possint. Simili ratione surditatem infert, vel excrementa aceruando: vel retinendo aërem congenitum, quominùs moueatur. Hæc Codroncus.

Vel hoc præstat, virium, & potentiarum debilitatione, dissolutione, & destructione. Nam si integræ, & suis locis constitutæ sua exequuntur munia, non dubium est, quin ad illa præstanda reddantur ineptæ, si debilitentur, dissoluantur, aut destruantur: vt cùm cæcitatem vult inferre, neruos visorios ita comprimit, quominùs species visiua per eos recipiatur. Sic cum surditatem, neruum auditorium, quominùs suum valeat exequi munus. Comprobatur exemplo illius dæmoniaci, *quem*, ait Lucas cap. 11. *dæmonis operatione mutum fuisse*; Apud Matthæum *non solùm mutus, sed & cæcus fuisse narratur*: vt docet Beda, ac Remigius. Theophilactus non solùm mutum, sed surdum vocat. *Qui autem*, ait, *Domino oblatus fuit, & mutus erat lingua, & surdus auditu.* 95. *Vires debilitat, dissoluit, destruit.*

§ II.

TErtiò nocet homini organa corrumpendo, quibus sensus sunt alligati. Nam sic eos, vel hebetat, vel noxiè afficit. Cum enim non possit corpus ritè operari, nisi illis mediantibus, tunc à dæmone eis corruptis, non solùm desinunt suas exequi functiones; sed omninò fatigantur, franguntur, languescunt, & pereunt. 96. *Organa corrũpit.* Vel nocet contractione, & distractione membrorum, vnde maximi excitantur dolores. *Membra distrahit, vel contrahit.* Nam si parturientes tanta patiuntur, quid maleficiis affecti, cum membra contrahantur, & distrahantur tam atrociter, vt in equuleo torqueri videantur? Simili diabolica vexatione affecta erat mulier illa, *quæ*, vt ait Lucas cap. 13. *annis* 18. *habebat spiritum infirmitatis, & erat inclinata, nec omninò poterat sursum respicere*, *quam* ait Christus, *Sathanam alligasse*.

Quartò hominibus obsessis dæmon nocet impellendo eos in varia pericula, nunc in ignem, vt flammis consummentur: nunc in aquam, vt suffocentur: nunc in præcipitia, vt collidantur, aut aliàs miserè pereant; cuius impulsionis Marci 9. luculentum habemus exemplum in illo dæmoniaco, qui ad huiusmodi mala incurrenda à dæmone impellebatur, qui à Christo fuit à dæmoniaca tyrannide liberatus. 97. *Impellit in varia pericula.*

Tandem sæpè mortem ipsam variè infert: Nam vt benè etiam docet Tostatus *cap.* 8. *in Matthæum quæst.* 110. *Dæmones plurimos homines occidunt; nec longa mora opus est ad hoc, quia subitò poterunt multos occidere*; sic fuit de dæmone, qui occidit septem viros Saræ, Tobiæ 3. sic etiam dæmones occiderunt vna hora in Ægypto omnia primogenita hominum, & pecorum: Exod. 12. fuerunt autem dæmones, qui hoc fecerunt. Psalm. 77. scilicet, *Misit in eos iram indignationis suæ, &c. immissiones per Angelos malos*. Quando enim permittuntur à Deo occidere, occidunt. Hæ ergo, & aliæ similes sunt operationes dæmonum malignæ, quibus homines intrinsecè vexare consuescunt. *Mortem ipsam infert.*

§. III.

98. *Prædicta mala poſſunt fieri à dæmonibus extra corpora manentibus.*

HArum autem operationum nonnullæ à dæmone, ſiue intra corpus, ſiue extra corpus exiſtente exerceri valent. Poteſt enim extra manens ſic torquere arreptitios (dummodo ſint intra ſpheram actiuitatis ſuæ) eos cogendo cadere in ignem, vel aquam; ſicut illum, de quo Matthæi 17. & Marci 9. Mouere ex impetu ad diſcurrendum huc, illucque, vt dicitur de quodam arreptitio Luc 8. qui ruptis vinculis agebatur à dæmonio in deſertum: Inducere, vt ſe torqueant, vt ille, qui ſe concidebat lapidibus Marci 5. Aliaque huiuſmodi opera in eis exercere; ſicut Actuum 19. de arreptitio, qui inualuit contra duos, ita vt nudi, & vulnerati fugerent de manibus eius. Quæ omnia poſſunt fieri à dæmone extra corpus manente per ſolam applicationem virtutis motiuæ ad impellendum; licèt meliùs fiant exiſtente dæmone intra corpus: quia meliùs poteſt ſibi coaptare illud ad mouendum, quàm ſi extra manſerit: vt late docet Toſtatus *in cap. 8. Matthæi quæſt.* 113. ſicut prædictis Energumenis, actualiter dæmone exiſtente intra corpus, omnia prædicta eueniſſe, credendum eſt.

99. *Quædam operationes fiunt à dæmonibus nõ niſi intra corpora exiſtentibus: vt perfectè loqui.*

Aliæ verò ſunt operationes, ad quas regulariter dæmon eſt intra corpus; vt per os Energumeni perfectè loqui. Multa enim arreptitij loquuntur, quæ, conſtat, eos non dicere, ſed dæmones per illos: cum ſæpè ipſi non ſe intelligant. Ad hoc autem neceſſe eſt, ait Toſtatus *loco citato*, dæmonem eſſe in corpore: quia locutio fit per motum organorum interiorum, quæ à dæmone mouentur prout eſt in corpore.

§ IV.

100. *Dæmones ſæpiſſimè ſunt in corpore etiamſi non loquantur.*

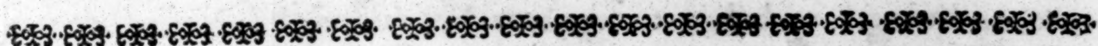
SEd non ſolùm regulariter, quando per homines loquuntur dæmones, ſunt in corpore; ſed etiam ſæpiùs quamuis non loquantur. Nonne Ieſus, Lucæ 11. *erat eijciens dæmonium, & illud erat mutum?* Ad quid enim Chriſtus, cùm aliquem ſanabat arreptitium, de corpore exire dæmoni præcepiſſet, niſi in corpore fuiſſet? Hunc namque modum loquendi: *Exi ab homine ſpiritus immunde*, non ad operationem tantùm; ſed ad perſonam dæmonis in corpore exiſtentis, & operantis dirigi planè conſtat. Quarum locutionum formulæ extant Matthæi 8. Marci 5. Lucæ 8. Vnde non ſolùm verum eſt de ſpiritibus loquentibus, vt dicitur Marci 1. & Lucæ 4. ſcilicet, *Exibant dæmonia à multis clamantia, & dicentia: Tu es filius Dei.* & Actuum 16. dixit Paulus ſpiritui: *Præcipio tibi in Nomine Ieſu exire ab ea*, & dicitur, quòd *exijt eadem hora.*

Conſtat ex variis locis Euangelij.

Sed etiam de ſpiritibus non loquentibus: ſic patet Marci 9. de illo dæmone, qui allidebat puerum, & cogebat ſpumare, & proiiciebat in ignem, & in aquam, & tamen non loquebatur; qui erat ſpiritus mutus, & ſurdus, ſicut Chriſtus dixit illi: *Exi ab eo, & ampliùs ne introeas in eum.* Poteratnè clarius Chriſtus explicarè, ac demonſtrare, dæmonem eſſe in corpore ſecundum ſuam ſubſtantiam, & exiſtentiam? Si enim tantùm in corpore ſuam habuiſſet operationem, vt dicunt quidam, cum

poſſit

possit operari in corpore etiam manendo extra corpus, Christus tantummodo præcepisset dæmoni, nè ampliùs noceret homini; nec vsus fuisset illo verbo: *Exi ab homine, nec introeas*: quæ verba ex vi propria respiciunt dæmonis substantiam, & existentiam, & non puram operationem: cum dæmon possit manere in corpore definitiuè, & nullam sensibilem efficere operationem. Sic guneraliter quandocumque agitur de sanatione arreptitiorum dicitur, quod eiiciuntur dæmonia, vt habetur Matt. 10. *Dedit Discipulis suis potestatem spirituum immundorum, vt eiicerent illos*; qui neutiquam eiici dicerentur, nisi priùs intra corpus existentiam haberent. Quam veritatem docet Tostatus *q.* 113. *in c.* 8. *Matthæi*, Scotus *in* 2. *d.* 2. *q.* 5. *&* 6. Ioseph Angles *ibi quæst.* 3. *diffic.* 2. cum tota Scotistarum Schola. Hæc de dæmone. Qui maiora videre cupit, legat Delrium *lib.* 2. *Disquis. Mag. per totum*. Theologos *in* 2. *vbi de Angelis*, Pelbartum *tom.* 2. *Rosarij. ver. Dæmon.* Malleum Maleficarum, Anan. *de natura dæmonum*, Compendium Malef. Guaccij, ac cæteros supra in hoc articulo allegatos.

ARTICVLVS II.

De Maleficis, vt causa Maleficiorum.

CERTISSIMVM est apud omnes, qui de maleficiis pertractarunt, vt maleficium aliquod perficiatur, præter diuinam permissionem de qua infra *art.* 4. & diaboli operationem, de qua supra, requiri liberam hominis ex malitia in illud consentientis voluntatem, sine qua opus malum etiam à Deo permissum, & à dæmone consummatum maleficium dici non potest. Ex quo tentationes, morbi, calamitaess, cæteraque mala, quibus dæmon per seipsum Sanctos insequitur, vt S. Iob, S. Antonium, & alios, sicut & tormenta, ac punitiones; quibus aliquando in hac vita aliqui peccatores iniqui torquentur, vt Saul, & nonnulli tyranni, non maleficia, sed opera diabolica vocitantur; & Sancti, & homines illi iniqui iis affecti haud maleficiati, sed vexati dicuntur: nam licet omnes maleficiati sint vexati à dæmone; non tamen omnes vexati à dæmone sunt maleficiati. Quare ad perfectionem operis malefici non sufficit, dæmonem id malum efficere; sed necesse est, hominem maleficum libero arbitrio, & malitioso consensu, & voluntate determinata ad illud concurrere, vt ex operatione diabolica, & humana cooperatione eius consurgat integritas, vt testatur Delrius *Disquis. Magic. lib.* 3. *par.* 1. *q.* 1. Binsfeldius *tract. de Confess. malefic. præłud.* 1. 2. *&* 3. & communiter omnes, qui de maleficiis tractant.

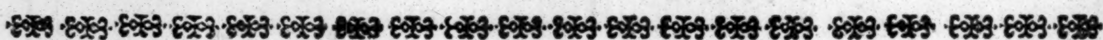
101. *Ad maleficium requiritur libera hominis in maleficium consentientis voluntas.*

§ I.

HI autem Malefici à Doctoribus, qui de maleficiis tractaut, variis nominibus insigniuntur, prout sunt varia eorum studia, in hoc tamen vno omnes conuenientes, quòd maleficiis exercendis, quibus ope dæmonum aliis damnum paratur, operam nauant.

102. *Maleficorum varia nomina.*

Magi vocantur ob abstrusam rerum naturalium, & effectuum mirabilium notitiam, quam præseferunt. Venefici: quia veneno homines, & animalia inficere, & interficere consueuerunt. Incantatores: quia verbis, & carminibus opera magica perficiunt. Sortilegi ob sortilegium, quod vniuersaliter acceptum omnes diabolicas artes complectitur. Sortiarij ob sortes immissas in creaturas. Sagæ à satis agendo, aut sagiendo: quia in officio satis & nimis agunt, nimiaque scire desiderant. Striges ab aue Poëtarum fabulosa, quæ nocturno tempore infantes necare, & rapere, eorumque sanguinem sugere, & absorbere dicitur. Lamiæ à bestia monstruosa, quæ fœtus dilaniare creditur. Pharmaceutriæ à Virgilio: quia pharmaca siuè noxia, siuè proficua sanis, vel ægrotis propinare solent. Et communiori vocabulo Malefici à malefaciendo: eò quòd studio, operatione, & conatu malis inferendis insudant; nec aliud magis auent, quàm impellente, & operante dæmone maleficiis non solùm homines, sed & alias creaturas, quæ ad homines spectant, interficere, ac diuexare, vt habetur 26.*q.5.can.Nec mirum, & L.Nemo.C.de malef.& mathemat.* & ita eos communiter appellat vulgus.

QVÆSTIO I.

Quibus modis Malefici concinnent sua maleficia.

103. *Per maleficium somniferum quid operentur Malefici.*

RESPONDETVR, Maleficos variis modis, operante dæmone, sua maleficia concinnare: quæ omnia ad triplex maleficij genus reuocari possunt, nempè ad somniferum, Amatorium, & Hostile.

Somnifero maleficio hominibus damnum inferunt Malefici, dum eos potione aliqua, vel malo carmine, aut certis ritibus soporant, vt interea eis venenum infundant; vel infantulos rapiant, aut necent; vel furtim quid subtrahant; vel stupro, adulteriouè aliquam mulierem contaminent. Quod faciunt interdum Malefici, & fieri potest naturalibus sopiferis venenis. De his plurima exempla congerunt Binsfeldius *de Confessionibus malefic. p.1.conclus.5.* Remigius *lib.2.cap.4.dæmonol.* Delrius *lib.3. p.1.Disquis. magic. quæst.2.* & patet exemplo, quod narratur *in vita D.Bernardi lib.2.cap.6.* nam ibi tot annis adiacentem maritum incubus vxoris fefellit, quod eo dormiente factum oportuit. Simile mihi enarrauit anno Domini 1649. quædam vidua, quæ viginti, & ampliùs annis à dæmone incubo vexata erat; qui singulis noctibus cum ea carnaliter, acsi maritus eius esset, commiscebatur, loquebatur, ac familiariter conuersabatur; imò, vt ipsa dixit, noctu in cameram quandoque introducebat Magos, ac Maleficos, qui eam comprimebant: & dum maritus adhuc viueret, & cum ea in eodem lecto decumberet, eo dormiente dæmon incubus forma viri assumpta illam cuiuslibet generis spurcitiis carnalibus fædabat; quod non ità facilè dæmon assecutus fuisset, nisi prius illius maritum somnifero maleficio soporasset.

§. I.

§ I.

MAleficio amatorio homines affici dicuntur, dum dæmone suis maleficis philtris, & poculis amatoriis operante, ad impurum amorem tam validè flectuntur, vt non amare, sed furere videantur. Quod dæmonem perficere posse, diuinæ testantur scripturæ. Oseæ 4. Hostis humani generis vocatur *spiritus fornicationis*: quia potest incendere hominem ad libidinem, non tamen cogere nisi volentem, vt explicat Cassianus *Collat*. 7. *c*. 32. Nahum. 3. *Propter multitudinem fornicationum meretricis speciosæ, & gratæ, & habentis maleficia*. Quod de maleficiis amatoriis rectè interpretatus est Franciscus Ribera. Ferè similia verba sunt apud Baruch *in epistola Ieremiæ*. 8. *vers*. 42. 124. *Maleficium amatorium quid operetur in hominibus.*

Idem Patres asseuerant, S. Irenæus *lib*. 1. *cap*. 9. S. Gregor. Nazianzenus *orat*. 29. *in laudem Cypriani*, S. Gregorius Roman. *lib*. 1. *Dialogorum cap*. 4. S. Epiphanius *lib*. 1. *tom*. 2. *contra hæres. Ebionitar*. Arnobius *lib*. 1. *contra Gentes*, & S. Hieronymus *lib*. 3. *Comment. in epist. ad Ephes. cap*. 6. qui docet, aliquos esse dæmones amoribus, & amatoriis canticis seruientes.

Theologi vno ore talem admittunt potestatem, S. Thom. D. Bonau. Petrus de Palude *in* 4. *sent. dist*. 34. Alphonsus à Castro *lib*. 2. *de iusta hæretic. punit. c*. 15. Michael Medina *lib*. 2. *de recta fide in Deum cap*. 7. & moderni omnes sequuntur.

Idipsum confirmant leges, quæ sub grauioribus pænis pocula amatoria vetant. *l. Constantiniana. Eorum. C. de Maleficis, & Mathem. L*. 3. §. *Adiectio. ff. Ad legem Corneliam. de Sicariis, & L. Si quis aliquid*. §. *Abortionis, aut poculum amatorium. ff. de pænis*. Quibus adstipulantur omnes Iurisperiti. Idem testantur Philosophi, Medici, ac Poëtæ, quos omnes videre licet apud Delrium *Disquisit. Mag. lib*. 3. *par*. 1. *quæst*. 3. vbi etiam explicat modum, quo huiusmodi formantur maleficia, & effectus, quos dæmones in hominibus operantur, ad quem remitto Lectorem.

§. II.

HOc vnum non reticendum censeo: vz. quòd in iis operationibus magicis quantumuis efficacibus, numquam voluntas, seu liberum arbitrium potest cogi. Nam etsi diabolus possit mouere corpus, turbare phantasiam, & mediis sensibus internis, & externis in intellectum cogitationes excitare; tamen non sic mouere voluntatem potest, vt in suo actu cogatur: quia implicat contradictionem, illam esse liberam, & quoad actum suum interiorem cogi, vt eruditè docet D. Bonauentura *in* 2. *dist*. 25. *par*. 2. *quæst*. 5. & sustinent communiter Theologi. Si quid enim vult, ex hoc, quòd libera est, liberè vult: & si aliquid vult, voluntariè vult. Si autem cogeretur, aliquid seruiliter vellet, & inuitè vellet, & sic simul, & semel actum haberet liberum, & seruilem; voluntarium, & inuoluntarium, quod est impossibile. Ideò totum, quod facit veterator ille, est, liberum arbitrium allicere, & libidinis pabulum ministrare 125. *Per maleficium amatorium non potest cogi voluntas ad amandum.*

strare per concupiscentiæ motus, & cogitationes intrinsecùs commotas, & excitatas.

Vndè si quis per maleficium amoris inductus moueatur ad aliquam mulierem concupiscendam, eamque in sponsam ducendam, matrimonium tenet, nec potest ditimi: quia licèt ibi fuerit inductio; non tamen ibi fuit coactio: Actus enim voluntatis, quo præstitit consensum fuit liber, quod sufficit ad validitatem contractus.

§. III.

106. *Maleficium hostile quæ damna homini inferat.*

HOstili maleficio quot modis, putas, sæuit in homines furens eorum inimicus, qui nomine *Abaddon* Hebraicè vocatus, Græcè *Apollyon*, Latinè *Exterminans dicitur*? & re, & facto talem se exhibere desiderat, generalia in bonis animæ, & corporis, & fortunæ exterminia inducendo, hostilibus maleficiis, aut damnum inferentibus, aut aptis inferre, aut ideò adhibitis, vt inferatur: dum actu, potentia, & intentione hominem à facie terræ exterminare, seu vt explicat S. Antonius à Padua *serm.* 24. *extra terminos vitæ æternæ ponere* conatur; quod præstat multipliciter.

Nocet Animæ.

Suarez lib. 8. de Angelis. c. 20. num. 8.

Primò enim dæmones animam maleficiis aggrediuntur, dum errorem in intellectum, in voluntatem odium, in memoriam obliuionem inducunt; vt docet Tostatus *in c.* 8. *Matthæi quæst.* 121. *Dæmones*, ait, *sunt valdè inuidi, & summè desiderant nocere homini*; *ideò ex inuidia tentant eum inducere in peccatum, nè assequatur beatitudinem*; quod intellige tentant, siuè per seipsos, siuè per Maleficos.

Corpori damna infert.

Secundò *si non possunt animæ nocere, saltem tentant damna corpori inferre*, vt prosequitur Tostatus; quod vt plurimùm exequuntur per suos Symmistas, nempe per Maleficos, qui hominibus nocent, nunc deuouendo, idest dæmonem in brutorum, vel hominum corpora sola imprecatione immittendo, vt pluribus exemplis Remigius *lib.* 2. *cap.* 9. & 10. *dæmonolatriæ* confirmat. Nunc viros, ac mulieres malè afficiendo: Et hos quidem genitalium languedine, retractione, absconsione, subtractione, castratione, seminis exsiccatione, infrigidatione, & spirituum vitalium ad membra generationis prohibitione: Illas verò muliebrium locorum arctatione, obseratione, dilatatione, matricis indignatione, & concubitus horrore: Vtrosque impotentia coeundi, odio reciproco, impedimento contactus, cohærentia mutua canum more, variisquè modis. De quibus Paludanus *in* 4. *dist.* 34. *quæst.* 2. *art.* 3. Petrus Gregorius *in Syntaxi Artis mirabilis tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 7. Auctores Mallei Malefic. *par.* 1. *q.* 8. Binsfeldius *tract. de Confessionibus malefic. par* 1. *quæstionis, conclus.* 6. communiter Theologi *in* 4. *dist.* 34. Canonistæ *in tit. de frigidis, & malefic. & dist.* 33. *q.* 1. *c. si per sortiarias.*

Varia in vsu matrimonij.

§ IV.

107. *Mulieribus prægnantibus.*

INsuper dæmonum ope Malefici, ac Striges mulieribus vterum gerentibus abortus, vel vehementissimos partus dolores mittunt: vt habetur

betur *L. si quis aliquid.* §. *qui abortionis. ff. de pænis*, *& L. prægnantem. eodem ff.* Aliquando lac mulierum ita desiccant, vt etiamsi maturos edant partus, tamen illo semper carent. Quod etiam operantur in fæmellis animalium; vt exemplis confirmat Paulus Grillandus *tract. de Sortilegiis quæst.6.* Tandem miseros homines variis ægritudinibus vexant, dolore capitis, dentium, pectoris, stomachi, ventris, renum, membrorum debilitatione, neruorum attractione, carnis tumefactione, hydropisi, paralysi, ipsaque morte, vt supra prosecuti sumus *num. 92. & sequentibus.* Maximè autem, ac sæpiùs nocent infantibus; quia hoc securiùs præstant, cum illi eos de offensa, & delicto accusare non valeant. Hos autem nunc fascinatione, nunc strigatione è medio tollere conantur; vt testantur Delrius *Disquisit. Magic. lib. 3. q. 4. sect. 1.* ac Bartholomæus Spineus Magister Sacri Palatij *q. 8. de Strigibus.*

§. V.

Tertiò Malefici post perturbatas animas, & læsa corpora in bona fortunæ grassantur præcipuè per incendia, quæ excitant in domibus deponendo gladium, hastam, scipionem, linteolum, quo inuolutæ sunt minutiæ quædam instar fæni dissecti, aliaque id generis ignis, & caloris expertia; ex quibus postea flamma prorumpens inextinguibilis citò ædes absumit, quicquid domestici in contrarium nitantur: vt certissimo exemplo cuiusdam Ianæ Nigræ Armacurianæ confirmat Remigius *lib. 2. cap. 13. dæmon.* Vel iidem à dæmone ollam plenam ignitis carbonibus accipientes, eam in domos, pagos, & oppida inuertunt, vt breui tempore cosumantur (Sicut Oppido Schiltaco in Heluetia intra horam igne consumpto accidit) vt referunt Erasmus *in Epistolis*, & Lycosthenes *in prodigiis.* Ex incendiis colligere licèt, quid possint in tempestatibus, grandinibus, nebulis, pruinis, aquarum diluuiis, inundationibus, bruchis, vermibus, peste, fame, aliisque publicis calamitatibus excitandis, quorum omnium exemplis abundant omnes Auctores, qui de Maleficis, ac maleficiis tractant. Rationem reddit Tostatus *in cap. 8. Matthæi quæst. 126. Tanto*, ait, *ardore dæmones hominibus nocere desiderant, quòd si non possunt nocere eis in seipsis, volunt nocere in quibuscumque rebus eorum.*

108. *In bonis fortunæ.*

Petrus Binsf. de Conf. Malefic.

§ VI.

Prædicta omnia Magorum, ac Maleficorum detestanda crimina complectitur, detestatur, ac pænis debitis expiari iubet Innocentius VIII. Bulla sequenti, quæ meritò hîc est describenda pro incredulis, qui huiusmodi Maleficorum faci[n]ora intoleranda negant.

109. *Crimina Magorum puniri iubet Innocentius VIII.*

Sanè nuper, inquit, *ad nostrum non sine ingenti molestia peruenit auditum, quòd in nonnullis partibus Alemaniæ superioris, nec non in Moguntinen. Colonienſ. Treuiren. Salzburg. & Bremen. Prouinciis, Ciuitatibus, terris, locis, & diœcesibus complures vtriusque sexus personæ propriæ salutis immemores, & à fide Catholica deuiantes cum dæmonibus incubis, & succubis, ac suis incantationibus.*

tionibus, carminibus, & coniurationibus, aliiſque nefandis ſuperſtitionibus, & ſortilegiis, exceſſibus, criminibus, & delictis, mulierum partus, animalium fœtus, terræ fruges, vinearum vuas, & arborum fructus: nec non homines, mulieres, pecora, pecudes, & alia diuerſorum generum animalia; vineas quoque, pomeria, prata, paſcua, blada, frumenta, & alia terræ legumina perire, ſuffocari, & extingui facere, & procurare; ipſoſq; homines, mulieres, iumenta, pecora, pecudes, & animalia diris tam intrinſecis, quàm extrinſecis doloribus, & tormentis afficere, & excruciare, ac eoſdem homines, nè gignere, & mulieres, nè concipere, viroſq; nè vxoribus, & mulieres, nè viris actus coniugales reddere valeant, impedire: Fidem præterea ipſam, quam in ſacri ſuſceptione Baptiſmi ſuſceperunt, ore ſacrilego abnegare: Aliaq; quàm plurima nefanda, exceſſus, & crimina, inſtigante humani generis inimico committere, & perpetrare non verentur, in animarum ſuarum periculum, Diuinæ Maieſtatis offenſam, ac ſcandalum plurimorum, &c. Poſtea huiuſmodi criminoſos debitas ſuis criminibus pœnas ſoluere præcipit.

Quæ maleficia Malefici, ac Sagæ perficiunt dæmonis ope aliquando per ſeipſum operantis; Aliquando mediantibus rebus naturalibus. Cùm per ſeipſum operatur, tunc Exorciſta remediis ſpiritualibus, cum patiens eſt benè diſpoſitus iuxta regulas infra explicatas, poteſt tollere, ac deſtruere maleficium: At cùm in maleficio adhibita ſunt media naturalia, ſeruanda ſunt, quæ traduntur articulo ſequenti.

ARTICVLVS III.

De Rebus Naturalibus, vt ſunt cauſa maleficiorum.

110. *Dæmon in maleficiis vtitur rebus naturalibus. Velut Cauſis naturalibus. Cauſis moralibus.*

QVAMVIS communis humani generis hoſtis ſæpè ſine rebus naturalibus homines diuerſimodè læ lere conſueuerit; illis tamen ſemper in maleficiis vti, quandocumque alicui malefaciendo operatur, incomperto eſt. Quas vult à Maleficis adhiberi, vel vt cauſas naturales: vel vt cauſas morales.

QVÆSTIO I.

Quænam ſint cauſæ naturales maleficiorum.

Cauſæ naturales vim habent nocendi à natura. Quibus dæmon vtitur, Vel per motum localem;

RESPONDETVR cauſas naturales eſſe omnes illas, quæ nocendi vim à natura inditam habent, & naturaliter agunt in eum, cui vel ingeruntur interiùs: vel exteriùs applicantur. In confeſſo namque eſt, dæmonem non ſemper præſtigioſè, ſed ſæpiùs verè, & realiter operari, præcipuè cùm infirmitates, incendia, tempeſtates, & id generis mala excitare deſiderat. Quod duobus modis facere conſueuit: Altero per motum localem, quo inferiora corpora Angelis parent; vt docent D. Auguſtinus *lib. de Diuin. dæmon. c. 3. & 5. & lib. 3. de Trinit. c. 7. 8. & 9.* D. Thom. Sotus, Victoria, Angelus, & alij relati à Delrio *lib. 2. Diſquiſ. Magic. q. 8.* Altero per alterationem,

alteratiomem, actiua passiuis applicando, qui modus ipsi facillimus est. Noscit enim rerum omnium, quæ in mundo sunt, vires, sympathias, antipathias hominibus ignotas, ipsi notissimas; & ideò illa seligere solet, quæ optatum effectum producere possunt. Si perturbationes in animo sunt excitandæ, & morbi in corpus immittendi, scit quæ res naturalis phantasmata commouere, turbare imaginationem, insanias, & deliria causare valet: quæ humores vitiosos agitare, inquinare spiritus animales, detrudere neruos, & generare paralysim, epilepsiam, febres phreneticas, cæterasque infirmitates. Noscit, quomodo aptè applicari debeant; cum optimè sciat, quid vniuscuiusque valetudini noxium, aut commodum sit: quo loco, tempore, circunstantiis debeant adhiberi: qua arte corporibus vel secundum totam suam substantiam, vel secundum ipsarum partem spirituosam, & maximè efficacem clàm ingerendæ sint: quænam morbum, & dolorem in aliqua corporis parte determinata aliis læsis, aliis illæsis excitent; cum sint multa venena, quæ à tota substantia habent facultatem lædendi aliquam partem, vt Medicis manifestum est. Noscit denique vbinam locorum lateant illæ, quibus opus habet; & eas vndecumque & quocumque vult, maxima facilitate, & celeritate asportat, & applicat, earumque virtutem auget, vt earum auxilio illa peragere queat, quæ solius naturæ operatio numquam efficeret. *Vel per alterationem actiua passiuis applicando.*

§ I.

III. *Dæmon vtitur agentibus naturalibus, vt instrumentis.*

HOc autem Dæmon præstet, agentia naturalia sumendo vt instrumenta; vt docet D. August. *lib. de Genes. ad lit. c.* 17. Instrumenti verò conditio est, effectus non tantùm naturali suæ virtuti æquales, sed longè excellentiores, & facultati agentis principalis à quo mouentur respondentes producere. Vnde sicut securis, quæ in se virtutem habet secandi duntaxat, potest, quatenus instrumentum est periti fabri, à quo scitè mouetur, statuam elegantem, aut mensam artificiosam perficere: Et calor natiuus, qui est in humano semine, qua calor est potest calefacere, rarefacere, segregare, condensare; sed qua instrumentum est animæ, ossa, neruos, & carnem generare potest; ita causæ naturales, quæ secundum communem naturæ cursum natæ sunt aliquos particulares effectus producere, possunt alios edere suis viribus præstantiores, si à dæmonibus applicentur, qui illis tanquam notis instrumentis vtentes, quoad substantiam, modum, vel celeritatem admiranda operantur; vt benè docet Delrius *loco citato*.

III. *Res prædicta nō excedunt naturæ terminos: vel vim naturalem causæ.*

Hæc tamen numquam naturæ cancellos effugiunt; aut excedunt causæ vim naturalem; vt benè docet D. Thomas 1. *part. q.* 110. *art.* 7. *ad* 3. *& lib.* 3. *contra Gentes c.* 103. Insunt enim reuera hi effectus ipsis naturalibus agentibus eo modo applicatis, quibus dæmon applicando nihil confert præter conditionem, sine qua effectus isti non producerentur. Licèt namque vi rerum naturalium applicatarum vtatur; operatur tamen potissimùm per modum artificiosum. Vnde in iis admirandis productionibus nec sola actiuitas rei naturalis secundum se debet attendi, nec sola quoque secundum se dæmonis applicatio; sed ambo simul, idest vis naturalis applicata à

dæmone, ſecundum quod cauſa inſtrumẽtalis iis operationibus eſt res applicata. Cauſa verò principalis ipſe dæmon applicans. Tunc enim naturaliter effectus producitur, cũ vtriuſq; cauſæ cõiunctæ non ſuperat facultates.

Quare dæmon illas omnes rerum proprietates, virtutes, & potentias naturales perſpectas habens, cum vult mala inducere, ea iubet à maleficis adhiberi, quæ naturalem habent actionem in ordine ad effectus, quos producere intendunt; & ſic applicari venena ad interficiendum, herbas ad ſanandum, pulueres, & vnctiones ad malefaciendum. Quæ omnia à Dæmone iubente, & Malefico operante ritè compoſita, cauſæ verè reales, & phyſicæ illarum ægritudinum ſunt, & appellantur: eò quòd alicui paſſo applicata propriè, phyſicè, & ex natura ſua habent vim attingendi effectum, quem producunt, videlicet cauſandi talem ægritudinem.

QVÆSTIO II.

Quænam ſint cauſæ morales maleficiorum?

113. *Cauſæ morales ſunt res, quibus dæmon vtitur, vt ſignis.*

RESPONDETVR cauſas morales maleficiorum eſſe res illas, quæ virtutem non habent ex ſe producendi tales effectus, quales Dæmon, & Malefici intendunt; atque applicantur non vt cauſæ phyſicæ, & reales ægritudinum operatione malefica immiſſarum; ſed vt cauſæ morales, vel ſaltem cauſæ, ſine quibus non, vtpotè ſigna, & ſymbola externa, quibus poſitis Maleficus dæmonem innocat; & dæmon ad Malefici placitum operatur. Cum enim dæmon in omnibus ſtudeat Deum æmulari, ſignis mirificè delectatur.

Deus propria ductus bonitate ſigna quædam ſacra, quæ ſacramenta vocamus, ad ſalutem humani generis inſtituere dignatus eſt, quæ ſecundum Scot. *in 4. d. 1. q. 4.* ſunt veræ, & propriæ cauſæ inſtrumentales morales gratiæ, non phyſicæ, ideſt non ex ſua vi naturali; ſed ex virtute principalis agentis, ſeu ex diuina inſtitutione. His verò ita aſſiſtit, vt quoties adminiſtrantur, toties gratiam dignè ſuſcipientibus infundant: illoſque ſpiritualibus donis ſanctificent iuxta propriam cuiuſque inſtitutionem. Ita dæmon eius æmulus coniuratus pro ſua multiplici nequitia vult ad hominum exitium promouendum, ſalutemque euertendam, ſenſibilia ſigna inſtituere, quibus ita ſemper aſſiſtit, vt quoties à Malefico adhibentur, niſi à Deo impediatur, peragat maleficium, de quo ambo ex pacto conuenerunt. Solet enim cum illo pactum inire, vt quandiù ligatura, v. gr. ſic annodata fuerit, vel quid tale defoſſum ſub limine, aut talis imago igni applicata, tandiu talis perſona ſit maleficiata; aut qui tali porta domum intrabunt, vel exibunt, tali dolore corripiantur: non quòd illa vim habeant ex natura ſua, & per ſe producendi, & attingendi noxios illos effectus; ſed quòd ex pacto dæmonem ad illos producendos inuitent, & diſponant, vt latè Delr. *Diſquiſ. Magi. lib. 6. c. 2. ſect. 1. q.* 1. innumeros cumulans Auctores.

114. *Signa maleficiorum ſunt falſa, & deceptoria.*

Vnde non ſunt ſigna certa, & infallibilia, qualia ſunt Sacramenta; ſed falſa, & deceptoria: quia dæmon inuocatus non ſemper adeſt, & multoties Maleficum irridet, nec vult ad votum illum audire; vel quia non poteſt; vel quia non permittitur; vel quia ſic lubet.

Illa

Illa tamen vult apponi, cùm aliquid ab eo minister postulat, vt sicut Deus in Sacramentis colitur, ita ipse in maleficiis honoretur. Quod Auginus *lib.21.de Ciuit.Dei cap.6.* aptè docet iis verbis: *Dæmones*, inquit, *illiciuntur per varia genera herbarum, lapidum, lignorum, animalium, carminum, rituum, non vt animalia cibis; sed vt spiritus signis, inquantum, scilicet hæc eis exhibentur in signum diuini honoris, cuius ipsi sunt cupidi.* Vndè ad malefaciendum sæpiùs non operantur etiam pluries inuocati, nisi signa pacti ponantur, res nempè sensibiles, puta cortices, herbæ plantæ, plumæ, ossa, capilli, & id generis quisquiliarum, vt hac ratione malefici suam exhibeant seruitutem, debitumque testentur obsequium; vt docent Leonardus Lessius *lib.2.de Iust.& Iure.cap.44.de Magia,dub.6.* Delrius *loco citato*, Binsfel. *Comment.in C.de malef. & mathem.* Auctores Mallei, ac omnes, qui de maleficiis tractant. *Quæ dæmon vult apponi, vt per ea honoretur.*

QVÆSTIO III.

An spectet ad Medicum, vel Exorcistam iudicare de rebus naturalibus in maleficiis adhibitis.

DICO I. Quando res naturales adhibentur, vt causæ physicæ naturaliter operantes, ad Medicum spectat iudicare de illis; ipse enim qui de rerum naturalium proprietatibus, actionibus, vi, & efficacia vnicuique ad suos proprios, & naturales effectus producendos à natura ingenita disputat, sententiam ferre debet, an naturalis virtus insit (puta huic minerali, auripigmento, alumini, iis herbarum radicibus, foliis, capillamentis, iis auium rostris, vnguibus, plumis, iis animalium ossibus, pellibus, intestinis, iis oleis, vnguentis, pulueribus, quæ in lectis, culcitris, vestimentis, aut domibus reperiuntur, eorum, qui maleficio sunt affecti) naturaliter inducendi talem morbum, quo hic vir, aut mulier laborat. Et an vi operantis naturæ solida, puta acus, lapilli, ossa ex eorum ore prodeuntia in corporibus generari, in ea immitti, in eis retineri, & ex eis egeri valeant. Hæc enim, & similia, prout sunt causæ naturales naturaliter applicatæ, & naturalem operantes effectum, ad Medici cognitionem pertinent, qui circa physicam eorum actionem tamquam de re arti medicæ subiecta determinat, quæ, qualis, & quanta naturaliter esse possit: Et ideò, cùm talia reperiuntur, in quibus subest suspicio maleficij, ipsi offerri debet, vt ex scientiæ Medicæ conclusionibus iudicet, an à tali re naturali huic personæ, vel loco naturaliter applicata talis effectus, qualis videtur in infirmo, vi naturæ, & physica operatione oriri possit. 115. *Spectat ad Medicum iudicare de rebus naturalibus naturaliter adhibitis.*

§. I.

QVòd si rem huiusmodi, quæ maleficij causa esse putatur, censeat ex artis Medicæ præscripto non habere à natura virtutem inducendi huiusmodi morbum, qualem maleficiatus patitur, tunc 116. *Medicus potest sententiam ferre de maleficio negatiuè, & indirectè. Et quando.*

negatiuè fert sententiam, & indirectè iudicat esse maleficium. Cùm enim iuxta scientiæ medicæ regulas directè declarat, ex hac herba, ver. gr. aliauè simili re morbum hunc naturaliter posse procedere, indirectè asserit, illum aliundè præternaturaliter prouenire. Et cum causam naturalem non habeat, habere præternaturalem, seu liberam, dæmonem nempè opus maleficum perficientem, est asserendum.

§. II.

117. *Cùm maleficia sunt inducta per causas naturales naturaliter operantes, si dæmon nocere cessauerit, aliquando curari possunt à Medico.*

DIco 2. Pari modo quando res naturales in maleficiis naturaliter, ac physicè sunt applicatæ, ac naturalem operantur effectum (puta dolorem in stomacho, vel in capite, vel torsiones in toto corpore) vt cùm à Maleficis dæmonis ope adhibita sunt venena, aut venenatæ potiones propinatæ, vel id generis in corpore immissa; si infirmitates ab huiusmodi causis productæ à perito Medico agnoscantur, nec Dæmon ampliùs assistat, sed spontè, vel coactè per exorcismos, ac præcepta Ecclesiastica, vel alia remedia spiritualia, de quibus infra, ab ægroto totaliter recesserit, quis non fateatur, posse peritum Medicum remediis naturalibus huiusmodi curare morbos? Ratio est: quia quæ mediantibus causis naturalibus proueniunt, mediantibus contrariis eiusdem ordinis tolli possunt. *Nil enim est tàm naturale, quàm eodem genere quicquam dissolui, quo colligatum esse reperitur. L. nihil. ff. de Reg. iuris.*

Experientia constat.

Experientia hoc docet in dies in multis ægrotis, quorum ægritudines partim sunt naturales, & partim transnaturales. Naturales prout proximè, & immediatè à causa proxima naturali, à rebus nempè naturalibus prouenire dignoscuntur: Transnaturales verò prout remotè, & mediatè à dæmone oriuntur, qui per se, vel per maleficos venena, vel alia huiusmodi noxia interiùs, vel exteriùs adhibendo, varias in corpore excitat infirmitates, ad quas tollendas (præter exorcismos, ac præcepta ecclesiastica, aliaque id generis spiritualia à perito Exorcista ad causam transnaturalem auferendam remedia adhibita) ægrotis quoque ad Medicos est confugiendum, qui suis pharmacis vitiosos compescere humores, causasque morbi naturales auferre satagant, vt sic facilius perfectam valeant consequi sanitatem.

Non sit præceps Exorcista in iudicio ferendo de maleficio.

Quarè Exorcistæ diligentissimè est obseruandum, nè festinanter, ac præcipitanter suo iudicio, vel ipsorum afflictorum dictis acquiescat, qui nè pecunias impendant in soluenda Medico mercede, libentiùs, ac faciliùs ad Exorcistas confluunt, quos sciunt, suum gratis præstare, (vel saltem debere præstare) auxilium. Sed circumspiciat cautè, ac prudenter singula perpendat; ac præter signa certa, & euidentia, vel saltem probabilia, de quibus infra *art.* 5. obseruet etiam causas ægritudinis naturales, de quibus compendiosè infra *n.* 119. Quòd si fortasse morbum deprehendat ab aliqua huiusmodi causarum prouenire, ac omninò esse naturalem, vel per causas naturales à dæmone immissum, suadeat ægrotis, ad peritos Medicos suum habere recursum; nec vllo modo se intromittere debet in medicinis corporalibus exhibendis: vt latè infra demonstratur vbi *de Prudentia erroribus cauendis num.* 36. *& sequentibus.*

§. III.

§. III.

SÆpè tamen ex accidenti, & adiunctis circunstantiis contingere potest, quòd ars Medicorum non sufficiat, puta si venenum fuerit validissimum, ita vt statim totius corporis dispositionem inuaserit: aut si nimis diù expectatum fuerit, antequam Medicorum cura sit adhibita, iuxta illud Ouidij *lib.1.de remedio amoris.* 118. *Aliquando contingit, etsi morbus sit naturalis, quòd ars Medicorum non sufficit eum tollere.*

Principiis obsta, serò medicina paratur,
Quum mala per longas inualuere moras.
Sed propera, nec te venturas differ in horas.

Aut si subiectum veneficiis infectum, ita sit debilis complexionis, quòd medicina vsque ad debitam operationem retinere nequeat, secundum illud eiusdem Ouidij 1, *pont.*4.

Non est in Medico semper releuetur vt æger,
Interdum docta plus valet arte malum.

Atque hoc etiam perpendendum, quòd impij Malefici, & Sagæ frequenter venenis mirificè à dæmone præparatis, & porrectis vtuntur, quæ sine dubio efficacioris sunt operationis, quàm ea, quæ præparantur arte, & industria humana. Quæ venena solet dæmon non raro in congregatione, finita chorea, distribuere, vt ex multorum confessione didicisse fatetur Binsfeldius *Comment.in Titul. C.de Malef.& Mathem.q.6. conclus.*2.

§. IV.

DIco 3. Quando Res naturales in maleficiis adhibentur vt causæ morales (vt plurimum euenit, quòd solus dæmon virtute sua morbum operatur) ad Medicum non spectat de maleficiis iudicare: Ratio est, quia malefici operis cognitio non est medicæ, sed theologicæ sciẽtiæ. Nam *Medicina*, vt describitur ab Auicenna, & sustinẽt cæteri Medici, *est scientia, qua humani corporis dispositiones noscuntur ex parte, vnde sanatur, vel à sanitate remouetur; vt habita conseruetur, & recuperetur amissa.* 119. *Quando res naturales adhibentur, vt signa, Medicus non potest rectè iudicare de maleficiis.*

Sanitatis verò, & ægritudinis quatuor causas Medici assignant: Materiales, quæ sunt subiectum cùm propinquum, vt membrum, aut spiritum; longinquum, vt humores, & eis longinquiora elementa. Efficientes, quæ sunt conseruantes, aut permutantes humani corporis dispositionem: vt aerem, aquam, esum, potum, euacuationem, retentionem, motum, quietem, somnum, vigiliam: & alterationes in diuersis anni temporibus, regionibus variis, artibus, & moribus, aliisquè rebus, quæ humano corpori superueniunt, atque ipsum tangunt, siuè sint, siuè non sint contra naturam. Formales, quæ sunt complexiones, & virtutes, quæ post eas eueniunt, & compositiones. Finales denique sunt operationes. Iis addunt causarum morbos facientium abolitionem à contrariis fieri: quia contrariorum contraria sunt medicamiua, & pro diuersis morborum causis, eorum etiam medicationes ex rebus naturalibus, simplicibus, aut inter se compositis (puta mineralibus, herbis, radicibus, ossi- *Causæ sanitatis, & ægritudinis naturalis quænam.*

 bus,

bus, & corporibus ſolidis, liquatis, lixatis) & in maſſam, oleum, pinguedinem redactis ſumendas, & conficiendas variari debere.

120. *Medicus per ſe quid conſideret.* Ex quibus colligitur, Medicos nihil aliud per ſe conſiderare præter humanum corpus ex parte; vndè ſanatur, vel à ſanitate remouetur; Et hoc ſecundum cauſas planè ſenſibiles, & corporeas, quas per medicationes ſimpliciter ſenſibiles, & corporeas tollere debent; & per conſequens, cùm de morborum cognitione agitur, illos nullam aliam cauſam cognoſcere poſſe præter quatuor elementorum, humorum, partium ſimilarium, & inſtrumentalium ſymmetriam, vel ametriam, ſeu moderationem, & immoderationem, quarum illa ſanitatis, hæc ægritudinis ſunt cauſæ intrinſecæ. Inſuper regimen in comeſtione, & potu; electionem aeris, euacuationem, & retentionem, motum, & quietem corporis; mutationes ætatum, legionum, cæteraque ex rebus externis extrinſecùs aduenientia.

Non poteſt Medicus vt Medicus eſt, directè cognoſcere maleficia. Vndè ſequitur, maleficiorum cognitionem ad eos pertinere non poſſe: quia maleficia cauſam habent intrinſecam, & extrinſecam tàm procreantem, quàm ſanantem extra naturam corporum, nempè Dæmonem, & Veneficum, qui in cauſando ſunt inſenſibiles: eò quòd neuter per ſe quoad modum cadit ſub ſenſu, vel phantaſmate; ideoque illorum notitia per principia ſcientiæ medicinalis haberi non poteſt, quæ non fertur extra naturam corporum, totamque haurit à ſenſu, & phantaſmate cognitionem; morborumque cauſas exquirit à ſenſibilibus, non autem ab inſenſibilibus, quales ſunt dæmones: eò quòd à naturali philoſophia ſua fundamenta mutuatur.

§. V.

121. *Ad Medicos non ſpectat curare maleficia, vt maleficia ſunt.* DIco 4. Pariter aſſerendum eſt ad Medicos non ſpectare morbos maleficos curare, aut maleficia ſoluere: Ratio eſt, quia cum ipſi nihil aliud norint, quàm medicamina apponere contraria, & ea iuxta diuerſas morborum cauſas variare, quæ à rebus ſenſibilibus, & corporalibus deſumunt (nempè ſanguinem emittendo, purgantia pharmaca adhibendo, victus rationem, vel alia huius generis remedia aſſignando, penſatis priùs debitè cauſis tum externis, tum internis, quas à ſenſibilibus indagare conſueuerunt) maleficia aliquo contrario medicamine ſenſibili curari non poſſunt: cum enim iuxta Ariſtotelis doctrinam 2. *Topic.* & 5. *Metaph.* *Contrariorum contrariæ ſint cauſæ*: abolitio cauſarum morbos facientium oportet, fiat à contrariis: quia contrariorum contraria ſunt medicamina, & pro diuerſis morborum cauſis eorum variantur medicationes; Ideò quanam ratione morbi malefici, cauſa dæmoniaca ſuppoſita, à Medicis ipſis poterit depelli? quænam ſanguinis emiſſio? quæ concoquentia, quæ purgantia pharmaca? quæ victus ratio, vel alia huiuſmodi remedia erunt dæmoniaco eius morbo contraria? cum dæmones ſint ſubſtantiæ: *Subſtantiæ autem nihil ſit contrarium*: ex Ariſtotele in *Poſtprædicam.* Nulla ergo proculdubio erit medicina, per quam tales morbi tranſnaturales à Medicis per res naturales auferri poſſint.

§. VI.

§. VI.

HAnc veritatem testantur Medici, quorum primus venit Ioannes Fernelius vir sane doctissimus, qui ad mentem Codronchi tam disertè, & luculenter egit de morbis veneficis, & eorum causis, differentiis, & effectibus, vt omnes antiquiores, & recentiores Medicos facillimè superauerit, & meritò à quolibet studioso, ac Christiano scientiæ medicæ professore sit audiendus. Ille etenim has affectiones aptissimè transnaturam nuncupat: eò quòd causam arti medicæ non obsequentem obtineant. 122. *Hoc testantur Medici.*

Hoc ipsum sæpissimè idem Codronchus in medicina peritissimus docet, repetit, & inculcat in suis libris *de Veneficiis*, in quorum præfatione hoc omnibus notum esse voluit, cum dixit: *Quid igitur mirum, si plerique doctissimi Medici veneficos morbos, cum causam extrinsecam tùm procreantem, tùm sanantem extra naturam corporum possideant, ignorare cogantur; nec vllam opportunam medicinam adhibere possint?* Hæc ille. & *lib.* 4. *cap.* 2. *Experimur*, ait, *remedia naturalia his morbis nihil prodesse; & Medicos frustra laborare in huiusmodi affectibus curandis. Quamuis enim ipsi intemperies adimere, & obstructiones aperire, noxios humores educere, & alia munia obire studeant; dæmones tamen omnes Medicorum conatus irritos reddunt: cum non sinant medicamenta effectus suos sortiri: vel morbos continuè foueant, & causas adaugeant.* Et postquam huiusce veritatis rationem reddidit ex principiis medicinæ desumptam, concludit dicens: *Quinimmò, si Medici rerum omnium naturalium essent gnari, vt Angeli, & dæmones, & adamussim mederentur; nihilominus maleficio affectos nequaquam per seipsos sanitati restituere possent, nisi virtus superior dæmonibus maleficium efficientibus à Deo ipsis Medicis impartita esset.*

Huic se subscribit lubentissimè in hac parte alius Medicus Daniel Sennertus *libro de morbis à veneficio inductis cap.* 10. scribens sic: *Quibuscumque remediis naturalibus in morbis à veneficio inductis nemo certè sanitatem sibi polliceri potest: quia Diabolus non solùm dispositionibus Medicis vulgò notis vtitur, sed & ignotas introducere potest. Et cum Medico ignotum sit, quibus modis diabolus ad nocendum vsus sit, talia remedia aliquid iuuare, morbum verò planè tollere non possunt.* Et si Medici non valent morbos maleficos curare, quomodo poterunt Exorcistæ, qui per medicinas corporales illos auferre tentant, cum ipsi scientiæ Medicæ sint ignari?

§. VII.

DIco 5. Quamuis res naturales in maleficiis applicatæ, vt causæ physicæ, ac reales suum naturalem producentes effectum, sint de Medici consideratione, & per consequens earum actio naturalis, prout talis est, ab illo debeat cognosci, & definiri: verumtamen prout à dæmone, & malefico applicantur ex pacto ad morbum maleficum, aut quid simile causandum, non sunt de Medici consideratione; cum ea, quæ dæmonis 123. *Res naturales etiam naturaliter applicata à dæmone, ac Maleficis, durante dæmonis operatione, non*

sunt de Medici consideratione. dæmonis naturam, & operationem spectant, Theologo diiudicanda remaneant.

Quod ex communi experientia, quæ tria probat, confirmatur.

Probatur experientia ex tribus dictis. Primum: Has res naturales, cùm applicantur in maleficiis, non solùm suum naturalem producere effectum, qui vnicuique iuxta naturæ vires competit; sed vlterius progredi, & maiora conari, quàm virtus naturalis possit perficere. Quod manifestum signum est dæmoniacæ potestatis virtuti naturali superadditæ, cuius effectum non Medicus, sed Theologus discernere debet.

Secundum: Has res applicatas, vt plurimùm à Medicis non agnosci: qui à dæmone conficiuntur, & postea Maleficis consignantur: vt patet in pulueribus venenariis, quibus vtuntur, cùm aliquem maleficio afficere cupiunt. Nam si Medico offerantur, definire, & assignare non potest, ex quibus rebus componantur, & rationem reddere, quare horum alij sint atri, alij ciueracei, alij rufi coloris: multò minùs, cur ater necem, cineraceus morbum grauem, rufus infirmitatem afferat, & albus conferat sanitatem; & eò magis, quare cinereus, seu cineraceus, verbi gratia, per vnum ex Maleficis applicatus infirmitatem, per alterum necem, per alium morbum afferat, eodem puluere contrarios effectus producente: vt testatur Nicolaus Remigius *dæmonol. lib.* 1. *cap.* 2. & 3. Immò nec ipse Maleficus hoc nouit, qui virtutes illorum ignorat.

Tertium: Rarissimè, & ferè numquam res naturales, vt causas physicas ad suum physicum effectum solùm producendum in maleficiis applicari; sed præter solitum naturæ cursum aliud agere, & operari; atque ideò apponi, vt signa conuentionis, & pacti inter dæmonem, & maleficum.

Concluditur, spectare ad Theologum Exorcistam cognoscere, ac curare morbos maleficos. Vnde sequitur, huiusmodi rerum applicationem ad Theologi Exorcistæ iudicium pertinere, vtpotè iudicis competentis operum Maleficorum; ad cuius tribunal standum ab iis, qui eorum vi infirmitate detinentur, aut quid simile nocuum patiuntur.

§ VIII.

124. AMpliùs hæc veritas comprobari posset ex ipsis actionibus nedùm realibus, & physicis, sed intentionalibus, sensibilibus, phantasticis, & intelligibilibus, ex quibus Medici non obscurè cognoscerent, quid, & quomodo res naturales agere, vel non agere valeant in dæmones; sed de his latè, ac distinctè diuino opitulante Numine tractabitur tempore magis opportuno.

Quid agendum à Medicis, cùm suspicatur, aliquem esse maleficio affectum. Interim Medicos quæso, vt cum maleficio vexatis opitulari vocantur, vt moris est, cùm cæteros ægrotos inuisere solent, exequantur ea, quæ sunt partes Medi, non quæ ad Theologos spectant. Nec intolerandum quorumdam Medicorum errorem sequi velint, qui si semel alicuius ægroti curam susceperint, & cæperint ei præscribere remedia, quæ ad eius sanationem conducere videntur, etiamsi latentem dæmonem postea deprehenderint, eo quòd in tollendo morbo laborant incassum, irritaque sunt omnia pharmaca, quæ ab ipsis adhibentur; nolunt tamen fateri maleficium;

cium ; sed in pharmacorum vsu assignando, & remediis naturalibus applicandis perseuerant ; erroresque errori adiicientes, non cessant ægrotum à dæmone vexatum eo modo curare velle, quo sanandus esset, si infirmitate aliqua à causa naturali proueniente corriperetur, quasi è re sit, suum honorem in errore perseuerando tueri, quem labefactari, atque insigni nota deturpari putarent, si cessarent ab errore, qui tandem cum ipsorum summo dedecore omnibus manifestatur. Sed eorum semitas sequantur, qui hanc obstinatam in malo perseuerantiam iuremeritò damnant sua praxi contraria. Nam, cùm tales infirmi ipsis offeruntur: Primò omnia morbi symptomata, seu quæ præter naturam eueniunt, omnesque actus nempè obsessionem, possessionem, seu vexationem dæmoniacam, aut maleficium patientis attenta, exacta, & iusto pondere librata meditatione considerant, & obseruant. Tum illos ad principiorum Medicorum normam, & artis medicæ regulas examinant. Indè quibusdam experimentis, quænam sit causa latens, explorant; quod facilè assequuntur considerando signa, quæ habentur infra *art.* 5. Et cùm inusitatos effectus, motusque insolitos deprehendunt, qui à naturali causa ortum habere non possunt, huiusmodi sanandis infirmis non se ampliùs immiscent; sed illos ad Theologos Exorcistas, & Ecclesiæ Ministros remittunt, ad quos sciunt talium morborum cognitionem, & curationem pertinere.

§. IX.

Dico 6. Quandocumque res naturales in maleficiis adhibentur vt causæ morales, potest Exorcista maleficia tollere, ac destruere per curationem moralem, idest per destructionem signorum, quibus pactum dæmonis cum Malefico initum adhæret, nocendi alicui personæ, quamdiu signum durat : hæc enim curatio licita est, & recta, vt latè probat Delrius *Disquis. Magic. lib.* 6. *sect.* 1. *quæst.* 3. 125. *Exorcista potest licitè tollere signa maleficij.*

Fatemur tamen indubitanter, sine maleficorum signorum destructione posse morbos maleficos depelli, ac dæmones fugari. Et experientia didicimus multos per præcepta dæmoni facta in nomine Iesu à quacumque dæmonis vexatione perfectè sanatos fuisse, nullo modo quærentes, vel consulentes quærere, aut comburere maleficij signa ; sed omni, quo potuimus studio, ac labore conati sumus, Energumenis, ac maleficiatis suadere, eosque instruere, vt maximè in Dei bonitate, ac liberalitate infinita, eiusque incommutabili veritate, ac fidelitate, nec non in virtute Sanctissimi Nominis Iesu totam spem suam, ac fiduciam collocarent ; ac Sanctæ Matris Ecclesiæ potestati suis ministris traditæ ad effugandos dæmones, ac maleficia destruenda fidem adhiberent ; ac pro virili dæmonis tyrannidem, & audaciam conculcarent, vt latè docetur infra *part.* 3. Idcircò talem signorum destructionem ad dæmones expellendos, aut maleficia destruenda necessariam non esse, asserere non ambigimus : quia virtus diuina, ac potestas ecclesiastica in destruendis maleficiis non dependet ab illorum signorum destructione ; nec vllam relationem habet ad talia signa, quæ non physicæ, sed morales tantùm sunt causæ maleficiorum. Quod etiam præstitit S. Hilarion Abbas

Possunt tamen maleficia destrui sine signorum maleficorum destructione.

Constat exemplo S. Hilarionis.

(vt refert S.Hieronymus *in vita eius*) cum quædam puella à dæmone obsessa ad eum liberanda delata esset. Cum enim dæmon respondisset Hilarioni: *Exire me cogis, & ligatus subter limen teneor: non exeo, nisi me adolescens, qui tenet, dimiserit.* (vtique nisi ablatis signis maleficij.) Noluit S. Abbas, antequam purgaret Virginem, signa iubere perquiri: *Nè* inquit S. Hieronymus, *aut solitis incantationibus recessisse dæmon videretur: aut ipse sermoni eius accommodasse fidem.* Non quòd inuestigare signa malum esset; sed simpliciter noluit. *Qua absoluta locutione indicare videtur* (vt obseruauit Suarez *tom.* 1. *de Religione lib.*4. *de Superstit. cap.*17.*n.*18.) *non ex necessitate, sed ex perfectiori virtute ita se gessisse, ac subinde non id omisisse, quia esset malum; sed quia plus de Deo confidebat. Erat enim dignum tali viro, vt altiori virtute, & perfectiori modo dæmonis opera destrueret: & ideò de quærendis signis non curauit.* Deinde fortasse Hilarion metuebat aliquod scandalum, vt significant illa verba: *Nè solitis incantationibus recessisse videretur*, idest nè astantes putarent, quòd dæmon nullo modo expelli posset, nisi destructis iis signis, quasi non esset aliud remedium, puta præceptum dæmoni factum in nomine Iesu, quo dæmones expelli possent; facilè enim crederent, non potuisse dæmonem expelli à Viro Sancto inuitum, & non ablatis signis. Vel dicendum, quòd noluit S. Abbas, illa signa priùs quæri, ac destrui, nè videretur ipse dictis diaboli fidem præstasse, qui negabat, aliter se expelli posse nisi signo malefico destructo.

§. X.

116. *Maleficus pœnitens non tenetur, à dæmone quærere chirographum, quod est in eius potestate.*

DIco 7. Quando res naturalis, siue artificialis est signum non maleficij facti, vel faciendi; sed primi pacti à Malefico cum dæmone initi, si signum, seu chirographum sit in potestate dæmonis, non tenetur Maleficus, cùm ad sanam mentem reuertitur, & conuertitur ad Deum, illud quærere à dæmone, ac consignare, atque dilaniare; sed vt è dæmonis potestate liberetur, sufficit, peccatorum suorum veram, ac sinceram agere pœnitentiam ex puro corde peccata detestando, dæmoni abrenunciando, ac toto affectu Dei misericordiam, & auxilium eius implorando: ita tradunt Arsenale S. Inquis. *part.*10. *art.* 162. Naldus *verbo Dæmon. num.*2. *& verbo chirographum num.* 4. Suarez *tom.* 1. *de Relig. lib.* 2. *de superst. cap.* 17. *num.* 4. Sanchez *in præcep. Decalogi lib.* 2. *cap.* 40. *num.* 53. Simanch. *tit.* 63. *num.* 13, & noster Lupus *Comment. S. Inquis. part.* 3. *lib.* 20. *distinct.* 5. *art.* 2. *diffic.* 2.

Maleficus pœnitens tenetur destruère, vel consignare chirographũ, quod est in sua potestate.

Si tamen ipse Magus, seu Meleficus apud se chirographum retineat, illiúsve transumptum, cogendus est rumpere, aut comburere: Ita docent Sanchez *loco citato*, & Naldus *verbo chirographum num.* 4. (Regulariter enim cùm aliquis homo Deo abrenunciat, ac dæmoni se deuouet, solent duo fieri chirographa eiusdem teneris, in quibus continentur conuentiones, & pacta inita inter dæmonem, & Maleficum, quorum vnum apud dæmonem conuersatur, alterum apud Magum, vel Maleficum.) Vel si non datur chirographum (vt puta sagis ignaris, & vili plebeculæ,) datur aliquod aliud signum factum, vel consignatum propria manu ipsius

ipsius sagæ, & ab ipso dæmone aliqua nota confirmatum, sed duplum: ita quòd vnum extat in potestate dæmonis: alterum in potestate sagæ, vt sic per hoc signum extrinsecum continuè testetur, ac protestetur, se semper ratam habere, ac firmam abrenunciationem Deo factam, ac deuotionem & venerationem dæmoni exhibitam: ac per hoc externum signum, internum voluntatis actum in dæmonis obsequium semper profiteatur. Ita etiam mihi enarrauit incidenter quidam solemnis Magus doctissimus, cum quo (Ex mandato Reuerendiss. P. Inquisitoris illius Ciuitatis, vbi ipse morabatur, vt ab erroribus illum reuocarem, & ad sanam mentem reducerem) integro mense disputaui.

Quare licèt Magus, aut Maleficus non teneatur, scripturam, vel chirographum, seu aliud signum existens in potestate dæmonis requirere à dæmone, vt scindatur, ac destruatur, vt dicunt præfati DD. tenetur tamen illud, quod est in sua potestate, rescindere, ac destruere; vel tradere Confessario, si pænitentiam agat in foro interno; vel Reuerendissimo P. Inquisitori, si in foro externo, vt per huiusmodi traditionem externam, coram Ecclesiæ Ministris internam testetur dœmoni abrenunciationem; ac veram, & sinceram ad Deum profiteatur conuersionem. Nam manente, ac durante causa morali pacti, ac conuentionis diabolicæ, manet, & durat pactum, & conuentio: Quod intellige, quando signum est in potestate Malefici, aut Sagæ, nec illud destruere vult.

§. XI.

Dico 8. Quandocumque res naturales, vel artificiales, vt signa adhibita in maleficiis, sunt in potestate Malefici, aut Sagæ, ita quòd pro libito suo potest illa tollere, ac destruere, illud maleficium dicitur temporale: quia potest tolli, ac destrui opere humano, seu industria humana: Quando verò signa, seu instrumenta maleficij non sunt in potestate Sagæ, aut Malefici, ita quòd non potest illa tollere, ac destruere ad suum libitum, suamet industria, & opere humano; sed necesse habet pro destructione recurrere ad dæmonem, tunc maleficium dicitur perpetuum, etiamsi possit à Deo auferri, vel ab Angelis, vel à Ministris Ecclesiæ, vel à Christi fidelibus per fidem, vel ab ipso dæmone: Dicitur enim perpetuum, non respectu Dei, vel Angeli, vel Ecclesiæ, aut credentium in Christi nomine, vel ipsius dæmonis; sed respectu humanæ industriæ, & potentiæ: quia humano opere minimè auferri potest: ita latissimè docet Tostatus *quæst. 90. in cap. 19. Matthæi*, cui se subscribit Lupus *part. 3. Comment. in Edictum S. Inquis. lib. 20. distinct. 8. art. 2. diffic. 3.* Vnde in maleficio matrimonij, quando maleficium durat per triennium, censetur dissolutum matrimonium, vt habetur *in cap. laudabilem & cap. litteræ tuæ, extra. de frigidis, & maleficiatis*: tunc enim maleficium censetur esse perpetuum eo modo, quo dictum est.

127. *Maleficium quando dicatur temporale.*

Quando dicatur perpetuum.

ARTICVLVS IV.

De Deo, vt causa maleficiorum permissiua.

128. *Dæmon nihil potest efficere sine permissione diuina.*

QVAMVIS dæmonum valde magna sit scientia, ac potentia, & Maleficorum in maleficiis concinnandis iniquitas peruersissima; nec desint eis res naturales, quibus vtuntur vel vt causis physicis, vel vt causis moralibus ad damna hominibus inferenda; si tamen Deus non concurreret permittendo huiusmodi operationes, sed cohiberet, nihil penitus efficere valerent: videndum ergo imprimis.

QVÆSTIO I.

An maleficia sint à Deo volente, vel tantùm permittente.

129. *Quomodo Deus maleficia velit.*

RESPONDETVR, in maleficiis, sicut etiam in obsessionibus diabolicis (prout malum culpæ includunt, vel ad malum culpæ sunt inducentia) duo reperiri: alterum est substratum, seu materiale actionis, quatenus maleficium, vel actio malitiosa est entitas quædam positiua: Alterum est malitia ipsa, seu deformitas, qua formaliter talis actio mala est, & mala vocatur.

Pro materiali. Si de maleficij substrato, seu entitate positiua, aut materiali loquamur, Deus illam vult. Nam Deus, cum sit omnium rerum, quæ cæli ambitu continentur causa prima, vniuersalissima, actualissima, & immediata, vt eruditè docet D. Bonau. in 1. *sent. dist.* 45. *ar.* 1. *q.* 2. concurrit ad omnes operationes secundarum causarum, siue liberæ, siue naturales sint. Hæc conclusio est D. Augustini 3. *de Trinitate*, vbi dicitur, Deum per suã voluntatem esse causam omnium motionum liberi arbitrij. Et cum maleficium, aut peccatum pro materiali sit operatio liberi arbitrij, vel elicita, vel imperata, sequitur Deum velle illam entitatem, & ex consequenti eandem efficere: Ita docent D. Bonau. S. Thom. Scotus & Richard. *in* 2. *sentent. dist.* 37. quos refert Angles ibi *quæst.* 7. *ar.* 1. *diff.* 1.

Appendix. Hinc colligitur, Deum esse causam motionis linguæ blasphemantis, & occisionis, & extensionis manus Malefici ad maleficium concinnandum. Et ratio est: quia sicut concurrit Deus cum bruto, & leone ad hominem deuorandum: ita etiam cum homine, ac dæmone ad peccati actionem efficiendam. Quærenti autem, quid sit iste concursus: Respondebis, esse volitionem secundam ipsius Dei, qua vult omnes causas, tàm liberas, quàm naturales posse suas operationes exercere. Et quia peccatum est operatio hominis, vel dæmonis, vult Deus illam operationem à illis posse physicè exerceri; & ita talis operationis entitatiuæ, & positiuæ dicitur esse causa: Ita Angles *loco citato*.

§ I.

130. VEruntamen per huiusmodi concursum generalem ad maleficium licèt Deus velit actionem substratam maleficij; non tamen dicitur vel

velle maleficiũ, vel esse maleficij causa, nisi permissiuè. Ratio est: quia denominatio actionis non fit à causa vniuersali, & indifferente; sed à causa propria, & particulari. Nam actiones, & passiones, & cuiuscumque generis operationes attribuuntur causis propriis, & particuliaribus, & non vniuersalibus teste Arist. 2. *Physic.* Deus, & leo concurrunt ad deuorandum hominem; non tamen dicitur Deus deuorasse hominem, sed leo. Deus, & Maleficus concurrunt ad maleficium concinnandum; non tamen dicitur Deus maleficium concinnasse, sed Maleficus: quia Deus sua generali permissione, & concursu, non vt causa particularis, & propria, sed vt causa vniuersalis, & indifferens concurrit ad maleficia; ideoque illi talis non est attribuenda operatio.

§. II.

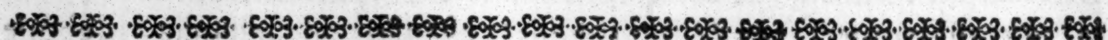
SI de maleficio loquamur pro formali, scilicet quoad malitiam, seu deformitatem, ac defectum rectitudinis virtutis oppositæ, maleficia, sicut & obsessiones diabolicæ, prout quædam sunt tentationes ad malum culpæ inducentes, non sunt à Deo volente, ac iubente, sed permittente. Prior pars probatur: Nam D. Paulus Rom. 9. tanquam euidentem veritatem hanc conclusionem confitetur, quando dicit. *Nunquid iniquitas apud Deum? Absit.* & Psalm. 5. *Quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.* Confirmatur rationibus: quia, cum Deus sit omnipotens, non potest deficere, & ex consequenti neque peccare. Posse enim peccare, & posse deficere pro eodem à D. August. accipiuntur. 131. *Pro formali maleficia non vult, sed permittit.* August. lib. 2. de Symbolo c. 1.

Deindè Deus est summa bonitas, qua maior, & melior excogitari non potest, & si posset peccare (quod est impossibile) alia maior bonitas posset excogitari, nempè illa, quæ peccare non posset. Altera pars probatur. Nam Deus dicitur esse causa maleficiorum, ac peccatorum permissiua, quatenus ipse non impedit, nec prohibet, aut subtrahit suum influxum, & concursum ad illum actum materialem, & substratum, cui annexa est deformitas, ac malitia, vt non destruat decretum suum, quo sanciuit, vt creatura libera liberè operetur, quod est (propriè loquendo) velle permissiuè. Fauentinus in 4. dist. 14 disp. 8 c. 6. num. iij.

Confirmat hanc veritatem Suarez *par. 2. tract. de Angelis lib. 8. cap. 20. num. 3.* loquens de dæmoniacis obsessionibus, ac vexationibus, quibus homines à dæmone affliguntur. *Sicut facultas,* ait, *tentandi non est ex positiua Dei ordinatione; sed ex permissione: ita hæc potestas nocendi in ordine ad talem finem (scilicet ad peccatum) tantùm est ex permissione diuina, supposita naturali potestate, quam dæmon ad nocendum habet: est enim in vtraq; licentia eadem ratio.* Et infra exponens sententiam D. Anselmi *lib. 1. Cur Deus homo c. 7.* asserentis, huiusmodi pænas à dæmone inflictas numquam fieri Deo iubente, sed tantùm permittente, ait, *quandò pæna est tantùm ad probationem, & exercitium, licèt supponat generalem statum naturæ lapsæ, cum tamen non supponat proprium reatum talis pænæ ex proprio, ac personali peccato contractum, non est à Deo volente, ac iubente, sed permittente: quia non habet intrinsecè illam æquitatem iustæ punitionis, & vindicationis.* 132.

Solùm ergo dæmonem, vel hominem dæmone cooperante, maleficiorum, & obſeſſionum cauſam eſſe, nemini eſt ambigendum, qui talento optimo, nempè generali, & indifferenti illo Dei concurſu in ſuam perniciem abutitur, quamuis tàm liberaliter illo donatus ſit à Patrefamilias, vt eo vtatur ad ſalutem.

At cum Deus pientiſſimus ſit, ac clementiſſimus, ac poſſit dæmonum tyrannidem, ac Maleficorum iniquitatem cohibere, cur non cohibeat, & impediat, patebit ſequenti quæſtione ex ratione diuinæ permiſſionis.

QVÆSTIO II.

Quare Deus permittat maleficia, & obſeſſiones.

133. *Mundani malè ſentiunt de diuina permiſſione. Deus licèt peccata non velit; illa tamen ab hominibus patrata ordinat in finem bonum.*

CVM diuina permiſſio vulgo hominum, & his, qui de mundo ſunt, ac de mundo loquuntur, vix aliud videatur, quàm humana, quæ nihil agendo deſidet otioſa, & agere volentes non impedit, etſi poſſit; ex quo errore mala gignuntur innumera, præſtat rationem agnoſcere, & cauſam diuinæ permiſſionis. Nam licèt Deus mala, quæ tantùm permittit, nec approbet, nec velit; illorum tamen ordinationem, & vult, & approbat, teſte D. Thoma 1. *par. q.* 114. *art.* 1. Non quòd velit, & approbet ordinem, quo dæmones, vel iniqui homines nos oppugnant; *ſed quia* ait Vaſq. ibi *diſp.* 245. *c.* 2. *n.* 10. *oppugnationem, qua ipſi aduerſus nos vtuntur, Deus in fines ſuæ prouidentiæ refert: ſicut etiam peccata non vult, vt fiant, ſed facta refert in finem ſuæ prouidentiæ.* Propterea dicendum cum Seraphico D. Sancto Bonauentura *in* 1. *ſent. diſt.* 47. *q.* 3. Deum mala, ac maleficia permittere propter bona, quæ ex huiuſmodi permiſſione procedunt, ſiuè ex ordine rerum in vniuerſo: ſiuè ex ordine rerum in finem.

Nempè Subſtratum malitiæ, Oppoſitum illi, elicitum ex ea.

Si ordo attendatur rerum in vniuerſo, in confeſſo eſt, malum ad Vniuerſi accidentalem perfectionem, & decorem occaſionaliter conferre, in quantum coniungitur alicui bono, quod eſt de eius perfectione, nempè vel Subſtrato, vel Oppoſito, vel Elicito.

§. I.

Quantum ad bonum ſubſtratum.

134. *Quid ſit bonum ſubſtratum.*

PRimò enim malum, ac maleficium ordinatur ad bonum, quod ei ſubſternitur, nempè naturam defectibilem, quæ talis eſt, Vniuerſum decorat, & perficit. Nam ſicut reperiuntur creaturæ liberæ natura defectibiles, nempè homines, quibus Deus dedit libertatem arbitrij, quo liberè poſſunt bonum, & malum agere; ita debuit permittere, vt illis agentibus ex præſcripto naturæ ſuæ poſſent operari, nec illa libertate priuarentur: quia ad eius prouidentiam ſpectat, vt vnaquæquè creatura naturæ ſuæ relinquatur, nec ſemper impediatur in ſuis officiis obeundis. *Prouidentia* ait S. Dionyſius *cap.* 4. *de diuin. nomin. non deſtruit naturam, ſed conſeruat.* & Auguſt. *lib.* 7. *de Ciuit. Dei c.* 3. *Sic itaque Deus adminiſtrat omnia, quæ creauit, vt etiam ipſa proprios exercere, & agere motus ſinat.*

Nè libertas arbitrij impediatur, Deus maleficia permittit.

Hæc autem libertas est summum bonum naturale creaturæ intellectualis, ex quo, tanquam è fonte riuuli, alia bona scaturiunt, omnes nempè virtutis actiones, & omnia opera meritoria, quæ à mundi exordio facta sunt, & fient vsque in finem. Ideò conueniens fuit, vt Diuina Prouidentia homines non cogeret; sed fineret vnumquemque spontè ferri, vel ad bonum, vel ad malum; nè, si malum non permitteretur, & amouerentur naturæ defectibiles, subtraherentur tot gradus bonitatis, & pulchritudinis ab Vniuerso. Ita docent D. Bonau. *loc. cit.* Guilhelmus Vorillon *dist. ead.* D. Bernardus *de libero arb.* relati à Pelbarto *tom.* 1. *Rosarij* verbo *Permissio* §. 4.

Idipsum de dæmonibus testatur Abulensis *q.* 122. *in cap.* 8. *Matthæi*, vbi quærit: *quare Deus permittit homines à dæmonibus torqueri.* Et inter alias rationes responsiuas, quas adducit, vna est: *quia nihil debet superfluum manere in Vniuerso, dæmon autem est substantia spiritualis potens aliquid agere, quæ si permansisset* (puta in gratia) *fuisset beata, & Deo assisteret: cum verò ceciderit, & iam non possit esse minister Dei ad bonum, constituit eum Deus ministrum ad malum, idest ad inferendas pœnas, quæ sunt quoddam malum: conueniens ergo est, quòd dæmones aliquando vexent hominem.* Hæc ille.

§. II.

Quantum ad bonum oppositum.

Secundò malum habet ordinem ad id, quod est ei oppositum, nempè bonum; in quo non parum auget pulchritudinem, & perfectionem Vniuersi, quæ ex illa oppositione consurgit, in quantum per eam bonum & clariùs agnoscitur, & ardentiùs appetitur. Hanc enim stabiliuit diuersitatem in hoc mundo, vt vnicuique rei contrarium aliquod siue in naturalibus, siue in moralibus assignatum videatur, vt verè dictum sit à Sapiente Eccli. 33. *Contra bonum malum stat, & contra vitam mors: sic contra iustum peccator; & sic intuere in omnia opera Altissimi bina contra bina, & vnum contra vnum.* Quare conueniens est, à Deo mala, ac maleficia permitti, vt bonum oppositum & clariùs agnoscatur, & ardentiùs appetatur, per quod mundus noua quotidiè recipit decoris, & perfectionis incrementa.

136. *Deus permittit maleficia; vt bonum oppositū clariùs agnoscatur, ardentiùs appetatur.*

§. III.

Quantum ad bonum elicitum.

Tertiò malum habet ordinem ad bonum, quod ex illo procedit; & sic confert ad decorem Vniuersi. Nam ex eo, quòd aliqui malè operantur, multa bona eliciuntur. *Numquam*, ait Drexellius *de conformatione voluntatis lib.* 1. *cap.* 2. §. 1. *Bonitas illa infinita tantam in Orbe malitiam permitteret, nisi maiora inde bona eliceret, & reperta ad perniciem verteret ad salutem. Permisit Deus fraternam inuidiam in Iosephum innocentem sæuire, sed quanto id bono permisit, non solùm parentum, & fratrum; sed totius Ægypti? Permisit Deus insontem Dauid ab impio Saule grauissimis iniuriis exagitari; sed Dauidis, totiusq; regni Hebræi bono maximo. Permisit Deus Danielem*

137. *Deus permittit maleficia, quia multa bona eliciuntur.*

lem iniquiſſimè accuſatum in leonum voraginem præcipitari ; ſed grandi Danielis ipſius , & plurimorum bono. Sed quid hæc narro ? Permiſit Deus Filium ſuum ab impiis , & iniquis crucifigi ; ſed permiſit hoc bono totius humanæ naturæ inexplicabili , vt iure exclamare poſſimus cum D.Gregorio , immò cum tota Eccleſia : *O felix culpa , quæ talem , ac tantum meruit habere Redemptorem* ! Quod eruditè teſtatur Auguſt.*in Enchyridion.c.*11.*&* 27. *Deus*,inquit,*nullo modo ſineret aliquod malum eſſe in ſuis operibus,niſi vſque adeò omnipotens eſſet,& bonus,vt benefaceret etiam de malo.*Et ideò conuenientiſſimè ex ordine rerum in Vniuerſo mala , & maleficia permittenda ſunt , vt bonis illis verè magnis ſummam pulchritudinem, & conſummatam perfectionem ipſum conſequatur.

§. IV.

138. *Maleficia à Deo permittuntur ex ordine rerũ in finem.*

SImul etiam mala , ac maleficia permittenda ſunt ex ordine rerum in finem : cum ex tali permiſſione multa bona elicere ſoleat Diuina Prouidentia , ſine quibus ea non concederet ; inter quæ Gloria Dei, Eccleſiæ ſplendor , Bonorum profectus , & Malorum pœna , vt potiora computantur.

Ob Gloriam Dei.

Gloria Dei exurgit ex maleficiorum permiſſione.

MAgna quidem gloria ex malorum , & maleficiorum permiſſione maieſtati eius accedit.Quamuis enim ſeipſa non poſſit augeri, cum ſit infinita ; tamen in nobis noua ſuſcipit incrementa , cùm magis ac magis diuinæ eius perfectiones oculis noſtris manifeſtantur : vt in iis permiſſionibus , in quibus præcipuè oſtenditur.

Auguſt. lib. 18. de Ciuit. Dei cap. 18.

Prouidentia , quæ maleficia , & obſeſſiones moderatur, & ordinat. Auguſtinus : *Dæmones non omnia , quæ volunt , facere poſſunt , niſi quantum Deus illis permiſerit.*

Greg. Naz. de libero arbit. Drexelius de conform. volunt. lib. 1. c. 2. §. 1.

Potentia , quæ attingit à fine vſque ad finem fortiter : quæ talis eſt, ait Gregorius Nazianzenus , *quòd ſolo Dei nomine inuocato dæmones contremiſcunt.*

Sapientia , quæ ex maleficiis, & obſeſſionibus tot bona elicit. Drexelius : *Ex permiſſione malorum altiùs ſapere docemur , & admirabiliſſimam cauſarum ſeriem , ac connexionem fateri cogimur , per quam tandem è tantis malis tot emergunt bona.*

Iuſtitia , quæ per maleficia peccata hominum punit : Idem Drexelius ibidem : *Si Deus mala non permitteret , & permiſſa non ordinaret , & ordinando in bonum non deriuaret , vindicem iuſtitiam vix agnoſceremus.* Iuſtitia enim Dei in puniendis peccatis maximè eluceſcit.

Bonitas, ac clementia, dum poteſtatem dedit omnibus in ſe credentibus, vt in nomine Ieſu dæmones eiicere valerent. Marci 16. *Signa autem eos , qui crediderint, hæc ſequentur : In nomine meo dæmonia eiicient.*

Quapropter maleficia permittendo, Deus euadit glorioſior non ſolùm coram bonis,ſed etiam diſcolis;illis præcipuè, qui nihil aliud exiſtere aſſeuerant,quàm quod oculis corporeis patet,negantes ſpiritus , dæmones, &

& infernum, vt Saducæi, de quibus Act. 23. immò Angelos, & Deum ipsum, vt Athæi, de quibus latè Fauentinus *Aduers. impios Athæos.* Ipsa enim experientia illos conuincit: quia cùm tot insolitos maleficiorum effectus, & portentosas dæmonum operationes vident, aliquod spirituale magnum, & efficax supra corporalia confiteri coguntur. Nec potest efficacius Saducæorum, & Athæorum error conuinci, quàm maleficam operationem eis obiicere, vt ritè docet Tostatus *quæst.* 122. *in cap.* 8. *Matthæi*; ita vt iure appellare possimus maleficiorum permissionem, Saducæorum, & Athæorum confutationem, & diuinæ gloriæ occasionem, cuius splendor sic inimicorum oculos perstringit, vt seipsam etiam inuitis aperiat, & manifestet. 139. *Conuincuntur (Saducæi. (Athæi.*

§. V.

Ob Splendorem Ecclesiæ.

Similis splendoris accessus fit Ecclesiæ Sanctæ Dei, quæ à Christo suo sponso potestatem accepit dæmones eiiciendi, ac cuncta opera malefica destruendi, cum Marci 16. dixit: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient.* Vnde S. Iustinus Martyr de virtute Christianæ Religionis disserens ait: *Nos, qui in Crucifixum credimus dæmonia cuncta, spiritúsque malignos adiurantes sub potestate nostra eos habemus subditos.* Ideò meritò S. Ecclesia hac potestate munita nedum pulchra vt Luna, & electa vt Sol, sed terribilis vt castrorum acies ordinata est nuncupanda: cum sua potestate tartareas acies, & omnes infernales potestates vim habeat prosternendi, confringendi, in fugam vertendi, ac disperdendi. An aliqua in mundo potestas reperiri potest huic æquiparanda? Reges potentissimi cum suis exercitibus, & innumera militum manu ab vno dæmone vertuntur in fugam: & tota dæmonum caterua ab vno Exorcista fugatur, & imbecillis homoncio potentes spiritus ita subiicit, vt eos ad sibi exactissimam etiam in actibus submissionis præstandam obedientiam cogat; atque ita omnibus innotescit, Ecclesiam esse Dei sponsam, quæ diuina potentia, quam à sponso accepit, ac suis ministris communicat, inimicis inuitis licèt, & frementibus dominatur. 140. *Splendor Ecclesiæ lucescit ex maleficiorũ permissione.* Cantic. 6.

§. VI.

Ob Bonorum profectum.

Nec minor est Bonorum profectus ex illa permissione procedens. Solent enim Boni maleficia patienter, & innocenter ferendo implere omnem iustitiam, quæ in duobus præcipuè consistit, declinare à malo, & facere bonum. 141. *Boni ob maleficia proficiunt in schola perfectionis, Declinando à malo.*

Primum certum est: nam culpas eò diligentiori studio vitare contendunt, quò per maleficia in seipsis experiuntur, quanta, & quàm dira sit dæmonum tyrannis, qui ita corpora torquentes in animas acriùs sæuiunt; ideò se à peccato custodiunt, nè ad seruitutem illam intolerabilem redigantur: Ita docet Tostatus *quæst.* 122. *in cap.* 8. *Matthæi.*

Bonum operando. Secundum æquè certum eſt, nempè per hanc maleficiorum, ac vexationum diabolicarum tolerantiam obſeſſos, ac maleficio affectos ſæpiùs meliores, ac perfectiores euadere ad omne genus virtutum ſibi viam ſternendum, ac pœnas peccatis debitas, quorum culpæ per pœnitentiam ſunt deletæ, ſatisfactorio opere perſoluendum. Quod eruditè docet Ioann. Chryſoſt. *homil.* 41. *in Act. Apoſtol. Datur*, ait, *talis poteſtas dæmonibus, vt meliores, & modeſtiores boni efficiantur, & vt pœnas peccatorum hîc dantes puri ad Dei conſpectum migremus.*

142. Verumtamen, quia dæmon etiam ad multa mala obſeſſos, ac maleficio affectos inducit, & multa impedit bona, vt experientia docet in dies, ſatius erit vexatis, & maleficio affectis, ad Eccleſiæ accedere miniſtros, vt à dæmoniaca eripiantur poteſtate, ac Deo cum libertate animæ, & corporis ex toto corde inſeruire valeant.

§. VII.

Ob malorum pœnam.

143. *Deus per maleficia peccatores punit.* SEd in iis permiſſionibus malorum pœna clariùs eniteſcit. Maleficia etenim exercentur ab iis, qui ſe dæmoni deuouerunt; & nocent, vt plurimùm iis, qui ſuis peccatis iram Dei concitarunt: cum ſoleat Diuina Iuſtitia temporali caſtigatione in homines animaduertere in hac vita, nè in alia æternis ignibus illos addicere cogatur. Quare Malefico permittit maleficiis illos vexare, eiuſque miniſterio vtitur, ſicut iudex carnificis opera, vt illorum ſcelera puniat: *Iure Deus*, ait Drexelius, *per hos* (ideſt maleficos) *punit, per quos tam variè offenditur.* Quarum punitionum varia exempla refert Delrius *Diſquiſiti. Magic. lib.* 3. *part.* 1. *quæſt.* 7. *ſect.* 11. eorum, qui ob grauiſſima delicta variis à dæmone obſeſſionibus, ac diris vexationibus, ac morte ipſa, Deo ſic permittente, vel iubente, affecti ſunt.

Drexel. de cõform. volunt. lib. 5. c. 10. §. 7.

§. VIII.

144. *Rationes diuinæ permiſſionis epiloguntur.* HÆc & ſimilia ex maleficiorum, & obſeſſionum permiſſione bona procedunt, quæ Deus ſua prouidentia elicit conſequenter. Quapropter licet colligere iuxta duplicem illum ordinem rerum in Vniuerſo; & in finem: quare Deus alios maleficia exercere: alios maleficia perpeti permittit. Primi exercent: quia illorum libertatem impedire non vult: quamuis multoties impediat, nè producant noxium effectum, quem illi perficere curant; ſæpiùs enim impedit, nè maleficium efficax ſit. Secundi patiuntur: quia vel caſtigat peccata propria ſiue mortalia, ſiue venialia: vel ad maiora prouocat, ſcilicet virtutes, gratiam, & gloriam. Denique vtrique agunt, & patiuntur: quia ex illorum actionibus, & paſſionibus bonis, & malis ſuam, & Eccleſiæ gloriam manifeſtat. Vndè mirandum non eſt, ſi non ſolùm nocentes, & peccatores, ſed etiam innocentes, & iuſtos maleficia attingant, & vexent. Illi enim ob peccata mortalia rei ſunt; Iſti ob venialia: cum nullus ſit, qui quotidiè in illa non prolabatur, teſtante Sapiente

Prouerb.

Prouerb. 24. *Septies in die cadit iustus,* quorum vnum solum sine Diuinæ Iustitiæ præiudicio morbis grauioribus, immò ipsa vexatione dæmoniaca puniri potest; vt innotuit in Abbate Cassiano propter leuiculam iram, *apud Cassianum Collat.* 7. In Religioso propter tepiditatem, & distractionem, *in vita S. Bernardi lib.* 2. *c.* 21. Et in quadam Religiosa propter gulam præcipitem, & leuem, *apud S. Gregorium lib.* 1. *Dialogorum c.* 4.

Idem dicendum est de puerulis, & infantulis, quibus potissimùm veneficia nocent: quia ætas illa imbecillior est ad resistendum, incautior ad cauendum, & incapacior ad accusandum, & reuelandum. Hoc enim sinit Deus, vel vt parentes puniat, si mali sint: vel vt eos probet, si boni: vel vt infantem, si baptizatus sit, à peccatis præseruet, & ad cælum rapiat, antequam malitia mutet intellectum eius; vt videtur annuere Aug. *lib.* 21. *de Ciuit. Dei c.* 14. Si verò non sit baptizatus, nè grauiorem ei damnationem imponat propter actualia peccata, quæ commissurus erat, si viueret. 145.

§ IX.

SEd quamuis in vtrisque adultis scilicet, & puerulis peccata non reperirentur, aut merita; iustè tamen Deus posset permittere, illos maleficiis, & diabolicis affici vexationibus, non ad punitionem, aut remunerationem; sed ad suam gloriam, quæ, cum maximum bonum sit, omni creaturarum malo anteponenda est, & nulli malo postponenda. (Quod maximè Exorcistis, & Parochis attendendum est; & obsessis, maleficiatis, & ægrotis ab ipsis insinuandum, & inculcandum.) Hoc probat dictum Christi Ioan. 9. de illo Cæco nato, dum discipulis suis causam sciscitantibus: cur natus esset cæcus: videlicet, an propter peccata propria, vel parentum: Respondit: *Nequè hic peccauit, nequè parentes eius; sed vt manifestentur opera Dei in illo,* nempè omnipotentia Dei, eiusque sapientia, ac bonitas, dum Christus ab eo cæcitatem auferret, ac perfectum illi visum restitueret: vt benè explicat Euthimius Zigabonus *in Bibliotheca VV. Patrum.* Quod magis, ac magis comprobauit ipse Christus Ioan. cap. 14. dicens: *Quadcumq; petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, vt glorificetur Pater in Filio*; quasi dicat: Si in vestris obsessionibus, infirmitatibus, tribulationibus, ac necessitatibus me inuocaueritis, exaudiam vos: quia sic Deus Pater vobis illas potissimum permittit, vt vobis inuocantibus me, nomen meum honoretur, ac glorificetur Pater in Filio, dum ea, quæ iustè, piè, ac fiducialiter petitis, vobis gratiosè conceduntur, ac liberaliter communicantur. 146. *Potissima omnium ratio permissionis maleficiorum est gloria Dei.*

QVÆSTIO III.

Quomodo Deus obsessiones, & maleficia permittat.

IN iis maleficiorum, & obsessionum permissionibus maximoperè est cauendum, ne praua illa opinio in animum irrepat, omnimodam tùm dæmonibus, tùm Maleficis à Deo tribui potestatem; ita vt possint la- 147. *Dæmones, ac Malefici in maleficiis operandis sæpius coercentur à Deo.*

xatis habenis prorumpere in omne opus maleficum: aut quos volunt, magicis artibus impetere. Vterque enim sæpiùs coercetur à Deo, vel impeditur tùm per seipsum, tùm per Angelos.

§. I.

Per seipsum.

PEr seipsum Deus sæpius Dæmonum sæuitiam, ac Maleficorum conatus dupliciter impedire, vel coercere solet, positiuè nempe, ac negatiuè.

Positiuè eos impedit obsistendo.

Positiuè Deus vtique eis obsistit, cùm eorum vim repellit, ac confringit audaciam diuina sua virtute, quæ certè summa est, infinita, ac perfectissima, & talis, cui resistere nemo potest; vt apertè confessus est Mardochæus Esther 13. dum in angustiis positus memor omnium operum Dei, sic illum deprecatus est: *Domine, Domine rex omnipotens, in ditione enim tua cuncta sunt posita, & non est, qui possit tuæ resistere voluntati, si decreueris saluare Israël. Tu fecisti cælum, & terram, & quidquid cæli ambitu continetur: Dominus omnium es, nec est, qui resistat Maiestati tuæ.* Nil ergo canina diaboli malitia proficiet in suis maleficiis, si à diuina virtute impediatur: cum vniuersa potentia creata huic comparata sit radius ad orbem solarem, gutta ad oceanum, arenula ad totius terræ molem, immò aliquid minus: nec minus solùm, sed minimum tantùm, sed nihil. Nonnè ridiculum se præbebit dæmon, si velit obniti omnipotenti Deo, rumpere non catenam ferream, sed potentiam infinitam, & tentare impossibilia contra stimulum calcitrando?

148. *Negatiuè impedit, concursum suum subtrahendo.*

Negatiuè verò dæmoniacam, ac maleficam potentiam impedit, vel coercet, cum suum subtrahit concursum vel ab ipsis dæmonibus, aut Maleficis, vel à rebus naturalibus, quibus vtuntur in suis maleficiis concinnandis. Ratio est: quia cum omnes causæ secundæ à prima dependeant, & sine eius influxu nec operari, nec esse possint, vt testatur D. Bonau. *in* 1. *dist.* 12. *quæst.* 2. & 3. dicens: *Causa prima, & vniuersalissima plus influit in causatum, quàm secunda; & tanta est eius influentia, quòd nulla creatura agit aliquid, eius influentia remota; ipsa enim vehementius est causa rei, quàm causa propinqua; immò ipsa adiuuat causam secundam secundùm operationem suam, & influit virtutem suam super eam, & seruat eam.* Si huiusmodi causa prima, & vniuersalissima, quæ est Deus, vt probatum est supra *num.* 129. non influat, nullum possunt causæ secundæ producere effectum. Vndè si à dæmone, vel à Maleficis actiua passiuis applicentur, si Deus non concurrat, quid illis manebit, nisi confusio? Ecce meditentur Malefici noua maleficia, vt hominibus noceant, cùm ipsi dæmone mediante, cuius est malum perficere, operantur, ipse vtique intellectum habet subtilissimum ad illa inuenienda, voluntatem ad exequenda propensissimam, virtutem maximam ad præparanda, & efficienda; sed nec intelligere, nec velle, nec agere quicquam poterit, si Deus non concurrat. Sed dæmon dimittatur liber in suis potentiis, inueniat intellectus, voluntas impellat, virtus exeat ab agente tàm subtili, tàm voluntario, tàm potente, tentet maleficia, vt solet, actiua passiuis applicando; attamen omnia virtute carebunt, si Deus subtrahat

suum

suum concursum: vt patet de Sancta Iustina, ac de S. Ambrosio Archiepiscopo, quibus nocere non potuerunt maleficia à Magis contra illos concinnata, diuina virtute vel obsistente, vel suum concursum subtrahente. Licèt enim res, quibus dæmones vtuntur in maleficiis concinnandis, de se sint alterabiles; nihilominus non concipient calorem, aut frigus, aut humidum, aut siccum, aut alias exteras qualitates, si tam ab actiuis, quàm à passiuis Deus suum subtraxerit concursum; atque ita dæmon, ac Malefici dupliciter illudentur à Deo non concurrente cum illis, vel rebus ab ipsis applicatis: nec poterunt quantumuis minimum effectum producere, etsi omnem moueant lapidem, & totam versent industriam.

§. II.

PEr Angelos etiam sæpiùs solet Deus dæmonum, ac Maleficorum conatus impedire, vel coercere. Quod ipsi præstant duplici virtute, qua pollent, naturali nempè, ac diuina, præcipuè illi spiritus beati, quibus orbis cura commissa est, & hominum custodia demandata; vt eruditè docet Alexander Alens. *par.* 2. *quæst.* 100. *mem.* 2. *ar.* 6. 149. *Per Angelos Deus dæmones coercet.*

Virtute namque naturali superiores Angeli in natura possunt coercere inferiores, puta dæmones, si ordinis sint inferioris; vt docent S. Augustinus *lib.* 83. *qq. q.* 79. S. Thom. 3. *par. q.* 43. *art.* 2. *ad* 3. *& q.* 109. *ar.* 2. *&* 3. *& de Potentia Dei quæst.* 6. *ar.* 10. Albertus Magnus, & Dyonis. Carthus. *in Lucam cap.* 11. Cassianus *Collat.* 8. *cap.* 14. Ioannes à Turrecremata *in qq. Euangel. quæst.* 1. *dom.* 3. *Quadrag.* Victoria *in Relect. de Arte Magic. n.* 22. Angles *in* 2. *sent. dist.* 11. *quæst. de eadem materia ar.* 5. Benedictus Pererius *lib.* 1. *de magia cap.* 5. ac Petrus Binsfeldius *de Confess. Malefic. dub.* 3. *concl.* 10. *Virtute naturali superiores coercent inferiores.*

Ratio est: quia rerum subordinatarum debent quoque actiones ad inuicem esse subordinatæ, vt patet in corporibus cælestibus, quorum motibus, & actionibus actiones, & motus corporum inferiorum, sicut & ipsa corpora, subiiciuntur. At cum inter Angelos alij aliis sint in naturalibus subordinati, superiores supra inferiores potestatem habent. 150. *Virtute diuina quilibet Angelus potest dæmones cohibere.*

Nec virtute tantùm naturali Angeli valent cohibere dæmones (si isti illis sint inferiores) sed etiam diuina virtute, qua cum omnes polleant, minimus inter illos totam dæmonum cateruam in fugam conuertere potest: quia per gratiam consummatam maior est illis data prælatio, quàm sit præsidentia Luciferi, aut aliorum quorumcumq; Et hoc modo tàm superiores, quàm inferiores Angeli diabolicos impediunt conatus; vt probatur ex facto S. Michaëlis, qui vt refert S. Iudas in sua epist. canonica, *dum disputans altercaretur cum diabolo de Moysi corpore, non est ausus iudicium inferre blasphemiæ, sed dixit: Imperet tibi Dominus.* Vbi vides non naturali, sed diuina virtute illum cohibuisse, nempè interpositione diuini nominis. Hoc testantur Patres, quorum sententias videre licet infra *à num.* 514.

Hinc certò credendum est, Angelos tutelares, & custodes à suis clientibus dæmones arcere, nè illis nocumenta valeant inferre: ac præsides pro- *Appendix.*

uinciarum frequenter eos impedire, nè detrimenta inferant ciuitatibus, agris, fructibus, & aliis mortalium bonis ad vſum hominis ſpectantibus, & ordinatis. En quibus modis Deus dæmonum, eorumque aſſeclarum impetus cohibeat, nè hominibus diuina fretis protectione, & adiutorio detrimentum, aut vexationem quacumque arte, vel dolo inferre valeant!

APPENDIX.

151. *Concluditur, Exorciſtam debere eſſe imbutum*

EX prædictis quatuor maleficiorum cauſis facillimum eſt cognoſcere, Theologum Exorciſtam ſibi ſpeculatiuam, & practicam maleficiorum cognitionem iuremeritò vendicare.

Speculatiuam, dum in paleſtra theologica ſacræ doctrinæ concluſionibus enucleandis, & ſoluendis quæſtionum nodis laudabiliter ſe exercet.

Practicam, dum in Eccleſia Sancta Dei diuina, & eccleſiaſtica poteſtate munitus exorcizandis Energumenis, & diſſoluendis maleficiorum operibus perſeueranter intendit.

In paleſtra namque theologica continuo ſtudio addiſcit, quænam ſit Angelorum bonorum natura, ſcientia, potentia, operatio, & malorum lapſus, obſtinatio, malitia; quæ ſocietas inter dæmonem, & hominem eſſe poſſit; quæ ſignorum conuentionis vis, & efficacia: quæ diuinæ prouidentiæ in malis permittendis œconomia; atque ideò maleficiorum cauſas probè agnoſcit, quas ignorare neceſſe eſſet, ſi illa non noſſet. Optimum namquè eſſet, vt qui exorcizandis Energumenis, & maleficiatis curandis ex eccleſiaſtico munere deputantur, vt ritè, tutò, ac perfectè valerent ſuum obire munus, priùs philoſophiæ, ac theologiæ ſcientiis apprimè imbuerentur, quàm ſacro huic muneri vacarent, nè ex defectu ſcientiæ prolaberentur in intolerandos errores cum eccleſiaſtici miniſterij contemptu, & generali omnium ſcandalo, ſi dæmonem occultè operantem non deprehendant; aut circa maleficio affectos non rectum iudicium ferant.

Philoſophia, ac Theologia ſcientiis.

Nè in varios incidat errores.

152. Quod certè difficillimum eſſe, nemo negabit, ſi conſideret, hinc quanta ſit dæmonis malitiosa potentia, dum variis artibus, efficacibus modis, & verſutiis ſubdolis ſua opera concinnat, & mala innumera non ceſſat in orbem inuehere, quæ vix, ac nè vix quidem à nobis homuncionibus agnoſcuntur: illinc quàm periculoſum, de morbo malefico iudicare, qui ſæpiùs, (ſi ſigna extrema conſiderentur) à naturali diſcerni non poteſt; & ideò Medicis, & Theologis diſputationis anſam præbet, dum quiſque eius cognitionem ſibi vendicat. Ex quo aliqaando nimis frequenter accidit, vt qui Theologiæ ſedulò, ac præcipuè doctrinæ de dæmoniacis operationibus operam non nauarunt: nec non ægritudinum naturalium cauſis aliqualem non habuerunt cognitionem, cùm de quocumque morbo obuij cuiuſque infirmi iudicant, tranſeunt de potentia ad actum; quas enim in libris infirmitates legunt à dæmone cauſati poſſe, eas ſemper ab illo inductas exiſtimant, & poſſibile pro ſacro reputantes, quot vident infirmos, tot maleficiatos credunt. Quare dum cæcutientes iſti Exorciſtæ cæcos infirmos ducere contendunt, ſeipſos, & alios in foueam præcipitant. Vndè fruſtra eccleſiaſticis reme

Nè in iudicando de maleficiis cæcutiat: Ac ſeipſum, & ægros in foueam præcipitet.

remediis eum curare nituntur, qui naturali infirmitate laborat. Ex quibus videas, quàm necesse sit, Exorcistam theologica scientia probè, & aliquali naturalium causarum ægritudinum notitia imbutum esse, ad illud munus ritè, perfectè, ac tutò, obeundum.

Practicè verò Theologus Exorcista maleficia cognoscit, dum actu aliquem exorcizans, & curans per exorcismos, ac præcepta dæmoni facta in nomine Iesu, quibus dæmon cogitur se vertere in fugam, mutationes in infirmis videt insolitas; & sic à posteriori cognitionem eorum nanciscitur, quæ vt plurimùm à priori haberi non potest. 153.

ARTICVLVS V.

De signis, quibus maleficia, & obsessiones cognoscuntur.

SIGNORVM externorum, quibus Exorcista modò obsessum, modò maleficiatum deprehendit, alia sunt certa, & euidentia; alia coniecturalia, & probabilia. 154. *Signa maleficiorum, & obsessionum qua.*

Certa, & euidentia sunt illa, quæ sumuntur ab effectu, qui prouenire non potest à causa naturali; sed necesse est, proueniat à causa superiori, puta à dæmone.

Coniecturalia, seu probabilia sunt ea, quæ sumuntur ab effectu, qui sæpiùs, vel vt plurimùm procedit à causa transnaturali, nempè dæmone; aliquando tamen prouenire potest à causa naturali.

Signa certa, & euidentia, ex quibus Exorcista certum diabolicæ præsentiæ, & operationis iudicium formare potest, indicantur signo †.

Signa coniecturalia, seu probabilia sunt reliqua omnia sine signo, quorum aliqua sunt probabiliora; aliqua minùs probabilia.

Hæc autem signa quædam sumuntur ex potentiis animæ ipsius personæ obsessæ, seu maleficiatæ; quædam ex dispositione corporis.

QVÆSTIO I.

Quænam signa sumantur ex potentiis Animæ.

CVM tres sint animæ genericè sumptæ facultates, seu potentiæ, nempè Intellectiuæ, Sensitiuæ, & Vegetatiuæ, ex harum qualibet multa dæmoniacæ præsentiæ signa deprehendimus.

§. I.

Ex potentiis intellectiuis.

POtentiæ intellectiuæ, seu rationales duæ sunt, videlicet Intellectus, & Voluntas, in quibus licèt dæmon immediatè nihil operari queat, puta intellectum speciebus illustrando, ac perficiendo, aut voluntatem cogendo, & impellendo; mediantibus tamen potentiis sensitiuis exterioribus,

&

& interioribus multa in eis operari valet; vt benè docet D. Bonauent. *in* 2. *diſt.*8. *art.* 4. *quæſt.* 4. *&* 5. Ideò ex earum operationibus extrinſecis facilè cognoſci poteſt, an aliquis ſit à dæmone poſſeſſus, vel aliqua naturali laboret ægritudine.

Ex Intellectu.

† 1. CVm aliquis eſt rudis, & ignarus, ſi diſtinctè, & ordinatè diſcurrat, & diſputet de arduis, & ſublimioribus quæſtionibus, vt de philoſophicis, vel theologicis; angelicus eſt, vel dæmoniacus.

† 2. Cùm quis delirio, ac phreneſi laborat nulla alia affectus ægritudine, ſi Exorciſta dæmoni (ſi adſit) conditionaliter præcipiat in nomine Ieſu, vt deſinat nocere illi, ac ceſſet impedire eum in ſuis functionibus, & operationibus ſenſitiuarum potentiarum; ſi, inquam, immediatè ceſſet delirium, ac phreneſis recedat, & ritè, & ordinatè diſcurrat, & ad omnia ſeriò reſpondeat interrogata, dæmonem adeſſe præceptum factum intelligentem; ſignum eſt euidens.

† 3. Quando ægrotus eſt rudis, & linguæ latinæ ignarus, & clarè, ac perfectè Exorciſtam idiomate latino loquentem, ac præcepta facientem intelligit, dæmoniacæ præſentiæ ſignum eſt euidens; præcipuè ſi Exorciſta vocabulis vtatur latinis obſcuris, & ab idiomate vulgari totaliter diuerſis, quæ impoſſibile ſit, intelligi ab illo idiota, & ignaro.

† 4. Quando occulta annunciat, remota adducit, futura prædicit, & ſimilia opera, quæ naturaliter ab intellectu humano ſciri, aut fieri nequeunt, nec dæmoniacam excedunt cognitionem, aut potentiam, ſi ex vitæ ſuæ ſanctitate non arguatur talia à diuina reuelatione prodire, homo dæmoniacus eſt, vel diabolicus, videlicet vel eſt poſſeſſus à dæmone, vel cum dæmone habet commercium.

† 5. Quando quis concidit velut mortuus, & ſurgit ſine mora ad præceptum ab Exorciſta factum dæmoni in nomine Ieſu; ſignum eſt ibi eſſe dæmonem præceptum intelligentem.

† 6. Cùm in aliqua corporis parte eſt aliquis dolor, vel tumor, ſi ad ſignum † crucis, & præceptum dæmoni factum in nomine Ieſu, vt recedat, aufugiat; & iterum iubente Exorciſta accedat; diabolicæ præſentiæ ſignum eſt euidens.

Ex Voluntate.

† 1. SI homo inopinatò ſine vlla præcedente cauſa velit ſibi mortem inferre, ita vt ſe ſaxis collidat, in ignem ſe immittat, ac præcipitem det, nec tamen ſequatur ſibi aliquod malum, ſignum eſt euidens, dæmonem adeſſe hæc mala volentem, & intentantem; ſed Deum diabolicam malitiam impedientem, & Patientem ab huiuſmodi periculis præſeruantem.

† 2. Quando Patiens aliàs bonus, & timoratæ conſcientiæ, nulla de cauſa odio habet Sacerdotes, Religioſos, parentes, amicos, & maximè in ſacris

sacris constitutos, eosque contra suam propriam voluntatem conuiciis, & opprobriis afficit; si non est euidens signum dæmoniacæ præsentiæ, saltem valdè est probabile.

§. II.

Ex Potentiis sensitiuis interioribus apprehensiuis.

CVm potentiæ sensitiuæ aliæ sint interiores, aliæ exteriores: Interiores 156.
verò aliæ cognitiuæ, seu apprehensiuæ, alteræ appetitiuæ; ab interioribus apprehensiuis exordium sumam, ex quibus plura deducuntur signa.

Ab Æstimatiua.

1 QVando quis absque vlla præcedente causa (si non est mente captus) suos parentes, consanguineos, amicos, ac familiares, vt inimicos existimat, & ab eis tanquam sibi noxiis aufugit.

2. Quando quis præter suam naturalem inclinationem, & consuetudinem remedia naturalia sibi vtilia, & proficua, & omnia delectabilia, vt noxia iudicat, & sibi inconuenientia, ac molesta existimat.

Ab Imaginatiua, seu Phantasia.

1 QVando continuè patienti fiunt apparitiones inhonestæ fortiter mouentes phantasiam, etiam contradicente voluntate, acsi oculis corporalibus viderentur.

2. Quando sæpiùs occurrunt imaginationi visiones horribilium, præcipitiorum, ac periculorum, nec est natura timidus.

3. Quando apparent visiones rerum spiritualium frequenter, & patiens non habet fundamenta sanctitatis, ac virtutis.

4. Quando sentiuntur allocutiones interiores formatæ, & distinctæ, & cognoscitur, illas à Deo non esse.

5. Quando somnia sunt ordinaria horribilium, vel libidinum in persona timorata, & casta.

† 6. Quando imaginationi se præsentant res inhonestæ vehementes circa imagines Sanctorum, vel Beatissimæ Virginis, vel etiam Iesu Christi, si eodem tempore simul sentiant in capite, ea parte, qua residet phantasia veluti plumbum, vel aquam frigidam, vel ferrum ignitum, aut quid simile, quod fugiat ad signum † Crucis, & inuocationem Sanctissimi nominis Iesu, & se recipiat ad alterum corporis membrum, ita vt eodem tempore etiam cesset imaginatio talium obiectorum, signum est euidens præsentiæ diabolicæ.

A Memoria.

1 QVando quis repentè absque vlla præuia ægritudine obliuiscitur omnium scientiarum, vel artium, quibus ritè, & perfectè instructus erat.

2. Quando quis poſt multa vel confusè enarrata, vel diſtinctè, ſed naturæ ſuæ, & artis captum excedentia, repentè mutatur, & omnium, quæ dixerant, ampliùs non recordatur.

§. III.

Ex Potentiis ſenſitiuis appetitiuis.

POtentiæ ſenſitiuæ appetitiuæ duæ inſunt vires. Concupiſcibilis vna: altera Iraſcibilis, quarum vtraque plures ſub ſe continet paſſiones.

Concupiſcibilis.

IN Concupiſcibili paſſiones ſex continentur, nempè Amor, Deſiderium, Gaudium, Odium, Fuga, & Triſtitia: quarum primæ tres ſunt reſpectu boni conuenientis: aliæ reſpectu mali diſconuenientis. A quarum ſingulis ſignum aliquod dæmoniacæ præſentiæ, & operationis mutuari poteſt.

Ab Amore.

1 QVando quis præter ſuam conſuetudinem amat obſcura, & tetra loca, & quærit horrores ſolitudinis.

† 2. Quando quis timoratæ conſcientiæ, ac honeſtatis amator aliquam ardentiſſimè amat perſonam; præcipuè ſi aliqua adoleſcentula pura, & modeſtiæ, ac caſtitatis amatrix, inopinatò incipit amare ardentiſſimè virum aliquem, vel iuuenem, cum quo priùs nullam domeſticam habuit conuerſationem, vel longam ipſius pulchritudinis aſpectionem, ac meditationem; & ſi videatur potiùs furere, quàm amare, ſignum euidens maleficij amoris.

3. Quando quis aliàs ſanæ mentis inopinatò incipit pericula, & alia id generis ſibi noxia amare, & quærere.

A Deſiderio.

† 1 QVando aliquis homo, vel mulier timoratæ conſcientiæ cum aliqua perſona carnaliter commiſceri ita vehementer deſiderat, vt ſentiat ſibi pectus aduri, niſi illam quærat, & impatiens velit ad illam accurrere, vel clamet ſe mori, niſi ſibi illa adducatur, nulla præcedente diſpoſitione, puta domeſtica conuerſatione, allocutione, imaginis ipſius expreſſiuæ longa meditatione, vel beneficij alicuius acceptione; dæmoniacæ operationis ſignum eſt euidens.

A Gaudio.

† 1 QVando quis bonæ mentis, & chriſtianæ modeſtiæ ſtudioſus gaudet malè agere, puta parentes contemnere, conuiciis impetere,

tere, Religiosos, & præcipuè Sacerdotes irridere, & subsannare, & hoc contra suam voluntatem, sentiens intrinsecùs in corde repugnantiam; signum est euidens.

Ab Odio.

† 1 QVando quis, puta maritus odio habet vxorem præsentem, quam absentem vehementer diligit; vel è conuerso vxor maritum; vel Pater filium, aut filius Patrem; Mater filiam, vel filia Matrem, vel alias huiusmodi personas, quas natura ipsa amare docet: si hoc sit contra propriam voluntatem, nec adsit aliqua ratio ad odium excitans, signum est euidens.

2. Quando quis parentes, amicos, & maximè in sacris constitutos odio habet sine vlla præcedenti causa.

† 3. Quando quis Sacramenta, Sacramentalia, Sanctorum tumulos, & Reliquias, omnesque res sacras contra suam propriam voluntatem odit, & aborret.

A Fuga.

1 QVando quis fugit hominum, parentum, & amicorum familiaritatem, ac consortium, nec orationi, aut meditationi vacat; sed accidia pressus, ac melancholia obrutus præter suam naturalem inclinationem, ac solitam naturæ suæ consuetudinem solus permanet sine vlla præcedenti graui tribulatione.

2. Quando quis absque vlla causa fugit Sacerdotes, Ecclesias, Diuina Officia, Missarum celebrationi assistentiam, quamvis aliàs sit deuotus, & timoratæ conscientiæ.

3. Quando quis fugit, & abhorret habitare magis in vno cubiculo, quàm in alio; in vna domo, quàm in alia; in vna Ciuitate, quàm in alia; nec huiusce rei vllam habet rationabilem causam, nec ipse vllam adducere nouit.

4. Quando quis oculis sanus fugit lucem omni suo conatu.

A Tristitia.

1 QVando quis tristatur, & dolet, & qua de causa tristetur, vel qua parte doleat, proferre nescit; nec adest aliqua causa tristitiæ naturalis.

2. Quando quis tristatur, sudorísque guttas emittit ad præsentiam Sacerdotum, & non aliorum, ad rerum sacrarum applicationem, ad Sanctissimi Sacramenti Eucharistiæ perceptionem, ad ipsius in Missa eleuationem, ad Confessionem sacramentalem, & ad cætera spiritualia exercitia, & maximè ad præcepta dæmoni facta Exorcista.

3. Quando quis tristatur, ac dolet magis existens in vno loco, quàm in alio, in vno tempore, quàm in alio, puta in aliquo mense, hebdomada, die, vel hora determinatis, non habita ratione ad planetarum mutationes,

& influxus; ſed quatenus talis menſis, talis hebdomada, talis dies, & talis hora.

4. Quando magis triſtatur, ac dolet in vigiliis ac ſolemnitatibus maioribus, vt in Quadrageſima, Aduentu, Quatuor Temporibus, non ratione ieiunij; ſed quia talis dies; vel in die Paſchatis, Pentecoſtes, Natiuitatis, & Aſcenſionis Domini, Epiphaniæ, & huiuſmodi feſtiuitatum; & ſit hoc pluries à ſe obſeruatum.

5. Quando quis in locis lætis, ac deliciarum præter ſolitam ſuæ naturæ inclinationem, ac conſuetudinem non gaudet; & vbi alij lætantur ſonando, cantando, & ſaltando, ipſe magis, ac magis triſtatur, nec habet aliquam triſtitiæ rationabilem cauſam; immò ſi ſolitaria loca quærat amica mæroribus; nec tamen ſtudio, aut orationi vacet.

Iraſcibilis.

158. IN Iraſcibili quinque ſunt paſſiones, ſcilicet Spes, Audacia, Timor, Deſperatio, & Ira, ex quarum ſingulis aliqua dæmoniacæ præſentiæ indicia deſumi poſſunt.

A Spe.

1 SI quis ſperat, & ſe iactat conſequi aliquid nimis arduum, quod naturæ humanæ, & induſtriæ vires, ac communem ordinem naturæ excedere videtur, ſi non eſt mente captus dæmoniacus eſt, vel diabolicus.

Ab Audacia.

1. PAtiens, qui audet facere aliquid excedens totam naturam humanam, vel induſtriæ vires; ſi id à Deo eſſe veriſimiliter exiſtimari non poſſit; dæmoniacus eſt, vel diabolicus.

2. Quando quis ſubit ſponte pericula mortis, putà ſe ab alto loco præcipitat, vel quid ſimile agit, ad quod deberet mors ſequi, nec tamen ſequitur, neque aliud malum; dæmoniacus eſt vel diabolicus.

A Timore.

1 QVando quis ſine vlla cauſa timore, ac terrore ſubitaneo inaniter percellitur, & neſcit quid timeat.

2. Quando nulla cauſa præcedente quis valdè timet occidi, præcipuè ab amicis; & ideò ab eis fugit, & ſe abſcondit.

A Deſperatione.

† 1 QVando nulla præcedente tribulatione, vel perſecutione agitatus quis ſe deſperat: ac propterea nunc veſtes, ac propria membra dilacerat:

dilacerat: nunc pugnis se percutit: modò in puteis, modò in stagnis, aut lacunis se submergit: aliquando in ignem se deiicit: aliquando saxis se collidit, vel ab alto loco se præcipitat; dæmoniacæ præsentiæ signum est euidens, si hoc faciat contra suam propriam voluntatem.

Ab Ira.

1. QVando quis timoratæ conscientiæ nulla præcedente causa contra seipsum irascitur; vel etiam contra parentes, amicos, & domesticos; ac ira percitus profert blasphemias in Deum, Christum, Mariam Virginem, & Sanctos, dæmonémque inuocat in sui auxilium; dæmoniacus est, vel diabolicus.

2. Quando quis velut canis rabidus, aut lunaticus spumat, & dentibus fremit, si non est stultus, vel aliqua naturali infirmitate correptus; dæmoniacus est, vel diabolicus.

† 3. Quando statim ac vir, & vxor sunt in prospectu, si alter alterum fugit; vel ita irascuntur ad inuicem, vt vnus alterum aggrediatur calce, pugnis, vnguibus, morsu quasi hostem infensissimum, licèt separati se ament ardentissimè; signum est euidens diabolicæ operationis.

§. IV.

Ex potentiis sensitiuis exterioribus.

EX sensibus pariter externis, videlicet Visu, Auditu, Gustu, Odoratu, & Tactu multa dæmoniacæ præsentiæ signa hauriri solent.

Ex visu.

† 1 CVm subitò patienti lumen aufertur, & subitò restituitur; quod si frequenter accidat, signum est euidens.

† 2. Quando patiens diurno tempore nihil videt: nocturno verò benè videt, & si sciat legere, legit sine lumine, ita quòd illi dies videtur nox, & nox videtur dies; dæmoniacus est, vel diabolicus.

3. Quando patiens videt res in alia dispositione à sua propria, & naturali, vt si canem videret vt hominem, lignum pro homine, & alia huiusmodi, periculum est obsessionis, vel alterius demoniacæ perturbationis.

4. Cùm oculus patientis sic perturbatur, vt terreat videntes, terribilesque ac perlucidas monstrat oculorum acies.

5. Cùm lacrymas emittit ab oculis absque alia causa, nesciens, quid ploret.

6. Cùm faciem Sacerdotis, & præcipuè Exorcistæ patiens vix aspicere valet, & album oculorum variis modis mutat. Quod maximè attendendum in infantibus, & puerulis, ex quibus alia signa difficillimè hauriri possunt.

7. Quando videt dæmonem sub aspectu minantis, aut iactantis, se corpus eius velle possidere: vel sub forma monstruosa, puta gigantis, vel hominis

minis atri, aut recenter mortui: vel etiam canis, leonis, vrsi, lupi, hirci: vel auis, vt vulturis, accipitris, corui, picæ, galli, gallinæ, vel serpentis, aut bufonis, vel alterius generis; signum est, dæmonem iam corpus possidere; vel tentare ingressum, vt possideat.

8. Quando aliqua, quæ erant ante oculos subtrahuntur, vt non videantur; deinde subitò apparent; signum est diabolicæ illusionis.

Ex Auditu.

† 1 QVando subitò variatur auditus, ita vt patiens sit surdus, & postea benè audiat: si hoc eueniat in audiendo spiritualia, euidens est signum.

2. Quando patiens audit quasdam voces se vocantes, & ille maximè attendit.

3. Quando est rumor continuus in auribus, nec adsit probabilis causa naturalis assignanda.

4. Quando exorcismos, euangelica, sacrasque lectiones non solùm cum extraordinario tædio; sed etiam cum ingenti perturbatione, vel graui sopore affectus auscultat.

5. Quando pulsantur campanæ benedictæ; vel aliud signum datur spirituale, si graui afficiatur tædio.

Ex Gustu.

† 1 QVando vltra septem, vel nouem dies patiens nihil comedit, vel parum; & tamen fortis est, & pinguis, sicut priùs; signum est euidens esse dæmoniacum, vel diabolicum.

2. Quando per multos menses non potuit gustare panem, vel carnem, quæ priùs sine difficultate comederat; nec tamen aliqua videtur correptus ægritudine.

† 3. Quando patiens vehementissima ardet siti; nec tamen potest aquam, aut vinum bibere, immò quicquid aptum est extinguere sitim, abhorret.

† 4. Quando quis videtur fame perire; nec tamen cibum vllum gustare potest; immò omne comestibile fugit, & abhorret.

5. Quando quis incessanter cruda deuorat, nec satietatem præsefert.

6. Quando comedit bestialiter in magna quantitate, & bibit valdè contra suam consuetudinem; nec tamen vnquam satiatur.

7. Quando patiens cum difficultate comedit, ita vt violenter oportet illum cibare, & nullam habet infirmitatem hoc causantem.

8. Quando patiens magis abhorret cibum benedictum, quàm alium.

9. Quando patiens graui velut delirio correptus, longam fert inædiam.

Ex Loquela.

† 1 QVando quis loquitur linguis, quas ipse non intelligit.

† 2. Quando quis loquitur altè de mysteriis supra propriam capacitatem;

citatem; nisi constet probabiliter ex eius sanctitate, vel aliundè id esse diuino afflante Spiritu.

† 3. Quando prædicit futura, vel quæcumque sibi occulta; quæ excedunt intellectum humanum, non tamen intellectum diabolicum; dæmoniacus est, vel diabolicus.

† 4. Quando inopinatò vocem amittit nec potest loqui, nec os aperire, etiam volens; si postea loquatur ad preceptum dæmoni factum ab Exorcista in nomine Iesu, signum est euidens.

5. Quando improuisò exeunt ex ore hominis sani, nec vino, aut passione perturbati, vel phrenesi laborantis verba, quorum statim postea non recordatur, ac nescit se illa dixisse, vel nollet ea dixisse.

6. Quando quis timoratæ conscientiæ, absque vlla causa verba profert, in parentes, vel amicos, quos honorare consueuit, miro modo pungentia, ac subsannantia.

7. Quando quis non ex instituto, nec libere volens, voces interdum brutis non parùm absimiles emittit.

† 8. Cùm varios absque connexione quis profert sermones; nisi sit phreneticus, vel mente captus, vel ebribus, vel sit mulier patiens defectum menstruorum; dæmoniacus erit.

9. Quando quis sacra verba difficillimè profert, nec nisi truncando, & balbutiendo, præcipuè cùm recitat Psalmum 50. *Miserere mei Deus, &c.* vel 90. *Qui habitat in Adiutorio Altissimi, &c.* Vel profert Sanctissimum Nomen Iesu, vel Beatissimæ Deiparæ Mariæ; aut initium Euangelij S. Ioannis.

10. In verbis prolatis à mulieribus patientibus defectum menstruorum obseruanda sunt, quæ habentur supra *num.* 88.

Ex Odoratu.

1 QVando quis aufugit sacrorum odores: vt rerum benedictarum, thuris, rutæ, rosarum, & huiusmodi, si illos non benedictos, non abhorreat.

2. Quando de ore patientis exeunt, fætores infernales, vt sulphuris, picis, fuliginis, carbonum, & huiusmodi.

Ex Tactu.

1 QVando quis tangendo nimis vrit vel ignescit, aut subitò frigescit.

2 Cùm percutiendo leuiter nimium infert dolorem.

3. Quando ad simplicem tactum manuum sacerdotalium patiens capitis grauedinem, vel rem frigidissimam sentit.

§. V.

Ex Potentiis vegetatiuis.

CVm Vegetatiua Potentia triplici ornata sit facultate, scilicet Nutritiua, Augmentatiua, & Generatiua; Ex harum singulis apertè varia dæmoniacæ operationis signa desumi possunt. 160.

Ex

Ex Nutritiua.

1 QVando quis nulla naturali ægritudine affectus cibum non poteſt attrahere ad ſtomachum ad corpus nutriendum.

† 2. Quando quis alioquin ſanus, & benè diſpoſitus canina, aut lupina fame vexatur; & licèt maximam cibi quantitatem deuoret, ſemper tamen eſurit.

3. Quando cibum in ſtomacho retinere non poteſt; ſed illum vomitu reiicere cogitur, licèt aliàs ſanus ſit: ſi verò ſit benedictus, illum retinet.

4. Quando quis aliàs ſanus, & benè diſpoſitus cibum digerere non poteſt, licèt magnam habeat in ſtomacho caliditatem.

5. Quando bolum ferè perennem ſentit in ſtomacho, & perſæpè ad guttur accedentem, quo ſuffocari videtur; præcipuè ſi hoc contingat etiam immediatè poſt ſumptam medicinam euacuantem.

6. Cùm quis vomitu reiicit cultros, clauos, acus, capillos, vitra, & alia id generis artificialia.

7. Quando quis per poſticum eadem emittit; vel quæcumque alia, quæ in corpore generari non poſſunt; vel continuum per multos menſes emittit ſanguinem nulla affectus ægritudine.

Ex Augmentatiua.

† 1 QVando puer, vel puella, adoleſcens, vel adoleſcentula, qui aliàs erant natura pingues, & alacres, nulla apparente ægritudinis cauſa non ſolùm non augentur, & quantitate molis proficiunt; ſed potiùs decreſcunt, & continua macie afficiuntur, & conſumuntur, quamvis manducent, & bibant non ſolùm more ſolito, ſed maiori in quantitate.

2. Quando quis contra ſolitum naturæ ſuæ, ac complexionis curſum nimio tumore, ac pinguedine afficitur in aliquibus corporis partibus: vel etiam in toto corpore, nulla alia affectus ægritudine.

Ex Generatiua.

† 1 QVando vir vxori, vel vxor viro appropinquare non poteſt; quia ſibi videtur aliquod eſſe corpus intermedium.

2. Quando perſonæ, vel corpora, aut generationis organa apparent horribilis formæ, vel fæditatis intolerandæ.

3. Quando vir, etſi calidæ ſit naturæ, & complexionis robuſtæ, non poteſt ſemen decidere intra vas muliebre, licèt ſeminet extra.

† 4. Quando vir non poteſt habere copulam cum vxore, vel perſona, quam amat: quia ſtatim elumbis, & elanguens recedere cogitur; quod tamen ei non euenit, ſi cum aliis mulieribus commiſcetur.

5. Quando ex parte fœminæ vas muliebre, quòd priùs erat latum, ita conſtringitur, quòd à virga penetrari non poteſt; licèt vir ſit robuſtus.

6. Quando vterque coniux ex parte suorum parentum sunt fœcundi, nec tamen generare possunt; eò magis si constat ex aliis causis vxorem esse maleficiatam, nec apparet causa naturalis sterilitatis.

Causæ autem naturalis sterilitatis, vt docet Hippocrates *in Aphor. sect.* 5. *ver. Aphor.* 46. & ibi Ogglerius Medicus, sunt, ex parte viri nimia frigiditas naturæ: quia tunc eius semen est generationi ineptum: ex parte verò mulieris, puta nimia eius pinguedo, aut caliditas: quia nimia pinguedo impedit seminis retentionem; & nimia caliditas causat illius extinctionem: Ex parte tandem vtriusque quando videlicet illorum semen non est proportionatum, vt si viri est melancholicum, & mulieris sanguineum? nam agens, & patiens debent esse proportionata aliàs impeditur actio.

QVÆSTIO II.

Quænam signa desumantur ex dispositione corporis.

EX variis corporis effectibus inusitatis, motibúsque insolitis, qui à naturali causa, vt plurimum ortum habere non possunt, solent Exorcistæ quædam sumere experimenta, quibus, quænam sit causa latens, facilè explorant: quæ plurimùm etiam Medicis deseruire valent ad cognoscendum, cùm morbi à causa non procedunt naturali. 161. *Signa desumpta ex dispositione corporis etiam Medicis deseruiunt.*

Hos autem inusitatos effectus deprehendunt, dum morbus inchoatur, augetur, & perseuerat.

Dum morbus inchoatur, si statim ab initio nullis peccantibus humoribus in causa existentibus morbus se prodit cum grauissimis symptomatibus, vt sunt:

1. Mentis quædam stupiditas. *Signa desumpta ex morbo inchoante.*
2. Varia deliria melancholica.
3. Motus quidam conuulsiui, qui epileptici videntur.
4 Repentinæ corporis passiones, & oppressiones, quas ipse oppressus explicare nescit.
5. Eiusdem generalis extenuatio, & color infaustus, puta viridis, pallidus, cedrinus, aut roco similis.
6. Spontanea neruorum, ossium, medullarumque vexatio, aut rigiditas, vt conuulsionem præseferat.
7. Laceratio, & constrictio intestina viscerum; ac dolor in ventre cum maximo rumore, & reuolutione vitalium.

† 8. Dolor continuus in capite sine aliquo interuallo, siuè sit per modum grauaminis, siue per modum percussionis: vt cerebri, vel temporum indeficiens, & intima terebratio, si ad signum Crucis † statim cesset.

9. Pulsatio arteriarum circa collum.
10. Cordis grauatio, & punctura, ac si acubus configeretur.
11. Dolor in stomacho perpetuus: vt puncturæ in ore per momenta pungentes, vel per modum indigestionis, vel magnæ debilitatis, aut duræ pilæ aggrauantis, quo suffocari, ac strangulari videtur ægrotus.

13. Cibus semper indigestus, crebræque vomitiones, si hoc non eueniat, quando cibus est benedictus.

14. Ventris deiectio, inflatio, & tumor per flatum frigidissimum, vel calidissimum sensibiliter permeantem, discurrentem, & euanescentem.

15. Colli, & renum frequentes perpessiones.

16. Particulæ corporis velut nexibus ligatæ, & oculorum palpebræ ita astrictæ, vt vix aperiri possint.

17. Sudores leues circa noctem, quamvis temporis constitutio frigida rigeat, quorum Medici nesciunt causam naturalem assignare.

18. Syncoparum accidentia statutis horis aduenientia cum continuo vitæ tædio, grauamine melancholiæ, obstinata taciturnitate, & suspiriis, quæ luctuosa vocantur, absque manifesta causa emissis.

19. Tremor in membris, & præcipuè in capite patientis causatus per præsentiam spiritualium rerum, vel personarum.

20. Inquietudo, qua aliquis nullo modo quiescere potest, nec stando, nec sedendo, nec decumbendo, & infirmitas nulla apparet.

21. Tussis sicca valdè molesta patienti, & aliis sine pituitæ expulsione, quæ nunquam consummatur; sed aggrauatur, dum spiritualia administrantur.

22. Oscitatio frequens cum maxima oris dilatatione; & præcipuè dum aliqua sacra lectio habetur.

23. Tumores subiti, qui in aliqua parte corporis citò oriuntur, & sine aliqua cura naturali citò euanescunt.

24. Decursus subiti caloris, vel frigoris excessiui per humores, & renes.

† 25. Ventus quidam vehemens qui decurrit per totum corpus ad modum formicarum: vel ad modum serpentis velociter quaquauersum serpit: vel sicut mus modò in hanc, modò in illam corporis partem se intromittit.

† 26. Deportatio corporis, & illius eleuatio contra voluntatem patientis, & nō videtur, à quo deportetur; signū est euidens diabolicæ præsentiæ.

† 27. Vociferationes, clamores, scissio vestium, arrotationes dentium, & quæcumque corporis agitationes sine vlla causa, si patiens non est stultus, & hæc ei displiceant, & cognoscat illa, & nollet; signum est euidens.

† 28. Vis, seu impulsus supra naturam patientis: vt cum homo natura debilis non potest teneri à multis: cum manibus, ac dentibus frangit ferrum, & alia similia, de quibus supra, vbi de signis ex parte Animæ; est signum euidens.

162. *Signa, quibus cognoscuntur pueri maleficio affecti.*

Infantes autem, ac pueruli deprehenduntur esse maleficio affecti, vel à dæmone vexari ex sequentibus signis.

1. Quando sæpiùs contremiscunt nulla apparente causa; maximè si adiungatur, quòd continuè flent, & non dormiunt, & priùs non erant tales.

2. Quando habent oculos timidos, ac pauidos, nec audent rectà aspicere Exorcistas, ac Religiosos deuotos.

3. Quando repentè amissa bona faciei, ac totius corporis constitutione fiunt pallidi, ac macilentes, & præcipuè si Mater, vel aliquis ex domesticis esset maleficio affectus, & effectus consimiles pateretur. Nam aliquando tota vna familia maleficio afficitur.

4. Quan

4. Quando non ampliùs volunt lac sugere, & tenent os apertum.

† 5. Quando numquam possunt lacte satiari, etiamsi continuè lac sugant nedum ex vna, sed ex pluribus nutricibus, ac magis fiunt macilentes, signum est euidens. Si verò etiam habeant faciem ad modum hominis senis eunuchi, & sint ponderosissimi, periculum est, quòd filij sint suppositij, idest à dæmone positi loco filiorum verorum. Hi autem filij suppositij, si ab Exorcista benedicantur, quandoquè post aliquot dies moriuntur. Quod experientia comprobaui anno 1646. *Filij suppositij qui.*

6. Quando infantes videntur sæpius mori, & non moriuntur.

7. Quando nullis peccantibus humoribus ex sanis repentè fiunt infirmi; & præcipuè si in aliquo membro sint compressi: vel appareat aliquod foramen in corpore, vt sub lingua, in auribus, circa vmbilicum, in pedibus, in cruribus, in naticis, vel cæteris corporis membris.

8. Quando circa renes, vel in pectore sunt nigri propter decursum sanguinis, quē Saga ab eius corpore suxit; vt docet Delrius *lib. 3. Disquis. Magic. p. 1. q. 4. sect. 1.* ac Spinæus Sacri Palatij Magister *q. 8. de Strigibus.*

Dum morbus verò augetur, si non crescit paulatim more naturalium morborum, qui sensim vt plurimùm vires acquirunt, donec ad statum perueniunt, sed subitò, & frequenter se prodit, & valdè inconstans est, rarò periodos seruando, licèt periodicorum naturam referat; vndè licèt naturalibus morbis in aliquibus similis esse videatur, in multis tamen discrepat; atque adeò doctissimos etiam Medicos fatigare solet, qui in iis diiudicandis hæsitant, & hùc, illúcq; animo agitantur ambigui, nec certi quidquam de his proferre audent, aut statuere possunt, quo sibi ipsis satisfaciant: Hoc enim signum esse maleficij, Medici communiter docent; Immo Daniel Sennertus *de morbis à Fascino, & Incantatione à veneficio inductis* agens, & signa maleficiati *par. 9. lib. 6. c. 9.* enumerans: illud primum assignat. 163. *Signa desumpta augente morbo.*

Deniquè si morbus in eodem statu perseuerat post adhibita à medicæ artis peritis varia remedia, quibus infirmus iuuari non valet; sed morbus exasperari, & in dies augeri comperitur. Nam hoc euidentissimum signū esse maleficij, fatetur Sēnertus post alios celebriores Medicos. *Si. n.* ait, *naturalis esset morbus, vtiq; natural. remediis, physicisq; medicaminibus solueretur.* 164. *Signa desumpta morbo perseuerante.*

Sed hæc regula sæpiùs fallit: quia multoties sunt aliqui morbi intrinseci incurabiles, puta alicuius organi, aut membri interni extenuatio, desiccatio, vel putrefactio. Cui (cum sit intrinsecum) remedia naturalia ritè applicari non possunt; ideoq; pharmaca à Medicis peritissimis adhibita aliqualiter subleuare dolorem, ac mitigare, vitámque aliquandiu prorogare queunt; sed sanitatem nequaquam integram, ac perfecta conferre valent.

CAPVT III.

De Exorcista virtutibus ornato.

165. *Virtus definitur.*

CVM *virtus* iuxta Ciceronem in Rhetor. *sit affectio animi constans, conueniensq; laudabiles efficiens eos, in quibus est: & ipsa per se sua sponte*

 te

te, separata etiam vtilitate, laudabilis: Si in omnibus Ecclesiæ ministris virtutes tùm theologicæ, tùm morales sunt necessariæ, vt dignè, ac laudabiliter sua valeant obire ministeria, has maximè Exorcistis, nedùm vt dignè, ac laudabiliter, sed efficaciter, & tutò sui muneris intentum consequi valeant, necessarias esse quis audeat negare?

Virtutes theologicæ, ac morales qua ratione sint necessariæ Exorcistis.

Quod Ioannes sufficienter in Exorcista indicat, cùm similem filio hominis in medio 7. candelabrorum aureorum stantem, & præcinctum repræsentat. Ad quid enim status ille describitur, nisi vt ostendatur, illum semper esse paratum ad candelabra erigenda, si cadant; emungenda, si minus luceant; accendenda, si extinguantur, vt explicat Alcazar: Non sedet otiosus, sed stat vt laboris auidus: Non discinctus est, & implicatus vestibus laxis, quæ iter impediant; sed succinctus, vt se quaquauersum vertere possit, & accurrere, cùm necessitas, & opus vocant: Non stat in extremis anguli, vnde longior via ad oppositos pateat; sed in medio, vt breuiori cursu opem ferat, & sic stando totus ardere videtur vultu, manibus, pedibus, quasi semper paratus cogitare, operari, & currere ad ea perficienda, quæ è re esse videntur. Sic Exorcista septiformi munere maximè debet fulgere virtutum, Fidei, nempè, Spei, Charitatis, Fortitudinis, Patientiæ, Perseuerantiæ, atque Prudentiæ; quarum vnaquæque suo loco singulari modo typicè figurata demonstrabitur, vt in medio Ecclesiæ constitutus, ac huiusmodi virtutum splendore ornatus, hinc fideles tenebris circumfusos illuminare, deiectos erigere, nutantes fulcire, stantes corroborare: illinc folliculariosdæmones aut obsidentes fugare, aut possidentes expellere, aut malefacientes cohibere, aut incantantes abigere; vt sequentibus articulis manifestabitur.

ARTICVLVS I.

De Fide.

166\. *Exorcista per fidem fit similis filio hominis in facie lucente sicut Sol.*

CVM fides sit præcipuum fundamentum, cui innituntur fideles ad dæmones expellendos iuxta verba Christi, Marci vlt. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient.* & Ioannis 14. *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet:* vt innotescat, quomodo Exorcistæ fides sit necessaria: de ea examinandæ sunt sequentes Quæstiones, vt sic per fidem Exorcista appareat similis filio hominis in facie lucente sicut Sol: Nam sicut facies demonstrat personam, quænam sit, ita per fidem, quam vnusquisque profitetur, cuius sit religionis, & qualis sit, ostenditur.

QVÆSTIO I.

Quid nomine fidei intelligatur in hoc articulo.

167\. *Fides humana describitur.*

RESPONDETVR, in hoc articulo non tractari de fide humana seu fidelitate, quæ est quædam virtus moralis, quæ præbet constantiam in

in seruandis promissis,& à Latinis vocatur fides,de qua Cicero *lib.1.Officiorum*,ait : *Fides est dictorum,& conuentorum constantia,& veritas.* Neque de fide gratia gratis data,quæ,vt docet Suarez *disp.8.de distinctione fidei ab omnibus donis, &c.sect.2.n.4.* datur homini, vt tam distinctè, & perfectè intelligat, & apprehendat res fidei, vt possit eas alios docere, simpliciter tamen,& sine ornatu scientiæ, & sapientiæ. Nequè de fide, quæ accipitur pro fiducia : In qua significatione multi Doctores putant sæpè accipi in Scriptura fidem pro fiducia ; ita tenet Vega *quæst. 1.de Iustif. & lib.9.in Trident.c.29.*Iansenius *in Concord.c.30.32.& 35.*Balthasar Paes *in Epist.D.Iacobi cap.1.vers 6.*Lyndanus *de quatripar.iust.1.par.lib.2.cap.3.* & recentiores Theologi *ad initium 2. 2. D.Thomæ.*Hoc enim modo fiducia non est fides, de qua loquimur ; sed spes connotando quandam perfectionem, seu robur eius ; vt benè docet Suarez *disp.1.proœmiali de fide, sect.1.num.6.& 7.*Drexelius *de Conformatione voluntatis lib.5. cap.2.* & de hac agitur *sequenti articulo.* Sed tractari de fide theologica, seu diuina, quæ per se includit habitum, seu lumen fidei, actum eius, & obiectum, quæ tria sigillatim etiam sumpta solent in Scriptura nomine fidei significari.

Fides gratia gratis data quæ.

Fides pro fiducia sumpta.

In hoc articulo agitur de fide Theologica.

§. I.

De obiecto fidei intelligitur illud ad Galat.c.3. *Ex auditu fidei,* & infra. *At vbi venit fides*, & ad Ephes. 4. *Vnus Dominus, vna fides*, & Apocalyps. 2. *Non negasti fidem meam*; & ita etiam dicit Athanasius in Symbolo. *Hæc est fides catholica,quam nisi quisquè fideliter, firmiterq; crediderit :* nam fides, quæ creditur,obiectum est virtutis fidei : vt eruditè docet Suarez *loco citato sect.2.num.3.* 168. *1. Obiectum.*

De actu verò fidei intelligitur illud Matthæi 9. *Secundùm fidem vestram fiat vobis*; & illud ad Roman.1. *Fides vestra annunciatur in vniuerso mundo*; & in toto capite vndecimo ad Hebræos : eo modo sumitur fides, cum illi varij effectus tribuuntur,& quoties in Scriptura præcipitur fides tanquam ad salutem necessaria, de hac fide sermo est;quia præcepta de actibus dantur : Ita Suarez *loco citato.* *2. Actus.*

De habitu autem fidei rectè intelligitur illud 1.ad Corinth.13. *Nunc autem manent tria hæc, fides, & cæt.* & in eodem sensu loquitur Trident. *sess.6.cap.7.* cum dicit, in iustificatione simul infundi Fidem, Spem, & Charitatem. *3. Habitus.*

QVÆSTIO II.

Quodnam sit obiectum fidei theologicæ.

Respondetvr, in obiecto fidei tria distingui à D. Thoma 2.2. q.1.ar.1.scilicet obiectum materiale,idest materiam, circa quā versatur virtus;& obiectum formale,scilicet rationem,sub qua versatur, seu motiuum, propter quod fides credit. Tertium vocat D. Thomas acci- 169. *Obiectum fidei triplex.*

dentale, & in solutionibus argumentorum explicat sub hoc membro includere omnia obiecta creata, quæ secundariò, & quasi consequenter dicit pertinere ad fidem. Veruntamen Suarez *disp. 2. de obiecto fidei*, omnia illa, quæ creduntur ex testimonio diuino, comprehendit sub obiecto materiali fidei. Sed ait, præter obiectum materiale, & formale requiri ad credendum sufficientem propositionem doctrinæ fidei, iuxta illud: *Quomodo audient sine prædicante?* Nam quia nec Deus testificans, nec res testificatæ videntur, ideò necesse est, vt per auditum sufficienter proponantur; nam ideò dicitur esse Fides ex auditu. Hæc ergo obiecta à nobis breuiter explicanda sunt sequentibus dictis.

Roman. 10. vers. 14.

§. I.

170. *Obiectum primarium fidei quodnam sit.*

DIco 1. Deus secundùm absolutam rationem Deitatis, & essentiæ suæ est primarium obiectum fidei. Hæc est sententia D. Thomæ 1. *par. q. 1. ar. 7. & q. 14. de veritate art. 8. & in 3. dist. 24. ar. 1.* & idem tenet Scotus *dist. 23. quæst vnica.* Durandus *dist. 24. q. 1.* Capreolus *q. 4. Prolog. art. 2.* Alber. & alij *in 3. dist. 23.* Idem sentit Marsilius *in 1. q. 2.* vbi refert varias opiniones; Tenet etiam Henricus *Quodlib. 12. q. 1.* Alexand. Alens. *3. par. q. 68. memb. 7. art. vlt.* & Suarez *disp. ead. sect. 1. num. 5.*

Ratio est, quia Deus ipse, quatenus Deus est, est primarius scopus fidei, seu ratio, quæ principaliter intenditur per fidem. Quod videtur satis probari ex illis verbis Pauli Hebræor. 11. *Accedentem ad Deum oportet credere, quia est*: nam quia esse Dei est eius substantia, & essentia, cognoscere Deum esse, idem est, quod cognoscere Deum esse verum Deum, atque adeò habere veram diuinitatem; ergo hoc est primarium obiectum, quod fides intendit. Et ideò dicebat Christus Ioan. 14. *Creditis in Deum, & in me credite*: quia illud primum est fundamentum reliquorum: facit etiam illud Ioannis 17. *Hæc est vita æterna, vt cognoscant te.* Hæc ergo absoluta cognitio Dei est intenta per fidem.

§. II.

171. *Deus qua ratione sit obiectum materiale fidei.*

DIco 2. Inter obiecta materialia fidei Deus est obiectum maximè necessarium, & inseparabile à reuelatione fidei: Ita Suarez docet *disp. 2. de obiecto fidei sect. 1. num. 8.*

Ratio est, quia nihil est credibile per fidem, nisi sub testimonio diuino, vt nunc suppono. Quisquis ergo credit aliquid per fidem infusam, credit illud reuelatum esse à Deo, & testimonium Dei esse infallibile: ergo impossibile est credere aliquid fide diuina, quod non sit Deus, quin supponatur aliquid creditum de ipso Deo, quod vt minimum esse debet, Deum esse, & esse veracem in his, quæ testificatur: sic ergo Deus vt obiectum materiale, seu cognitum habet necessariam connexionem cum fide, quam non habent alia obiecta: nam posset Deus multa reuelare de seipso, & nihil de creaturis.

§. III.

§. III.

DIco 3. Deus non est adæquatum subiectum,(vt sic dicam) directum fidei; sed hoc est quodlibet ens reuelabile à Deo obscura reuelatione: Ita sumitur ex D.Thom. 2.2.*q.*1.*art.*1.*&* *dicta quæst.*14.*de Veritate. art.*8.docet Scotus *in* 3.*dist.*23.*q.vnica*, ibi Gabriel, & alij communiter, partim ibi,partim *dist.*14.Anton.3.*part.tit.*8.*cap.*4. & Abulens. *in cap.*22. *Matth. q.*301. Suarez *loc.cit.sect.*2.*n.*2. 172.

Obiectum materiale adæquatum fidei est quodlibet ens reuelabile à Deo.

Ratio est,quia & de creaturis multa per fidem creduntur;quia de illis & multa à Deo sunt nobis reuelata, & ideò etiam ipsæ sub hac ratione, qua reuelatæ sunt, pertinent ad obiectum adæquatum fidei.

§. IV.

DIco 4. Deus ipse,quem credimus,est etiam prima ratio credendi. In hac assertione conueniunt Theologi,D.Thom.2.2.*q.*1.*art.*1.*&* 1.*p. q.*1.*art.*3.*&* 7.& Reliqui *in Prologo sentent. & in* 3.*dist.*24. Altisiodor. statim *in principio Summæ in proœmio*, & Alens.3.*part.quæst.*68. 173.

Deus est prima ratio credendi.

Hoc notum est; nam diuina Scriptura sæpè docet, veram fidem ad salutem necessariam ipsi Deo inniti: sic dicitur Gen. 15. *Credidit Abraham Deo,& reputatum est illi ad iustitiam*;quod dicit Paulus scriptum esse propter nos; quia fidem illam,& credendi modum imitari debemus, vt iustificemur. Similia sunt frequentia in Scriptura; & ideò meritò dixit Ambrosius *lib.de Abraham cap.*3. *&* *lib.*2. *Epistolarum Epist.*13. *ad Valentinianum: Cæli mysterium doceat me Deus ipse, qui condidit; non homo, qui seipsum ignorauit. Cui magis de Deo, quàm Deo credam?*

§. V.

DIco 5. Deus vt reuelans, seu testificans res credendas per fidem,est obiectum formale fidei. Hæc est aperta sententia D.Thomæ 1.*part. quæst.*1.*art.*3. Idem tenet Scotus *in* 3.*dist.*23.*quæst.vnica, & dist.*25. *q.*2. *in fine*, Richardus *dist.*23. *art.*4. *quæst.*3. & alij plures relati à Suarez *disp.*3. *de obiecto form. fidei sect.*2. *num.*1. colligitur ex Scriptura iuxta illud Ioannis epist.1. cap. 5. *Qui credit in filium Dei, habet testimonium Dei in se*, & aliis locis. 174.

Deus qua ratione sit obiectũ formale fidei.

Ratio est, quia Deus non mouet ad credendum, nisi mediante testimonio suo. Quomodo enim ei crederemus,nisi nobis loqueretur? Ergo non est obiectum formale fidei,nisi vt testificans,& reuelans.

QVÆSTIO III.

Quinam sit actus fidei.

REspondetur, *actum Fidei esse assensum firmum, in auctoritate Dei obscurè reuelantis fundatum*: ita colligitur ex D. Thom. 2. 2. *q.* 2. *art.* 1. 175.

Actus fidei definitur.

Dicitur

Dicitur *assensus*: quia distinguitur actus fidei ab omni actu elicito à voluntate: quia non est actus elicitus à voluntate sed imperatus à voluntate. Distinguitur etiam ab omni apprehensione, vel inquisitione intellectus nondum deliberatè iudicantis. Hic enim assensus est actus intellectus, & significat iudicium, quo intellectus ad vnam partem determinatur. Additur *firmus*, vt ab opinione distinguatur, quæ etiam præbet assensum, sed formidolosum, & aliquo modo dubium; fides autem debet esse firma. Quia verò hoc solet etiam suo modo tribui fidei humanæ, & multò magis cuicumque assensui euidenti; ideò additur vltima particula *in auctoritate Dei, &c.* per quam actus fidei infusæ tam ab acquisita fide, quàm ab actu scientiæ, & à quovis actu euidente distinguatur: Et prætereà per illam particulam designatur vltima differentia essentialis, & substantialis actus fidei; nam hæc differentia sumitur ex obiecto formali, quod per illam particulam explicatur: Ita eruditè docet Suarez *disp. 6. de Actu fidei, sect. 1. num. 5.*

Ex hoc colligitur, actum fidei infusæ esse actum ab intellectu elicitum, & imperatum à voluntate; ac proindè subiectari in intellectu; vt testatur Paulus 2. Cor. dicens: *In captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi.*

QVÆSTIO IV.

Quomodo Fides Theologica definiri possit.

176. *Fidei Theologica definitio.*

RESPONDETVR, Fidem Theologicam definiri à D. Paulo Hebræor. 11. quòd *sit substantia rerum sperandarum, argumentum non apparentium*: Ita Magister Sent. *in 3. dist. 23. cap. penultimo, & vltimo*, dicit hanc esse fidei definitionem. Consentiunt cum Magistro Scholastici, qui planè affirmant hanc esse definitionem fidei, quæ est virtus intellectus. Bonauent. *eadem dist. art. 1. quæst. 5.* Ricardus *art. 4. q. 1.* Paludan. *quæst. 4. art. 1. §. quantum ad tertium.* Maior. *quæst. 8.* Albertus *art. 18.* & alij plures relati à Vasquez *tom. 2. in 1. 2. quæst. 113. disp. 209. cap. 2.* Dicitur *substantia rerum sperandarum*: quia est fundamentum spei, & quatenus substat aliis; proprium enim est fidei, fulcire spem, & fiduciam: quia non posset sperare, nisi crederet; ideò certitudo fiduciæ proportionata est certitudini fidei; nam est veluti baculum, in quo viatores nituntur ad sperandum. Vndè Ambrosius *lib. de Cain, & Abel*, ait: *Fides est radix omnium virtutum; & quod super hoc fundamentum ædificaueris, hoc solum ad operis tui fructus, & virtutis proficit mercedem.* Dicitur *argumentum non apparentium*, idest, firmus assensus, quo intellectus conuincitur, & inducitur ad credendum ea, quæ non videntur; ita exponit Suarez *disp. 6. de Actu fidei sect. 2. num. 5.* Vel dicitur *argumentum non apparentium*: quia eius actus est inclinare intellectum ad actum credendi, ac eidem intellectui cooperari influendo in actum ipsius, quo actu intellectus firmiter assentit, seu adhæret reuelatis à Deo.

QVÆSTIO V.

Quomodo Fides Theologica diuidatur.

RELICTIS variis diuisionibus, quæ à Theologis afferuntur, vnicam referam vt magis instituto nostro conuenientem. Fides ergo diuiditur in vniuersalem, & particularem. 177. *Fides duplex. Vniuersalis.*

Fides vniuersalis dicitur illa, quæ per se necessaria est ad salutem,& communi vsu Ecclesiæ *Catholica* nominatur; tum etiam quia ipsum nomen *Catholica* vniuersalitatem significat. Hæc autem fides vniuersalis est, & quoad personas: quia pertinet ad omnes, qui placere Deo volunt; & quoad tempora: quia semper in Ecclesia fuit; & quoad loca: quia vbique prædicata est,& prædicatur; & quoad dogmata: quia est de omnibus particulis fidei, & consequenter etiam de omnibus, quæ in illis continentur,& quæ Ecclesiæ reuelata sunt, vel per eam credenda proponuntur: Sic docet Suarez *disp. ead. sect. 3. num. 6.*

Fides autem particularis dicitur illa, quæ in aliqua priuata reuelatione fundatur, vel instinctu Spiritus S. qui illi æquiualeat. Et meritò particularis dicitur; quia in materia, persona, & propositione priuata fundata est. Hæc autem rursus triplex est. Prima, qua aliquis credit ea, quæ sibi peculiariter reuelata sunt. Quo pacto Prophetæ crediderunt multa, quæ non omnibus fidelibus, sed sibi tantùm reuelata fuerunt. Et Abraham credidit multa, quæ sibi soli fuerunt per reuelationem promissa. Secunda fides priuata est miraculorum, qua aliquis certò sibi statuit, Deum facturum aliquid præter consuetum ordinem. De qua dicitur Matth. 17. *Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic monti, transi hinc illuc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis.* Tertia fides huic est similis, nempe qua quis credit se à Deo consecuturum aliquid spirituale, vel temporale ad spiritualia pertinens, puta dæmonem ab obsesso expulsurum etiam sine potestate exorcistica; vel sanitatem corporis in ordine ad salutem animæ obtenturum; vel quid simile animæ salutare à Deo impetraturum: Ita docet Vasquez *q. 113. in 1. 2. D. Thom. disp. 209. c. 5.* ac Suarez *disp. ac sect. ead. n. 7.* *Particularis.*

QVÆSTIO VI.

An fides miraculorum, ac promissionum sit eadem cum fide Catholica.

RESPONDETVR cum Suarez *disp. 8. de dist. fidei ab omnibus donis, &c. sect. 1. n. 3.* tria posse considerari in eo, qui facturus est miracula; vel aliquod beneficium à Deo miraculosè impetraturum. Primum est credulitas de omnipotentia Dei,& veritate promissionum eius. Secundum est quædam quasi applicatio huius vniuersalis fidei ad hoc factum in particulari, ita vt aliquis iudicet certò,& credat se facturum hoc miraculum; vel obtenturum hoc beneficium miraculosum hîc, & nunc. Tertium est fiducia quædam, quæ inde resultat in voluntatem. 178. *Tria considerātur in eo, qui facturus est miraculum.*

Actus fidei. Primum eorum, certissimum est, omninò in opere miraculoso esse necessarium: quia illud est fundamentum omnium cæterorum. Vnde Matth. 9. quando Christus Dominus illuminaturus erat quosdam cæcos, exigens ab illis fidem necessariam, dixit: *Creditis quia hoc possum facere vobis?* Dixerunt, *vtique Domine*; *tunc tetigit oculos eorum, dicens: secundùm fidem vestram fiat vobis.* & cap. 13. in fine. *Non fecit ibi virtutes multas, propter incredulitatem illorum.* Erat ergo necessaria credulitas.

Applicatio illius actus. Secundum si debito modo explicetur, dicimus, illud iudicium non esse omninò impossibile: posito enim firmo assensu fidei, me obtenturum à Deo, quicquid petiero, si debite petam, & cum conditionibus, quas Christus in suis promissionibus requirit, fieri potest, vt aliquis hîc, & nunc, & hoc in opere, non diuina, sed morali quadam certitudine iudicet concurrere omnia necessaria ad impetrandum miraculum: siue quia illa manifestè videt: siue quia simul etiam iuuatur interiùs auxilio Dei, vt possit ita existimare; ex quibus elicitur illud iudicium certum aliquo modo simile iudicio theologico, vel prudentiali; quæ omnia non esse impossibilia per se patet. Non tamen credo huiusmodi iudicium esse simpliciter necessarium: tum quia nulla est ratio, quæ cogat ad exigendum illud: tum etiam quia ad debitam fiduciam, & excludendam omnem dubitationem reprehensibilem, satis est firmiter iudicare, non solùm in genere, sed etiam in hoc facto me impetraturum, quod intendo, certitudine concionata, *Si per me non steterit, &c.*

Fiducia ex ea resultans. Tertium est fiducia illa, quæ ex huiusmodi applicatione fidei vniuersalis ad hoc factum in particulari resultat in voluntatem, quæ necessaria est ad obtinendum, vt latè ostenditur *articulo sequenti.* Quæ fiducia sæpiùs insinuatur in diuina Scriptura, quæ interdum vtitur nomine *credulitatis:* interdum nomine *confidentiæ*; & Christus Dominus sæpe dicit, *Confidite, confidite, &c.* Item quia nemo potest orare vt oportet, nisi speret, & confidat etiam vt oportet: miracula autem maximè perficiuntur oratione conuenienter facta.

§. I.

179. *Fides miraculorum, & promissionum est eadem cum fide Catholica.* AD quæstionem ergo dicimus, Fidem illam, quam Scriptura requirit ad patranda miracula, & alia beneficia miraculosè obtinenda, quoad substantiam, & essentiam esse ipsum Actum Catholicæ Fidei ita elicitum, & applicatum ad hoc particulare factum, vt possit generare illam fiduciam, & actus alios necessarios ad impetrandum miraculum.

Sustinent Theologi. Hanc conclusionem sustinent D. Thom. 2. 2. q. 178. art. 1. ad 5. Caietan. *Matth.* 17. Soto 2. *de Natura, & Grat. c.* 6. Et est aperta sententia D. Cypriani *lib.* 3. *ad Quirin. cap.* 42. & valde indicant Ambrosius *lib.* 8. *in Luc. ad illud Adauge nobis fidem*, & Hilar. *in Matth. canone* 17.

Constat ex diuina Scriptura. Colligitur in primis clarè ex 1. ad Corinth. 13. *Si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam*; vbi Apostolus expresè loquitur de Fide Theologali, & Catholica, & eam comparat cum Charitate. Vnde

postea

postea concludit, *Manent hæc tria Fides, Spes, & Charitas.* Similis locus est ad Hebræos 11. Nam illa Fide, quam definierat, *esse substantiam, & cæt.* & *sine qua*, dixerat, *est impossibile placere Deo*, dicit patrata esse miracula. *Hac*, inquit, *fide susceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos, & cæt.* id est obtinuerunt resurrectionem suorum virorum.

Ratio est: quia Fides, quæ ad miracula requiritur, non pertinet ad nouum habitum, seu virtutem infusam; neque constituit nouum genus, aut ordinem actuum. Nam ex tribus enumeratis actibus, qui maximè possunt concurrere ad opus miraculosum, primus manifestissimè est actus fidei. Tertius quoad substantiam est actus spei; quia spes, & fiducia non distinguuntur essentialiter. Secundus verò (si adsit) eiusdem rationis est cum assensu Theologico, & iuuari potest à prudentia infusa, vel acquisita quoad applicationem generalis fidei, ad hoc particulare factum, vel has circunstantias particulares. Et ex his tribus actibus primus fons est, & radix aliorum, & cum aliàs sit propriissime actus fidei, ideò illi propriissimè conuenit ratio fidei miraculorum. *Probatur ratione.*

Præterea fides miraculorum, ac promissionum idem omninò habet obiectum formale, nempe Deum vt reuelantem, & notificantem res credendas per fidem; quod habet etiam fides theologica; non ergo inter se differunt essentialiter. Cur enim quis confidit, se aliquid miraculosè à Deo obtenturum? Certè quia credit Deum esse omnipotentem, summè bonum, ac fidelem in suis promissionibus: hoc autem credit, quia Deus per diuinas Scripturas hoc reuelauit.

§. II.

Obiicies. Actus fidei Catholicæ, & quævis eius perfectio est in nostra potestate; hæc verò fides miraculorum non ita, sicut nec patrare miracula. Vnde Matthæi 17. Apostoli non potuerunt expellere dæmonem, cum tamen fidem Catholicam haberent. 180. *Obiectio.*

Respondetur, aliud esse patrare miracula, aliud habere fidem de se sufficientem ad ea impetranda. Primum non est in hominis potestate semper; tum quia completa potestas, quæ requiritur ad opus miraculosum, non inhæret per modum habitus, etiam in illis, qui frequenter miracula edunt: vt docet D. Thom. 2. 2. *q.* 172. tum quia præter fidem requiruntur multa ex parte Dei, quæ non semper dantur, etiam posita fide, quia non expedit: attamen illud secundum (hoc est habere fidem) in hominis potestate positum esse censet Suarez *loco citato num.* 8. esseque actum verè liberum, & humanum; ac licèt pendeat ex auxilio gratiæ; illud tamen non deerit volenti credere, vt oportet: quod planè docet Paulus ad Hebræos 11. & 1. Corinth. 13. Et colligitur ex Matth. 14. & 17. Vbi Christus reprehendit Apostolos, vel etiam quosdam alios, quòd carerent hac fide: erat ergo in illorum potestate, aliàs non fuissent reprehensione digni. Item Lucæ 10. & sæpe alias consulit, vt habeamus hanc fidem; & Iacob. 1. *Postulet in fide nihil hæsitans.* Est ergo in nostra *Dilutio.*

potestate. Tandem huiusmodi fides in eo, qui impetrat miracula, est laude digna, & meritoria; ergo & libera.

QVÆSTIO VII.

Quomodo Fides Theologica possit esse maior in vno, quàm in alio.

181. *Distinctiones tres de fide.* ANTE solutionem tres præmittendæ sunt distinctiones.

Prima distinctio. Quantitas habitus fidei potest considerari dupliciter: Vno modo secundùm rationem formalem obiecti: Alio modo secundùm ea, quæ materialiter credenda proponuntur.

Secunda distinctio. Fides potest attendi vno modo secundùm ea, quæ creduntur implicitè: Alio modo secundùm ea, quæ explicitè creduntur.

Tertia distinctio. Fides potest considerari secundùm participationem subiecti, & hoc dupliciter: nam actus fidei procedit ex intellectu, & ex voluntate, vt docet D. Thom. 2. 2. *q.* 4. *ar.* 1. His positis.

Assertio 1. Dico primò. Fides Theologica ratione obiecti formalis non potest esse maior in vno, quàm in alio: quia formale obiectum fidei est vnum, & simplex, scilicet Veritas prima: Vnde ex parte fides non diuersificatur in credentibus; sed est vna specie in omnibus.

Assertio 2. Dico secundò. Fides secundùm ea, quæ implicitè creduntur, in omnibus credentibus est eadem. Ratio est: quia quando quis incæpit credere, subiecit animum suum omnibus credibilibus, quæ Catholicorum tenet assertio, & quæcumque de nouo à Deo fuerint reuelata: & ita id, quod nunc sibi reuelatur, iam credebat implicitè: obiectum enim fidei adæquatum, vt dictum est suprà, est quodlibet ens reuelabile à Deo obscura reuelatione. Vnde actus fidei hoc modo neque augetur, neque diminuitur; neque maior fides in vno, quàm in alio.

§. I.

182. *Assertio* 3. DIco tertiò. Fides Theologica explicitè, non ratione obiecti formalis, sed materialis, id est secundùm ea, quæ materialiter credenda proponuntur, potest esse maior in vno, quàm in alio: Ratio est: quia cum credibilia plura sint, & possint accipi vel magis, vel minùs explicitè, secundùm hoc vnus homo plura explicitè, quàm alius potest credere; & sic in vno potest esse maior fides, quàm in alio ex parte obiecti materialiter sumpti secundùm maiorem fidei explicationem: Et sic fides in vno vel ad maiora, vel etiam ad plura quàm in alio potest se extendere: Ita D. Thom. 2. 2. *quæst.* 5. *art.* 4.

Diuersitas credentium. Vnde quidam dicuntur habere magnam fidem: alij paruam: alij magnam respectu vnius gratiæ obtinendæ; sed exiguam respectu alterius consequendæ: alij maiorem in ordine ad vnum beneficium secundùm vnum modum impetrandum; sed non secundùm alium. Constat ex verbis Christi Saluatoris nostri, qui admiratus de verbis Centurionis, quando dixit: *Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum, sed tantùm dic verbo, & sanabitur*

Matth. cap. 8. vers. 8.

ſanabitur puer meus : ſequentibus ſe dixit: Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Iſraël ! Si ergo tantam fidem non inuenerat, ſignum erat, quòd aliquam minorem hac inuenerat; quòd vtique nemini eſt dubitandum. Nam alij plures ex Hebræis, ait Toſtatus *q.165. in c.17. Matthæi*, credebant quidem, quòd Chriſtus poſſet ſanare infirmos; ſed dummodo ad eos accederet, & manu tangeret eos. Sic Regulus in Ieſum credidit, & rogauit illum, vt ſanaret filium ſuum; ſed dixit ad eum, *Domine, deſcende priuſquam moriatur filius meus.* Neceſſarium iudicauit, quòd Chriſtus accederet ad ægrotum. Sic mulier, quæ ſanguinis fluxum patiebatur, credidit in Ieſum, quòd à fluxu ſanguinis ſanaretur; ſed dummodo tangeret ſaltem fimbriam veſtimenti eius. Vnde dicebat intra ſe : *Si tetigero tantùm veſtimentum eius, ſalua ero.* Sic quidam Princeps rogauit Ieſum pro filia ſua defuncta, dicens : *Domine filia mea modò defuncta eſt*; ſed addidit : *Veni, impone manum tuam ſuper eam, & viuet.* Sic plures alij credebant ſe à Chriſto beneficium aliquod vel ſibi, vel alteri accepturos; ſed quoad modum conſecutionis nullus habuit tantam fidem, ſicut Centurio. Credidit enim, quòd Chriſtus ſolo ſuo verbo etiam in abſentia ſanaret ſeruum ſuum, dicens : *Domine non ſum dignus, vt intres ſub tectum meum; ſed tantùm dic verbo, & ſanabitur puer meus*; quaſi diceret : Domine ſcio, ac credo, quòd tu es omnipotens, & in te eſt virtus infinita, non eſt ergo, cur deſcendas in domum meam, quia peccator ſum, vt ſanes ſeruum meum; ſed ſufficit vnicum verbum tuum, in quo facta ſunt omnia, & illicò ſanabitur puer meus. His ergo verbis auditis à Chriſto iuremeritò admiratione repletus dixit : *Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Iſraël.*

Ioan. 4. Verſ. 49. Matth. 9. verſ. 21. Ibid. verſ. 18. Matth. 8 v. 8. Verſ. 10.

§. II.

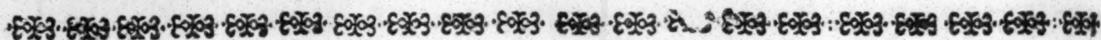
DIco quartò. Fides Theologica ſecundùm participationem ſubiecti poteſt eſſe maior in vno, quàm in alio, tum ex parte intellectus propter maiorem certitudinem, & firmitatem : tum ex parte voluntatis propter maiorem promptitudinem, ſeu deuotionem, vel confidentiam : Ita D. Thom. *artic. eodem.* 183. *Aſſertio 4.*

Ratio eſt: quia de ratione fidei eſt, vt Veritas prima omnibus præferatur; ſed tamen eorum, qui eam omnibus præferunt, quidam certiùs, & deuotiùs ſe ei ſubiiciunt, quàm alij. Et ſecundùm hoc etiam fides eſt maior in vno, quàm in alio. *Probatur ratione.*

Hoc apertè conſtat in muliere Chananea, quæ accedens ad Ieſum rogauit eum, dicens; *Miſerere mei Domine fili Dauid : filia mea malè à demonio vexatur.* Cui tandem Ieſus dixit : *O mulier magna eſt fides tua : fiat tibi ſicut vis.* Sed cur Chriſtus magnam vocauit eius fidem? Non vtique ratione petitionis : quia non erat aliquod magnum, quod petebat, cum ferè quotidiè Chriſtus ab Energumenis (etiam non rogatus) dæmones expelleret; ſed magnam appellauit ob firmitatem, ac ſtabilitatem in credendo : nec non ob promptitudinem, ac deuotionem in perſeuerando. Licèt enim Chriſtus non reſponderet ei verbum, immò eam repelleret, ac vocaret eam canem, nihilominus non infirmata eſt fide, non vacillauit, nec dubitauit de Ieſu potentia, bonitate, ac fidelitate in tri-

Exemplo. Matth. 15. ver. 22. Verſ. 28.

bulatis ſubleuandis, & obſeſſis à dæmone liberandis: ideò perſeuerauit in petendo dicens: *Domine adiuua me: nam & catelli edunt de micis, quæ* Verſ. 25. *cadunt de menſa dominorum ſuorum.* In quo oſtendit firmitatem fidei ſuæ, Verſ. 27. qua credebat Chriſtum eſſe Dominum potentem filiam ſuam à dæmonio liberare, ac piiſſimum, ideoque eius tandem preces non deſpecturum; ſed id, quod ipſa petebat, largiturum.

QVÆSTIO VIII.

An Fides Theologica differat à Fide gratia gratis data, & conſequenter à cæteris gratiis gratis datis.

184. *Gratiæ gratis datæ quot, & quæ.* ANTE ſolutionem quæſtionis ſciendum, nouem eſſe gratias gratis datas à D. Paulo enumeratas 1. Cor. 12. *Alij per Spiritum Sanctum datur ſermo ſapientiæ: alij ſermo ſcientiæ ſecundùm eundem ſpiritum: alteri fides in eodem ſpiritu: alij gratia ſanitatum in vno ſpiritu: alij operatio virtutum: alij prophetia: alij diſcretio ſpirituum: alij genera linguarum: alij interpretatio ſermonum. Hæc autem omnia operatur vnus, atq; idem Spiritus diuidens ſingulis provt vult.*

Deſcribuntur. 1. Sermo ſapientiæ eſt donum, quod datur homini, vt non ſolùm poſſit fidei doctrinam proponere ſimpliciter; ſed etiam ex illa multas veritates reconditas elicere, & perſuadere; & proprerea per cauſas, vel altiores rationes diuina myſteria explicare.

2. Sermo ſcientiæ eſt gratia, per quam homo rationibus naturalibus, vel exemplis fidem explicat, & quæ contra obiiciuntur, ſoluit.

3. Fides in eodem ſpiritu eſt gratia, per quam datur homini, vt tàm diſtinctè, & perfectè intelligat, & apprehendat res fidei, vt poſſit eas alios docere; ſimpliciter tamen, & ſine ornatu ſcientiæ, & ſapientiæ. Hæc ab aliquibus vocatur fides miraculorum.

4. Gratia ſanitatum eſt illa, per quam quis, diuina operante virtute, alicui ſanitatem confert, quam naturaliter, vel ſaltem niſi poſt longum tempus, conſequi non potuiſſet.

5. Operatio virtutum eſt gratia, per quam homo ad confirmationem fidei, nec non vtilitatem aliorum, dæmones ab obſeſſis corporibus expellit, ſecluſa poteſtate exorciſtica; & alia opera efficit, quæ naturam ſuperánt. Hæc ab aliquibus vocatur gratia miraculorum.

6. Prophetia eſt ſupernaturalis quædam cognitio in diuina reuelatione fundata, à qua locutio, vel prædictio prophetica procedit.

7. Diſcretio ſpirituum eſt reuelatio cogitationum interiorum cordis.

8. Donum linguarum eſt gratia, per quam confertur homini recipienti illud linguas varias cognoſcere, & intelligere.

9. Interpretatio ſermonum eſt donum, quo quis ex ſpeciali Spiritus Sancti motione ea, quæ legit, vel audit, ita benè intelligit, vt poſſit illa aliis interpretari iuxta ſenſum loquentis, vel ſcribentis. Sic hæ gratiæ deſcribuntur à Suarez *diſp. 8. de diſtinct. fidei ab omnibus donis, & cæt. ſect. 2. & 3.*

§. I.

§. I.

AD quæstionem ergo respondetur, fidem gratiam gratis datam modo prædicto explicatam non idem esse cum Fide Catholica. In primis enim illa nullam requirit obscuritatem. Nam iuxta certam Augustini doctrinam *epist.* 57. & D.Thomæ 3.*p.q.*7. *art.*7. In Christo fuerunt omnes gratiæ gratis datæ; non tamen in eo fuit Fides Catholica, seu obscura: ergo Fides Catholica distinguitur ab omnibus gratiis gratis datis. 185. *Fides Theologica distinguitur à fide gratia gratis data, & à cæteris gratiis gratis datis.*

Deinde fides gratia gratis data non videtur tam consistere in iudicio, quàm in apprehensione rerum fidei, quæ ita à Spiritu S. dirigitur, sicut expedit ad docendos alios. Et idem proportionaliter dicendum est de aliis gratiis gratis datis. Nam huiusmodi gratiæ gratis datæ ordinantur ad vtilitatem aliorum per actus exteriores fidei manifestatiuos. Fides verò Catholica ordinatur ad iustificationem, & salutem ipsius credentis.

QVÆSTIO IX.

Quomodo Fides necessaria sit Exorcistæ ad dæmones expellendos.

AD quæstionem dico primò. Ad expulsionem dæmonis (simpliciter, & absolutè loquendo) Fides Theologica Exorcistæ non est necessaria. Ratio est: quia sufficit, quòd in ministro sit potestas Ordinis Exorcistatus, intentio faciendi, quod Romana Ecclesia facit, ac ipse dæmoni præcipiat diuino nomine interposito. Patet; quia Ordo Exorcistatus habet suam vim ex opere operato; sicut satis probatum est *n.*9. Et ideò ad ipsius ministerium neque fides actualis, neque habitualis in ministro est absolutè necessaria, vt producatur effectus, nempe expulsio dæmonis. Sic & in omnibus Sacramentis ad producendum ex opere operato ipsorum effectum sufficiunt Materia, Forma, & Intentio Ministri, faciendi scilicet quod facit Ecclesia, vt ex Conc. Flor. colligitur: Ita testantur Alex. Alens. 4.*p.q.*16. *mem.*3.*art.*5. D.Thom. 1.2.*q.*64.*art.*9. Ricardus *in* 4.*dist.*5.*q.*4.*art.*3. & Ioseph Angles *Flor. Theol. qq. in* 4. *quæst. de Ministro Sacram. art.*7. 186. *Ad expellendũ dæmonẽ, Exorcistæ simpliciter, & absolutè fides non est necessaria.*

§. I.

DIco secundò. Vt Exorcista tutò, & efficaciter ab obsessis hominibus, & è rebus ad homines spectantibus dæmones valeat expellere, necessaria est ei Fides Theologica, qua firmiter assentiat nedum articulis Fidei, ac mysteriis nostræ salutis; sed etiam credat, se esse Ministrum Christi, & Ecclesiæ, habere potestatem super dæmones, vt in nomine Iesu eos ab obsessis corporibus expellat, quando expulsio est salutaris: nec non Christum per suam Passionem abstulisse à dæmone hominibus nocendi facultatem pro eis, quos Deus vult protegere, ac præseruare; & maximè pro his, qui credũt, ac confidunt in Sanctissimo nomine IESV; vt latè probatum est suprà *n.*65. & *sequentibus.* 187. *Fides Theologica necessaria est Exorcistæ, vt tutò, & efficaciter dæmones expellat.*

Hoc

Hoc testatur Alphonsus à Castro *lib. 6. aduersus Hæreses, verbo Exorcismus*, dicens: *Quod autem non semper fiat, vt inuocato nomine Iesu dæmon egrediatur, minima fides ipsius inuocantis est in causa. Nam si perfectè credidisset, hæc, & maiora fecisset. Et ad hos solos, videlicet in fide perfectos Dei promissio* (Marci vltimo, *In nomine meo dæmonia eiicient*) *pertinere videtur: quia prius dixerat: Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur, &c.*

Propterea maximoperè iuuat Exorcistæ, sæpiùs elicere actus fidei, credendo firmiter, quòd Deus ratione suæ infinitæ bonitatis, ac misericordiæ, ac fidelitatis suæ inuariabilis virtute sua diuina concurret ad dæmones expellendos, cùm ipse Exorcista in nomine eius dæmoni præcepta faciet, si talis expulsio personæ obsessæ fuerit salutaris.

§. II.

188. *De facto nullus Hæreticus, vel infidelis dæmones eiicere, aut miracula facere solet.*

Dico tertiò. De facto loquendo, nullus Hæreticus, vel Infidelis dæmonem eiicere solet; vel aliquod valet facere miraculum, vt docet Ægidius de Coninch *disp. 11. de obiecto fidei dub. 3. num.* 85. & Lupus *part. 3. Edicti S. Inquisit. lib. 22. distinct. 3. art. 2. diffic. 2.* Ratio est: quia promissio facta à Christo Ecclesiæ est respectu credentium: *Signa autem eos, qui crediderint, &c. In nomine meo dæmonia eiicient.* Nec Ecclesia supplet pro eis: quia ipsi non sunt membra Ecclesiæ, cum sint ab ea separati; Nam hæc signa, nempe dæmones eiiciendi per fidem; variis linguis loquendi; serpentes tollendi; infirmos curandi; & cætera diuinitùs supra omnem vim naturæ operandi, in testimonium fidei nostræ conceduntur; vt ait Marcus Euangel. cap. 16. post illa verba, *signa autem eos, &c. Apostoli*, inquit, *profecti prædicauerunt vbique Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.* Immò etiamsi inter Hæreticos sit aliquis ordine exorcistatus insignitus, non valet dæmones expellere, si ei deficiat recta intentio, quæ est, faciendi id, quod Sancta Ecclesia Romana faciendum intendit: nam hic potiùs intendit facere, quod sua docet secta, cui adhæret.

Quid acciderit Hæreticis id attentare volentibus.

Quare dum isti dæmonis asseclæ, quasi alij Pharaonis Magi curare maleficia, & Energumenos à dæmone liberare, quandoque attentarunt, idem illis accidit, quod septem filiis Sceuæ, qui Paulum in exorcizando imitabantur (de quibus Actuum 19.) nempè, Vanus labor, frustra adhibitis suis adiurationibus è cerebro confictis: Contemptus, insultante dæmone, & clamante: nihil sibi timendum ab illis: Confusio, ridentibus, & subsannantibus populis, qui assistebant: Et quod peius est, vulnera accepêre, ad quæ euitanda fugam arripere coacti sunt. Vnus pro omnibus sufficiat Martinus Lutherus huius sæculi Nouatorum antesignanus, qui illa omnia expertus est, cùm velut simia Ministrorum Ecclesiæ in Sacrario Wittembergensi dæmonem exorcismis è suo, puta Euangelio nouo depromptis voluit expellere. Etenim irrisiones, & insultus dæmoniacos, iterata, & repetita verbera, summas angustias, & alui profluuium perpessus suo malo didicit, non vsurpare ampliùs ea, quæ sunt Catholicæ potestatis: & ridiculum suis fautoribus auctoritatis Lutheranæ spectaculum præbuit; vt narrat Staphylus oculatus testis, tunc Lutheri sectator,

sectator, postea Catholicæ Ecclesiæ filius *in absoluta responsione contra Smidelinum.*

ARTICVLVS II.

De Spe, seu Fiducia in Deum.

SECVNDA virtus, qua præditus esse debet Exorcista, vt tutò, & efficaciter suum valeat exercere ministerium, est Spes, seu Fiducia, vel Confidentia in Deum, quæ præsidio non fulcitur humano, sed diuino innititur auxilio; & decertante Exorcista assistere debet, vt quod suis viribus assequi non potest, hoc superna ope confortatus assequatur. Vnde similis filio hominis pedes habebat similes aurichalco, vt ostendatur, Exorcistam suam spem, ac fiduciam totam debere fixam habere in Deum: pedes enim spem significant, vt docet D. Bernardus in verba illa Psal. 90. *Quoniam in me sperauit, liberabo eum*, dicens. *Quemcumq; locum calcauerit pes vester, vester erit. Pes vester vtiq; spes vestra est, & quantumcumq; illa processerit, obtinebit, si tamen in Deum tota figatur, vt firma sit, & non titubet.* 189. *Spes, seu fiducia in Deum necessaria est Exorcista, vt tutò, & efficaciter dæmones expellat.*

Quæ spes, (vt respicit tanquam obiectum primarium formale, solam bonitatem Dei clarè visi, siue beatitudinem nostram tàm obiectiuam, quàm formalem, quatenus nobis bona est) dicitur virtus theologica. Hæc videtur esse sententia Scoti *in 3. dist. 26. q. vnica. §. ad quæstionem.* Eandem tenet Gabriel *ibidem*, Suarez *in 3. part. tom. 1. q. 7. in Commentario art. 4.* Bannez *2. 2. q. 17. art. 5. §. Caietanus, &c. vers. Nota secundò.* & Ægidius de Coninch *disp. 19. de Spe dub. 4. n. 52.* *Obiectum spei.*

Sic autem definitur à D. Thoma *in 3. sent. dist. 26.* quòd *sit expectatio certa futuræ beatitudinis, proueniens ex Dei gratia, & ex meritis nostris.* à Filliucio verò *tract. 22. de præceptis Fidei, Spei, & Charitatis, &c. cap. 8. de virtute Spei* sic describitur: *Spes est virtus Theologica diuinitùs infusa, per quam certò expectamus futuram beatitudinem per merita ex diuina gratia prouenientia.* *Definitio spei.*

Spes verò (quatenus respicit nedum bonitatem Dei clarè visi; sed eius omnipotentiam, qua potest omnia nobis salutaria conferre bona, ac fidelitatem eius in promissis seruandis) dicitur fiducia; quæ essentialiter non differt à Spe Theologica; addit tamen supra spem firmitatem quandam, seu robur: vndè Fiducia est spes perfecta, ac robustissima, vt benè docet Drexelius *lib. 5. de Conformatione hum. volunt. cum diuina, cap. 1. §. 1.* dicens, *Spem hoc superat Fiducia, quod Fiducia non qualiscunque spes sit; sed robustissima, & perfecta.* *Obiectum fiduciæ.*

Hæc autem definitur à D. Thoma *2. 2. q. 129. art. 6.* quòd *sit spes futuri auxilij concepta ex dictis aliorum: vel ex his, quæ sunt in se, vel in alio.* Expressiùs autem sic definiri potest. *Fiducia Theologica est spes firmissima, ac robustissima futuri auxilij concepta ex frequentatis actibus fidei theologicæ, qua quis firmiter credit, Deum nedum posse ratione suæ omnipotentiæ; sed ratione etiam suæ infinitæ bonitatis, benignitatis, ac fidelitatis velle ei concedere quod animæ est salutare:* Ita colligitur ex Suarez *disp. 1. proœm. sect. 1. num. 8. & disp. 8. de dist. fidei ab omnibus donis, &c. sect. 1. n. 3.* *Fiducia definitur.*

O QVÆSTIO

QVÆSTIO I.

Quomodo huiusmodi Fiducia augeatur.

190. *Fiducia quomodo augeatur.* QVONIAM plura adducemus infra *p. 3. vbi de Ratione*, ex quorum consideratione maximoperè affectus in Deum moueri potest, ac fiducia erigi, hîc duntaxat modus, seu actus, quo talis fiducia augetur, est explicandus. Fiducia ergo proportionaliter augetur in voluntate, prout in intellectu augetur fides; quod solet contingere dupliciter.

Vno modo quando fides non tantùm præbet assensum veritati reuelatæ, nec in ea solùm cognoscenda, seu credenda sistit; sed extenditur ad praxim, veritatem creditam applicando voluntati, vt secundùm illam moueatur, seu operetur; tunc in voluntate proportionalis augetur fiducia, & animus orantis erigitur in spe, eamq; actu ipse exercendo, in ea firmatur, ac roboratur; ita quòd animus eius non fluctuat, nec deficit in petendo.

Alio modo quando aliquis non tantùm habitu credit; sed actu se exercet considerando promissionem Dei, eius veritatem, fidelitatem, ac bonitatem infinitam; tunc in voluntate augetur deuotionis feruor, aufertur tepiditas, magìs magisque crescit confidentia.

191. *Defectus fiduciæ vndè veniat.* E conuersò quando intellectus deficit in applicanda practicè veritate credita voluntati, vt secundùm illam cum magna fiducia oret, licèt talis homo non habeat defectum in assensu fidei, neque in certitudine, qua credit Deum esse fidelem in suis promissis; attamen ex defectu talis applicationis prouenit in voluntate proportionalis defectus in spe, & fiducia: nam interdum animus orantis non erigitur in spe, non quia desperet; sed quia non actu exercet spem; vnde fit, vt actus fluctuet, & deficiat in petendo, sicut oportet. Secundò, quando quis deficit in exercitio, quia non actu considerat promissionem Dei, & veritatem eius, licèt nullam habeat dubitationẽ contrariam certitudini fidei; ex defectu tamen actualis fidei prouenit in voluntate proportionalis defectus; quia tepidè, & remissè exercet spem; ideò vel non perseueranter petit; vel in ipsamet petitione nimis est remissus; & etiam plus hæsitat, vel dubitat, quàm secundùm rectam rationem possit, aut debeat; quod totum redundat in imperfectionem, & defectum fiduciæ debitæ: Ita docet Suarez *tom. 2. de Virtute, & statu Religionis, lib. 1. de Oratione c. 24. n. 8.* Propter autem huiusmodi defectus Apostoli non potuerunt illum Lunaticum curare; quia tunc habuerunt fidem languidam, nec rectè illa vsi sunt ad considerandum ea, quæ possent mouere affectum, & fiduciam erigere.

QVÆSTIO II.

Quomodo Fiducia tollat hæsitationem.

192. *Fiducia tollit hæsitationem.* RESPONDETVR, sicut fides non excludit quoad intellectum nisi dubitationem certitudini fidei repugnantem; ita fiducia quoad voluntatem

voluntatem solùm excludit illum timorem, vel animi trepidationem, quæ excludat theologicam Spem: Ac proinde si oratio fiat ex vera fide, & spe, ex hac parte habet conditionem sufficientem ad impetrandum infallibiliter ex vi promissionis; quantumvis vel ex parte intellectus interueniat aliquod genus formidinis, vel dubitationis indeliberatæ, quæ ad infidelitatem non perueniat: vel ex parte voluntatis intercedat nimius timor, vel pusillanimitas ex consideratione proprij defectus concepta. Nam hi defectus vel non sunt culpabiles; vel non grauiter; vnde non excludunt verum actum fidei, & spei; nec reddunt culpabilem ipsam orationem: Ita docet Vega *lib. 9. in Concil. Trident. c. 28.* Gloss. ord. *super epist. canon. D. Iacobi c. 1.* & Suarez *loco citato num. 7.* *Quomodo.*

Veruntamen subdit Suarez *n. 8. in fine*; quòd debita fiducia in Deum deberet huiusmodi defectus superare, ac vincere: Quod præstaret, si orans consideraret nedum diuinam promissionem; sed infinitam Dei bonitatem, prouidentiam, benignitatem, charitatem, liberalitatem, ac cætera Dei attributa. Ex qua consideratione licèt non peruenjatur ad iudicandũ certò, & infallibiliter, Deum effecturum, quod petimus; sæpè tamen peruenitur ad iudicium ita credibile, ac determinatum, vt excludat actualem hæsitationem, & animum orantis pacatum reddat: Ita Suarez *loco cit. n. 9.*

Quando verò Deus vult per aliquem operari miraculum, solet ita mouere animum petentis, vt nihil hæsitet; sed firmiter credat, illud impetraturum: quæ ab aliquibus solet dici fides miraculorum, quæ præsupponit fidem Theologicam; & numeratur inter gratias gratis datas; prouenitque ex quadam peculiari motione, & præueniente gratia, cui homo non potest resistere quantum ad illam particularem infirmitatem intellectus, licèt quoad actum desiderandi, & petendi liberè operetur: Ita docet Abulensis *in c. 17. Matth. q. 165.* & Suarez *loco cit.* 193. *Fiducia in miraculo operando, qua.*

Frequentius verò, licèt non tàm specialis gratia concedatur, datur major, vel minor præueniens gratia ita mouens ad petendum cum fiducia, vt magis etiam, vel minus hæsitationem tollat, vel animum petentis securum reddat: Quo modo dixit Cassianus *Collat. 9. cap. 32.* signum futuræ impetrationis esse, quando Spiritus Sanctus mouet ad petendum cum magna fiducia, & quasi securitate impetrandi.

QVÆSTIO III.

Quos effectus efficere soleat huiusmodi Fiducia in suis possessoribus.

INNVMERI sunt admirandi effectus, quos causare solet huiusmodi fiducia in eos, qui illam possidere student. Est enim in manu Exorcistæ, & omnium Christi fidelium veluti panoplia, seu omnis generis armatura; aut altera virga Mosayca, qua valent nedum ab inimicis tàm inuisibilibus, quàm visibilibus, & à quacumque re aduersa seipsos, & omnia ad se spectantia tueri, ac conseruare; verùm etiam, cum opus est, ob Dei nomen sanctissimum glorificandum, Ecclesiæ splendorem augen- 194. *Fiducia est armatura, ac veluti virga Mosayca in manu confidentis in Deum.*

dum, ac totius Reipublicæ Christianæ vtilitatem prosequendam (ad id specialiter Deo cor mouente) admiranda opera operari. Hi autem effectus genericè collecti clauduntur, ac breuiter ad sexdecim Fructus reuocātur.

FRVCTVS I.

Fiducia in Deum præseruat à peccatis plurimis.

195. *Fiducia in Deum præseruat hominem à vitiis, & à peccatis.*

PRIMÒ, hæc fiducia in Deum, ac firma confidentia in eius tutissima protectione præseruat eum, qui illam possidet, à vitiis, & à peccatis plurimis.

Dauid Psal. 33. vers. 23. *Et non delinquent omnes, qui sperant in eo.*

Vbi Franciscus Titelmanus. *Qui in eo*, inquit, *spem suam iactatam, & benè firmatam habuerint, non cadent in peccatum tale, quo prorsus à Deo separentur. Sollicitè enim curabunt, ne peccatum vllum tale admittant: & si fortè contigerit incidere, sollicitè curabunt, ne in peccato permaneant; sed resurgent quantocius in spe misericordiæ Dei.*

Ioannes Baptista Folengius: *Qui spem*, ait, *omnem suam in Deo collocant, hi delinquere haud quaquam possunt ad mortem, quia ex Deo nati sunt, semenq́; Dei in se insitum habent. Nihil ergo damnationis*, clamat Paulus, *est his, qui sunt in Christo* IESV, *qui non secundùm carnem ambulant. Et hi sunt quidem, qui sperant in eo, vt spe tandem, fiduciáque in Deum copulata sanctificationem omnem nostram auguremur. Omnis*, inquit Ioannes, *qui spem habet hanc in eum, sanctificat se.* (Rom. 8. vers. 1.; 1. Io. 3. vers. 3.)

Idipsum confirmat Drexelius, *de Confirmatione voluntatis, lib. 5. c. 5. §. 4.* dicens: *Vera in Deum fiducia non tantùm inquieti pectoris agitationem, sed & huic contrarium torporem mentis, ac senium tollit. Quisquis hanc felicissimā artem callet, ac reipsam tàm voluntati diuinæ, quàm prouidentiæ eius perfectè se tradit, graues vitiorum insultus non metuit. Ita Deo innixum nulla vis, nulla fraus, nulla iam illecebra poterit vel stantem deiicere, vel subiicere dominantem.*

Disertè hoc ipsum testatur D. Bernardus, *super eumdem Psalmum*, dicens: *Ita animus, si non præsumat de se, sed si confortetur à Deo, poterit vtique dominari sui, vt non dominetur ei omnis iniustitia.*

196. *Diffidentia origo est plurium vitiorum.*

E conuerso diffidentia de Deo est causa plurimorum vitiorum, ac scelerum execrabilium. *Deo diffidere*, ait Drexelius loco cit. c. 10. §. 7. *aut est principium plurimorum scelerum, aut finis.* Ideò benè ait Folengius in Psal. 31. vers. 1. *Vnde ambitio? vnde cupiditas? vnde dominandi libido, etiā in his, qui in intimis Ecclesiæ penetralibus, & claustris latitant? vnde luxus? vnde fastus, simultasq́; simulatio, dissimulatio, atq́; omnis generis vitia emanant? nisi quòd in alia re, quàm in Deo suam collocant fiduciam, ac spem mortalium plerique?*

FRVCTVS II.

Non sinit facilè homines cadere in tentationes.

197. *Fiducia in Deum non sinit facilè cadere in tentationes.*

SECVNDÒ, hæc fiducia in Deum est telum acutissimum in hostes inuisibiles intorquendum, quo facillimè debellari queunt, ne inducant homines in tentationem.

Aptissimè

Aptissimè Folengius *in Psal.* 26. apud ipsum 27. explicans illa verba: *Si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum;* ait: *Multa sunt castra illa* (nempe vitia, quibus diabolus nos impugnare tentat;) *sed multa etiam nimis sunt castra Domini: hæc quidem fortia, illa verò debilia, parumq; in Deo sperantibus extimescenda. Habet etiam & spiritus sua castra in cordis theatro, habet sua tela, suas acies, suasq; testudines, atque arietes: quæ sanè omnia spirituali tantummodo viro sunt nota. Equidem nescio, an tela acutiora in hostes intorqueri possint, quàm ea, quæ hîc memorat Vates, nempe spem, ac confidentiam in Deo.* Vnde Titelmanus in illa verba Psal. 90. *Quoniam ipse liberauit me de laqueo venantium,* ait: *Tu namque es, Deus meus, qui tibi fidentem hactenus liberasti, & liberabis (vti non dubito) etiam imposterum, de laqueis, & insidiis omnium inimicorum meorum, qui ad modum venatorum pauperculam animam meam summo studio, & sedulitate maxima persequuntur, vt eam interimant: ponúntque laqueos multiplices, & varias insidias, vt illaqueatam in eis animam meam morte afficiant: quomodo solent venatores maximis laboribus persequi innoxia animalcula, & laqueos ponere, foueas effodere, aliasq; insidias struere tantùm, vt illa possint comprehendere, & vita priuare,* & infra *vers.* 6. i[n] illa verba: *Non timebis, & cæt. à negotio perambulante in tenebris. Deus ita illæsum te seruabit ab omni malo, quod in tenebrarum latibulis obambulat, à tentatione graui, molesta, & diuturna, quæ te multùm & diu, quasi circumeundo, & circumambulando molestat, vt tandem vel importunitate vincat: aut ex occulto tandem aliquando te opprimat, si quando te videat minùs paratum,* & paulò infra ait: *Ab inimicis huiusmodi siue apertè per vim tentationum oppugnantibus æquè saluaberis in diuino auxilio; non poterunt tibi aduersarij dæmones præualere propter diuinam custodiam, quoscumque tandem modos adinueniant, quamcumque tandem viam experiantur; siue occultè nocere cupiant, quasi in occulto tenebrarum, absque oppugnatione apperta, sub latibulo aliquo, siue etiam apertam persecutionem, aut tentationem omni sibi concessa virtute aduersus te exsuscitent: etiamsi in omni sua virtute aduersum te conentur, & apertè te oppugnent, nihil patieris incommodi.*

Constat auctoritate Diuinæ Scripturæ.

Theologorum.

Hoc idem testatur Dionysius Carthusianus in eundem Psalm. *A quatuor,* ait, *tentationibus liberatur, qui in adiutorio Altissimi habitat, scilicet à timore nocturno, à sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris, & ab incursu, & dæmonio meridiano; & ita nullam tentationem quantumcumque grauem, seu vndique illatam veretur, dicens cum Apostolo: Omnia possum in eo, qui me confortat.*

Philipp. 4. 13.

Idipsum testantur omnes Patres Psalmum prædictum exponentes, Augustinus, Ambrosius, Hieronymus, Bernardus, Cassiodorus, Paraphrastes, & alij innumeri relati à Ioanne Lorino *in eundem Psalmum.*

E conuerso qui solis suis viribus, & non diuina protectione innituntur, cuicumque facillimè diabolicæ succumbunt tentationi, vt benè obseruat Drexelius, *de Conformatione volũtatis lib. 5. c. 5. §. 5.* dicens: *Porro, qui hac fiducia sunt vacui, humana tantùm circumspiciunt, omniaque humanis viribus metiuntur. Et ferè contingit, vt hos in manu consilij sui destituat Deus.* Ex quo dæmones suis telis, ac iaculis illos (Deo non obsistente) haud difficulter prosternere valent.

Diffidentia facit succumbere tentationibus.

FRVCTVS III.

Liberat, ac præseruat à maleficiis, obsessionibus, ac molestiis diabolicis.

198. *Fiducia in Deum liberat, ac præseruat à maleficiis.* *Exemplum relatum ab Auctore.*

TERTIÒ, hæc fiducia in Deum liberat, ac præseruat homines in Deum confidentes à maleficiis, incantationibus, obsessionibus, ac vexationibus dæmoniacis; vt latè probauimus supra *n.66.* Quod experientia comprobauit anno 1648. mense Septembri, hac fiducia munitus, dum filium suum Dominicum primogenitum annos natum 16. Energumenum à dæmone liberauit Ioannes de Fantinis à Castro Franco. Is enim, dum præfatum filium suum à dæmone obsessum ad me adduceret Venetias, vt à dæmonio liberarem, cæpit dæmon in itinere illum vexare, & acriter torquere; quare prædictus vir vtique pius, prudens, atque deuotus memor instructionis, qua ante semestre à me fuerat imbutus, dum filiam eius Franciscam annos 15. natam energumenam (Sanctissimo nomine IESV à me interposito) à dæmone liberaueram, diuino fretus auxilio dæmonem obiurgare cæpit, & increpare, ac suo modo vulgari sermone illi præcipere, ne vexaret filium; simúlque filium excitare, vt in Deum confideret, quòd à dæmonio dubio procul fuisset liberatus. Propterea dæmon, diuina virtute eum impellente ob fidem illius viri firmam, ac sinceram, coactus fuit è corpore iuuenis exire; sed in egressu submissa voce in aure illius dixit: *procertò scias, quòd exeo: quia Venetias nolo ad fratrem illum accedere; sed cùm ad patriam tuam redieris, iterum in domum meam intrabo, vnde exiui.* Cum ergo coram me fuisset adductus, illum totaliter à dæmone liberum esse, cōperi. Quare illum in fiducia benè instruxi, admonens, vt totā suam in Deo fiduciam collocaret, nec vllo modo dæmonem timeret: quia nihil potest contra eos, qui in Deum suā collocant fiduciam: qui ita benè instructus à quacumque dæmoniaca vexatione liber, ac illæsus permāsit.

199. *Præseruat à timore dæmonis, & apparitionibus, ac nocturnis terriculamentis.*

Sed non tantùm à maleficiis, ac dæmoniacis obsessionibus, qui in Deo suam collocant fiduciam; sed etiam à timore ipsorum dæmoniorum, ab eorum apparitionibus, ac nocturnis terriculamentis liberantur, ac præseruantur.

Hoc probant Richelius, Eugubinus, Genebrardus, R. Abenezra, R. Kimmhi, qui exponentes illa verba Psalmi 90. *Non timebis à timore nocturno, à negotio perambulante in tenebris,* intelligunt de timore, quo solent aliqui nocturno tempore concuti, siue naturali imbecillitate propriæ imaginationis; siue somniorum tristium, ac turpium etiam obiectu, siue tirriculamentis de industria à dæmonibus excitatis. Quæ vocantur vt docet Ioan. Lorinus in Psal. 90. vers. 5. & 6. *phantasmata, spectra terricula, terriculamenta, lemures, empusæ, species, vmbræ, laruæ, manes, simulachra, dæmones nocturni.* Ab horum omnium timore liberantur, qui totam suam spem, ac confidentiam constituunt in Domino. Hoc probat eruditissimè S. Bernardus prædicta verba exponens: *Scuto circumdabit te, & cæt.* dicens: *Benè dicitur, non timendum à timore nocturno, & non dicitur à nocte: quia*

quia non ipsa afflictio tentatio est; sed magis timor ipsius. Nam & omnes laboramus, cum tamen non omnes inde tentemur; & qui tentantur, multò magis timore futuræ pœnæ (intellige, ait Lorinus loco citato, pœnæ corporalis, puta maleficij, vel obsessionis) *quam præsentis dolore læduntur. Quia ergo timor ipse tentatio est, congruè dictum est ei, qui circundatur scuto Domini, quòd à tentatione hac non timebit.*

FRVCTVS IV.

Defendit ab inimicis, ac persecutoribus visibilibus.

QVARTÒ, non tantùm Deus protegit in se confidentem ab inimicis inuisibilibus; sed etiam à visibilibus, ab hominibus nempe iniquis, ac peruersis, qui quærunt sanguinem eius fundere, honorem deturpare, ac substantias ipsius disperdere, dissipare, aut vsurpare. 200.

Fiducia in Deũ defendit ab inimicis, ac persecutoribus. Testantur Patres.

Eruditissimè hanc veritatem testatur Titelmanus *in Psalmum* 90. *ad literam* explicans illa verba: *Scapulis suis obumbrabit tibi*, dum ait: *Vox Prophetæ est ad eum, qui habitat in adiutorio Altissimi. O tu quisquis es, qui sic (vt modò dictum est) tali confidentia habitas in adiutorio Altissimi, quàm benè tibi erit, & quàm eris securus in ista tua fiducia! Ecce Deus ipse, in quo habes fiduciam, suæ potentiæ fortitudine tibi obumbrabit, quasi scapulas suas super te expandet, suum auxilium super te faciet apparere; vt nocumenti nihil ad te possit pertingere: Quomodo, cùm pater scapulas suas, & humeros obiicit pro filio, vt is, qui paruulo nocere cupit, non possit, obstaculum præbentibus latis obrumbratis patris scapulis. Et sub expansis alis misericordiæ, ac bonitatis eius securus ages, & confidendo tutus eris ab omni aduersariorum nocumento; quomodo pulli gallinæ sub alis, & pennis maternis agunt securi, qui, cùm extra alas euagantur, accipitris, aliarúmque rapacium auium patent vnguibus, suntq; direptioni, & morti expositi.*

Idem *in eundem Psalmum vers.* 4. loquens in persona Domini, rationem reddens, cur hominem in se confidentem protegat ab inimicis, ac persecutoribus suis aliisque periculis animæ, & corporis: *Quoniam,* inquit, *in me sperauit, liberabo eum, protegam eum, quoniam cognouit nomen meum. Ecce ego, ait Dominus, iuxta Prophetæ verbum, eum liberabo, & saluum faciam ab omni malo propter quod in me spem, & fiduciam constituerit; secundùm fidem ipsius faciam illi, & non eum frustrabor, neque confundam ab expectatione sua, quoniam non noui ego in me sperantes derelinquere: Ego eum defendam ab omnibus aduersariis, & omni malitia, eò quòd nomen meum cognouit, eò quòd in me credidit, & sperauit, atque vt Patrem, Dominum, Protectorem, & Saluatorem inuocauit.* 201.

Hùc appositè Chrysostomus *in Psalmum* 124. initio, & paulò post initium in illa verba: *Qui confidunt in Domino sicut mons Syon, &c.* sic ait: *Montem dixit, spem in Deum incommutabilem, firmam, & constantem, inuincibilem, & inexpugnabilem. Quemadmodum enim si quis innumerabiles adhibeat machinas, montem nec conuellere, nec labefactare poterit: ita etiam qui* 202.

qui eum aggreditur, qui spem in Deum collocauit, reuertenur domum vacuis manibus. Sed cur non dixit absolutè: Sicut mons, *sed montis Sion meminit? Docens nos non debere animam deiicere in calamitatibus, nec ab eis pessundari; sed à spe in Deum pendentes, omnia ferre fortiter, & bella, & pugnas, & tumultus. Quemadmodum enim hic mons, qui fuerat quandoque desertus, & nudatus habitatoribus, ad priorem redierat prosperitatem, veteri statu recepto, cum incolæ rediissent, & miracula rursus ostenderentur: ita etiam vir fortis, & generosus, licèt ab innumerabilibus inuadatur calamitatibus, minimè euertitur.*

§. I.

203. *Fiducia in Deũ est galea, lorica, anchora.*

HInc iuremeritò hæc confidentia in Deum à Drexelio, *de Conformatione voluntatis lib.* 5. *c.* 5. vocatur galea, lorica, & anchora. *Hæc,* inquit, *in Deum fiducia est galea nullis rumpenda vulneribus, est lorica nulli penetrabilis telo, est anchora nulli obnoxia naufragio. Hanc sicut anchoram habemus,* ait Apostolus Hæbr. c. 6. *animæ tutam, ac firmam.*

Hac roborata fuit Susanna.

Daniel c. 13. vers. 35.

Hac galea, lorica, & anchora firmata erat, ac roborata Susanna nobilissimum, & Pudicitiæ, & Fiduciæ specimen. Hæc cum ad capitis supplicium, & saxatiles nimbos iam duceretur, flens suspexit ad cælum: *Erat enim cor eius fiduciam habens in Domino.* Nec frustra: omnium calculo, Daniele iudice, omni crimine, ac dedecore liberata est.

Hac fuit munita Esther.

Hac non inferior Esther rem magnam aggressa est per hanc itidem in Deum fiduciam. Lex erat in Assueri aula, vt si quis ad Regem ingrederetur non vocatus, morte id lueret, nisi Rex virgam auream protendisset in signum clementiæ. Cum verò Estherem hinc Mardochæus assiduis precibus vrgeret, vt Regem adiret; illinc obstaret lex, & terreret; hoc demum iniit consilij: Iudæi omnes iussi sunt triduum totum inter preces, & ieiunia exigere; quod idem & Esther fecit cum suis virginibus: *Triduo sic exacto, Regina fiduciam in Deum amplissimam concipiens,* docet Drexelius loco cit. cap. 4. §. 3.) *ingressa est ad Regem pro sua gente deprecatura. Ex voto cesserunt omnia.*

204. *Hac suffultus Antistes Magdeburgicus.*

Nec illud silentio inuoluendum. quod fertur à C. Fabr. *histor. de Electoribus Saxoniæ.* Dux Saxoniæ Fridericus II. cognomento Placidus, Anno Christiano millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto obiit. Hic princeps aliquot ante obitum annis Friderico è Comitum stirpe Antistiti Magdeburgico litem, & ab ea bellum cæpit mouere. Quod vt prudentiùs gereret, & cuncta cederent feliciùs, exploratorem misit, qui de apparatu bellico, & consiliis aduersæ partis cognosceret. Factum exploratis omnibus renunciatum est, nil opportunum bello parari, sed nec militem scribi: Antistitem præterea dixisse, causam se commissurum Deo, qui pro seruo suo arma sumeret. Hoc vt Elector audiuit: *Alius,* inquit, *insaniat, & bellum inferat ei, qui confidit superiorem se futurum in causa sua, Deo defensore.* Laudandus Præsul, qui Dei patrocinio fisus est: laudandus Princeps, qui positis armis Deum veritus est aduersarium.

Tali confidentiæ lorica, ac galea munitus fuit S. Martinus Episcopus Turo

Turonensis, ad quem, vt refert Villegas *in vita eius*, cum quidam homo iniquus, ac peruersus accessisset, vt ipsum occideret, & iam districto ense aduersus ipsius caput ictum iecisset, vt feriret, alio ensem retinente, & impediente, ne caput Sancti Episcopi attingeret, ipse inconcussus manens, & immutabilis existens nec timuit, nec tremuit, nec facies eius ex pauore colorem mutauit: Ex quo à suis Clericis interrogatus, quomodo tam impauidus in tanto discrimine vitæ perstitisset? Respondit vir Dei; *Numquam tam modicus pauor me corripuit, sicut nunc; certissimum namque mihi est, quòd Deus meus, cui seruio, & in quem omnem meam constitui fiduciam, numquam me in maioribus necessitatibus dereliquisset.* Dignissimum sanè tanto viro responsum. Nam teste Isaia c. 40. *Qui sperant in Domino, mutabunt fortitudinem,* (idest humanam in diuinam,) *assument pennas sicut aquilæ: current, & non laborabunt: ambulabunt, & non deficient.* Sic animosissimus Rex Dauid: *In Domino sperans,* inquit, *non infirmabor.* Optimè Theodoretus: *Gubernatorem,* inquit, *habeas Deum, & aurigam, & res tuæ ab illa prouidentia pendeant; nam hoc modo inconcussus manebis, & immutabilis.*

205. *Fiducia maxima D. Martini.*

Vers. 31.

Psalm. 25. Vers. 1.

Sed non solùm tuetur Deus in se confidentes in discrimine vitæ, & honoris; verùm etiam in periculis iacturæ bonorum temporalium, præcipuè contra incendiarios, fures, insidiatores. Sic Euthymius apud Lorinum explicans illa verba Ps. 90. *à timore nocturno, à negotio perambulante in tenebris,* ait: *Timor nocturnus, vnà cum negotio perambulante in tenebris indicat fures, incendiarios, insidiatores, qui tali potissimùm tempore grassantur, & incautos adoriuntur.* A quibus Deus protegit, ac defendit omnes in se confidentes, ne possint eis vllum quamvis minimum inferre nocumentum. Ergo *viriliter agite, & confortetur cor vestrum omnes, qui speratis in Domino.*

Deus tuetur in se confidentes etiam in periculis iacturæ bonorum temporalium.

Psalm. 30. Vers. 25.

FRVCTVS V.

Liberat, ac præseruat à morsu, ac veneno brutorum animalium.

QVINTÒ liberat, ac præseruat hæc fiducia in Deum ab innumeris periculis, quibus mortalis obnoxia est infirmitas, & à quibus homines quandoque solent inopinatò offendi; præcipuè tuetur à morsu, ac veneno brutorum animalium; ita vt non noceant iis, qui in Deum suam constituunt fiduciam: (Deo illos protegente.) Sic plures Doctores explicant illa verba Psalmi 90. *Super aspidem, & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem, & draconem.* Quæ licèt mysticè intelligantur de dæmonibus, vel etiam de hominibus iniquis; vel de vitiis, ac peccatis, vt plures exponunt Patres relati à Ioanne Lorino in dicta verba: veruntamen ad litteram accipiuntur de irrationabilibus, venenosisque brutis, quæ multi Sanctorum, præsertim in noua lege sine læsione calcauerunt, sicut eorum venena sine nocumento biberunt, iuxta illud Marci 16. *Signa autem eos, cui crediderint, &c. Serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit.*

206. *Fiducia in Deũ liberat, ac præseruat ab innumeris periculis.*

Varia miracula hoc testãtur.

Serpentes tollent: Hoc patet de Paulo Apostol. Act. 28. qui percussus à vipera in nullo læsus fuit; sed viperam pendentem ad manum eius in ignem excussit.

Vers. 2.

excussit. Quod partim quoque contigit filiis Israël ex Ægypto gradientibus per eræmum vastam, atque horribilem, & venenosis animalibus plenam, quæ nocumentum non intulerunt filiis Israël, quemadmodum

Vers. 15. Moyses scripsit Deuteron. 8. *Dominus ductor tuus fuit in solitudine magna, & terribili, in qua erat serpens flatu adurens, & scorpio, ac dypsas.*

Ita testatur Dionysius Carthusianus in illa verba Psalmi 90. Idipsum annuit Ioan. Lorinus ibidem. Constat in Daniele, cui non nocuerunt ora

Chron. Fratr. Minor. in vita eius part. 1 lib. 2. c. 39. Leonum, licèt existeret in medio eorum. Daniel. c. 6. & 15. In S. Francisco, cui Lupus vorax, qui plures homines occiderat, nedum non nocuit, sed vt agnus mansuetus humilis se subiecit, ac obedientiam præstitit; & in aliis pluribus, quos sacræ referunt Historiæ.

207. *Confirmant Sacræ Scripturæ Interpretes.*

Hanc apertè veritatem fatetur Franciscus Titelmanus in eadem verba: *super aspidem, &c.* loquens ad eum, qui totam in Deo suam constituit fiduciam. *Denique*, ait, *nec vniuersum serpentum genus tibi quicquam nocere poterit; sed absque læsionis nocumento perambulabis super aspidem, & basiliscum, & similiter super aliarum specierum serpentes cuiuscumque tandem malitiæ, aut interfectionis fuerint, nihil tibi mali illorum venenum inferet. Immò neque leonem, neque draconem in via timebis; sed securus, & imperterritus in via tua conculcabis eorum capita; tametsi leo ferocissimum sit animal, draco astutissimum: tu tamen, & illius ferocem fortitudinem, & huius nociuam astutiam æquè victor calcabis, atque superabis, hoc est, nulla virtus inimicorum, siue infirmorum, siue fortiorum, siue magnorum, siue paruorum tibi nocere poterit, aut præualere. Ecce enim altissimus, quem posuisti refugium, & spem tuam, dedit tibi potestatem calcandi super omnes serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici.*

Sic ad literam transfert Felix: *Super leonem*, ait, *& aspidem iter facies, conculcabis catulum leonis, & draconem. His quidem ferarum vocibus*, ait Baptista Folengius in eadem verba, *rerum omnium, quæ vel morsu, vel veneno, vel alia ratione qualibet noxia, & lethali obesse possunt, feritatem intellegi voluit; quas quidem non solùm Dei amicis nocere haud quaquam posse, asserit;*

Lucæ 10. vers. 19. *verùm etiam illis fore vsui, ac commodo. Ecce*, inquit Christus, *dedi vobis potestatem calcandi super serpentes, & scorpiones, & super virtutem omnem inimici, & nihil vobis nocebit. Quæ enim res tam formidabilis esse potest, cui non imperet Dei amicus, atque illi frænum ponat?*

Marci 16. *Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit.* Constat de S. Ioanne Euangelista, qui venenum mortiferum hausit, & nihil ei nocuit. Idem præstitit S. Antonius à Padua pro conuersione quorumdam hæreticorum: vt habetur *Chron. Fratr. Minor. part. 1. lib. 5. cap. 20. in vita eius.* Idipsum B. Iacobus à Marchia Pragæ in Bocmia coram totius populi multitudine congregata ob Hæreticorum conuersionem egit; & statim post venenum haustum maiori spiritus feruore sine vlla animi, vel corporis molestia altissima de fide Catholica, ac Romana Ecclesia contra Hæreticos mysteria prædicare cæpit, vt narrat Marcus à Lisbona *Chronic. Fratr. Minor. part. 3. lib. 6. cap. 12.* Quod etiam alij Sancti præstiterunt; vt sacræ ferunt Historiæ.

FRVCTVS

FRVCTVS VI.

Liberat à Peste.

SExtò, qui perseueranti, fortíque animo sub Altissimi tutela, tanquam sub scuto sese texerint, dubio procul illorum protectionem assumet Deus, & præter alia mala, ac pericula, à quibus eos eripiet, liberabit etiam à peste, & ab ægritudine repentina, prout magis expediens fuerit animæ eorum. 208. *Fiducia in Deum liberat à peste.*

Sic testatur Simeon de Muis *Comment in Psal.* 90. vbi explicans illum versiculum, *A sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris*: legit. *A peste perambulante, & cæt.* aitque, *Pestis, si est à causa frigida, noctu, si à calida, interdiu, ac præsertim de meridie, cùm vehementior est solis calor, infesta maximè est.* Sic interpretantur R. Ezra, D. Hieronymus, & alij, vt tradunt Simeon, & Lorinus, *à peste, seu lue, exterminio, exitiali morbo, ægritudine repentina, noxa vastante in meridie.* Rationem reddit Simeon: *quia sicut sagitta*, inquit, *pernici volatu magnum aëris tractum momento permeas, ita pestilentiæ venenum puncto temporis longè, lateq; spargitur, præsertim de die cùm solis calore fusa, atque hiantia corpora virus promptiùs hauriunt.* *Testantur diuinæ Scripturæ Interpretes.* *Cur pestis vocetur sagitta.*

Idipsum confirmat Folengius dicés: *Ex Hebræo sic transferunt: A peste in caligine ambulante, ab ægritudine repentina deuastante in meridie. Nam illud exploratissimum est, quòd à quocumque pestis genere, siue occultum illud fuerit, siue manifestum, immunis erit, atque intactus, qui in protectione Dei cæli, hoc est summè potentis commorabitur.* Quare sic Paraphrastes: *A peste, quæ clam inuadere homines solet, & ab ea, quæ de improuiso exorta sæuiet, securus erit.*

Hac confidentia vallatus S. Bernardinus Senensis, vt refert Drexelius, *par* 1. *Rosæ virtutum, cap.* 1. *de Charitate proximi*, §. 8. prima sanctitatis rudimenta per charitatis obsequia apud Ciues suos deponens, cum Senæ Hetruscæ graui pestilentia vastarentur, Bernardinus duodenis iuuenibus comitatus, quos sibi delegerat, ægrotantium lectulos obire, grauiter affectos consolari, ægestate laborantibus subuenire, sepelire mortuos, paratus omnes subire casus, quos terra lues illa se temerè ingerentibus adducere potuisset. In eo autem amplissimæ charitatis munere magis verebatur, ne quid decedentibus officeret ad beatitudinem consequendam, quàm quis sibi morbus obreperet ad vitam auferendam. Cæterum tantæ pietatis vir in tam præsenti periculo sanus, & incolumis meruit conseruari dignúsque fieri, qui Religioni Seraphicæ adscriptus multò magis prodesset hominibus concionãdo, quàm profuerat priùs ministrando. Poterat Bernardinus cũ Ioanne gloriari dicens: *Nos scimus, quoniã translati sumus de morte ad vitã, quoniã diligimus fratres.* Et dicere cũ Apostolo: *Spe salui facti sumus.* 209. *Fiducia hac munitus S. Bernardinus pestem euasit.* Chron. Fr. Minor. par. 3. lib. 2. c. 5. 1. Ioan. c. 3. Vers. 14. Roman. c. 8. Vers. 24.

FRVCTVS VII.

Illæsos, & securos seruat in bello.

SEptimò, qui huiusmodi in Deum confidentia ad bellum muniti incedunt, quodammodo illæsi, ac securi redduntur, eò quòd Deus 210. *Confidentia in Deum à vulneribus tuetur in bello.*

per Angelos suos à quocumque vulnere, aut noxa illos tuetur, prout eorum saluti, ac diuinæ gloriæ magis conuenit.

Testantur sacræ Scripturæ Interpretes.

Hoc apertissimè testantur R. Ezra, & R. Kimmhi illa verba Psal. 90. *Cadent à latere tuo mille, &c.* exponentes de bello, ac sæuiente prælio; *quo tempore*, aiunt, *qui se Dei misericordiæ committit, hinc inde millenis hominum corruentibus saluus emergit, nec ad eum vllum malum, aut hostis accedit.* Quibus se subscribit Simeon de Muis. *Comment. in eund. Psalm.*

Idipsum confirmat Paraphrastes apud Baptistam Folengium illa verba exponens tam de pestilentia, quàm de bello, in quibus nullam patiuntur læsionem, qui in Deum suam constituunt fiduciam, firmiter credentes, ax confidentes, quòd Deus ob infinitam suam bonitatem, ac fidelitatem eos sit protecturus. *Etsi*, inquit, *tanta fuerit pestis calamitas, aut bellorum immanitas; vt hinc à latere sinistro mille, illinc à dextro decem hominum millia corruant; nihil tamen erit, quòd tu tibi metuas, siquidem te id mali non attinget.* Addit Folengius, *Vide iusti hominis constantiam, qui, vel ruat æther, immobilis perstat in Deo.* Vtrumque etiam fatetur Titelm. in illa verba ? *Non accedet ad te malum*, dicens: *Quoniam ipsum, qui est Altissimus, Dominum posuisti refugium tuum; ideò non poterit tibi vllum malum appropinquare; nullum te malum valebit apprehendere, vt nocumenti quicquam inde sustineas: & nullum flagellum, nulla pestis, nullum verò malum poterit ad domum mansionis tuæ intrare. Is enim, in quo refugium tuum posuisti Altissimus te sibi fidentem ab omni malo seruabit, & noxia omnia longè profligabit.*

211. *Hoc experti sunt belli Duces.*

Hoc experientia in seipsis comprobarunt plures belli Duces, qui hac diuina protectione muniti innumeros exercitus absque vlla noxa, aut vulnere in proprio corpore inflicto proffigarunt. Taceo de Dauide, Iosue, Ezechia, Gedeone, Amasia, Iosapharo, & aliis, quos sacræ contestantur Historiæ, innumeras inimicorum cateruas constrauisse, ipsosque diuina fretos protectione prorsus illæsos extitisse: de vnico referam Carolo V. Augustissimæ memoriæ Imperatore: De hoc narrant Iustus Lips. *lib. 1. monit. polit. cap. 7. num.* 10. & Franciscus Robortel. *in orat. funebr. Bononiæ dicta.* Cum in Germania ad Ingolstadium copias haberet, cinxisséntque eum ingenti exercitu fæderati hostes, & ænæorum tormentorum copia ferream grandinem in castra ipsi non sine graui pernicie immitterent; amicis monentibus, vt sibi prospiceret: Cæsar immutato vultu, & loco, arridens dixisse fertur: *Confidite, nullus vmquam Imperator tormenti ictu interiit.* Hic idem Imperator, cum intra vallum iam armatus staret in hostem proditurus ad prælium, magna eum balistarum vi repellere conabatur hostis. Itaque iterum monebatur, vt saluti suæ consuleret, quibus animosè respondit: *Canes, qui valdè latrant, non sunt valdè metuendi. Nec est, quòd timeamus, cum præsidio Dei satis vallati simus.* Nimirum *Angelis suis mandauit Deus de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis.*

Hac fiducia Carolus V. illæsus seruatus fuit in bello.

Ps. 90. v. 11.

212. *Deus protegit etiam quotquot sunt de familia in se confidentium.*

Sed quod mirum est, nedum protegit Deus à peste, & bello in se confidentes; sed quotquot sunt de familia eorum tuetur.

Hanc veritatem testatur Simeon de Muis Comment. in Psal. 90. in illa verba: *Non accedet ad te malum*, dicens: *Non accedet* (Hebr. *accidet*) *ad te*

te malum vllum: & flagellum, Hebr. *plaga, pestis scilicet, aut alterius cuiusvis mali, non appropinquabit tabernaculo tuo*, idest, *nec tibi, nec cuiquam è familia tua: transiliet* enim *Dominus iuxta ostium, & non sinet percussorem*, seu *vastorem ingredi domus vestras, & lædere*; vt est Exod. 12, 23. *Tabernaculum*, pro domo vsurpat, vxorémque & liberos intelligit, & quotquot domi agunt.

Idipsum apertè docet Folengius in eadem verba: *Tabernaculum pro tota domo*, ait, *& familia hic poni iudico. Et est perinde atque tuti erunt tui omnes, non modò tu solus ab omni malorum genere, ac plaga.* Vnde sic Paraphrastes: *Quod si feceris*, ait, (dixerat enim versiculo præcedenti, si posuerit Altissimum refugium suum) *ausim tibi polliceri, non futurum, vt vllum inopinatum malum te corripiat, vel vlla plaga familiam tuam infestet. Nullum igitur fatum, nullúmque insperatum malum te, aut tuos opprimet liberos, & vxorem, ô tu qui fiduciam tuam in Domino collocasti! Bellabunt aduersum te, & non praualebunt, quia ego tecum sum*, ait Dominus, *vt liberem te.* Hierem. c. 1. Vers. 19.

FRVCTVS VIII.

Famem tollit, dans escam esurientibus.

OCTAVÒ, hæc confidentia in Deum sufficienter succurrit in his, quæ ad vitam sunt necessaria. 213.

Fiducia in Deum dat cibum esurientibus.

Hoc probat illud Dauid Psal. 54. *Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet.* Immò vt discipulis suis, ac omnibus suis fidelibus Christus magis inculcet, & vrgeat ad hanc vnam in Deo fiduciam collocandam, coruos, lilia, passerculos oculis subiicit: *Considerate*, inquit, *coruos, quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium, neque horreum, & Deus pascit illos. Quantò magis vos pluris estis? Quis autem vestrum cogitando potest adiicere ad staturam cubitum vnum? Si ergo neque quod minimum est, potestis, quid de cæteris solliciti estis? Considerate lilia, quomodo crescunt: non laborant, neque nent; dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur, sicut vnum ex istis. Si autem fœnum, quod hodie est in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quantò magis vos pusillæ fidei? Pater vester scit, quia his indigetis.* Sic pluribus experimentis Discipulos suos probauit, vt eos edoceret, Deo ex toto corde fidere. Ita quasi quinque millia hominum pastu excepturus in vasta solitudine Philippum interrogat, vnde panes emendi sint. *Hoc autem dicebat tentans eum.* Sic & quatuor millia hominum cibo refecturus Discipulos in eam rem consultores adhibens: *Quot panes habetis?* At illi non magnæ fiduciæ: *Vnde illos quis poterit*, aiunt, *hic saturare panibus in solitudine?* Quibus Drexelius, *de Conformat. voluntatis lib. 5. cap. 1. §.* ait: *O viri, Deus poterit, qui nos sibi in rebus omnibus vult fidere quàm integerrimè. Prouidentia diuina falli non potest; fallere non vult: stabit Deus promissionibus suis.*

Vers. 23. *Hoc docet Scriptura sacra.* Luc. 12. V. 24. & seqq. Ioan. c. 6. v. 6. Marci c. 8. v. 4.

Docemur hoc omnium ætatum exemplis: Vt annonam Deus præstaret Eliæ in se confidenti primò quidem Prophetæ dapiferos iussit esse coruos 3. Regum. cap. 17. *Corui quoque deferebant ei panem, & carnes mane, similiter* 214.

Testantur omnium ætatum exempla.

Hac suffultus refectus fuit. Elias Proph. Drexel. lib. 5. c. 7. *similiter panem, & carnes vesperi. Vt magis, ac magis*, ait, Drexelius, *Dei elucesceret prouidentia in suos amicos, ac confidentes, en aues rapacissimæ, quæ alioqui commissum sibi commeatum consumpsissent in via, nisi obstitisset diuina prouidentia iamjam à dapibus sunt, & ad cyathos stant.* Deinde hunc ipsum Eliam Deus per pauperculam viduam pauit, cuius omnes facultates erant pugillus farinæ, & parum olei, quo vngeretur, non quo vesceretur; & tamen quot farinæ modij, quot libræ olei in pauperrimo hoc peno relatebant? Tertiò cum Elias egestatem suam securo somno solaretur, adfuit
Daniel. c. 15. alius Angelus è cælo, & panem, & aquam ferens; vt Habacuc Danieli messorum prandium attulit.

§. I.

215. EAndem hanc singularem beneuolentiam Deus sexcentis aliis suorum amicorum in se confidentium exhibuit; farinam, panes, vinum occulta vi augendo; aut cum hæc penitus deessent, inexpectata gratia submittẽdo.

S. Paulus Anachoreta. Paulo inter Anachoretas primo annis sexaginta dimidium panem detulit corvus, integrum præsente Antonio.

Ioan. Erem. Ioannes Eremicola quatuordecim annis à nullo mortalium visus, Ceruæ lacte pastus est.

S. Rochus. Beatus Rochus aliquanto tempore panem quotidie accepit à cane; quemadmodum Elias à coruo.

Non vnus Eremicolarum illorum è palmis & cibum, & vestem impetrauit; vna illis arbor, & sator fuit, & pistor.

S. Franciscus cum suis Frat. Seraphicus P. noster S. Franciscus tam firmam, & inhæsitãtem habebat in Deo fiduciam, vt Rom. Pontifici de alimentis sciscitanti responderit: *Matrem quidem habemus pauperem, Religionum; sed patrem ditissimum.* Et hanc confidentiam suis in viaticum dare solitus erat, insinuans illud
Vers. 23. Psaltæ. Psalm. 54. *Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet.* Nec eum fefellit, aut confundit sua spes.

Nam cum semel è Dalmatia Anchonam versus nauigaret, nec aliquid secum haberet ad manducandum, diuina fretus clementia, nedum sibi, ac socio, sed pro omnibus in naue existentibus à Deo meruit annonam per Angelum exhiberi: Ita *in vita eius par. 1. Chronic. Fratr. Min. lib. 1. cap. 3.*

Aliàs cum sibi, ac toti familiæ defecisset panis, ac tantùm tres panes eis remansissent, Fratresque tunc essent numero triginta & vnum, facto signo Crucis super tres illos panes, eos multiplicauit; ita vt sufficerent nedum ad satiandum omnes illos Fratres; sed etiam ex eis remanserit cophinus fragmentorum: Ita *par. 1. lib. 1. cap. 17.*

Sic cum quidam homo in itinere illum comitans ex siti vehementi quasi deficeret; priùs à Sancto ad Deum oratione effusa, velut alter Moyses suæ fiduciæ virga è petra aquam eduxit, qua sitim illius hominis extinxit, statímque fons ille exsiccatus est: Ita *par. 1. lib. 1. c. 82.*

Sic aliàs fontem aquæ mutauit in vinum, vt plurium operariorum sitim extingueret; & paulò post vas plenum aceto in vinum generosissimũ conuertit: Ita *par 1. lib. 2. cap. 52.* Alia plura huiusmodi passim leguntur mira

miracula, quibus Dei maxima ostenditur clementia, ac prouidentia in seruum suum, in prouidendo illi victui necessaria, ob ipsius in Deum maximam fiduciam collocatam.

§. II.

Simili fiducia filia eius spiritualis primogenita S. Clara signo Crucis panem, & oleum auxit, quantum pro tota sua familia alenda satis erat: Ita *in vita eius part. 1. lib. 8. cap. 9.* 216. *S. Clara cum suis Monialib.*

Pari modo Seraphici Patris plures filij eadem fiducia imbuti, sæpiùs sibi necessaria ad vitæ sustentationem à Deo per Angelos subministrari meruerunt; vt ex variis Chronicorum locis facillimè colligi potest.

Beato Didaco seruo suo iter agenti mensam parauit Deus, & vero Israëlitæ in deserto cibaria ministrauit: Ita *ex officio ipsius Sancti; & Chronic. part. 3. lib. 5. cap. 3.* *S. Didacus.*

Beato Ioanni è Capistrano Appenninos montes transeunti vnà cum aliquibus sociis præ fame ferè pereuntibus, nec habentibus, ex quo se reficerent, ab Angelo delatus fuit pro singulis panis recens, ac delicatus: *part. 3. lib. 4. cap. 2.* *B. Ioannes à Capistr.*

Alij duo Fratres iter agentes in deserto ab Angelo sub specie Iuuenis pulcherrimi hospitio recipiuntur, cibariis reficiuntur, super fænum ad quietem capescendam adducuntur, ac mane diluculò idem Iuuenis illos vsque ad semitam rectam comitatur, statimque ab oculis eorum euanescit: *part. 2. lib. 2. cap. 1.* *Duo Fratres Minores.*

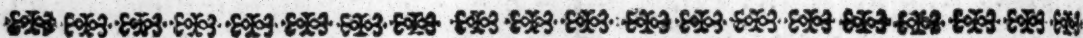
Immò quibusdam aliis Deus in se confidentibus ab ipsis dæmonibus sub forma Monachorum prouideri voluit: *p. 1. lib. c. 31.*

Alia innumera leguntur exempla, nedum in Chronicis Fratrum Min. sed omnibus historiis sacris, eorum qui ob maximam in Deum fiduciam collocatam meruerunt sibi à Deo victui necessaria administrari, quos longum nimis, ac tædiosum esset, recensere. Attamen non est reticendum hìc vnum memorabile dictu: Duo Fratres more apostolico iter agentes sine pera, sine edulio, cum die quadam nihil ad manducandum inuenissent, ob nimiam abstinentiam cibi videbantur fame perire: petierunt quidem ostiatim eleemosynam, sed pro pane pacem, ac latratus canum audierant; idcircò quasi diffidentes, omni spe vacui, mœrore, ac tristitia affecti incedebant; sed ecce obuium habent adolescentem, qui eis duos tradens panes, ac mæstitiæ causa perquisita, se Angelum manifestauit, eósque acriter reprehendens dixit: *Modicæ fidei, quare dubitastis? Cur menti vestræ non reuocastis verba toties à vestro Seraphico Patre repetita: Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet? Si fidem habuissetis, maiora vobis dona communicasset Deus.* Confidite ergo: quia *nullus sperauit in Domino, & confusus est.* 217. *Angelus hanc fiduciam insinuauit duobus Fratribus iter agentibus.* Par. 2. lib. 2. Chron. Fratr. Min. Eccl. c. 2. v. 11.

Quare optimè concludit Drexelius *de Conformat. volunt. lib. 5. cap. 1. §. 3.* dicens: *Numquam nobis est desperandum. Res angustæ domi sunt? Dominum habemus diuitem, qui numquam passus est suos extingui fame. Inimica insurgunt agmina, siue terris nata, siue inferis excitata? Ducem habemus potentiorem, qui vno flatu regnorum disperdet exercitus. Maledicæ premunt linguæ,*

&

& falsis onerant criminationibus? Deum intueamur iudicem, vindicémque, & humana non metuemus. Neque enim se vinci ab homine patietur Deus, aut munificentiam suam ab humana fiducia superari. Audet quis fidere? maiora donare audebit Deus. Audet sperare magna? vincet humanam spem Deus, & è locuplete cœlorum thesauro. longè maioribus beabit: ita vt ad pellendam ægestatem humanam, satis sit spem suam posuisse in Deo, ac de illius liberalitate magna sperasse. Ergo fide Deo: nam *beatus vir qui sperat in eo.* Psalm. 33. v. 8. *Spera in Domino, & fac bonitatem, & inhabita terram, & pasceris in diuitiis eius.* Psalm. 36. v. 3.

Frvctvs IX.

Infirmitates curat.

218. *Fiducia in Deũ infirmitates sanat.*

Nonò, hæc confidentia in Deum, ac fiducia in eius infinita bonitate, ac indeficienti fidelitate ægritudines expellit, ac morbos sanat.

Constat ex potestate à Christo in Euangelio tradita.

Quam virtutem sanandi ægrotos Christus Marci 16. communicauit omnibus in se credentibus, ac confidentibus, dicens: *Super ægros manus imponent, & benè habebunt. Quibus verbis*, ait Alphonsus à Castro, verb. Exorcismus, *Christus promisit, se numquam illorum inuocationi defuturum, qui nomen ipsius interposuerint.* Et Ioan. 14. *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet.*

Hac fiducia Apostoli, ac Sancti in nomine Iesu cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum, & cursum, sermonem mutis, sanitatem ægrotis dederunt. Hac mediante quicquid salutare à fidelibus siue per Sanctos, siue per orationem, siue per res sacras, puta breuia, agnus Dei, cruces, coronas, benedictiones, & alia id generis petitur, obtinetur.

Quæ fiducia debet esse sine hæsitatione.

Verùm, vt hac fiducia homo obtineat id quod petit, ea debet esse sine vlla hæsitatione: ita vt ægrotus (si velit à Deo optatam consequi sanitatem) debeat primò credere, quòd Deus dubio procul potest eum à tali infirmitate liberare: secundò quòd ratione suæ fidelitatis, (si sanitas fuerit saluti animæ profutura) illam infallibiliter iuxta promissiones suas ei communicabit: Ita Suarez *tom. 2. de Religione, lib. 1. de orat. cap. 24.* n. 4. & nos latè infra *part. 2. vbi de orat.*

219. Confirmat hanc veritatem Benedictus Iustinianus in illa verba Iacobi Apostoli cap. 1. *Postulet in fide nihil hæsitans. Postulat*, ait, *hoc loco Apostolus confidentiam, hoc est, spem minimè hæsitantem. Hæsitatio enim, vt in rebus agendis actionem, sic in re proposita orandi studium vel retardat, vel omninò impedit.* Ideò subiungit Apostolus: *Qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui à vento mouetur, & circumfertur: non ergo æstimet homo ille, quòd accipiat aliquid à Domino.* Quæ verba Apostolus explicans Titelmanus, ait: *Vt autem suæ petitionis consequatur effectum, illud videat, vt fide postulet, nihil addubitans. Qui enim hæsitans orat Dominum, propter instabilitatem spei suæ comparandus venit fluctui maris, qui ab omni vento nunc hùc, nunc illùc sine ordine agitatur.*

Apertè hoc docet idem Apostolus c. 5. dicens: *Infirmatur quis in vobis, inducat*

inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum; vngentes eum oleo in nomine Domini; & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus: & si in peccatis sit remittentur ei. Quæ verba clarè indicant, orandum esse ad Deum cum fiducia, si volumus in infirmitate impetrare sanitatem.

§. I.

HÆc autem fiducia nedum requiritur in curante; verùm etiam in eo, qui curandus est, (si sit adultus rationis capax) vt docere videtur Suarez *disput.8.de distinctione fidei ab omnibus donis sect.1.* Quam regulariter etiam Christus exigebat ab ægrotis antequam illis impenderet sanitatem: Sic illi languido piscinæ Ioan. 5. dixit: *Vis sanus fieri?* sic illi cæco nomine Bartimeo, qui post Iesum clamabat: *Iesu fili Dauid miserere mei*, dixit: *Quid vis, vt faciam tibi?* Marci 10. Sic aliis duobus cæcis Matthæi 9. dixit: *Creditis, quia hoc possum facere vobis?* A quibus omnibus consensu voluntatis præstito, & actu fidei elicito, ipse liberaliter eis sanitatem largitus est, dicens: *Secundum fidem vestram fiat vobis. Fides tua te saluam fecit.* Volebat enim, quòd ipsimet ægroti (si rationis erant compotes) peterent sanitatem, ac crederent, quòd posset illis tale conferre beneficium: Idcircò secundùm fidem eorum gratias illis conferebat. 220. *Fiducia in Deũ est necessaria ægroto adulto, vt sanetur.*

Hanc veritatem magis, ac magis probat, id quod accidit cuidam cæco à gentibus Bethsaidæ Christo oblato Marci 8. *in cuiusvis oculos Iesus expuens, impositis manibus suis, interrogauit eum, si quid videret: Et aspiciens ait: Video homines velut arbores ambulantes.* Ita quòd non perfectè cæpit videre; sed tantùm confusè, & imperfectè cæpit distinguere objecta. *Deinde iterum imposuit manus super oculos, & cæpit videre, & restitus est, ita vt clarè videret omnia.* Sed cur statim in principio perfectam non recepit visionem? An Christus fortasse tunc perfectam sanandi non habebat facultatem, vt perfectè citò illum sanare posset? Absit, vt dicamus hoc! Cur ergo perfectam illicò non est assecutus sanitatem, sicut alij plures cæci, muti, surdi, claudi, paralytici, aliisque ægritudinibus affecti? Theophilactus eruditè respondit: *Quia cæcus ille perfectam non habuit fidem, idcircò non statim ipsum respicere facit; sed sensim, vtpotè integra carente fide. Iuxta enim fidei magnitudinem, & sanitas datur.* *Hoc probat factum cuiusdam Cæci.*

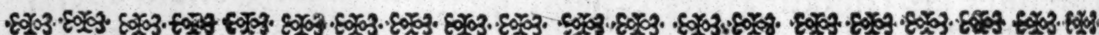
Hoc idem prorsus euenit ægrotis nostri temporis, cùm desiderio sanitatis consequendæ Sacerdotes aduocant, vt ab eis sacris benedictionibus muniantur. Nam iuxta Christi sententiam Ioan.14. *Qui credit in me opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet*, si ægroti maxima sunt muniti confidentia, quòd Deus mediante illius Sacerdotis benedictione, nedum possit illos, à tali ægritudine eripere; sed ratione suæ infinitæ bonitatis, & fidelitatis inuariabilis, eis dubio procul sit sanitatem præstiturus (si sit saluti animæ profutura) hi vtique vel optatam obtinent sanitatem, vel aliquod aliud donum: Immò quando infallibiliter vult talem conferre sanitatem, *Non solùm*, ait Tostatus quæst.165. in c.17. Matthæi, *dat desiderium petendi; sed etiam confidentiam certissimam obtinendi, &* 221. *Ægroti iuxta fidei magnitudinem sanitatẽ accipiunt.*

tunc obtinent infallibiliter id, quod petunt. Cùm autem non dignatur concedere, quod petunt, etiamsi concedat desiderium petendi, & spem aliquam obtinendi; non tamen donat fiduciam certissimam obtinendi. Et cum petant sine fide: quia hæsitant, non obtinent: vel tantùm obtinent partim, & imperfectè.

Experientia docet.

Hoc centies experientiâ mihi euenit in variis nedum obsessis, ac maleficiatis; sed etiam naturali ægritudine affectis Romæ, Venetiis, Bergomi, & alibi; Adultis enim Deus secundùm fidem eorum sanitatem impertiebat. Nam alij etsi in limine mortis existentes, & à Medicis prorsus vt incurabiles derelicti: quia fide inhæsitanti confidebant, se à Deo mediante mea benedictione, & ad Deum deprecatione consecuturos sanitatem, à fiducia sua non sunt fraudati: alij verò, quia fiducia debita carebant, idcircò sanitatem non sunt assecuti: alij quia modicam habebant fidem, incipiebant meliùs se habere, & pedetentim obtinuere sanitatem. Ita quòd iuxta fidei eorum magnitudinem, & sanitas illis dabatur. *Fili ergo in infirmitate ne despicias te ipsum; sed ora Deum, & curabit te:* quia *nullus sperauit in Domino, & confusus est.*

Eccli.c.38.v.5, c.2.v.11.

FRVCTVS X.

Defendit à Terræmotu, Fulmine, Aquarum submersione, aliisque periculis inopinatis.

222. *Confidentia in Deum defendit A Terræmotu. Sic Antiochia seruata fuit.*

DECIMÒ, defendit hæc fiducia in Deum à terræmotu, fulmine, aquarum submersione, incendiis, aliisque periculis, quibus humana fragilitas subiacet.

De terræmotu narrant Euagrius *lib.4.c.6.* Theophanes *Miscell. lib.16.* Cedrenus *in Annal.* & Nicephorus *lib. 17. cap. 3.* quòd Antiochia terræmotibus creberrimè erat quassata, præsertim anno quingentesimo vigesimo octauo, quo tempore Deus viro sancto id consilij dictauit, vt ædium foribus inscriberetur. CHRISTVS NOBISCVM; STATE. Quicumque hoc suis domibus inscripserunt, jis terræ tremores nihil obfuerunt. Inde vrbs nouo nomine dicta est Theopolis. Idem de homine illo affirmaueris, cuius pectori, seu cordi altiùs inscriptum est CHRISTVS MECVM; STO, ET ILLI FIDO. Vbi hæc ædium frons est, ibi Christus propugnator est, qui calamitatem omnem amantissimis illis vocibus solatur, *Ego sum nolite timere* nec hostem vllum, nec vlla aduersa. Ego sum adiutor in opportunitatibus, in tribulatione.

Luc.c.24.v.36.

223. *A fulmine.*

De fulmine refert Ioan. Baptista Folengius Monachus Cassinensis, quòd cum in excelsum Cassinum montem crebra cadant fulmina, ideò hac de causa cum ipsi Monachi soleant ad dæmones fugandos, ac Deum propitium habendum in sublime Cruces erigere, facere supplicationes, & vota; in Psalmum 18. ait: *Vidimus sæpe, maximo cum spectantium miraculo, & stupore, ipsius fulminis telum iamjam terris propinquum vi precum in aëre pendere, tandemq; in mediis ipsis coruscationibus vnà cum nimbis in tenuissimum vaporem resolui.* Quis tenuit fulmen, ne terram pertingeret; sed potiùs in

In Psal. 77. *Sic Monachi in monte Cassino seruati sunt.*

in vapores solueretur? Non vtique aliud, quàm oratio cum maxima fiducia ad Deum directa.

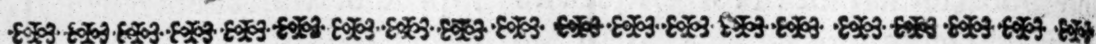
De aquarum submersione quomodo fiducia in Deum seruet, testis est Elcearius Comes notæ sanctitatis vir, de quo narrat Drexelius *de Conform. voluntat. lib. 5. cap. 4. §. 5.* quòd cum mari se commisisset Neapoli cum tota familia Prouinciam repetiturus, maxima exorta tempestate, omnibus, qui in naui existebant, nihil aliud deesse videbatur, quàm secum nauim sepeliri aquis. Solus Elcearius formidine abiecta forti animo perstabat, eadem illi serenitas, idem oris color, eadem animi constantia. Nam dum alij cum iratis fluctibus luctabantur, ille suauiter cum Deo agebat, ac cælum fiducialibus fatigabat precibus. Tandem subducta in portum naui nonnullos è suis grauiter incusauit, quòd clamoribus, & lacrymis satis ostendissent, perexigua sese fiducia in Deo niti, nimiúmque à morte abhorrere. Seorsum autem Dalphina coniux interrogabat Elcearium, an ipse solus in tam præsenti periculo desiisset esse homo, & mortem tam vicinam non timuisset? Cui ille. *Totum me*, inquit, *diuinæ voluntati tradidi, paratus, si saluis omnibus, solus haurirer fluctibus.* Hoc est, quod Hebræus sapiens monuit Prouer. cap. 3. *Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo.* 224. *Ab Aquarum submersione. Sic S. Elcearius cum tota sua familia seruatus est.* Vers. 5.

§. I.

HÆc enim fiducia est velut asylum securissimum, ad quod in omnibus periculis, tribularionibus, ac necessitatibus est confugiendum. 225. *Fiducia in Deum asylum est securissimum in omnibus periculis.*

Hoc elegantissimè docet Drexelius loco citato cap. 3. §. 2. *Si quem calamitas feriat*, inquit, *fiduciam ille in Deum augeat. Quid enim, obsecro, mi homo agis, cùm te subitus imber opprimit? in vrbe tectum, credo, subis, deprælhensus in campo patulam circunspicis arborem, qua nimbum defendas. En tibi tectum, en arborem, en asylum securissimum, fiduciam in Deum: nec vnquam opportunum esse potest in solitudine hospitium, in imbre tectum, in frigore ignis, aut balneum, atque tibi erit in omnibus aduersis fiducia in Vniuersi Dominum: quæcumque demum in te ruant procellæ, tutissimus stabis sub hoc imbricato tecto. Fide Deo, & vti nautæ cum omnia ad nauigandum comparant, ventum à Deo præstolantur; ita tu officio tuo non desis, cætera curabit Deus: tu propositiones pone, conclusionem Deo relinque, fac antecedens, consequentiam faciet Deus. Fide Deo.*

Rationem reddit Titelmanus in Psalmum. 45. vers 1. *Quia Dominus Deus noster, in quem credimus, qui nobiscum est vsque ad consummationem sæculi, ipse est tutissimum nostrum refugium, & nostra fortitudo, per quem ab obuenientibus quibuscumque periculis speramus saluari, ipso tanquam asylo intra sese nos concludente, & tanquam forti pugnatore pro nobis propugnante, adiutor est nobis magnus valde, semper paratus in omnibus tribulationibus, & malis, quæcumque nobis obuenerint, numquam derelinquens seruos suos in afflictionibus, atque periculis. Propter ergo fiduciam eius non desperabimus, neque deiiciemur, aut consternabimur animo, neque timebimus quicquam. Reuela* igitur *Domino viam tuam, & spera in eo, & ipse faciet.* 226. Psal. 36. v. 5.

FRVCTVS XI.

Victoriam reportare facit de inimicis.

227. *Fiducia in Deum vincit* VNDECIMO, hæc fiducia in Domino collocata præclaras reportare facit victorias de inimicis, provt ex eis exoritur gloria Dei, & animæ saluti magis expedit.

Hoc testatur Dauid de seipso. Hoc apertè fatetur ille strenuissimus belli Dux, ac Iudeæ, Israëlisque princeps Dauid, Psalmo 59. *Lætabor*, ait, *& partibor Sichimam*. Ego, vt rex, & princeps populi tui, ô Deus, lætabor in triumphis victoriæ, ex virtute texteræ tuæ contra aduersarios populi tui, & diuidam terram Sichem, tanquam bello partam, populo meo: *Et conuallem tabernaculorum metibor*, & vallem illam, quæ Sochor dicitur (idest tabernaculorum) ego dimetiar tanquam meo dominio, & iuri subiectam.

Eius præclara victoria recensentur. *Meus est Galaad, & meus est Manasses, & Ephraim fortitudo capitis mei.* Populus Galaad item mihi subiectus est, similiter & Manasse: populus autem Ephraim præcipua, & velut capitanea est fortitudo mea, & quasi robur ac virtus capitis (id est principatus mei) vtpote aliis tribubus potentior, bellicosior, & numerosior. *Iuda rex meus.* Tribus Iudæ regnum mihi præstat, in qua & principium fuit regni mei. *Moab olla spei meæ. In Idumeam extendam calciamentum meum: mihi alienigenæ subditi sunt.* Populus Moabitarum est mihi veluti olla, & lebes oblectationis, vnde haurire possim delicias, & oblectationem, eísque liberè vti iuxta desiderium meum. Super filias Edom extendam calciamentum meum, super illos calcabo tanquam perfecta subiectione plenissimè subiectos mihi; Philisthiim, Amalechitæ, & alienigenæ per circuitum facti sunt mihi tributarij. *Quis deducet me in Ciuitatem munitam? quis deducet me vsque in Idumæam?* Et quis est, qui me perduxit vsque in Ciuitates munitas, vt loca etiam tutissima obtinerem? Quis me deduxit Ciuitates Idumæorum admodum robustas, & populosas, vt eas cogerem sub imperium regni Dei? *Nonne Deus, qui repulisti nos? & non egredieris Deus in virtutibus nostris?* Quis alius præter te Domine, qui olim videbaris abiecisse nos; nec volebas cum exercitibus nostris ad pugnam egredi, nolebas pugnare cum exercitibus nostris, nolebas tua præsentia defendere populum tuum pugnantem; sed quasi à prælio absens permisisti vinci exercitus nostros ab aduersariis? Nunc idem ipse respexisti nos, & egressus nobiscum dedisti nobis præclaras victorias. *Da nobis auxilium de tribulatione.* Tu itaque Domine semper præsta nobis de tribulatione auxilium: cum insurrexerint aduersum nos aduersarij, & tribulatores populi tui, succurras tu nobis auxilio tuo. Quid tot copiæ nos iuuabunt, nisi tu præeas? *Quia vana salus hominis.* Prorsus vanissimum est auxilium, & salutem expectare ab humana potentia, cum tu illam habeas in manu tua. *In Deo faciemus virtutem, & ipse ad nihilum deducet tribulantes nos.* Non, inquit, nostris copiis, ac viribus freti, quia prorsus imbecilles sumus, & impotentes; sed te solo, ô Deus, fortiter agemus, in tuæ virtutis fiducia, & auxilio validissimè

dissimè agere poterimus magnæ virtutis opera tua virtute confortati viriliter. Tu quoque facillimè hostes nostros prosternes, & conculcabis: tu absque omni labore, ac sine molestia nostra, aut periculo ad nihilum deduces omnipotenti fortitudine tua aduersarios nostros, quanticunque tandem siue numero, siue fortitudine extiterint: propter quod in te semper fiducialiter perstare volumus, & tuo sancto cultui semper inhærere, neque abs te abscedere in perpetuum.

Prædicta verba ad literam sic exponunt, ac legunt Græcus, Latinus, Chaldæus, & Hebræus: ita Simeon de Muis, Franciscus Titelmanus, Ioann. Baptista Folengius, Dionysius Carthusianus, Ioannes Lorinus, & alij communiter. Non ergo mirandum, quòd Dauid tot victorias de inimicis reportauerit, tot gloriosos egerit triomphos, cum sæpiùs coram Deo se fuerit protestatus, pugnare non propriis innixus viribus, non de humana potentia confisus; sed sola Dei omnipotentia, ac virtute fretus. Sic Gigantem Goliath in nomine Domini prostrauit: sic Philistæos; sic cæteras nationes hac fiducia munitus ditioni suæ subiecit.

§. I.

Simili artificio diuino Illustrissimi viri de inimicis suis præclarissimos egere triumphos. 228.

Abrahamus cum trecentis octodecim vernis quatuor Reges aggressus vicit summa in Deum fiducia. Genes. 14. *Abrahami in Deum fiducia.*

Moyses Deo nixus quæ non prodigia patrauit? Vniuersos Ægypti exercitus vno maris sepulchro clausit. In Amalecitano bello, dum populus Israël contra Amalec pugnabat, ipse stans in vertice collis velut *Moysis.*
spectator ociosus, virgam Dei habens in manu sua totos prostrauit exercitus. Exod. cap. 17. Moysis panoplia fuit virga, & in Deum fiducia. Vers. 9.

Quid de Calebo memorem? qui tantæ fuit fiduciæ in Deum, vt tot centenis hominum millibus variè tumultuantibus, vnus ille animosè obsistens proclamarit: *Nolite rebelles esse contra Dominum, neque timeatis populum terræ huius: quia sicut panem, ita eos possumus deuorare; recessit ab eis omne præsidium: Dominus nobiscum est, nolite metuere.* Numer. cap. 14. *Calebi.* Vers. 9.

Et quantæ in Deum fiduciæ fuit Gedeon ad trituram potiùs, quàm ad militiam educatus, cui cum trecentis viris tot hostium millia & inuadere est ausus, & vincere? Iudic. cap. 7. *Gedeonis.* Vers. 20.

Sic Ezechias ingenti fiducia plenus non tantùm quindecim annos vitæ suæ auctarium impetrauit, Solisque vmbram per decem lineas reuocauit; sed insignem de inimicis victoriam reportauit. Nam priùs cilicium, quàm loricam suasit induendum, quo armatus primus ipse templum adiit, & populum ad preces, & fiduciam concipiendam hortatus: *Viriliter agite*, inquit, *& confortamini: nolite timere, nec paueatis regem Assyriorum, & vniuersam multitudinem, &c. Cum illo enim est brachium carneum, nobiscum Dominus Deus noster, qui auxiliator est noster, pugnátque pro nobis.* En plenissimam fiduciæ adhortationem! *Ezechiæ.* 2 Paralipom. c. 32. v. 7. & 8.

§. II.

229. *Iosaphati regis.* 2. Paral. c. 20. Vers. 3. Vers. 12. Vers. 15. Vers. 17. Vers. 20. Vers. 21.

NOn est silentio prætereundem id, quod accidit regi Iosaphato, cum ingens Moabitarum, & Ammonitarum exercitus ei immineret: Hic cum viribus nequaquàm par esset hosti, ingenti fiducia *totum se contulit ad rogandum Deum.* Iamque prolixiùs precatus, præclarissimam hanc clausulam adiecit: *Cum ignoremus, quid agere debeamus; hoc solùm habemus residui, vt oculos nostros dirigamus ad te.* Hîc Iahaziel diuino afflatu æstuans, proclamat è turba: *Attendite omnis Iuda, & qui habitatis Hierusalem, & tu Rex Iosaphat: Hæc Dicit Dominus vobis: Nolite timere, nec paueatis hanc multitudinem; non enim est vestra pugna, sed Dei. Non eritis vos, qui dimicabitis; sed tantummodò confidenter state, & videbitis auxilium Dei super vos.* His vocibus mirè animatus Rex Iosaphat exercitum duxit in hostem; ne verò sui milites ad tantæ multitudinis occursum trepidarent, instar strenuissimi Ducis omnium animos oratione præmuniens: *Audite me viri Iuda*, inquit, *credite in Domino Deo vestro, & securi eritis.* Et mox contra quàm fieri solet in prælio, *statuit cantores Domini, vt laudarent eum in turmis suis, & antecederent, ac voce consona dicerent: Confitemini Domino, quoniam in æternum misericordia eius.* En Regem cum milite in aciem, velut Episcopum cum Sacerdote ad templum prodeuntem! Res planè insolita, & ridicula in bellis imbellem cantantium turmam in fronte agminis collocare. Sed adfuit Deus Iosaphato tanta Dei fiducia pugnaturo. Cúmque cæpissent, non milites tela iacere; sed cantores sacra carmina canere, hostes in seipsos versi mutuis sese vulneribus conciderunt. Porro Iosaphati exercitus, cum progrederetur, omnem campum cadaueribus stratum reperit, nec supererat, cui necem liceret effugere. In tanta verò cadauerum strage spolia inuenta sunt tam opima, & copiosa, vt asportandis iis nec triduum quidem suffecerit. En quid possit sincera in Deum fiducia rerum omnium potens, inexpugnabilis!

§ III.

230. *Plurimorum victoria.*

TAceo victorias, quas Deo pugnante pro ipsis, præclarissimas obtinuerunt de inimicis suis Elisæus contra Milites Regis Samariæ; Iudith de Holoferne, eiúsque milite ingenti; Debora prophetissa de Sisara, ac grandi exercitu Regis Assyriorum; Onias summus Sacerdos de Heliodoro, eiúsque exercitu, illud duntaxat Iudæ Machabæi monitum referam memoria dignum, quod ipse suis militibus multitudinem inimicorum timentibus tradidit 1. Machab. c. 3. *Facile est*, inquit, *concludi multos in manu paucorum, & non est differentia in conspectu Dei cæli, liberare in multis, & in paucis: quoniam non in multitudine exercitus victoria belli; sed de cælo fortitudo est. Ipsi veniunt ad nos in multitudine contumaci, & superba, vt disperdant nos, &c. Sed ipse Dominus conteret eos ante faciem nostram*: Et 2. *Machab. cap.* 10. opus dignum gessit, quod à quocumque milite Christiano litteris

Iuda Machabæi maxima in Deum fiducia.

litteris aureis cordi inscribatur. Hic cum aduersus exercitum peregrinæ multitudinis cum paucis militibus prælium esset commissurus, *prius deprecatus est Dominum vnà cum suis militibus, caput terra omnes aspergentes, lumbósque ciliciis præcincti ad altaris crepidinem prouolutis, vt sibi propitius, inimicis autem eorum esset inimicus, & aduersariis aduersaretur, sicut lex dicit. Primò autem Solis ortu vtrique commiserunt: isti quidem victoriæ, & prosperitatis sponsorem cum virtute Dominum habentes; illi autem ducem belli animum habebant. Sed cum vehemens pugna esset: apparuerunt aduersariis de cælo viri quinque in equis, frenis aureis decori, ducatum Iudæis præstantes: ex quibus duo Machabæum medium habentes armis suis circumseptum incolumen conseruabant: in aduersarios autem tela, & fulmina iaciebantur, quo & cæcitate confusi, & repleti perturbatione cadebant.* En tutissimam Dei protectionem pro iis, qui in illo suam constituunt fiduciam, ab eóque omne expectant auxilium; illi omnem vim, ac fortitudinem tribuentes, ac consequenter victoriam non sibi, aut suo robori, sed eius gloriæ, & honori referentes: sicut faciebat iste dux inuictissimus, qui non suam, sed Dei victoriam appellabat: vt habetur cap. 13. eiusdem libri: *Et dato signo suis Dei victoriæ!* Ex his autem enarratis quid aliud colligitur, *quàm eos omnes, qui in alios habent imperium, monere, vt fiduciam locent in solo Deo, qui animos, hominum versat, iubetq; summa, & ima, medio cursu sistere?* ait Drexelius, *de Conformat. volunt. lib. 5. cap. 4.* Confide ergo in Deo Christiane miles: *& bellabunt aduersum te, & non præualebunt, quia ego tecum sum, ait Dominus, vt liberem te.* Hierem. cap. 1. Vestigia sequere illius Iudæ Machabæi, qui hostilem apparatum considerans, *extendit manus in cælum, & Dominum prodigia facientem inuocauit, qui non secundùm armorum potentiam; sed prout ipsi placeat, dat dignis victoriam.* Nec ipse solùm dux ante congressum *os Domini interrogauit* ardentissimis precibus; sed & copias suas ad idem faciendum exemplo suo accendit. Ita, *qui cum eo erant, inuocato Deo, per orationes congressi sunt.* Neque tantum ad pugnæ initium; verùm etiam in ipso pugnæ furore Deum assiduè appellabant: *manu quidem pugnantes, sed Dominum cordibus orantes, prostrauerunt non minus triginta quinque millia, præsentia Dei magnificè delectati.* Hoc est, os Domini seriò interrogare.

Exod 23. v. 20. Deut. 28. v. 7.

Vers. 19. 2. Machabæor. c. vlt. Vers. 21.

Vers. 26.

Ibid. v. 27.

FRVCTVS XII.

Neminem fallit, aut confundit.

DVODECIMÒ, hæc fiducia in Deum neminem fallit, vel confundit, aut pudore afficit. Id testatur Paulus Roman. cap. 5. *Spes non confundit,* quod monitum prius fuit à Sapiente traditum Eccliss. c. 2. *Scitote,* ait, *quia nullus sperauit in Domino, & confusus est; quis enim permansit in mandatis eius, & derelictus est? aut quis inuocauit eum, & despexit illum?* In hanc fiduciam regius Psaltes sese attollens: *In te Domine speraui,* ait, *non confundar in æternum.* Scitè Augustinus in Psalmum 38. conc. 2. ante med. *Quis est,* inquit, *qui confunditur? Qui dicit, ego quod sperabam non inueni, non immeritò.*

231. *Fiducia in Deũ neminẽ fallit, vel confundit.* Vers. 11. & 12. *Testatur diuina Scriptura.* Psal. 30. v. 1.

ritò. Sperabas enim de te, aut sperabas de homine amico? maledictus autem qui spem suam ponit in homine. Confunderis, quia fefellit te spes posita in mendacio; omnis enim homo mendax. Si autem ponas spem tuam in Deo tuo, non canfunderis: quia ille, in quo spem posuisti, falli non potest. Spes non Rom.c.5.v.5. *confundit.*

Moysis ingens in Deũ fiducia. Hîc, obsecro te benigne Lector fiduciam Moysis, quàm ea pudefacta non sit, attendas. Refert Ioseph *lib. 2. Antiquit. Iud. cap. 7.* Cum Hebræi ex Ægypto disgressi, in arctum locum omnes conclusi essent, (iam enim à tergo hærebat hostis Pharao, in oculis montes, & mare fugam omnem negabant) Moyses has preces effudisse dicitur. *Domine, tuum est hoc mare, tuus & mons, qui nos claudit: & hic potest te iubente aperiri, aut in planitiem solui: potest & mare in terram verti: possumus & nos per aërem sublimes effugere, si nos ita seruari tibi placeat.* Hæc precatus, mare virga percussit, quo ictu repente scissum transituris expeditissimum iter monstrauit: sic experientia probauit, quòd spes non confundit.

§. I.

232. *Spes mundo, vel viribus humanis innixa fallit, & cõfundit.* E Conuersò spes, qua quis mundo, vel seipso nititur, fallit, atque confundit. Pulchrè Plato: *Spes mortalium*, inquit, *somnia vigilantium, aut potiùs desiderantium.* Anno Christianissimo millesimo octogesimo quarto, refert Drexelius *de Conformat. volunt. lib. 5. cap. 5. §. 1.* quòd Odo Antistes Guilielmi Angliæ Regis frater sortilegorum vaticiniis inductus, proximum (à Gregorio VII.) Pontificem se futurum credidit, & vt viam sibi muniret ad hoc solium per argenteos gradus, pecuniam per nefas vndecumque contraxit, iámque Romanis arcibus spe imminens, à Fratre Guilielmo in carcerem coniectus est, vbi totum peregit triennium: hoc scilicet solium huic spei debebatur. Nec vnquã Odo Romanam thiaram suo capite recepit. Ita multis aliis spes sua dedecori est, & damno: *Spes* Vers. 15. *impij*, ait Sapiens. Sap. c. 5. *tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur: & tanquam spuma gracilis, quæ à procella dispergitur: & tanquam fumus, qui à vento diffusus est: & tanquam memoria hospitis vnius diei prætereuntis.*

Experientia quotidiana hoc docet. Hoc experientia probant in dies, qui humanis fauoribus nituntur. Est famulus, cui in suo Domino plurimum fiduciæ: breui mors Dominum rapit, & iam tota famuli spes vbi est? Alius patrono nititur opulento, ac potente; patronus moritur, aut ipsius opes, ac potentia imminuuntur; ita iam huius spes vbi est? Iam vt lanugo à vento ablata: iam vt spuma à procella dispersa. Filij subinde parentum auctoritate, officiis, dignitate præclarè se defensos credunt; subitò Deus aufert hoc vmbraculum, sicut hæderam exsiccauit, subter cuius vmbra Ionas Propheta quiescebat, & velut fumum illam dignitatem diffundit; ita vt miseri contra quam sperarant, vrantur à sole, & excæcentur à fumo: quia Psal. 145. v. 3. consilium Psaltes non seruauerunt, dicentis: *Nolite confidere in principi-* Ibid. v. 4. & 5. *bus: in filiis hominum, in quibus non est salus. Beatus* ergo, *cuius Deus Ia-* Eccli. cap. 2. vers. 11. *cob adiutor eius, spes eius in Domino Deo ipsius*, quia *nullus sperauit in Domino, & confusus est.*

FRVCTVS

FRVCTVS XIII.

Maximam vitæ affert Tranquillitatem.

TERTIODECIMÒ, qui Deo seriò fidit, officia sua, quamvis latissimè pateant, sine tumultu obit, etiã inter aduersa lætus. *Lætentur omnes*, ait Psaltes Psal. 5. *qui sperant in te Domine*, & Psal. 2. *Beati omnes, qui confidunt in eo*, & Paulus Rom. cap. 8. *Spe*, ait, *salui facti sumus*. 233. *Fiducia in Deum hominem quietat.*

Hoc testatur Augustinus pulcherrimè pro more suo in verba Psalmi 127. *Labores manuum tuarum, quia manducabis, beatus es, & benè tibi erit. Quasi peruersè*, inquit, *videtur dicere non intelligentibus; debuit enim dicere, fructum laborum tuorum manducabis. Multi enim manducant fructum laborum suorum: qui laborant in vinea, ipsum laborem non manducant; sed quod de labore ipsorum nascitur, &c. Quid sibi vult labores fructuum tuorum manducabis? Modò labores habemus, fructus postea erit. Sed quia & ipsi labores non sunt sine gaudio propter spem, de qua paulò ante diximus: Spe gaudentes, in tribulatione patientes: modò nos ipsi labores nostri iucundant, & lætos nos faciunt de spe. Si ergo labor noster potuit manducari, & potuit iucundari, manducatus fructus laboris ipsius qualis erit?* Aug. tom. 8. *Testantur Patres.*

Id perpolitè Ioan. Baptista Folengius in illa verba Psalmi 145. *Beatus cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in Domino Deo ipsius*, testatur dicens: *Felix nimirum, atque iterum felix is est, cui Deus Iacob, Deus, inquam, ille, quem Sanctæ volunt animæ, & adorant, est præsidio, cuiúsque fiducia solùm Domino Deo suo, non conseruis se interdum debilioribus nititur. Qui Deus cæli auctor est, terræque, marísque, atque omnium omninò rerum, quæ in illis insunt*, conditor. Idem repetit in illa verba Psalmi 33. vers. 8. *Beatus vir, qui sperat in eo*, dicens. *Felix, ille, qui fidei illius sese committit penitus.* vers. 4.

Idipsum eruditè docet Titelmanus in eadem verba: *Verè beatus est*, ait, *vir ille, & securus est de bona salute, quisquis spem suam, & fiduciam in eo constituit, illique ex toto corde suam animam, & seipsum in benefactis commendat.* Eadem verba repetit in illa verba Psalmi 39. *Beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius* & Psal. 145. in illa verba: *Beatus, cuius Deus Iacob, &c.* supra relata, dicens: *Qui spem suam omnem, atque fiduciam constituit in Domino Deo suo, qui creauit de nihilo cælum, & terram, & maria, & omnia, quæ in eis sunt, cælestia, atque terrestria; per quam rerum creationem nota fit omnipotentia eius, cui soli potestas competit veram salutem donandi. In hoc* (inquam) *qui sperat, beatus est, qui præter quòd est omnipotens, & saluare potens, est etiam fidelissimus in omnibus verbis suis, custodiens veritatem promissionum suarum, & fidem seruans in sempiternum, ita vt mentiri aliquando non possit, neque fallere.* Fide ergo Deo ex toto corde tuo, & felix eris, tranquillus, atque beatus. 234.

FRVCTVS XIV.

Exaltat homines etiam in hac vita.

QVINTODECIMÒ; qui fiduciam suam cõstituit in Deum, meretur à Deo etiam in hac vita honoribus decorati, ac fauoribus ampliari. 235. *Fiducia in Deũ exaltat etiam in hac vita.*

Id probat Folengius in illa verba Psal. 90. *Clamabit ad me, &c.* (*Inuocabit me*, vertit Felix, *& respondebo illi.*) *Vide*, ait, *certam de Diuino præsidio pollicitationem. Respondebo*, inquit, *illi: hoc est, illius votis annuam, adero, fauebóque illi. Neque id satis quidem, ô cæcas mentes: illum illum (inquam) haud multò pridem mihi infensum: modò verò spe mihi, atque amore reconciliatum, non solùm à periculis illis vitæ continuis, & ærumnis eximam; verùm etiam inter homines honoratum, cunctísque verendum faciam.* Idipsum testatur Simeon de Muis in eadem verba ferè iisdem verbis.

Hæc fuerunt exaltati Abraham. Rom. c. 4. ver. 18. 20. 21.

Sic Abraham, qui Deo fretus *contra spem in spem credidit*, vt ait Paulus, *qui in repromissione Dei non hæsitauit diffidentia, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo, plenissimè sciens; quia quæcumque promisit, potens est, & facere*, qui filium suum vnigenitum diuinæ voluntati mactare non recusauit, meruit fieri conscius secretorum Dei, ac nuncupari pater multarum gentium.

Ioseph. Iosephus toties ad extremas deuolutus miserias, & angustias, quia tamen non cecidit animo; sed cor eius erat fiduciam habens in Domino, ad tam sublime solium meruit exaltari.

Dauid. Dauid Rex Hebronis ad tantum sanctitatis fastigium, ac regium thronum euexit summa in Deum fiducia: hac ille virtute pollebat, si vllus vnquam mortalium. Inspice Psalmos, & mecum senties; quàm ille assiduè, & ore, & pectore versabat hæc talia: *Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo? Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo?*

Psalm. 17.

Daniel. Daniel ob fiduciam in Deum constitutam, meruit nedum inter impastos leones illæsus, & tutus seruari; sed princeps constitui super prouincias, & regna.

Tobias. Tobias in hoc genere admirandus: Facultates, & patriam, & oculorum vsum perdidit, egenus, & exul, & cæcus; fiduciam tamen retinuit tenacissimè. Et licèt tàm cognati, quàm vxor, & parentes ipsum irriderent, dicerentque. *Vbi est spes tua, pro qua eleemosinas, & sepulturas faciebas.* Manifestè vana facta est spes tua, ipse tamen eos increpans: *Nolite ita loqui*, aiebat, *quoniam filij Sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quam Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo.* Hæc ei fiducia, & facultates, & patriam, & oculorum vsum restituit, & præmium insuper contulit æternum.

Tob. cap. 2. vers. 16 & 18

236. *Iob.* Non minori fiducia in Deum præditus fuit Iob. Adfuit dæmon (Deo permittente, ac facultatem dante) qui vastauit, mactauit, ac depopulatus est omnia. Ventus liberos, ignis partem pecudis, hostis cætera rapuit. Iob ipse in fimetum è solio eiectus est. At ipse tam fuit incredibili constantia, ac fiducia præditus, vt dixerit. *Etiamsi Deus occiderit me; in ipso tamen sperabo.* De futuris nil angor, *Deus prouidebit.* Sed audite denuo indicem bonorum Iob. *Et facta sunt ei quatuordecim millia ouium* (pro septem millibus) *& sex millia camelorum* (pro tribus) *& mille iuga boum* (pro quingentis) *& mille asinæ*, cum antea quingentas solùm habuerit: geminato fænore omnia redierunt. Immo & liberi sunt redditi. Nam iterum *fuerunt ei septem filij, & tres filiæ.* Fidite ergo Deo, quia, vt ait Scribonius in Super. Relig. lib. 1. cap. 27. *Gaudet Deus beneficiis dandis, & munificentiæ suæ dona spargit in eos præcipuè, qui in magnam exurgunt*

Iob c. 113. vers. 15. Idem c. 42. Vers. 13.

gunt fiduciam. Benedictus vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia eius. Hieremias cap. 17. vers. 7.

FRVCTVS XV.

Facit homines velut omnipotentes.

QVINTODECIMÒ; Per veram in Deum fiduciam velut omnipotentes efficimur. 137. *Fiducia in Deum facit velut omnipotentes.*

Liberè proclamat Paulus Philipp. c. 4. *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Et quamvis cuique nostrûm hîc obiici possit: Tu longè sequere, & Pauli vestigia adora. Nihilominus tamen quis illorum, qui Deo fidunt, non animosè dicat cum Iob cap. 17. *Pone me iuxta te, & cuiusvis manus pugnet contra me?* Vers. 3. Vers. 31.

Vel cum Paulo Apostolo Rom. cap. 8. *Si Deus pro nobis quis contra nos?* Sed quid opus testimoniis? Christus disertissimè: *Si potes credere*, inquit, *omnia possibilia sunt credenti.* In quæ Domini verba egregiè Bernardus: *Quidni*, inquit, *omnia possibilia sint innitenti super eum, qui omnia potest? Nil omnipotentiam Dei clariorem reddit, quàm quòd omnipotentes facit omnes, qui in se sperant. An non omnipotens, cui omnia possibilia sunt?* Marc. c. 9. v. 23. Bern. serm. 85. in Cantic. *Hoc testatur diuina Scriptura. Confirmant Patres.*

Idipsum insinuauit Apostolis Matthæi 17. cum enim ipsum interrogassent, cur non & ipsi lunaticum adolescentem illum à dæmone obsessum potuerint liberare: Christus causam omnem diffidentiæ ascribens: *Propter incredulitatem*, inquit, *vestram: Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic, transi hinc illuc: & transibit, & nihil impossibile erit vobis.* Quæ verba explicans Drexelius *de Conformat. volunt. lib. 5. cap.* 5. ait: *Hîc non christiana solummodo fides commendatur; sed & illa fiducia, quæ diuina se Omnipotentia sic induit, vt ardua quævis aggrediatur, & admiranda patret.* Quamvis Christus non dixerit: *Edite miracula*, sed *Habete fidem Dei*: quærelas contra Dei dispositionem omittite, pusillanimitatem ad ardua trepidantem vincite, omnem à vobis diffidentiam expellite. *Amen dico vobis: quia quicumque dixerit huic monti: Tollere, & mittere in mare, & non hæsitauerit in corde suo; sed crediderit, quia quodcumq; dixerit, fiat, fiet. Quod vtique fieri potuisset*, ait Venerabilis Beda lib. 3. Comment. in Mar. *si id necessitas fieri poposcisset. Quomodo legimus factum precibus B. Gregorij Neocæsareæ Ponti Antistitis viri meritis, & virtutibus eximij, vt mons in terra tantùm cederet, quantùm incolæ ciuitatis opus habebant. Cum enim volens ædificare Ecclesiam in loco apto, videret eum angustiorem esse, quàm res exigebat, eò quòd ex vna parte rupe maris, ex alia monte proximo coarctaretur: venit nocte ad locum, & genibus flexis admonuit Dominum promissionis suæ, vt montem longiùs iuxta fidem petentis ageret. Et mane facto reuersus inuenit montem tantum spatij reliquisse structoribus Ecclesiæ, quantum opus habuerant. Poterat ergo hic, poterat alius quis eiusdem meriti vir, (si opportunitas exegisset,) impetrare à Domino merito fidei, vt etiam mons tolleretur, & mitteretur in mare.* Marci c. 11.

§. I.

238. *Creaturæ insensibiles obediunt ei, qui confidit in Deum.*

HAnc veritatem confirmat Alphonsus à Castro, *lib. 6. aduersus Hæreses verbo Exorcismus*, illa verba explicans Lucæ 17. *Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro: eradicare, & transplantare in mare, & obediet vobis. At arbor morus*, ait, *sensum non habet, & iussa fidelium præcipientium adimplet.*

Verùm si huiusmodi creaturæ sensum non habent, quomodo possunt iussa fidelium præcipientium audire, nedum adimplere?

Modus explicatur, quo creaturæ insensibiles iussa præcipientis intelligunt.

Huic difficultati eleganter respondet Suarez, *tom. 2. de Religione lib. 4. de Adiurat. n. 13.* dicens: *Possunt creaturæ irrationales adiurari per immediatam efficaciam supernaturalem, quæ directè, & immediatè versetur circa suum effectum; & quia huiusmodi efficacia solet per imperium explicari, ideò dicimus hoc modo posse has creaturas in se etiam adiurari imperio: non quia illæ percipere valeant morale imperium, aut sese mouere ad intelligentiam illius; sed quia* (teste Hieronymo, Matthæi 8.) *omnes creaturæ sentiunt Creatorem, non errore hæreticorum, qui omnia putant animantia; sed majestate conditoris, quæ apud nos insensibilia, illi sensibilia sunt.* Sic enim exponit, quod de Christo ibi dicitur, quòd *surgens imperauit ventis, & mari*, & secuta est obedientia, ita vt videntes mirati fuerint, dicentes: *Quis est hîc, quia venti, & mare obediunt ei? Quod ergo tunc fecit Christus virtute propria*, ait Suarez, *possunt facere serui eius in fide, & virtute illius*: vt ipse dixit Ioannis 14. *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet. Possunt enim imperare huic monti, vt hinc transferatur, & faciet; & locustis, vt recedant, & obedient, non morali; sed (vt ita dicam) physica obedientia:* videlicet diuina virtute impellente.

Matt. c. 8. v. 26. Vers. 28. Mar. 4. v. 27.

Hac fiducia possunt mirabilia operari homines: vt fecerunt serui Dei.

239. *Moyses.*

Hoc modo Moyses imperauit aquis, vt conuerterentur in sanguinem; fluminibus, vt ranas emitterent; pulueri, vt produceret scinifes, & muscas; & sic de aliis signis, quæ fecit Moyses in eductione populi Israelis de Ægypto.

Iosue.

Sic Iosue Dux belli incredibili prorsus fiducia pollens, ausus est imperare Soli, ac dicere: *Sol contra Gabaon ne mouearis. Stetit itaque Sol in medio cæli, & non festinauit occumbere spatio vnius diei. Non fuit antea, & postea tam longa dies, obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Israël*, id est, exaudiente Deo vocem hominis, ac pugnante pro Israël.

Ios. c. 10. v. 12. 13. 14.

Ezechias.

Sic Ezechias solis vmbram per decem lineas reuocauit. Sicut autem Iosue solem stitit: ita Ezechias solem retroegit itinere prorsus immenso. *Nimirum animus Deo fidens Deum impellit, vt orbem turbet, & naturas mutet*, ait Drexelius, *lib. 5. cap. 4.*

Apostoli Discipuli Domini.

Hac fiducia Apostoli, Discipuli Domini, ac omnes Sancti miracula fecerunt, dantes cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum, & cursum, sermonem mutis, vitam mortuis, ac dæmones ab obsessis corporibus effugantes.

Fiducia huiusmodi dicitur gratia miraculorum, seu operatio virtutū.

Vnde prout hac fiducia homines miracula operantur, dicuntur donati esse à Deo gratia miraculorum, seu (vt alij dicunt) operatione virtutum, ad quam reducitur etiam expulso dæmonum solùm per fidem, seclusa

exorci

exorcistica potestate: Nam expellere dæmones per potestatem Ordinis exorcistatus, non est miraculum; cum sic fiat iure ordinario. Vt verò per huiusmodi fiduciam ægrotos sanant, dicuntur gratia sanitatum esse prædici, quæ licèt ratione formali non differat à gratia miraculorum, vt docet Suarez, *disput.* 8. *de distinct. fidei ab omnibus donis. sect.* 2. attamen tàm operatio virtutum, quàm gratia sanitatum peculiariter à D. Paulo numerantur, & distinguuntur; quia singularem quamdam vim habent ad mouendos homines, & ad afficiendas eorum voluntates: quia non solùm sunt miracula, sed etiam beneficia: vt D. Thomas docuit, 2.2.*q.* 178.*ar.* 1. *ad* 4.

§. II.

QVoquo modo autem sumatur fiducia siue pro operatione virtutum ad expellendos dæmones, seclusa exorcistica potestate; siue pro gratia sanitatum ad ægrotos sanandos: siue pro fide miraculorum ad miracula facienda, vt per eam obtineatur id, quod petitur, debet esse firma, & non hæsitans, vt supra docuimus. *n.* 192. & 193. Præclarissimè hoc fatetur D. Bernardus in Psal. 90. serm. 15. post medium. *Dulcissima liberalitas,* inquit, *in se sperantibus non deest. Hoc enim est totum hominis meritum, si totam spem suam ponat in eo, qui totum hominem saluum fecit. In te sperauerunt Patres nostri, sperauerunt, & liberasti eos: ad te clamauerunt, & salui facti sunt; in te sperauerunt, & non sunt confusi. Sperate in eo omnis congregatio populi: quemcumque enim locum calcauerit pes vester, vester erit. Pes vester vtique spes vestra est, & quantumcumque illa processerit, obtinebit, si tamen in Deum tota figatur, vt firma sit, & non titubet.*

240.
Fiducia quoquo modo sumpta debet esse firma, & sine hæsitatione. Testantur Patres.

Idipsum eruditissimè docet Cassianus Collatione 19. cap. 32. *Cum orantes,* inquit, *nulla nos interpellauerit hæsitatio, & fiduciam petitionis nostræ quadam desperatione deiecerit; sed obtinuisse nos hora ipsa orationis effusione, quod poscimus, senserimus, non ambigamus, preces nostras ad Deum efficaciter penetrasse. Tantùm enim quis exaudiri, atque obtinere merebitur, quantùm vel inspici se à Deo, vel Deum crediderit posse præstare: Irretractabilis namque est Domini nostri sententia: Quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient vobis.*

Affirmant hoc Tostatus, ac Suarez *loco citato n.* 192. 193. Quibus consentit Vasquez, 1.2. *disput.* 209. *cap.* 4. *num.* 26.

FRVCTVS XVI.

Dat Vitam longam in præsenti sæculo, & Beatitudinem in futuro.

VLTIMÒ, qui in Deum ex corde in omnibus actionibus suis totam suam constituit fiduciam vita longa à Deo donatur in hoc sæculo, & gaudiis æternis perfruitur in futuro.

241.
Fiducia in Deum dat vitam longam in hoc sæculo.

Hæc est promissio Dei facta per Prophetam Regium Psal. 90. illis verbis: *Longitudine dierum replebo illum, & ostendam illi salutare meum. (Longitudine*

gitudine dierum replebo eum in hac vita) legit Simeon de Muis, *faciam, vt multos annos in terris viuat, tandémque deficiens moriatur in senectute bona, senex, & plenus, ac satur dierum instar Abraham, Isaac, ac Dauidis. Non solùm,* inquit, *faciam, vt senescat, sed etiam vt ad extremam senectutem perueniat: hanc enim vim habet (longitudine dierum replebo eum).* Promissio porrò, quæ hoc versu continetur, etsi prima fronte fallere interdum videatur, non tamen fallit. Nam hoc tenendum est, promissiones temporales semper esse intelligendas sub hac conditione; modò expediat, vt fiat, quod promissum est. Igitur quia pios citiùs interdum è vita migrare, & ipsis, & publicæ Ecclesiæ saluti vtile est; rapiuntúrque, ne malitia mutet intellectũ eorum: nihil mirum videri debet, si non semper ad extremam ætatem, sicut in hoc versu promittitur, pij annos perducant. Neque verò vir *iustus si morte præoccupatus fuerit*, minùs propterea senex, & plenus dierum existimandus est. *Senectus enim venerabilis est, non diuturna, neque annorum numero computata: sed cani sunt sensus hominis. Et ætas senectutis vita immaculata.* Ac vir *consummatus in breui expleuit tempora multa.* Et quia *placita erat Deo anima illius: propter hoc properauit educere eum de medio iniquieatum.*

Hæc promissio Dei intelligitur conditionatè, nempe si expediat.

Sapientiæ c. 4.

Et in futuro sæculo, id est in altera vita *ostendam illi*, ait Dominus, *salutare meum.* Ita ex R. Ezra, & R. Kimmhi. *Faciam illum,* ait Titelmanus in persona Dei, *meæ salutis participem; meam salutem illum videre, gustare, experiri, & possidere faciam, & meam gloriam, meam diuinitatem, (quæ est salus, & vita omnium Beatorum) ego illi ostendam, ita vt facie me contueatur ad faciem, quomodo videt homo facie ad faciem amicum, & proximum suum, vt qui in hoc tempore in me sperauit, quem non videbat, in æternitate perpetua meæ diuinitatis visione, atque perfecta fruitione mecum lætetur per omnia sæcula sæculorum. Amen.*

Obtinet beatitudinem in futuro.

Hi sunt fructus sexdecim dulces gutturi illius, qui in Domino suam collocat fiduciam. Qui potest eos capere, capiat.

QVÆSTIO IV.

Quomodo hæc Fiducia possit facilè acquiri.

241. QVONIAM *par. 2. vbi de Oratione ad Deum,* ea, quæ maximoperè conducunt ad huiusmodi fiduciam comparandam, exactissimè pertractamus, hîc duntaxat ex omnibus prædictis fructibus paruam diuinarum promissionum, quæ plurimùm præstant ad talem fiduciam in nobis facillimè excitandam, syluam formamus; vt nedum Exorcistæ, ac Parochi; sed cuncti sacrarum Literarum gnari huiusmodi sententia sæpiùs præoculis habentes, ac intellectu attentè contemplantes ad actus fiduciæ eliciendos promptiùs disponantur. Nam *quæcumque*, ait Apostolus Rom. c. 15. *scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: vt per patientiam, & consolationem Scripturarum spem habeamus.* In Scripturis enim sanctis vix vllum inuenitur caput, vt benè obseruauit P. Ludouicus Granat *lib. 7. memoral. cap. 9.* in quo Deus opem, gratiam, & confidentiam omnibus illis non promittat, qui in illo confidunt.

Hæc fiducia facilè acquiritur per attentam, ac deuotam lectionem, ac considerationem sacrarum Scripturarum.

Sylua parua diuinarum Scripturarum.

Bea

Beatiſſimus Rex Dauid huius fiduciæ magiſter excellentiſſimus hanc vnam pleno ore ingerit in Pſalmis penè omnibus. Et quàm illa confidentis animi ſunt? Quorum verſiculi aliqui, ſicut & aliorum ſacræ Scripturæ locorum ſententiæ aliquæ hîc ſubiiciuntur.

Beati omnes, qui confidunt in eo. Pſal. 2. verſ. 13.

Quoniam tu Domine ſingulariter in ſpe conſtituiſti me. Pſ. 4. verſ. 10.

Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus. Pſ. 17. verſ. 2.

Deus meus adiutor meus, & ſperabo in eum. verſ. 3.

Protector meus, & cornu ſalutis meæ, & ſuſceptor meus. verſ. 4.

Dominus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo? Pſ. 26. verſ. 1.

Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo? verſ. 2.

Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum. verſ. 5.

Si exurgat aduerſum me prælium: in hoc ego ſperabo. ibi.

In te Domine ſperaui, non confundar in æternum. Pſ. 30. & 70. v. 1.

Et non delinquent omnes, qui ſperant in eo. Pſ. 33. verſ. 23.

Spera in Domino, & fac bonitatem, & inhabita terram, & paſceris in diuitiis eius. Pſ. 36. verſ. 3.

Reuela Domino viam tuam, & ſpera in eo, & ipſe faciet. verſ. 5.

Beatus, cuius nomen Domini ſpes eius, & non reſpexit in vanitates, & inſanias falſas. Pſ. 39. verſ. 5.

Inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me. Pſ. 49. verſ. 15.

Iacta ſuper Dominum curam tuam, & ipſe te enutriet. Pſ. 54. verſ. 23.

Qui habitat in adiutorio Altiſſimi, in protectione Dei cœli commorabitur. Pſ. 90. verſ. 1.

Quoniam Angelis ſuis Deus mandauit de te, vt cuſtodiant te in omnibus viis tuis. verſ. 11.

Super aſpidem, & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem. verſ. 13.

Quoniam in me ſperauit liberabo eum, protegam eum, quoniam cognouit nomen meum. verſ. 14.

Clamabit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipſo ſum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum. verſ. 15.

Longitudine dierum replebo eum, & oſtendam illi ſalutare meum. verſ. 16.

Qui timent Dominum, ſperauerunt in Domino: adiutor Pſ. 113. ver. 11.

eorum,

eorum, & protector eorum est.

Ps. 117. vers. 8. Bonum est confidere in Domino, quàm confidere in homine.

vers. 9. Bonum est sperare in Domino, quàm sperare in principibus.

Ps. 124. vers. 1. Qui confidunt in Domino, sicut mons Syon, non commouebitur in æternum, qui habitat in Ierusalem.

Ps 145. vers. 5. Beatus, cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in Domino Deo ipsius.

Ps. 146. ver. 22. Beneplacitum est Domino super timentes eum, & in eis, qui sperant super misericordia eius.

243. Erat quidem huic Regi cor amplissimum, & plenissimum ingenti fiducia in Deum: nimirum hos eructarat, quos biberat fontes.

Sed videas, eamdem fiduciam sapientissimos, ac sanctissimos viros plurimùm semper commendasse? Illud sapientiæ miraculum Salomon ait:

Prouer. vers. 4. Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo, & ne innitaris prudentiæ tuæ.

vers. 5. In omnibus vijs tuis cogita illum, & ipse diriget gressus tuos.

Eccli. 2. v. 11. Nullus sperauit in Domino, & confusus est.

cap. 11. ver. 22. Confide in Domino, & mane in loco tuo.

cap. 38. vers. 9. Fili in infirmitate ne despicias te ipsum: sed ora Deum, & curabit te.

Hierem. c. 10. vers. 19. Bellabunt aduersum te, & non præualebunt, quia ego tecum sum, dicit Dominus, vt liberem te.

cap. 17. ver. 7. Benedictus vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia eius.

Dan. c. 3. v. 41. Non est confusio confidentibus in te.

cap. 13. v. 60. Benedixerunt Deum, qui saluat sperantes in se.

1. Mach. c. 2. vers. 61. Cogitate per generationem, & generationem: quia omnes, qui sperant in eum, non infirmantur.

Considera, benigne Lector, quæ Christus, qui est veritas, quæ nec falli potest, nec fallere, sæpiùs docuit apud Euangelistas.

Matth. 7. v. 7. 8. Luc. 12. v. 9. 10. Petite & dabitur vobis, quærite & inuenietis, pulsate & aperietur vobis, omnis enim qui petit, accipit, & qui querit inuenit, & pulsanti aperietur.

Matth. 9. v. 28. Creditis, quòd possum facere hoc.

vers. 29. Secundùm fidem vestram fiat vobis.

Matth. 17. v. 19 Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic:

transi

tranſi hinc illuc, & tranſibit, & nihil impoſſibile erit vobis.

Omnia quæcumque petieritis in oratione credentes, accipietis. Matt.21.V.22.

Si potes credere, omnia poſſibilia ſunt credenti. Mar.9. V. 22.

Quid vis, vt faciam tibi? c. 10. ver. 51.

Habete fidem Dei. Amen dico vobis, quia quicumque dixerit huic monti: Tollere, & mittere in mare, & non hęſitauerit in corde ſuo; ſed crediderit, quia quodcumq; dixerit, fiat, fiet ei. Propterea dico vobis, omnia quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient vobis. c. 11. verſ. 23.

Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur. In nomine meo dęmonia eijcient: linguis loquentur nouis: ſerpentes tollent: & ſi mortiferum quid biberint, non eis nocebit: ſuper ægros manus imponent, & bene habebunt. c. 16. verſ. 17. Verſ. 18.

Quis ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? Aut piſcem: numquid pro piſce ſerpentem dabit illi? Aut ſi petierit ouum; nunquid porriget illi ſcorpionem? Si ergo vos, cum ſitis mali, noſtis bona dare filijs veſtris, quantò magis Pater veſter de cęlo dabit ſpiritum bonum petentibus ſe? Luc.11.ver.11.

Conſiderate lilia, quomodo creſcunt, non laborant, neque nent: dico autem vobis, nec Salomom in omni gloria ſua veſtiebatur ſicut vnum ex iſtis. Si autem fœnum, quod hodie eſt in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus ſic veſtit, quantò magis vos puſillæ fidei? Pater veſter ſcit, quia his indigetis. c. 12. ver. 27.

Si habueritis fidem, ſicut granum ſinapis, dicetis huic arbori moro: eradicare, & tranſplantare in mare, & obediet vobis. c. 17. verſ. 6.

Vis ſanus fieri? Ioan.5. ver. 7.

Amen amen dico vobis, qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipſe faciet, & maiora horum faciet: quia ego vado ad Patrem. Et quodcumque petieritis in nomine meo, hoc faciam. c. 14. ver. 12. Verſ. 13. Verſ. 14.

Si manſeritis in me, & verba mea in vobis manſerint: quodcumque volueritis, petetis, & fiet vobis. c. 15. Verſ. 7.

Omnis, quicumque inuocauerit nomen Domini, ſaluus erit. Act.2. Verſ. 21.

Spes autem non confundit: quia charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum, qui datus eſt nobis. Rom.5. Verſ. 5.

cap. 8. vers. 1. Nihil est damnationis his, qui sunt in Christo Iesu, qui non secundùm carnem ambulant.

Vers. 24. Spe salui facti sumus.

Vers. 31. Si Deus pro nobis, quis contra nos: Qui etiam proprio filio suo non pepercit? sed pro nobis omnibus tradidit illum: Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit?

cap. 10. ver. 11. Omnis, qui credit in illum, non confundetur.

Vers. 12. Idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illum. Omnis enim quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit.

Eph. 3. ver. 12. In quo habemus fiduciam, & accessum in confidentia per fidem eius.

Hæbr. 4. v. 16. Adeamus cum fiducia ad thronum gratiæ eius, vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.

Iacob. c. 1. v. 5. Si quis vestrûm indiget sapientia: postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter: & non improperat, & dabitur ei. Postu-

vers. 6. let autem in fide nihil hæsitans. Qui enim hæsitat similis est

vers. 7. fluctui maris: qui à vento mouetur, & circumfertur. Non ergo æstimet homo ille, quòd accipiat aliquid à Domino.

Ioan. c. 3. v. 3. Omnis, qui habet hanc spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est.

vers. 6.

vers. 21. In hoc apparuit filius Dei, vt dissoluat opera diaboli.

vers. 22. Si cor nostrum non reprenderit nos, fiduciam habemus ad eum, & quicquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam

vers. 23. mandata eius custodimus: & quæ sunt placita coram eo faci-

vers. 24. mus.

Et hoc mandatum est eius: vt credamus in Nomine filij eius Iesu-Christi.

Hæc est fiducia, quam habemus ad eum: quia quodcunque petierimus secundùm voluntatem eius, audit nos.

244. *Veritas dictarum sententiarum est infallibilis.*

Quæ sententiæ, ac verba sunt ita vera, quòd potius Cælum, & terra destruentur, quàm ipsa non adimpleantur: vt ait ipsemet Christus Matthæi 24. *Cælum, & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.* Quod priùs per Dauid manifestauerat Psal. 88. vers. 35. dicens: *Neque profanabo testamentum meum; & quæ procedunt de labijs meis non faciam irrita.* & Psalm. 144. ipsemet Dauid fatetur hanc veritatem vers. 14. *Fidelis Deus in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis.*

Quare si Exorcista, vel Parochus, vel quicumque Christi fidelis sacrarum

crarum litterarum gnarus ad huiusmodi verba diuina sæpissimè mentis oculos dirigat, ac deuotè meditabitur in corde suo, ea non tantùm implicitè credendo; sed circa singula, vel eorum aliqua fidei actus implicitè eliciendo, ac voluntate firma eis adhærendo, tunc fides, quæ est habitus, ac virtus Theologica, in eo fiet maior ex parte intellectus propter maiorem certitudinem, & firmitatem: & ex parte voluntatis fiducia fiet maior propter maiorem promptitudinem, seu deuotionem: quia secundùm maiorem firmitatem fidei in intellectu, fiducia magis, ac magis augetur in voluntate; quia veluti panoplia armatus se, & suos ab inimicis tàm visibilibus, quàm inuisibilibus, & à quibuscumque rebus aduersis tueri; ac veluti Mosayca virga omnia saluti animæ, & corporis necessaria obtinere, Deumque in cunctis necessitatibus propitium habere poterit. *Nolite itaq; amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem.*

Quas Exorcista ac Parochus non tantùm credere debent; sed eis firmiter voluntate adhærere.

Hæbr. 10. v. 35.

Articulus III.

De Charitate erga Deum, & Proximum.

Tertia virtus, qua fulgere debet Exorcista, est Charitas: quæ secundùm Augustin. *lib.* 14. *de Ciuitate Dei c.* 7. & Theologos communiter *in* 3. *Sent. dist.* 27. *est animi affectio, qua diligitur Deus propter se, & proximus propter Deum.* 245.

Charitas describitur. D. Tho. 2. 2. quæst. 23.

Quod indicat typus similis filio hominis, qui oculos habebat tanquam ignis; faciem, sicut sol lucet in virtute sua; & pedes similes aurichalco tanquam in camino ardenti. Nam quis est ille ignis caput, & pedes inflammans, & ardens in vtraque hominis extrema parte, nisi charitas, quæ sursum in Deum dirigitur, & deorsum vergit ad proximum: Qua homo flagrans oculos habet ignitos, cognitione lucentes, & faciem ardentem amore, vt nihil aliud aspiciat in omnibus, quæ agit, quàm Deum, & eius gloriam. Quare Exorcista, ac Parochi, vt tutò, & afficaciter dæmones profligare valeant, ægrotis sanitatem à Deo impetrare, illúmque in cunctis suis actionibus propitium habere, hac carere non debent, siue prout sursum dirigitur in Deum: siue prout deorsum vergit ad proximum.

Hac munitus debet esse Exorcista, vt tutò, & efficaciter dæmones expellat.

§. I.

Charitas (prout hominem dirigit in Deum amore, ac dilectione) maximè Exorcistis, ac Parochis est necessaria, vt dignè, tutò, & efficaciter suas valeant adimplere partes. Nam licèt ad dæmones expellendos in Exorcista simpliciter sufficiat potestas Ordinis Exorcistatus, intentio faciendi, quod Romana Ecclesia facit, & quòd ipse præcepta formet ad præscriptum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, diuino nomine interposito. Nihilominus, quia ad tutò, & efficaciter dæmones expellendos necessaria est fides, ac fiducia in Deum Theologica, vt latè supra docuimus, *num.* 185. *& seqq.* consequenter est asserendum, ei necessariam esse 246.

Charitas, (vt respicit Deum) qua ratione sit necessaria Exorcistæ.

charitatem; nam fides, ac spes, seu fiducia non possunt esse perfectæ sine charitate.

Eruditè id probat Augustinus *lib.* 14. *de Ciuit. cap.* 9. dicens: *Boni animi motus, atque affectus* (quales sunt actus fidei, Spei, ac confidentiæ in Deum robustissimæ) *ex amore, & sancta charitate veniunt*: quatenus scilicet quis sperat diuinum a Deo vt ab amico) impetrare auxilium. Confirmant hanc veritatem D. Ambros. in illud Lucæ 17. *Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, &c.* & D. Thomas 2. 2. *quæst.* 23. *art.* 8. *ad* 2. ac communiter Theologi vocantes charitatem formam omnium virtutum.

247. *Charitas quid operetur in habente.* Ratio ipsa dictat: Nam qui manet in charitate, in Deo manet, vt docet Ioan. prima sua canon. cap. 4. dicens: *Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Qui autem manet in Deo, quodcumque voluerit à Deo obtinere, obtinebit: vt ipsemet Christus docet Ioan. c. 15. *Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint: quodcumque volueritis, petetis, & fiet vobis.* Nam cum charitas excludat vitia, & peccata, vt docet Cassiodorus super Psalmos. *Charitas*, inquit, *est mors criminum, virtus pugnantium, palma vitiorum, concordia mentium, societas electorum, quam fides concipit, ad quam spes currit, cui profectus bonorum operum seruit;* qui illam possidet, (cum sit Deo gratus, nec illum alicuius mortalis noxæ conscientia reprehendat) facilè confidere potest, se in suis functionibus diuinum obtenturum auxilium. Quod docet Ioannes prima sua canon. cap. 3. *Si cor nostrum*, ait, *non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad eum: & quidquid petierimus, accipiemus ab eo*, & Cassianus *Collationum lib. Collat.* 9. *cap.* 33. id docet dicens: *Hæc fiducia de conscientiæ puritate creditur emanare.*

248. *Exorcista seipsum purgare debet à vitiis.* Quare Exorcista, vt facilè suis præceptis dæmonem subiugare queat, eius tyrannidem perfringere, ac tutò, & efficaciter illum in fugam vertere, per charitatem, & gratiam seipsum à vitiis expurgare debet, & à peccatis cunctis conscientiam suam mundare, vt sic gratus Deo in suis functionibus, ac ministeriis diuinum eius auxilium securè impetrare valeat. Quod benè admonet Stephanus Eduensis Episcopus, *tract. de Sacram. Altaris c.* 3. relatus tom. 10. Bibliothecæ Veterum Patrum: *Exorcistæ*: inquit, *debent coram Deo, & hominibus clarere munditia vitæ, sordibus vitiorũ expulsis, Sancti Spiritus mundante. Qui enim super immundos spiritus habent imperium, eos oportet habere spiritum mundum. Et qui tradita sibi potestate malignos spiritus eiiciunt de corporibus obsessis, spiritu benignitatis, & operibus mundis vitia, & immunditias expellant de cordibus suis; & quorum medicina aliis proficit, sibimet sciant mederi. Non enim probatus est Medicus, qui alij medetur, nesciens curare morbum, quo læditur: præcipuè cum eodem languore laborent ipse, & ille, cui medetur.* Idcircò S. Cyprianus *tract.* 4. *de Idolorum vanit.* ait: *Dæmones vel exilium statim, vel euanescunt gradatim, prout fides patientis adiuuat: aut gratia curantis aspirat.*

249. *Exorcista non potest amare Deũ, nisi amet proximum.*

§. II.

CHaritas verò, vt deorsum flectitur ad proximum, quàm maximoperè Exorcistæ sit necessaria, probat Ioannes prima sua canon. c. 4. dum dicit:

dicit: *Qui non diligit fratrem suum, quem videt: Deum quem non videt, quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus à Deo, vt qui diligit Deum, diligat & fratrem suum*, quasi dicat: Si Exorcistæ necessaria est charitas, quæ sursum illum dirigat in Deum, vt dignè, tutò, & efficaciter suo valeat munere fungi: etiam illi necessaria est charitas, quæ deorsum vergat erga proximum: non enim potest amare Deum, & proximum non amare propter Deum: Nam qui diligit Deum, diligit & proximum: quia tam secundum, quam primum est præceptum Dei: immo teste Gregorio in Pastorali, *tunc ille ad alta mirabiliter surgit, cùm ad ima proximorum se misericorditer attrahit; & qui benignè descendit ad infima, valenter incurrit ad summa.* Vnde Exorcista, seu Parochus pedes habet ignitos, & probatos, affectus nempe, qui igne charitatis splendent, quando cum aliis infirmatur: alios curat ædificare: alios inclinat: aliis blandus: nulli inimicus: omnibus omnia factus. Probantur verò in camino ardenti, cùm currit, vt opem ferat, non quæ sua sunt, quærendo; sed quæ aliorum: nec proximo ob propriam vtilitatem seruiliter; sed ad eius commodum liberaliter obsequium exhibet. Quare necessaria est Exorcistæ non tantùm vt à Deo obtineat fidem perfectam, ac firmissimam fiduciam, qua facillimè proximum à dæmone obsessum ab eius tyrannide eripere possit; sed etiam vt eius ignea tela retundere valeat, superbiam nempe, & auaritiam, quibus vt plurimum Ecclesiasticos ministros oppugnare solet, vt sic fructus liberationis impedire valeat.

Quomodo charitas proximo sit exhibenda.

§. III.

250.

PRimum, quod est omnium scelerum causa, superbia nempe, tanquam potentissimum telum à dæmone contorquetur in Exorcistam, vt elatione vitiosa efferatur, quod facit duobus modis.

Dæmon per superbiam tentat Exorcistam, Patenter laudando.

Aliquando miris illum laudibus effert, & se eius humilitate torqueri, sanctitati vexari, agitari charitate, cæterísque virtutibus, quasi tot tormentis immaniter vri: magnis clamoribus, & boatibus, variísque exclamationibus eius virtutes publicat: nunc ad istum, nunc ad illum: modò ad circunstantes dirigendo sermonem; sed omnia fictè, vt Exorcista se laudari audiens in hominum conspectu, fastu mentis intumescat.

Occultè suggerendo.

Aliquando tacitis suggestionibus illum adoritur; & tunc periculosus illum lacessit. Quòd si patientem autem huiusmodi occultis encomiis præbere videat, ambitioso flabello ventum excitare, & vanitatem inducere non cessat, donec mens eius infletur. Vtroque modo sæpiùs præualet; quia ab homine ipso ad superbiam propria inclinatione propenso adiuuatur. Ideò Exorcista sollicitè cauere debet, ne huiusmodi laudibus publicis, aut occultis extollatur; sed ardenti charitate deorsum feratur ad proximum subleuandum propter Deum; Et ad gloriam eius manifestandam, ac nomen sanctum eius glorificandum intentos habeat oculos, huiusmodi vnitatis fumositates igne diuinæ charitatis absumendo, & opus suum humiliter, & charitatè prosequendo. Quod docet Christus Dominus Lucæ 10. cùm Discipulos exultantes de expulsione dæmonum, & dicentes cum gaudio: *Domine etiam dæmonia subiiciuntur nobis*

in nomine tuo, reprehendit dicens: *In hoc nolite gaudere, quia spiritus subiciuntur vobis.* Si alios nolebat gaudere, quomodo gloriari? vt discant Exorcistæ, potestatem in dæmones non sibi, sed Deo referre, aliàs parum proderunt; vt confirmatur exemplo relato à Cæsario *lib.* 4. *cap.* 5. cuiusdam adolescentis Monachi à Priore suo assumpti, eò quòd nouerat eum virginem, vt dæmonem ab obsesso expelleret. Nam obsidens spiritus ab illo Priore interrogatus: an auderet remanere, si Monachus iste virgo ei exire præciperet: Respondit: *Non illum timeo: quia superbus est.*

§. IV.

251. *Dæmon per auaritiam, vt sagittam Exorcistas ferit.*

SEcundum est auaritia, quæ tanquam sagitta potentissima in Ecclesiasticos viros vibratur à dæmone: *Quorum aliqui*, inquit Bernardus in Cantic. sermone 10. *Christi opprobria, sputa, flagella, clauos, lanceam, crucem, & mortem, hæc omnia in fornace auaritiæ constant, & profligant in acquisitionem turpis quæstus, & prætium vniuersitatis suis marsupitiis includere festinant.* Quod summoperè cauere debet Exorcista, ne similis sit dominis Pythonissæ Act. 16. magnum quæstum ex ipsius diuinatione facientibus: Vel Simoni, qui ab Apostolis Spiritum Sanctum emere tentauit. Act. 8. vers. 13. Caueat ergo, ne tàm indignum, & intollerandum scelus admittat, Dei dono abutendo ad temporalia acquirenda. A quo si liberari velit, pedes habeat ignitos, affectus nempè charitatis igne fulgentes, & ab omni auaritiæ scoria purgatos; vt possit dicere cum Paulo 2. Cor. 12. *Non quæro quæ vestra sunt, sed vos.* Et sic charitatiuè se gerendo, victoriam contra dæmones consequi valeat. Quia, vt benè Augustinus *de Doctrina Christiana* dixit: *Sola charitas est, quæ vincit omnia, sine qua nihil valent omnia, & quæ, vbicumque fuerit, trahit ad se omnia.*

ARTICVLVS IV.

De Fortitudine.

252. *Fortitudo describitur.*

QVARTA virtus est Fortitudo, quæ iuxta doctrinam D. Thom. 2.2. q. 123. ar. 4. *est firmitas animi in sustinendis, & repellendis his, in quibus maximè est difficile, firmitatem habere propter bonum virtutis.* Hæc secundùm Macrobium præstat fiduciam, securitatem, magnificentiam, magnanimitatem, constantiam, tolerantiam ac firmitatem.

Vnde duplex est fortitudinis actus, scilicet Aggredi, & Sustinere: vt eruditè docet D. Thomas 2.2. *q.* 128. *ar.* 1. *in Respon.* Ad actum aggrediendi requiruntur duo, quorum primum pertinet ad animi præparationem, vt scilicet aliquis promptum animum habeat ad aggrediendum. Et quantùm ad hoc ponit Tullius Fiduciam, de qua supra *toto articulo* 2. Secundum pertinet ad operis executionem, ne scilicet aliquis deficiat in executione illorum, quæ fiducialiter inchoauit. Et quantùm ad hoc ponit Tullius

lius magnificentiam, *quæ est rerum magnarum, & excelsarum cum animi ampla quadam, & splendenda propositione cogitatio, atque administratio*, idest, executio, vt scilicet amplo proposito non desit administratio. Et hanc probatur possidere, qui erga Deum, & proximum magna flagrat charitate; de qua *artic. præced.*

Magnificentia quid sit.

Ad alium actum Fortitudinis, qui est sustinere, duo requiruntur, quorum primum est, ne difficultate imminentium malorum animus frangatur per tristitiam, & decidat à sua magnitudine, & charitate. Et quantùm ad hoc ponit Patientiam. Vndè dicit, quòd *Patientia est honestatis, aut vtilitatis causa rerum arduarum, aut difficilium voluntaria, ac diuturna perpessio.*

Patientia quid sit.

Aliud autem est, vt ex diuturna difficilium passione homo non fatigetur vsque ad hoc, quòd desistat, secundùm illud ad Hebr. cap. 12. *Non fatigemini animis vestris deficientes.* Et quantùm ad hoc ponit Perseuerantiam. Vnde dicit, quòd *Perseuerantia est in ratione benè instituta stabilis, & perpetua permansio.* Hæ igitur duæ virtutes, scilicet Patientia & Perseuerantia, si coarcentur ad propriam materiam Fortitudinis, erunt ipsius partes integrales.

Perseuerantia quid sit.

§. I.

SVnt autem veluti duæ columnæ; quibus innititur fiducia. Nam *Fiducia in Deum*, ait Drexelius de Conformat. volunt. lib. 5. c. 3. *diù non stabit, nisi eam Patientia firmet, & perseuerantia. His columnis duabus Patientia, & Perseuerantia fulcienda est Fiducia. Nimiam tristitiam reprimit Patientia. Perseuerantiæ non nimis longum est, quicquid tempore clauditur.* 253.

Fiducia patientia, ac perseuerantia innititur.

At quis non videat, has maximè necessarias esse Exorcistæ? Quomodo poterit aduersus mundi rectores tenebrarũ harum bellum mouere, eiúsq; tyrannidẽ reprimere, nisi & ipse ad sustinendas persecutiones sit paratus?

Quàm sint necessaria Exorcistæ.

Quas enim animi perturbationes, inuidias, odia, ac furores aduersus eum commouere non tentabit antiquus ille superbus aduersarius, dum se ab eo contemni, ac paruipendi experitur? Quibus contumeliis, subsannationibus, ac conuiciis illum impetere non satager? Videas, si Exorcista sit Ecclesiasticus sæcularis, per mulieres malæ famæ rixas, ac tumultus commoueri, vt ab aliis Presbyteris odio habeatur, & tanquam pacis, & quietis perturbator ad Episcopum denuncietur; atque à muneris huiusmodi executione suspendatur: Si verò Exorcista sit regularis, En versipellis hostis quot laqueos tendit? quot machinamenta struit? Nunc apud plebem eum nimis laudat, & extollit, vt sanctum, vt virginem, ac Deo valde gratum proclamans, tum vt ipse superbia elatus seipsum magnificiat, cæteros despiciat, ac virtutem humilitatis amittat, vt diximus *art. præced.* tum vt cæteri fratres videntes illum sic laudatum, & exaltatum plùs quàm merita eius exigunt, turbentur, eúmque inuisum habeant. Nunc aduersus eum suscitat mulierculas sagarum consanguineas, vel ipsas sagas, quæ tamen à simplicibus etiam Religiosis, vt bonæ, & sanctæ reputantur: Vel earum fautores excitat, qui omnes, ne opera sua mala per ministerium exorcisticum veniant ad lucem, lacrymis onerati ad præfatos Religiosos, vel etiam eorum Prælatos accedunt, enixè

Diaboli persecutiones grauissimæ contra Exorcistas.

enixè rogant, vt tot tantisque rumoribus ab Exorcistis excitatis prouidere non differant, aliter multa, & maxima ex his euentura mala, & scandala prænunciant. Quapropter quandoque aliqui Superiores perterrefacti ad tollendos, & euitandos huiusmodi rumores prænunciatos, sæpius Exorcistas præceptis, mortificationibus è conuentibus mutationibus, comminationibus, & alijs huiusmodi infestationibus vexare non detrectant.

Patientia facit eas superare. Quare Exorcistis *Patientia*, quæ est virtus contumeliarum, & omnis aduersitatis impetus æquanimiter portans, potissimum *est necessaria*, *vt voluntatem Dei* in suo munere facientes, ex hoc iuxta Apostoli monitum Hebr. 10. *promissionem reportare valeant.*

Vers. 36.

§. II.

254. *Perseuerantia facit palmam obtinere.*

AB hac separanda non est eius fidelissima soror Perseuerantia, *sine qua*, ait Bernardus epist. 129. *nec pugnans victoriam, nec victor palmam consequitur. Nutrix enim est ad meritum, mediatrix ad præmium: Soror est patientiæ constantiæ filia; amica pacis, amicitiarum nodus, vnanimitatis vinculum, sanctitatis propugnaculum. Tolle perseuerantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo.* Sola est, cui æternitas redditur, vel potiùs quæ æternitati hominem reddit
Matth. 10. 22. dicente Domino: *Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.*

Quis autem non videat, sine hac Exorcistam triumphare non posse, cuius vox similis esse debet voci aquarum multarum, quæ continuè, & clamorosè extollitur? Nam etsi nihil aquis infirmius, & labilius; attamen nihil fortius, dum aliqua mole cursus impeditur, aut retardatur. Nam vires colligunt, vt obstaculum auferant: aut si pares non sint oneri tollendo, frementi clamore, & frequenti spuma circumquaque perstrepunt, & indesinenter vocem efferunt, quæ longiùs personat. Sic enim Exorcista homo labilis, & infirmus, sed diuina virtute confortatus, fortis, & constans Ecclesiæ minister tandiu in officio perseuerare tenetur, & in acie stare, vocémque attollere, quandiu rebellis inimicus stare, & obstare perseuerauerit. Nec continua laborum perpessione, nec vehementi obtrectatorum insectatione fatigari, ac deterreri, donec superno fauente Numine de infernali dracone, & tartareis aciebus gloriosos egerit triumphos.

255. *Documenta ad fortiter sustinendum, ac constanter perseuerandum.*

Ne autem Exorcista, vel Parochus in aduersis animo deficiat, & in huiusmodi charitatis, ac pietatis officijs exercendis terreatur; sed fortiter sustineat, & constanter perseueret, præoculis habebit, & attentè obseruabit sequentia documenta ex Hieremia Drexel. desumpta.

Primum documentum.

1. Deo tuam causam expone.

CVM tibi malè est, quàmprimùm, & eo statim momento ad Deum te verte, & illi expone quicquid dolet. Hìc plerique grauiter erramus: cùm nos vrgét aduersa, complurium aures querelis innumeris opplemus, omnium postremus Deus, cuius opem imploramus, ordine prorsus præpostero.

ſtero. Longè aliter Rex Dauid: *Leuaui*, inquit, *oculos meos in montes, vnde veniet auxilium mihi: auxilium meum à Domino.* Qui hoc non facit principio cuiuſque mali, ab ira, dolore, iniuria ſic occupatur, vt ſui fiat impos. Quamprimùm ergo commotum te ſentis, dic: *Domine, quid me vis facere?* & reſpondebit tibi diuinæ voluntatis interpres: *Expecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum.* Malignas cogitationes, quantùm potes, co erce, & hoc aſſiduè cogita: *Domine quid me vis facere?* Pſal. 120. Act. c. 9. v. 6. Pſalm. 26. v. 14.

Secundum documentum.

TAce, & ſaltem os, & linguam contine, ſi minus potes animum. A Rege ſapientiſſimo hoc conſilium accipe: *Dixi*, ait, *cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodiam, cum conſiſteret peccator aduerſum me: Obmutui, & humiliatus ſum, & ſilui à bonis.* Ergo tace; Nam ſi inter ærumnas, aut iniurias frænum dimiſeris linguæ, certò ſcias in preces te trahendum: vix incipies loqui, & offendes. Ergo tace præſertim de tuis aduerſariis. Non potes de iis bene loqui? Saltem ne loquaris malè. Tua te conſcientia ſoletur, & æquiſſimus Iudex Deus, cuius oculos nec aduerſarij tui, nec eorum machinationes vitare poſſunt, tui curam habebit. Deo fide, & ſile. 256. *2. Os, & linguam contine.* Pſal. 38. Verſ. 1. 2. 3.

Tertium documentum.

CVm ad Deum te verteris, & tacere cæperis, tunc teipſum Deo deuotè commenda: ac diuinæ voluntati te totum quàm arctiſſimè adſtringe, & deuoue. Sed & gratias Deo age, quòd dignum te iudicet, qui patiaris innocens: aut ſi nocens, patientia tamen repares innocentiam. In hoc diuinæ voluntatis amplexu homo Deum velut brachiis ſtringat, dicátque quod Iacob cum Angelo luctans dixit: *Non dimittam te, niſi benedixeris mihi.* 257. *3. Diuinæ volũtati te aſtringe.* Gen. 32. v. 26.

Quartum documentum.

CVm tempeſtas nonnihil ceſſauerit, ad preces te compone, Matrem Domini, Sanctóſque Angelos ad cauſæ tuæ patrocinium inuita, iíſque omne negotium tuum commenda; ned id ſemel, iterúmque feciſſe ſatis eſt: compluribus diebus, annis, & luſtris, (ſi res illud exegerit,) idem factita; nec ceſſes, donec pugnum, quem tibi Deus, velut vir robuſtiſſimus compreſſis digitis clauſum oſtendit, fiducia grandi, obſecratione conſtanti explices. Rex Ezechias, cum impias Sennacherib litteras accepiſſet, *aſcendit in domum Domini, & expandit eas coram Domino, & orauit.* Illud autem pectore, & ore aſſiduè verſabat Ezechias: *In Domino Deo noſtro habemus fiduciam.* Expande & tu bone Exorciſta, & quiſquis affligeris, tuas etiam litteras coram Deo, & quidquid quærelarum habes, apud hũc æquiſſimum Iudicem, & benigniſſimum patrem depone. Et videbis, quomodo tui protectionem aſſumet. Si verò aliquando, quod petis, non impetras, arcaniſſima Dei iudicia, & certiſſimam ab æterno prouiden- 258. *4. Ad preces te compone.* 4. Reg. c. 19. verſ. 14. Ibi. c. 18. v. 22.

tiam ſuſpice, eíque te totum committe. Feciſti quod in te erat, interim tu ſuſtine, & perſeuera in benè operando, cætera curabit bonus Deus.

Quintum documentum.

259. *5. Vtere conſilio prudentis, ac probi viri.*

VTere conſilio prudentis, ac probi viri. Siracides monens: *Fili*, ait, *ſine conſilio nihil facias, & poſt factum non pænitebis.* Eccliſ. 32. verſ. 24. Summoperè etiam caue, ne tuos affectus, tuúmque impetum ſequaris. Perdidiſti manſuetudinem, perdidiſti patientiam omnem, ſi Conſiliarios admittis Affectum, & Impetum: Conſiliarios ſanè peſſimos. Deus hanc telam, quam miraris, orſus eſt, & ipſe omnium optimè nouit, qua ratione illa ſit pertexenda. Quòd ſi tu importunè interuenias, illúdque ingemines:

Hoc volo, ſic iubeo, ſit pro ratione voluntas.

Suauiſſimam Dei diſpoſitionem quantum eſt in te, turbabis; & ideò euentus malos nemini, præterquam tibi, adſcribes. Omne nobis malum ex eo eſt: Quod Baruch ingemiſcens: *Non credidimus*, inquit, *diffidentes in eum: & non fuimus ſubiectibiles illi, & non audiuimus vocem Domini Dei noſtri, vt ambularemus in mandatis eius.* Idcircò habe fiduciam in Deo, ſuſtine, & perſeuera in bono; tantò enim eris ab omni hoſte ſecurior, quantò fiducia tua in Deum fuerit robuſtior. (Baruch c. 1. v. 17. & 18.)

Sextum documentum.

260. *Si nihil ſuccedat è voto, credas, hæc eſſe tua experimenta.*

QVòd ſi adhibita omni diligentia nihil ſuccedat è voto; ne indignationem in Deum, nec in vllam rem creatam conuertas; hoc potiùs cogitato, ſcire Deum ad vnguem omnia, quæ paſſus, aut paſſurus es, eúmque velle, hæc eſſe conſtantiæ tuæ experimenta. Ea de cauſa quicquid Deo, hoc omne, & tibi quoque placeat. Nam verè, *Beati ſumus*, ait Baruch, cap. 4. *Iſraël, quia quæ Deo placent, manifeſta ſunt nobis.* (Verſ. 4.)

Nemo dicat: Vt video, fruſtrà laboro. Petiui quidpiã à Deo magna in Deum fiducia, magna in diuinam voluntatem reſignatione; ſed nihil impetro. *Quid enim nouit Deus?* ait Iob. c. 22. *& quaſi per caliginem iudicat, nubes latibulum eius, nec noſtra conſiderat, & circa cardines cæli perambulat.* Impiorum hæc cantilena eſt. Nullo modo fruſtra fit, quicquid benè fit. Num Deus vnam ſolummodo arcam ærariam habet, ita vt qui ex ea nil doni accipit, nil ſperet ex alia? Fatui ingenij ſeruus eſt, qui cum Dominum ſuum habeat debitorem, monetam aliam, quàm ſeſtertios recuſat admittere. Quid ſi Dominus moneta aurea, quid ſi frumento ſelectiſſimo nomen velit expedire, num ſeruus obſtinatè clamet: Seſtertios volo, ſeſtertios? Ita qui non impetrat à Deo, quod rogat, certiſſimus ſciat, non fruſtrà ſe rogaſſe, ſed impetraturum certò alia, & meliora. (Verſ. 13. 14.)

ARTI

ARTICVLVS V.

De Prudentia inerroribus vitandis.

QVINTA virtus, qua fulgere debet Exorcista, est Prudentia, quæ ab Aristotele definitur 6. Æthic. *quòd sit recta ratio agibilium. Cuius*, vt docet Plato in lib. Diffinitionum, *est, consilium capere, & bona, malaq; discernere, & petenda, fugiendáve in vita diiudicare, & bonis iis, quæ quidem concessa nobis natura sunt; præclarè vti, & rectè cum hominibus congredi, & opportunitatem rerum cernere, & rationem orationémve sagaciter adhibere, & eorum, quæ nobis possunt esse vsui, omnium experimentum, scientiamq; tenere.* 261. *Prudentia describitur. Effectus Prudentiæ.*

Hæc autem Exorcistæ, ac Parocho maximoperè est necessaria, vt sciat errorum scopulos euitare, per semitas rectas ambulare; bona & mala discernere; diaboli insidias fugere; ipsius technas, & machinamenta destruere, & in nihilum redigere; miseros obsessos ab ipsius tyrannide eripere; ac de eius iniqua potestate gloriosos triumphos reportare. *Maximè Exorcistæ, ac Parocho necessaria. ad errores vitandos. Ad semitas rectas eligendas.*

Quod typicè figuratur in simili filio hominis caput, & capillos albos ad modum niuis, & lanæ gerente. Nam quid caput, & capilli albi referunt, quàm vtramque senectutem, annorum, & morum, in qua maximè vigere solet prudentia? Qua senectute, si non prima, saltem secunda ornatus esse debet Exorcista, ac Parochus, vt cum sapientia, ac prudentia, non humanitùs parta, sed acquisita diuinitùs suo fungatur officio; valeátque circa adiurationem errores euitare, de quibus in hoc articulo sequentes formantur Quæstiones; ac semitas rectas in hoc munere sequi, de quibus alter Articulus infra intuetur. *Errores vitandos.*

QVÆSTIO I.

An licitum sit, aliquem exorcizare, nullo habito signo euidenti, vel probabili ipsius obsessionis.

ANTE huiusce Quęstionis solutionē præmittēda est duplex distinctio. 262.

Prima est: Signorum maleficij, seu obsessionis aliud est euidens, aliud probabile. Euidens est, quod sumitur ab effectu, qui prouenire non potest à causa naturali; sed necesse est, proueniat à causa superiori, puta à Dæmone. Signum verò probabile est, quod sumitur ab effectu, qui sæpiùs, vel vt plurimùm procedit à causa transnaturali, scilicet à Dæmone; aliquando tamen prouenire potest à causa naturali. *Signum euidens quale. Signum probabile quale.*

Secunda distinctio est: Exorcizare, seu adiurare dæmonem potest intelligi dupliciter: Vel per præceptum expulsiuum, quo Exorcista absolutè dæmoni præcipit, vt exeat ex corpore obsessi: Vel per præceptum probatiuum, aut lenitiuum, quod fit dæmoni, vel ad probandum, an sit in tali corpore: vel ad impediendum, ne noceat obsesso. *Quot modis Exorcista possit exorcizare dæmonem.*

His positis, dico primò, quòd illicitū est, aliquem exorcizare præcepto *Quando debeat dæmonem adiurare.*

T 2 dæmoni

dæmoni facto expulsiuo, nisi prius habito aliquo signo euidenti præsentiæ dæmonis in tali corpore. Ratio est: quia Exorcista se exponit periculo artem exorcisticam infamandi, si talis infirmitas sit à causa naturali, dum astantes vident illum oleum, & operam perdere; nec ægrotum optatam consequi sanitatem. Numquam ergo Exorcista ad præcepta deueniat expulsiua, nisi prius habeat signum aliquod euidens dæmoniacæ præsentiæ in corpore ægroti; & ipse obsessus perfectam ad liberationem habeat dispositionem.

Dico secundò; inconueniens esse, deuenire ad præcepta probatiua, aut lenitiua, vel etiam instructiua, de quibus infra, *n. 663. & sequentibus*, nisi priùs Exorcista dæmoniacæ præsentiæ habeat aliquod signum probabile saltem leue. Ratio est; quia fit iniuria ministerio exorcistico, dum nulla habita inuestigatione, an aliquis naturali, vel diabolica vexatione sit affectus, vtitur exorcista, præceptis Ecclesiasticis: cum materia, circa quam sunt dirigenda præcepta ab Exorcista facta, sit omninò incerta. Si tamen adsit aliquod signum probabile, potest Exorcista formare præceptum conditionatum contra dæmonem, per quod certitudinaliter in cognitionem deueniet veræ, & realis præsentiæ diabolicæ: vt docetur infra, *num. 620.*

QVÆSTIO II.

An vtile sit, interrogare dæmonem, quo nomine vocetur.

263. *Interrogare dæmonem de nomine, superfluum est. Nomina vt sunt imposita ad distinctionem personarum non sunt (Angelis, in (dæmonibus. Nomina eis sunt imposita ratione Ordinum, & Officiorum.*

QVAMVIS ferè omnes Doctores, qui de hac re tractant, asseuerent, vtile esse, dæmonem de nomine interrogare; vt ex nomine sciat Exorcista, ad quem suum dirigat sermonem; nihilominus dicimus, hanc interrogationem esse superfluam, & periculosam.

Superflua est: quia, vt docet Tostatus *q. 62. in c. 12. Matthæi*, dæmones propriè non habent nomina. Ratio ipsius est: quia nomina imponuntur ad notificationem: In dæmonibus autem, & Angelis non est talis notificatio; nam cognoscunt se in alterutrum perfectè per differentias, & rationes suas siue specificas, siue indiuiduas; & ideò ad se notificandos nullis egent nominibus. Nihilominus aliqua nomina eis sunt imposita vel ratione ordinis, vt pro nouem ordinibus bonorum Angelorum nouem nomina: nam vocantur Angeli, Archangeli, Principatus, Potestates, Virtutes, Dominationes, Throni, Cherubin, & Seraphin: Sic dæmones aliqui vocantur à D. Paulo Eph. 6. principes, ac potestates. Vel ratione officiorum, seu operationum: vt Michaël, Gabriël, Raphaël. Sic enim vocantur, *vt signetur*, ait Gregorius homil. 34. in Euang. ante med. *per vocabula etiam in operatione, quid valeant*. Sic dicitur Michaël, *quis vt Deus: quia pro Deo prœliatus est cum Dracone*: Gabriël, *Fortitudo Dei: quia veniebat nunciare illum, qui ad debellandas aereas potestates humilis apparere dignatus est*. Raphaël, *medicina Dei: quia videlicet, dum Tobiæ oculos quasi per officium curationis tetigit, cæcitatis eius tenebras tersit*. Sic dæmones variis nominibus vocantur, prout varia sunt vitia, de quibus nos tentant, vt docet Magister

gister Sentent. *in 2. dist. 6.* Vnde Lucifer, qui inter spiritus infernales primarium locum tenet, superbiæ, quasi omnium peccatorum capiti præesse dicitur: Mammon auaritiæ; Asmodæus luxuriæ; Sathan iræ; Beelzebub gulæ; Leuiathan inuidiæ: Beelsegor accidiæ, & sic de cæteris.

Propterea satius est dicendum, superfluam esse huiusmodi interrogationem: quia Exorcista, vt cognoscat dæmonem adesse in obsesso, non per illius nominis notitiam sibi est deueniendum in cognitionem præsentiæ dæmoniacæ in corpore ipsius patientis; sed per operationes varias, quæ non à causa naturali, neque diuina, seu supernaturali; sed à transnaturali, seu diabolica prouenire dignoscuntur. Ideóque sat esse debet Exorcistæ, cognoscere, in patiente esse dæmonem, eiúsque officium, & operationem esse, illum tentare quoad animam, & acriter diuexare quoad corpus. Nam cognitis ab Exorcista operationibus, quas dæmon in corpore obsessi exercere solet, posthabita nominis interrogatione, facillimè opportuna pro dæmonis expulsione remedia misero obsesso adhiberi possunt.

§. I.

At dicent fortasse antiqui Auctores: Ex nomine agnosci, ad quem nominatim dirigenda sint præcepta facienda ab Exorcista. 264. *Obiectio communis. Refellitur.*

Sed valde friuola est huiusmodi ratio; Nam sufficit vocare dæmonem possidentem nomine communi cum differentia aliqua singulari desumpta ab eius operatione, nempe dirigere præcepta ad dæmonem existentem in tali corpore, & in eo has, vel illas causantem vexationes, siue vnus sit, siue plures. Vnde sicut etiam cum homines alloquimur nos semper eos vocamus proprio nomine, cum sæpe illud ignoremus; sed nomine communi cum aliqua differentia singulari, vt dicendo: *Tu ô homo, qui rides, veni huc: Tu qui loqueris, silentium impone ori tuo: Tu qui saltas, quiesce: Vos omnes, qui estis in hac domo, statim egredimini ex ea:* Ita cum dæmonibus idem est obseruandum.

Quare satius erit, quòd Exorcista nil prorsus curet de nomine; sed præcepta dirigat ad dæmonem, vel dæmones existentes in corpore obsessi, vt exeant, nec amplius nocere præsumant. Nam velle interrogare de nomine, nil aliud præstat, quàm differre liberationem; magis, magísque obsessum miserum torquere: quia, cum hoc non sit necessarium ad liberationem, dæmon non nisi difficulter respondebit: nec Deus tenetur virtute sua diuina illum compellere ad suum explicandum nomen; etsi aliquando concurrat ob reuerentiam Sanctissimi sui Nominis, quod ab Exorcista in suis præceptis interponitur. *Interrogatio de nomine Obsesso nocet.*

§. II.

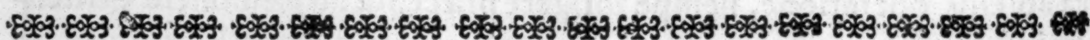
Periculosa insuper est huiusmodi interrogatio. Nam cum dæmon sit pater mendacij, nec ad aliud collimet, quàm homines decipere, & maximè Exorcistas, nónne potest aliquod ridiculum, aut obscenum Exorcistæ manifestare nomen, vt sæpiùs experientia comprobatum est; vel hebraicum, aut græcum, vel alterius idiomatis incogniti, quod in nostro 265. *Interrogatio de nomine periculosa est ipsi Exorcistæ.*

 idiomate

idiomate sonet aliquod ridiculum, aut turpe, immundum, ac prorsus detestabile; vt sic illud appositum exorcismis, ac sacris verbis admixtum, dæmonibus sit occasio Exorcistam irridendi, subsannandi, ac paruipendendi?

An fortasse Exorcista aduertere poterit, & cognoscere dolum, cum illius idiomatis sit ignarus?

266. *Ad quid interrogatio Christi sit ordinata.* Nec obstat illud Marci c.5. de Christo interrogante dæmonem dicendo: *Quod est tibi nomen*? Nam si responsum dæmonis dicentis: *Est mihi nomen legio*, consideremus, fauente Deo, intelligemus hoc factum esse ad nostram instructionem. Nam ait Apostolus Roman. 15. *Quæcumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt.* Ob id Christus dæmonem interrogauit, non vt ignarus; sed primò, ait Glossa super prædicta verba: *vt ipse confiteretur suam pestem.* Secundò, vt nos edoceremur, quòd sicut Christo mentitus est, (ipso permittente) nobis attendendum, quòd & nos sua malitia decipiet. Nam huiusmodi responsio de nomine, cum dixit: *Est mihi nomen legio*, neque fuit secundùm nomen suæ naturæ; cum sub nomine naturæ omnes vocentur spiritus: neque secundùm nomen officij, quo diuersimodè nominantur, vt suprà diximus; idcircò veritati non respondit; cum legio sit multitudo spirituum, quæ in se non habet nomen, sed multitudinem. Officium enim est, quod quemque pro conditione suæ personæ facere decet, obseruata locorum, temporum, & personarum ratione.

QVÆSTIO III.

An conueniens sit, interrogare dæmones: An sint multi, vel pauci: vnus, vel plures in eodem corpore.

267. *Interrogatio de numero dæmonum in corpore obsessi est fallax.* RESPONDETVR, hanc interrogationem esse fallacem, ac diuinæ omnipotentiæ iniuriosam. Videas eius fallaciam. Quomodo poterit scire Exorcista in vno corpore esse vnum dæmonem, vel plures? An ex locutione? Nónne idem dæmon potest successiuè formare plures voces, atque diuersas, modò hanc, modò illam: nunc sibi vnum, nunc sibi aliud imponendo nomen? Et qui vnus est, nónne potest fingere se esse plures, vt sic diutiùs in hisce vanis, & ridiculis quæstionibus detineatur Exorcista, donec fatigatus, ac defessus desistat ab opere incæpto? Vnde cognoscet Exorcista, quòd vnus dæmon det locum alteri, & eo recedente alius vocari possit, à quo per præcepta veritatem extorqueat, vt docent tam antiqui, quàm moderni Auctores? An fortasse Exorcista per præcepta poterit dæmones inuisibiles visibiles reddere, & intueri, & agnoscere, quisnam eorum sit maior, aut minor? quis superior, aut inferior? quis magis, vel minùs obediens? Si dæmones essent oues, aut capræ, posset vtique modò ab vna, modò ab altera lanam tondere, vel lac mulgere, & istas segregare ab illis. At cùm dæmones sint spiritus immateriales, & inuisibiles, in his, oportet, Exorcista patris mendacij dictis totum se committat: quo quid absurdius?

§. I

§. I.

PRæterea huiusmodi interrogatio, ac praxis maximè diuinæ est iniuriosa omnipotentiæ. Nam qua virtute, aut potestate prætendit Exorcista, dæmonem è corpore obsessi expulsare? An propria virtute, quæ finita est, ac limitata: vel virtute diuina, quæ infinita est, & illimitata? Si putat eum expellere virtute propria, puta verbis opprobriosis, secernat dæmones (si potest) vnum ab alio, & nunc istum, nunc illum reprehendat, & tandem licèt fuerit vltimus, & infimus omnium dæmonum, ad illius congressum succumbet; cùm non sit potestas super terram, quæ comparetur ei: ac perfectè nouerit versipellis dæmon modos, quibus valeat cum detrimento Exorcistæ ipsius retundere obiurgationes. Si verò intendit, dæmones virtute diuina propulsare, nonne iniuria Deum afficit, dum necessarium putat, segregatim dæmones esse aggrediendos, quasi virtus diuina, qua minister Ecclesiæ operatur, non sit sufficiens ad omnes infernales dæmones vnico actu expellendos? Cùm enim virtus omnium dæmonum, qui sunt in aëre, super faciem terræ, & subter terram, sit finita, & limitata, & virtus Dei, qua expellendi sunt, infinita, & illimitata, tam facilè Exorcista in virtute Sanctissimi Nominis Iesu expellet à corpore obsesso centum millia dæmoniorum, ac vnum tantùm, si perfecta sit dispositio tàm ex parte Energumeni, quàm Exorcistæ. Vnde Exorcista pro certo tenere debet, quòd in curando vexatum nulla est differentia ex parte Dei, ac potestatis ab Ecclesia traditæ si dæmones expellendi plures sint, vel vnus tantùm: nec si vexatio sit recens, aut diuturna. Vnde non sunt attendendi illi Auctores, qui dicunt, quosdam esse dæmones aliis ad expellendum duriores: quia sunt ad sustinenda opprobria, ac verba diuina contemnenda fortiores: Nam regulariter non expelluntur dæmones per opprobria, aut verba simplicia, vt verba sunt; sed per virtutem diuinam operantem ad præcepta facta ab Exorcista in nomine Iesu, dæmonem expellentem. Quòd autem dæmonum alij aliis videantur fortiores in resistendo præceptis Exorcistæ, & obsessorum alij aliis difficiliùs liberentur, non prouenit ex defectu diuinæ virtutis, ac potentiæ, vel ecclesiasticæ potestatis; sed ex defectu vel ministri; vt latè demonstratum est suprà *n. 20. & sequentibus*: vel obsessi, vt infrà fusè declaratur *n. 710. & seqq.* vel quia talis liberatio non fuisset obsesso salutaris.

268. *Diuinæ omnipotentiæ est iniuriosa. Ratio dictat.*

QVÆSTIO IV.

An licitum sit inquirere à dæmone causam ingressus.

QVAMVIS licitum esse asseuerent Leonardus, Less. Syluest. Thyræus, Delrius, & Sanchez, dicentes: conferre, eam nosse, vt ea remota (si tolli possit) minor sit dæmonis in hominem potestas: & (si sit aliquod peccatum) vt astantes à similibus caueant; & eo expiato, faciliùs sanetur energumenus. Nihilominus fatemur, satiùs hanc interrogationem silentio esse prætereundam, quàm ad praxim reducendam. Nam dæmon ex

269. *Interrogatio de causa ingressus omittenda est, ad mala, quæ sequuntur, euitanda.*

ex hac facillimè locum potest sumere, aliquem, vel aliquos, qui erunt satis illæsæ famæ, ac bonæ conditionis, infamandi, eísque honorem detrahendi; Immò ipsummet Exorcistam non difficulter in nassam trahendi, dicendo (vt plurimùm consueuit) se ingressum fuisse in tale corpus, quia sic iussus est à tali Malefico, vel tali Saga, quæ posuit signa maleficij, sed abscondidi ea; ideò non posse egredi à tali corpore, nisi priùs obsessi ad Sagá, vel ad Maleficum confugiant, & rogent, vt ipse huiusmodi tollat signa, quibus manet ligatus: sícque maleficio affectos, vel obsessos in eam impellat necessitatem, vt quos certò nouerint, Deo, vniuersóque hominum generi infensos, atque inimicos, ipsísque (etiam priuatim afflicta valetudine) iniurios; eos tamen suppliciter adire, obtestari, atque etiam munerari non dubitent. Quod benè aduertit Nicolaus Remigius, *lib. 3. dæmonol. c. 2.* dicens: *Hoc eò redit, vt prædonibus, suísque inimicis, ac tortoribus gratiam habeant maleficiati, quòd spoliauerint, non etiam trucidauerint: vt Malefici ferociores, atque ad nocendum deinceps confidentiores reddantur, quòd pro supplicio præmium reportare se videant. Vt tandem corporis breuis, incertáque valetudo animæ sempiterno; atque indubitato luatur interitu.* Noli ergo, mi bone Exorcista, noli tam facilè à dæmone inquirere causam ingressus, nisi velis ab eo in nassam trahi: Raro enim Dæmon verum fatetur, nisi cognouerit sub specie veritatis aliquid ad hominum perditionem plantare posse: vt docet S. Cyprianus, *tract. 4. de Idolorum vanitate*, dicens: *Dæmones falsa veris semper inuoluunt.*

Ratio dictat.

270. Si autem Exorcista fortasse dubitat, dæmonem ingressum fuisse ob aliquod peccatum, vt dicunt prædicti Auctores, recurrat ad nostras instructiones infra positas *par. 3.* & inueniet inter alias, quòd Exorcista semper omnes maleficiatos, & obsessos (si rationis vsu sint participes) hortari debet, ad detestandum ex corde omnia sua peccata; proximas peccati occasiones relinquendas; integrè, ac fideliter cuncta sua facinora confitenda; imposterum vitam in melius commutandam; Deóque piè, humiliter, & ex totis præcordiis inseruiendum: hoc modo absque periculo causam ingressus remouebit, (si fortasse sit peccatum) & causa remota, remouebitur effectus.

Excepto aliquo casu.

Veruntamen, quia potest dari aliquis casus, in quo expediens est, dæmonem interrogare de causa ingressus (vt egomet feci in illo casu relato supra, *n. 86.* & quibusdam aliis) tunc dæmonem non interroget, nisi paucis ipsius obsessi consanguineis, vel parentibus præsentibus: nec verbis dæmonis credat, nisi veritati rei sint conformia.

QVÆSTIO V.

An licitum sit, quærere à Dæmone: Per quam personam, & per quem Sanctum sit ab obsesso expellendus.

271. *Illicitum est, interrogare dæmonem de persona, vel Sancto, à quo est expellendus.*

NOTVM est omnibus exorcisticæ arti addictis, huiusmodi interrogationem, sicut & alias præcedentes, & subsequentes contineri in Exorcismariis antiquorum Auctorum, eásque Exorcistis in suis adiurationibus

tionibus adhibendas inculcari nulla ratione suffultas. Nos tamen indubitanter asserimus, illicitam esse, ac perniciosam huiusmodi interrogationem. Quis enim sanæ mentis illam approbet? Proh dolor! Quot dæmon hoc medio perdidit Exorcistas? Nonne hoc est, assumere sibi dæmonem in Magistrum, & Exorcistam fieri diaboli discipulum? An fortasse Christus modum non tradidit in Euangelio, quo dæmones sunt expellendi, vt necesse sit, à dæmone quærere de tali modo? Nonne per has interrogationes, ô bone Exorcista, fateris te ignorare auctoritatem, ac potestatem, quam à Christo, & ab Ecclesia accepisti ad dæmones expellendos, dum quæris à dæmone, per quam personam, & per quem Sanctum sit expellendus? Quid, si responderit dæmon, non posse expelli nisi per talem mulierem, quam vulgus vocat Sagam; sed ipse bonam, & sanctam prædicauerit? An erit adimplendum huiusmodi consilium, & monimentum diabolicum? Quid ergo stultius, quàm Exorcistam velle edoceri ab inimico, quibus armis ipse vti debeat ad illum confodiendum? quærere à vulpe, quibus laqueis capi valeat? Quid gratius dæmoni, quàm Exorcistam eius discretioni, ac magisterio se totum committere, séque coram eo imperitum fateri, ac præcipuè suæ potestatis exorcisticæ ignarum, apertè demonstrare? quia sic facillimè in nassam ab illo trahi potest.

Ratio dictat.

§. I.

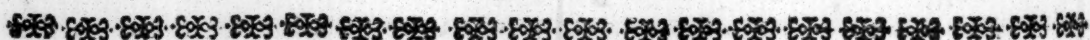
IVxta huiusmodi indubitatam veritatem inter alia, vnicum exemplum animi gratia referam eorum, qui hoc nostro æuo his interrogationibus à dæmone decepti sunt. 272.

Comprobatur veritas Exemplo relato ab Auctore.

Quidam Prælatus spectatæ fidei mihi enarrauit, quòd in adolescentia sua in quadam Lombardiæ Ciuitate (vtriusque nomina reticeo, quia sic expedit) pluries adfuit, dum quidam Exorcista quandam adolescentulam à dæmone obsessam exorcizabat: vbi cum pluries dæmonem interrogasset: *per quam personam, & per quem Sanctum esset expellendus, & à quo magis cruciaretur*; post repetitas coniurationes, post peremptoria facta, & multa addita tormenta (vt ipse putabat Exorcista) tandem obstinatus dæmon, licèt coactè (vt fingebat) fassus est veritatem more suo; dixitque magno cum eiulatu: Neminem magis, ac magis sibi aduersari, quam quendam Clericum adolescentem, qui vtplurimùm comitabatur Exorcistam; nec per aliam personam, aut Sanctum esse expellendum, quàm per illum ob eius puritatem, ac simplicitatem. Qua de re admonitus Exorcista, imposterum quoties obsessam exorcizabat, toties secum Clericum ducebat, cui præcipiebat, vt & ipse dæmoni præcepta faceret: Vel (si quandoque non aderat) dæmoni minabatur, se Clericum illum aduocaturum, nisi à vexatione cessaret; ex qua comminatione dæmon magnos emittebat clamores, ostendens se ab illo Clerico nimis affligi; cui illicò exactissimam præstabat obedientiam. Quare Energumenæ parentes Clericum rogarunt, & obsecrarunt vt quotidie adolescentulam inuiseret: cum dæmon alteri, quàm illi obtẽperare nollet; Qui satis diligentem, & assiduũ in tali charitatis officio adimplendo sese exhibens, quotidie obsessam visitabat, solusq; cum sola

in cubiculo morabatur. (Quis vmquam aliquid mali suspicatus esset?) Nihilominus quotidie postquàm per præcepta dæmonem sibi obedientissimum compresserat,& in digito pedis relegauerat, ab eodem spiritu tam Clerici,quàm puellæ venereis partibus ad luxuriam excitatis,modestiæ,ac continentiæ laxatis habenis,corpus etiam Obsessæ comprimebat, & cum ea carnaliter commiscebatur.Quod peccatum per menses aliquot quotidiè perpetrauit,quamvis publicè coram Exorcista,& Energumenæ parentibus,& consanguineis, aliísque circumstantibus dæmon clamaret se nimis ab illo Clerico cruciari,atque torqueri; illumque vt purum, vt castum,vt simplicem,& sanctum proclamaret. Qui Clericus quibusdam suis condiscipulis secretò prædicta enarrans,eos inuitauit,& obsecrauit, vt & ipsi carnaliter Energumenam cognoscerent;nec timerent;quia ipse dæmonem in paruulo digito pedis relegasset; ita vt ab eo in carnali concubitu impediti non fuissent, nec vllum ab illo damnum, ac nocumentum recepissent.Qui recusantes tale perpetrare facinus, rem Energumenæ parentibus patefecerunt.Clericúsque ille pænas suo sceleri debitas persoluere fuit coactus.

Quæras modò,ô bone Exorcista,à dæmone: *per quam personam, & per quem Sanctum sit expellendus,& à quo magis crucietur*,quòd benè modum, & viam te edocebit, quibus faciliùs, ac citiùs in nassam cadas, & ad interitum traharis.

QVÆSTIO VI.

An licitum sit, quærere à dæmone, vt dicat: quinam sint sui inimici in Cælo, & qui in Inferno.

273. *Interrogatio de Sanctis, qui sũt inimici dæmonis, Sanctis ipsis est iniuriosa.*

HÆc Quæstio duas partes continet:Prima est, an licitum sit, interrogare dæmonem,*quinam sint sui inimici in Cælo*; Altera; *quinam in Inferno*.

Si primam interrogationem apertis intellectus oculis considerare volumus,statim agnoscemus, per hanc interrogationem maximam Sanctis ipsis inferri iniuriam.Si enim quæras à dæmone, *quem Sanctum inimicum habeat in Cælo*:si dæmon responderit: *S. Petrum*: quid de cæteris Sanctis erit iudicandum?an fortasse,quòd ipsi sint dæmonis amici?nam lex docet, quòd *Inclusio vnius est exclusio alterius.L.cum prætor.ff.de iudic.L.Cum maritus.ff.de procuratoribus.L.quamvis.ff.de pignoribus. L.ait prætor. §. Sed quod Papinian.ff.de minorib.cap.nonne.de præsumpt.*Si ergo dæmon nominat tantùm, vt inimicum suum talem Sanctum, videtur à sua inimicitia excludere alios Sanctos?

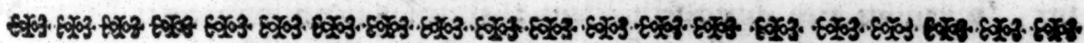
Verùm quia aliquis posset obiicere,quòd illa interrogatio intelligitur comparatiuè,idest,*quinam Sanctus sit magis suus inimicus*,seu,*quem Sanctum maiori odio prosequatur*,vt videtur illam regulam iuris interpretari Augustinus Barbosa *de Axiomatis Iuris vsufrequent. Axiom.* 120. *n.*13. & 14.

274. *Ratio dictat.* aliam adducam rationem.

Supponamus, maximum omnium diaboli inimicum esse Sanctum Vbaldum

Vbaldum Episcopum Eugubinum: vel Sanctum Antonium Abbatem, qui de tot dæmonibus triumpharunt. Quid si dæmon post longas, ac repetitas coniurationes, in quibus, oportet, miser & infelix Energumenus multas sustineat torsiones, dixerit esse Sanctum Ioannem Baptistam, vel S. Paulum Apostolum, vel S. Dominicum, aut S. Franciscum; vel alium ex primoribus Paradisi Antesignanis? Si credis, quod ait dæmon, credis falsum: quia (ex suppositione) inimicus eius est S. Vbaldus; vel S. Antonius Abbas. Si non credis, quòd sit aliquis illorum dæmonis inimicus, iniuria afficis dictos Sanctos, quasi ipsi non sint diaboli inimici, sed amici: vel quasi ipsi non sint sufficientes suis meritis à Deo impetrare Obsesso à dæmoniaca vexatione liberari. Cesset igitur Exorcista ab huiusmodi interrogatione: Non cesset tamen seipsum, & obsessos commendare Sanctorum intercessioni, & maximè Beatissimæ Deiparæ, Angelorum, & aliorum Sanctorum; non quos nominauerit diabolus vt inimicos; sed ad quos propria magis inclinauerit deuotio; & qui sua humilitate, ac fiducia in Deum dæmonibus terribiliores extiterunt, nullum vmquam excludendo; sed omnes saltem implicitè, ac generaliter in cunctis suis necessitatibus implorando.

Secunda interrogatio refellitur infrà, *quæst.* 13.

QVÆSTIO VII.

An sit licitum quærere à dæmone: quibus verbis magis crucietur.

RESPONDEO breuiter, hoc esse illicitum: Primò, quia Exorcista seipsum prodit ignorantem. Si enim Christus tradidit verba in Euangelio, quibus dæmones sunt expellendi, nempè præcipere dæmoni in nomine IESV (vt sæpius diximus, & suo loco docetur infrà, *par.* 3.) cur quærit à dæmone, vt de hoc certior fiat? Nónne hac interrogatione se discipulum constituit diaboli? Secundò, cum dæmon plenus sit omni dolo, & astutia, ostendet se grauissimè torqueri, dum Exorcista aliqua sacra proferet verba, quæ directè non sunt ordinata ad dæmones fugandos: cùm verò proferet verba ordinata à Christo ad dæmones pellendos, nulla ostendet affici vexatione, vt sic relictis ab Exorcista verbis à Christo institutis, præceptis nempè in nomine ipsius formatis, ipse diù tale possideat corpus. Sic quidam Exorcista anno Domini 1648. Venetiis mihi enarrauit se, dum exorcizaret quandam mulierem, quadraginta annis, & ampliùs à dæmone obsessam pluries obseruasse, quòd dæmon magis cruciabatur, dum ipse recitabat illam Antiphonam: *O Clauis David, &c.* quæ legitur ad Vesperas vna ex feriis ante Natiuitatem Domini. Ita vt relictis præceptis factis in nomine IESV, legebat illam; non tamen dæmonem expellebat. Nimis esset longum, tædiosum, ac ridiculum, recensere varias Orationum lectiones, ac repetitiones, in quibus plures boni, ac simplices Exorcistæ à dæmone admoniti insudarunt, vt illum ab obsessis corporibus expellerent: sed incassum, surdo verba facientes, ac dæmone illos irridente, & subsannante.

275. *Interrogatio de verbis, quibus dæmon magis crucietur, Exorcistam ignarum manifestat.*

Ratio dictat.

Probatur exemplo relato ab Auctore.

QVÆSTIO VIII.

An licitum sit quærere à dæmone: qua die, & hora sit egressurus.

276. *Interrogatio de die, vel hora exitus dæmonis iniuriosa est Diuinæ Maiestati. Ratio dictat.*

LICET communiter hæc interrogatio facienda insinuetur ab Auctoribus, qui de arte exorcizandi pertractant: veruntamen mihi videtur Diuinæ Maiestati, & Ecclesiasticæ potestati iniuriosa. Optarem, non mediocriter sapientes, ac prudentes profundiùs oculis intellectualibus attenderent, ac considerarent errores, qui ex tali interrogatione oriuntur. Dic mihi, quæso, ô bone Exorcista, Potestas, quam ab Ecclesia accepisti in ordine Exorcistatus ad dæmones adiurandos, & è corporibus obsessis expellendos à quo dependet? A voluntate diuina, vel à voluntate dæmoniaca? Si dicas: à voluntate dæmoniaca; te hæreticum manifestas: quia, cum Ecclesia sit sponsa Dei, & Christus sit caput eius, omnem potestatem habet ab ipso Christo. Si ergo dependet à voluntate diuina: nónne ipsius Dei est, dæmonem expellere, provt lubet! quem certè ex promissione facta Marci c. 16. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur, In nomine meo dæmonia eiicient*, etiam primo præcepto facto ab Exorcista in nomine Iesu, ipse expellet, si tam Exorcista, quàm obsessus conditiones habuerint requisitas, de quibus infrà, *par. 3. & suprà c. 1.* & liberatio sit salutaris. Quod egomet plures experientia comprobaui in variis energumenis, qui eò ipsò, quò perfectam habuerunt fiduciam in Deũ pro sua liberatione, illicò dæmon exiit ab eis, & perfectam consecuti sunt sanitatem. Immò ipsemet dæmon per vim præcepti sibi à me facti coactus est fateti hanc veritatem, nempe immediatè quòd persona obsessa habet perfectam fidem, & credit sine vlla hæsitatione, etiam ad primum præceptum dæmoni faciendum ab Exorcista, se à dæmone esse liberandam, indesinenter Deum compellere dæmonem exire, ac talem derelinquere personam; & si in fide perseuerat, dæmonem nullo modo ei nocere posse. Quam veritatem etiam aliàs nonnulli dæmones fassi sunt Sancto Cypriano priùs mago, postea Sancto, cum illos interrogasset, cur non potuissent maleficio afficere Sanctam Iustinam: responderunt: *Propter eius fidem inhæsitantem: his enim, qui firmiter credunt, ac confidunt, se à Deo protegendos fore, nullo modo nocere possumus*: vt benè tradit Delrius, *lib. 6. Disq. Magic. c. 2. q. 3. sect. 3.*

§. I.

277. *Error plurium Exorcistarum ostenditur.*

SEd vis scire, vnde proueniat, quòd ferè omnes antiqui Auctores petũt à dæmone, quando velit exire? Hoc est in causa: quia putant, quòd præcepta contra dæmonem formata ab Exorcista sint sicut præcepta Decalogi, quorum obseruatio pendet à libero hominis arbitrio diuina gratia adiuto; ideò sicut est in potestate hominis illa obseruare, & non obseruare; ita est in potestate dæmonis (aiunt isti Auctores) præceptis Exorcistæ vel obedire, vel obsistere. Attamen addunt, *sicut Deus hominibus*

bus adhibet stimulos, vt velint obedire, per Prædicatores, aduersitates, & huiusmodi; ita etiam malignis spiritibus adhibet stimulos vrgentes ad suam obedientiam, qui sunt exorcismi, quibus dæmones ita spiritualiter cruciantur, sicut homines verberibus corporalibus: Ita docet Hieronymus Menghus à Viadana *in Flagello Dæmonum.*

Sed grauiter hallucinantur prædicti Auctores. Nam in exorcismis, & cõiurationibus duo continẽtur, vt dicitur infrà, *n.* 355. scilicet obiurgatio, & præceptum. Quoad obiurgationem, verum est, eam esse veluti stimulũ, quo dæmonis audacia cõfringitur, (si recto modo fiat, vt habetur, *n.* 659.) sed falsum est; quòd præceptum maximè expulsiuum (si fiat iuxta regulas infrà traditas *par.* 3.) sit tantùm sicut stimulus, ac veluti præcepta Decalogi: Nam contra stimulum potest dæmon calcitrare, & contra obiurgationes obstinatus persistere; sed non contra præceptum, (si Energumenus perfectam habeat fidem, vt supra dixi.) Similiter falsum est, quod præceptum expulsiuum dæmonis ab Exorcista formatum sit sicut præcepta Decalogi homini imposita, quæ possunt ab eo obseruari, & non obseruari; sed est sicuti forma Sacramentorum, vel sacramentalium, qua (si super debitam materiam proferatur), fit Sacramentum, vel sacramentale, quod suum producit effectum. Quando enim Exorcista cum debita intentione format præceptum expulsiuum contra dæmonem, si ipse habet omnia requisita, & Energumenus per fidem, & confidentiam in Deum perfectè sit dispositus, ac liberatio ei sit salutaris, Deus concurrit, ac virtute sua dæmonem inuitum expellit; & contra hunc stimulum dæmon calcitrare non potest, vt latè suprà explicatum est, *num.* 13. *& sequentibus.*

Prædictus error refellitur.

Dæmon potest calcitrare circa obiurgationes, sed non contra præceptum.

Quomodo.

Quando.

Aduertat hìc beneuolus Lector, quicquid astrui, *q.* 2. *de nomine dæmonum quærendo: q.* 3. *de num. quæst.* 4. *de causa ingressus: & quæst.* 8. *de die, & hora egressus,* licèt videatur refragari his, quæ in Rituali Romano præscribuntur; nihilominùs si attentiùs consideretur, ac maturiùs iuxta sequentem distinctionem discutiatur, nulla contrarietas adinuenietur. 278.

Dicendum ergo, de egressu dæmonis ex corpore obsessi posse loqui dupliciter. Vno modo de eo, qui prouenit ex industria humana, quatenus homo destruit signa maleficij, quibus destructis dæmon quandóque voluntariè egreditur, vt ostendit Sagæ, aut Malefico, qui signa illa posuit, se nulla molestia afficere obsessum, aut maleficiatum, nisi quandiù signa maleficij permanent; vt sic credant, signa illa aliquam vim habere homines diuexandi. Alio modo est loqui de egressu dæmonis, qui fit per potestatem Ecclesiasticam diuina virtute illum ad egrediendum compellente.

Primò modo non videtur illicitum, interrogare dæmonem de nomine, vt homo sciat, ad quem dirigat sermonem: de numero, vt cognoscat, an etiam plura signa reposuerint: de causa ingressus, vt intelligat, cuius generis sit illud maleficium, an sit perpetuum, vel temporale: ac de die, & hora, qua sit egressurus; quia talis egressus dependet à voluntate dæmonis ex pacto inito cum Malefico; Et hoc modo (vt puto) loquitur Rituale Romanum. Nam Sancta Romana Ecclesia, quæ infirmantium mater est pia, ac clemens, sæpiùs conniuere videtur suorum filiorum necessitatibus, eos hortando non tantùm ad diuina confugere subsidia; sed etiam humana adhibere remedia: sicut etiam iubet perquirere maleficij signa, eáque

comburere; quod remedium vtique humanum est censendum. At loquendo de dæmonis egressu, qui fit per potestatem Ecclesiasticam, dico, huiusmodi interrogationes esse relinquēdas iis de causis, de quibus suprà.

Veruntamen si prædicta mea doctrina aliquo modo his, quæ in Rituali Romano continentur, aduersetur, ea, sicut & omnia, quæ in hoc opere traduntur, iudicio, & correctioni Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Catholicæ subiecta sunto.

QVÆSTIO IX.

An licitum sit quærere à dæmone, in quo loco sit egressurus.

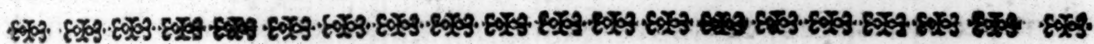
279. *Illicitum est, quærere à dæmone, in quo loco sit egressurus.*

HÆc Quæstio breuiter resoluitur, sicut antecedens, dicēdo, illicitum esse, quærere à dæmone de loco, in quo sit egressurus. Ratio est; quia in hoc ostendit Exorcista, se credere, quòd potestas dæmones expellendi dependeat à loco? quod impium est asserere; non enim à loco; sed à Deo dependet. Sed supponamus, quòd licèt talis potestas non dependeat à loco; attamen vnus locus magis quàm alius possit Exorcistam, vel obsessum ad maiorem excitare deuotionem, ac confidentiam in Deum eliciendam, quòd per merita, puta vel Beatissimæ Virginis, vel Sancti alicuius, quem populi venerantur, ac colunt in tali loco, obsessus sanitatem optatam sit consecuturus. Veruntamen si quandoque talis locus sit eligendus, non inquirendum est à dæmone, vt ipse eligat; sed ab ipsomet Exorcista est deputandus; nam hoc inquirere à dæmone, nihil aliud est, quàm eius laqueis capiendum se exponere.

Comprobatur exemplo relato ab Auctore.

Vis inter multas deceptiones aduersus Exorcistas instructas vnicam tibi referam? Quidam Exorcista vir vtique bonitate præditus hoc nostro æuo aliquamdiu quandam exorcizauit mulierculam obsessam: cum autem dæmoni pluries præcepisset, vt horam, diem, & locum sui exitus patefaceret, dæmon (acsi coactus esset) dixit: *post mensem, tali die, hora meridiana, in tali Ecclesia.* Qua die, cum multitudo populi conuenisset, dæmon post multos rumores, strepitus, & vlulatus tandem cachinnans Exorcistam irridebat, & subsannabat, omnésque eius defectus naturales, ac morales publicè ei obiiciebat, qui omnia patienter sustinebat. Iterum Exorcista ei præcipiebat, & peremptoria faciebat, vt de die, hora, & loco sui exitus veritatem fateretur, qui dæmon iterum tempus prorogabat, iurando, quòd post tot dies, & in tali loco esset egressurus. Quod pluries promisit, & ad varia loca duxit Exorcistam; sed semper more suo promissis stabat, Exorcistam irridendo, & subsannando. Tandem magno eiulatu dixit, se amplius non posse suum exitum prorogare; non tamen posse exire, nisi Exorcista vnà cum Energumena, & Virginum comitatu Brixiam peteret, quæ à Vico, vbi morabatur Exorcista, viginti circiter milliaria distat; & per viam Litanias Beatissimæ Virginis decantarent. Quòd si hæc obseruassent, se tandem egressurum (licèt inuitum) ante imaginem Sanctæ Mariæ Gratiarum, cuius sacellum pluribus donariis ditatum, ac ferè innumeris tabellis suspensis coopertum

in ea vrbe existit. Bonus Exorcista (his auditis) sic optimè à dæmone instructus (iam omnibus necessariis paratis) aggressus est iter vnà cum muliere illa obsessa, ac nonnullis adolescentulis ex vili plebecula (omnibus se virgines prædicantibus;) quas (ne tædio afficerentur in via) comitabantur earum amatores, qui omnes cantabant, & in itinere collaudabant B. Virginem iuxta diaboli mandata. Cum autem statuta die, & hora ante imaginem B. Virginis astitissent, dæmon post multos clamores, & eiulatus per os Obsessæ emissos, quibus asserebat, se valde cruciari, ac torqueri, tandem multis cachinnis irridere, ac subsannare cœpit Exorcistam, eò quòd tam facilè credidisset, multisque ac variis eum lascessiuit iniuriis, ac contumeliis. Quare bonus ille Exorcista confusione, & ignominia plenus domum regressus imposterum munus exorcisticum exercere recusauit. Crede modò diabolo, & te ignominia afficiet, ac confusum relinquet.

QVÆSTIO X.

An licitum sit, quærere à dæmone, si aliquo pacto, vel maleficio sit alligatus. Et quomodo huiusmodi maleficium possit destrui.

SIGNA maleficij quærere, & inuenta destruere, licitum esse suprà dximus *num.* 125. Attamen dæmonem interrogare, vt ipse annuat locum, vbi sunt talia signa; ac modum, quo huiusmodi maleficium sit destruendum, vt illicitum reprobamus. 280.

Dæmon non potest ab homine alligari signis

Prima pars probatur. Dæmon non potest naturaliter, aut violenter ab homine rebus, seu signis naturalibus, vel artificialibus alligari: quia omnes res corporeæ sublunares naturaliter angelicis spiritibus subiiciuntur, vt docet Augustinus *lib.* 3. *de Trinit. c.* 4. in hæc verba: *Mali Angeli præponuntur potestate rebus visibilibus, & illis vtuntur priuato iure aliquando.* Quod priuatum ius non est aliud, quàm potestas naturæ secundùm Alexandrum Alensem *p.* 2. *q.* 112. *mem.* 2. *ar.* 2. Si ergo dæmon alligari non potest signis, vel maleficiis, ad quid quærere, vt dicat, an sit alligatus? nonne hæc est mera fatuitas? Sed fortasse quis dicet: sicut in maleficiis signa ponuntur, quibus positis dæmon malum, ac maleficium operatur; ita maleficium destrui nequit, nisi destruatur signum, quod sæpiùs inueniri non potest, nisi dæmon illud indicet. Respondemus, quòd credant hoc, (vt lubet) Sagæ, ac Malefici, qui iam suum corpus, & animam dæmoni crediderunt; quia nos, qui catholicè sentimus, hanc fatuitatem toto cælo detestamur; & indubitanter asserimus, sine signorum maleficorum inquisitione, inuentione, ac destructione dæmones posse expelli, ac maleficia destrui per remedia spiritualia, vt practicè tota tertia parte demonstratur. Illa enim alligatio dæmonis illis signis non est naturalis, nec coacta, seu violenta, sed libera, & voluntaria. Cogatur igitur dæmon ab Exorcista per præcepta illi facta in nomine IESV, vt cesset homini nocere, & nihil nocumenti poterunt afferre illa signa.

Ratio dictat.

Hinc

281. *Cautè legendi sunt Auctores antiqui, ac moderni talia asserentes. Et quare.*

Hinc cautè sunt legendi illi Auctores tam prisci, quàm neoterici, qui aiunt, non posse maleficium destrui sine destructione signi; sed stante maleficio materiali in loco, vbi positum fuerat, durare maleficium formale: & addit quidam Neotericus: *hac de causa Saülis diuexatio iterabatur, & perseuerabat.* At horum Auctorum positio ita falsa est, sicut falsum est, dæmonem subijci naturaliter, aut coactè illis signis materialibus. Non enim subiicitur naturaliter; quia cunctæ res sensibiles sublunares subiectæ sunt dæmonibus, vt dictum est *numero præcedenti*; non ergo possunt detinere dæmones. Neque coactè subiicitur: quia dæmon ipse est, qui præcipit Sagæ, aut Malefico, ac docet, talia signa ponere; ergo doceret ponere contra seipsum, quod asserere est ridiculum.

Vexatio Saülis vnde.

Quòd autem Saülis vexatio iteraretur; non proueniebat ex eo, quòd signum, seu maleficium materiale non esset destructum: quia dæmon non possidebat Saülem per maleficium; sed ex Dei permissione, vel iussione propter ipsius peccata, ob quæ recesserat ab eo Spiritus Domini; & ideò exagitare eum cæpit spiritus nequam à Domino, vt habetur 1. *Regum. c.* 16. Id testatur Abulensis *q.* 33. in dictum caput: *Spiritus iste Domini,* inquit, *erat Dæmon, & datus est in pœnam Saüli, vt vexaret eum, sicut faciunt dæmones in arrepticiis.* Iterabatur autem vexatio; quia iterabatur causa primaria vexationis, nempe peccata, maximè malitia, & inuidia, ob quam conabatur Dauidem è medio tollere; ideóque merebatur iterum magis, ac magis à dæmone torqueri.

§. I.

282. *Illicitum est petere à dæmone modum, quo maleficium destruatur.*

Altera pars probatur. Nam præcipere dæmoni, vt dicat, quomodo maleficium possit destrui, est beneficium à dæmone requirere; Hoc autem est illicitum: vt docent D. Thom. 2. 2. *q.* 90. *art.* 2. & ibi Caietan. *art.* 1. D. Anton. 2. *p. tit.* 10. *c.* 8. Syluest. *verb. adiuratio, q.* 7. & ibi Angelus *n.* 2. & 4. Tabiena *n.* 6. Sotus *lib.* 8. *de Iust. q.* 3. *art.* 2. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de Adiuratione. c.* 2. *n.* 8. & 9. Leonard. Less. *lib.* 2. *de Iust. c.* 42. *dub.* 13. *n.* 70. & 71. & latissimè probans ex multis Scripturis, Sanctorum testimoniis, & rationibus, soluénsque contrarias, & dicens, esse de fide, Valentia 2. 2. *disput.* 6. *q.* 8. *punct.* 2. *quæst.* 2.

Ratio verò, cur non imperatiuè liceat, est: quia Christus non reliquit potestatem Ecclesiæ aduersus dæmones, nisi ad eos arcendos, vel repellendos tanquam hostes, ne nobis noceant. Quod est ab eorum societate recedere: vt docent Sanchez *tom.* 1. *in præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 42. *n.* 19. Et Ferdinandus de Castro Palao, *de Adiuratione Disput.* 4. *punct.* 4. *n.* 8. At velle petere à dæmone, vt dicat, quomodo maleficium possit destrui, idem est, quod ei præcipere, vt nos doceat modum, quo destrui possit maleficium: sic est vti eius ministerio, & obsequio, quod pertinet ad quoddam pactum, & societatem cum ipso, saltem implicitam.

QVÆSTIO

QVÆSTIO XI.

An licitum sit, quærere à dæmone, vt dicat: quis sit eorum princeps in illo corpore.

HÆc Quæstio remanet soluta ex dictis supra *quæst.* 3. *huius articuli*, & infrà *quæst.* 13. ad quas remitto Lectorem. 283.

QVÆSTIO XII.

An licitum sit, quærere à dæmone, vt dicat, an talis persona, quam possidet, sit verè vexata.

QVAM sit ridiculum hoc quæsitum, & totaliter sibi contrarium, audias. Volunt isti Auctores, quòd Exorcista interroget dæmonem existentem in corpore Energumeni, & illum cogat ad veritatem fatendam per os Obsessi, dicendo: *Si talis persona sit verè obsessa, necne?* Quis non irrideat huiusmodi nugas indignas prorsus, quæ ab ore Ministri Ecclesiasti enuncientur! Si tu vis, vt dæmon per os Obsessi loquatur, nonne supponis, iam dæmonem verè, ac realiter talem personam possidere? Cur igitur vis quærere, vt ipse dicat, an sit verè vexata? Quid, si dæmon responderit, quòd non; sed humore melancholico esse affectam: quia (cum sit adolescentula) maritum habet senem: vel dixerit, humoribus matricalibus esse perturbatam. An fortasse his verbis erit credendum? Facile hoc crederent, qui negant maleficia, obsessiones, ac possessiones dæmonum reales; quia hi, vt plurimùm, negant etiam esse dæmones, & Infernũ, & Paradisum. At cum supponamus, dæmonẽ loqui per os Obsessæ, consequenter supponimus, dæmonem esse in tali corpore ex dictis, & probatis supra *n.* 99. Qui ergo audiret dæmonem loquentem per os Obsessæ, & crederet ei dicenti, Obsessam non esse Obsessam; sed humore melancholico, aut matricali affectam; potiùs scutica dignus esset, quàm munus exorcisticum exercere. Quis non apertè agnoscat, huiusmodi interrogationes ad aliud non proficere, quàm ad ignarum Exorcistam confundendum, & confusione refertum ad vltimum exitium perducendum? 284. *Ridiculum est quærere à dæmone, vt dicat an persona obsessa sit verè obsessa, necne.*

QVÆSTIO XIII.

An licitum sit Exorcistæ, præcipere Dæmoni superioris ordinis, verbi gratia, Lucifero, vt dæmones sibi inobedientes excruciet in Inferno. Item spiritui principali in corpore obsesso, quòd secum educat totam societatem suam.

HOc licitum esse sustinent Syluester Prieras *tract. pro Exorcistarum instructione*, Zacharias Vicecomes *in compend. artis Exorcist. doctr.* 2. 285. *Plures Auctores docent, licitè posse dæmoni superiori imperari, vt inferiores expellat.*

Hieronymus Menghus *in Compend. artis Exorcist. lib. 1. cap. 4. & Fuste dæmonum cap. 6.* & alij.

Refellitur ab Auctore.

At quia horum opinio nulla probabili ratione fulcitur, dico, illicitum esse, ac superstitiosum, præcipere dæmoni superiori siue existenti extra corpus, siue existenti intra corpus, vt cæteros inferiores spiritus expellat. Hoc apertè constat siue consideremus huiusmodi præcepta respectu dæmonum ad quos diriguntur: siue respectu potestatis, quam accepit Exorcista ab Ecclesia dæmones expellendi.

Ratione sumpta à parte dæmonum.

Si considerentur respectu dæmonum, quis non videat illa prorsus à dæmonibus paruipendi? Nam etsi in dæmonibus sit aliqua prælatio, & superbiæ instinctu vnus alteri aueat dominari; (vt dicunt dicti Auctores, & concedunt omnes Theologi.) Hæc tamen prælatio, & auiditas dominandi non est in ordine ad bonum, & vtilitatem hominis, qualis esset, si superiores expellerent inferiores; sed in ordine tantùm ad hominis perditionem. Immò licèt dæmones non se diligant mutuò, sed potiùs oderint; magis tamen odit quilibet dæmon homines, quàm alios dæmones: vt eruditè probat Abulensis *quæst. 61. in cap. 12. Matthæi, vers. Dicendum igitur.*

Quomodo ergo poterit Exorcista expellere dæmones inferiores mediante ministerio superiorum? An fortasse Exorcista maiorem potestatem habet præcipiendi dæmonibus superioribus, quàm inferioribus? Quis hoc asseret? Si non potest compellere dæmones inferiores, vt sibi obediant, & exeant è corpore obsessi, quomodo poterit Luciferum euocare ex orco, vt veniat, & expellat illos dæmones, & eos excruciet in inferno? Vel compellere dæmonem superiorem in illo corpore, vt inferiores spiritus inobedientes expellat? An fortasse dæmones superiores sunt melioris conditionis, & inferiores sunt peiores, peruersiores, & in malo obstinatiores? Sed hoc est falsissimum: quia dæmones superiores, cum sint natura perfectiores, sunt etiam sapientia excellentiores, potentia strenuiores, & malitia iniquiores; ideóque cæteris inferioribus peruersiores, ac in malo obstinatiores; sapientia enim, ac potentia vtuntur, non ab bonum; sed duntaxat ad malum operandum. Quomodo ergo superiores obedient Exorcistæ, dum illos præsumit vel ex inferno euocare; vel (si sunt in corpore) eos compellere, vt secum trahant suam societatem, si in istis maior inobedientiæ adest ratio? Nonne hoc apertè rationi rectæ repugnat?

§. I.

286. *Non officit, dæmones hoc præstare iussos à Magis.*

Esto, quòd quandoque dæmones superiores ad præcepta Magorum, ac Maleficorum è corporibus obsessis expellant dæmones inferiores: si faciunt hoc, non alio fine faciunt, quàm vt maleficium minus maiori soluant maleficio, maleficium transferendo ab vna in aliam personam (vt faciunt Magi, & Malefici) & ab homine malefico transferente adorationes, oblationes, prostrationes, cæteráque obsequia sibi exhibita recipiant. Nullo tamen pacto vnus dæmon alteri præesse cupit, nec vnus super alterum principatum affectat, vt homini prodesse queat; sed duntaxat vt

vt malefaciat, ei damnum inferat in anima, vel in corpore, & tandem ad exitium perducat; vt docet Tostatus *loco citato.*

287. *Praxis describitur.* Constituat ergo Exorcista iuxta monita dictorum Auctorum, dæmonem principem super alios, ac præcipiat dæmoni principi constituto; vt suo vtatur iure, cæteros inferiores è corpore obsesso expellendo, magna promittet; sed nulla seruabit: nondum tempus adesse talis eiectionis, sed opportuno tempore omnia executurum, asseuerabit: priùs oportere, talem herbam quærere, vt eius suffitu rebelles torqueantur spiritus: talem lapidem inuestigare, vt ad collũ appensum deferat, qui non poterit inueniri nisi cum maxima difficultate: Maleficum cõpellere, vt signa maleficij destruat: tot Ecclesias visitare: tot candelas offerre: aduersus orientem brachiis extensis tot vicibus orare: tot nomina incognita Angelorum proferre: cacumina montium scandere, vbi sit ædicula Deiparæ Mariæ dicata: aliáque id generis, quæ aliquam admixtam habent superstitionem, adimplere iubebit. Quinimmò quandóque vnus & idem spiritus se plures esse, finget: ac modò luciferi, modò alterius principis, nunc officiarij subalterni, nunc subditi vices geret, hisque aliísque huiusmodi technis incautum decipiet Exorcistam; ipsúmque nonnisi irrisionibus, contumeliis, conuiciis, & ignominia affectum relinquet; vt experientia sæpiùs comprobarunt nimio suo malo, & dedecore plures Exorcistæ huiusmodi Auctorum quasdam superfluas, & illicitas sequentes traditiones: cum genium diaboli non sit cæteris dæmonibus præesse, eósque coercere in hominis vtilitatem, & solatium; sed tantùm in eius ruinam, perniciem, ac damnationem.

In qua sæpiùs concurrunt multa superstitiones.

§. II.

288. *Ratione sumpta à potestate Exorcistæ.* SI verò considerentur præcepta in ordine ad potestatem, quã Exorcista à Deo, & ab Ecclesia accepit in Ordine Exorcistatus ad dæmones expellendos, illicitum est præcipere dæmoni existenti siue in inferno, siue alibi extra corpus obsessi, vt inferiores dæmones expellat. Ratio est: quia hoc est petere beneficium à dæmone, ad quod præstandum cogi non potest præceptis: Non enim Exorcistæ data est potestas à Christo, cogendi dæmonem superiorem, vt inferiorem expellat; sed solùm data est potestas expellendi dæmones, qui in corporibus extiterint. Ergo petere illam expulsionem à dæmone superiori (etiamsi fiat præcipiendo) est velle ab eo beneficium habere: ac proinde est illicitum? Ita etiam tenet Ferdinandus à Castro Palao, *de Adiuratione, disp. 4. punct. 4. num. 9.*

239. *Siue diuina virtute sit expulsurus. Quod non conceditur.* Si autem dæmon superior, cui præcipis alios expellere, sit in corpore obsessi vnà cum aliis dæmonibus inferioribus, quæro à te, ô bone Exorcista: qua virtute, putas, quòd ille dæmon superior sit inferiores expulsurus? an diuina, vel dæmoniaca? Non diuina: quia Deus nõ promisit Ecclesiæ, nec decuit, se velle virtutem suam dæmonibus communicare ad dæmones expellendos, cũ potiùs conueniens fuisset, hoc per Angelos Beatos adimplere; quod tamen non fecit; sed quãdo Ecclesiæ communicauit potestatem dæmones expellendi; id se facturum promisit, non per dæmonum ministerium; sed per Ecclesiæ idoneos ministros; vel quoscumque

fideles perfectè credentes in nomine suo; à quo statu,ac conditione dæmones penitùs sunt extorres.

290. *Sine naturali sua virtute. Quod est illicitum.* Si tandem dæmon superior eos sua virtute naturali expellat: vel hoc facit inuitus,& coactus à Deo: vel voluntarius. Non inuitus: quia etsi Deus quandoque vtatur ministerio dæmonum ad aliquod opus peragendum; in ministeriis tamen Ecclesiasticis non vtitur ministerio dæmoniaco; nec conuenit illos cogere ad aliquid operandum in hominis obsequium, & vtilitatem, cùm hoc possit vel per seipsum, vel per Angelos bonos: (nisi aliquando ob aliquam specialem sanctitatem alicuius hominis, vel singularem rationem, quæ in continuis ministeriis Ecclesiasticis non præsumitur.) Ergo si superiores dæmones aliquando obediunt Exorcistæ, inferiores expellendo, hoc faciunt voluntariè, vt Exorcistas incautos decipiant, cùm præceptis diuinis, ac Sanctissimo Dei nomine abutuntur, virtutem diuinā suopte Marte ad diabolicam applicantes, & seipsos saltē implicitè dæmoni quodammodo mancipantes, dum à dæmone beneficium postulant. Consequenter arguunt, adiurationes Ecclesiæ sufficientes esse ad dæmones inferiores expellendos, dum pro eorum expulsione confugiunt ad dæmones superiores: Ergo nulla ratione licere potest.

Licita tantùm sunt Exorcistæ, quæ ex potestate à Christo accepta expulsioni dæmonum conducunt. Neque obstat, hanc petitionem, seu præceptum conducere expulsioni, vt inde inferas tibi licere: quia solùm ea, quæ expulsioni conducunt ex potestate à Christo accepta, licita tibi sunt; non ea, quæ ex voluntate dæmonis conducunt, qualis est hæc petitio, vel præceptum: quia (vt suprà dixi) Christus non dedit potestatem dæmones expellendi per alios dæmones, ergo nec Exorcista potestatem habet præcipiendi: Et ita tenet Sotus, *lib. 8. de Iustitia, q. 3. art. 2.* Suarez, *tom. 1. de Religione. lib. 2. de Superst. cap. 18. num. 8.* Lessius, *lib. 2. cap. 44. dub. 6. num. 46.* Sanchez, *lib. 2. sum. c. 42. num. 21.* & Ferdinan. à Castro Palao, *loco cit.*

291. Potes tamen, ô bone Exorcista, præcipere dæmoni superiori, vt perfectè exeat cum omnibus satellitibus suis: quia tunc non solùm ipsi, sed omnibus eius satellitibus expulsionem præcipis. At si superiori dæmoni præcipias, vt exeat è corpore, & exeundo pellat secum quemcumque dæmonem inferiorem ibidem existentem, videtur non licere; quia illo modo petendi conuinceris, te non expellere dæmones inferiores; sed dæmonem superiorem llos ad tui petitionem expellere; téque ind gere auxilio dæmonis ad illos expellendos. Eáque de causa Sotus, Suarez, Lessius, Sanchez, ac reliqui Doctores absolutè affirmant, non licere præcipere dæmoni superiori, vt inferiorem pellat. Præterquam quòd tale præceptum superfluum est. Nam si virtus adiurationis efficax fuit ad pellendum superiorem dæmonem, à fortiori inferiorem pellere poterit. Nulla ergo necessitas est, petendi à superiori, vt inferiorem pellat.

QVÆSTIO XIV.

An sit licitum Exorcistæ, dæmonem in locis desertis alligare.

292. *Illicitum est, velle dæmonem in desertis alligare.* Dico absolutè, hoc esse illicitum. Ratio est: quia potestas Exorcistæ siue ratione Ordinis Exorcistatus, siue per fidem in Nomine Iesu, est

est tantùm ad dæmones eiiciendos, & non ad terminum, seu locum eiectionis assignandum: vt constat ex verbis Euangelij Marci 16. *In nomine meo dæmonia eiicient:* Ita tenet etiam Castro Palao, *loco citato, n.* 12. Nec Deus promisit concurrere, nisi ad eiectionem, non ad alligationem in desertis locis, aut alibi. Constat etiam ex potestate, quam Christus tradidit suis Discipulis dæmones eiiciendi Matthæi 10. Marci 3. & Lucæ 9. vbi sic habetur: *Conuocatis duodecim Discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorum, vt eiicerent eos.* vbi Tostatus, *q.* 16. *super c.* 10. *Matthæi*, ait, *Potestas eorum se extendebat solùm ad eiiciendos eos è corporibus*, idest, ab hominibus, & rebus ad homines spectãtibus. Nihil enim aliud facere poterant. Idem dicendum de iis, qui dæmones alligant in paruo digito pedis.

Constat ex verbis Euangelij.

At dicent aliqui, Asmodæum, à quo Sara filia Raguelis, & vxor Tobiæ iunioris obsessa erat, fuisse alligatum in deserto superioris Ægypti per aliquod temporis spatium. Sed de hoc sanè non est mirandum, cum vnus Angelus siue bonus, siue malus (si alio superior sit virtute) illum alligare, idest detinere possit in aliquo loco sua virtute naturali; vt docet Delr. *Disq. Magic. lib.* 2. *q.* 30. *sect.* 2. Si verò sit Angelus sanctus, etiamsi sit inferior dæmone virtute naturali, nihilominus per gratiam à Deo acceptam (quamvis sit minimus Angelus Paradisi) superior est omnibus dæmonibus; ideò virtute diuina, ac supernaturali potest alligare quemcunque dæmonem cuiuscumque ordinis sit, ac conditionis. Exorcista autem nullam habet facultatem; non naturalem, cum longè sit inferior quocumque dæmone, cui nulla potestas super terram comparari valet. Non supernaturalem, ac diuinam: quia non constat per Scripturam sacram, Deum promisisse, se ad huiusmodi præcepta facta ab Exorcista virtute sua diuina præstò adfuturum ad dæmones alligandos, vbicumq; placuerit Exorcistæ. 293.

Nihil obstat obiectio de Asmodao alligato ab Angelo Raphaële in deserto.

Quòd verò à Sanctis Viris aliquãdo dæmones fuerint alligati: vt docet Tostatus, *q.* 132. *in c.* 8. *Matthæi:* & ex eo Sanchez, Thyreus, & alij recentiores, quando hoc factum sit, & quomodo, hoc non dicunt, nisi de Raphaële (de quo supra) qui non erat Exorcista, nec homo, sed Angelus.

Sed esto, quòd ab aliquibus aliquando factum fuerit, hoc ex Dei speciali inspiratione, & singulari ipsius auxilio ob eorum maximam sanctitatem, & sub conditione diuini beneplaciti factum esse, credendum est.

QVÆSTIO XV.

An Exorcista potestatem habeat dæmones mittendi in Infernum.

SI antiquorum Exorcistarum mentem sequi vellemus, dubio procul quæstionem solueremus affirmatiuè. Nam passim in exorcismis ab ipsis collectis, quos quotidie præ manibus habent Exorcistæ, legunt sequentia verba: *Præcipio vobis dæmones, &c. vt statim recedatis ab hac creatura Dei, numquam ad eam redeuntes: ad locum, vbi deinceps nullam creaturam Dei lædere possitis, protinus ire festinetis, &c. alioquin in virtute D.N. Iesu Christi in stagnum ignis, & sulphuris vos præcipito, & æternaliter condemno.* Et sæpius 294.

Antiqui Exorcista putant, se posse mittere dæmones in infernum.

piùs repetunt huiuſmodi verba in ſuis coniurationibus, quibus mittunt dæmones in profundum abyſſi: dicentes: *Coniuro te, &c. vt dicas mihi: quis eſt ille, qui debet te hinc expellere, & eijcere: Alioquin mittam te in profundum inferni, & abyſſi cum ſequentibus tuis, &c.* Paſſimque repetunt ſequentia verba: *Cedite hinc maledicti dæmones, alioquin mittam vos in profundum inferni in loca pœnarum magnarum, de quibus non exibitis.* Et addunt aliqui: *Et in caſu inobedientiæ, niſi vis incurrere illicò pœnam annorum centum mille, & alias maledictiones arbitrio meo, &c.*

295. *Opinio eorum eſt temeraria, & vana.* At dicant mihi iſti Exorciſtæ, qui huiuſmodi ediderunt exorciſmos: in qua parte Euangelij, vel in quo diuinæ Scripturæ loco inuenerunt, ſibi hanc à Deo communicatam eſſe facultatem, vt ad gehennam infernalem dæmones mittere, ac detrudere, eiſque pænas ad arbitrium ſuum imponere, & augere valeant? Qua virtute, qua ratione, quo iure, & qua potentia illuc eos mittere, ac deportare prætendunt? Eſtò ex Euangelij Marci vltimo verbis illis: *In nomine meo dæmonia eiicient*: & ex Ordine Exorciſtatus poteſtatem habeat Exorciſta dæmones eiiciendi ex corporibus obſeſſis, & è rebus ad vſum hominis ſpectantibus: non tamen facultatem accepit eos mittendi in infernum, & pænas illis ibi augendi: Hoc enim eſt ſolius Iudicis ſupremi, qui Ioanni apparens in Apocalypſi, *c.1.* ait: *Fui mortuus, & ecce ſum viuens, & habeo claues mortis, & inferni:* quæ verba explicans Primaſius apud Cornelium à lapide ait: *Habeo poteſtatem, diabolum, qui eſt auctor, & præſes mortis, & inferni, iudicandi, & & condemnandi.* *Sacra Scriptura teſtatur.*

Quibus verbis, Pannonius, Alcazar, & alij dicunt, Chriſtum ſeipſum & mortis, & inferni herum, & dominum manifeſtaſſe; ac ſe liberum, ac plenum habere dominium, & imperium in mortem, & infernum; illáque Chriſto quaſi Domino ſuo per omnia obſequi; nec quemquam inuadere, niſi ex Chriſti nutu, ac imperio. Ideò temeritate non vacat, Exorciſtam hanc ſibi velle vſurpare poteſtatem. Nec mirum, ſi à dæmonibus maxima præditis ſapientia ſæpiùs ſubſannetur, & irrideatur, omnéſque eius conatus fiant irriti. Quod benè probat Toſtatus, *quæſt.60.in cap.10. Matthæi*, dicens: *Poteſtas data Apoſtolis ſuper dæmones non fuit abſoluta, ita vt poſſent quicquid vellent ſuper dæmones; ſed ſolùm vn poſſent eos eiicere:* vt colligitur ex littera Euangelij eodem capite, vbi habetur: Chriſtum dediſſe illis poteſtatem ſpirituum immundorum, vt eiicerent eos. Nec maior poteſtas datur Exorciſtis ab Eccleſia, quàm à Chriſto ſuis Diſcipulis communicata fuerit.

§. I.

296. *In præceptis præmiſſis ſibi contradicunt dicti Auctores.* SEd quæſo, ſapiens lector, videas, & attentè prædictorum præceptorum conſideres confuſionem, ac contradictionem. Dicunt, ac minantur dæmoni iſti Exorciſtæ his verbis: *Cedite hinc, & exite ex corpore iſtius Creaturæ Dei, alioquin mittam vos in profundum abyſſi, &c.* & alibi: *Coniuro te, &c. vt dicas, quis eſt ille, qui debet te hinc expellere: Alioquin mittam te in profundum inferni, & abyſſi, &c.* Dic mihi, bone Exorciſta: ſi dæmon noluerit obedire exeundo ex corpore obſeſſi, vel tibi reſpondendo, ac dicendo: quis *Ratio dictat.*

quis sit ille, qui debeat eum expellere? quid facies, vt valeas illicò eum mittere in infernum? forsan eum ligabis fune, vel catena ferrea? Si non vult tibi obedire in his, quæ videntur esse tui iuris, quomodo obediet in his, quæ tuam excedunt facultatem? An aliquo adunco ferreo illum extrahes ex corpore obsessi, & ligatum per tuos satellites mittes in infernum? Nonne hæ sunt minæ puerorum? Tu non vales auctoritate tibi tradita ab Ecclesia dæmonem expellere ab obsesso, & putas illum detrudere in infernum, quod munus est solius Iudicis Supremi! Si dæmon non exibit ex illo corpore, permanebit vtique in illo, nisi à virtute superiori expellatur. Vbi inuenisti, quòd Deus vmquam promiserit, ad præcepta Exorcistæ diuina sua virtute dæmonem detrudere in infernum? Quare scias, mi Exorcista, quòd licèt Deus concurrat virtute sua ad dæmones expellendos, quando debito modo Exorcista præcipit, & omnia adsunt requisita, nedum ex parte Exorcistæ; sed etiam ex parte obsessi, & expulsio est salutaris: Non tamen Deus concurrit ad omnia quæcumque voluerit Exorcista dæmonibus præcipere; Idcircò antequam præcepta formes, sis valde cautus, & priùs consideres omnia, quæ ad dæmonis conducunt expulsionem, ne pro expulsione irrisionem, ignominiam, ac confusionem consequaris.

QVÆSTIO XVI.

An peccatum sit graue, de vanis, & inutilibus, & fortè nociuis, & ijs, quæ ad expulsionem non conducunt, dæmonem interrogare.

RESPONDETVR, dubio procul peccatum esse: Quia ad ea interroganda non est data potestas Exorcistis. An verò hoc semper sit graue peccatum, non ita certum est. Et quidem in aliquibus casibus indubitatum est, graue esse peccatum. 279. *Peccatum est, de vanis, & inutilibus dæmonem interrogare.*

Primò? Si ex interrogatione aliquod occultum peccatum proximi timetur manifestandum: quia dare occasionem absque necessitate, vt proximus infametur, iniustum est. *Quibus casibus sit graue peccatum.*

Secundò: Si interrogatione longos etiam vanarum rerum, & inutilium sermones multiplices: quia adest periculum, quòd dæmon iis interrogationibus aliquos errores misceat; & præcipuè quia signum est amicitiæ, absque necessitate cum dæmone longos miscere sermones.

Tertiò: si adsit finis addiscendi; quia est dæmonis honoratio, eum velle habere in magistrum. Quod à fortiori procedit, si certam fidem eius responsis concedas. Nam licèt dæmoni fides dari possit in iis, quæ exorcismis Ecclesiæ coactus manifestat, dummodo non contrarientur veritati Sancti Euangelij, auctoritati Sanctorum Patrum, rectæ Philosophiæ, ac bonis moribus; In aliis tamen, quæ ipse sponte dicit, ei fides non est præstanda: Dixi, dummodo non aduersentur veritati Sancti Euangelij, &c. quia multoties dæmon fingit, se dicere aliqua coactum, quæ aduersantur

veritati euangelicæ, &c. Dum enim Exorcistæ dæmones interrogant, *per quem Sanctum, per quam personam, per quæ verba sit expellendus: qua die, hora, & loco sit egressurus: quomodo maleficium sit destruendum, & alia, de quibus supra*, licèt Exorcista hoc faciat per præcepta nomine Iesu interposito; nihilominus dæmon multa respondet à veritate aliena: quia huiusmodi interrogationes sunt illicitæ: in eo sensu, quem posuimus supra *num.* 278. idcircò illi fides non est præstanda.

298. Quartò: Si deprecatiuè, & non imperatiuè interroges: quia interrogatio deprecatiua est signum amicitiæ, & nota subiectionis. Subiicit enim se dæmonibus, qui dæmones precatur: vt quosdam fecisse Exorcistas in Ciuitate Penarum, narrat Zacharias Vicecomes *part.* 1. *Complem. art. Exorcist. doct.* 8. Quo scelere quid grauius? Est enim velut quoddam transfugium ad Dei, & hominum hostes, cum quibus per consequens nullum fœdus, neque implicitum est ineundum; sed perpetuæ gerendæ inimicitiæ; vt numquam fas sit, aut deprecando, obsequium: aut rogando, recessum ab eis quoquomodo postulare. Ita tenent D. Thom. 2.2. *q.* 90. *art.* 2. D. Antonin. 2. *part. tit.* 12. *c.* 1. §. 5. Sotus *lib.* 8. *de Iust. c.* 3. *art.* 2. Nauarrus *c.* 11. *n.* 28. Suarez *tom.* 2. *de Religione tractat.* 4. *de Superst. lib.* 4. *de Adiurat. cap.* 2. Sanchez *lib.* 2. *in præcepta Decalogi cap.* 42. *num.* 19. & 25. Layman. *tom.* 2. *lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 14. *num.* 7. Ferdinandus à Castro Palao *de Adiuratione disput.* 4. *punct.* 4. *num.* 6. & Bonacina *tom.* 2. *disp.* 4. *quæst.* 1. *punct. vltim. num.* 9.

§. I.

299. *In materia leui tantùm esse veniale, censent plures Auctores.*

VErùm ex leuitate, & curiositate in materia leui vnam, vel alteram rem vanam interrogare non deprecando, sed imperando, neque fidem certam adhibendo: v. g. quòd Exorcista imperet dæmoni, vt moueat lapidem, vel aliud simile, plures, grauissimique Doctores censent, non excedere culpam venialem. Sic Syluest. *verb. Adiuratio q.* 5. *in fine, & q.* 7. Caietanus 2.2. *q.* 90. *art.* 1. *ad finem.* Sotus *lib.* 8. *de Iustitia q.* 3. *art.* 2. *circa solutionem ad* 2. Nauarrus *sum. c.* 12. *n.* 28. Valent. 2.2. *disp.* 6. *q.* 8. *punct.* 2. *circa finem, vers. ad tertium.* Suarez *loco cit. c.* 2. *num.* 9. Lessius *lib.* 2. *cap.* 43. *dub.* 13. *n.* 71. Sanchez aliis relatis *lib.* 2. *sum. c.* 42. *n.* 25. Bonacina *loco citat. n.* 25. Ratio ea est: quia hæc interrogatio non videtur notabile signum beneuolentiæ, & amicitiæ cum dæmone.

300. *Mortale esse peccatum, docet Castro Palao.*

Cæterum verius existimat Ferdinand. à Castro Palao *de Adiuratione disp.* 4. *punct.* 4. *n.* 8. (per se loquendo) quamlibet interrogationem, quæ ad expulsionem non conducit, quamlibétque petitionem vani operis præstandi, mortale peccatum esse: Quia hoc petere non potes imperio, sed deprecatione. Non enim habes potestatem compellendi dæmonem, ad hoc præstandum: Quia non habes potestatem naturalem, vt de se constat. Nulla enim humana potestas ei comparari potest. Neque etiam habes potestatem à Christo acceptam: qui solùm ad expulsionem, & conculcationem dæmonis eam concessit. Ergo non imperio, sed deprecatione petis; tametsi verbis imperatiuis vtaris. Petere autem deprecando, ipsemet Sanchez docet, semper esse mortale. Ergo semper est mortale illa interrogatio,

rogatio, & petitio. Et confirmo: Dæmon nec cogitur interrogationi respondere, neque opus illud postulatum præstare; sed spontè respondet, & postulatum præstat. At cum nihil dæmon spontè faciat, quod ob eius obstinationem non sit ex odio Dei, & ad obscurandam eius gloriam, & nostram perditionem procurandam, graue peccatum esse videtur, absque necessitate occasionem dare, hæc peccata tam grauia committendi, quibus dehonestatur Deus, & nos offendi possumus. Hæc Castro Palao.

QVÆSTIO XVII.

An licitum sit Exorcistæ, præcipere dæmoni sub pœna excommunicationis, vt Energumenum amplius non diuexet.

NON desunt Exorcistæ, qui in suis exorcismariis talia præcepta formant, passimque veluti prælati formidabilem totius auctoritatis macheram depromentes, excommunicationis maioris, & minoris latæ sententiæ mucrone dæmonem compellere tentant, vt è corpore Obsessi exeat: aut nubes, animalia, bruchos, & id generis irrationalia insectantur, quasi dæmones, ac illa irrationalia sint excommunicationis capacia. 301.

Illicitum est præcipere dæmoni sub pœna excommunicationis.

Illicitum ergo est dæmoni præcipere sub tali forma: cum dæmon, & irrationalia sint extra Ecclesiam militantem: *De his, quæ foris sunt, nihil ad nos. c. Gaudemus. de Diuort. seu Consor.* Blasphemum insuper est, hanc sacram Ecclesiæ cẽsuram sic derisui, & ludibrio habere: non secus, ac si quis sub pœna excommunicationis latæ sententiæ iuberet canibus, ne latrarent, & lupis, ne vlularent; aut vulpem absolueret à rapinis gallinarum, &c. Ita docent Suarez *tom. 5. p. 3. disp. 5. sect. 1.* Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi c. 42. n. 32.* Baucius *in Miscellaneis pract. tract. 1. ibi, Quartò petes, &* Lupus *Comment. Edicti S. Inquis. part. 3. lib. 22. dist. 4. art. 1. diffic. 3.*

Ratio est manifesta.

QVÆSTIO XVIII.

An sit licitum Exorcistæ, dæmoni præcipere: vel irrationabilibus per terminos iudiciarios.

SOLENT nonnulli, vt dæmonem expellant ab aliquo loco: vel ab eius iurisdictione aliquem Magum, vel Maleficum volentem se ad Deum conuertere, eripiant, ac in libertatem asserant, litem instituere, constituere Iudicem, & duos Aduocatos, qui litem contestentur, in qua seruantur processus ordinarij, & cætera acta iudiciaria perficiuntur. Sic hoc nostro æuo in variis Italiæ Ciuitatibus actum fuisse, à testibus fide dignis audiui. Ad hoc illicitum esse, ac superstitiosum, ratio ipsa dictat. Nam quo iure, aut qua ratione autumant dæmonem compellere, à tali loco exire, ac Magum pœnitentem derelinquere? An humana, vel diuina? Si humana; hallucinantur vtique: quia dæmon, cum sit sapientissimus, 302.

Superstitiosum est instituere litem cum dæmonibus.

Siue ratione humana fiat.

pientissimus, & doctrina super omnes homines maximè polleat, Aduocatum, qui partem suam gerit, subtilibus instruet rationibus, & in somnis phantasiæ, imaginatiuæ, ac memoriæ sensitiuæ subtilissima, ac validissima suppeditabit argumenta; immò ipsemet Scripturis hoc præstabit, (sicut alicubi præstasse quidam referunt) quibus alter domini loci: vel Magi pœnitentis Aduocatus obrui, necesse sit; Sicque vterque manifesto se periculo exponunt, iste, vt diaboli technis, ac fallaciis confundatur, & confusus nesciat, quid loqui: ille verò auxilium à dæmone, fauorem, & obsequium expectandi, ac recipiendi: quod grauissimum superstitionis est peccatum: vt docent D. Thom. 2.2. *q.*90. *art.*2. & ibi Caietanus *art.*1. D. Anton. 2. *part. tit.* 10. *cap.* 8. Syluest. *verb. Adiuratio q.* 7. Tabiena *n.* 6. Sotus *lib.* 8. *de Iust. q.* 3. *art.* 2. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de Adiurat. c.* 2. *n.* 8. *&* 9. Lessius *lib.* 9. *de Iust. c.* 42. *dub.* 13. *n.* 70. *&* 71. Armilla *verb. Adiuratio in fine*, & Sanchez *lib.* 2. *in præcepta Decalogi c.* 42. *n.* 19.

303. *Sine auctoritate diuina.*

Si verò putant ratione, & auctoritate diuina dæmonem compellere è tali loco discedere, vel Magum pœnitentem in libertatem asserere: tunc, cum hæc potestas competat Exorcistæ à iure diuino, & ipsi communicata sit ab Ecclesia independenter à voluntate dæmoniaca, cur ponere sub lite, quod certum est? Nonne Ecclesiam maxima afficiunt iniuria? Nam si loquamur de loco à dæmone possesso: cum possessio huiusmodi sæpè fiat, diuina permittente voluntate, ob aliquod dominorum vel incolarum ibi patratum crimen: hortetur Exorcista loci dominos, vel habitatores, vt per pœnitentiam, orationem, & eleemosynam diuinæ iustitiæ vindicanti satisfaciant, ex præcordiis ad Deum confugiant, & totam suam in Deum collocent fiduciam; & confidant, quòd Deus, mediante potestate Ecclesiæ suis ministris communicata, Dæmones vertet in fugam; ideoque talem locum deserent. Nec sub lite ponat Dei & Ecclesiæ potestatem: quia sic & Deo, & Ecclesiæ maximam infert contumeliam. Si verò loquamur de Mago, aut Malefico ad Ecclesiam confugiente: tunc si credas, hominem viatorem, (etsi diabolo per pacta, ac publicas conuentiones se deuouerit, eique & corpus, & animam tradiderit, promiseritque nunquam ad Deum se conuersurum, ac peccatorum suorum acturum pœnitentiam,) adhuc per liberum arbitrium posse dæmoni abrenunciare, ad cor redire, pacta scindere, syngrapham destruere, peccata deflere, ac detestari, à dæmoniaca se eripere potestate, & à Deo peccatorum suorum veniam obtinere, (sicut verè, & infallibiliter Deus veris promittit pœnitentibus, Ezech. c. 18. dicens: *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium, & iustitiam: vita viuet, & non morietur: omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor.*) Si credis, inquam, quod Magus, & Maleficus per actus liberi arbitrij diuina adiutus gratia verè possit pœnitere, & à diaboli tyrannide se subducere, cur vis ponere sub lite, ac dubio, quod certum est, ac de fide tenendum? Dum ergo vis litigare de hoc, quod Catholica docet fides, ostendis te nutare in fide.

Tunc fit præiudicium potestati Ecclesiæ.

Ac libertati arbitrij.

§. I.

§. I.

IDipsum prorsus fatendum de iis Adiuratoribus, qui vendicant sibi artem quendam, aut potestatem peculiarem, vt à Deo concessam, expellendi, necandique campi bruchos, locustas, cantaros, & alia insecta, atque vermina, quæ fructus, radices, & semina depascuntur, & spem agricolarum deludunt: & tales multis in locis, vt refert Delrius, *Disquis. Magic. lib. 3. par. 2. quæst. 4. sect. 8.* solent à rusticis quotannis magno pretio accersiri. 304.

Superstitiosum est, litem instituere contra irrationalia.

Praxis esse solet huiusmodi: Impostor iste se iudicem constituit; comparent coram eo duo procuratores: Vnus causam populi agens fungitur vice accusatoris. Alius à Vicario Episcopi vel Regio officiato loci constitutus vicem subit Rei pro locustis, vel aliis insectis: Litem contestantur, & seruantur processus ordinarij, omnes tricæ, ac moræ, ac dilatorij termini. Tandem in causa concluditur, & bellus Iudex fert sententiam, qua insecta illa, iubet, intra certum dierum spatium terminis illis territorij excedere, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, &c.

Praxis quorundam ostẽditur.

Quis autem est tam ignarus, qui dictam artem non iudicet prorsus illicitam, & superstitiosam? Apertior enim est hîc superstitio, quàm vt queat tegi. Quare iuremeritò ab omnibus Doctoribus Sanctis condemnatur: eò quòd lis instituatur contra creaturam irrationalem, quæ quid agatur, nec scit, nec sentit, nec potest intelligere; propterea quis non agnoscat, iniustam esse excommunicationem latam in eas creaturas, quæ nec mortaliter, nec venialiter peccare possunt? Et si lis intentetur aduersus dæmones, à quibus fortasse mouentur, adhuc illicitum est, illos accusare: aut defendere: vt supra latè probauimus, *num.* 302. *&* 303. Et ita docent Sotus, *lib. 5. de Iustit. quæst. 12. art. 2. in fin. & lib. 8. qu. 3. art. 3. in fin.* Nauar. *lib. 5. Consit tit. de sent. excommu. in 1. edit. toto consil. 5. in 2. toto consil. 2.* Ciruelus *de Superst. 3. par. c. 10.* Valentia *2. 2. disp. 6. q. 8. punct. 2.* Delrius, *Disquisit. Magic. lib. 3. par. 2. quæst. 4. sect. 8. & in Anacephaleosi monit. 11.* Sanchez, *lib. 2. in præcepta Decalogi, cap. 42. num. 39.* & Henriquez, *lib. 13. de excomm. cap. 25. num. 1.* 305.

Improbatur Ratione.

Auctoritate.

QVÆSTIO XIX.

An licitum sit Exorcistæ medicinas corporales obsessis, ac maleficiatis applicare.

AD Quæstionem dico, neminem licitè posse, ac sine peccato artem medicam exercere, nisi ea sit peritus, ac communiter à peritis illius facultatis reputetur idoneus. Qui sic reputari dicitur, si non secundùm propriam voluntatem, sed iuxta artis medicæ scientiam regulatur, attentè, & diligenter considerando, & obseruando. 306.

Scientia requisita in perfecto Medico.

Primò in personis complexiones corporum, dispositiones humorum, varietates temporum, discretiones sexuum, ac diuersitatem ætatum: Quia alia

Respectu personarum.

alia medicina danda est debili, alia forti propter constitutionem corporum. Alia cholerico; alia flegmatico; alia sanguineo; alia melancholico propter diuersas dispositiones humorum. Alia in hyeme: alia in æstate; alia in verè; alia in autumno propter varietatem temporum. Alia viro; alia mulieri propter diuersitatem sexuum. Alia tandem iuueni; alia seni propter varietates ætatum.

Raynerius de Pisis in Pantheologia de pænitentia à cap. 29. vsque ad 33.

307. *Respectu infirmitatum.*

Secundò in infirmitatibus considerando Diuturnitates; quia quantò morbus est diuturnior, ac prolixior, eò fortiori, ac validiori indiget medicina. Diuersitates: nam simplex morbus medicina simplici, & per contraria est curandus. Contrarietates: contra enim causam infirmitatum calidam, frigida debet esse medicina; & è conuersò; ita quòd semper contraria contrariis curentur. Quantitates: quia secundùm quantitatem morbi debet esse quantitas medicinæ. Qualitates denique; nam quando morbus causatur ex repletione, cura debet esse per euacuationem; & è contrà quando infirmitas causatur ex inanitione, tunc cura debet esse per restaurationem.

308. *Respectu medicinarum.*

Tertiò in medicinis attendendo varietatem, nempe quæ medicina sit morbi corporalis ad extra attractiua: quæ immutatiua: quæ digestiua: que laxatiua: quæ constrictiua: quæ curatiua: quæ aperitiua: & quæ sanitatis conseruatiua.

309. *Respectu herbarum medicinalium.*

Quartò considerando in herbis medicinalibus vires: eorum qualitatem, ac graduum diuersitatem, videlicet quæ medicinalis sit calida: quæ frigida: quæ humida: quæ sicca: & in quo gradu habeat ista: an in primo: vel in secundo: vel in tertio: aut in quarto.

Respectu curarum.

Quintò denique considerando in curis qualitates, & varietates, ac cætera de quibus latissimè Medici tractant in suis pharmacopæis, ac medicis institutionibus.

Quorum omnium sufficientem debet habere notitiam, qui prætendit licitè, ac tuta conscientia ægrotis medicinas exhibere corporales: vt docet Syluest. *verb. Medicus, quæst.* 1.

§. I.

311. *Exorcista ignarus prædictorum illicitè ægrotis corporales medicinas exhibet. Error grauissimus Exorcistarum ostenditur.*

EN modò mi curiose Exorcista, qui in alienam messem falcem mittere præsumis: tu te ipsum iudica, an licitè, ac tuta conscientia valeas obsessis, ac maleficiatis medicinas exhibere corporales. Edissere, quis te edocuit, agnoscere corporum constitutiones, dispositiones humorum, & id generis in personis alia necessariò attendenda? Cuius Doctoris præceptis fuisti imbutus ad cognoscendas infirmitatum diuersitaies, contrarietates, quantitates, & qualitates? In qua palestra medica secernere didicisti medicinas attractiuas ab immutatiuis: digestiuas à curatiuis: laxatiuas à constrictiuis: aperitiuas à conseruatiuis? Quas pharmaceuticas institutiones, pharmacopæas, siue antidotaria peruoluisti, vt herbarum medicinalium vires, qualitatem, ac graduum diuersitatem probaueris? Quanto tempore ægrotorum curis operam nauasti, vt de eorum qualitatibus, ac varietatibus periculum feceris; ægrotisque necessaria ad sanitatem consequendam, ac conseruandam præcepta tradideris? A quo

Collegio,

Collegio, vel Vniuersitate concessa est tibi medendi facultas? Quid respondes ad hæc? Nescis quid loqui! Nónne vides, dum secundùm tuam voluntatem, non sequendo artis medicinæ regulas, ægrotis medicamina præsumis exhibere corporalia, cæcus es, & dux cæcorum? Cæcus inquam: quia operaris sine lumine rationis; nec artis medicæ scientiam, ac præcepta calles. Et licèt videaris in cælum læuam porrigere, astráque indice notare, dum cælestium influxuum, ac rerum medicinalium exploratorem, expertúmque te iactitas; te tamen prodis caput asini habentem: quia non capit mens tua res humanas, nec sensus res diuinas; abuterisque ratione ad intelligendum, atque ipso corpore ad operandum. Fis dux cæcorum; nam ægroti, dum ad te confugiunt existimantes, propriis consulere morbis, cæci sunt, & palpitant in tenebris, fiuntque Corebo stultiores. Nullum enim discrimen ponunt inter album & nigrum, inter lyncem & talpam, inter lusciniam & vpupam, inter sapientem & ignorantem. Hinc sequitur, *Dum cæcus cæco ducatum præstat, ambo in foueam cadunt*: (vt Iesus Seruator noster admonet Matthæi 15.) Exorcista in foueam lethalis culpæ: Ægroti necis corporeæ.

§. II.

312. *Exorcista quãdo peccet mortaliter ægrotis medicinas tradendo corporales.*

Exorcista in foueam tunc cadit lethalis culpæ: cùm ex notabili ignorantia, vel imperitia in sua cura nocet infirmo. Facit enim contra illud: *Non occides, de pænit. d. 1. cap. homicidium.* Vbi teste Augustino, *lib.* 19. contra Faustum, *cap.* 23. *Aperuit Dominus omnem iniquum motum ad nocendum fratri in homicidij genere deputari.* Et secundùm Ricardum tenetur infirmo ad æquiualens, ex quo non potest resarcire principale; immò etiamsi sanitas sequatur, peccat mortaliter, quia exposuit se periculo peccati mortalis, idest operi, vnde sequi potest notabile damnum proximo: Ita docet Syluester, *ver. Medicus, quæst.* 1. & Iacobus de Graffiis, *lib.* 2. *Decision. aurear. cap.* 61. *num.* 57. Nec eum excusat ignorantia iuxta illud Ouidij, *Epid.* 19.

Præterita veniam dabit ignorantia culpæ.

Neque inuoluntarium detrimentum: quia licèt hoc non intendat, nec velit directè; Voluntariè tamen exponit se ad illud, vnde hoc natum est sequi, vt habetur 15. *q.* 1. *c. meritò, & §. obiicitur de Lamech:* quia non sequitur traditiones artis: vt notat Petrus, *in auth. Sed hodie, C. de iudiciis.* Ideò eius imperitia, & ignorantia culpæ annumerantur. *L. si quis fundum, §. Celsus, ff. loc. & L. imperitia, ff. de reg. iur.* Hoc tamen Panormit. *in cap. ad aures, de ætat. & qualit.* limitat, quando assumit officium voluntariè. Secus si ex necessitate bona fide fecerit, quod potuit deficientibus Medicis: Ita Syluest. & Iacobus de Graffiis, *loco citato.*

313. *Ignorantem se prodit.*

Nec ipsum iuuat alia excusatio; nisi quòd medicinæ in libris sic ordinatæ inueniuntur. Sed & in hoc suam ipsemet Exorcista prodit ignorantiam, dum medicinas in libris ordinatas legens, documenta præposita pro talium medicamentorum vsu necessaria omittit; legitque antecedens sine consequente: vel consequens sine antecedente: Vel nescit connectere

antecedens cum consequente. Vel non nouit distinguere inter propositiones de possibili, & de facto: inter vniuersales, ac particulares: inter indefinitas, & singulares; ideò in penè innumeros incidit errores; ac tam imprudenter circa hoc se gerit, quòd sine aliqua cognitione; an talis persona sit maleficiata, vel aliqua naturali laboret ægritudine, prædictas medicinas, quas descriptas in libris reperit, illis præbet; & quot videt infirmos, tot maleficiatos esse iudicat. Hoc testantur Valerius Polidorus, *par. 2. Dispers. dæmonum, cap. 9.* Maximilianus ab Eynaten, *in Manuale Exorcismorum par. 1. instruct. 3.* Hoc illicitum esse, ait Sanchez, *lib. 2. in præcepta Decalogi. c. 42. num. 31.* Guilhelmus Philiarcus, *de off. Sacerdotis tom. 1. par. 2. lib. 3. cap. 11.* & Hieronymus Menghus *Fuga dæmonum cap. 10.*

§. III.

314. *Auarum se ostendit.*

NEc tantùm ignorantes, sed pecuniæ seruientes, & auaritiæ studentes se ostendunt. Nam instar circulatorum aquas, oleum, & pulueres, aliósque liquores vendunt maleficiatis ad ipsorum maleficiales curandas infirmitates; nihilque honorem Dei, & clericalem dignitatem existimantes, de Exorcistis, qui debent esse, euadunt Simplicistæ, Pseudomedici, & Circulatores, hanc, vel illam herbam contra dæmones quærentes, medicinas, pulueres, & his similia maleficiatis, & à dæmone obsessis absque aliquo consilio Medicorum præbentes, etiam contra præcepta, regulas, & ordines in libris huius artis præscriptos temerariè sibi officium Medicorum vsurpant, vt magis possint augere pecuniã; sic mundum scandalizant, hoc sacrum exercitium deturpant, & reputationem, honorémque à veris auferunt Exorcistis. Ideò iuremeritò dici possunt in foueam cadere lethalis culpæ, præter irregularitatem, quam incurrunt, dum cum ipsis spiritibus immundis quandóque etiam animas quorundam ex ipsis corporibus excutiunt: Ita etiam contra huiusmodi Exorcistas inuehitur, ac de eis conqueritur Menghus, *loco citato.*

§. IV.

315. *Aegroti vt cæci in foueam necis corporeæ cadunt.*

PAri modo Ægroti ab huiusmodi Exorcistis ducti, vt cæci cadunt in foueam necis corporeæ. Experientia enim rerum magistra docet indies, eorum, qui ab hisce Exorcistis, vel Religiosis, vel etiam mulierculis, aliisque huiusmodi pseudomedicis alexipharmaca sumpserunt, puta antimonium præparatum, carapotiam, scammonium, elleborum, colocynthidem, ac cætera huiusmodi medicamina pro sanitate consequenda, plures festinanter viam vniuersæ carnis esse ingressos. Sic fatetur Zacharia Vicecomes, *in Complem. art. Exorcist. loco cit.* se vidisse aliquos Exorcistas sine consilio Physicorum medicamina ægrotis exhibentes, eos occidisse. Vnde etiam Alexander Albertinus: *in suo Malleo dæmonum in epistola nuncupata, Documentum ad vexatum,* sic eum admonet: *Te hortor, si quis Religiosus tibi vellet corpoream exhibere medicinam, quòd eam omnino respuas, nec vllo*

modo sumas: quia ego propriis oculis vidi nonnullos iuuenes vespere à quodam Religioso aliqua sumpsisse medicamina, qui post sex, vel septem horas vltimum obiere diem; quod mihi maximum fuit scandalum. Hoc idem euenisse in territorio Bergomensi egomet audiui.

Quare, cùm maleficio additur morbus naturalis, siue à causa naturali, siue à dæmone excitatus, infirmus se committat Medico, qui disponat sicut expediens iudicauerit. Et licèt varij Auctores suis exorcismariis varia corporalia apposuerint medicamina; multas tamen circunstantias addiderunt, quæ nec obseruantur, nec intelliguntur à multis.

§. V.

SEd esto, quòd plenam, atque perfectam habeat Exorcista artis medicæ notitiam, adhuc illi onus medicinas corporeas exhibendi, non incumbere nemo est, qui ambigat. Clericis enim, qui sunt in sacris, vel etiam in minoribus constituti (dum tamen sint sufficienter beneficiati) secundùm Raynutium non licet operari in medicina physica, nisi gratis, pro miserabilibus personis, vel consanguineis; nec tunc vbi posset esse periculum. Quod etiam in claustralibus districtiùs est obseruandum, vt habetur in titulo *Ne Clerici, vel Monachi sæcularibus negotiis se immisceant.* 316.

Exorcista, quãvis in arte medica periti, prohibentur corporeas medicinas exhibere.

Hoc idem in Rituali Romano (vbi de forma exorcizandi obsessos agitur) Exorcistis cauetur his verbis: *Caueat proinde Exorcista, ne vllam vmquam medicinam infirmo, vel obsesso præbeat; aut suadeat; sed hanc curam Medicis relinquat.* Huiusmodi Exorcistarum inconuenientia considerans etiam Episcopus Parmensis Anno Domini 1621. teste Bordono *Resolut.* 7. sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda præcepit suis subditis Exorcistis, ne auderent vllo modo præbere antimonium, oleum, aut quodvis genus medicinæ, nisi de consensu Medici.

QVÆSTIO XX.

An sit licitum Exorcistæ, cum ægrotis, obsessis, aut maleficiatis Chirurgi munere fungi.

HÆc Quæstio iuremeritò est examinanda: quia experientia docet in dies plures Exorcistas sæpiùs hoc sibi vendicare munus. 317.

Varij Exorcistæ munus Chirurgi sibi asciscũt. Quorum Alij partem vexatã palpant.

Alij enim Obsessos, ac Maleficiatos, præcipuè adolescentulas, ac iuuenculas manibus suis tangunt, & partem vexatam palpant, modò vultum, modò pectus: nunc brachia, nunc manus: sæpe collum, sæpe pectus perfricando, donec dæmon ad manuum sacerdotalium contactum aufugiat: sic à testibus omni exceptione maioribus audiui, quosdam Exorcistas tales exercuisse functiones, ad quorum contactum, ac perfricationem fingebat dæmon maximam percipere vexationem, sed vtinam per talem actum tam in iuuencula, quàm in Exorcista alteram vexationem, carnalem nempe delectationem non excitasset, ob quam multoties Exorcistæ ad baratrum peccati peruenerunt.

Quis

Hoc prohibitum est à S. Carolo Borrhomæo.

Quis audebit talem exorcizandi modum approbare? Si dæmon compositus esset ex humoribus, ita vt in corporis superficie absconsus staret, posset vtique Exorcista manibus corporis læsas partes contrectare; sed cum dæmon sit spiritus immaterialis, ad quid tangere partem corporis vexatam? Quare iustissimè hosce tactus prohibuit S. Carolus Borrhomæus *in Synodo 4. Prouinciali.* Ideoque Exorcista oculis, & manibus, & in omnibus suis motibus, & actionibus debet esse pudicus, & cautus non solùm propter seipsum; verùm etiam propter Obsessam; & eò magis, quò minus eius cogitatus agnoscit: tum etiam ne scandalizentur circunstantes.

§. I.

318. *Alij partes vexatas inungũt. Vsus vnctionũ etsi licitus sit, si rectè fiat; tamen est periculosus. Experientia docet.*

ALij vnctionibus, ac lenimentis partes à dæmone vexatas inungunt. Quarum vnctionum vsus licèt sit licitus, & bonus, si rectè exerceatur, vt fecerunt plures Sancti; Verumtamen valde periculosus est. Nam dæmon versipellis, qui præsentialiter Obsessum, ac Maleficiatum vexat in corpore, torquendo nunc caput, nunc collum: modò brachia, modò pectus: nunc renes, nunc ventrem: sæpè coxas, sæpe crura, ac cæteras partes corporis etiam verecundas, ad vnctionem olei, dummodo vnctio fiat manibus Exorcistæ, illicò aufugit: nec aliter à vexatione cessare vult, quicquid remedij adhibere tentent. Vndè, cum (vtplurimùm) mulieres iuuenculæ, & adolescentulæ pulchræ, ac venustæ huiusmodi vexationibus dæmoniacis afficiantur, tunc dæmon astutissimus data occasione magis, magísque suos tendit laqueos, suáque expandit retia, vt in nassam incautos trahat Exorcistas. Ideoque tales mulierculas vexare incipit in collo; nec cessat à tali vexatione, donec Exorcista suis sacratis manibus oleo sacro collum inungat: tunc dæmon è collo velut fulgur fugit ad pectus, & illud torquet: iterum necesse est, ad dæmonem fugandum, Exorcista manibus suis pectus oleo liniat; sed ecce repente vt ventus validissimus dæmon sub mamilla se abscondit, & vexat, quam denuò oportet, Exorcista manibus tangat, & vngat, deuotè tamen, & honestè. Hinc statim fugit, ac recedens se recipit ad matricem, & eam acriter torquet: tunc Exorcista castitatis amator renuit illas tangere partes; sed clamat adolescentula, ac suppliciter rogat, vt tangat, quia necessitas vrget, citò vngendi, & liniendi, quia dolor nimis cruciat, & vrit, affirmans nullum in tantis pœnis aliud sentire leuamen, quàm ex tactu ipsius manuum sacerdotalium. Quare bonus Exorcista charitate ductus, ac pietate impulsus, tangit partes illas verecundas, vngit, & lenit cum maxima tamen verecundia. Sed ecce follicularius dæmon interim, qui adolescentulam torquebat, ex tali manuum contactu magnum ei affert oblectamentum, & dirum, durumque angorem in carnalem mutat ardorem, ac simul in tangente Veneris faces accendens, non cessat, donec ex vnctione eos trahat ad coniunctionem. Quod hoc nostro æuo nonnullis Exorcistis etiam animarum Parochis in quadam Lombardiæ diœcesi nimio suo damno, totius populi scandalo, artis exorcisticæ infamia, & Christianæ Religionis ignominia euenisse, in comperto est; qui etiam pœnas tanto sceleri debitas soluere coacti sunt.

§. II.

§. II.

ALij balnea adhibent: alij suffumigia ex sulphure, ex ruta, ex limatura vngulæ asini, ex stercore canis, & aliis huiusmodi; sed vtique cum maximo Obsessi, aut Maleficiati detrimento. 319. *Alij vtuntur balneis, sed cũ magno patiẽtis detrimento.*

Nm qui balneis vtuntur, illa parant ex lixiuio cum cinere oliuarum, & aqua fluminis, in quibus ebulliant ruta sabina, hypericon, artemisia, verbena, palma Christi, & aristolochia rotunda, in quibus iubent totum corpus Obsessi, vel Maleficiati immergi, & ablui. Sed, si putant his balneis dæmonem fugare, valdè hallucinantur: quia nulla res corporalis agere potest in dæmones actione siue physica, ac reali; siue intentionali sensibili, aut phantastica. Immò sæpiùs Obsesso, ac Maleficiato maximo sunt detrimento: cum balnei vsus iuxta Medicorum placita tot exposcat conditiones tum ex parte morbi, & ægrotantis: tum ex parte balnei, & ministrorum, vt difficillimum sit, omnes simul conuenire. Quare satius erit Exorcistæ, balnea Medicis relinquere paranda, provt ipsi expediens iudicauerint: vt benè admonet Codroncus *de morbis venef. lib. 4. cap. 5.*

Qui verò suffumigia adhibent, recipiunt galbanum, sulphur, asam fœtidam, aristolochiam, hypericonem, rutham, carnem, vel limaturam vngulæ asini, canis, ac diaboli stercora, vt videre licèt in Flagello dæmonum Hyeronymi Menghi, & Compendio Artis exorcisticæ Zachariæ Vicecom. *p. 1. de rebus corporalibus:* ex quibus facto fœtido suffumigio maleficiati, aut obsessi nares fumigant; vt dæmon tali perculsus odore in fugam versus ab obsesso recedat. Sed quid hisce suffumigiis operantur isti Exorcistæ? Mortuos incensant, & lapides elixant. Ipsi enim dæmones de nulla re magis delectantur, quàm de rebus fætidis: vt patet in omnibus eorum apparitionibus corporeis, in quibus semper fœtores percipiuntur. Fingit tamen versipellis dæmon, hisce suffumigiis magna se affici molestia, vt ignarus Exorcista diaboli astutiam non præcauens, iterum, & iterum ea repetat, ac replicet; quæ, (cum sint calida, & calidi natura sit ascendere) ad ægroti caput ascendunt, secúmque alios vapores adducunt, qui simul illud implentes, in eo grauitatem efficiunt, ac cum maximo ipsius patientis detrimento sua caliditate quãdoque inflammationem progignere, & humores frigidos fundendo epilepsiam, apoplexiam, conuulsionem, & alios graues morbos excitare possunt: vt docet Codroncus *lib. 4. de morbis veneficis c. 6.* Quare Exorcista à se procul abiiciat talium suffumigiorum vsum, ac remediis spiritualibus, de quibus in toto hoc tractatu peragitur, vtatur, ac pro virili dæmonem in fugam vertat.

320. *Alij suffumigia adhibent, quæ varias in patiente ægritudines causare possunt.*

QVÆSTIO XXI.

An licitum sit Exorcistæ, Energumentum vexare flagellis, & dehonestare opprobriis, aliáve similia facere.

BReuiter respondent Petrus Thyreus *de dæmoniacis c. 46. n. 31.* Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi c. 42. n. 30.* Bonacina *tom. 2. disput. 4.*

321. *Aliqui sentiũt, licere flagellis vexare Energumenum, si honestè, & moderatè fiat.*

de Iuram. parte vlt. n. 12. & Ferdinand. à Castr. Palao *de Adiuratione disp. 4. punct. 4. n. 25.* licitum esse, si prudenter, & moderatè fiat, ea, inquam, moderatione, vt potiùs in conculcationem dæmonis, quàm in afflictionem Energumeni cedat. Nam cum illæ actiones ea solum ratione ad expulsionem dæmonis conducant, quatenus dæmon illis cõculcari se sentit, videns ob suam causam Energumenum vilipendi, eiúsque corpus malè tractari, ēsto, grauiter Energumeno molesta non sint) effectum habere possunt.

Sunt aliqui Adiuratores Obsessorum carnifices, ac tortores.

Verè prædicti Auctores benè locuti sunt, addentes illa verba: *si prudenter, & moderatè fiat, &c.* Sunt etiam aliqui Adiuratores, qui non Exorcistæ, sed tortoris sæuitiam exercent, ac crudelitatem, grauiter Energumenum exagitantes flagellis, & alapis, ac pugnis percutientes, boum neruis, ac fustibus cædentes, longa terræ spatia lingua verrere iubentes; addentésque doloribus dolores, vexationem internam dæmonis, vexatione externa dira, & crudeli, faciunt & prolixiorem, & intolerabiliorem. Heu miseri illi arreptitij, qui talium tortorum discretioni se committunt. Nam graue satis esset, tortorem dæmonem habere internum, absque eò, quòd carnificem etiam Adiuratorem haberent externum. Ideò hoc iuremeritò damnant plures Auctores: Ita Iacob. Simanc. *de Cathol. instit. tit. 63. n. 32. allegato Bartholomæo Sibilla.* Delrius *lib. 2. Disquis. Magic. q. 30. sect. 3.*

Satius est totaliter prædicta relinquere.

Satius ergo erit Exorcistis, omnino se ab huiusmodi pœnis afflictiuis miseris Energumenis infligendis abstinere. Nam cum dæmon sit spiritus incorporeus, non afflictionibus corporeis, sed verbis contumeliosis, & obiurgatoriis est conculcandus; vt latè docetur infra *n. 355.* Energumenus verò, ac Maleficiatus verbis blandis suauitate conditis, ac consolatoriis subleuandus, pro sua liberatione in spem erigendus, & excitandus ad fiduciam in Deo collocandam, necnon ad dæmonem detestandum, & conculcandum, vt infrà *part. 3.* docetur.

QVÆSTIO XXII.

An Exorcista licitè possit fictionibus vti, ad probandum, an aliquis sit verè, vel imaginariè, aut fictè obsessus.

322. *Quidam fictionibus vtuntur ad veros, aut fictos obsessos agnoscendos.*

HÆC Quæstio mouetur propter eos Exorcistas, qui ad probandum, an aliquis sit à dæmone obsessus verè, vel tantùm fictè, aut imaginariè, pro Reliquiis Sanctorum ad illum benedicendum, vtuntur ossibus animalium brutorum, vel hominum mortuorum, qui ab Ecclesia non vt sancti sunt reputati: Vel pro Reliquiario adhibent paruulum horologium: vel quid aliud simile: pro libro exorcismorum librum poëtarum, vel fabularum, vel id generis fictiones præstant, attendentes, si dæmon huiusmodi res fictas agnoscat. Nam si persona obsessa ad talium applicationem, nedum vllum sentiat dolorem, aut molestiam; sed potius subrideat, dolum, ac fictionem manifestans, tunc concludunt, eam verè; ac realiter esse à dæmone obsessam. Si verò ad eorum applicationem clamet, ac dicat se nimis aduri, & roget, vt illa auferant, tunc argumentantur, eam non esse verè; sed tantùm fictè, vel imaginariè obsessam.

Verum

Veruntamen dicimus, illicitum esse Exorcistæ hisce fictionibus vti. Ratio est: tum quia illicitum est, & inconueniens, ministros Ecclesiasticos in suis functionibus, ac ministeriis Ecclesiasticis, fictiones, ac simulationes adhibere: Tum etiam quia dæmon, qui est astutissimus, cùm talia fictitia nouit applicari, potest clamare fingendo se nimis cruciari, & aduri ab huiusmodi rei fictæ applicatione, vt tam Exorcista, quam parentes personæ Obsessæ huiusmodi clamores audientes, ac scientes res illas esse fictitias, ac simulatas, existiment eam non verè, ac realiter; sed duntaxat imaginariè, aut fictè esse obsessam: Sic imposterum remedia sacra totaliter abiiciant, nec ampliùs per exorcismos, ac ministeria Ecclesiastica eam à dæmoniacis vexationibus liberari curent. Prorsus ergo fictiones fugiant Exorcistæ, & ad probandum, an aliquis sit verè, vel fictè, aut imaginariè obsessus, seruent documenta, quæ habentur infrà, *num.* 375. *Hoc illicitum esse probatur.*

QVÆSTIO XXIII.

An Obsessi, seu Energumeni, ac Maleficiati per solum dissensum voluntatis possint seipsos à quacumque dæmoniaca vexatione totaliter liberare.

HVNC modum se à dæmone eripiendi per dissensum, tuentur nonnulli moderni Exorcistæ Theologi rationibus, & auctoritatibus; simúlque experientia suam probant assertionem. Qui modus, cùm doctrinæ à me in hoc opusculo allatæ aduersetur, necessariò eò attentiùs, maturiùs, ac diligentiùs est discutiendus, quò magis inusitatus, & tamen à quibusdam viris doctis probatus, & ab aliquibus Exorcistis famosioribus in praxim ductus, & ab eis, vt mirabilis prædicatus. Expendamus ergo, huiusce opinionis fundamenta principalia posita in quodam opusculo manuscripto, cuius exemplar à pluribus Exorcistis conseruatur; eiúsque quidditatem medullitùs inquiramus; & vtique inueniemus eam non super stabilem petram doctrinæ Euangelicæ; sed super arenam eorum propriæ imaginationis esse fundatam, coloribúsque adulterinis duntaxat concinnatam; & latere anguem in herba. 323. *Hoc tuentur aliqui Exorcista Theologi Rationibus.*

§. I.

Fundamenta dictæ opinionis.

PRimum fundamentum, quod est eorum Achilles, ad quod in omnibus suis responsis confugiunt, hoc est: In regularibus vexationibus non potest dæmon sine consensu ipsius hominis (saltem interpretatiuo) suggestioni diabolicæ priùs præstito ingredi corpus eius, illúdq; actualiter vexare. Quia, cum dæmonis potestas per passionem Christi fuerit alligata, immò totaliter ablata; nec Deus præcisè permittat (vt ipsi dicũt) in regularibus vexationibus aliquẽ vexari, nisi in casibus particularibus, qui per diuinã manifestantur reuelationem, nõ potest dæmonis potestas relaxari, 324. *Prima ratio sumpta à consensu voluntatis.*

Eius confirmatio. Sumpta à Credulitate, Timore, Imaginatione.

nisi priùs ipse homo diabolicæ consentiat suggestioni: quod potest esse multipliciter, puta, Vel credendo, dæmonem habere potestatem corpus suum intrandi, illúdque vexandi: Vel dæmonem timendo, ita vt patiens credat, esse periculum maleficiorum: Vel imaginando, se esse maleficiatum, aut, obsessum: Vel alteri id generis suggestioni diabolicæ consentiendo.

Ab oppositis ergo (aiunt) si ab hisce suggestionibus homo dissentiat, vel credendo, dæmonem aduersus ipsum nihil posse: Vel nullum periculum adesse maleficiorum: Vel imaginando se non esse maleficiatum, aut obsessum: Vel ab alia simili suggestione dissentiendo, dæmon neutiquam poterit eum possidere, aut vexare. Et si corpus suum fuerit ingressus, eò quòd alicui eius consenserit suggestioni, per huiusmodi dissensum illicò exire, ac recedere cogetur: quia sicut posita causa ponitur effectus: ita remota causa remouetur effectus, *c. cum cessante de appellat. & L. generaliter. C. de Episc. & Cleric.*

325. *Secunda ratio sumpta à libertate arbitrij.*

Secundum fundamentum, *Deus fecit hominem rectum, & reliquit eum in manu consilij sui.* Eccles. c. 15. hoc est in sua libertate, non solùm quoad operationes animæ; sed etiam corporis, prout anima eo, vt organo vti, necesse habet. Sicut ergo contradicentibus nobis non possunt dæmones animæ nocere, ita nec corpori; aliter fieret præiudicium libero arbitrio; quod non conuenit ordini diuinæ Prouidentiæ: quia cum corpus subdatur imperio voluntatis, (quod est sibi naturale) non potest dæmonis imperio (quod est accidentale) subiacere, si voluntas ipsa contradicat: cum non possit idem corpus simul duplici imperio subiacere, nisi imperia sint subordinata: vel vnum cedat alteri.

326. *Tertia ratio sumpta à prouidentia naturæ vniuersalis.*

Tertium fundamentum. Natura prouidit omnibus creatis necessaria non solùm quoad sufficientiam victus, & vestitus; sed etiam quoad congruentem defensionem suppositi, vt ab inimicis propriis præseruetur: Ergo sicut alia animalia habent, quo naturaliter possunt se defendere: ita & homo debet habere, quo naturaliter possit dæmonis potestatem impedire, ne sibi noceat. Hoc autem aliud non est, quàm ratio, seu liberum arbitrium.

Nec est dicendum (addunt) quòd remedia dederit spiritualia: quia adhuc sequitur, quòd natura defecerit in necessariis. Nam cum dæmones pugnent viribus naturæ, nempe intellectu, & voluntate contra hominem, adhoc vt bellum sit iustum, debet esse eiusdem generis armorum; ideóque & homini naturæ viribus, intellectu nempe, & voluntate aduersus dæmonem est pugnandum, aliter Auctor naturæ defecisset in necessariis, quod est inconueniens.

§. II.

Auctoritates, quibus suam probant opinionem.

327. *Auctoritatib.*

AVctoritatibus in super suã conantur probare opinionem, adducentes verba D. Petri Chrysologi serm. 16. dicentis: *Dæmones lædere non valent, nisi iussi.* S. Ambrosij in Psalmum 118. *Aduersus diabolum non vocis magnitudine, sed magnitudine cordis vtendum est.* D. Augustini serm. 197. de

de tempore. *Fratres, quàm stultus est homo ille, quem canis in catena positus mordet. Tu te illi per voluntatem noli coniungere, & ille ad te non præsumet accedere: latrare potest, solicitare potest, mordere omnino non potest, nisi volentem.* Christus etiam cùm Paralyticum sanauit, priùs consensum ab eo expiscatus est, dicens: *Vis sanus fieri?* Et in sanitatibus conferendis requirebat consensum infirmorum, ergo, &c.

§. III.

Fundamenta prædictæ opinionis destruuntur.

HÆc sunt profectò huiusce opinionis fulcimenta, hæc sunt illustria, ac valida munimenta, quibus mirabilis apparet. Sed modò ingenioli mei acie ferar ad ea, & funditùs eorum stabilitatem, firmitatémque experiri couabor. 328.

Prima ratio improbatur.

Primum fuudamentum, quàm sit infirmum, ac debile, non mediocriter scienti non est ignotum. Supposita enim diuina permissione, qua mediante, absque vlla alia particulari reuelatione, ac manifestatione quodlibet maleficium, ac quævis à dæmone vexatio fieri solet, vt latè probatum est suprà, *cap. 2. vbi de diuina permissione.* Dico, Diabolum ex vi naturæ suæ, (cum sit spiritus) potestatem habere naturalẽ super omnia corpora sublunaria, illáque mouere posse motu locali è voto suo sine hominis consensu, imò ipso, contradicente: (eò quia, vt docet Augustinus, *lib. 83. qq. qu. 79. & lib. 3. super Genes. ad lit.* quem sequuntur communiter omnes Theologi, materia corporalium sublunarium obedit Angelis siue bonis, siue malis quoad motum localem;) quo motu etiam actiua passiuis applicando, illam mouere, turbare, & alterare potest, vt lubet, nisi à Deo impediatur per se, vel per Angelos, vt benè probatum est suprà, *num. 147. & sequentibus.*

Instantia refellitur.

Nec obstat, quòd dæmonis potestas religata sit in pænam peccati sui, 329. & per passionem Christi totaliter ablata: quia non est religata, & ablata pro omnibus absolutè, & efficaciter, aliter dæmones numquam possent alicui nocere, etiamsi illis suum præstaret consensum; sed respectiuè pro illis, qui in potentia, virtute, ac bonitate Dei: vel efficacia Sanctissimi Nominis Iesu suam constituunt fiduciam, in adiutorio Altissimi habitantes. Vel etiam Beatissimæ Virginis Mariæ, ac Sanctorum Angelorum suffragia, ac protectionem implorantes: Vel pro his quoque, quibus Deus ob aliquod bonum publicum, vel priuatum, dæmones nocere non permittit; vt supra docui *num. 66.*

Et quis tam mente captus inuenitur, qui crudelissimum hostem in suo 330. proprio corpore inhabitare, consentire velit, ac crudeles torsiones, ac vexationes, quæ sæpiùs etiam spiritualia impediunt exercitia, voluntariè appetat? Esto, multi diabolicis, quæ in peccatum inducunt, consensum præstent suggestionibus: At hæc sub specioso velamine boni sensibus obiiciuntur. Sed vexationes diabolicæ nihil boni naturalis, neque apparentis secum admixtum habent. Nemo ergo nisi desperatione ductus: vel aliquo spiritualis desiderij excessu patiendi pro amore Dei: vel pro breui

tempore, vt exinde sumatur occasio postea totaliter ab illis se eximendi, consensum præstabit. Immò Vexati vellent omnes se eripere, à dæmoniacis vexationibus, ideò remedia quærunt. In quo expressè ostendunt, se explicitum habere dissensum, ac nolitionem talium vexationum.

§. IV.

331. *Obiectio eorum.* SEd dicunt isti Theologi in sua Theorica, *quæst.* 18. *in responsione ad* 7. Vexatos velle quidem omnes liberari, & hac de causa quærere remedia, vt sanentur: quia propriam nolunt vexationem. At quia volunt illam implicitè, ideò non curantur, donec etiam consensus implicitus fuerit reuocatus, atque remotus.

Reprobatio. Verùm quis non videat hoc nullatenus consistere posse? Nam sicut consensus explicitus, seu volitio explicita alicuius rei includit consensum, seu volitionem implicitam, siue interpretatiuam eiusdem: sic dissensus, seu nolitio explicita includit dissensum, & nolitionem implicitam, seu interpretatiuam eiusdem rei. Modò consensus, & dissensus, seu votio, & nolitio sunt duo actus positiui voluntatis contrariè oppositi; ita quòd posito vno remouetur reliquum, vt docet Aristot. *in Postprædicam.* quia non possunt stare simul respectu eiusdem, eodem tempore: Ergo si vexatus habet dissensum, seu nolitionem explicitam respectu dæmoniacæ vexationis, & obsessionis, habet etiam nolitionem implicitam respectu eiusdem: Ergo sicut posita nolitione explicita remouetur, ac destruitur volitio explicita respectu eiusdem: sic etiam posita nolitione implicita, remouetur, ac destruitur volitio implicita: quia non possunt esse simul eodem tempore respectu eiusdem. *Posito enim vno contrariorum remouetur reliquum*, ex Aristotele, *loco citato*. Si ergo obsessi habent nolitionem explicitam, cum hæc includat nolitionem implicitam, quæ cõtrariæ opponitur volitioni implicitæ, impossibile est, quòd explicitè Vexati nolint suam vexationem, & simul eodem tempore implicitè eandem, aliter simul, & semel aliquis obsessus, & vexatus esset obsessus, & non obsessus, vexatus, & non vexatus. Obsessus, & vexatus: quia implicitè vult obsessionem, & vexationem. Non obsessus, nec vexatus: quia explicitè non vult vexationem, & obsessionem. Sicut qui actualiter, & explicitè omnia sua peccata detestatur, non est dicendum, quòd velit ea implicitè, & interpretatiuè, aliter contradictoria simul, & semel verificarentur de eodem, quia simul ea detestaretur, & non detestaretur, quod implicat contradictionem. Falsum est ergo, quòd per consensum interpretatiuum homo velit à dæmone vexari, aut possideri.

§. V.

332. *Ostenditur in dictis eorum contradictio.* EO autem magis conuincuntur, ac suis se confodiunt armis, quò in responsione ad 14. eiusdem Quæstionis asserunt: Si Vexati formassent verum, & efficacem dissensum, sicut formarunt cõsensum, dæmon cessaret à vexatione; atque etiam de corpore exiret: quia remota causa, remouetur effectus.

effectus. Quod fatentur, se multoties expertos esse: Ergo per ipsos, vt dæmon ex corpore expellatur, sufficit minimus Obsessi dissensus interpretatiuus. Nam in responsione ad 4.5.6.& 7.arg. & alibi passim in toto illo suo opusculo sæpius repetunt, non esse credibile, quòd quis explicitè velit, corpus suum proprium à dæmone inhabitari, & crudeliter vexari; sed credibile est, quòd velit implicitè, & interpretatiuè, in quantum vult id, ex quo sequatur vexatio, nempe provt diabolicæ consentit suggestioni; & ita per minimum consensum interpretatiuum (vt mordicùs suam tueantur opinionem) aiunt, dæmonem corpora ingredi humana, eáque acriter diuexare. Ergo secundùm ipsos, & per minimum dissensum interpretatiuum dæmon ex corpore exire cogetur. Sed per ipsos in responsione ad 7. Vexati omnes habent non tantùm dissensum implicitum, & interpretatiuum; sed explicitum, & efficacem: quia vellent omnes à dæmone liberari, ideò remedia quærunt ad liberationem opportuna; Ergo ex eorum assertione nullus Obsessus obsidetur, ac nullus Vexatus vexatur: quia omnes habent dissensum vel explicitum; vel saltem implicitum & interpretatiuum, quo illicò, ac sine mora à quacumque obsessione, ac vexatione dæmoniaca liberari, necesse est. Sic superfluus per ipsos est Ordo exorcistatus à Christo institutus, superuacanea Ecclesiæ potestas, inanis in Christi nomine fiducia ad dæmones expellendos ab ipsomet Christo suis fidelibus insinuata, ab Apostolis practicata, & à tot Dei præconibus publicata. En quomodo suis ipsismet rationibus, & argumentis suum coguntur fateri errorem, dum tam apertè in suis dictis sibi contradicunt!

§. VI.

AD primam confirmationem de credulitate, qua dicunt, hominem consentire dæmoni, vt ingrediatur corpus suum, ac illud vexet, cùm credit dæmonem posse illud possidere, ac vexare: Respondeo non sequi: quia homo credit se posse à dæmone possideri, ac vexari, ergo vult ab eo possideri, & vexari: Ibi enim fit transitus ab actu intellectus ad actum voluntatis, idest à credere ad velle: seu potiùs à timore concepto, dæmonem posse vexare, ad velle ab eo vexari. 333. *Cõfirmatio prima impugnatur.*

Sed dicunt isti in eod. Opuscul. q. 22. *Credere* ex D. Thom. 2.2. *est alicui assentire ex præcepto voluntatis.* Assentire verò idem est, quod consentire, & approbare ea, quæ dicuntur, vel fiunt. Dum ergò quis credit, dæmonem posse possidere corpus suum, illúdque vexare, consentit ei, & approbat suggestionem, & per consequens dæmon acquirit posse super corpus eius. Verùm si quis apertis oculis intellectualibus veritatis lucem intueatur, erroris quidem tenebras conspicere, ac comprehendere, sibi dabitur.

Concedo vtique D. Thomam sapientissimè locutum esse, dicendo: *Credere est alicui assentire ex præcepto voluntatis*, aliter actus fidei non esset meritorius, nisi concurreret voluntas. Verumtamen D. Thomam ab istis Theologis non esse rectè expositum, eiúsque doctrinam non benè intellectam, asserere non ambigo. Cum enim quis credit, dæmonem posse corpus

corpus suum possidere, atque vexare, concurrit voluntas, & suum præbet consensum per actum imperatiuum, vt benè explicat D. Thomas illis verbis: *Ex præcepto voluntatis*: quia voluntas conuertitur super actum intellectus, imperátque intellectui, vt id, quod agnoscit credendum, firmiter, ac sine vlla hæsitatione credat. Modò, dum quis credit dæmonem posse suum corpus possidere, atque vexare, voluntas conuertitur super actum intellectus, eíque suum præbet consensum imperando, vt hoc firmiter teneat, nempe in dæmone residere talem possidendi, ac diuexandi potentiam quoad actum primum: Non tamen consentit super actum obsidendi, aut vexandi, seu (vt aliis verbis vtar) super potentiam possidendi, atque vexandi quoad actum secundum, scilicet quòd actu corpus suum sit possessurus, ac vexaturus: cum potiùs contrarium velit. Sicut dum credo, *posse Deum creare mille mundos, & me posse damnari*, concurrit mea voluntas, & consentit prædictis propositionibus, tanquam veris, ac indubitatis, imperátque meo intellectui, vt firmiter illis adhæreat, & sine vlla hæsitatione credat, ita esse, nempe in Deo esse talem creandi potentiam: quia potest quicquid non implicat contradictionem: Et in me talem damnationis possibilitatem: cum adhuc sim in via, nec in gratia confirmatus. Non tamen voluntas mea concurrit super creandi, ac damnandi actum secundum, videlicet, quòd Deus creet, vel sit creaturus mille mundos; neque quòd ego sim damnatus, vel damnandus: Immò potiùs opposito adhæret, nempe Deum non alium creaturum mundum, ac me saluandum, diuino fauente auxilio, sperat, & optat. Quamvis ergo voluntas consentiat, dæmonem posse possidere, & vexare corpus meum; non tamen suum præstat consensum super actum possidendi, atque vexandi; nec dæmon acquirit aliquod dominium super illud: quia nemo, nisi sit rationis impos: vel desperatione ductus, vel maximo patiendi pro amore Dei desiderio impulsus, vult à dæmone possideri, atque vexari.

§. VII.

334. *Confirmatio secunda soluitur eodem modo.*

AD secundam confirmationem de timore, in qua dicunt: Qui timet periculum maleficiorum, dat consensum dæmoni. Dico, quia hoc probant per supradictam rationem de fide, ideò per eandem soluitur responsionem. Quomodo autem dæmon dicatur corpora ingredi per timorem, declaratum est suprà *num.* 83.

335. *Cōfirmatio tertia destruitur.*

Ad tertiam confirmationem, qua dicunt, per imaginationem præstari consensum; cùm quis imaginatur, se esse maleficiatum, dum illa imaginatio fiat (vt dicant) per præcedentem diabolicam suggestionem, cui voluntas assentiatur; Respondeo, huiusce confirmationis falsitatem satis ex eorummet assertionibus apparere. Nam secundùm ipsos *in eodem suo Opusculo q.* 31. nullam habent dæmones facultatem in corpus nostrum, nec habere possunt vllam actionem in illud, nisi ex præcedente suggestione, ac consensu à nobis illi præstito: quia, vt aiunt, facultas naturalis dæmonum aduersus nos eis per passionem Christi est ablata. At quis non videat, ad hoc vt dæmones aliquid nobis suggerant, opportere, vt rerum species

ſpecies ſenſibus affingant exterioribus, obtrudant eis ſpectra, & imagines; deinde receptas in exteriori ſenſu ad interiorem reducant: vel noua excitent ſpectra, obiiciántque in phantaſmate, quo tanquam ſpeculo talium rerum ſimilitudines repreſententur; eáſque componant, vel diuidant; ſic compoſitas, vel diuiſas imaginationi proponendo: vel iam per naturam formatas phantaſiæ ſub aliquo ordine obiiciendo? Sed quis talem dedit dæmoni operandi in corpore facultatem? Non à diuina accepit permiſſione; quia ſecundùm ipſos Deus non permittit dæmonem aliquid in nobis poſſe, niſi in caſibus particularibus, qui per diuinam manifeſtantur reuelationem. Non à ſeipſo: quia ei poteſtas operandi in hominem per paſſionem Chriſti eſt ablata. Reſpondebunt ergo, habere talem facultatem ex præcedenti ſuggeſtione, & conſenſu; ergo non poteſt dæmon mouere phantaſiam, vel imaginationem, eique aliquid ſuggerere ſine præcedenti ſuggeſtione. Et tunc de illa eſt quærendum: quomodo potuit dæmon operari in corpore, ac ſuggerere, ſi nullam habet facultatem operandi in eo ſine præcedenti ſuggeſtione? Sic debet dari proceſſus in infinitum: vel tandem eſt deueniendum ad vnam ſuggeſtionem primam factam ſine alia præcedẽti ſuggeſtione, in qua dæmon potuerit, & de facto operatus ſit in corpore ſine alia præcedenti ſuggeſtione, ac conſenſu; ac concedendum, dæmonem poſſe operari in corpore humano, illud mouendo, alterando, obſidendo, poſſidendo, atque vexando ſine ipſius hominis conſenſu præcedenti, prout ſibi à Deo eſt permiſſum; quod eſt contra prædictum eorum fundamentum. Idémque aſſerendum de ſomniis à dæmone excitatis, in quibus in vigilia nullus præceſſit conſenſus. Sic de illis, qui diù fuerint maleficiis affecti, vel à dæmone obſeſſi, ipſis hoc ignorantibus, nec vnquam de maleficiis, aut dæmoniaca obſeſſione cogitantibus, exiſtimantibus, morbum eſſe à cauſa naturali inductum; & per conſequens non eſt dicendum, eos priùs aliquem præſtitiſſe conſenſum: quia conſenſus quoquomodo accipiatur, cum ſit actus voluntatis, non fertur niſi in præcognitum. Quomodo autem poſſit dæmon dici per imaginationem ingredi corpora humana declaratum eſt ſuprà *num.* 88.

§. VIII.

SEcundum fundamentum, in quo dicunt: Deum feciſſe hominem rectum, eúmque reliquiſſe in manu conſilij ſui (hoc eſt in ſua libertate) &c. non minùs primò mancum eſt, ac defectiuum. Concedo namque hominem plenum habere dominium ſuper corpus ſuum quoad ea, quæ cadunt ſub imperio voluntatis. Sed quia non omnia, quæ ſunt in corpore humano, poſſunt imperari à voluntate; ideò reſpectu eorum non poteſt dici homo perfectum habere dominium: vt ſunt potentiæ vegetatiuæ, & etiam ſenſitiuæ interiores quoad aliquas functiones. Non enim poteſt voluntas imperare nutritiuæ, ne poſt cibum ſumptum nutriat corpus: vel augmentatiuæ, ne augeat: Vel mulier accepto in matrice ſemine virili, ne fiat conceptus fœtus: Vel memoriæ, vt illicò ſcientias, aut alia præterita reminiſcatur: vel ne obliuiſcatur eorum, quæ percepit: Vel phantaſiæ, ne componat, vel diuidat; licèt poſſit aliqualiter eas à ſuis fun- 336. *Secunda ratio principalis refellitur.*

ctionibus distrahere per intensam alterius potentiæ ex his, quæ sub ipsius cadunt dominium, & imperium applicationem.

337. *Instantia reijcitur.*

Nec officit id, quod asserunt, has potentias esse sub dominio liberi arbitrij de vero, & pleno iure, sicut animalia agri, campi, domus, &c. sub potestate domini: quia si hoc esset verum, posset liberum arbitrium è suo corpore expellere malos humores, & noxios, febrim, apoplexiam, paralysim, & alios id generis morbos, sicut dominus agri ab eo potest expellere animalia noxia, potest vendere, vel destruere aurum, equum, domum, &c. quod non potest licitè, ac iustè homo facere respepectu suorum corporis membrorum: quia nemo est dominus suorum membrorum *L. Liber homo. ff. ad L. Aquiliam*, *&c. contingit.* 1. *de sent. excommunic.*

Ampliùs si homo plenum haberet dominium sui corporis, sensus numquam posset vllo modo rationi repugnare; nec aliquod minimum rationi contrarium operari; quod expressè diuinæ Scripturæ aduersatur. Nam Paulo Apostolo datus est stimulus carnis Angelus Sathanæ, qui eum colaphizabat: & dicit: se rogasse Deum, vt auferretur ab eo; ergo caro spiritui repugnabat; nec stimulo illi ipse assentiebat, vtpotè qui expressè legi mentis aduersabatur; ideóque non sui corporis habuisse dominium dici potest. Quod apertiùs testatum reliquit Roman. 7. *Quod enim operor*, ait, *non intelligo. Non enim quod volo bonum, hoc ago; sed quod odi malum, illud facio:* & parum infra subdit: *Non enim quod volo bonum, hoc facio; sed quod nolo malum, hoc ago.* Deinde: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis.* Poterátne clariùs Apostolus in humano corpore ostendere contrarietatem, qua caro, & sensus repugnant, ac se opponunt arbitrij libertati, multáque ratione contradicente operantur? Quid ergo si etiam dæmon, qui est spiritualis substantia facillimè se potens obtrudere in corpus, multa operaretur in eo, & in sensu, libero arbitrio repugnante, rectáque ratione renuente? Eò magis quòd dominium acceptum à dæmone non est naturale, ac verum, sed tyrannicum, ac falsum, quod facillimè per diuinam virtutem per se, vel mediante potestate Ecclesiastica tollitur, atque destruitur.

§. IX.

338. *Tertia ratio principalis improbatur.*

TErtium denique fundamentum, quo asserunt, Naturam prouidisse omnibus creatis necessaria etiam quoad defensionem, quis non videat non benè rationi rectæ se accommodare? Concedo enim naturam prouidisse homini necessaria ad se ipsum naturaliter tuendum contra omnia aduersa, quæ intra naturæ corporeæ, ac sensibilis limites continentur. Nam homo pro statu isto, quia animam habet corpori alligatam, non potest aliquid operari, nisi per sensibilia: nihil intelligere, velle, & amare naturaliter, nisi sub aliqua re sensibili priùs sensibus exterioribus præsentetur: deinde interioribus per species phantasticas; postea per intelligibiles intellectui: & tandem voluntati obiiciatur. Modò dæmones, cum sint puri spiritus, non est dicendum, cadere sub sensus, & per

consequens

consequens posse per sensibilia ab homine cognosci; sed per ea, quæ per diuinam habentur reuelationem. Ideò sicut naturæ corporeæ limites transcendunt: ita ab eis non se potest homo defendere naturaliter. Quare Auctor naturæ, qui non deficit in necessariis, sicut ei naturalia dedit auxilia, quibus contra hostes se tueatur naturales: sic supernaturalia illi tradidit adiutoria, nempe Angelos Custodes, qui illum defendant, ac protegant contra spiritus nequitiæ; vt docet per Prophetam Psal. 90. dicentem: *Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis. In manibus portabunt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.* En angelica protectio, quæ inuisibiliter ab inuisibilibus hostibus defendit! Sed quid inde? *Super aspidem, & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem, & draconem.* En victoria ab homine huiusmodi angelico tutamine de hostibus reportata! Nam per aspidem, basiliscum, leoné, & draconem allegoricè intelligũtur dæmones: quos licèt homo in tentationibus possit iisdem intellectus, & voluntatis, quibus ipsi pugnant, armis impugnare, eis resistendo per detestationem, ac nolitioné, non tamen eisdem naturaliter in corpore se tueri potest: cum occultè insidias in eo tendat subdolus hostis, quarum prorsus ille est ignarus, nisi per intectum fide illustratum, & per frequentatos fidei actus eleuatum: ac per voluntatem charitate Dei, & proximi inflammatam elicientem actus spei firmissimæ, ac confidentiæ inhæsitantis in Dei bonitate infinita, ac fidelitate immutabili collocatæ, Beatissimæ Deiparæ intercessione, Angelicæ custodiæ tutela, ac Sanctorum suffragantibus meritis ab omni diabolica vexatione, & incursu dæmoniaco se eximat, securúmque liberum, & illæsum se præseruet. Dyonis. Carthus. in Ps. 90.

§. X.

Denique illas Sanctorum auctoritates à prædictis Theologis relatas dico, intelligendas esse de tentationibus diabolicis, quibus nullus succumbere cogitur, nisi voluntarium eis suum præbeat consensum; vt ex verbis ipsas antecedentibus, & subsequentibus facilè est colligere: non autem de vexationibus corporalibus, quibus, non est necesse, vt homo vexetur, suum præstet consensum. 339. *Sanctorum auctoritates explicantur.*

Ad illud D. Petri Chrysologi. Quòd *dæmones non possunt lædere, nisi iussi:* Dico, quod intelligitur, nisi à Deo permissi: Non enim Christus dæmonibus iussit intrare in porcos, sed permisit, vt latè docet Tostatus *in cap.* 8. *Matthæi q.* 130. Aliquando tamen nocent etiam iussi, quando vult Deus per ipsos dæmones, homines punire propter aliquod graue peccatum ab eis patratum; vt probatum est suprà, *num.* 82.

Ad id, quod ait D. Ambrosius, quod *magnitudine cordis aduersus dæmonem est pugnandum.* Dico, verum esse, provt voluntas nititur diuina protectione, & elicit actus spei, ac confidentiæ in Deum; non autem provt simpliciter elicit actus naturales.

Auctoritas verò D. Augustini intelligitur de tentationibus ad peccandum, quibus nemo, nisi volens, succumbere potest.

Quod autem dicitur de Christo, qui cùm Paralyticum, Languidum, ac cæteros sanauit infirmos, consensum ab eis requirebat, facili negotio

soluitur: Nam aliud est, consensum requiri ad sanitatem obtinendam per remedia opportuna: aliud consesum requiri ad obsessionem, & vexationem dæmoniacam incurrendam. Primùm facillimum est præbere; Huiusmodi enim consensum, ac fiduciam pro sanitate obtinenda de lege ordinaria (vt præuiam dispositionem) requiri in adultis: in ratione verò carentibus supplere Ecclesiam, probauimus suprà, *n.* 13. & infrà latiùs declarabitur, *par.* 3. Quod quidem Christus docebat, dùm infirmos à languoribus sanabat dicens: *Vis sanus fieri? Creditis, quia hoc possum facere vobis?* & similia: quia volebat, vt ægroti remedium quærerent, & se ab eo sanitatem obtenturos sine hæsitatione crederent. Consentire autem dæmoni, vt proprium corpus possideat, ac vexet, hoc difficillimum, ac rarò euenire solet; ac valde pauci à dæmone vexarentur, si talis consensus esset necessarius, cum omnes naturaliter velint oppositum. Sicut ad se liberandum à dæmonis obsessione, ac vexatione non sufficit dissensus à vexatione, & obsessione; sed insuper remedia requiruntur à Deo nobis tradita, & ordinata, de quibus toto agitur hoc Tractatu. Sic Christus, postquàm ægroti consensum præstiterant, vt ab eo sanitatem impetrarent, verbo virtutis suæ eis optatam largiebatur sanitatem, dicens Leproso: *Mundare*: & Languido: *Surge, tolle grabatum tuum, & ambula*, cætetisque similia verba.

Ioan. c. 5. v. 7.
Matt. c. 9. v. 28.
Matth. c. 1. v. 4.
Ioan. c. 5. v. 8.

341. De potestate tamen absoluta potuit, & de facto eiecit dæmones, etiam non requisito consensu ab ipso obsesso. Non enim legitur consensum exquisiisse ab illis Energumenis, qui habitabant in sepulchris. Matthæi 8. & Marci 5. Nec ab illo, de quo dicitur Lucæ 11. *Erat Iesus eiiciens dæmonium.* Nónne etiam Paulus Coloniæ in Macedonia eiecit à Puella spiritum pythonem non solùm absque consensu ipsius; sed etiam eius parentibus contradicentibus: quia exierat spes quæstus eorum, quem eis maximum præstabat diuinando, propter quod simul cum Barnaba eum, vt seditiosum apprehenderunt, ac Magistratibus puniendum obtulerunt?

Actuum c. 16.

Quare indubitanter est concludendum; sicut ad obsessiones, ac vexationes dæmoniacas in corpore hominis inducendas ipsius consensus non requiritur: sic ad eas tollendas, ac totaliter remouendas ipsius non sufficere dissensum. Quòd si prædicti Theologi Exorcistæ plures à dæmonibus, ac maleficiis se liberasse hoc modo, asseuerent: hoc non per purum Obsessi, aut Maleficiati dissensum, ac nolitionem; sed potiùs per potestatem exorcisticam, remedia diuina, & Ecclesiastica eiecisse: vel dæmonem voluntariè exiisse, vt in huiusmodi errorem Ecclesiasticos induceret ministros, facilè est credendum.

QVÆSTIO XXIV.

342. *An sit necesse, in exitu dæmonis è corpore, ei præcipere, vt iuret, se exiturum, nec amplius regressurum.*

In exitu dæmonis è corpore non est necesse ei præcipere, vt iuret, se exiturum.

RESPONDETVR negatiuè. Ratio est: tum quia dæmon est pater mendacij, ideò quamvis iuraret, tamen adhuc iuramentum non seruaret:

uaret: Tum quia seruare iuramentum dependet à voluntate iurantis; sed exitus diaboli à corpore Obsessi dependet à voluntate Dei, qui virtute sua dæmonem expellit, cùm obsessus perfectam habet fiduciam in Dei bonitate, ac fidelitate eius volentis dæmonem expellere, & expulsio salutaris est animæ suæ. Sic etiam dæmonis non regressus non dependet ex vi iuramenti dæmonis; sed ex protectione Dei hominem in se confidentem à diabolicis vexationibus custodientis, ac præseruantis.

QVÆSTIO XXV.

An licitum sit, annuere dæmoni offerenti egressum ex homine, si ei permittatur in alium ingredi.

RESPONDET Sanchez, *lib. 2. in præcepta Decalogi cap. 42. n. 36.* cum Thyræo, *de dæmoniacis cap. vlt. à n. 8. & sequentibus*, Carolo Baucio, *in Miscellaneis practicis tract. 2. ibi petes* 7. regulariter non licere: quia est in proximi damnum: At licitum esse quadruplici concurrente conditione. Prima: vt is, quem dæmon possessurus est, sit pessimus, & eo supplicio dignus. Secunda: vt adiurans habeat imperium in eum, quem dæmoni traditurus est; atque potestatem in ipsum dæmonem, summúmque ius ad ipsum expellendum quandocumque libuerit. Tertia: vt adsit boni maioris spes: qui scilicet speratur fore, vt hac ratione proximus iuuetur, qui aliis rationibus iuuari posse non videbatur. Quarta: vt absit voluntas placendi dæmoni; sed id tantùm fiat ad vtendum ipso tanquam lictore, & carnifice. Ratio autem, quare concurrentibus iis conditionibus, licitum esse videatur petitionis dæmonis annuere, ea est, quia rem de se honestam petit, & quæ, seclusa illa occasione, solùm ob bonum proximi præstari poterat. Sed hæ conditiones nullæ sunt, vt mox dicam.

343. *Illicitum esse, sustinent aliqui dæmoni permittere, vt corpus alterius ingrediatur, nisi quadruplici conditione concurrente.*

QVÆSTIO XXVI.

An seclusis illis quatuor conditionibus à Sanchez adductis, adhuc liceat petitioni supradictæ conniuere.

HVIC Quæstioni videtur respondere affirmatiuè Ferdinandus à Castro Palao, *de Adiuratione disp. 4. punct. 4. vers. Verùm.* Ratio ipsius est: quia ex duobus malis minus est permittendum. Additque consensum illum Exorcistæ non esse cooperationem, aut inductionem ad ingressum; sed solùm illius permissionem, & acceptationem, quæ ob vitationem maioris mali sufficienter videtur honestari. Neque ob id inhonorari exorcismos Ecclesiæ: Non enim negas illis virtutem ad expellendum dæmonem; sed illa concessa, experiris expulsionem impediri ob causam tibi ignotam, & ad vincendam illam difficultatem admittis petitionem dæmonis. Nec dicendum est, dæmonem sponte antiquum domicilium relinquere; sed coactum exorcismis Ecclesiæ petere loco domicilij relinquendi,

344. *Seclusis illis quatuor conditionibus adhuc licere, id permittere, putat Castro Palao. Ratio eius adducitur.*

quendi, vt aliud ſuccedat. Non igitur in acceptatione huius petitionis apparet clara turpitudo, poſito, quòd ingreſſus de nouo petitus minùs nociuus ſit, quàm poſſeſſio de præſenti habitâ. Hæc Ferdinandus.

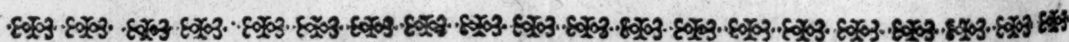
345. *Refellitur prædicta poſitio Ferdinandi.*

Veruntamen hæc poſitio mihi probanda non videtur. Non enim ſunt facienda mala, vt eueniant bona. Nec valet ratio de vincenda illa difficultate. Nam cum dæmon à corpore obſeſſi non viribus humanis, ſed virtute diuina ſit ab Exorciſta expellendus, non poteſt aliquod dari impedimentum ex parte dæmonis, quin egredi cogatur, ſi illa expulſio obſeſſo ſit profutura, & adſint cætera requiſita, tum ex parte Miniſtri, tum ex parte ipſius Energumeni; ideò Eccleſiaſticæ poteſtati fit iniuria, dum integrum eſſe cenſetur, ad hoc vt dæmon faciliùs egrediatur, Exorciſtam ei conniuere, vt corpus alterius ingrediatur, quaſi Eccleſia ſufficientem non habeat poteſtatem dæmones expellendi, niſi Exorciſta eis concedat facultatem corpus alterius ingrediendi.

346. *Conditiones à Sanchez adductæ reprobantur.*

Nec illæ quatuor conditiones à Sanchez poſitæ, *quæſtione præcedenti*, alicuius ſunt roboris; Nam prima quoad ſecundam partem cuilibet Exorciſtæ prorſus eſt ignota; non enim poteſt ſine ſpeciali Dei reuelatione ſcire, an iſte, vel ille maximus peccator tali ſupplicio dignus ſit. Secunda numquam adeſſe poteſt: nullus enim purus homo habet tale imperium in alium hominem quantum ad iſtum effectum: nec abſolutum habet dominium in dæmones, niſi hoc habeat ex ſpeciali Dei auxilio, quod non præſumitur in Exorciſta. Tertia eſt friuola: non enim ſunt facienda mala, vt eueniant bona. Quarta non ſanat malitiam huius actionis.

Non videtur tamen inconueniens, poſſe Exorciſtam dæmones obiurgare obiiciendos illis, cur non vexent Magos, ac Maleficos, qui voluntariè animam, & corpus ſuum illis tradiderunt, dicendo per modum obiurgationis, vt potiùs iſtos ſuos aſſeclas, ac mancipia, quàm homines iuſtos, ac pios vexent, ac caſtigent; ſed iuxta Dei voluntatem, & eo modo, quo permiſerit illis Deus.

ARTICVLVS VI.

De Prudentia in rectis ſemitis eligendis circa adiurationem.

347. *Exorciſta conſiderare debet media neceſſaria ad dæmonem expellendum.*

VT rectè, ac pudenter ſe gerat Exorciſta in ſuo miniſterio, diligentiſſimè conſiderare debet omnia media neceſſaria ad finem ſuum conſequendum, qui eſt dæmonem expellere è corpore obſeſſi, vt ex hoc Deus magis, ac magis laudetur, ac glorificetur, ac ſplendor Eccleſiæ eius ſponſæ magis illuceſcat.

Primò ergo ei attendendum, quid ſit Adiuratio: quotuplex ſit: & in quo differat à iuramento, & oratione.

Adiuratio quid ſit. Cap. 12. v. 1.

Adiuratio, teſte D. Thoma 2.2.q.90. ar. 1. *eſt, aliquam perſonam imperando, aut obſecrando inducere ad aliquid faciendum, omittendumve inuocatione alicuius rei ſacræ.* vt Paulus ad Roman. fecit: *Obſecro vos per miſericordiam Dei.*

Duplex

Duplex autem est: quædam deprecatiua, quæ fit deprecando: quædam imperatiua, quæ fit imperando. *Quotuplex sit.*

Conuenit verò adiuratio cum iuramento: quia sicut hoc adhibetur ad veritatis affirmatiuæ confirmationem; aut maiorem promissionis factæ firmitatem: ita adiuratio fit, vt postulatio, aut iussio sint efficaciora. Differt verò ab illo, quòd in iuramento adducatur Deus, vt testis veritatis, aut quasi fideiussor promissionis: In adiuratione verò vt obiectum amoris, vel timoris eius, quem adiuramus, vt inde eius amore, vel timore ducatur ad rem petitam concedendam: Ita Sanchez, *lib. 2. in præcepta Decalogi cap. 42. num. 1.* *Quomodo conueniat cum iuramento. Quomodo differat.*

Differt tandem ab oratione: quia per orationem aliquid à Deo petitur, sed propter Deum; & ita potest id peti à Deo, & tunc coniunguntur adiuratio, & oratio: Aut ab hominibus, & tunc non est oratio aliqua; & aliquando nihil petitur, sed imperatur; Ita Sanchez, *loco citato.* *Quomodo differat ab oratione.*

Secundò, Exorcista obseruare debet, tria concurrere in adiuratione, nempè adiurantem, adiuratum, & id, per quod fit adiuratio. 348. *In adiuratione tria concurrũt.*

Adiurans debet esse necessariò res intellectualis, cuius solius est rogare, aut iubere. Potest autem adiurare Deus ipse; vt ob nomen suum aliquid præcipiendo. Possunt etiam Angeli, & dæmones; vt Marci cap. 5. dæmon Christum adiurauit: *Adiuro te per Deum, ne me torqueas.* *Adiurans.*

Res adiurata debet quoque necessariò esse intellectualis: vt clariùs patet ex dicendis. Possunt autem Deus, Angeli, & Sancti, & dæmones, & quicúmque homines adiurari. Quandò autem deprecatiuè, & quandò imperatiuè, constauit ex solutione sequentium Quæstionum. *Res adiurata.*

Res, per quam fit adiuratio, sunt Deus, Angeli, & Sancti, & homines iusti viatores; non autem per creaturas inferiores in natura, aut in statu gratiæ, fit adiuratio: Ita optimè docet Suarez, *tom. 2. de Religione tract. 4. de Adiuratione cap. 2. & 3. per totum.* Nos autem hanc doctrinam clariùs elucidabimus sequentibus Quæstionibus. *Res, per quam fit adiuratio.*

QVÆSTIO I.

Quomodo Deus à nobis rectè adiurari possit.

DEVS licitè, ac rectè à nobis deprecatiuè adiurari potest; ita quòd eius adiuratio inter partes orationis collocari debet, & obsecratio appellatur. Hæc assertio est D. Thomæ, *q. 83. art. 17. ad 1. & q. 90. art. 1. ad 3.* quem sequitur Suarez, *loco cit. c. 1. n. 3.* & Sanchez, *lib. 2. in præcepta Decalogi cap. 42. num. 12.* 349. *Deus licitè, & rectè à nobis deprecatiuè adiurari potest.*

Prima pars constat. Quia erga Deum non habet locum adiuratio per modum imperij; Eius enim est imperare, & non imperari: ergò tantùm deprecatiuè adiurari potest.

Altera pars probatur: Sicut enim possumus orare Deum, ac illum deprecari; ita possumus aliquid diuinum illi repræsentare, ob cuius nomen aut merita nostras orationes exaudiat; vt constat ex Scriptura, in qua legimus Moysen, & alios Prophetas orasse Deum propter 350.

seme

ſemetipſum, & propter Abraham, & alios iuſtos ſibi dilectos; & Eccleſia ſemper orat per Chriſtum. Hic ergo orandi modus quandam Dei adiurationem continet; quia exoratur Deus, & ad impetrandum ab illo interponitur vel ipſemet Deus: vel aliquis nomine eius, qui potentior ſit, quàm nos ad impetrandum, vt per eum oratio noſtra iuuetur: ratio autem adiurationis in hoc perficitur.

Adiuratio obſecratio quadã eſt.

Hoc autem totum pertinet ad obſecrationem, in qua proponitur Deo ratio aliqua obtinendi aliquid ab ipſo: vt cum per Chriſtum, vel per ipſammet Dei bonitatem, ac fidelitatem eius poſtulamus. Hæc ergo adiuratio obſecratio quædam eſt; ſolúmque videntur ratione, & denominatione differre. Nam obſecratio dicitur, quatenus dat vires orationi: adiuratio, quatenus eſt peculiaris actus reuerentiæ illius perſonæ, per quam Deus adiuratur: Ita Suarez *de Adiuratione, loco citato.*

QVÆSTIO II.

An Beati, & Sancti Angeli licitè poſſint à nobis adiurari.

351. *Sancti, & Angeli licitè, ac rectè à nobis adiurantur. Probat vſus Eccleſiæ.*

RESPONDETVR, licitè, ac ſanctè poſſe à nobis adiurari, ſi debito modo fiat. Hoc tradit D. Thom. 2. 2. *q.* 90. *art.* 1. & eſt receptum apud omnes. Rectè enim Sancti, & Angeli poſſunt à nobis orari, & conſequenter etiam obſecrari; Et ita habet communis vſus Eccleſiæ, & fidelium: nam petimus à Virgine per Filium, & per Natiuitatem, vel Aſſumptionem; & proportionali modo poſſumus ab aliis Sanctis petere. Non poſſumus tamen Sanctos adiurare cum imperio; ſed cum reuerentia, & honore humiliter eos precari, non vt Auctores bonorum; ſed vt interceſſores: eodem modo ergo poſſumus illos adiurare: Ita docet Suarez *loc. cit. c.* 2. *n.* 4.

QVÆSTIO III.

An dæmones ſanctè, & licitè adiurari poſſint ab hominibus.

352. *Dæmones ſanctè, ac licitè adiurari poſſunt ab hominibus, ſi debitè fiat. Hoc fides docet.*

RESPONDETVR affirmatiuè, ſi debito modo adiuratio fiat. Concluſio eſt certa ſecundùm fidem: nam Eccleſia ab initio conſueuit adiurare dæmones; vt teſtantur Patres, Lactantius *lib.* 4. *c.* 27. Tertull. *in Apologet. c.* 32. Cyprianus *in lib. de Idol. vanit. circa medium, & ad Demetriadem.* Fundatur autem hic vſus in Chriſti verbis, ac virtute: Dixit enim Marci vlt. *In nomine meo dæmonia eiicient.* & Matth. 10. Marc. 3. Luc. 9. Dedit diſcipulis ſuis poteſtatem, vt dæmones eiicerent, quam eis conceſſam declarauit Luc. 10. *Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſuper ſerpentes, & ſcorpiones.*

Vt autem debitus in adiuratione teneatur modus, hæc obſeruanda videntur; vt benè docent Suarez *tom.* 2. *de Religione tract.* 4. *de Adiurat. c.* 2. *n.* 6. & 7. & Sanchez *lib.* 2. *in præcepta Decalogi c.* 42. *n.* 15. & 19.

353. Primò requiritur, vt finis adiurationis ſit, expellere dæmonem, non verò aliquid ab illo obtinere, vel ſocietatem aliquam cum illo inire: Hoc docuit D. Thom. 2. 2. *q.* 90. *art.* 2. Et conſtat primò: quia Chriſtus non dedit

Eccleſiæ

Ecclesiæ suæ virtutem, nisi ad fugandos, & coercendos dæmones iuxta illud: *In nomine meo dæmonia eiicient*, & Lucæ 10. cum Apostoli gloriarentur, quòd etiam dæmones sibi subiicerentur, Christus declarauit eis, potestatem ipsis esse datam ad calcandos ipsos, eorúmque virtutem, vt nihil nocere nobis possent; ergo non aliter licet nobis adiurare dæmones. Consequētia probatur: tum quia non valemus id facere, nisi per potestatem à Deo concessam; naturaliter enim dæmonibus longè inferiores sumus: tum etiam, quia aliàs periculo exponimur, vt multùm nobis noceant; cum tamen finis adiurationis esse debeat, dæmonis insidias, & artes nocendi fugere, vel fugare.

Exorcista nihil dæmoni præcipiat, nisi quæ conducunt ad expulsionem.

§. I.

SEcundò necessarium est, vt non rogando, vel amicè petendo; sed imperando, obiurgando, & cogendo dæmon adiuretur. Hoc enim docuit D. Thom. 2.2. *q*. 90. *art*. 2. Et tam hanc, quàm præcedentem assertionem complexus est D. Augustinus lib. 10. de Ciuit. Dei c. 22. dicens: *Vera pietate homines Dei aëream potestatem inimicam, contrariamq; pietati exorcizando eiiciunt, non placando: omnes tentationes, aduersitatesq; eius vincunt orando non ipsam, sed suum Deum aduersus ipsam.* Et Tertullianus lib. de Anima c. 57. *Spiritualia*, inquit, *nequitiæ non quidem socia conscientia; sed inimica scientia nouimus; nec inuitatoria operatione; sed expugnatoria dominatione tractamus.* 354.

Dæmon est adiurandus, non rogando; sed obiurgando & imperando.

Ex his colligitur primò, nulla ratione esse licitum alicui, dæmones adiurare adiuratione deprecatiua, idest ipsum deprecando dæmonem, vt ob Dei nomen exeat è corpore obsessi: nec etiam imperatiuè, aut deprecatiuè præcipiendo, aut rogando, vt nobis dæmones aliquod obsequium, qualiscumque generis sit illud, aut qualecumque beneficium præstent. Quod docent D. Thom. 2.2. *q*. 90. *ar*. 2. & ibi Caietanus, *ar*. 1. D. Anton. 2. *par. tit*. 10. *c*. 8. Syluest. *verbo adiuratio*, *q*. 7. & ibi Aug. *n*. 2. & 4. Tabiena, *num*. 6. Sotus, *lib*. 8. *de Iustit*. *q*. 3. *art*. 2. Suarez, *tom*. 2. *de Religione lib*. 4. *de Adiuratione c*. 2. *num*. 8. & 9. Leonard. *lib*. 2. *de Iust. cap*. 42. *dub*. 13. *n*. 70. & 71. qui latissimè probat ex multis Scripturæ, Sanctorumque testimoniis, & rationibus, soluénsque contrarias dicit esse de fide. Valentia, 2.2. *disp*. 6. *q*. 8. *punct*. 2. *q*. 2. Et Sanchez, *lib*. 2. *in præcepta Decalogi cap*. 41. *num*. 19. omnes prædictos DD. referens. Et contrarium facere est culpa mortalis grauissima: Vt benè docent Caietanus ibi, Syluest. *ead. quæst*. 7. & *q*. 5. Tabiena, *eod. num*. 6. *conclus*. 6. Armilla *verb. Adiuratio in fin.* Nauarrus, *summa cap*. 11. *Hispane num*. 27. *Latinè num*. 28. Et ratio est, cur non imperatiuè: quia Christus non reliquit potestatem Ecclesiæ aduersus dæmones, nisi ad eos arcendos, vel repellendos tanquam hostes, ne nobis nocerent; quod est ab eorum societate recedere. At vlle vti eorum ministerio, & obsequio, pertinet ad quoddam pactum, & societatem cum ipsis. Cur autem non etiam deprecatiuè liceat petere, vt exeant à corpore, ex se constat: Quia tunc beneficium ab eis liberaliter conferendum expectatur; quod est quædam pacti, & societatis cum ipsis inchoatio. Item quia quidquid dæmon sua spontè in nos confert, id

omne ab hostili eius animo in nos, & ipsummet Deum proficiscitur: Semper enim eò spectat, vt Dei gloria obscuretur, & nos ipsum offendentes æternam damnationem incurramus: Ita Sanchez *loc. cit.*

§. II.

355. *In Coniuratione duo sunt. (Obiurgatio. (Præceptum. Obiurgatio describitur.*

COlligitur secundò, in coniuratione, qua dæmones adiurantur, duo principaliter inueniri, Obiurgationem scilicet, & Præceptum.

Obiurgatio (vt sumitur hic) *est dæmonis increpatio, ac operationum eius reprehensio, quæ eius superbiam coercet, & impedit, ne actu ita Vexatum, seu Energumenum tentet, vel affligat.* Dum enim ab Exorcista dæmoni crimina ipsius obiiciuntur: vt fit in Rituali Romano, in quo Sathanas vocatur *inimicus Dei, hostis humani generis, mortis adinuentor, vitæ raptor, iustitiæ declinator, malorum radix, fomes vitiorum, seductor hominum, incitator inuidiæ, origo auaritiæ, causa discordiæ, spiritus immundus, serpens antiquus, seductor pessimus, plenus omni dolo, & fallacia, draco nequissimus, &c.* facilè desinit vexare Obsessum, ac tentare illum, & ignominia plenus confunditur; faciliúsque Exorcistæ obedientiam præstat: quia Vexatus faciliùs actus fidei, ac confidentiæ elicit, cùm possidentis dæmonis cessat tentatio; atque vexatio minùs eum affligit. Maximè cùm illi obiicitur sui status origo, rebellio, ac apostasia à suo Creatore, à paradisi sedibus deiectio; pœnæ, quas sustinet, nempe diuinæ visionis priuatio, passiones vehementes iræ, odij, tristitiæ, desperationis, & huiusmodi, quibus acriter affligitur; & ignis gehennalis, quem sustinebit in æternum. Quænam autem obiurgationes sint aptiores; & quomodo sint faciendæ, patebit infrà *part.3.n.660.*

356. *Præceptum describitur.*

Alterum, quod principaliter in adiuratione continetur, est præceptum, *quod est ordinatio, seu mandatum, quo diuina virtute efficaciter astringitur dæmon ad Exorcistæ, vt ministro Christi, & Ecclesiæ præstandam obedientiam.* Dico *efficaciter*: quia supposita dispositione necessaria in patiente, dæmones adiurati non possunt non obedire, à diuina virtute compulsi ex promissione facta *Marci vlt.* à Deo in se credentibus: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient,* quando expulsio dæmonis obsesso est profutura.

Quotuplex sit.

Præceptum autem, quod iuxta artem exorcisticam dæmonibus fieri potest, est quintuplex, videlicet Commune, probatiuum, lenitiuum, instructiuum, & expulsiuum. De singulis agetur infrà *n.662. & sequentibus.*

QVÆSTIO IV.

An Creaturæ irrationales, vt locustæ, nubes, sal, aqua, &c. licitè adiurari possint.

357. *Creaturæ irrationales secundùm se non possunt propriè adiurari.*

RESPONDETVR, huiusmodi creaturas secundùm se non posse propriè adiurari: Ita docet D. Thom. 2.2. *q.90. art.3.* Sotus *lib.8. de Iust. q.3. ar.3.* Suar. *tom.2. de Religione lib.4. de Adiurat. c.2. n.12.* & Sanch. *lib.1.*

in præcepta Decalogi cap.42.num.37. Ratio ea est: quia, cum adiuratio respectu illius, qui adiuratur, sit quædam obsecratio, petitio, aut imperium, & creaturæ irrationales non sunt capaces talium actionum: quia tam petitio, quàm præceptum propriè sumptum non percipitur nisi intellectu, & ratione, ergo ex hac parte non possunt creaturæ irrationales propriè adiurari. Non enim hæ creaturæ mouere se valent ex intentione ad nocendum nobis: vt euenit in animalibus irrationalibus: vel in nubibus, tempestatibus, & his similibus. *Ratio dictat.*

At integrum est, ea omnia adiurare, quatenus ab alio mouentur. Cum ergo possunt, & à Deo, & à dæmone ad id moueri, quando mouentur à Deo, adiuranda sunt deprecando Deum, vt id malum auertat; quando verò à dæmone, imperando illi, ne moueat, sed nocere desistat: Ita D.Thom. 2.2.*quæst.90.ar.3.* ab omnibus receptus. Quare in exorcismis, etsi quandoque verba adiurationis ad ipsasmet creaturas irrationales dirigantur, vt dicendo: *Exorcizo te creatura salis: coniuro te creatura aquæ: coniuro vos nubes,&c.* non est intentio dirigendi ad ipsas, quasi ipsæ adiurationi conniuere debeant, auertendo malum; sed verè adiuratio ad motorem dirigitur, quasi dicatur: *Coniuro vos dæmones, vt ab hac aqua recedatis, ne tempestates excitetis,&c.* Ad ipsas autem aliquo modo, dirigitur vtpotè ad illas, in quibus recipitur illa operatio, seu effectus nobis aduersus, quem per adiurationem aduertere conamur: Ita Valent. 2.2.*disp.6.q.* 8.*punct.* 2. *ad fin.* Sanchez, *loco cit. num.*38. 358. *Vtile est eas adiurare vt mouentur ab alio.* *& Quomodo.*

QVÆSTIO V.

An Adiuratio debeat fieri per Deum solum, an etiam per creaturas.

PRIMÒ dico, Deum adiurari posse per Deum ipsum. Nam sæpè obsecratio fit ad Deum per ipsum: vt Daniel c.9. *Ne moreris propter temetipsum Deus meus,* & Psalm.24. *Dirige me in veritate tua, & doce me, quia tu es Deus Saluator meus, &c. Et reminiscere miserationum tuarum Domine, &c.* & infra: *Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo.* Et alij Prophetæ sæpè hoc modo orabant. *Per temetipsum fac hoc Deus.* Illa autem verba habent vim, & formam adiurationis. Item rectè à Deo petimus propter ipsius infinitam bonitatem, clementiam, pietatem, ac misericordiam: Sæpè per fidelitatem, & veritatem eius vim faciendo in promissis eius, quæ eius fidelitate innititur, vt ferè in omnibus illis actibus confidentiæ erga Deum posui, *par.3.* 359. *Deus adiurari potest per Deum ipsum.* Vers. 11.

§. I.

SEcundò dico, Deum adiurari posse per Christum. Constat ex illis Ecclesiæ precationibus, *Per admirabilem Ascensionem tuam, &c.* in quibus censetur adiuratio contineri; quæ potest dupliciter intelligi. Vno modo, vt deprecatio sit ad Deum vt Deus est; sed ratio obsecrandi sumatur à mysteriis factis circa Christum, vt hominem: sic adiuratur Deus, 360. *Deus adiurari potest per Christum.*

vt Deus, per opera humanitatis, seu opera in humanitate, vel per humanitatem facta: sic adiuratur Deus per aliquid creatum. Alio modo potest intelligi, vt tota petitio, & obsecratio immediatè referatur ad Christum hominem, vt homo est; & sic adiuratur (propriè loquendo) Christus ipse propter seipsum, repræsentando illi aliquam rationem largiendi, quod postulatur, ex ipsomet sumptam, eo modo, quo dicebamus Deum per semetipsum adiurari: Ita Suarez, *loco cit. cap. 3. num. 3.*

§. II.

361. *Deus adiurari potest per Angelos, & Sanctos regnantes in Cælo. Etiam per Viatores, qui iusti reputantur.*

TErtiò dico, Deum adiurari posse per Angelos beatos, & Sanctos, non solùm iam cum Christo regnantes; sed etiam per Viatores, qui iusti reputantur, & per eorum merita, vel intercessiones. Ratio est: quia Deus sæpe vult per huiusmodi rationes beneficium concedere, & non aliter. Non quia (cùm in tempore adiuratur) incipiat ab illis moueri; sed quia ab æterno sæpe statuit dare intuitu illorum, & non aliter; ideóque etiam voluit à nobis sic obsecrari. Præterea quia inter viuẽtes iustos voluit Deus esse communicationem aliquam in bonis operibus, ac meritis, & vni solet benefacere propter alios: ideò etiam potest per Viatores iustos adiurari vel in communi (si oratio sit publica, quomodo Ecclesia sæpe Deum adiurat propter omnes Sanctos: vel propter iustos in communi, & in confusio): Vel in oratione propter talem, vel talem personam, quam orans existimat esse sanctam. Sicut enim vnus Viator potest se alterius orationibus commendare: ita potest per ipsum petere, & adiurare Deum: Ita docet Suarez, *loco supra citato num. 3.* & Sanchez, *lib. 2. in præcep. Decal. cap. 42. num. 2.*

§. III.

362. *[...]s non potest adiurari [...]lias creatas inferio[res]. Ratio dictat.*

QVartò dico, Deum non posse adiurari propter alias creaturas inferiores vel in natura, vel in statu gratiæ: Ratio est: quia nec dignitas talis creaturæ, nec opera aliquid valere possunt apud Deum ad impetrandum aliquid ab ipso. Immò si quis rectè consideret quando adiuratur Deus per rationem creatam, seu per creaturam aliquam, semper est, in quantùm includit aliquam singularem participationem diuinæ bonitatis, quæ interdum habet adiunctam promissionem; vel saltem respicit maiorem gloriam, & honorem Dei, qui ex tali opere resultare potest. Vnde sicut iuramentum per creaturas resoluitur in Deum earum Auctorem: ita dici potest de adiuratione Dei, quoties fit per commemorationem alicuius effectus creati, ibi inuolui Deum ipsum, vt auctorem eius, qui ratione sui honoris, ac maiestatis; vel verbi, au misericordiæ ex vno opere suo quasi inducitur ad aliud faciendum: Ita eruditè docet Suarez, *loco cit. num. 4.*

§. IV.

363. *Dæmones per Deum ipsum vel expressè, vel tacitè adiurandi sunt.*

QVintò dico, dæmones per Deum ipsum vel expressè, vel tacitè, & non aliter adiurandos esse. Conclusio habetur ex vsu Ecclesiæ; Consueuit

sueuit enim adiurare dæmonem *per Deum viuum, per Deum verum, per Deum sanctum.* Item per Christum, qui est verus Deus: item per Crucem eius; sed præcipuè per Sanctissimum nomen Iesu: vt ipsemet docuit Marci vlt. dicens: *In nomine meo dæmonia eiicient.* Et licèt in adiuratione per crucem, & nomen eius explicitè non inuocetur Deus ipse; tamen implicitè ibi continetur: quia crux est instrumentum Diuinitatis, & per habitudinem ad illam habet virtutem contra dæmones: Nomen autem Iesu est nomen salutis, seu Saluatoris, qui est Deus, & hom; oimmò est nomen in quo non tantùm dæmones eiiciuntur; sed etiam in quo oportet nos saluos fieri, vt docet D. Petrus Act. c. 4. Et eodem modo interdum adiurantur dæmones per Sanctos, quos ipsi magis timent; non propter eorum naturalem virtutem, imò nec propter gratiam infusam præcisè spectatam, vt habentem sanctificat, & bonum reddit: quia per illam solam virtutem non possunt homines cogere, aut arcere dæmones; nisi Deus Sanctis suis, vel Ecclesiæ suæ peculiarem virtutem ad hoc conferat.

Constat ex vsu Ecclesiæ.

364. Hac ergo ratione adiuratio dæmonis semper fit per Deum vel in se, vel in Sanctis suis, aut in suis instrumentis inuocatum: quia (vt supra diximus *n.* 354.) dæmon non adiuratur prece; sed coactione, & imperio, quæ non est in re creata, nisi virtute Dei: quia vt dicitur Iob 41. *Non est potestas super terram, quæ comparetur ei.* Imò probabile est, neque Angelos Sanctos posse virtute naturali dæmones cogere saltem comparando maximnm ad maximum, & multitudinem ad multitudinem cum proportione: quia plures dæmones (vt creditur) perfectiores sunt in naturalibus aliquibus Angelis cum dicta proportione loquendo, vt breuiter aunuimus suprà, *n.* 149. Ob hanc ergo causam adiuratio dæmonum fieri debet in virtute ipsiusmet Dei, vt recta fide, & efficaciter fiat: Ita eruditè docet Suarez, *tom.* 2. *de Religione, lib.* 4. *de Adiuratione cap.* 3. *num.* 7.

QVÆSTIO VI.

Quænam cautelæ sint seruandæ ab Exorcista, vt adiuratio suum habeat effectum.

365. PRIMÒ Exorcista seipsum maximoperè parare debet per orationem, & ieiunium eo modo, quo docetur infrà, *par.* 2. vbi *de Ægroto orante, & ieiunante*; ac præcipuè captiuando intellectum in obsequium primæ veritatis, quæ est sapientia increata; ac voluntate firmiter ei adhærendo, quæ manifestatur in diuinis Scripturis, quarum parua sylua suprà, *n.* 242. *& seqq.* fuit proposita, credendo firmiter, ac confidendo, quòd Deus, ratione suæ infinitæ bonitatis, ac fidelitatis infallibilis concurret cum ipso Exorcista, cùm dæmoni præceperit ea, quæ ad eius expulsionem à corporibus obsessis, & à rebus ad homines spectantibus pertinere dignoscuntur, si talis expulsio fuerit salutaris, ac cætera extiterint requisita.

Exorcista vacare debet orationi, & ieiunio.

§. I.

366. *Accedere debet ad dæmonem expellendum, vt Iudex. Quomodo.*

SEcundò post efficaces orationes, & precationes ad Deum effusas, & actus fidei, ac confidentiæ in Deum efficaciter elicitos, (considerata facultate sibi à Christo, & ab Ecclesia tradita, Beatissimæ Deiparæ, ac Sanctorum patrocinio implorato; obsessoque seu maleficiato circa ea, quæ credenda sunt, & adimplenda perfectè instructo, & probato, vt docetur infrà, *par*. 3.) tunc accedat ad suum munus exequendum, non vt miles ad pugnandum contra validissimum hostem, vt communiter loquimur, (hæc enim pugna in oratione debet fieri;) sed vt iudex à Deo, & ab Ecclesia delegatus: Non ad omnia aduersus dæmonem pro voto suo adimplenda, vt supra dictum est; sed tantùm ad illum, vt reum iam per fidem obsessi, vel maleficiati vinctum, ac conuictum per potestatem Exorcistæ à corpore obsessi, vel maleficiati; & à rebus ad homines spectantibus expellendum.

§. II.

367. *Instruendus obsessus, vt credat Exorcistam habere potestatem dæmones expellendi.*

TErtiò, Exorcista antequam aliquod aduersus dæmonem formet præceptum, breuiter instruat Energumenum, vt credat, ipsum esse ministrum Dei, & Ecclesiæ, & habere à Deo, & ab Ecclesia potestatem ad dæmones expellendos ab hominibus, & à rebus ad homines spectantibus: Moneátque vt attendat instructionibus, ac præceptis ab ipso Exorcista dæmoni faciendis, aliter diabolus difficulter obediet Exorcistæ: Nam dæmones operantur in corpore patientis magis, vel minùs iuxta imperfectionem fidei, ac confidentiæ in Deum maiorem, vel minorem ipsius patientis. Si obsessus accedat ad Exorcistam cum fide inhæsitante, quòd à Deo, mediante præcepto ab Exorcista dæmoni faciendo, sit liberandus, iste facillimè liberabitur, & dæmon Exorcistæ obediet iuxta fidem ipsius. Si autem accedat Exorcistam cum fide hæsitante, dæmon nisi cum difficultate obediet Exorcistæ. Vnde aliquando euenit mihi, quòd, dum ad me accessissent aliqui Maleficiati maximam habentes fidem, quòd à maleficio liberarentur, vt cognoscerem, an verè à dæmone essent vexati, aut maleficio affecti, dæmoni præcepi latino idiomate, vt coram me illicò in eos aliquam leuem efficeret vexationem; sed totum oppositum euenit: Nam ad illud præceptum, dæmon sine mora maleficium abstulit, & à Maleficiatis aufugit, ipsique Maleficiati pristinæ restituti sunt sanitati. Mihi autem ab eis sciscitanti, quid per illa verba, quæ enunciaueram, intellexissent, & credidissent. Responderunt, se credidisse, quòd dæmoni præcepissem, vt recederet ab eis, nec ampliùs eas diuexaret. Quare vtile erit, vt priùs explicetur Vexato præceptum, antequam fiat, vt magis ac magis in eo fides augeatur, sic magis, magisque dæmonis potestas diminuatur: vt docet S. Cyprianus, *tract*. 4. *de Idolor. vanit.* dicens: *Dæmones vel exiliunt statim: vel euanescunt gradatim, prout fides patientis adiuuat: aut gratia curantis aspirat.*

§. III.

§. III.

QVartò, etsi decentius sit, formare præcepta latino idiomate propter ipsius grauitatem, & elegantiam; attamen si patiens illud non intelligat, melius erit ea proferre in lingua materna patientis. Cum enim ex præcipuo fundamento huius artis difficulter possit dæmon ad aliquid compelli, non existente in patiente dispositione, sequitur, quòd si ipse patiens præceptum non intelligat, non poterit ad ipsum ita benè esse dispositum, & per consequens diabolus non ità facilè obediet Exorcistæ, maximè in his, quæ spectant ad eius expulsionem. 368. *Præcepta fieri possunt vulgari idiomate. Quare.*

§. IV.

QVintò, cùm aliquid dæmoni est præcipiendum, attendat Exorcista quòd Vexatus non sit aliqua passione perturbatus: quia tunc mens Energumeni attendens suggestioni dæmonis, non est ita benè disposita per fidem, ac confidentiam in Deo, ac in potestate exorcistica; sicque diabolus Exorcistæ præceptis difficulter præstabit obedientiam. Idcircò priùs, (si opus sit) seorsum patientem interroget: an aliqua passione, ac tribulatione sit turbatus; vultum eius consideret, an sit hilaris, vel mestus, quod facilè ex oculis cognoscet. Nec ad vltimum dæmonem expellendi præceptum deueniat, nisi priùs ille ad quietem, & attentionem, & fiduciam perfectam reducatur. 369. *Præcepta non fiant, si patiens sit aliqua passione turbatus.*

§. V.

SExtò, quando Exorcista, ad dignoscendum, an vexatio patientis sit à dæmone; vel à causa aliqua proueniat naturali: vel etiam ad instruendum in fide Obsessum, vel Maleficiatum, (si ita sit) vult dæmoni aliquod facere præceptum, puta vt aliquam ex solitis leuem in Patiente causet vexationem, dæmonem diu illum vexare non permittat; sed citò ei præcipiat, vt patienti grauamen, seu molestiam inferre prætermittat. 370. *Non permittatur dæmon diu obsessũ vexare.*

Si verò dæmon Energumenum actu vexet, eúmque ab vsu sensuum alienet, illicò Exorcista magna fide suffultus in nomine Iesu dæmoni præcipiat, vt Energumenum diuexare cesset, nec sensuum vsum impediat, vt necessarias de fide instructiones deuotè, & attentè percipere valeat. Et si opus sit, obiurgationes adhibeat inferiùs positas *num. 660.* vt dæmonis audaciam faciliùs confringere valeat, ac ipsius contumaciam refrenare. 371. *Nec vsum sensuum impedire.*

§. VI.

SEptimò, si dæmon per os Energumeni loqui præsumat, Exorcista silentium illi imponat exemplo Christi Luc. 4. qui dæmoni dicenti: *Quid nobis, & tibi Iesu Nazarene venisti perdere nos? Scio te, quòd Sanctus es Dei,* 372. *Silentium dæmoni imponatur.*

silentium

silentium imposuit, licèt veritatem fateretur. *Et increpauit illum Iesus dicens: Obmutesce, & exi ab eo.* Vnde Marci 1. & Lucæ 4. habetur, quòd *non sinebat ea loqui.*

373. *Potest quandoque interrogari de tempore ingressus.*

Potest tamen quandoque Exorcista dæmones interrogare, quo tempore in corpus Obsessi sunt ingressi, vt ex hoc agnoscat: an cruciatus à Patiente tolerati à causa naturali, vel præternaturali fuerint excitati: vt egomet cum illo dæmone feci, à quo vexatus fuerat homo ille, de quo suprà *num.* 86. Quod aliàs etiam cum aliis præstiti dæmonibus, antequam illos in virtute ab Dei obsessis corporibus expellerem; vt scirem, quomodo, & quando ingressi essent in corpora illa, vt sic etiam Energumenis illis ad se ipsos imposterum à dæmonibus cauendum, ac præseruandum remedia traderem opportuna.

374. *Priùs interrogandi sunt parentes, sicut & ipse obsessus.*

Verumtamen priùs interrogandi sunt ipsius Obsessi parentes; deinde ipse Obsessus dæmoni in nomine Iesu præcipiendo, ne internis, vel externis Energumeni sensibus impedimenta ingerat. Sic Christus Marci 9. cum sibi filius quidam habens spiritum mutum fuisset adductus, interrogauit Patrem eius dicens: *Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit?* At ille ait: *Ab infantia.* Vbi D. Petrus Chrysol. serm. 51. de Dæmoniaco ait: *Reuoluit infantiam Christus, vt tanti mali causa non tangat sobolem, sed parentem.*

§. VII.

375. *Quinam sint obsessi tantùm fictè, & imaginariè.*

Octauò, si Exorcista, personam, quæ tanquam obsessa ad eum confugit, vt exorcizetur, non esse verè, ac realiter; sed tantùm imaginariè, aut fictè obsessam vereatur, in eam exorcizando cautelam mox infra ponendum adhibebit.

Sunt enim aliqui, qui non verè, sed duntaxat secundùm suam imaginationem sunt obsessi: vt aliquando in mulieribus menstruorum defectum patientibus accidit, de quibus suprà *num.* 88. Alij sunt, qui se à dæmone obsessos, sed ob diuersos fines effingunt. Nam aliqui, vt astantium viscera ad pietatem commouentes, eleemosynis eorum suam propriam subleuent paupertatem: Quidam, vt ab aliqua se oppressione, vel afflictione diripiant: vt mulieres iuuenculæ, quæ quandoque senibus nuptæ maritis, cum ob nimiam zelotipiam quasi captiuæ teneantur; vt aliquali valeant perfrui libertate, se à dæmone obsessas testantur, die, noctúque clamant, variásque præstant insanias, vt maritus modò huc, modò illuc, nunc ad istum, nunc ad illum Exorcistam eas ducere compellatur. Alij se dæmoniacos simulant, vt ecclesiasticos ritus contemnant, Exorcistas subsannent, eorum artem Exorcisticam infament, obsessósque veros, ac maleficio affectos à remedia sacra ab Ecclesiasticis ministris quærendo & adhibendo auertant. Hoc præstant aliqui Magi, Malefici, ac Sagæ

Experientia comprobatur.

sicut experientia pluries comprobaui: Fingunt enim se à dæmone obsessos; vnà cum aliis, (& fortasse eorum opere) maleficio affectis, aut obsessis ad Exorcistas accedunt: astant, dum alij exorcizantur, laudántque ac magnificant opera Exorcistæ, dicúntque se maximam habere fidem, quòd procul dubio à quacumque dæmoniaca liberabuntur vexatione:

genu

genuflexi ante Exorcistam ei membra corporis indicant, in quibus affligi se à dæmone dicunt: Exorcista, (si cautus non est) more solito dæmoni, vt è corpore exeat, nec ampliùs illos vexet præcepta imponit; sed ipsi omnibus audientibus, ex eius præceptis, & exorcismis nullum sentire leuamen, nec cessare dolores, nec dæmoniacas vexationes remitti, aut diminui, quamvis maximam habeant fiduciam audacter respondent: sic contra Exorcistam murmurantes, eius famæ, honori, & arti detrahentes recedunt, cæteris postea à maleficio liberatis, & à dæmone ereptis, dicentes: *Heu quàm stulti nos sumus, hisce credere impostoribus, & incantatoribus! Maxima cum fide accessi ad istum Signatorem, nec tamen eius signamenta quicquam mihi profuerunt: sic quoque de vobis erit: videbitis, quòd breui tempore eisdem vexationibus, ac doloribus eritis affecti.* Hoc autem dicunt, vt illorum fidem diminuant, ac de Dei protectione diffidant: qui si patientes aures illis præbeant, iterum (dæmonis operante virtute) nouis afficiuntur maleficiis: & sic magis Maleficorum, ac Sagarum verbis, quàm Exorcistarum eruditionibus, ac monitis sacris fidem præstantes, (Deo permittente) nouis à dæmone affici vexationibus promerentur.

Verba obtrectatorum.

§. VIII.

VT ergo Exorcista istorum obsessorum fictiones agnoscere valeat, eos priùs interroget, in quibus corporis membris vexationes sentire consueuerint; deindè, si vexatus prætensus latini idiomatis sit ignarus, tali idiomate præcepta formet. Si verò gnarus sit, vt præceptum tale minimè intelligat, formet illud voce ita submissâ, quòd ipse audire nequeat, præcipiendo dæmoni (si in illo corpore adsit) vt aliquam ex illis, quibus, ait obsessus solere in se affici, causet vexationem, vnam tantùm præcisè nominando: provt expediens esse iudicauerit: quòd si dæmon aderit, præceptum quidem intelliget, cui, etsi non facilè obedierit in recedendo à malo, cùm ab obsesso, aut maleficiato præceptum non percipitur; attamen cùm sibi ab Exorcista præcipitur, vt vexet, faciliùs obtemperat præcepto, quamvis illud à patiente non intelligatur. Si ergò verè, ac realiter patiens à dæmone fuerit obsessus, dæmon illum in ea corporis parte vexabit, quam vexandam ab Exorcista per præceptum fuerit ei imperatum: & tunc patientem, quid sentiat in corpore suo interrogare valebit, vt an patientis verba veritati præcepti sint conformia dignoscat. Si autem patiens non verè, ac realiter; sed tantùm imaginariè, aut fictè obsessus fuerit, cum Exorcistæ præceptum non intellexerit, nec in eo sit vlla vexatio, cum Exorcista ipsum interrogauerit, in qua parte corporis dæmoniacam sentiat vexationem, vnum pro alio respondebit; sicque tolletur larua diabolo, ac omnis dolus aperietur.

376. *Cautela seruanda cum huiusmodi suspectis.*

§. IX.

NOnò, cum Exorcista aliquod præceptum dæmoni facit, admoneat obsessum (si adimpleri desideret) quòd nullo corporis motu, aut actu 377.

Dæmon ab obsesso non motu corporis, sed actibus fidei ad obedientiam est compellendus.

siue interiori, siue exteriori dæmonem ad obedientiam compellere debet; sed potiùs actibus fidei, & confidentiæ in Deum, intelligentiæ, & attentionis ad id, quod præcipitur ab Exorcista. Diabolus enim, cum spiritus sit spiritu, & non aliquo corporis gestu, est compellendus. Et interim obsessus membra corporis sui, ac si sua non essent, relinquere debet, & qualiter diabolus iuxta præceptum ab Exorcista factum operetur in illis obseruare, & de tanta dæmonum subiectione lætari, simúlque diuinam maiestatem, ac potentiam, qui nobis tot, tantáque beneficia contulit collaudare.

§. X.

378. *Experientiæ in quibus priùs sint faciendæ.*

DEcimò, quando plures sunt exorcizandi, probationes, & experientiæ, (de quibus infrà *part 3.*) primò in his, qui maiorem possident fidem, ac capacitatem, magis, magísque intentioni Exorcistæ se conformant, sunt faciendæ, vt id alij obsessi videntes, fidem in Exorcismo requisitam, ac confidentiam in Deum faciliùs concipiant. Et interim prudens Exorcista omnium motus, attentionem, ac dispositionem consideret, eósque aliquando interroget; & iuxta ea, quæ propriis oculis vident, ad actus fidei firmæ, ac inhæsitantis confidentiæ pro sua liberatione eliciendos doceat, ac confirmet.

In hac enim arte plures vexatos simul ad exorcizandum admittimus contra regulas antiquorum Exorcistarum credentium, vnum vexatum impediri per alium; & dæmones se inuicem adiuuare; quod falsum esse experientia ostendit. Immò ex multorum simul obsessorum adiuratione multa bona dimanare probantur. Primum: quia vnico actu eandem doctrinam omnes capere possunt; sicut ab vno Concionatore totus populus edocetur. Secundum: quia plures experientiæ, quæ secundùm diuersitatem patientum fiunt, videntur. Tertium: quia plures dæmonum malitiæ aperiuntur. Quartum: quia magis ostenditur diuina liberalitas, Ecclesiæ splendor enitescit, & Ministrorum eius auctoritas manifestatur. Quintum: quia vexati magis animantur ad resistendum dæmoni, & minori verecundia afficiuntur videntes alios eiusdem conditionis. Sextum: quia dæmones magis confunduntur, dum omnes simul obedire tenentur. Et tandem, quia maius est commodum Exorcistæ, qui vno die decem, aut quindecim, & ampliùs potest liberare vexatos, quos separatim non posset vno mense. Maior etiam apparet modestia, & minus periculum scandalorum. Præceptum tamen vltimum dæmonum expulsiuum, licèt contra omnes dæmones in variis corporibus existentes vnicum proferri posset: attamen singulum super singulos Obsessos enunciari debet: sicut etiam inuestigatio, & probatio particularis pro vnoquoque distinctè præstanda est: quia sic meliùs per fidem, & confidentiam in Deum vexatus ad suam disponitur liberationem.

§. XI.

§. XI.

VNdecimò, quia Vexati non omnes eiusdem sunt conditionis, non eodem modo cum omnibus est procedendum. Quidam enim sunt rudiores, & cum his magna patientia, prudentia, ac dexteritas requiritur, vt doctrinam capiat. Alij sunt timidi, & hi ad curandum sunt difficillimi: quia difficulter actus fidei firmæ, & inhæsitantis pro sua liberatione elicere queunt. Quidam sunt duri capitis, & propriæ ceruicis: & hos facilè diabolus decipit, ne Exorcistæ instructionibus fidem præstent. Quidam sunt verecundi, & sub verecundia diabolus malitiam suam occultat. Alij aliarum sunt conditionum, ac proprietatum. Cum rudibus pedetentim, & paulatim procedendum est. Cum timidis semper ad eos roborandum, animandum, & confortandum intendendum est. Duris, & in propria sententia obstinatis, debere esse humiles, & in omnibus iudicio Exorcistæ subiacere est ostendendum. Verecundi, non in loco publico, aut coram personis, de quibus verecundari possint, sunt exorcizandi: & omnibus accommodare se debet Exorcista. 379. *Non eodem modo cum omnibus Vexatis est procedendum.*

Quoad locum autem, in quo adiurandi sunt obsessi, licèt secundùm regulas antiquorum Exorcistarum sit Ecclesia; nihilominus ad inconuenientia vitanda, quæ sæpiùs ex populi multitudine assistente euenire solent, qui non deuotionis gratia; sed curiositatis causa confluunt, sanum erit consilium, si Exorcista paucis præsentibus, puta consanguineis, domesticis, aut amicis personæ obsessæ, & vno saltem (si possibile sit) Ecclesiastico, aut Religioso, & non coram totius populi multitudine congregata, in aliquo secreto Oratorio; vel etiam ipsius obsessi domo ante imaginem Domini nostri Iesu Christi, ac Beatissimæ Virginis munere suo fungatur. Idipsum etiam suis subditis suadere Reuerendiss. P.F. Franciscus à Longobardia Ordinis S. Francisci Minister Generalis, vt habetur apud Peirinum *in Formul. Prælat. litera E.* 380. *Locus magis aptus ad exorcizandum quinam sit.*

§. XII.

DVodecimò, in toto illo tempore, in quo explicatur instructio, & fit actus exorcismi, Exorcista sæpiùs patientem quid sentiat interroget: & quid audiat: quidve sibi suggerat dæmon: cui rei attendat: quid cogitet: quid denique timeat; vt ex hoc illusiones, & tentationes dæmonum, quæ illo tempore sunt innumerabiles, cognoscantur. Patientem insuper, qualiter se habere debeat tempore illo intermedio, idest inter actū instructionis, & exorcismi edoceat; vt videlicet Sacramenta frequentet; se à peccato abstineat; virtutum actus, humilitatis nempè, patientiæ, charitatis erga Deum, & proximum, conformitatis diuinæ voluntati, & huiusmodi exerceat; recordetur eorum, quæ sibi ab Exorcista fuerunt imperata, vt ea opere compleat, præcipuè de contemnendo, ac detestando dæmones, de non timendo illos, de eliciendo sæpius fidei, ac confidentiæ in Deum actus, ipsum humiliter, ac deuotè pro sua liberatione deprecando, vt infrà, *par.* 3. sæpiùs tradetur. 381. *Interrogandus Obsessus de accidentibus tempore instructionis.*

382. Ipse verò Exorcista singulis diebus, quibus exorcizare vult patientem, ordinem habendum in tali actu, puta quàm velit tradere instructionem, quam facere experientiam, quid præcipere, quid obseruare priùs præmeditetur: & quicquid est faciendum, prudenter, ac sapienter ordinet, ac disponat, sedulè orationi, ac ieiunio corporali, ac spirituali incumbendo eo modo, quo *parte secunda* docetur; ne ad tantum ministerium obeundum imparatus accedat.

Exorcista semper sit paratus ad ritè munus suum obeundũ.

Quare ex omnibus in hac prima parte disputatis facilè colligitur, Exorcistam vt rectè, tutò, & efficaciter suum valeat exercere munus, debere esse ordinis Exorcistici, vel sacerdotalis: iurisdictionis ordinariæ, aut delegatæ potestate donatum: Scientia præditum, qua maleficiorum causas efficientem, cooperantem, instrumentalem physicam, vel moralem, ac permittentem cognoscat: nec non signa probabilia, & certitudinalia, ex quibus morbos maleficos à naturalibus discernere, valeat: ac optimè suam potestatem, & remedia spiritualia, quibus ad dæmones expellendos, & eorum opera destruenda sibi est vtendum noscere debet: Virtutibus, fide, scilicet spe, confidentia, charitate erga Deum, & proximum, fortitudine, patientia, perseuerantia ac prudentia præditum, vt errores vitando, ac semitas rectas eligendo, finem, quem intendit, nempe dæmonum confusionem, & expulsionem, ac tandem Sanctissimi Nominis IESV gloriam, & honorem consequi mereatur.

***

Finis Primæ Partis.

MANVA

MANVALIS EXORCISTARVM, AC PAROCHORVM, PARS SECVNDA.

DE ÆGROTO.

VIDIMVS, quiſnam ſit Exorciſta Medicus ſpiritualis per ſimilem Filio hominis deſignatus, conſequenter de Ægroto obſeſſo, aut maleficiato; vel etiam morbo naturali detento, aut in quacunque neceſſitate conſtituto agere, eſt conſentaneum. Quem poſſumus aſſerere à Ioanne aliquo modo repræſentari eo modò, quo S. Auguſtinus, *tract.* 40. *in Ioannem.* Lazarum hominis in peccato ſordeſcentis typum referre docet. Etenim Ioannes à miniſtris diaboli perſecutionem patitur: quia imperatorio Domitiani mandato in Patmos relegatus ærumnis afficitur: Ægrotus obſeſſus vexationem ſuſtinet ab ipſo dæmone, qui obſidendo, & poſſidendo interiùs, & exteriùs totum hominem torquet. Ioannes ſtatim ac videt ſimilem Filio hominis, timore corripitur, & cadens ad pedes eius tanquam mortuus iacet: Obſeſſus, qui abſente Exorciſta nullum timere videtur, ad eius præſentiam cedit adiuranti, obedit imperanti, voces degeneres emittit inſultanti, conculcanti collum præbet, & mortis inſtar in terra volutari non dedignatur. Ioannes erigitur à Filio hominis, qui voce potenti, & contactu dexteræ animum dat pauenti: Obſeſſus per impoſitionem manuum, & rerum ſacrarum applicationem (diuina operante virtute) roboratur, erigitur, & viuificatur. 383. *Aegrotus obſeſſus figuratus per Ioannem in Patmos relegatum, Aerumnis affectum.*

Hic autem Ægrotus debet eſſe in ſeipſo debitè præparatus, vt virtute exorciſmorum ſanitatem conſequi poſſit: cum idem in curatione diuina, ac in naturali contingat: Nam ſicut corporum Curatores antequàm pharmacis vtantur, ſolent ægros leuioribus purgationibus primò diſponere, & diſpoſitis normam viuendi aſſignare, quam non deceat prætergredi, ſi ſanitatem obtinere prætendunt: Ita animarum Medici 384. *Obſeſſus debet eſſe benè diſpoſitus.*

dici sollicitè curare debent, vt Arreptitij, ac Maleficiati præter desiderium, quo flagari debent suæ liberationis, & obedientiam, quam in omnibus Exorcistæ exactè præstare, ipsiúsque consilium adimplere tenentur, debitam etiam, antequàm exorcizentur, habeant præparationem, vt optatam salutem consequi mereantur.

385. *Dispositio requisita in obsesso est fides theologica, ac fiducia in Deũ,* Matt. 17. v. 15.

Quòd si quæras, qúænam sit dispositio immediata necessaria ægro ad Exorcistam accedenti, audi Christum illam Matth. 17. breuiter edocentem. Obtulerat Apostolis vnus ex Iudæis filium suum habentem spiritum spumantem, allidentem, stridentem, & arescentem, vt illum expellerent. Quod cum frustra tentassent, ægrum adduxit ad Christum, ac genibus prouolutus ante eum dixit: *Domine miserere filio meo, quia lunaticus est, & malè patitur; nam sæpe cadit in ignem, & crebrò in aquam; & obtuli eum Discipulis tuis, & non potuerunt curare eum. Respondens autem Iesus ait: O Generatio incredula, & peruersa, quovsq; ero vobiscum? vsquequò vos patiar?* quasi diceret: O Generatio sine fide, ac sine confidentia: Non enim homo ille firmiter credebat, quòd Iesus posset sanare filium eius: vnde dixit ei: *Si quid potes, adiuua nos misertus nostri.* Non enim dixit: Scio, quòd potes saluare filium meum: Sed *si quid potes*, vbi per illam particulam conditionalem, *Si*, ostendit, se ignorare, in Christo esse virtutem certam, & infallibilem ad dæmones expellendos. Quare Christus ostendit ei, ac docuit, fistem theologicam, nec non fiduciam inhæsitantem necessariam esse, nedum Obsesso, ac Maleficiato, sed quacumque ægritudine detento, & in quacumque necessitate constituto, (si à Deo liberationem à malo; vel quodvis aliud ab eo beneficium animæ salutare infallibiliter obtinere prætendat) qua firmiter, & sine hæsitatione credat, Deum nedum posse, ac scire; sed velle quodcumque salutare petitur, ratione suæ bonitatis infinitæ, ac fidelitatis immutabilis, infallibiliter largiti tempore opportuno: Ideò dicit: *Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti:* Quod benè testatur etiam Beda Venerabilis dicens: *Impossibilitas curandi non ad imbecillitatem curantium; sed ad eorum, cui curandi sunt, fidem referenda est.* Apertè S. Cyprianus tract. 4. de Idolorum vanitate: *Dæmones vel exiliunt statim: vel euanescunt gradatim, provt fides patientis adiuuat: aut gratia curantis aspirat.* Et S. Athanasius orat. 1. contra Arianos: *Omnes*, ait, *qui legitime in Christum fiduciam habent, pedibus conculcant eum, qui hæc verba dicebat*, Isaiæ 14. *In cælum conscendam, supra astra Dei exaltabo solium meum, &c.* Latissimè de modo omnibus accommodato quodcumque à Deo salutare cupientibus obtinere, actum est supra, vbi *de Fiducia in Deum* collocanda.

Marci 9. v. 22.

Qualis esse debeat.

386. Infrà nu. 463. & 464.

Hanc autem fiduciam, quia tunc Apostoli perfectam quoad praxim, & exercitium non habuerunt, ideò dæmonem ab illo iuuene eiicere non potuerunt. Quare conuenienter Christus posuit secundo loco: *Hoc genus dæmoniorum non eiicitur, nisi per orationem, & ieiunium*; quasi diceret; quia non orastis, nec ieiunastis, illum eiicere non potuistis; vt notat Abulensis, *quæst.* 171. *in cap.* 17. *Matthai*, vt ostenderet, & Exorcistam & Obsessum orationi, & ieiunio debere esse intentos: cum maximè, disponant animos; vt fidei, ac confidentiæ in Deum, qua dæmones expelluntur, ac cætera beneficia à Deo obtinentur, actus facillimè eliciantur.

ciantur. Quare vtrumque Obsesso, ac Maleficiato, seu alia ægritudine detento, & in quacumque necessitate constituto necessarium est, vt ex illa theoria Christi, & practica Ioannis *sequentibus capitibus* demonstrabimus.

CAPVT I.

De Ægroto orante Deum.

DIGNVM sanè Ioanne exercitium, orationi vacare, dum similis Filio hominis sese eius conspectui offert. Nam illam sublimem, & excellentem fuisse, quis dubitat? cum Persona sit dignissima, Ioannes nempe, Apostolatu, Prophetia, Martyrio, Doctoratu, Virginitate, Contemplatione, Amore, & Gratia insignis. Locus, solitarius, Patmos Insula longiùs à tumultuaria hominum habitatione semota. Tempus opportunum, dies Dominica ecclesiastica institutione pietati consecrata. Causa Sancta, Martyrium nempe, ac tolerantia persecutionum propter Verbum Dei, & testimonium Iesu Christi. Denique modus excellens: *Fui in spiritu*, inquit; Sic enim orat, vt intra se raptus excessum mentis patiatur. Ideò ægroti est siue Obsessi, siue maleficio affecti, siue quocumque morbo detenti, aut in quacumque necessitate constituti, vt ma ximam valeat assequi fiduciam, qua omnia petita beneficia salutaria à Deo obtinentur, assiduè Deum exorare modo sequentibus Articulis explicato.

387. *Aegroti exercitium debet esse oratio, vt maximam in Deū fiduciā eliciat.*

ARTICVLVS I.

Contemplando Diuinam Prouidentiam.

QVAM vtilissimum sit hîc agere de Dei Prouidentia, ex eo colligitur, quòd nemo confidentiam in Deum perfectè assequi potest, nisi qui & Prouidentiam Dei probè cognouerit. An sit Prouidentia, fugimus quærere: nam rectè Clemens Alexandrinus libr. 5. Stromat. sub init. *Sunt*, inquit, *quæstiones quædam dignæ, quæ puniantur: cuiusmodi est quærere probationes, An sit Prouidentia; cum sit manifesta Diuina Prouidentia ex aspectu omnium, quæ videntur, effectorum, quæ arte, & sapientia constant.* Est ergo Prouidentia.

388. *Ex contemplatione diuina Prouidentia emanat perfecta in Deum fiducia.*

Sed dices, quid est Prouidentia? *Est ipsa*, inquit Boëthius lib. 4. de consolat. Philos. pros. 6. paulò à princip. *diuina ratio in summo principe constituta, quæ cuncta disponit.* Optimè de hac re Damascenus lib. 2. de fide Orthodoxa cap. 29. *Prouidentia*, inquit, *est voluntas Dei, per quam res omnes aptè, congruéque gubernantur.* Rem sic faciliùs intelligemus: Vidit Deus ab æterno, qua ratione quævis res creata suum finem posset assequi; simul etiam omnia impedimenta vidit, quæ in assequendo fine obicem ponere valebant.

Prouidētia Dei describitur.

Declaratur.

Deinde

Deinde hic idem optimus Deus sanctissima sua voluntate ea delegit subministranda auxilia, per quæ omnes homines ad suum finem quàm optimè ducerentur; ideò quamvis Prouidentia Dei consistat in actu intellectus diuini; illum tamen comitatur actus voluntatis, vt benè docet Drexelius *de Conformatione voluntatis lib.5. cap.6.* §.1. Hæc verò statim ab Orbis ortu proposuit, & in opus deduxit per immensam suam potentiam: Ita *Diuina Prouidentia*, vt Dorotheus loquitur, *fons est omnium bonorum.* Hanc omnes Philosophorum turbæ agnouerunt. Hinc illa: *Deum sequere; Cum Diis pugnare noli; Id superis curæ; Viderit Iupiter: Hoc in genibus Iouis situm;* aliàque talia priscis vsitata. Habet enim Deus prouidentiam omnium omninò rerum creatarum. Res certissima est. Clamat Sapientia Sap.c.6. *Pusillum, & magnum ipse fecit, & æqualiter cura est illi de omnibus. Ita te, ita me, ita singulos curat prouidentissimus Deus, sicut vniuersos,* ait Drexelius loco citato; *neque tantùm quod melius, sed quod optimum est semper & tibi, & mihi singulis, & omnibus vult.* Gregor. pulcherrimè lib.16. moral.c.5. *Sic*, inquit, *intendit omnibus, vt adsit singulis; sic adest singulis; vt simul omnibus numquam desit: sic summa regit, vt ima non deserat; sic imis præsens est, vt à superioribus non recedat. Cura est Deo de omnibus.*

§. I.

389. *Probatur sumpto argumento ab auibus.* Matth.c.10. vers.29. & Lucæ c.12. vers.7.

HAnc veritatem (Ab auibus sumpto argumento) nobis ingerit Christus Matthæi c.6. *Respicite*, inquit, *volatilia cœli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea, & pater vester cœlestis pascit illa: Nonnè vos magis pluris estis illis?* Hoc ipsum sæpiùs inculcans hìc è cœlo Magister: *Nonne*, inquit, *duo passeres asse veneunt, & vnus ex illis non cadet super terram sine patre vestro? Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere; multis passeribus meliores estis vos.* In his animantibus, quæ citra omnem sollicitudinem pascuntur, vult sapientissimus Magister, discamus amplitudinem diuinæ Prouidentiæ, in quam recumbamus. *Hanc enim*, ait Drexelius loco citato, *vt apertissimam faciat, non adducit pastum in deserto Israëlem annis quadraginta: non laudat Eliam à coruis nutritum; sed brutas animantes obiicit, ídque non leones, vrsos, elephantes, aut alia id generis grandia animalia, quæ & ipsa diuinitus pascuntur; sed animalium minima, auiculas, quæ cum cantui ferè vacent, & veluti obiter sumant cibum, maximè à sollicitudine liberæ videntur. Et homo, qui pluris est innumeris auiculis, Deúmque & non Dominum tantùm, sed & Patrem agnoscit, sic angatur animo?*

390. *A sollicitudine circa victum, & vestitum.*

Idipsum inculcat idemmet Seruator noster, Lucæ eodem cap.vers.13. sumpto argumento à sollicitudine pessima circa vestitum, & victum, docétque in alma Dei Prouidentia vnicè confidendum: *Nonnè*, inquit, *anima plus est, quam esca, & corpus plus quàm vestimentum?* Deinde vers.28 eiusdem cap. quàm circa flosculos Deus prouidentiam gerat, ostendens? *Considerate*, inquit, *lilia agri, quomodo crescunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut vnum ex istis. Si autem fœnum agri, quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quantò magis vos modicæ fidei?* Videte igitur, quàm non solliciti sint

ſint agreſtes floſculi de ſuo, quo triumphant veſtitu: nam omnem decorem ſuum vni Deo referunt acceptum, apertè profitentes, ſe nihil debere humanæ curæ. Vos iam ipſi iudicate, ſi Deus cõtemptiſſimos flores, & viliſſimas herbas breui demetendas, & in furnum rapiendas tam pulchrè amicit, vt magnificentiſſimi Regis Salomonis exquiſitus, atque ad miraculum vſque ornatus, ac pretioſus cultus eorum elegantiam neutiquam exæquet, quantò magis vos immortalitati à ſe conditos veſtiet, curabítque neceſſaria non tegendo tantùm corpus; ſed (ſi opus eſt) ornando; nec ornando tantùm corpus, ſed animam, & corpus à dæmoniacis inſultibus liberando, ac protegendo, ab infirmitatibus ſanando, ab inimicis tuendo, & in cunctis neceſſitatibus ſubleuando? Quod benè teſtatur Sapiens Siracides Eccliſ. cap. 34. *Oculi Domini*, inquit, *ſuper timentes eum, protector potentiæ: firmamentum virtutis, tegimen ardoris, & vmbraculum meridiani, deprecatio offenſionis, & adiutorium caſus, exaltans animam, & illuminans oculos, dans ſanitatem, & vitam, & benedictionem.* Ideò Auguſtinus in Soliloq. cap. 15. *Conſtanter*, inquit, *Deo crede, eíque te totum committe quantùm potes: ita enim ipſe te ad ſe ſubleuare non deſinet, nihilq; tibi euenire permittet, niſi quod tibi proſit, etiamſi neſciat.*

§. II.

HÆc ergo diuinæ Prouidentiæ quotidiana contemplatio maximam in nobis erga Deum ingerit fiduciam; altiſſimam animo pacem conciliat: & omnem hominis voluntatem ſubiicit diuinæ, idque ſuaui negotio. Quiſquis enim diuinæ prouidentiæ totum ſe regendum committit, is iam liber ab innumeris moleſtiis *ſedet in pulchritudine pacis, in tabernaculis fiduciæ, & in requie oppulenta*, ait Iſaias cap. 32. verſ. 18. Hinc Allois Abbas (vt refert Dorotheus doctr. 7.) dicere ſolebat: *Non habebit homo requiem, niſi dixerit in corde ſuo: Ego, & Deus ſoli ſumus in hoc mundo.* Hoc ipſum Auguſtinus lib. 3. Confeſſ. cap. 11. *Sic curas, ô Deus, vnumquemque noſtrum*, inquit, *tanquam ſi ſolum cures, & ſic omnes tanquam ſingulos.* Ipſiſſimum hoc & Gregorius lib. 25. Moral. cap. 19. aſſerit: *Sic Deus intendit ſingulis, ac ſi vacet à cunctis, & ſic omnibus ſimul intendit, ac ſi vacet à ſingulis.* Ita mi homo, te curat, ita tibi prouidet Deus, ac ſi aliud quod curet, prorſus non habeat. Hominum multitudo diuinam prouidentiam non turbat, idem illi vnus, & mille homines. *Quemadmodum*, ait Drexelius, *de Noë cum aliis ſeptem hominibus arca concluſo, aut de vnico in Elyſiis campis Adamo ei curæ fuit; ſic de omnibus nunc eſt. Idcircò huic prouidentiſſimo curatori ſuo proborum quivis dicere poterit illud Cantic. cap. 2. Dilectus meus mihi, & ego illi: Ego Deum, & diuinos nutus ſic obſeruo, perinde ſi aliud in Orbe non ſit, quod obſeruem, aut æſtimem; mea viciſſim ſalus ſic Deo curæ eſt, tanquam ſi aliud in Orbe non ſit, quod curet, aut cogitet; ille mihi, & ego illi: ille Dominus gubernans me, ego ſeruulus ad dominicos iuſſus paratus; nam ita ille pactus eſt mecum: Cogita tu de me, & ego continenter cogitabo de te: obliuiſcere tu tui, & memineris mei, ſic ego memor promiſſi mei viciſſim iugem tui curam habebo.*

391. *Prouidentiæ cõtemplatio animæ quietem affert.*

Drexel. de Conform. volunt. lib. 5. c. 6. §. 1.

Verſ. 6.

391. *Deus ea prouidẽtia gubernat omnes, qua singulos.* Hîc illud ſolatij, ac conſolationis plenum eſt: Deus non ſic gubernat nos, vt Princeps prouinciam, Rex regnum, Summus Pontifex Chriſtianum orbem, quibus opus eſt tot aliorum opera; Pontificis curas tot Archiepiſcopi, tot Epiſcopi, tot alij magiſtratus ſacri ſubleuant: Regibus proreges, Principes, Conſiliarij, Senatores ſunt, in quos illi ſuæ gubernationis curas partiuntur: Non ita Deus; eâ prouidentia gubernat vniuerſos, quâ ſigulos; ita vnumquemque hominum peculiari, ſicut omnes generali cura complectitur. *In omni loco*, ait Sapiens Prouerb.c.15. *oculi Domini contemplantur bonos, & malos:* & c.5. *Reſpicit Dominus vias hominũ, & omnes greſſus eius conſiderat:* ac Sap.c.8. *Prouidentia eius attingit à fine vſque ad finem fortiter, & diſponit omnia ſuauiter.*

Verſ. 3. Verſ. 21. Verſ. 1.

Vtinam ergò in ſingulariſſimæ huius, planéque paternæ prouidentiæ abyſſum liberrimo nos iactu præcipites rueremus. Haud enim dubiè ſibi quiſquam in hoc omnis plenitudinem boni compromittere poſſet; ac dictis innixus Dauidicis dicere: *Dominus ſolicitus eſt mei. Dominus regit me, & nihil mihi deerit.* Nam ſi verè animi tranquillitatem diligimus, in Deo confidere debemus, & in eo noſtram fiduciam collocare, cuius ſuffragio à dæmoniacis vexationibus (diuina cooperante virtute) eruemur, ac protegemur; ab imminentibus neceſſitatibus ſubleuabimur; omniáque nobis proficua, & ſalutaria animæ conſequemur.

Pſal.39. ver.8. Pſal.22. ver.1.

§. III.

393. *Qui de Deo diffidit, ac ſibi fidit, ſtultus eſt.* Prou. c.28. v.6. & c.3. v.5.

HInc quanta digni ſint reprehenſione, qui de Deo diffidunt, ac ſibi ipſis tantùm fidunt, nemo non videt. Nam Salomon Prouerb. cap. 28. vocat eos ſtultos: *Qui confidit in corde ſuo*, inquit, *ſtultus eſt: Ne innitaris prudentiæ tuæ: Ne ſis ſapiens apud temetipſum.* Nimirum prima ſtultitiæ rudimenta ſunt, ſe ſapientem credere. Quis autem ille Phœnix eſt, qui res ſuas non æſtimet, qui paruipendat, qui non aut vires, aut formam, aut opes, aut eruditionem, aut prudentiam ſuam ſubinde blandis oculis circumſpiciat? Sed ſuo damno. Nam, *qui confidit in cogitationibus ſuis impiè agit.* Quapropter Deus, vt à nobis hanc impietatem depellat, ſæpè nos grauiter punit: aut indociles diſciplina ſua penitus excludit: Sic gygantem Goliathum tantoperè ſibi fidentem, ac iuuenem Dauid contemnentem certiſſima ſua manu quaſi faſtuoſam turrim lapillo vnico deiecit. Sic Holofernes æquè præfidens ſibi, tanti non erat Deo, vt virili dextra caderet, ſed de omni illius arrogantia fœmina triumphauit. Sic Regis Aſſyriorum Nabuchodonoſor nimia ſua fidentia ipſum in feram mutauit. Sed audi, vt è fera in hominem remigrauit, & Deo, non ſibi fidere didicit: *Igitur poſt finem dierum ego Nabuchodonoſor oculos meos ad cœlum leuaui, & ſenſus meus redditus eſt mihi, & Altiſſimo benedixi, & viuentem in ſempiternum laudaui, & glorificaui: quia poteſtas eius poteſtas ſempiterna, & regnum eius in generatione, & generationem. Et omnes habitatores terræ apud eum in nihilum reputati ſunt: iuxta enim voluntatem ſuam facit tam in virtutibus cœli, quàm in habitatoribus terræ: & non eſt, qui reſiſtat manui eius, & dicat ei: Quare feciſti?*

Prou.c.12. v.2.

Daniel.c.4. v.31. & 32.

Qui

Qui ergò per orationem optata beneficia impetrare cupit, non robori suo, non arti, non eloquentiæ, non prudentiæ, non ingenio, non stemmati, non diuitiis, non eruditioni, non sapientiæ fidat, quæ omnia leui flatu corruunt: vt monet Hierem. cap. 9. sed semper in oculis summam Dei habeat prouidentiam, suámque sæpiùs redarguat de Deo diffidentiam: sicut suam correxit August. lib. Soliloq. c. 15. *Credebam*, inquit, *me sufficere per me, nec perspiciebam, quoniam tu regebas me, donec aliquantulum elongasti à me, & cecidi statim in me, & vidi, & cognoui*. Sic si tu quotidiè memoraueris, quòd *cura est Deo de omnibus*. Deóque fideris, ac tibi diffideris, quicquid salutare petieris, impetrabis. vers. 23.

ARTICVLVS II.

Meditando infinitam Dei bonitatem.

A DIVINA Prouidentia infinitam Dei Bonitatem, ac liberalitatem Ægrotus, vel quicumque alius deuotus Orator in orando separare non debet; sed intellectu contemplari, ac toto affectu meditari, ac firmiter, sinéque vlla hæsitatione credere, Deum nedum omnipotentem esse: *in cuius ditione cuncta sunt posita*, vt loquitur Mardochæus Hest. cap. 13. *cuius, non est, qui possit resistere voluntati:* ac sapientissimum, *in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi*, vt ait Paulus ad Coloss. c. 2. sed summè bonum; qui ita bonus est, vt ipse solus sit bonus per essentiam: sicut ipsamet Veritas Iesus Christus Dominus noster testatur dicens: *Nemo bonus, nisi vnus Deus*. Et 1. Regum. c. 2. *Non est sanctus, vt est Dominus:* quia in ipso, & ab ipso absolutè, & principaliter est omnis bonitas, & sanctitas. Cum enim bonitas, ac sanctitas sit diffusiua sui ipsius iuxta boni naturam à D. Dionysio, *cap. 3. de diuin. nomin.* descripti, nec per essentiam possit se diffundere ad extrà, se diffundit per communicationem, varia creaturis (præcipuè rationabilibus) bona communicando spiritualia, ac temporalia, iuxta vniuscuiusque propriam capacitatem, exigentiam, ac dispositionem: cumque infinita sit illa bonitas, nec vmquam ex sui ipsius communicatione exhauriri possit, quantùm est ex parte sui semper parata est, se communicare secundùm quod expedit bono creaturæ, & quidem maiori bono, nisi impediatur per obicem positum ab ipsa Creatura: vt eruditissimè docet Hieremias Drexelius de Conformatione voluntatis, lib. 5. c. 8. §. 5. sub fin. *Tam recta Deus voluntatis est*, inquit, *vt semper velit, ac possit id, quod nobis bono est, & quidem maiori bono. Quid ni velit hoc Deus? Optimus est. Quid ni possit? Maximus est. Adeoq; vires nullæ sunt supra ipsum, vti nullæ, nisi ab ipso. Vndequaque, & ex omni parte, bona Dei voluntate ita circummuniti sumus, vt ad nihil, nisi per prouidentiam diuinam, per ipsum Deum possit pertingere. Verè, vt scuto bonæ voluntatis tuæ coronasti nos.*

394. *A Prouiden. in meditando non est separanda Dei bonitas.*

vers. 3.

Marci 10. Lucæ 18. 1. Reg. c. 2.

Voluntate conditionata Deus vult, quod nobis maiori bono est.

§. I.

395. *Deus vult, nos participes fieri suæ bonitatis.*

HInc Deus piissimus, vt huiusce diuinæ suæ Bonitatis participes efficiamur, per diuinas Scripturas nos sæpiùs admonet, vocat, & inuitat, vt in cunctis necessitatibus, angustiis, & tribulationibus ad eum confugiamus, & in omni opere nostro quidquid nobis expedierit, postulemus: *Petite*, ait Matth. 17. & Lucæ 11. *& dabitur vobis, quærite, & inuenietis, pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim, qui petit, accipit; & qui quærit, inuenit, & pulsanti aperietur.* Imò tam maximè auet nobis benefacere, quòd nedum varia nobis communicat beneficia, gratiasque ac fauores innumeros elargitur; verùm ex ipsismet nostris petitionibus, orationibus, & inuocationibus se fore honorandum, ac glorificandum profitetur: *Inuoca me*, ait Psal. 49. *in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me*, & Ioan. 14. *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, vt glorificetur Pater in Filio.* Hac de re S. Fulgentius in Prolog. p. lib. ad monim. ait: *Deus beneficium ducit, cùm ab eo beneficium petitur: iucundiùs dat, quàm alij accipiant.*

396. *Qui petit à Deo aliquid confidenter, facit Deum esse Deum.*

Nec mirum: cùm enim quis Deum orans, & aliquid ab eo petens, firmiter credit, ac sine vlla hæsitatione confidit, Deum ob suam infinitam bonitatem, clementiam, ac liberalitatem, quod ei fuerit proficuum, ac salutare largiturum, hic (quantum est ex se) facit, Deum esse Deum; non quòd det ipsi Deo esse, nec Deus esse incipiat; sed quia ipsum iudicat, prædicat, fatetur, ac manifestat Deum omnipotentem, sapientissimum, clementissimum, ac summè bonum. Quam veritatem ipsemet Deus docet Exodi 29. dicens: *Et habitabo in medio filiorum Israël, eróq; eis Deus.* Ibi Septuaginta legunt: *Inuocabor in filiis Israël, & ero eorum Deus.* Sed bone Deus! Quid si non inuocaberis? An desines esse Deus, cum dicas: ero eorum Deus? Vtique quantùm est ex parte eorum, si non inuocaberis, non eris in Deum, vt tradit S. Pagninus. Hoc ipsum Sancta Ecclesia ipsissimis verbis in persona Dei profitetur, *in Introitu Missæ Domin. 19. post Pentecost.* dicens: *Salus populi ego sum dicit Dominus: De quacumque tribulatione clamauerint ad me, exaudiam eos, & ero Dominus illorum in perpetuum.* Ratio

Quomodo.

est: quia qui Deum orat, & eum non tantùm esse omnipotentem, ac sapientissimum credit, vt possit, ac sciat dare, quod ipse petit; sed etiam summè bonum, piissimum, ac liberalissimum, vt velit, quod salutare postulatur, elargiri, eo actu, & modo orandi confitetur, Deum esse Deum: quia eius proprietatem, quæ est bonitas, & misericordia, vt Marci 10. *Nemo bonus nisi vnus Deus*; & in quadam Collecta tradit Ecclesia dicens: *Deus, cui proprium est misereri*: prædicat, fatetur, ac manifestat: ipsumque Deum Optimum, Maximum, omnibus diuitiis affluentem, benignissimum, ac magnificentissimum publicat, & enunciat: vti etiam illum proclamat Paulus ad Roman. c. 10. *Idem Dominus est omnium*, inquit, *diues in omnes, qui inuocant illum.*

§. II.

§. II.

HOc optimè agnoscens Propheta Regius alloquens animam suam Psalm. 103. dicebat: *Benedic anima mea Domino.* Sed quid inde, ô Rex, postquam Deo benedixeris, ad eúmque oraueris? *Ecce Domine Deus meus magnificatus est vehementer*: sed quomodo Deus potest magnificari, si *magnitudinis eius non est finis?* vt ipsemet Dauid testatur Psalm. 144. Quomodo ergò magnificatus est vehementer? Eruditissimè hoc exponit D. August. in Psalm. 103. *Ex me*, inquit, *magnificatur Deus meus: ex me ergo magnus fit. Docet nos aliquid, & quotidiana oratio salutis nostræ, sanctificetur nomen tuum. Quotidie petimus, quotidie rogamus, vt fiat. Si nos quisquam interroget, quid est, quod petis, vt sanctificetur nomen Dei? Aliquando enim sanctum non est, vt sanctificetur? Et tamen nisi vellemus fieri, non peteremus, vt fieret. Alia est enim gratulatio: alia oratio: gratulamur ex eo, quod est: oramus, vt sit, quod nondum est.* Hæc August. Quibus verbis inferre vult Augustinus, quòd licèt Deus sanctus sit, & bonus, & non sit sanctus, vt est Dominus, nec bonus per essentiam, nisi vnus Deus; vult tamen Deus etiam vt Sanctus agnosci, noménque suum sanctum vbique terrarum prædicari, & glorificari. Hac de re statuit, vt in oratione Dominica prima petitio esset: *Sanctificetur nomen tuum*: non quòd nomen Dei indigeat, sanctum fieri: quia in se sanctum est; nec nos illud sanctificare possumus: Nam sicut Deo non potest aliqua sanctitas augeri, eò quòd in infinitum sanctus est: ita nomen eius non potest aliquam acquirere sanctitatem, quam semper non habuerit. Sed vult Deus, vt sanctificetur nomen suum, idest, vt sanctum reputetur iuxta illud Psalm. 110. *Sanctum, & terribile nomen eius*; & vt sanctum ab omnibus honoretur, ac glorificetur. Quod maximè fit, cùm aliquis ad Deum fiducialiter confugiendo aliquod petit beneficium, siue spirituale, siue corporale ob infinitam eius bonitatem, ac liberalitatem; ex cuius consecutione ab eo agnoscitur vt Deus, ac prædicatur nedum vt omnipotens, ac sapientissimus; sed vt pientissimus, clementissimus, magnificentissimus, ac summè bonus: sicque glorificatur, vt pater benignissimus, & sanctum nomen eius à suis deuotis oratoribus humiliter, ac deuotè laudatur, honoratur, glorificatur, ac colitur.

397. *Qui fiducialiter orat Deum, ipsum honorat.*

Matth. 6.

Vers. 9.

§. III.

QVid autem in ægrotis obsessis, vel maleficiatis, aut in quacumque necessitate constitutis magis, ac magis petita beneficia impetrandi fiduciam augere potest, quàm Deum summè bonum, summè pium, summè liberalem, & talem, quòd se honorari reputat, dum nobis in tribulationibus auxilium præstat, meditari? beneficium ducit, dum ab eo beneficium petitur? se Deum constitui fatetur, dum sibi à nobis gratiæ postulantur? Magnificari se dicit, dum anima nostra illi benedicit? Quid ampliùs in nobis confidentiam à Deo obtinendi quidquid animæ fuerit salutare, excitare potest, quàm patrem, & non Dominum vocare eum, à

398. *Meditatio diuinæ Bonitatis fiduciam auget.*

 quo

quo petita expectamus, dicendo: *Pater noster, qui es in Cælis?* Serui enim non semper impetrant, sed filij. Si filium Dei te credis, illa pete, quæ tibi expediunt; nam illum decet ea elargiri. Vnde D. Bernardus super illa verba orationis domin. Pater noster, &c. *Oratio, quæ Patris dulcessit nomine*, inquit, *omnium petitionum mearum impetrandarum fiduciam mihi præstat.* Quod ipsamet veritas docet Matthæi c. 7. & Lucæ 11. *Quis ex vobis*, ait, *patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? Aut piscem: numquid pro pisce serpentem dabit illi? Aut si petierit ouum, numquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quantò magis Pater vester de Cælo dabit spiritum bonum petentibus?* Hanc veritatem confirmat elegantissimè Drexel. de Conformatione volunt. lib. 5. cap. 1. *Hoc scimus*, inquit, *Deum esse summum bonum, & quidem tam immensè bonum, vt nil penitùs vel petere liceat, vel optare, quod ab hoc tanto Bono non possimus impetrare, certè suo tempore consecuturi omnia, modò tantisper non cadamus animo; sed maxima in Deum fiducia erecti sciamus præstolari cum silentio salutare Dei. Nam Gemma gratissima expectatio præstolantis, quocumque se vertit, prudenter intelligit. Bonus est Dominus sperantibus in eum, animæ quærenti illum.*

Matth. 6. Thren. c. 3. v. 26. Prou. c. 17. v. 8. Thren. c. 3. v. 25.

QVÆSTIO I.

Cum Deus tam pientissimus sit, ac summè bonus, cur tot homines de eius diuino auxilio diffidant.

399. *Plures sunt in Orbe, qui Deo diffidunt.*

IVRE MERITO mouetur hæc Quæstio: quia plures in Orbe sunt, qui Deo diffidunt: Alij enim putant, illum suis hostibus nimium indulgere, & laxare omnes habenas: Alij diffidunt, se impetraturos à Deo, quod rogant, præsertim si per commissa olim peccata conscientiæ angoribus vrgeantur, metuántque ne Deus veniam sit negaturus etiam petentibus: Alij de Deo diffidunt, ne fortè subtrahat victui necessaria. Alij iam fruges ne niuibus suffocandæ sint, verentur: aut in herba necandæ à siccitate, iam pluuiis mergendæ, aut grandine sternendæ, vel fulmine exurendæ: Alij iam aliunde vexandam annonam timent: Alij ne valetudine, aut incertis casibus desint necessaria formidant: Nonnulli ad rumores bellicos consternuntur, & spem omnem abiiciunt: Iam ad funerum, aut aliarum cladium nuntios penitus exanimantur; in quocunque tandem, cùm laboris aliquid, ac difficultatis sentiunt, de eo mox diffidunt. Vnde ergo tanta in hominibus diffidentia, si Deus tam bonus est, & tam immensè bonus, vt nihil omninò ab eo piè postulari liceat, vel desiderare, quod facillimè tempore opportuno obtinere non possimus?

Difficultatem soluit Hieremias Drexelius, lib. 5. de Conformat. volunt. cap. 10. §. 7. *Ex hoc inde euenit*, inquit; *quia de Dei bonitate, ac potentia parum rectè, parúmve liberaliter sentiunt: hinc illa animi de rerum temporariarum prospectu numquam secura, semper diffidens cura. Confitentur se nosse Deum*, ait Paulus ad Titum cap. 1. *factis autem negant*: quia eius diuinam prouidentiam, bonitatem, ac liberalitatem vel actu negant, vel contem-

Magna eorum impietas.

nunt,

nunt, omnia metientes suo iudicio, & propria æstimatione. Vnde de his ait Augustinus Hipponensis præsul in Psalm. 31. propiùs finem. *Praui corde*, idest, *distorti corde tres habent sententias: aut non est Deus, dixit enim stultus in corde suo, non est Deus: Aut iniustus Deus est, cui hæc placent, & qui hæc facit*, scilicet mala, quæ nobis eueniunt: *Aut non gubernat res humanas, nec cura est illi de omnibus. In istis tribus sententiis magna impietas.* Quare vt huiusmodi homines de diuina prouidentia, bonitate, ac liberalitate diffidentes à sua auocet diffidentia, & impietate, & in eorum oculis ponit Dei bonitatem, benignitatem, ac liberalem prouidentiam, qua cuncta gubernat, sic ratiocinando in Psal. 145. *Fecit Deus.* inquit, *cœlum, & terram, & mare, & omnia, quæ in eis sunt. Si ergo omnia, quæ in eis sunt, & te; parum dico, te, passerem, locustam, vermiculum, nihil horum non ille fecit, & cura est illi de omnibus. Nolite ergo dicere: Non pertineo ad Deum. Pertinet ad Deum anima tua, pertinet ad Deum corpus tuum; quia Deus fecit & corpus tuum. Dicis fortè: Non numerat me Deus in magna multitudine. Te non numerat, qui etiam capillos capitis tui habet numeratos?*

§. I.

Sed fortasse dicet aliquis: Subinde iis miseriis inuoluimur, adeò solatiis omnibus, & auxiliis destituimur, vt mirum non sit, quandoque fiduciam nonnihil vacillare. Hîc etiam Augustinus eodem loco pro me respondebit. (Et obsecro vos omnes, qui hæc legitis, aut legi auditis, vt sanctissimi Viri responsum altissimo pectore reponatis:) *Quidquid ergo*, inquit Augustinus, *hîc accidit contra voluntatem nostram: noueris non accidere nisi de voluntate Dei, de prouidentia ipsius, de ordine ipsius, de nutu ipsius, de legibus ipsius: & si nos non intelligimus quid quare fiat, demus hoc ipsius prouidentiæ, quia non sit sine causa:* Hoc ipsum idem Beatissimus Pater diuinus scriptor confirmans lib. 11. de Ciuit. Dei cap. 22. *Nos*, inquit, *diuina prouidentia admonet, non res insipienter vituperare, sed vtilitatem rerum diligenter inquirere, & vbi nostrum ingenium, vel infirmitas deficit, ita credere occultam, sicut erant quædam, quæ vix potuimus inuenire: quia & ipsa vtilitatis occultatio, aut humilitatis exercitatio est, aut elationis attritio.* En bonitas Dei infinita, quæ in omnibus semper quod nobis magis est proficuum, quærit! Si enim sæpiùs mentis oculis diuinam eius prouidentiam contemplaremur, ac infinitam eius bonitatem, clementiam, ac liberalitatem, ac cætera eius attributa meditaremur, *In nobis fiducia multum confirmari posset*, ait Suarez tom. 2. de Religione libr. 1. de Oratione cap. 24. num. 9. *ex qua licèt non perueniatur ad iudicandum certò, & infallibiliter Deum effecturum, quod petimus; sæpe tamen peruenitur ad iudicium ita credibile, ac determinatum, vt excludat omnem actualem hæsitationem, & animum orantis pacatum reddat.* Et hoc modo quod magis animæ salutare esset, semper obtineremus. *Nescire enim non potest diuina prouidentia*, ait Drexelius de Conformat. volunt. libr. 5. cap. 2. §. 3. *quid nobis potissimùm conducat: nec potest æterna benignitas non velle concedere, quod nobis cognouerit expedire.*

400. *Obiiciũtur miseriæ, quibus inuoluimur. Difficultatem soluit August.*

Verùm

Verùm cur non tantùm peccatores, qui de mundo sunt, ac de mundo loquuntur; sed etiam homines iusti docti, ac pij (etsi de diuina prouidentia, ac bonitate Dei benè sentiant,) hac confidentia sæpiùs carere conspiciantur, altiùs, & profundiùs est inuestigandum.

QVÆSTIO II.

Cur plures Iusti etiam docti, ac pij perfecta fiducia in Deum sæpè careant.

401. *Plures fiducia in Deũ carent.* OMissis, quæ sequenti articulo explicabuntur, Quorum intelligentia pro soluenda hac difficultate plurimum valet) Dico, hoc esse in causa: quia dum in via sumus, & anima nostra hisce corporeis sensibus est alligata, cum intellectus noster sit finitus, & limitatus, omniáque intelligat per ea, quæ sensibus percipiuntur, vt ait Paulus Roman. c. 1. *Inuisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus, & diuinitas* (Vers. 20.): dum aliquid speculatur, id sub ratione finiti, ac limitati intuetur. Hinc, cùm Deum deprecamur, eiúsque diuinam clementiam, ac pietatem imploramus, eum in cœlis duntaxat regnantem, ac in throno sublimi Maiestatis suæ sedentem (vt Sculptores, ac Pictores eius simulacrum oculis nostris obiiciunt) & ab hisce inferioribus mundi plagis distantem contemplamur; ideóque illius bonitas, liberalitas, ac prouidentia nimis parua videtur, vtpotè nimis distans, & eminùs existens; & consequenter in nobis difficulter illam fiduciam firmam, ac perfectam causare potest: quia visio intellectualis, qua Deum intuemur, & eius diuina attributa contemplamur, nisi tenuis, ac debilis existit. (*Quia Deum nō vt præsentem, sed absentem meditantur.*) Illustro rem à simili. Quemadmodum cùm aliquis turrim intuetur, quò magis à turre procul recedit, eò breuior, ac minor turris apparet: quò verò magis turri approximatur, eò altior, ac maior videtur: quia (vt docent Perspectiui) (Euclides.) linea visualis formatur ad instar pyramidis, cuius basis est obiectum visum, & conus est in oculo; idcircò quò magis oculus à turri distat, eò linea visualis longior fit, & acutior, sic angulus coni, qui est in oculo, tenuior fit, ac debilior, basis verò pyramidis visualis minor, ab breuior apparet. E conuersò verò quò magis oculus turri approximatur, lineæ visuales, quæ à base pyramidis visualis (Nempe ab imo turris, & apice eiusdem incipiunt, & progredientes ad oculum pertingunt) eò magis à se inuicem recedere videntur, sic basis pyramidis visualis, quæ est obiectum visum, nempe turris, altior fit, ac maior, & consequenter angulus coni, qui est in oculo latior, & amplior euadit. Ita cùm Deum, eiúsque diuinam prouidentiam, ac bonitatem, non vt præsentem, sed vt absentem, ac nimis distantem meditamur, eius infinita magnitudo nobis non apparet: quia conus visionis intellectualis nimis est tenuis, ac debilis, basísque visionis, quæ est obiectum visum, scilicet diuinæ prouidentiæ, ac bonitatis infinitas, excellentia, ac magnitudo nobis nimis tenuis, ac breuis apparere dignoscitur. Et hæc est ratio ob quam diuinæ prouidentiæ, ac bonitatis Dei infinitæ vberrimos non experimur fructus; &

& ideò multoties non fiducia denudamus. Quod rectè annuere videtur P. Drexelius de Conformat. volunt. lib. 5. c. 2. *Miseri nos*, ait, *quàm tenuem de Deo notitiam habemus! vix per rimulam aliquid diuini luminis haurimus. Hoc scimus, Deum esse summum Bonum, & quidem tam immensè bonum, vt nil penitus vel petere liceat, vel optare; quod ab hoc tanto bono impetrare non possimus.* Quod autem sæpiùs non impetremus, hoc est: quia, cum illum vt à nobis nimis distantem contemplemur, difficulter actus perfectæ confidentiæ in Deum elicere valemus.

§. I.

QVare, mi deuote Orator, si ex diuinæ Bonitatis meditatione in te confidentiam in Deum excitare cupis, noli Deum, vt absentem contemplari: noli eum duntaxat, vt in cœlis regnantem meditari; sed intellectu lumine fidei illustrato totum in toto, & in totum qualibet etiam minima parte vniuersi per essentiam, per præsentiam, ac per potentiam existentem saltem per speculum, & in enigmate eum meditare: *Non enim*, ait Paulus, Actor. 17. *longè est ab vnoquoque nostrum; In ipso enim viuimus, mouemur, & sumus:* eum vt omnia gubernantem, tibi semper præsentem, assistentem, innumera beneficia tibi conferentem quotidie toto affectu considera, ac contemplare: sic Dauid Psalm. 15. dicebat: *Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commouear.* Noli, noli dicere: Deus oblitus est mei, non meas miserias vult intueri; sed dicas cum eodem Regio Propheta: *Si ascendero in Cœlum, tu illic es: si descendero in infernum, ades; Si sumpsero pennas meas diluculo & habitauero in extremis maris, etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* Vis, vt Deus tuas subleuet miserias, tu ad Deum præsentem, ac tibi auxilium suum pollicentem tuos oculos dirige, sicut Augustinus in illa verba Psalmi 31. *Firmabo super te oculos meos*, testatur se fecisse, dicens: *Non à te auferam oculos meos: quia, & tu non aufers à me oculos tuos*, O tu, qui dicis, Deum tui esse oblitum, audi Diuum Bernardum *cap. 6. Meditat.* ac Diuum Ambrosium *de dignit. condit. humil. cap. 2.* dicentes: *Sicut nullum est momentum, quo homo non vtatur, vel fruatur Dei bonitate, & misericordia, sic nullum debet esse momentum, quo eum præsentem non habeat in memoria.* Si ergo diuinæ prouidentiæ, ac infinitæ Dei bonitatis, ac liberalitatis vberrimos, ac continuos vis experiri fructus, *in omni actu, vel cogitatu tuo tibi Deum adesse memorare*, vt docet idem Bernardus *in Specul. Monach.* Sic diuinam Prouidentiam, ac Bonitatem meditando, ac contemplando, maxima ac perfectissima in te enascetur fiducia, qua omnia salutaria à Deo petita facillimè impetrabis.

402. *Contemplari Deum vt præsentem fiduciã nutrit, & auget.*

Vers. 27. 28.

Psal. 138. v. 8. v. 9. 10.

Vers. 8.

§. II.

EX huiusce diuinæ Bonitatis meditatione ille, qui orat Deum, suam debet arguere malitiam, improbitatem, & peruersitatem, & si aliquo mortali peccato detinetur, illud, sicut & cætera omnia peccata detestari

403. *Qui diuinam contemplatur Bonitatem, debet suam arguere malitiã.*

debet: quia quòd aliquis peccator cognoſcat ſuum ſtatum, & conſideret & nullo modo de illo doleat, neque illum mutare proponat; ſed voluntariè in eo permaneat, difficillimum eſt, quòd iſte confidentiæ firmæ, ac perfectæ in Deum actus elicere poſſit: vt benè docuit Ioannes primæ ſuæ Epiſt. can. cap. 3. *Si cor noſtrum*, ait, *non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum.* Quamvis enim hæc fiducia principaliter bonitate, ac liberalitate Dei, & promiſſione diuina, nitatur, vt dicetur *Articulo ſequenti*; non tamen totaliter propria merita excludit: vt docet Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. de Oratione cap. 24. num. 11.* Nam Pſal. 33. habetur: *Oculi Domini ſuper iuſtos, & aures eius ad preces eorum.* & Ioan. Caſſian. *Collat. lib. 9. cap. 33. Hæc fiducia*, ait, *de conſcientiæ puritate creditur emanare:* Quomodo enim peccator voluntariè in peccato manens, & totaliter per peccatum à Deo aduerſus confidere poteſt, à Deo beneficia obtinere, cum inimicus ſit Dei? cum Deum odio habeat? Ideò iuremeritò Sapientiſſimus Prouetbiorum 28. dixit: *Qui declinat aures ſuas, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis.* Sic Ioan. cap. 9. dixit ille cæcus: *Scimus, quia Deus peccatores non audit.* Et licèt Auguſtinus interdum ſignificet, illi non eſſe integram fidem dandam; tamen idipſum videtur dicere Deus per Iſaiam cap. 1. *Cum multiplicaueritis orationem, non exaudiam, manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt.* Quæ ſententiæ, ait Suarez *loco citat. cap. 25. num. 7.* ſunt intelligendæ tantùm de peccatoribus obſtinatis in peccato, qui habent propoſitum nunquàm pœnitendi. Nam peccatores, qui habent animum aliquando pœnitendi, & interim orant, & interdum interceſſiones Sanctorum implorant, & nonnunquam peculiarem, & pium affectum, vel deuotionem habent, hi animandi potiùs, quàm deſperandi ſunt; nam ſæpè Deus orationes illorum benignè exaudit, & illos interdum miraculosè conuertit, vt hiſtoriis Sanctorum conſtat; Maximè ſi peccatores pia intentione, & firma fide, ac fiducia perſeueranter petant neceſſaria ad conuerſionem, non eſt improbabile, ait Suarez, quòd tandem exaudiantur, niſi multùm gratiæ Dei reſiſtant; hoc enim ſemper in eorum poteſtate relinquitur.

Verſ. 9.
Verſ. 31.

404. *Super omnia cor ſuum à vitiis purgare.*

Quare Ægrotus, ſiue obſeſſus, ſiue maleficiatus, vel quacunque ægritudine, aut neceſſitate detentus, vt ex diuinæ Bonitatis, aliorúmque Dei attributorum meditatione fiduciam firmam, ac perfectam qua efficaciter beneficia optata, ac petita ſalutaria à Deo conſequi valeat, in ſeipſo concipere, eiúſque actus frequentiſſimè elicere poſſit, in mentis oculis habeat monitum traditum ab Angelo Cuſtode Sancto Hermæ, ſeu Hermeti diſcipulo Diui Pauli Apoſtoli, quod habetur tom. 1. Biblioth. Veterum Patrum libr. 2. mand. 9. *Purifica*, ait, *cor tuum ab omnibus vitiis huius ſæculi: obſerua verba tibi à Deo data, & accipies omnia bona, quæ petis, & omnibus petitionibus tuis nihil deerit tibi, ſi ſine dubitatione petieris à Domino.* Et paulò antè idem Angelus, vt eum ad maiorem excitaret confidentiam, dixit illi: *Tolle à te dubitationem, & nihil omninò dubites Petens aliquid à Domino, ne dicas intra te: quomodo poſſum aliquid petere à Domino, & obtinere, cum ſim peccator tantorum malorum in Dominum? Noli hoc cogitare; ſed ex totis præcordiis conuertere ad Dominum. Pete ſine dubitatione, & ſcies miſericodiam Domini, quòd non te derelinquet ſed*

sed petitionem animæ tuæ adimplebit. Non est enim Deus sicut homines memores iniuriarum; sed est immemor iniuriarum, & miseretur figmenti sui.

ARTICVLVS III.

Considerando Dei Veritatem, & Fidelitatem in suis promissis.

SICVT ex diuinæ Prouidentiæ, ac Dei Bonitatis contemplatione, ac meditatione magna in orante enascitur fiducia, salutaria beneficia à Deo petita obtinendi: ita eandem fiduciam ex consideratione Dei veritatis, ac fidelitatis in suis promissionibus seruandis exoriri, in comperto est. Vt ergò, qui Deum orat, possit credere Deum esse veracem, & fidelem in suis promissis, debet priùs cognoscere diuinas promissiones. 405.

Maxima fiducia enascitur ex consideratione fidelitatis Dei.

Hæ autem promissiones ex diuina Scriptura accipiuntur. Psal.49. *Inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me.* Psalm. 90. *Clamabit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum.* Ieremiæ 33. *Clama ad me, & ego exaudiam te, & annunciabo tibi grandia, & firma.* Matthæi 18. *De quacumque re, quam petierint, fiet illis à Patre meo, qui est in cœlis,* & cap.21. *Omnia quæcumq; petieritis in oratione credentes, accipietis,* & Marci 11. *Quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient vobis,* & Ioan.c.14.15.& 16. *Quicquid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis.* Et alibi tam in veteri, quàm in nouo Testamento habentur huiusmodi promissiones? In speciali quo ad dæmonum expulsionem, &c. habentur Marci vltimo. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient, &c.* Quæ promissiones ad vnam hanc reducuntur: quod quicquid salutare petierint spe firma, atque robusta, impetrabunt.

Promissiones Dei quæ.

§. I.

VNde cum Deo adeò liberalis fuerit in promittendo, ac fidelis sit in suis promissionibus seruandis, vt testatur Dauid Psal. 144. *Fidelis,* inquit, *est Dominus in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis:* Et ipsemet Christus docet Matthæi 24. dicens: *Cælum, & terra transibunt: verba autem mea non præteribunt;* Iuremeritò talem etiam ab homine exigit fidem, vt videlicet credat Deum esse veracem, & fidelem in verbis suis. Ex actibus enim fidei Theologicæ, qua quis firmiter credit, Dei promissionem esse infallibilem, Deúmque in suis promissionibus mentiri non posse, exoritur fiducia, ac confidentia in Deum obtinendi id, quod ab eo salubriter postulatur. 406.

Deus exigit ab orante, vt credat, Deum esse veracem, ac fidelem in suis promissionibus.

Hac de causa in prædictis omnibus promissionibus Deus vel præmittit aliquam particulam, vel aliquam includit significantem fidem esse necessariam: vt Matthæi 17.& 21. *Si habueritis fidem, & non hæsitaueritis, &c.* & Marci 11. *Habete fidem Dei, &c. Qui non hæsitauerit in corde suo, sed crediderit quodcumque dixerit fiat, fiet ei,* & Marci 16. *Signa autem eos, qui*

 crediderint,

crediderint,&c. Et in aliis ponit illas particnlas:*credite,creditis,credentes*, vt ostendat eos, qui volunt aliquod salutare animæ, vel corpori infallibiliter à Deo obtinere(inter alia,quæ necessaria requiruntur,de quibus agitur *articulis sequentibus*)debere firmiter credere,non solùm Deum esse omnipotentem,sapientissimum,ac summè bonum;sed etiam summè veracem,atque fidelem in verbis suis, suísque promissionibus;ideóque non tantùm posse, & scire; sed ratione nedum suæ bonitatis,sed promissionis,ac fidelitatis id,quod ab eo salutare petitur, elargiri velle. Quam fidelitatem,ac veritatem Dei benè fatetur Folengius in illa verba Psalm. 144.*Fidelis Deus,&c.* dicens:*Dominus in omnibus pollicitationibus suis verax est, ac dignus, cui constans habeatur fides.* Idipsum docet ibi Titelmanus: *Fidelis,ac verax est Deus in omnibus verbis suis, nihil promittens,quod non fidelissimè adimpleat in tempore suo; neque falsum quicquam, aut vanum loquens,quod à veritate sit alienum.* Apertè,& eruditè testatur Scribonius in Super.Relig.lib.1.c.27.*Non enim,*ait,*sponsionibus,quàm factis locupletior est Deus.Etiam montes promisit transferendos,mortuos ad vitam reuocandos.Audeat proinde sperare homo; maiora qui potest,largietur Deus.* Hanc vno ore viriliter fassi sunt tres illi pueri Sidrach,Misach,& Abdenago in fornace Babylonica dicentes: *Benedictus es Domine Deus Patrum nostrorum, & laudabile, & gloriosum nomen tuum in sæcula: quia iustus es in omnibus, quæ fecisti, & vniuersa opera tua vera, & viæ tuæ rectæ, & omnia iudicia tua vera.* En quomodo fatentur, se firmiter credere Deum esse veracem in promissionibus suis, ideò non derelinquere sperantes in se: sicut ipsi verè à Deo non fuerint derelicti; sed in medio flammarum illæsi præseruari. Habenti ergo sufficientem notitiam diuinæ promissionis, nemini est dubitandum, necessariam esse fidem eius, idest, debere credere Deum esse veracem, & fidelem in suis promissionibus. Hoc solùm dubitandum remanet.

Daniel. 3.

QVÆSTIO I.

An oporteat petentem distinctè habere notitiam huius promissionis,& ex fide illius petere, vt oratio habeat conditionem requisitam ad impetrandum infallibiliter.

407. *Ratio dubitandi quæ. Multi promissionem ignorant, & tamen impetrant. Orantes tenentur habere notitiam promissionis.*

RATIO difficultatis est: quia difficile est, in hoc sensu hanc conditionem postulari ab omnibus piè orantibus; sunt enim multi fideles, & idiotæ, & ignorantes, qui nunquam de tali promissione quicquam audierunt:vel vim eius,& efficaciam numquam satis intellexerunt propter ruditatem suam; & nihilominus magna fide, & pietate orant, credentes Deum esse omnipotentem, & misericordem,& hoc satis esse ad postulandum ab illo cum magna fiducia.

Huic difficultati respondet Suarez,*tom.1.de Religione,lib.1.de Oratione cap.24.nam.3.*dicens:per se teneri omnes Christianos ad sciendam,& intelligendam hanc diuinam promissionem, vt ex fide explicata illius ora possint

possint. Nam hoc planè Christum Dominum voluisse videtur in locis citatis, *n.* 405. Nihilominus tamen censet, si quis habeat ignorantiam inuincibilem talis promissionis, & petat, credendo firmiter, Deum posse dare, quod petitur, & esse bonum, ac misericordem ad dandum, (si & nobis expediat; & ex parte nostra non sit impedimentum) illam esse sufficientem fidem, quam videtur etiam postulasse Christus Matthæi 9. quando dixit: *Creditis, quia hoc possum facere vobis?* Qui enim sic orat, vult certè orare ex perfecta fide, & eo modo, quo Deus vult orari; (ideóque habet implicitam fidem, & promissionis, & effectus eius) vt conditio impleatur. Item qui sic credit in Deum, credit illi tanquam primæ veritati, ergo implicitè credit, illum esse fidelem, ac veracem, ac proinde impleturum promissiones suas, quamvis fortè ignoret in particulari, an fecerit.

Ignorantia inuincibilis excusat.

Cur autem aliqui (licèt in oratione diuinam contemplentur prouidentiam, meditentur bonitatem, ac considerent veritatem, ac fidelitatem) non impetrent id, quod petunt, prouenit ex defectu alicuius ex conditionibus ad impetrationem infallibilem requisitis, de quibus *in sequenti Articulo*, pertractabitur.

ARTICVLVS IV.

De Conditionibus ad impetrationem infallibilem requisitis.

ANTEQVAM ad conditiones orationis ad impetrationem infallibilem requisitas deueniatur.

Primò est obseruandum, orationem ex hoc peculiari capite, quo est petitio, habere propriam, & peculiarem aptitudinem ad impetrandum: nam petitio ex natura sua ad hoc ordinatur, vt animum alterius inducat ad dandum id, quod petitur, non quia emitur, nec quia soluitur, nec quia aliquis illud meretur; sed solùm quia petitur, & rogatur; quatenus consentaneum est bonitati, vel liberalitati eius, qui rogatur, moueri ad dandum solùm, quia rogatur: hoc ergo modo aptitudo ad impetrandum propria est orationis inter omnia virtutum opera. Vnde licèt alia virtutum opera possint orationem iuuare ad impetrandum, vt ieiunium, eleemosina, &c. nihilominus in aliis operibus non potest esse propria impetratio absque oratione propter rationem factam; sed per se solùm benè disponunt, aut merentur. Ita docet Suarez, *tom. 2. de Relig. lib. 1. de Orat. c. 23. num. 1.* 408.

Oratio (vt petitio est) ex se est apta ad impetrandum.

Secundò certum est, orationem habere peculiarem Dei promissionem, ratione cuius hæc impetratio est suo modo certa, & infallibilis. Si enim spectemus solam rationem petitionis, habet quidem oratio ex illa aptitudinem, vt dixi, ad impetrandum, quæ potest appellari sufficientia; non tamen habet talem efficaciam, quæ certum, & infallibilem reddat effectum: quia non est causa necessitatem inducens, vt rectè dixit D. Tho. 2. 2. q. 83. ar. 1. Vt ergo oratio habeat hanc efficaciam in impetrando, necessaria fuit promissio. Hæc ergo promissio frequenter reperitur in Scripturis: vt habetur suprà, *in parua sylua n. 243. & articulo præcedenti n. 405.* 409.

Vt oratio infallibilem consequatur effectum, requiritur promissio.

410. *Promissio Dei non est absoluta, sed conditionata.*

Tertiò certum est, hanc promissionem Dei non esse omninò absolutam; sed sub aliqua, vel aliquibus cõditionibus, quibus positis, erit infallibilis impetratio, non verò absque illis. Ratio est: quia quod Deus promittit, eo modo, quo promittit, infallibiliter implet: vt enim ait Apostolus 2. Timoth. 2. *Fidelis Deus est, seipsum negare non potest.* Videmus autem (vt notauit Augustinus, *tract.* 73. & 81. *in Ioannem,*) non omnia, quæ petimus, nobis concedi; ergo signum manifestum est, promissionem non esse absolutam: Nam si esset ita absoluta, vt in oratione nullam aliam conditionem postularet, præter petitionem, semper impleretur; nam hoc pertinet ad veritatem, & infallibilitatem promittentis. Signum est ergo, promissionem esse conditionatam; quia inter illa duo membra non datur medium. Vnde fit, orationẽ (si non habeat conditiones necessarias ex vi promissionis) non impetrare: quia promissio conditionata, non impleta conditione, non inducit obligationem; quia conditionalis nihil ponit in esse. Dico autem, talem orationem non impetrare ex vi promissionis: quia non repugnat impetrare ex benignitate Dei; sicut posset impetrare oratio, quamvis Deus nihil promisisset, solùm ob congruentiam, quam habet cum diuina bonitate, & liberalitate; quamvis ad hoc ipsum aliquas conditiones requirat, vt videbimus; plures tamen conditiones requiruntur, vt ex vi promissionis impetret; & tunc si illas habuerit, erit infallibilis impetratio: quia conditionalis impleta conditione, transit in absolutam: Ita eruditè docet Suarez, *loco cit. num.* 3. Tota ergo difficultas est in explicandis conditionibus, sub quibus facta est talis promissio. Nicolaus de Lyra, *in cap.* 11. *Lucæ,* & Vgo Cardinalis, *in cap.* 15. *Ioannis,* tres assignant conditiones, scilicet quòd petat piè, perseueranter, & pro se. D. Thomas autem 2. 2. *q.* 83. *ar.* 15. ad quatuor illas reuocat, scilicet vt quis necessaria petat ad salutem, & piè, & perseueranter, ac pro se petat. Nos ergo pariter ad quatuor reuocabimus, nempe vt quis petat piè, & ex fide inhæsitante, & perseueranter, & pro se petat.

Oratio ex vi promissionis non impetrat, nisi conditione adimpleta.

Conditio prima ad impetrationem infallibilem requisita.

411. *Oratio impetratoria debet esse de re bona, & honesta.*

PRima ergo conditio est, vt quisque piè petat, idest, vt oratio sit de re bona, & honesta, atque adeò, vt ipsa oratio bona, & honesta, sit necessaria, vel ad salutem vtilia poscat: quod est petere secundùm diuinæ voluntatis beneplacitum, vt ait Ioan. primæ suæ can. cap. 5. *Hæc est fiducia, quam habemus ad eum: quia quodcumque petierimus, secundùm voluntatem eius, audit nos. Et scimus, quia audit nos, quicquid petierimus.* Voluntas autem Dei est, vt docet ipsamet Veritas Lucæ 12. vt primò regnum Dei, deinde alia necessaria ad victum, & vestitum inquiramus: *Veruntamen,* ait, *quærite primùm regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis.* Quem ordinem in petendo habemus in Oratione Dominicali: vt ipse Ioannes admonet eodem cap. *Scimus,* ait, *quoniam habemus petitiones, quas postulamus ab eo.* In quibus primò gloriam Dei quærimus; secundò quæ saluti animæ sunt necessaria; tertiò quæ ad sustentationem corporis ordinantur. In primis ergo præmittitur quasi prologus orationis illud verbum:

Petitiones Dominicales exponuntur.

Pater

Pater noster.

PRimò, vt sciamus, ad quem verba dirigantur; quod vtiquè nescire- 412.
tur, si absolutè inciperemus in prima petitione dicentes: *Sanctificetur* *Cur Deum vocemus Patrem.*
nomen tuum. Secundò ad captandam beneuolentiam: quia cum vocamus Patrem eum, à quo petimus, inclinare volumus affectum eius, vt nobis tanquam filiis ea, quæ petimus largiatur: quia Pater nomen amoris, & dulcedinis est, teste Aristotele 2. *Polit. cap.* 1. Dicitur autem Deus *Pater noster* per creationem, & gubernationem. Deuter. 32. *Nunquid non ipse est Pater tuus, qui possedit te, fecit, & creauit te.*

Nec voluit dicere *Pater meus*, quod soli Christo conuenire potest, qui est Dei Filius per naturam; sed *Pater noster*, quod omnibus est commune; quia nos omnes conuenimus in vna ratione filiationis, scilicet per adoptionem: ita benè docet Abulensis *quæst.* 103. *in cap.* 6. *Matthæi.* Immò aliam rationem addit *eodem loco* dicens: *Quia Christus voluit charitatem constituere inter omnes homines, ita quòd ad inuicem sibi communicarent spiritualia bona; ideò voluit, quòd nemo quando oraret, pro se solo oraret, sed pro omnibus: ideò dixit* noster, *ita quòd necesse sit ex forma orandi pro omnibus orare.* Idipsum testatur D. Cyprianus lib. de orat. dom. dicens: *Non autem dicimus* Pater meus, *sed* Pater noster; *quia pacis, & vnitatis Magister noluit sigillatim, & priuatim precem fieri, vt quis cùm precatur, pro se tantùm precetur*; publica est enim nobis, & communis oratio, & quando oramus, non pro vno tantùm, sed pro toto populo preces fundimus: quia totus populus vnum sumus.

Cur Deus vocetur Pater noster, & non meus.

Qui es in Cœlis.

DIcitur *Qui es in Cœlis*: non quia Deus in cœlo tantùm existat: quia 413.
vbique non localiter, sed immensiuè existit: sed ad patris nostri carnalis differentiam dicitur; quia nos patrem habemus in terris, ad quem tamen preces nequaquam dirigimus; cum ea bona, quæ in Oratione Dominica recluduntur, nobis concedere nequeat; eò quòd ipse pariter horum bonorum, quæ petimus egestate laboret: vt ergo ad quem preces dirigimus, planè constet, dicimus: *Pater noster, qui es in cœlis*, quasi dicatur, quòd cœlestem Patrem, & non terrestrem obsecramus: ita Abulensis *loc. cit.* Vel vt homo desideria sua à terrenis subtrahat, cum patrem in cœlis habeat: ita inquit Chrysost. super Matth. *vt sciamus nos habere patrem terrestrem; & erubescant se terrenis rebus substernere qui patrem habent in cœlis.*

Qua ratione Deus dicatur esse in cœlis.

PETITIO I.

Sanctificetur nomen tuum. 414.

HÆc est prima petitio, in qua honorem Dei perquirimus; & ista aliis iure præmittitur: nam cum homo magis Deum, quam se ipsum

Quomodo nomen Dei à nobis sanctificari possit.

ipſum teneatur diligere, priùs Dei bonum, ideſt honorem Dei, & gloriam quàm propria commoda debet poſtulare? ita inquit Chryſoſtomus: *Di gna eſt enim Deum precantis oratio, nihil petere ante Patris gloriam; ſed omnia eius laudi poſtponere.* Nomen autem Dei ſanctificari petimus, ideſt ſanctum haberi, vel ab omnibus gentibus reputari, ita quòd nihil Dei nomine ſanctius eſſe exiſtiment; illúdque in omnibus, & ſuper omnia debitis honoribus proſequantur; & hoc eſt, quod ante omnia eſt petendum: Ita dicit Auguſtinus lib. de ſerm. Dom. *Poſtquam dictum eſt, qui eſt, qui petitur, & vbi habitat, iam videamus, quæ ſint petenda. Primum autem omnium, quæ petuntur, hoc eſt, ſcilicet* ſanctificetur nomen tuum, *quod non ſic petitur, quaſi non ſit ſanctum Dei nomen; ſed vt ſanctum habeatur ab omnibus, ideſt ita innoteſcat Deus, vt non æſtimetur aliquid ſanctius, quod magis offendere timeant.*

Petitio II.

Adueniat regnum tuum.

Glossa Ordin. *Hîc ſpiritus intelligentiæ petitur, quo mundatur cor, vt Deus videatur: duritia, & poteſtas diaboli excluditur.* Et congruè
415. *Quid per regnũ Dei intelligatur.* ſequitur: *vt poſt adoptionem filiorum regnum petamus, quod filiis debetur.* Vnde ſequitur: *adueniat regnum tuum.* Quod ita dictum minimè eſt, quaſi modò Deus non regnet in terra, ſempérque in ea regnauerit. *Adueniat* ergo accipiendum eſt, ac ſi dicat, vt omnibus manifeſtè hominibus pateat, à quibus tanquam ſplendor à cæcis non contemplatur, quod ignorare nemo valebit, cùm Dominus ad iudicandum venerit.

Petitio III.

Fiat voluntas tua ſicut in cœlo, & in terra.

Avgvstinvs: *Sicut in Angelis, qui ſunt in cœlo voluntas tua fit, vt*
416. *Quomodo voluntas Dei fieri poſſit ab hominibus in terra, ſicut in cœlo.* *te perfruantur nullo errore obnubilante eorum ſapientiam: nulla miſeria impediente eorum beatitudinem; ita fiat in Sanctis tuis, qui in terra ſunt, & de terra (quantùm ad corpus attinet) facti ſunt.* Item: *fiat voluntas tua* rectè intelligitur, *obediatur præceptis tuis ſicut in cœlo, & in terra,* ideſt, *ſicut ab Angelis, ita ab hominibus; non quod ipſi faciant, vt velit Deus; ſed quia faciunt, quod ille vult, ideſt faciunt ſecundùm voluntatem eius.* hæc Auguſt. *lib. de ſerm. Dom.* Poſtquam enim in præcedenti petitione beatitudinem propter ſe appetendam Chriſtus ſupra innuerat, hîc illa inſinuat, per quæ ad beatitudinem peruenitur. Primum autem, ac præcipuum, quod nos æternæ vitæ beatitudinem conſequi facit, eſt noſtra cum diuina voluntatis conformatio, vt taliter nempe viuamus, qualiter ipſe nos viuere ordinauit.

Petitio IV.

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.

Etsi Doctores nonnulli verba hæc tam de sacramentali, quàm naturali, seu materiali pane exponant; meliùs tamen, inquit Tostatus *q.3.in c.6.Matth.* de materiali vt pluribus probat rationibus) intelligenda esse videntur. Dicendum est ergo, quòd hîc materialis panis, idest sustentatio in omnibus necessariis postulatur: Homo enim, qui viatoris more ad terminum æternæ vitæ progreditur, ad illum nisi per hanc vitam, in qua tantum illius beatitudinis præmia promeremur, nequit peruenire. At mortalis hæc vita sine multarum necessitatum grauamine peragi nequit, & sicut (vt nobis benè sit) in æternam ingredi expedit vitam, ita substentationem habere quandiù viuimus, expedit, vt sic viuentes beatitudinem mereri possimus; quod autem appetere licitum est, etiam petere licitum iudicatur. Itaque nobis ad vitam necessaria poscimus, & omnia panis nomine intelligenda censentur: quia Sacræ Scripturæ modus est, quidquid in cibum, & potum venit, per panem intelligere: vnde 1.Reg.14. dixit Saül: *maledictus homo, qui comederit panem vsque ad vesperam*; & tamen Ionatas Saül filius, quia mel comedit, vibratam maledictionem luendo pœnas incurrisse clarè patet; sic videtur, quòd etiam mel panis nomine intelligeretur; & sic eandem rationem de omnibus aliis ad cibum spectantibus prorsus militare (vt probat Tostatus quæst. eadem) est censendum. In præsenti autem panis nomine omnia tam ad victū, quàm ad vestitum necessaria intelligi docet Hieron. super Matth. *Alij putant*, ait, *panem simpliciter secundùm Apostoli sermonem dicentis; habentes victum, & vestimentum his contenti sumus.* Sensus igitur est: *panem nostrum quotidianum*: id est alimentum in cibo, & potu quotidianum, quod nobis ad vitæ sustentationem quotidie necessarium est, *da nobis hodie*, pro isto nēpe die, & sic de cæteris ordinatim.

417. *Quid per panē quotidianum petant Christi fideles.*

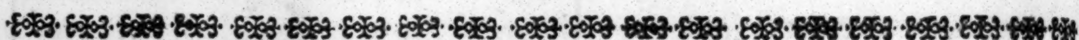
Petitio V.

Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

Post *subsidium cibi petitur & venia delicti*, inquit Cypr. lib. de orat. Dom. *vt qui à Deo pascitur, in Deo viuat; nec tantum præsenti vitæ; sed æternæ consulatur, ad quam venire non potest, si ei peccata non donentur*; quæ debita Dominus appellauit, sicut alibi dixit: *Dimisi tibi omne debitum, quia rogasti me*, vnde sequitur (*dimitte nobis debita nostra*) *quare necessariè, & salubriter admonemur qui peccatores sumus, quòd pro peccatis rogare compellimur; & ne quis sibi quasi innocens placeat, & se extollendo plus pereat, instruitur se peccare quotidiè, dum pro peccatis quotidie iubetur orare.* Nec valet alicuius in hac oratione adimpleri petitio, qui proximo in se peccanti haud noxam dimiserit; nam dum dicitur: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimitti-*

418. *Homo, quia quotidiè peccat, quotidiè petere debet sibi dimitti peccata. Qui peccata non dimittit proximo, petit à Deo sibi peccata nō remitti.*

mus debitoribus nostris : tunc orans hoc verbis propriis clarè profitetur, & dicit: *dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris :* id-est: dimitte nobis peccata nostra eo modo, quo nos inimicis nostris in nos peccantibus culpas dimittimus. Vnde egregiè Chrysost. super Matth. *cum qua spe orat qui inimicitiam seruat aduersus alterum, à quo forsitan læsus est? sic enim ipse orans mentitur ; dicit enim, remitto & non remittit, sic & à Deo petit indulgentiam, & non illi indulgetur :* Ita August. in Enchiridion inquit: *quisquis autem roganti & deprecanti, seu pænitenti ex corde non dimittit, nullo modo æstimet à Domino sua peccata dimitti.*

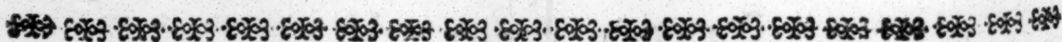

PETITIO VI.

Et ne nos inducas intentationem.

419. *Qua ratione fidelis petat, nõ induci in tentationem.*

HÆc sexta petitio est, in qua à tentationum procellis liberari exposcimus, in quantùm tentatio quoddam malum est, per quod homo priuatur felicitate; quia qualiter per patrata peccata ad beatitudinem nobis recluditur aditus, & ita debita nobis dimitti perquirimus ; taliter per tentationum flatus de proximo in peccata, per quæ à beatitudinis gaudio arcemur, ruere dubitamus : Ita Tostatus *q.* 118. *in c.* 6. *Matth.* Sciendum autem, quòd hîc, ne tentemur, vel ne nos tentari pemittat, à Deo non quærimus; sed ne nos in tentationem induci, idest in ea succumbere permittat; quia tentari nobis aliquoties est vtile, & per hoc ab hoc bono priuari non quærimus; sed cum tentationi succumbere per se nec bonum, nec vtile sit; ideò hoc à nobis auferri postulamus: ita inquit August. lib. de serm. Dom. *Aliud est induci in tentationem, & aliud tentari : nam sine tentatione probatus nemo potest esse siue sibi, siue alteri: Deo autem ante omnes tentationes quisque notissimus est; non igitur oratur hîc, vt non tentemur ; sed vt non inferamur in tentationem : vt si quispiam sit, cui necesse est, ipse examinari, non orat, vt igne non contingatur ; sed igne non exuratur.*

PETITIO VII.

Sed libera nos à malo. Amen.

420. *De quo malo petat fidelis liberari.*

PEtitio ista septima est, quam plurimi de interiori malo, de fomite scilicet, à quo tentatio, ac peccatum trahit originem, volunt interpretari. Alij pro dæmone, quem propter malitiæ excellentiam malum vocant, malunt vsurpari. His nõ obstantibus, meliùs cũ Tost. *in c.* 6. *Matt. ad literam, & q.* 119. *eod. c.* petitionem hanc de quovis malo, (exceptis peccatis præteritis, ac tentationibus ad peccata inducentibus: quia de illis in anteactis petitionibus est pertractatum) intelligendam esse videtur de aduersitatibus nempe, infirmitatibus, ac fortuitis malis, vt ferro, & igne, aquarum submersione, terræmotu, peste, subitanea morte, maleficiis, obsessionibus, diabolicisque vexationibus, cæterisve periculis,

periculis, quibus subiacet fragilitas humana: nam ab his homo liberari nequit, nisi cum Deus liberum abire permiserit: quia etsi se diligentissimè custodiat, in tutissimis locis commorando, attamen pericula omnia euadere nequit, quin aliquibus casualibus succumbat; & sic à malis quibuscumque, quæ ab extrinseco inferuntur, generaliter liberari postulamus: Ita August. *lib de serm. Dom. in monte* ad probandum hoc vltimum, quod in oratione dominica habetur: *Tam latè patet*, inquit, *vt homo christianus in qualibet tribulatione constitutus in hoc gemitus edat, in hoc lacrymas fundat.*

Amen. Idest, ita fiat: sic dicit Hieronymus super Matthæum. *Amen enim, quod in fine constat scriptum, signaculum est Dominicæ orationis*, quod Aquila interpretatus est, *fideliter*, & nos *verè* possumus dicere, idest *verè sic erit, vt petimus.*

Ex petitionibus prædictis colligitur, bonorum duplex esse genus: quædam enim bona spiritualia dici possunt, alia temporalia: Spiritualium, alia ad Deum pertinent; alia nobis conueniunt. Quæ ad Deum pertinent, sunt honor, & gloria; quæ à nobis desiderantur ipsi Deo in prima petitione cùm dicimus: *Sanctificetur nomen tuum.* Quæ verò nobis conueniunt, sunt beatitudo, quam petimus, dum dicimus: *Adueniat regnum tuum*; & auxilium ad faciendam voluntatem Dei, eius mandata obseruando; quod petimus, dum dicimus, *Fiat voluntas tua, &c.* Sic pariter petimus, vt remoueat impedimenta, nempe peccata, & lapsum in tentationes, seu in peccata, quæ petimus in quinta, & sexta petitione. 421.

Bona alia spiritualia, alia temporalia.

Sub bonis spiritualibus cõprehendimus omnia bona honesta, quibus nemo potest malè vti, siue sint gratia, & supernaturales virtutes, ac earum opera: sive sint virtutes morales acquisitæ cum actibus suis. Sub tẽporalibus verò comprehendimus omnia bona fortunæ, & bona corporis; vt sunt vita, & salus; & bona etiam animi, quibus malè vti possumus; vt virtutes intellectuales, scientia, ars, &c. Horum verò bonorum quædã sunt per se conuenientia naturæ, ac proinde per se appetibilia & secundùm rectam rationem propter bonum, & conuenientem statum naturæ, nisi aliquid per accidens obstet; vt vita, salus, & scientia. Alia verò sunt bona de se indifferentia, quæ propter se appetibilia non sunt; sed tantùm propter vtilitatem ad alia bona per se, & honestè appetibilia; vt sunt honor, fama, potentia, diuitiæ, &c. Vnde inter hæc quædam sunt vel simpliciter, vel moraliter necessaria ad consequenda, vel ad conseruanda alia bona per se naturæ conuenientia; vt est victus necessarius, & vestitus, & bonum nomen necessarium ad vitæ tranquillitatem: & de his bonis omnibus intelligitur petitio quarta, dum dicimus: *Panem nostrum quotidianum, &c.* & vltima petitio; *Sed libera nos à malo*, eis opposito: Ita docet Tostatus, *quæst. 120. in c. 6. Matthæi.* Quædam verò superabuntia, vt diuitiæ, magni honores, &c. & hæc bona Christus non docuit, nec voluit in oratione dominicali postulari.

Bona spiritualia.

Bona temporalia.

Bona temporalia per se appetibilia secundum rectam rationem.

Bona indifferentia necessaria ad conseruanda bona per se natura conuenientia.

Bona indifferentia superabundantia.

Hoc solùm remanet statuendum, quænam prædictorum bonorum sint à Deo petenda absolutè; & quænam sub conditione, videlicet si conducant ad beatitudinem, & futura sint instrumenta virtutum: Quod præstabitur sequentibus Quæstionibus.

QVÆSTIO I.

An spiritualia bona indistinctè, & absolutè à Deo peti possint.

422. *Spiritualia bona absolutè petenda sunt.*

RESPONDETVR, hæc bona absolutè, & simpliciter petenda esse, nec necessarium esse aliquam conditionem nos adiungere. De hoc nulla est controuersia; quia per spiritualia bona intelligimus vitam æternam, & omnia bona, & media, quæ ad illam obtinendam conferre possunt.

Primò, hæc omnia maximè à Deo esse petenda, constat ex oratione Dominica supra explicata, in qua ferè omnes petitiones sunt de his spiritualibus bonis; illa autem oratio est quasi exemplar, & summa omniũ, quæ à Deo peti possunt. Propter quod dixit Augustinus Epist. 121. c. 11. *Si rectè, & congruenter oramus, nihil aliud dicere possumus, nisi quod in hac oratione Dominica positum est.* Et sermone 128. de Tempore. *Hæc oratio compendiosis verbis septem petitionibus omnes species orationis comprehendit.* Idem, *Sermone 22. ad Fratres in Eremo.* Nam ad bona spiritualia pertinet in primis, vt Deus in nobis glorificetur; deinde vt æternam beatitudinem consequamur; ac subinde, vt dum hîc viuimus, voluntatem Dei impleamus. Et quia hoc sine diuinæ gratiæ auxilio præstari non potest, hoc etiam à nobis semper, & vbique ac maximè postulandum est. Vnde consequenter etiam petimus remissionem peccatorum, vtique cum dispositione necessaria ad illam obtinendam. Ac denique ob fragilitatem nostram victoria contra tentationes, & defensio ab omnibus malis petenda est; hæc enim omnia in illa oratione continentur. Et per vniuersam Scripturam sparsæ sunt huiusmodi orationes, ac petitiones, præsertim, *per totum corpus Psalterij*, vt dixit Innocentius I. *epist.* 25. *quæ apud Augustinum est nonagesima prima.* Ecclesia etiam in suis orationibus hoc frequentissimè orat: vt Deus actiones nostras aspirando præueniat, & adiuuando prosequatur. Item vt gratiam mentibus nostris infundat, vt tandem ad resurrectionis gloriam perueniamus. Sic vt omnibus aduersis, vel contra omnia aduersa muniamur: vt à pondere peccatorum nostrorum liberemur: vt nostras rebelles compellat, idest efficaciter moueat voluntates, & similia.

Orationes Ecclesiæ præcipuè de quibus sint.

§. I.

423. *Docent Theologi.*

HOc docent omnes Theologi, D. Thomas 2. 2. *q.* 83. *art.* 5. Medina *Codice de Orat. q.* 5. Alexander Alens. 4. *par. q.* 26. *memb.* 3. D. Antonin. 4. *par. tit.* 5. *c.* 3. Syluester, *verbo Oratio n.* 5. Nauarrus *in Enchirid. de Oratione cap.* 1. Ioseph Angles *Flor. Theolog. qq. in* 4. *sent. tract. de Oratione quæst.* 9. *diffic.* 4. Suarez *tom.* 2. *de Religione lib.* 1. *de Oratione c.* 20. & alij communiter. Ratio est: quia hæc bona sunt maximè per se honesta, & amabilia, & præcipuè à Deo ipso intenta, & in gloriam suam, ac bonum nostrum desiderata; ergo oratio pro talibus bonis, & ex obiecto est maximè honesta, & diuinæ voluntati conformis. Sic D. Thomas in generali quæstione

Ratio dictat.

ſtione qua interrogat: *An aliquid determinatè in oratione ſit petendum*, concludit illa bona, quibus malè vti non poſſumus: (quia illis, aut beatificamur, aut beatitudinem meremur,) determinatè petenda eſſe. Intellige autem determinatè, ideſt abſolutè; id enim probat: *quia*, inquit, *hac bona Sancti orando abſolutè petunt, ſecundùm illud Pſalmi* 79. *Oſtende faciem tuam, & ſalui erimus*. Et illud *Pſalmi* 118. *Deduc me in ſemitam mandatorum tuorum.* Ratio etiam indicatur ab eodem D. Thoma in ſolutionibus argumentorum: quia nulla conditio neceſſaria eſt ex parte noſtra; cum hæc ſint maximè bona noſtra; nam in eis noſtra ſalus, & felicitas poſita eſt. Nec ex parte rei poſtulatæ: quia, cum hæc bona de ſe talia ſint, vt nemo eis malè vti poſſit, iniuria quodammodo illis fieret, apponendo conditionem (*Si nobis expedit*) vel aliam ſimilem. Nec ex parte Dei: tum quia ſcimus eſſe conforme diuinæ voluntati, quòd hæc bona habeamus, vt ait Paulus 1. Theſſal. 4. *Hæc eſt voluntas Dei ſanctificatio veſtra:* tum etiam quia ipſemet Spiritus ſanctus inſpirat nobis abſolutum deſiderium talium bonorum; & hoc modo, *adiuuat*, teſte Paulo Rom. 8. *infirmitatem noſtram*; & talia bona nos poſtulare facit: tum denique quia hæc bona maximè in Diuinam redundant gloriam, quam ipſe Deus in ſuis operibus præſertim intendit. Verſ. 26.

QVÆSTIO II.

An bona temporalia abſolutè à Deo peti poſſint.

ANTE Quæſtionis ſolutionem priùs aduertendum eſt, aliud eſſe petere aliquid propter ſe, vel propter aliud: aliud petere abſolutè, vel ſub conditione. 424.

Petere propter ſe quid ſit. Petere propter aliud quid ſit.

Petere propter ſe, eſt petere tanquam bonum propter ſe amabile, cui opponitur petere propter aliud; hæc igitur duo idem valent, quod petere vt finem, vel vt medium. Vnde ſicut duplex eſt finis, ſcilicet vltimus, & proximus; ita dupliciter poteſt aliquid propter ſe peti, ſcilicet tanquam finis vltimus: vel tanquam finis proximus.

Aliquid poteſt peti tantùm propter ſe.

Similiter aliquid duodus modis dici poteſt eſſe propter aliud, ſcilicet ex formali, aut virtuali relatione operantis; vel ex vi operis, ſeu modi operandi; eodem duplici modo poteſt aliquid peti propter aliud. Vnde fit, vt aliquis modus petendi aliquid propter ſe repugnet cum omni modo petendi propter aliud, vt quando aliquid petitur tanquam vltimus finis: vt beatitudo non poteſt peti niſi proprer ſe.

Aliquid poteſt peti propter ſe. & propter aliud.

Aliquando verò idem poteſt ſimul peti propter ſe, & propter aliud, vel ex vi operis, vel ex relatione operantis; vt contingit in bono, quod propter ſe petitur ſolùm tanquàm finis proximus; vt ſcientia, quæ eſt bonum honeſtum propter ſe appetibile, quæ tamen poteſt etiam ordinari ad finem vltimum, nempè ad conſequendam beatitudinem: Vel ſanitas corporis, quæ poteſt peti, & propter ſe (vt eſt quid bonum vtile, & honeſtum;) & propter aliud, ſcilicet vt poſſit ea vti ad Deum laudandum, puta ad verbum Dei enunciandum; vel confeſſiones peccatorum audiendas, vel aliud quid ſimile operandum.

425. *Tam bonum propter se, quam propter aliud potest & absolutè & conditionatè peti.*

At verò petere absolutè, vel sub conditione quoad vtrumque membrum cadere potest tam in bonum propter se, quàm propter aliud postulatum: quia vtrumque potest sub conditione aliqua desiderari, vel absolutè. Nam licèt ego non desiderem salutem corporis, nisi propter diuinam gloriam; nihilominus possum absolutè illam desiderare: quia & absolutè desidero finem, & absolutè etiam cupio per hoc medium illum finem consequi; atque ideò possum etiam absolutè petere, vt Deus & illud bonum mihi tribuat, puta sanitatem; & ad illum finem conferre faciat; qui videtur esse modus valde vsitatus, & vulgaris petendi hæc bona temporalia, quando in aliqua abundantia, vel excellentia non desiderantur.

§. I.

426. *Bona temporalia conuenientia naturæ licitè possunt peti propter se vt fines proximi. Quomodo.*

DIco ergò primò. Quædam sunt bona humana, ac temporalia, de quibus suprà, *n.* 420. *&* 421. quæ licitè possunt propter se peti tanquam fines proximi (dummodo secundùm rectam rationem desiderentur, ac petantur) sicut ex se amabilia sunt; vt conseruatio vitæ, corporis integritas, & sanitas; scientia, seu cognitio veritatis, & si quæ sint alia huiusmodi bona. Nam aliqua ex his bonis licitè amantur, & desiderantur propter se, idest propter conuenientiam, quam habent cum natura rationali; conuenientiam (inquam) recta ratione regulatam; nam ratio recta dictat, conseruandam esse naturam, & procurandam corporis sanitatem, vel scientiam, aut aliquid huiusmodi; & hæc bona esse per se appetibilia, (per se loquendo;) ergo eodem modo sunt petibilia; (vt ita dicam): quia ex Augustino *illud honestè petitur, quod honestè desideratur.*

Ratio dictat.

Ampliùs declaratur. Illa licitè, & rectè peti possunt absolutè, & sine vlla conditione, in quorum petitione nulla est circunstantia mala per se, & ex intrinseca ratione eius, ac præterea materia petitionis bona est: vt sanitas, scientia, liberatio à maleficiis, & aliis periculis (vt dictum est) ergo licitè sine vlla conditione peti possunt. Hoc manifestè clarum est: quia in petitione dictorum bonorum temporalium nulla est circunstantia mala; nam si aliqua esset, maximè esset, quia talia bona non petuntur propter beatitudinem. At hoc non ita est, ergo &c. Major supponitur: quia etiam supponimus ex aliis circunstantiis orationem rectè fieri, scilicet conuenienti tempore, loco, & modo, & ex recta fide, &c. Minor verò probatur: quia vt ille defectus non inuenitur: vel provt inuenitur, non est priuatiuus, (vt sic dicam;) sed negatiuus tantùm, idest non est de circunstantia necessaria ad benè esse; sed tantùm ad melius esse. Nam vel est sermo de beatitudine naturali; vel de supernaturali? Item vel est de relatione operantis; vel de relatione, seu tendentia ipsius operis ex se. Si sermo sit de relatione operantis, verum est, tale bonum peti posse absque morali malitia sine tali relatione ad beatitudinem: quia hæc relatio operantis non est intrinsecè necessaria ad moralem bonitatem; vt patet de opere eleemosinæ facto ex naturali misericordia sine vlla memoria beatitudinis, nec relatione formali, aut virtuali operantis. At loquendo de relatione operis, talia bona satis petuntur propter beati

beatitudinem eo ipso, quòd propter intrinsecam conuenientiam honestam petuntur: Sic enim dicitur ad gloriam Dei facere, quisquis quod honestum est operatur, etiamsi aliam relationem ipse non adiungat: vt docet Suarez *tom.2. de Religione lib.1. de Oratione, cap.17. n.7.* ex D. Thom. 1.2. *q.*1. dicente: *Quisquis amat bonum, amare illud propter beatitudinem, saltem in communi*; multò magis, qui verum aliquod bonum, & honestum petit, censetur petere propter beatitudinem: qui vel petit partem aliquam, saltem minùs principalem, beatitudinis naturalis; vel accidens quoddam completæ beatitudinis supernaturalis. Confirmat hanc veritatem præter D. Thomam 2.2. *q.* 83. *art.6.* & Suarez loco citato, Alexander Alens. 4. *part. quæst.26. art.3.* §.1.

§. II.

Sed dicent aliqui: Etsi hæc bona sint per se appetibilia; nihilominus talia sunt, vt eis malè vti possimus, ergo temeritas quædam est, illa absolutè petere; vt ergo prudens sit petitio, necesse est, vt actu, vel virtute includat conditionem *si talia nobis profutura sint ad beatitudinem*, seu *ad salutem animæ*; vel saltem *si nocitura non sint*. Quod significare videtur D. Thom. *loco citato art.* 5. vbi relata sententia Socratis subiungit: *Quæ quidem sententia aliqualiter vera est quantùm ad illa, quæ possunt malum euentum habere, quibus etiam homo potest malè, & benè vti.* Et *in articulo* 6. ait: licitum esse, desiderare bona temporalia, non principaliter; sed vt quædam adminicula, quibus adiuuemur ad tendendum in beatitudinem. Vnde consequenter significat, solùm sub ea ratione & conditione peti posse. 427. *Obiicitur ex D. Thoma.*

Huic difficultati respondetur, nullum esse in hac vita bonum, quo homo pro sua libertate non possit malè vti aliquo modo. Nam licèt virtutibus non possimus vti tanquam principiis ad malos actus eliciendos: possumus tamen ex illis superbire, & ita illis aliquo modo malè vti; idémque est de peculiaribus auxiliis, aut fauoribus gratiæ; & nihilominus ex sententia omnium hæc bona possumus absolutè desiderare, & petere; ergo illa ratio non sufficit, quominus etiam alia bona per se conuenientia naturæ possimus absolutè petere: Ita eruditè docet Suarez *loco citato cap.17. num.9.* 428. *Satisfit obiectioni.*

§. III.

Dico ergo secundò. Non est temeritas, huiusmodi bona temporalia absolutè petere: quia qui hæc bona honestè desiderat, hoc ipso quantum est ex se illa desiderat ad benè, & honestè illis vtendum: vnde non oportet, vt sub conditione illa petat, puta dicendo: *Domine da mihi sanitatem mentis & corporis, libera me ab hoc maleficio, à dæmonis obsessione, à febre, vel ab alio malo, si sit animæ meæ profuturum: vel si tu scis, quod sit expediens animæ meæ:* Sed potiùs vt simul petat talem conditionem in se impleri, videlicet, vt talia bona obtineat ad benè, & honestè illis vtendum, prout ipsa per se, & ex natura sua postulant: hoc modo petitio non est conditionata, 429. *Non est temeritas, absolutè petere bona temporalia conuenientia naturæ.*

sed

sed absoluta: vt dicendo: *Domine da mihi sanitatem mentis, & corporis; sed simul da mihi auxilium efficax, vt sanitate benè vtar ad laudandum, & glorificandum nomen sanctum tuum. Libera me à dæmonis obsessione, vt tibi magis, ac magis in Ecclesia tua gratiarum referam actiones.* Istæ enim petitiones sunt absolutæ, in quibus homo petit bona temporalia; sed simul quærit auxilium, vt illis benè vtatur ad beatitudinem consequendam. Vnde dicimus, omnes fateri, huiusmodi actum absolutum (prout nos declarauimus) esse licitum; etiam ex particulari intentione operantis, vel præsenti, ac formali; vel præterita, & virtualiter manente conditio non apponatur: quia nimirum operans nihil vnquam de illa cogitauit. Si quis autem contendat ex natura operis interpretatiuè includi illam conditionem, non esset fortasse contradictio in re ab eo, quod ait D. Thomas; nam certè qui hæc bona honestè desiderat, semper habet hanc animi præparationem, vt, si virtutem sint impeditura; vel si futura sint in occasionem ruinæ, ea nolit; hæc verò conditio magis esse intelligitur in bona dispositione subiecti, quasi habituali, quàm in ipsomet actu petendi; & ideò illum absolutum vocamus: Ita Suarez *eod. cap. n.* 10.

Ratio dictat ex Suarez.

430. *Confirmat vsus Ecclesiæ.*

Hoc confirmat vsus Ecclesiæ, quæ bona temporalia petit sine vlla conditione, vt in multis Collectis videre licet: vt pro sanitate infirmis obtinenda ait: *Omnipotens sempiterne Deus, salus æterna credentium, exaudi nos pro infirmis famulis tuis, pro quibus misericordiæ tuæ imploramus auxilium, vt reddita sibi sanitate, gratiarum tibi in Ecclesia tua referant actiones.* In oratione pro pluuia: *Vt præsentibus subsidiis sufficienter adiuti sempiterna fiducialiùs appetamus*: Sic in orationibus contra persecutores, contra pestem animalium, pro frugibus, vineis, ac messibus ab vniuersis malis præseruandis Deum rogamus absolutè, & sine illa conditione, *si huiusmodi bona temporalia sint saluti animæ profutura, vel non.* Illa tamen actu ordinamus ad gloriam Dei, ac postulamus cum expressa habitudine ad spiritualem fructum; quod æquiualet, ac si conditio illa esset apposita.

§. IV.

431. *Bona indifferentia petita cũ moderatione honesta possunt absolutè peti. Testatur diuina Scriptura.*

Dico tertiò. Quando bona indifferentia, vt diuitiæ, & similia non simpliciter, nec cum excessu petuntur; sed cum hac moderatione, scilicet quantùm ad huius vitæ commoditatem necessaria sunt, tunc eodem modo peti possunt, quo ipsa bona corporalia, vel intellectualia, quæ per se expetibilia sunt.

Hoc rectè probari potest ex illo Prouerb. c. 30. *Diuitias, & paupertatem ne dederis mihi; sed tantùm victui meo tribue necessaria.* Item ex illa petitione orationis Dominicæ: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, per quam supponimus ex supradictis *num.* 417. peti panem etiam corporalem, vt ait etiam Chrysost. Consonat etiam illud Genesis 28. *Si fuerit Dominus mecum, & custodierit me in via, per quam ego ambulabo, & dederit mihi panem ad vescendum, & vestimentum ad induendum, reuersusque fuero prosperè ad domum patris mei, erit mihi Dominus in Deum*: vbi petitio moderata talium bonorum non solùm absoluta est; sed etiam voto confirmata.

Hoc

Hoc sentit August. *Epist.121. ad Probam cap. 6. & sequentibus.* Cum enim dixisset: *Si optant sibi, ac suis sufficientiam rerum necessariarum, &c.* subiungit: *Hanc ergo sufficientiam non appeti propter seipsam, sed propter salutem corporis, & congruentem habitum personæ hominis, quo habitu non sit inconueniens eis, cum quibus honestè, & officiosè viuendum est.* Additque sequentia verba, quæ hanc, & præcedentem conclusionem confirmant. *In his itaque omnibus incolumitas hominis, & amicitia propter seipsas appetuntur; sufficientia verò rerum necessariarum non propter seipsam; sed propter duo superiora quæri solet, cùm decenter quæritur.* 432. *Augustinus docet.*

Hoc confirmat vsus Ecclesiæ; nam in litaniis, & collectis sæpe postulat temporalia bona, vt pluuiam, vel serenitatem, nulla adiecta conditione, vt dixi *numero præcedenti.* Id testantur D. Thom. 2. 2. *quæst.* 83. *art.* 6. & Alexander Alensis 4. *part. quæst.* 26. *art.* 3. §. 1. *Confirmat vsus Ecclesia.*

§. V.

Ratio ex his verbis facilè confici potest: quia eo modo, quo petitur aliquid propter se, potest etiam peti medium necessarium ad illud obtinendum. Si enim potest absolutè peti sanitas, vt finis proximus, idest vt finis sub fine, etiam possunt absolutè peti bona temporalia, vt media necessaria ad talem finem consequendum. Item illa petitio iam habet finem honestum; vnde licèt materia ex se sit indifferens; honestatur tamen ex fine; & eo ipso, quòd cum dicta moderatione petitur, tollitur morale periculum, quod in abundantia harum rerum temporalium esse solet; ergo ex omni capite honesta est talis oratio. Est autem talis oratio absoluta eo modo, quo dictum est de præcedenti, semper tamen habet intrinsecè subintellectam limitationem illam, vt hæc ipsa quantumvis moderata sufficientia non desideretur cum discrimine virtutis: seu si futura sit occasio alicuius peccati. Quæ limitatio in omni honesto amore creaturæ includitur, quatenus non amatur super omnia, neque vt vltimus finis, nec sine fine honesto. 433. *Ratio dictat.*

§. VI.

Dico quartò. Hæc bona indifferentia diuitiarum, honorum, & huiusmodi non sunt absolutè petenda, quando cum excessu aliquo, vel abundantia, aut sine moderata limitatione petuntur. Hanc veritatem docet Suarez *cap. eodem num.* 12. Ratio est: quia in primis, vt hæc bona honestè petantur necesse est, vt non propter se, sed propter honestum finem petantur; vix autem possunt ita peti, nisi petantur cum moderatione, & limitatione accommodata honesto fini; & tunc iam petentur modo explicato in fine præcedentis numeri; nam illa moderatio, & sufficientia non potest esse vna in omnibus; sed pro ratione status, vel finis conuenientis homini iuxta conditionem suam. 434. *Bona indifferentia sine moderata limitatione non sunt moderatè petenda.*

QVÆSTIO III.

An postulare à Deo peculiarem protectionem, & curam in præstando nobis hæc bona, sit tentare ipsum.

435. *Petere à Deo singulare auxilium in omnibus rebus nostris, est supernaturalem eius prouidentiam recognoscere.*

RESPONDEO cum Suarez *tom.2. de Relig. lib.1. de Orat.c.18.n.8.* non esse tentare Deum, vel eius potentiam; sed supernaturalem eius prouidentiam recognoscere. Eò vel maxime quòd non absolutè petimus extraordinarias illas actionas diuinæ prouidentiæ; sed solùm quatenus ad effectum consequendum sunt necessariæ. Sæpe enim effectus à nobis desideratus, ac postulatus eueniet per communem cursum causarum naturalium; & tunc satis exaudit Deus orationem pro tali effectu si cum huiusmodi causis concurrat, & non permittat per actionem dæmonum impediri, provt interdum potest; quod etiam nos postulamus, quando hæc bona petimus.

Licitum est, etiamsi ad impetrationem miraculum requiratur.

Denique, quoniam interdum fieri potest, vt ad obtinendum bonum postulatum, v.g. corporis ægrotantis sanitatem, neque ordinaria, neque extraordinaria naturalis prouidentia sufficiat; sed miraculosa necessaria sit; nullum est inconueniens, quòd ad hoc totum extendatur orantis intentio, & petitio: quia hoc non est tentare Deum: nam non petitur simpliciter miraculum; sed sub conditione, si fuerit necessarium, & supposita conuenientia beneficij postulati, & hoc modo credendum est orasse Ezechiam, quando salutem postulauit, & obtinuit; & in Scriptura inueniuntur plures orationes similes; & orationes Ecclesiæ pro huiusmodi bonis temporalibus, præsertim generalibus ita possunt conuenienter intelligi. Sic etiam solent fideles petere salutem, vel similia bona in locis piis, in quibus solet Deus ea miracula operari in Christi honorem, vel in B. Virginis, vel alicuius Sancti per eius intercessionem; & interdum impetrant ea miraculoso modo iuxta rationẽ fidei suæ: vel provt eis expedit, aut communi Ecclesiæ bono. Ita ergo satis constat, quomodo hæc bona (licèt aliàs naturalia sint) per orationem conuenienter petantur.

Isaiæ 38. & 4.Reg.c.20.

QVÆSTIO IV.

An temporalia mala in oratione peti possint.

436. *Non est intrinsecè malum, petere mala pœnæ sibi, vel alteri.*

RESPONDEO breuiter, non esse intrinsecè malum, petere huiusmodi mala vel sibi, vel aliis. Hoc constat ex vsu Scripturæ, & Sanctorum. Paulus enim Philipp. 1. aiebat: *Cupio dissolui, & esse cum Christo.* Dauid Ps. 25. *Proba me Domine, & tenta me, vre renes meos, & cor meum.* Vbi Augustin. *Adhibe medicinale purgatorium, quasi ignem delectationibus, & cogitationibus meis.* & Hieron. *Proba me Domine in tentationibus, & tenta me, ne aliquid in me delicti remaneat.* Vnde Augustinus *serm. 30. de Sanctis* ponderans illud, *Vre renes meos, & cor meum*, ait: *Ad comprobandam deuotionem suam animum sibi ignem postulat* (scilicet renum, & cordis) *vt luctamine habito, ostendat,*

ostendat, in se plus posse amorem Christi, quàm pœnam tyranni. Ratio verò est: quia huiusmodi mala non sunt simpliciter mala, sed secundùm quid; vnde respectu boni honesti, vel mali turpis illi contrarij, sunt indifferentia; erúntque simpliciter bona, si honesta ratione, & propter finem simpliciter bonum petantur; ergo ex tali intentione licitè etiam peti possunt; ergo petitio talium malorum non est per se, & intrinsecè mala. *Licitè peti possunt propter finem simpliciter bonum.*

437. Quamvis autem hic modus orationis, quo quis sibi mala temporalia petit licitus sit; non est omninò tamen consulendus: quia non omnes apti sunt; vel idonei ad hoc genus probationis; & interdum esse posset præsumptio illam appetere, aut postulare sibi, & maximè si quis peteret, se à dæmone possideri; cum dæmon hominem, quem possidet, ad multa inducat mala, vt blasphemias, ad actus inhonestos, ad præcipitia: impediat multa bona; ac multis domesticos obsessi afficiat perturbationibus, & afflictionibus. Vnde melius est, Paulum regulariter imitari, qui cum stimulo carnis affligeretur, & ignoraret, quid sibi magis profuturum esset, *ter Dominum rogauit, vt auferretur ab eo*; non enim nos Paulo perfectiores sumus, vt petamus per afflictiones à Domino tentari; vel per obsessiones, ac possessiones à dæmone probari; sed in dubio potiùs de nostra fragilitate, & imbecillitate timere debemus: Ita etiam admonet Suarez, *lib. eod. cap. 19. num. 2. sub fine.* *Hic modus tamen non est faciliter consulendus.*

QVÆSTIO V.

An liceat in oratione petere, vt malum pœnæ proximo eueniat.

438. DICO primò. Si proximus iam sit defunctus, & damnatus, licitum est illi imprecari vindictam æternam iuxta illud Psalm. 57. *Lætabitur iustus, cùm viderit vindictam.* Si autem proximus iam sit defunctus, & nobis non constet ipsum esse damnatum, imprecari illi damnationem æternam desiderando, vt damnatus sit, & de illo sumatur æterna vindicta, manifestum odium esset: quia illud per se non est necessarium ad iustitiam Dei; vnde solùm postulatur in summum malum proximi: Ita docet Alexander Alens. 4. *par. q.* 93. *art.* 2. Thom. 2.2. *q.* 83. *art.* 7. D. Bonau. Ricard. Sot. *in* 4. *dist.* 45. *&* 46. Medina *hac quæst.* Suarez *cap. eod. num.* 3. Ioseph Angles, *in* 4. *tract. de Orat q.* 9. *diffic.* 2. *Quando sit licitum, mortuo malum imprecari, & quando non.*

§. I.

439. DIco secundò. Si proximus sit viator, nũquam licet illi imprecari vindictam, quæ inuoluet damnationem æternam, etiã sub titulo diuinæ iustitiæ: quia de nullo viatore desperandum est, & Deus potest aliã vindictam sumere de peccatore, per quam suæ iustitiæ satisfaciat, & misericordiam habeat adiunctam; quam vindictam sumit, mediante pænitentia; & hanc Deus ipse (quantùm ex se est) magis exoptat; Et ideò imprecari illi, quandiù est in via, vindictam æternam, est peccatum contra proximi charitatem; vt testatur B. Greg. *lib. 2. moral.* dicens: *Homo peccato subiacet,* *Numquam licet imprecari Viatori damnationem æternam.*

qui hoc petit à Deo fieri, quod omninò facere non potest; vel si potest, minimè decet. Idem docent DD. supra relati.

§. II.

440. *Catholicum est, orando, petere aliquod malum proximo ob maius bonũ.*

DIco tertiò. Integrum, & catholicum est, orando petere aliquod malum proximo, quando illud petitur propter aliud bonum, quod iustè, & secundùm ordinem charitatis præfertur illi malo, puta ad vtilitatem peccatorum, vt conuertantur, & non pereant: nam eo ipso non agitur contra charitatem; sed secundùm illam; nec petitur malum, vt malum; sed vt bonum, non qualecunque; sed præferendum tali malo.

Hanc conclusionem probant innumera sacræ Scripturæ testimonia. Ps. 82. *Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine*: & passim Prophetæ hoc petebant, vt corrigerentur, & conuerterentur peccatores; quod est opus misericordiæ; & hæc quoque mala sæpissime populo nunciabant, non imprecando, sed prædicando; non optando, sed prophetando, & D. August. *in quadam homilia de martyribus* dicit: *Vltus sum eos, &c. quomodo me vindicaui? occidendo in eis errorem, suscitando fidem.*

§. III.

441. *Licitum est, petere à Deo, vt damna temporalia, & mortem ipsam immittat homini pernicioso Reipublicæ, aut publico Ecclesiæ hosti.*

DIco quartò. Licitum est, à Deo petere, vt mittat mala, & damna temporalia, & mortem ipsam homini pernicioso Reipublicæ, aut publico hosti Ecclesiæ; vt Turcæ, Hæresiarchæ, Mago, Malefico, Sagæ, & similibus, præferendo commune bonum, nempe tranquillitatem Reipublicæ, honorem Dei, & Ecclesiæ priuato incommodo: vel postponendo corporale detrimentum spirituali: In huiusmodi autem oratione semper inuoluitur conditio, *si aliter vitari non potest malum*; quod interdum supponitur tanquam moraliter certum ex pertinacia, vel obcæcatione talis personæ.

Hoc testantur diuinæ Scripturæ Psalm. 54. *Veniat mors super illos, & descendant in infernum viuentes*, & subdit infra: *Exaudiet Deus, & humiliabit illos, qui est ante sæcula*, & Psalm. 58. *Intende ad visitandas omnes gentes, non miserearis omnibus, qui operantur iniquitatem.* Et interdum effectu ipso Deus talem orationem confirmabat, vt 4. Reg. 1. dixit Elias, *si homo Dei sum, descendat ignis de cælo, & deuoret te, & quinquaginta tuos*, quod semel & iterum factum est. Ita docent præallegati Doctores, *num.* 438.

§. IV.

442. *Quatuor modis possunt intelligi huiusmodi imprecationes.*

HÆc & similia loca interpretantur Patres vno ex quatuor modis, quos attigit D. Thom. 2. 2. *q.* 83. *art.* 8. *ad primum, & secundum* ex Augustino, *lib.* 1. *de serm. Dom. in monte, & lib.* 2. *de Quæst. Euangel. c.* 45. quos etiam attigit Alexander Alens. 4. *par. q.* 93. *ar.* 2.

Primus est, quòd sæpe sub forma precationis prophetiam proferunt; norunt enim illam esse voluntatem Dei, & definitam sententiam, quam pronunciant.

Secundus,

Secundus, quòd imprecantur malum, non homini, sed peccato; & perseuerantibus in illo petunt vindictam, conformando voluntatem suam iustitiæ diuinæ: vel sub ea conditione, si perseuerent: vel quia præsciunt conditionem esse implendam.

Tertius, quia optant, vt per temporalia mala peccatores corrigantur.

Quartus (& ferè in idem redit) quia optant per eadem mala destrui regnum peccati.

Addi præterea potest ex Hieronymo, *Epist. 151. ad Algasiam q. 5. in veteri Testamento*, terruisse Deum homines rigore iustitiæ; & ideò etiam voluisse per Prophetas suos, ac Prædicatores interdum visibiliter ostendere vindictam suam, vt in facto Eliæ supra relato. 443.

Denique addi potest sæpe intelligi illas orationes modo iam dicto, quo ordinariè fieri possunt, scilicet ad emendationem ipsorum peccatorum; vel ad commune bonum, & pacem Reipublicæ.

QVÆSTIO VI.

An omnium prædictorum bonorum, vel malorum petitiones infallibilem habeant impetrationem ex vi diuinæ promissionis.

HÆc est Quæstio principaliter intenta ad explicandam primam conditionem ad impetrationem infallibilem requisitam; quæ cum non possit vnico verbo explicari, sequentibus dictis, seu assertionibus enodabitur. 444.

Petitio bonorum spiritualium habet infallibilem impetrationem.

Dico ergo primò, Oratio, seu petitio bonorum spiritualium habet infallibilem promissionem, & impetrationem: Id docet Ioannes primæ suæ can. c. 5. *Hæc est fiducia*, inquit, *quam habemus ad eum: quia quodcunque petierimus secundùm voluntatem eius, audit nos*: sed bona spiritualia, vt beatitudo, & gratia, & virtutes, & dona, quæ necessaria sunt ad salutem, sunt secundùm voluntatem Dei, vt ait Paulus 1. Thessal. 4. *Hæc est voluntas Dei sanctificatio vestra*; & constat supra ex petitionibus orationis dominicalis, *& num.* 421. *& sequentibus*, ergo dictorum bonorum petitio infallibilem habet promissionem, & consequenter infallibilem habet impetrationem; cum Deus mentiri non possit; vt latè probauimus suprà, *n.* 406. *& sequentibus*, suppositis aliis conditionibus ad impetrationem infallibilem requisitis.

§. I.

Petitio bonorum temporalium, si vtilia sint ad salutem, habet infallibilem promissionem.

DIco secundò. Petitio bonorum temporalium, (si vtilia sint ad salutem) promissionem habet infallibilem: Constat ex generalitate verborum Christi. Ioan. 14. 15. & 16. *Quicquid petieritis Patrem, in nomine meo, dabit vobis.* Hoc suadere possumus argumento Augustini: quia quod est vtile ad salutem, aliquid est, & magni momenti, ac ponderis apud Deum; & quantum est ex se, petitur in nomine Saluatoris; ergo comprehenditur sub illa promissione: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo,* 445.

dabit vobis. Et vt vtar verbis ipsius Augustini in Ioannem c.15.*Hoc petimus,* inquit, *in nomine Saluatoris, quod pertinet ad rationem salutis,* & c. 14. in illa verba: *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam,* ait; *In nomine meo, quod est Christus Iesus, Christus Regem, Iesus Saluatorem significat; ac per hoc quodcumque petimus aduersus vtilitatem salutis, non petimus in nomine Saluatoris.* Item 1. Ioan. cap.5. dicitur: *Quodcumque petierimus, secundùm voluntatem eius, audit nos.* Circa quem locum aduerto, dupliciter posse construi illa verba: primò coniungendo determinationem illam *secundùm voluntatem eius,* cum verbis præcedentibus. Et sic constat, promissionem limitari solum ad ea, quæ sunt secundùm voluntatem Dei; & ita legit D. Thomas. Alio verò modo potest disiungi illa determinatio à verbis præcedentibus, & coniungi sequentibus (prout fit in noua editione vulgata) & ita videtur promissio magis vniuersalis. Vtroque autem modo probatur id, quod intendimus; quia cùm petimus aliquid vtile ad salutem, petimus secundùm voluntatem eius; ergo exaudimur.

§. II.

446. *Vtile est ad salutē, quod actu est causa alicuius boni, nec occasio est peccati; nec impedit maius bonum.*

CVm autem dicimus: id, quod petitur, debere esse vtile ad salutem; non intelligimus solùm de vtilitate, quam potest res ex se habere, puta de sanitate, quæ etiam in peccatore potest vtilis esse ad salutem, si conuertatur ad Deum, & pæniteat; sed quam de facto habitura est, puta quia illa persona, cui sanitas est communicanda, bona opera actualiter, & de facto præstitura est. Multa enim possunt esse secundùm se vtilia, quæ nouit Deus futura esse noxia postulanti; & hoc satis est, vt misericorditer non dentur; ac proinde vt oratio ex ea parte non sit infallibilis, nec sub promissione comprehendatur; vt constat ex oratione Pauli 2. ad Corinth. 12. Et ita notarunt Augustinus, *tract.* 32.73.& 81. *in Ioannem;* & Chrysostomus *hom.* 30. *in Genes.* Dicetur autem id, quod petitur futurum esse noxium, non solùm si futurum sit occasio alicuius peccati; sed etiam si impediturum sit profectum salutis: quia tunc non solùm vtile non est ad salutem, vt constat; sed etiam est aliquo modo nociuum: Ita Suarez, *tom.* 2. *de Relig. lib.* 1 *de oratione cap.* 23. *num.* 7.

§. III.

447. *Bona temporalia licèt per se non conferant ad salutem, aliquando habent impetrationem infallibilem. Et quando.*

DIco tertiò. Petitio alicuius boni honesti (quod tamen per se non est conferens ad salutem: neque etiam illam impediens, aut profectum eius; vt sunt bona temporalia necessaria ad conseruationem vitæ, euasio periculorum, & alia huiusmodi, de quibus suprà, *in quarta, & vltima petitione orationis Dominicalis*) habet certam impetrationem, si adsint tres aliæ conditiones ad impetrationem infallibilem requisitæ. Probatur ex verbis ipsius Augustini *in illis tractatibus in Ioannem,* quos supra citauimus: Ibi enim numquam dicit, eum non petere in nomine Christi, qui non petit necessaria, aut vtilia ad salutem æternam; sed eum, qui petit huic saluti contraria: *Non petitur,* ait, *in nomine Saluatoris quicquid petitur contra rationem*

nem salutis. Nam si quod petitur, bonum est, & honestum, & non est contrarium saluti: quia non impedit salutem, nec eius profectum, aut maius bonum, licèt tantùm petatur propter commoditatem naturæ, & non propter salutem animæ; nihilominus eo ipso, quòd petitur ex vera fide, & Religione (quod est secunda conditio ad impetrationem infallibilem requisita) quantum est de se potest esse aptum ad salutem; & potest in nomine Saluatoris postulari: Nam gratia fidei, qua petitur, illud pertinet ad rationem salutis.

§. IV.

AMpliùs probatur: Nam in primis quicquid ipse Christus in oratione sua petere docuit, potest propter ipsum, seu in nomine eius postulari; sed ipse docuit petere etiam subsidium temporale dicens: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*: maior est clara: quia in ea oratione manifestauit suam voluntatem ita esse: minor constat ex dictis supra in illis petitionibus, & probatur à Diuo Basilio *in Constitutionibus Monasticis cap. 1.* ergo, &c. 448. *Constat ex oratione dominic.*

Item eo ipso, quòd aliquid petitur sub vera ratione boni honesti, vel in ordine ad illud, etiamsi ab eo petente non referatur in altiorem finem, ex se est aptum referri; & potest esse medium, vel instrumentum, aut occasio spiritualis fructus, vt puta ex sanitate accepta locus sumatur Deo gratias agendi, ac nomen eius laudandi, & glorificandi, sicut ipsamet Ecclesia in ea Collecta pro infirmis tali modo rogat, nempe, *vt reddita sibi sanitate, gratiarum tibi in Ecclesia tua referant actiones*: & ex parte Dei semper datur propter hanc finem; ergo iusta ratione potest propter Christum, seu per merita ipsius postulari. Accedit, quòd talis oratio ex vi motiui includit (vt supra dicebamus *n.* 433.) virtualem conditionem, *vt, si illud, quod petitur, sit nociturum saluti, nobis non concedatur: quia hoc magis expedit nobis.* Et qui prudenter petit, semper intendit obtinere id, quod petit, quatenus sibi magis expedit; ergo hoc satis est, vt talis petitio per Christum, seu in nomine Saluatoris fiat. Tandem quicquid petimus ex vera fide, petimus fundari in promissione eiusdem Christi; ergo totum id possumus postulare propter Christum, seu in nomine Christi. *Docet vsus Ecclesiæ.*

§. V.

QVare existimo cum Suarez *lib. eod. c. 18. n. 11.* Christum nobis meruisse bona honesta, etiamsi naturalis ordinis videantur. Et quamvis à nobis, quando illa recipimus, vel appetimus, in altiorem finem non referantur, semper de se conferunt ad illum finem, & à Deo sub ea ratione conferuntur. Et hoc etiam confirmat vsus Ecclesiæ; nam semper per Christum petit; (etiamsi interdum temporalia petat, non facta expressa mentione spiritualium bonorum: vt in multis Collectis contra persecutores Ecclesiæ, vel contra pestem animalium, & vt in aliis videre licet. Et in quadam oratione pro quacumque necessitate hac vtitur orandi forma: *Deus refugium nostrum, & virtus adesto piis Ecclesiæ tuæ precibus, auctor* 449. *Christus nobis meruit omnia bona honesta. Et qua.*

ipse

ipse pietatis, & præsta, vt quod fideliter petimus, efficaciter consequamur, per Christum Dominum nostrum. Hæc autem orandi forma locum habet in omni honesta, & Religiosa oratione; am si ex Religione est, profectò pia est, & salutaris; & si ex fide est, fideliter in ea petimus; ergo quicquid per eam sic petimus, possumus per Christum petere, vt efficaciter consequamur. Dicendum ergo censeo, ex bono honesto sic accepto, & tali modo petito non reddi orationem, seu petitionem inefficacem, neque excludi à promissione diuina si alias habeat conditiones.

§. VI.

450. *Petitio rei indifferentis non relata ad honestatem non habet impetrationem infallibilē.*

DIco quartò. Petitio rei indifferentis, idest nec turpis, neque honestæ, nec relatæ ad honestatem; sed solùm iucunditatem, vel humanam vtilitatem, quam habet (nulla existente vera necessitate talis rei) sine dubio promissionem non habet infallibilem. Ratio est: quia secundùm probabiliorem sententiam bona non est, neque honesta: quia ex vi rei postulatæ non habet honestatem: cum supponatur illam indifferentem esse; neque etiam ex fine; quia supponimus non referri eandem rem indifferentem in finem honestum; ergo nullo ex capite bona est; indifferens autem in indiuiduo esse non potest; vt docet Suarez *lib. eod. cap. 23. num. 5.* ex probabiliori Diui Thomæ sententia; ergo peccaminosa est, ac proinde indigna, vt exaudiatur, nedum vt infallibilis impetrationis promissionem habeat.

451. Nec talis petitio dici potest pertinere ad diuinum cultum: quia continet petitionem rei indecentis à Deo. Nam illa petitio proficiscitur ex desiderio, & postulat à Deo, vt illud impleat. Desiderium autem habendi rem indifferentem propter seipsam, & sine intuitu honestatis, est turpe desiderium; & ideò petere à Deo, vt illud desiderium impleat, turpe etiam est; qua de causa non potest ad Dei cultum pertinere. Fallitur ergo, si quis dicat, se ita petere propter cultum Dei; (non enim petit nisi propter concupiscentiam suam, vt illi satisfaciat:) vel etiamsi aliquo modo cultum intendat, practicè errat: quia vtitur medio, seu materia improportionata ad cultum, & ita non verum, sed fictum, & apparentem cultum intendit.

§. VII.

452. *Qui petit à Deo aliquam rem malam mortaliter peccat.*

DIco quintò. Qui aliquam rem malam petit, non solùm non meretur à Deo exaudiri; sed mortaliter peccat, iuxta id, quod ait Dauid Psalm. 108. *Oratio eius fiet in peccatum.* Ratio est: quia rem omninò indignam, & indecentissimam à Deo petit, nimirũ, vt ipse auctor peccati fiat. Quapropter licèt id, quod petitur, de se non sit mortale peccatum, sed veniale tantùm; nihilominùs illud petere à Deo, mortale est peccatum: quia in hac materia respectu Dei non potest dari materia leuis; sed tota est grauis. Ergò talis oratio non solùm inefficax est; sed etiam valdè nociua: vel vt aliqui loquuntur) non tantùm mortua, sed mortifera: Ita docet Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. de Orat. cap. 23. num. 4.*

Eodem

Eodem modo dico, petere hæc bona temporalia (quæcumque sint) propter se, vltimum finem in eis constituendo, peccatum est mortale. Hoc per se notum est: tum quia affectus ad temporale bonum, & ad vltimum finem relatus, est peccatum mortale contrarium dilectioni diuinæ super omnia: tum etiam quia à Deo complementum huius desiderij, seu affectus petere, speciale peccatum est contra Religionem: quia est à Deo praui desiderij complementum postulare. Si quis autem attendat, hæc assertio locum habet in omnibus bonis creatis: quia in nullo eorum, cuiuscumque ordinis sit, licèt vltimum finem constituere. 453. *Petere bona tẽporalia, vt vltimum finem, est peccatum mortale.*

Conditio secunda ad impetrationem infallibilem requisita.

SEcunda conditio, quæ orationi ad impetrandum infallibiliter, quod petitur, est necessaria, est ex fide Theologica, ac spe, seu fiducia, ac confidentia in Deum petere, de quibus latissimè suprà *à numero 166. inclusiuè vsque ad numerum 245. exclusiuè.* Necesse est enim, vt oratio ex fide procedat, & ex spe, vt per eam, id quod postulatur, infallibiliter obtineatur. Hanc conditionem docuit Christus Dominus Matthæi 21. dicens: *Omnia quæcumque petieritis in oratione credentes, accipietis.* Et præmiserat: *Si habueritis fidem, & non hæsitaueritis, &c.* Et Iacobus cap. 1. *Postulet in fide nihil hæsitans:* & Paulus Roman. 10. ait: *Quomodo inuocabunt, in quem non crediderunt?* & Ephes. 3. inquit: *In quo habemus fiduciam, & accessum in confidentia per fidem eius.* Nam orationis promissio per se primò ad assecutionem Beatitudinis ordinatur iuxta illud Matthæi 6. *Quærite primùm regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis.* Fides autem principium, & fundamentum salutis est; & ideò promissio non fit orationi, nisi ex fide procedat. 454. *Petitio, vt impetret, infallibiliter, debet esse ex fide Theologica, ac confidentia inhæsitante.*

Quare sicut Exorcistæ, vt tutò, & efficaciter ab hominibus obsessis, & è rebus ad homines spectantibus dæmones expellere, eorúmque opera malefica destruere valeat, necessaria est fides Theologica, ac fiducia, seu confidentia in Deum, quatenus actus spei ab actibus fidei excitantur; vt docuimus supra *n.190. & 191.* Ita ægroto obsesso, vel maleficiato, aut in quacumque necessitate constituto, aut quodcumque beneficium salutare postulanti primò necessaria est fides Theologica, qua Deum posse, scire, ac velle sibi concedere, quod fuerit expediens, ac salutare, credat; secundò necessaria est fiducia, seu confidentia certa, & inhæsitans, qua speret, Deum ratione suæ infinitæ bonitatis id, quod salutare petitur, concedere velle, & ratione suæ veritatis, & fidelitatis inuariabilis iuxta suas promissiones illud largiturum. 455. *Obsesso, & ægroto, vt sanitatem impetret, necessaria est fides, ac fiducia in Deum.*

§. I.

VNde aliud est aliquid à Deo ratione eius bonitatis, & clementiæ impetrare; aliud ex vi diuinæ promissionis. Nam primo modo ob quandam congruentiam, quam habet oratio cum diuina bonitate, & clementia obtinetur; Consentaneum enim est diuinæ bonitati, ac liberalitati 456. *Aliud est impetrare à Deo ratione eius bonitatis: aliud ex vi promissionis diuinæ.*

eius, qui rogatur, moueri ad dandum solùm, quia rogatur: vt eruditè docet Suarez *tom.2. de Religione lib.1. de Oratione cap.23. num.1.* Non tamen ex sola petitione iudicari potest, aut credi, Deum certò, & infallibiliter id, quod petimus effecturum. Alio modo obtinetur, quatenus nos non solùm Deum Omnipotentem, Sapientissimum, ac Summum Bonum; sed veracissimum, ac fidelissimum in suis promissionibus esse credimus; ideóque ratione suæ promissionis certò, & infallibiliter largiturum id, quod petitur. Sic impetratio ex vi promissionis supra orationem, ac impetrationem, quæ fit ratione diuinæ bonitatis, addit actum fidei, quo quis inhæsitanter diuinis promissionibus credit, de quibus latissimè supra *à num.* 192. *inclusiuè vsque ad num.*245. *exclusiuè, & num.*405. *& sequentibus.*

§. II.

457. *Ad impetrandum infallibiliter, petitio debet fieri non tantùm ratione bonitatis, sed ratione promissionis diuinæ.*

HInc colligitur, si quis aliquid à Deo infallibiliter obtinere desiderat, sibi studendum in oratione esse, non tantùm primam seruare conditionem ad impetrationem infallibilem requisitam, nempe vt res, quam petit, bona, & honesta sit, scilicet salutaris animæ, vel corpori; sed secundam etiam, videlicet fidem possidere, qua firmiter credat Deum non tantùm posse dare, quod petitur, & esse bonum, ac misericordem ad dandum (si nobis expediat, & ex parte nostra non sit impedimentum;) sed ratione suæ promissionis infallibiliter daturum id, quod petitur. Et qui sic credit, ac sine vlla hæsitatione confidit, vtique infallibiliter id, quod petit, vel aliud maius bonum obtinebit.

458. *Monitum vtillimum pro Missionariis Apostolicis.*

Vnde hîc vnicum tradam monitum pro iis, qui inter Infideles ad prædicandum Christi Euangelium auctoritate missi Apostolica extraneæ linguæ vsum non callent: si post adhibitam diligentiam vt nouam linguam discant, illam non possideant: ac denuò homines eis occurrant, quorum idiomatis ignari sint, ac necessitas vrgeat eorum sermonem capescendi, vt in Christi fide eos instruant; vel peccatorum eorum confessionem audiant, nec eis ob idiomatis ignorantiam Christi doctrinam explicare, ac veritatem Christianæ Religionis suadere valeant; tunc ad orationem confugiant; ac diuinæ promissionis meminerint, qua credentibus Christus promittit, quòd nouis loquentur linguis, Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient: linguis loquentur nouis:* & S. Gregorij Thaumaturgi exemplo Deum de promissione sua admoneant; necessitatem animas ad ouile ipsius reducendi exponant; dicántque ei, vt iuxta petentis fidem agat, ita vt sibi ipsis nouæ linguæ donum concedat, quo veritatem possint patefacere euangelicam: vel ipsis pœnitentibus, & audientibus donum nouam linguam intelligendi impertiatur. Si enim firma, & inhæsitanti fide hoc petierint, infallibiliter vtique obtinebunt: nam *fidelis est Dominus*, ait Propheta Ps. 144. *in omnibus verbis suis:* nec fallere, aut mentiri potest. Hoc adimpletum vidimus in Apostolis, qui *loquebantur variis linguis magnalia Dei.* Act. 2. Hoc in D. Antonio à Padua Romæ concionante coram Summo Pontifice factum est cunctis audientibus eum in lingua sua, Græcis, Gallis,

Gallis, Hispanis, Germanis, Theutonibus, Britannis, Heluetiis, & aliis, vt habetur, *par. 1. Chronic. Fratrum Minor. lib. 5. cap. 21.* Quod potuit iste, & quicumque alius poterit, si opportunitas exegerit, ac diuinæ promissioni sine hæsitatione crediderit: *Qui enim non hæsitauerit, sed crediderit*, ait ipsemet Christus Mar. 11. *quodcúmque dixerit, fiat, fiat ei. Irretractabilis namque est*, ait Cassianus Collat. 19. c. 32. *Domini nostri sententia: Quæcunque orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient vobis.*

Conditio tertia ad impetrationem infallibilem requisita.

TErtia conditio orationi necessaria ad id, quod postulatur, infallibiliter obtinendum, est perseuerantia in orando, & id, quod desideratur, postulando. 459. ***Perseuerantia in oratione ad infallibiliter impetrandum est necessaria. Probatur ex doctrina Christi.***

Hæc conditio in Scriptura diuina multum commendata est, & repetita, & ad explicandum non facilis; difficilior verò ad exequendum. Hanc nobis explicuit Christus Dominus duabus illis parabolis, quarum altera de illo est, qui tres panes ab amico teste Luca 11. postulauit. Altera de vidua, quæ à iudice vindictam petiit, & per importunam perseuerantiam impetrauit. Lucæ 18. Primi petitionem ob indefessam perseuerantiam, importunitatem seu improbitatem Christus nominauit dicens; *Amen amen dico vobis: si ille perseuerauerit pulsans, & si non dabitur illi, eò quòd amicus eius sit; propter improbitatem*, idest importunitatem, *tamen eius, surget, & dabit illi quotquot habet necessarios.* Ad quam perseuerantiam nos adhortans Abbas Isaac apud Cassianum Collat. 9. cap. 34. *Per hanc solam*, ait, *si non pro amicitiarum merito, atque virtutum, interpellationis assiduitate daturum se Dominus quicquid oratus fuerit, repromittit. Et idcircò absque hæsitationis infidelitate præcibus insistendum est, obtenturósque nos earum iugitate cuncta, quæ secundùm Deum poposcerimus, minimè est dubitandum.* Et paulò infra subdit. *Si nulla alia exauditionis causa adsit, saltem animæ importunitatis instantia non deficiat; quæ absque vel meriti, vel laboris difficultate in cuiuscumque volentis sita est potestate.* Lucæ 11. v. 18.

§. I.

HAnc pari modo perseuerantiam probat per constantem orationem illius viduæ dicens: *Iudex erat in Ciuitate, qui Deum non timebat, & hominem non reuerebatur. Sed & vidua in eadem ciuitate, quæ assiduis precibus vindicari cupiebat ab aduersario.* At Iudex longissimam moram interponebat improbus cunctator. Demum tam constante illius viduæ importunitate deuictus controuersiam diiudicauit. *En robustam prorsus, & contumacem spem*, ait Drexelius de Conformat. voluntat. lib. 5. cap. 2. §. 2. *quæ viduæ illi assiduè hoc instillabat: hodie tibi ius dicetur: vbi spes hodierna decollasset, crastina monebat: Cras fiet, aut perendie hac hebdomada, hoc mense, hoc certè anno sententia dicetur. Vicit demum perseuerans fiducia, quam Christus in argumentum trahit hoc modo: Si tantarum est virium oratio apud improbissimum quemque; quantarum erit apud ipsam misericordiam?* Ita etiam 460. Lucæ 18.

ponderauit Basilius *in Constitutionibus Monasticis c.2.& in Regulis breuioribus in centesima sexagesima prima*, & D.Cyrillus, quem D.Thomas refert *in Catena* Lucæ 8. Atque in hoc sensu dixit Christus in cap. 18. Lucæ: *Oportet semper orare, & non deficere*, idest à petitione, etiamsi non statim concedatur, nunquam desistere; sed instanter iteratis vicibus petere, vt ex Augustino colligitur, *lib. Quæst. Euang. cap.* 45. *serm.* 36. *de verbis Domini.* Quod etiam Cassiodorus, *lib.* 5. *c.* 24. ac D. Gregorius *in Psal.* 129. testantur dicentes: *Christum velle suos oratores omnimodè importunos. Deum velle cogi, & quadam importunitate vinci.*

§. II.

461. *Ratio sumitur ex diuina Prouidentia.*

HVius autem conditionis ratio ex diuinæ prouidentiæ ordine colligi potest: nam sæpiùs expedit Deum non statim, quæ petuntur concedere, vel quia, qui petit, ad postulata recipienda dispositionem non habet; sed paulatim acquiret. (Quod sæpiùs euenisse experientia probaui pluribus in Ægrotis, & Obsessis, quorum Deus preces non statim; sed non nisi post longam orationem eorum exaudiuit:) Vel quia tunc quod petit illi vtile, minime est; erit autem postea: *Quicquid enim oremus*, ait Paulus, *sicut oportet, nescimus, nisi ipse*, addit Glossa in 1. Ioannis c. 5. vers. 14. *suam ostendat voluntatem, qui meliùs, quàm nos ipsi nostram intelligit voluntatem*: Vel differt, vt res postulata in maiori habeatur æstimatione, & desiderium eius crescat: Vel denique vt fides exerceatur; nam si statim, quicquid postulatur, daretur, potiùs experientia quædam esset, quàm fides; vt ait Suarez, *tom.* 2. *de Religione lib.* 1. *de Oratione, cap.* 26. *numero* 1.

Rom. 8. v. 26.

462. *Testantur Patres.*

Hæc ferè complexus est Augustinus serm. 5. de verbis Domini dicens: *Cùm aliquando tardiùs dat, commendat dona, non negat. Diu desiderata dulciùs obtinentur, citò autem data vilescunt. Petendo, & quærendo crescis, vt capias. Seruat tibi Deus, quod non vult citò dare, vt & tu discas magna magnè desiderare.* Alia apud ipsum videri possunt, *tract.* 73. 81. & 102. *in Ioannem.* Optimè Chrysostomus homil. 30. in Genesim sic inquit, *An non potest præstare Deus priùs quàm petamus? verùm propter hoc differt, & expectat, vt occasionem accipiat, qua iustè nos cura dignos faciat.* Et infrà: *Et relinquendum hoc est omnium Conditori; magis enim scit, quid nobis prosit, quàm ipsi nos. Ipse nouit quomodo salus nostra paranda. Nostrum ergo sit opus, continuis insistere precibus, & non ægrè ferre, si differatur, quod petimus, sed longanimes esse. Neque enim renuens preces nostras differt; sed hac arte sedulos nos efficiens ad semetipsum attrahere vult.* Sic etiam S. Nilus *libro de Oratione cap.* 32. *Ne petas, ait, à Deo imperiosè, quod statim velit impetrare, vult enim te beneficio afficere in oratione perseuerantem. Quid enim excellentius, quam cum Deo colloqui, & vsu eius detineri?* Et hæc est vis Deo grata, de qua loquitur Tertullianus *in Apolog. cap.* 39. & indicat Hieronymus, *Epist.* 57. *ad Damasum.* Tandem hæc est instantia humilis orationis, quæ apud Deum potens est, de qua loquitur Concilium Lugdunense, *in cap. Vbi periculum, de Electione in* 6.

Verùm

Verùm pro maiori huius doctrinæ intelligentia vtillimum erit, sequentes difficultates expedire.

QVÆSTIO VII.

Cur plures, etsi dicant se habere fidem aliquid à Deo obtinendi; non tamen in eo postulando perseuerent.

PRo huiusce difficultatis expeditione diligentissimè attendendum est, fidem, & perseuerantiam in benè essendo, & conseruando sibi inuicem esse coadiutrices. Nam sicut perfectissima, ac robustissima fides experseuerantia in orando prouenit: ita perseuerantia in orando ex frequentatis fidei, ac confidentiæ actibus originatur. E conuersò sicut perfectæ fidei defectus ex perseuerantiæ defectu in actus fidei eliciẽdo procedit, ita perseuerantiæ defectus ex fidei defectu tum ex parte intellectus potiùs practici, quàm speculatiui; tum ex parte exercitij actus potiùs, quàm ex parte specificationis emanat. Quod ita declaro: Fides, quatenus tantùm reuelatæ veritati præbet assensum, & in hoc sistit, speculatiua est: quia solùm veritati cognoscendæ, seu credendæ incumbit; extenditur autem ad praxim, quando veritatem creditam voluntati applicat, vt secundùm illam moueatur, seu operetur. Et ita fieri potest, vt aliquis in assensu fidei defectum non habeat neque in certitudine, qua Deum credit esse fidelem in suis promissis; & quòd ex hac parte non sit inefficax oratio; & nihilominus in applicanda practicè hac veritate voluntati, vt secundùm illam cum magna fiducia oret, deficiat; sicque deficiente obtinendi fiducia, deficiat perseuerantia in petendo. 463. *Fiducia, & perseuerãtia sunt sibi inuicem coadiutrices. Multi habent fidem speculatiuam, sed carent practica.*

Rursus quantumvis aliquis in habitu credat, & nullum actum, vel dubitationem actualem contrariam certitudini fidei habeat; nihilominus in actuali fide, non quoad specificationem; sed quoad exercitium eius deficere potest: quia nimirum non actu promissionem Dei, nec eius veritatem considerat; ex quo defectu contingit, vt hæsitet in petendo, solùm ad difficultatem, seu magnitudinem rei postulatæ, vel ad propriam indignitatem attendendo. 464. *Multi habent fidem habitualem; sed carent actuali quoad exercitium.*

Ex hoc duplici defectu intellectus prouenit in voluntate proportionalis defectus in spe, & fiducia; nam interdum orantis animus spe non erigitur; non quia desperet; sed quia spem actu minimè exercet: vnde fit vt eius animus fluctuet, & in petendo, sicut oportet, deficiat. Interdum verò licèt spem exerceat; tamen tepidè, & remissè, & ideò perseueranter non petit: vel in ipsamet petitione nimiùm est remissus, & etiam plus hæsitat, vel dubitat, quàm secundùm rectam rationem possit, aut debeat: quod totũ in imperfectionem, & debitæ fiduciæ defectum redundat; quãuis hæsitatio sit sub colore, quòd non ex parte Dei, sed aliis ex capitibus concipitur: quia debita fiducia illum defectum vincere deberet, ac superare; vt supra docuimus, *n.* 192. *& sequentibus*: Ita eruditè docet Suarez, *lib. eod. de Orat. c.* 24. *n* 8. dicens, fortasse hanc fuisse rationem, ob quam Apostoli non potuerunt liberare illum lunaticum; quia non perseuerarunt in *Idem defectus secundùm proportionem occurrit in spe, seu fiducia. Deficiente fiducia firma, deficit perseuerantia.*

orando, ideò defecerunt in fiducia. Ex hac ergo causa, nempe ex exercitij, & applicationis fidei defectu prouenit defectus perseuerantiæ in petēdo.

QVÆSTIO VIII.

Quanto tempore perseuerandum sit in oratione, ac petitione, vt quod petitur, obtineri possit.

465. *Ratio dubitandi quæ.*

DIFFICVLTATIS huius ratio est: quia ex prædictis sequi videtur, nunquam à petitione esse desistendum: quia neque certum tempus designatum est, nec certus orationum numerus, cui impetratio infallibiliter promissa sit; erit ergo eidem petitioni, ex quo semel inchoata est, insistendum; nam si quis illam omittat: quia eius effectum per multum tempus non videt, eo ipso in oratione, & in fiducia ad Deum debita deficiet: consequens autem videtur difficile, ac laboriosum.

Nunquam est desistendum ab oratione, si petitio sit vtilis ad salutem.

Ad hoc respondeo cum Suarez, *lib. eod. c. 26. n. 3.* in hoc certam regulam de tempore, aut numero actuum, quo in petitione perseuerandum sit, dari non posse, quandiu constat, non esse obtentum id quod petitur; sed solùm quasi negatiuè dicere possumus, numquam ob diffidentiam, aut animi deiectionem, vel quasi impatientiam esse desistendum.

Vel aliquo modo rationem habeat ad salutem.

Vnde si oratio pro temporalibus bonis sit, puta pro sanitate acquirenda, vel pro dæmoniaca obsessione euadenda, aut pro aliquo periculo euitando, vel alio huiusmodi malo fugiendo; vel bono honesto consequendo, interdum ex dilatione temporis in beneficio impetrando, vel ex aliis successibus, aut effectibus sumi potest coniectura, Deo pro tunc illa concedere beneplacitum minime esse; & tunc ab oratione desistendum non est: quia multa Deus citò non dat, quæ disponit dare post longam orationem, vt docent dicti Patres, *n. 462.* eò magis cùm aliquo modo id, quod petitur rationem aliquam habet ad salutem. Si verò id, quod petitur, nullam rationem ad salutem habeat, tunc post longam orationem, qua nihil obtinetur, non esse Deo beneplacitum illud concedere, coniecturari potest; & tunc à tali petitione desisti cum humili submissione, & conformitate cum diuina voluntate; semper ita nobis expediens fuisse credendo; sicut in vniuersum faciendum est, quando euidenter constat, secundùm nostrum desiderium, & petitionem rem successisse. Quando verò petitio de bonis est spiritualibus; non adeò faciliter est desistendū: quia talis oratio semper per se vtilis est: tum etiam quia semper impetrat, & habet effectum, quamvis nos lateat: vt si quis, v.g. amoueri à se talem tentationem postulet, quam nihilominus semper patitur, non propterea desistere debet: quia vel fortasse propter illam orationem impediuntur aliæ tentationes, quæ magis noxiæ essent; vel etiam suo tempore tolletur, quando expediens fuerit, aut si durauerit, etiam per talem orationem impetrata victoria perseuerabit. Constat de Paulo Tarsense, qui ter Dominum, vt à carnis stimulo liberaretur, rogauerat; sed voluntas Dei non fuit, eum pro tunc à tali tentatione liberari; nihilominus pro tali oratione maximum ei contulit fauorem ei reuelando, quòd gratiam Dei ita

vigo

vigorosam possideret, vt absque impatientia infirmitatem tolerare posset, & tentationem superare; Et sic infirmitas, vel tentatio ad augmentum gratiæ ei cederet: Ita Liran. in illa verba: *Sufficit tibi Paule gratia mea.* 2.Cor.12.v.9.

QVÆSTIO IX.

An diu perseuerandum sit in petitione.

VIDETVR hoc modo, & cum hac conditione quòd ferè frustretur tota huius promissionis efficacia, & fiducia in illa: quia non obstante promissione, Deus largitionem pro toto vitæ tempore differre potest. 466. *Ratio dubitandi quæ.*

Longa perseuerantia in oratione non minuit, sed auget fiduciam.

Respondetur falsum esse, quòd fiducia in diuina promissione per hanc longanimitatem, & humilem expectationem impediatur, vel minuatur: nam potiùs hinc augeri debet fiducia, dum certò scimus Deum petitiones nostras, nisi in bonum nostrum non differre: *Cùm enim voluntas nostra*, ait Glossa in 1. Ioan. c. 5. vers. 14. *per ignorantiam à voluntate Dei recedit, bona voluntas Dei nostram stultam corrigit. Quid enim oremus, sicut oportet nescimus, nisi ipse suam ostendat voluntatem, qui meliùs, quàm nos ipsi nostram intelligit vtilitatem.* Sicut etiam interdum petitionum nostrarum mutat effectum, alium quem non petimus, concedendo: quia ita expedit, vt benè testatur D. Isidorus: *Creberrimè*, inquit, *non exaudit Deus ad voluntatem; sed exaudit ad salutem.* Nec refert, quòd interdum impetratio per totum vitæ tempus differatur: nam longè maior esse debet expectatio in Deum; & multis redditur in fine vitæ, quod in hac vita dispensatoriè est negatum; vt ait Bernardus *serm. 3. de Circumcis. in fine.*

Ex longa oratione sæpiùs cõcedit Deus beneficia potiora, quàm non petimus.

Conditio quarta ad impetrationem infallibilem requisita.

VLtima conditio adhiberi solet, vt oratio pro seipso, & non pro alio sit; nam pro se (aliis concurrentibus conditionibus præmissis) ex promissione infallibilis impetratio est: pro aliis verò hanc certitudinem non habet, etiamsi omnes aliæ concurrant conditiones; non enim semper homo pro alio petens exauditur. Ratio est, vt ait D. Hieron. super Ieremiam: *quia frustra rogat quis pro alio, cùm ille demeretur, pro quo oratur.* Et iterum Augustinus *tract. 73. & 102. in Ioannem*, quem D. Thomas 2.2. *q.* 83. *art.* 15. & 16. sequitur, & multi Scholastici: *Exaudiuntur*, inquit, *quippe omnes Sancti pro seipsis, non autem pro omnibus: quia non vnicuique dictum est:* dabit, *sed*, Dabit vobis. Ponderat enim, dixisse Christum: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabo vobis.* Ioan. 16. Non igitur (infert Augustinus) vtcumque promissum est, sed pro ipsis petentibus, & non pro aliis. Sicut etiam habetur Matthæi 21. & Marci 11. *Propterera dico vobis, omnia quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient vobis.* 467. *Quando quis præmissis conditionibus munitus orat pro seipso, oratio habet impetrationem infallibilem.*

Veruntamen hanc conditionem superfluam esse putat Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 1. de Orat. c. 27. n. 1. & 2.* Asserit enim promissionem Dei absolutam esse in aliis locis, vt Ioannis 14. *Quodcunque petieritis in nomine meo, hoc* 468. *Superfluã hanc cõditionem putat Suarez.*

Matth. 7. Lucæ 11. *hoc faciam.* Et alibi : *Omnis, qui petit accipit, & qui quærit inuenit,&c.* idcircò vniuersalem esse, siue vnus pro se, siue pro aliis oret. Quam sententiam docuit Toletus *Ioan.16. Annot.* 30. & pro ea refert Basilium *in Regulis breuioribus, regula* 261.expenditque verba Ioannis 1.Canonic. c.5.

1. Ioan.c.1. Vers. 14. *Hæc est fiducia, quam habemus ad Deum; quia quodcumque petierimus secundùm voluntatem eius, audit nos.* Et infrà:

Vers. 15. *Qui scit, fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti non ad mortem.* Nam hoc in loco significat Ioannes, generalem esse promissionem non solùm pro nobis, sed etiam cùm pro fratribus oramus.

§. I.

469. *Orare pro fratribus est secundùm voluntatē Dei.*

EX priori Ioannis sententia argumentum sumi potest: quia, quando pro fratribus oramus, secundùm voluntatem Dei petimus: quia ipse hoc nobis maximè in Scriptura commendat; vnde est illud Iacobi 5. *Orate pro inuicem, vt saluemini, multum enim valet deprecatio iusti assidua.* Sic Paulus nauigans pro incolumitate eorum, qui secum nauigabant orauit, vnde Angelus dixit ei Actor. 27. *Ecce donauit tibi Deus omnes, qui nauigant tecum, &c.* Sic & pro Paulo Stephanus, vt conuerteretur, orauit; ideò S.Fulgentius serm.de S.Stephano : *Charitatis virtute,* ait, *subnixus vicit Saulum crudeliter sæuientem : & quem in terra habuit persecutorem, in cœlo meruit habere consortem.*

Oratio pro alio habet suum effectum, nisi ille sit incapax ad recipiendum.

Ex posteriori verò Ioannis sententia argumentum sumi potest:quia(nisi ex parte alterius sit incapacitas, qualis est in eo, qui in peccato obstinatus est)effectus orationis, etiamsi pro alio fiat, promittitur : Eandem sententiam in re tenet Valentia *in 3.tom.disp.6.q.2.punct.*4.nam licèt priùs illam conditionem, quam nos posuimus ponat; ita tamen posteà obiectioni respondet, vt reuera, non esse necessariam dicat. Hoc magis confirmat Suar.loc.cit. *Satisfactio enim nostra,* inquit, *pro aliis præsertim viatoribus infallibilis est, cur ergo non erit impetratio, cũ in Scriptura expressiùs sint monitiones, & promissiones de ista, quàm de illa, & nulla peculiaris ratio obstare videatur?*

§. II.

470. SEd aliqui fortasse dicent, orationem pro alio omninò efficacem esse non posse : quia non semper alius, pro quo oramus, idoneus est, vt accipiat.

Eadem ratio valet pro ipso orante.

At certè simili argumento probaretur, vniuscuiusque orationem pro se ipso infallibilem promissionem non habere; nam non semper qui pro se petit, idoneus est ad recipiẽdum, quod petit; vnde etiam oratio pro se ipso subintellectam illam conditionem habet, *nisi ipse restiterit, seu posuerit impedimentum.* Quare argumentum retorquere possumus; nam oratio vnius pro alio debitè facta ex parte orantis (ni alter obicem ponat) exauditur, vt planè sentit Basil. *in Regulis breuioribus, regula* 261.ergo seruata proportione promissio generalis est tam in oratione pro aliis, quàm pro se.

Verum quidem est, orantem cum diuina gratia, & per frequentatos fidei, ac Religionis actus, nec non meditationis diuinæ prouidentiæ, summæ

summæ Dei bonitatis, ac fidelitatis inuariabilis ad impetrandum quod petit faciliùs seipum quàm alium reddere indoneum; & hac ex parte orationem pro se, quàm pro alio magis esse certam, ac frequentiùs suum infallibiliter obtinere effectum; sed nihilominus hoc non ad nouam, sed ad illam generalem conditionem spectare videtur, *si ille, pro quo oratur, non ponat impedimentum.*

Orans faciliùs potest seipsum quàm alium reddere idoneũ ad impetrandũ.

Hîc vnum commune dubium remanet expediendum.

QVÆSTIO X.

An aliquis pro se, vel pro alio possit absolutè petere aliquod bonum temporale, & credere se illud infallibiliter obtenturum.

DVBITANDI ratio est: quia cum pro bonis temporalibus, *quid oremus, sicut oportet nesciamus*, vt monet Paulus Rom. c. 8. quomodo quis à Deo absolutè petere potest, vt det sibi, vel alteri sanitatem, si ignorat, an Dei voluntas sit illam elargiri? Insuper quomodo quis absolutè pro se, vel pro altero petere potest, vt Deus se, vel alium ab inimicis tueatur, si credere debet, persecutiones, & afflictiones sibi, vel alteri ab inimicis illatas, sicut & omnia mala pœnæ à diuina prouidentia prouenire? vt benè docet Sapientissimus Siracides Eccles. cap. 11. *Bona, & mala, vita, & mors, paupertas, & honestas à Deo sunt.* Et si absolutè petere nequit, eò minùs credere potest, ac sine vlla hæsitatione confidere se tale beneficium infallibiliter à Deo impetraturum. His difficultatibus alteram addo à Drexelio motam de conformat. volunt. lib. 1. cap. 1. §. 5. sic argumentante: *Si malorum omnium origo est voluntas Dei, quid ergo reluctamur? quid morbis pharmaca opponimus? quid hosti armatos cuneos obiicimus? cur portas non illicò pandimus, & intra mœnia recipimus nostrum exitium? cur non Sanctissimum Pontificem Leonem imitamur, & illius vocibus mala nostra omnia, sicut ille Attilam, salutamus? Salue flagellum Dei?* Si enim tuæ infirmitati medicinas carnales adhibeas, qua certa experientia huiusmodi contrarias esse ægritudini præcognoscis, nonnè Dei voluntati à quo talis ægritudo est immissa, te opponis? Si milites numeras, & arma colligis, quibus ab hostibus te tuearis? nonne diuino beneplacito, à quo huiusmodi hostium diuexationes sunt inflictæ, obniteris?

471. *Ratio dubitandi quæ.*

Vers. 14.

§. I.

HIsce, & similibus obiectionibus cum eodem Drexelio loco citato respondemus: Decorum esse, mi homo, *non plus sapere, quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem*, vt ait Paulus Rom. c. 12. Bellum, infirmitates, & omnia mala pœnæ à Deo esse, iam res liquida est; sed inferre: ergo hosti non resistendum; ergo morbis pharmaca non adhibenda; ergo dæmonibus obsidentibus, vel possidentibus corpora nostra non occurrendum; Deus non rogandus, vt huiusmodi mala tollat, malæ consequentiæ sunt; & hoc asserere insanæ mentis est. Dicendum ergo, aliud esse

472. *Mala omnia pœna nobis inflicta à Deo procedunt.*

eſſe voluntatem Signi (cum Theologis loquor) aliud voluntatem Beneplaciti. De illa voluntate Signi per leges nobis explicata vtplurimùm ſatis nobis conſtat; At verò de hac Beneplaciti non item, neque continuè ſcire licèt, quouſque ſe iſta extendat. Nunc ſit pro exemplo *Morbus*. Hic à quavis cauſa procedat, diuinæ voluntatis eſt; neque hac in re quidquam ambigendum. Cum autem ægrotus, quamdiu ſe Deus in morbo vexari velit, ignoret, ſtatim ad voluntatem ſigni, quæ per diuinas Scripturas ſe manifeſtat, recurrere debet, cum dicat Eccleſ. c.38. *Fili in infirmitate ne deſpicias te ipſum ſed ora Deum, & curabit te*: eodem cap. *Altiſſimus creauit de terra medicamenta, & vir prudens non abhorrebit illa.* Idipſum, ad ſeipſos ab inimicis tuendum, & à cæteris malis eripiendum docet. Hoc tradit in oratione dominicali *quarta, & vltima petitione*, vt latè ſupra demonſtrauimus *num.*4 7. & 4 0. ſi ergo voluntas Dei eſt, vt & inimicis reſiſtamus, & morbis remedia adhibeamus, ac cætera pericula caueamus, licitè vtique vnuſquiſque hoſtibus reſiſtere poteſt, & recuperandæ ſanitati quicquid eſt legitimorum remediorum tam ſpiritualium, quàm corporalium adhibere. Sic ergo eſt ratiocinandum: Vult te Deus, mi æger, ægrotare: at quia, an etiam te numquam ſanare velit ignoras, ea de cauſa licitè remediis vteris: Si autem morbum perpetuari velit pharmacis efficaciam ſubtrahet, ne ſaneris. Et ſicut voluntas Dei eſt, cum ægrotaueris, vt ad Deum confugiendo, ſanitatem petas, remediáque etiam humana adhibeas opportuna, vt conualeſcas: ita Deum ſanitatem tibi infallibiliter præſtiturum, ſi animæ tuæ illa fuerit ſalutaris, eſt credendum.

Non conſtat, Deum velle nos continuè malis affligi.
Verſ. 9.
Conſtat, Deum velle nos vti remediis ad mala auertenda, & expellenda.

Deus exoratus fiducialiter ab ægroto paratus eſt ei dare ſanitatem, ſi futura ſit animæ ſalutaris.

§. II.

473. QVi ergo Deum orat, ſi pro alio, vt ei conferat ſanitatem, orat, (ſi ille capax ſit rationis,) illum modo ſequenti benè diſponere contendat. Si verò pro ſe ipſo, vt ſanitas ſibi ſit ſalutaris, ſic pariter ſequenti orandi modo ſe diſponat.

Vt ſanitas ſit ſalutaris, debet æger
1. Contemplari Dei Prouidentiam.
Auguſt. in Pſ. 61. medio ferè.

Primò ad diuinæ prouidentiæ contemplationem, quæ omnium bonorum fons eſt, & æqualiter cura eſt illi de omnibus ſe recipiat, dicátque cum Auguſtino: *Quod vult Deus, hoc agat: Venit dolor meus, veniet & requies mea. Venit tribulatio mea, veniet & purgatio mea. Nunquid lucet aurum in fornace aurificis? in monili lucebit, in ornamento lucebit: patiatur tamen fornacem, vt purgatum à ſordibus veniat ad lucem. Fornax iſta, ibi palea, ibi aurum, ibi ignis, ad hanc ſtat aurifex. In fornace ardet palea, & purgatur aurum. Illa in cineres vertitur, à ſordibus illud exuitur. Fornax mundus, palea iniqui, aurum iuſti, ignis tribulatio, aurifex Deus. Quod vult ergo aurifex, tolero. Iubeor ergo tolerare, nouit ille purgare. Ardeat licèt palea ad incendendum, & quaſi conſumendum me; illa in cinerem vertitur, ego ſordibus careo. Quare? Quia Deo ſubiicitur anima mea.* En vera ſubiectio humanæ voluntatis erga diuinam omnis boni origo eſt. Rectiſſimè dixit pius ille ſcriptor Ludouicus Granat. lib.1. part.2. cap.22. *Non eſt ſacrificium maius, aut Deo gratius, quàm in omni tribulatione ſeſe conformem facere diuinæ voluntatis beneplacito.*

§. III.

Secundò ad meditationem diuinæ Bonitatis, ac infinitæ Dei liberalitatis confugiat, & quod D. Hieronymus scripsit ad Paulam de obitu Bresillæ consideret: *Bonus est Deus*, inquit, *& omnia, quæ bonus facit, bona sint, necesse est*; ideo vt tantæ bonitati, ac liberalitati aliqualiter respondeat, cum illo diuinæ voluntatis deuotissimo scriptore Thoma de Chempis, dicat: *Domine, dummodo voluntas mea recta, & firma ad te permaneat, fac de me quicquid tibi placuerit. Non enim potest esse nisi bonum, quicquid de me feceris. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus, & si me vis esse in luce, sis iterum benedictus: Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis æquè semper benedictus, Domine libenter patiar pro te quicquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, latum & triste suscipere; & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere.* Hic est.n. ô Christiane, verus deuotè precandi, ac deuotè agendi modus. *Totius humilitatis summa*, ait Bernardus, *in eo videtur consistere, si voluntas nostra diuinæ (vt dignum est) subiecta sit voluntati.* Hoc modo consequenter à Deo remissio, & indulgentia peccatorum obtinetur, vt bene docet Ioannes Gailer à Kaisersperg de spirit. peregrino proprietate 7. *Si te*, inquit, *quotidie ex integro diuinæ voluntati ad omnes illius nutus promptum, paratumq; offeras, veniam noxis obtines, tantumq; gratiæ mereris, vt possis non tantùm inferorum rogos; sed & piaculares flammas non timere. Sincera hæc tui oblatio ad omnem Dei voluntatem exequendam, pœnitentiarum, & indulgentiarum, & eleemosinarum loco est.* Et Ludouicus Blosius: *Vnius esse*, inquit, *cum Deo voluntatis, id virtutes omnes excellit, & in hoc perfectio est.*

474. *1. Meditari diuinam bonitatem.*

Lib. 3. de Imit. Christi c. 17. num. 1. 2. 3.

Eius diuinæ voluntati se conformare.

Ser. Quomodo voluntas nostra diuinæ, &c.

Instit. Spirit. c. 1.

§. IV.

Tertiò diuinas promissiones, & in illis seruandis fidelitatem Dei inuariabilem consideret; sic enim per Prophetam Psalm. 33. iustis liberatio à tribulationibus promittitur. *Multæ quidem*, ait, *tribulationes iustorum; at de omnibus his liberabit eos Dominus. Custodit Dominus omnia ossa eorum, vnum ex his non conteretur. Clamauerunt iusti, & Dominus exaudiuit eos: & ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos.* Et de seipso ipsemet Dauid ait: *Exquisiui Dominum, & exaudiuit me, & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.* Si ergò Deus de tribulationibus, & angustiis seruos liberare promittit, & de facto liberasse eos, verissimum est, in magnam exurgat fiduciam, se ab huiusmodi infirmitate, vel tribulatione, qua premitur, eripiendum; consideretque sæpius, quæ dicta sunt, *n.* 405. *& sequentib. Nam hoc totum est*, ait Bernardus, *hominis meritum, si totam spem suam ponat in eo, qui totum hominem saluum fecit. In te sperauerunt Patres nostri, sperauerunt, & liberasti eos: ad te clamauerunt, & salui facti sunt: in te sperauerunt, & non sunt confusi.* Sic firmiter credat, quòd Deus ratione suæ promissionis illi sanitatem, (si saluti animæ eius futura sit salutaris) communicabit.

475. *3. Considerare diuinas promissiones, ac fidelitatem Dei in illis seruandis.*

In Psalm. Qui habitat ser. 15. post med.

§. V.

476. *4. Proponere sibi firmiter velle benè vti sanitate. Ad Deum laudandum. Ad proximo benefaciendū.*

VT ergo sanitas postulata (quantum est ex se) sibi sit salutaris, & consequenter secundùm beneplacitum diuinæ voluntatis sit, firmiter in mente, se velle benè vti sanitate proponat, nempè ad Deum laudandum, honorandum, & glorificandum, ac diuinæ misericordiæ operibus incumbendum, ac pro virili insudandum, vt Deus etiam ab aliis laudetur, ac nomen sanctum eius glorificetur; sic sanitatem, nedum vt finem proximum, & propter se petat; sed maximè propter aliud, nempe in ordine ad finem vltimum, ad gloriam Dei scilicet, & ad beatitudinem consequendam, itavt coram Deo se petere sanitatem non nisi vt medium ad Deum laudandum, & glorificandum protestetur; simul Deum. vt suum auxilium tribuat ad benè illa vtendum, deprecetur, aliter se sanitatem nolle, nisi simul cum ea huiusmodi efficax excommunicare dignetur auxilium. Hoc modo oratio primam conditionem ad infallibilem impetrationem requisitam habebit: qui res petita bona, & honesta erit, ac animæ, & corpori salutaris.

5. Credere firmiter, Deum ratione suæ bonitatis, ac fidelitatis, quod animæ est salutare infallibiliter elargiturū. Si nō obtinebit, quod petit, aliquod maius impetrabit.

Huic conditioni alteram addere debet, nempe firmiter credere, Deum rationæ suæ infinitæ bonitatis, ac liberalitatis, necnon ratione suæ fidelitatis id, quod salutare petitur, liberaliter, ac gratiosè fore elargiturum. Quòd si in petendo perseuerans fuerit, cum illa sui ipsius in diuina voluntate perfecta resignatione, ac firma in Deum confidentia, pientissimus Deus illi sanitatem (si fuerit animæ illius salutaris) impertietur; Si verò pro tunc salutaris non fuerit, Deus, qui nullum bonum irremuneratum relinquit, pro illa perseueranti oratione, humili petitione, ac perfecta in ipsius diuino beneplacito resignatione; maius aliquod donum, quàm petierit, ei benignissimè impertietur.

§. VI.

477. *Hoc probatur oratione Iudith.* Iudith c. 8. v. 9. 11. 12. 13.

HIc orandi modus, & petita infallibiliter impetrandi probatur oratione illius constantissimæ Viduæ Iudith. *Hæc cum audisset, quoniam Ozias promisisset, quòd transacto quinto die traderet ciuitatem*, Presbyteros reprehendens dixit: *Qui estis vos, qui tentatis Dominum? Non est iste sermo, qui misericordiam prouocet; sed potiùs qui iram excitet, & furorem accendat. Posuistis vos tempus miserationis Domini, & in arbitrium vestrum diem constituisti ei.* Verè illi magna increpatione, & animaduersione digni censendi erant; quia terminum quinque dierum diuino adiutorio posuerant, quasi Deum cogere vellent, vt intra quinque dies suum eis impenderet auxilium: vel quasi Deum posse, ac velle etiam citò suum illis præstare adiutorium non crederent: sed attendamus modum orandi traditum ab ista famosissima muliere. *Humiliemus*, ait, *illi animas nostras, & in spiritu constituti humiliato seruientes illi, dicamus: vt secundùm voluntatem suam sic faciat nobiscum citò misericordiam suam*: vt legitur in Bibliis vetustioribus. Sed bone Deus, quomodo orat hæc mulier? Dic mihi, ô sapientissima mulier, si Deum, vt secundùm voluntatem suam vobiscum faciat misericordiam

cordiam ſuam ; & ſecundùm beneplacitum ſuum vobis ferat auxilium oras, cur dicis, *citò* ? Quid, ſi Deus adhuc expectare quatuor, vel quinque dies; voluerit, & tunc ſolùm voluntas Dei eſſet, vobis ferre auxilium ? ad quid *citò* ? Si citò, & immediatè abſque vlla mora de manu inimicorum liberari petis, nónne hoc eſt ſecundùm voluntatem, ac beneplacitum tuum, & non Dei petere ? *Citò* enim tempus adiutorij à voluntate tua præfixum oſtendit.

§. VII.

AT ſi attentè, ac deuotè huiuſce mulieris verba contemplati fuerimus, illa vtique ex firmiſſima, ac perfectiſſima fiducia ab ea in Deum conſtituta, quæ illam vtique non fefellit prouenire videbimus : nam immediatè poſt orationem *Dominus contulit ei ſplendorem, illique* iuxta petitionem ſuam, qua dixerat in oratione : *capiatur laqueo oculorum ſuorum in me; pulchritudinem eius ampliauit*, vt ſtatim captus fuerit in oculis ſuis Holofernes. Sed vndenam tanta fiducia enata fuit in hac muliere ? Non aliunde, quàm ex ſuo perfectè orandi modo ortum habuit.

478. *Fiducia maxima Iudith.* Iudith 9. v.13. c.10. verſ.4.

Primò enim diuinam Prouidentiam, quæ omnia ob bonum noſtrum diſponit contemplata eſt: quia tam rectæ voluntatis eſt Deus, vt niſi quod nobis bonum eſt, non velit: vnde poſtquam tribulationes, quibus Deus probauit Patres ſuos Abraham, Iſaac, Iacob, Moyſen (per quas Deo placuerunt) repræſentauit, dixit eis: *Nos ergo non vlciſcamur nos pro his, quæ patimur: ſed reputantes peccatis noſtris hæc ipſa ſupplicia, minora eſſe flagella Domini, quibus quaſi ſerui corripimur ad emendationem, & non ad perditionem noſtram eueniſſe, credamus.* Sic in oratione ſua dixit Domino : *Omnes viæ tuæ paratæ ſunt, & tua iudicia in tua prouidentia poſuiſti.*

Contemplatur diuinam prouidentiam. Drexelius ſuprà, num. 394. in fin. Cap.8.verſ.26. verſ.27. Cap.9.verſ.5.

§. VIII.

NEc ſolùm diuinam prouidentiam meditandam proponit; ſed infinitam miſericordiam inſinuat conſiderandam dicens : *Quia patiens eſt Dominus : in hoc ipſo pœniteamus, & indulgentiam eius fuſis lachrymis poſtulemus. Non enim quaſi homo Deus ſic comminabitur; neque ſicut filius hominis ad iracundiam inflammabitur ; & ideò humiliemus illi animas noſtras.* En quomodo diuinam pietatem, ac miſericordiam magnificat, nec aliud deeſſe ad impetrandum oſtendit, niſi vt ſe Deo humilient; ſed quid inde? tunc *in ſpiritu conſtituti humiliato ſeruientes illi dicamus flentes Domino*: non vt intra quinque dies miſereatur noſtri; ſed *vt ſecundùm voluntatem ſuam*, quæ pientiſſima eſt, & ſummè bona, nec in ſe confidentibus ſe denegare poteſt, *ſic faciat nobis citò miſericordiam ſuam*, immediatè, illicò ſine vlla mora nobis ferat auxilium ; ſed eo modo, quo diuinæ voluntatis ſuæ beneplacito magis videbitur conueniens.

479. *Meditatur diuinam bonitatem.* Cap.8.verſ.14. verſ.15.16. verſ.17. verſ.17 *Verba conciliantur.*

§. IX.

480. *Considerauit Dei fidelitatẽ.* cap. 9. verſ. 8. verſ. 18. verſ. 11. cap. 13. verſ. 7.

SEd quod magis, ac magis huiuſce mulieris fiduciam corroborauit, diuinæ fidelitatis, ac veritatis meditatio fuit; omnia enim, quæ fecerat Deus pro filiis Iſraël contra caſtra Ægyptiorum conſiderauit, quomodo *tenuit pedes eorum abyſſus, & aquæ operuerunt eos:* ac cætera mirabilia, quæ operatus eſt Deus cum patribus eorum: & tandem ait: *Memento Domine teſtamenti tui,* ideſt promiſſionis tuæ, ac verbi, in quo nobis ſpem dediſti: *Erige brachium tuum ſicut ab initio, & allide virtutem eorum in virtute tua.* Et cum in proximo eſſet, vt caput Holoferni abſcinderet, ad Deum orans dixit: *Confirma me Domine Deus Iſraël, & reſpice in hac hora ad opera manuum mearum: vt ſicut promiſiſti, Hieruſalem ciuitatem tuam erigas: & hoc quod credens per te poſſe fieri cogitaui, perficiam.* En quomodo Deo eius promiſſionem, repræſentat, & petit, vt faciat iuxta fidem petentis, ſicut ipſe promiſit.

§. X.

481. *Oratio eius habuit omnes conditiones ad impetrationem infallibilem requiſitas.* cap. 9. verſ. 18. verſ. 19. Ibid. verſ. 17. cap. 8. verſ. 20.

ET vt petitio ſua infallibiliter impetraret; eam omnibus conditionibus ad impetrationem infallibilem requiſitis cohoneſtare voluit. Ideò licèt petitio ex natura ſua bona eſſet, ac honeſta, nihilominus vt ſalutaris eſſet illam ad gloriam, & honorem Dei ordinauit, dicens: *Domine da verbum in ore meo, & in corde meo conſilium corrobora: vt domus tua in ſanctificatione permaneat: Et omnes gentes agnoſcant, quia tu es Deus, & non eſt alius Deus præter te.* En prima conditio ad impetrationem infallibilem requiſita! Nec ſecunda caruit, quæ eſt ex fide, & confidentia petere; dixit enim: *Deus cælorum creator aquarum, & Dominus totius creaturæ exaudi me miſeram deprecantem, & de tua miſericordia præſumentem,* ideſt confidentem. Tertia ſimiliter, perſeuerantia videlicet ornata fuit: dum ait: *Expectemus humiles conſolationem eius:* & quatriduo orans die ac nocte, nedum pro ſe ipſa; ſed & pro totius populi multitudine per humilem orationem, ac ieiunium benè diſpoſiti perſeuerauit: ſic oratio eius omnibus conditionibus decorata à Summo cælorum Opifice exaudita eſt; ac propterea crudelis hoſtis Holofernis capite amputato de inimicis triumphauit; ſe & ſuos ab obſidione redemit; omnémq; populum ad Deum laudandum, ac miſericordiam eius, & fidelitatem confitendam hortata eſt, dicens:
cap. 13. ver. 17. verſ. 18. verſ. 21.
Laudate Dominum Deum noſtrum, qui non deſeruit ſperantes in ſe: & in me ancillam ſuam adimpleuit miſericordiam ſuam, quam promiſit domui Iſraël, & interfecit in manu mea hoſtem populi ſui in hac nocte: Confitemini illi omnes, quoniam bonus: quoniam in ſæculum miſericordia eius.

ARTICVLVS V.

482. *Regulæ, quibus diuina voluntas explorari poteſt.*

De ſignis, quibus in rebus omnibus cognoſci poteſt Dei voluntas.

VONIAM perfectus orandi, atque à Deo id, quod petitur, impetrandi modus ex cognitione diuinæ voluntatis maximè pendet, in fine huius

huius capituli signa ponere, quibus in rebus omnibus Dei voluntas facillimè agnosci possit, vtillimum duxi; quæ ex sequentibus regulis ex Hieremia Drexelio *de Conformat. volunt. lib. 1. cap. 4.* desumptis patefient.

Prima regula diuinæ voluntatis cognoscendæ.

QVidquid abducit à Deo, contra Dei voluntatem est? quidquid ad Deum inuitat, ad diuinam spectat voluntatem. *Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra, vt abstineatis vos à fornicatione, &c.* Itaque si quis tale quid in se deprehendat, vt fateri cogatur: Hoc officium, hæc societas, hoc mercimonium, hoc viuendi genus me non reddit sanctiorem; sed sensim, & lentis gressibus abducor à Deo; ergo nec officium istud, nec illa societas, nec mercimonium istud, nec ista viuendi forma diuinæ voluntatis est. 483. *Prima.* 1. Thessal. 4. vers. 3

II. Regula.

VOluntas Dei per legem Dei, & Ecclesiæ luculentissimè nobis declaratur. Ideò in omni ambiguitate non tantùm, quid Dei, aut Ecclesiæ leges velint; sed quid ijsdem magis, aut minùs conforme sit, est quærendum. Christus olim opulento iuueni, qua proxima via ad cœlum iretur sciscitanti, hunc optimum diuinæ voluntatis interpretem designans: *Mandata*, inquit, *nosti? Sanè, nihil dulcius: quàm respicere in mandatis Domini.* Hunc ipsum diuinæ voluntatis internuncium Abrahamus Epuloni commonstrans: *Habent*, ait, *Moysen, & Prophetas: audiant illos.* Diuinus Paulus Roman. cap. 12. *Nolite*, inquit, *conformari huic sæculo, &c. vt probetis, quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Bona* Dei voluntas Decalogo comprehenditur, *Beneplacens*, consiliis Euangelicis, *Perfecta*, desiderat à se imperata perfici in terra, sicut in cælo. 484. *Secunda.* Lucæ cap. 18. vers. 20. Ecclis. cap. 23. vers. 37. Luc. c. 16. v. 29. Rom. 12. v. 2.

III. Regula.

HÆc à Beato Paulo 1. Thessal. cap. 5. describitur: *In omnibus gratias agite, hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis.* Primum hîc notatu dignissimum, In rebus omnibus gratias agendas, etiam turbatissimis, & maximè improsperis. Pulchrè Chrysostomus in illum locum dixit: *Passus es aliquid mali? Si velis, malum non est: Age Deo gratias, & iam malum mutasti in bonum.* Hoc animi est Philosophici. Prisci Germani optimè liberos instruebant, vt si quando digitum igne læsissent, mox dicerent: *Deo gratias.* Breue, sed nobile præceptum. Quicquid demum, mi Christiane, te premat, vrátve, quicquid affligat, dic centies, dic millies: *Deo gratias.* Addit Paulus: *Spiritum nolite extinguere.* Suus sit diuinis instinctibus locus. Non rarò Deus voluntatem suam occultis alloquiis explicat, quibus vt verè diuinis tunc tutò creditur, cùm solius Dei gloria sectanda proponitur. Sed & illud Paulus addidit: *Prophetias nolite spernere*; Diuini voluminis explanationes, sacras 485. *Tertia.* vers. 17. & sequentib. Ibidem v. 19. Ibid. vers. 20.

in

in templis conciones, præsagas fidorum hominum explanationes negligi ab eo minimè conuenit, qui diuinæ voluntati approbare se cupit. Qui audire non vult, non vult Dei voluntatem intelligere. Demum præcipit
Ibid. verſ. 22. Paulus: *Ab omni ſpecie mali abstinete vos.* Quemadmodum boni nummularij monetam adulterinam aut à tinnitu, aut à ſigno, & inſcriptione norunt, & reiiciunt: ita nos quidquid vel tenuem vmbram vitij præſefert, tanquam diuinæ voluntati contrarium abominemur.

IV. Regula.

486. *Quarta.* PRæter Dei, & Eccleſiæ leges, alij quoque diuinæ voluntatis, maximè in rebus dubiis interpretes ſunt. Inter hos Magiſtratus tam politicus, quàm ſacer, ijque omnes, qui aliis legitimè præſunt, cenſendi ſunt: his annumerandi ſunt Curiones, Confeſſarij, Maiores, & Præſides.
Act. c. 9. v. 6. Cum Saulus iam paratus diuinæ voluntati parere, quæſijſſet: *Domine, quid me vis facere?* non illum Dominus præceptis onerauit, neque illi
Ibid. verſ. 7. ſubitò ſcientiam omnem infudit; ſed vt diſcipulum ad Ananiam mittens: *Surge*, inquit, *& ingredere ciuitatem, & dicetur tibi, quid te oporteat facere.* Ananias Paulo diuinæ voluntatis paraphraſtes fideliſſimus fuit, ſicut Cornelio Petrus. Ita vult Deus voluntatem ſuam homini ab homine explicari. Hinc illæ tam crebræ admonitiones: Tobiæ cap. 4.
verſ. 19. *Conſilium ſemper à ſapiente perquire:* Ecclis. cap. 32. *Sine conſilio nihil facias,*
verſ. 24. *& poſt factum non pænitebis.* & cap. 37. *Anima Viri ſancti enunciat aliquan-*
verſ. 15. & ſequent. *do vera* (magis) *quàm ſeptem circumſpectores ſedentes in excelſo ad ſpecu-*
verſ. 20. *landum. Et ſic in omnibus deprecare Altiſſimum, vt dirigat in veritate viam tuam:* vt monet etiam Tobias cap. 4. *Omni tempore*, ait, *benedic Deum, & pete ab eo, vt vias tuas dirigat, & omnia conſilia tua in ipſo permaneant.* Eccliſ. cap. 37. Ergo *cum Viro ſancto aſſiduus eſto, quemcumque cognoueris obſeruantem timorem Dei, &c. Et cor boni conſilij ſtatue tecum. Non eſt enim tibi aliud pluris illo.* In omnibus igitur dubiis circa voluntatem diuinam à nemine potiùs, quàm à Confeſſariis, & Maioribus noſtris, quibus aut conſcientiam, aut omnem vitam commiſimus, conſilium eſt petendum. Qua in re vniuersè omnium Dominorum, aut Maiorum, aut Præſidum voluntas (peccantem excipio) Dei voluntas dici poteſt. Quod ergo cuiuſque Dominus, quod Maiores, aut Præſides iuſſerint, non aliter quàm certum diuinæ voluntatis interpretamentum eſt accipiendum.

Superiorum voluntas Dei eſt voluntas.

V. Regula.

487. *Quinta.* QVòd ſi conſilium petere, nec tempus permittat, nec locus, diſpiciat homo ſecum ipſe, & omnem dubitationem circa diuinæ voluntatis notitiam facili negotio ſic poterit explicare. Solerter attendat, vtrum è duobus, in quibus hæſitat, voluntati propriæ ſit acceptius; quid gratius carnis appetitui; quid exiſtimationis propriæ optabilius. Vbi hoc, quòd facilè indagauerit, & ſerio ſecum actiones ſuas voluntati diuinæ exactiſſimè conformare ſtatuerit, tunc profectò ſecurè illud, quod voluntati

voluntati ſuæ minùs erit acceptum eliget, quod minùs carnis appetentiæ gratum, quod denique pompæ minùs habuerit, ac ſplendoris. Nam illa electio ad propriæ voluntatis, ad carnis, ad exiſtimationis propenſionem cuiuis meritò nimis quàm ſuſpecta, & errori proxima videri debet; at hoc alterum procliuitati ſuæ plerumque eſt tutiſſimum reluctari: *Dum non* verſ. 13.
facis vias tuas, inquit Iſaias cap. 58. *& non inuenitur voluntas tua.* Sit hoc pro exemplo. Ei, qui maligno, aut frigido eſt ſtomacho, exploratè hoc modo ſuaderi poteſt: Id, quod tu maximè appetis, hoc tibi minimè conducit; pepones, cucumeres, fungi, potus intemperanter frigidus, recentes ab horto fructus, & id genus edulij, gulæ irritamenta, plurimùm nocent; quæ tamen non rarò cupidiſſimè ingeruntur. Idem in re propoſita: plerumque quod corporis ſenſibus tam gratum, & ſuaue, ſpiritui noxium eſt; quod humanæ voluntati ſic placet, Deo diſplicet. *Mortificate er-* verſ. 5. & 6.
go, ait Paulus Coloſſ. c. 3. *membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiſcentiam malam, &c. propter quæ venit ira*
Dei. Ergo *poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere*: (mo- verſ. 30.
net Siracides Ecclíſ. cap. 18.) vt ad Dei voluntatem conuertaris.

V I. Regula.

Qvòd ſi quid planè indifferens, & adiaphorum ſit, vt ſi duo mendi- 488.
ci occurrant æquè fortunæ inopes, eleemoſyna tamen non ſuppetat *Sexta.*
in vtrumque partienda, da cui volueris, animo diuinam voluntatem exequendi; & non errabis. Quòd ſi res adiaphora maioris ſit momenti, conſilij eſt opus, & precibus. Si verò de vna aliqua, pluribuſvè actionibus ſuſcipiendis penitus non liqueat, quid diuinæ voluntatis ſit, non facilè vlla earum ſuſcipiatur, dum, vtcumque illas diuinæ voluntati non fore contrarias, patefiat. In omni tali deliberatione plurimùm. Ratio, & Conſcientia, poteſt, non mali in incerto conſiliarij, qui ſi paulò circumſpectiùs agere velint, facilè, quid melius ſit factu, pronunciabunt. *Ratio, & conſcientia in incerto non ſunt mali conſiliarij.* Fieri autem poteſt, vt verecundæ conſcientiæ homo in talem deueniat labyrinthum, in quo ſpiritus, & caro ſic inter ſe luctentur, vt miſer, ne forſan diuinæ voluntati ſe oppoſuerit, trepidare incipiat. Hîc ſolatio ſit, quod nonnumquam euenit Eccleſiaſtæ. Rem ſic explicamus. Concionator pomeridianus videt pleróſque omnes ſuorum auditorum dormientes, turbatur non nihil tot ſibi annuentibus: id tamen tolerabilius videtur, quàm ſi totidem impudenter garriant. Itaque ſi duo, tréſve non dormirent, ait ipſe ſecum: ſatis id mihi, & eſt cur pergam: vnus pro millibus eſt. Non aliter rotiocinetur quomodocumque turbatus: modò duo vigilent oculi. *Ratio*, *& Voluntas.* Modò hi vigiles voluntatem Dei obſeruent, ſúſque déque vertantur alia, ego verò inconcuſſus ſtabo, & quamvis diuinos nutus, non proximè aſſequar, aſſequi tamen conabor.

V I I. Regula.

AD diuinam explorandam voluntatem plurimùm valet, cum Paulo 489. *Septima.*
rogare: *Domine, quid me vis facere?* Hic Sanctorum mos eſt, in Act. c. 9. verſ. 6.

rebus dubiis,& perplexis confuge ad orationis præsidium,vt olim Moyses,& Aaron ad fœderis tabernaculum.Et sicuti cùm nubes adeò stipatæ coeunt,vt cœlum tonare,ac mugire incipiat, campanæ ad dissipanda nubila quatiuntur in turribus:ita quotiescumque sol diuinæ voluntatis oculis nostris subducitur , vt penè quid faciendum sit , ignoremus , proximum est,cœlum pulsare precibus. Ita Saulus à subita tempestate mediis deprehensus in campis exclamat: *Domine quid me vis facere?* Hànc precatiunculam sæpiùs iterandi opportunissimum tempus est, cum cœleste epulum aditur , & Dominicum corpus iam lingua sustinetur , tunc ardenter ingeminandum : *Domine quid me vis facere?* Imò sub re diuina quotidiè,cùm Eucharistiam Sacerdos supra verticem attollit , hoc omnium ardentissimum votum sit : *Domine quid me vis facere?* A viris religiosis votorum formulam sub sacro quotidiè recitari est consultissimum. Iacobus Laines alter à Sancto Ignatio Societatis Iesu Præpositus Generalis,cunctis diebus sub Sacri finem post Centurionis verba *(Domine non sum dignus)* Christum manu tenens aiebat: *Placet Domine,quod promisi.* Ita quibuscumque aliis , dum cœlestis panis in alto monstratur est precandum: *Domine sicut vis,ita & ego volo; quod rectè statui,non reuoco.* Hæc quotidiana sui in diuinam voluntatem oblatio præclarissima est ad vltimum in morte luctamen dispositio.

Res gestæ P. Lain.

VIII. Regula.

490. *Octaua.* MOrtalium nemo diuinam voluntatem certiùs explorat, quàm qui sinceriùs ad illam in omnibus se conformare desiderat. Hoc desiderium profectò ad omnium labyrinthorum errores extricandos filum est: omnis hinc circa diuinam voluntatem ambiguitas tollitur; si quis ignoret quidem,quid velit Deus:aut vtrum malit è duobus licitis; ita tamen animo comparatus sit,vt mente sincerissima dicere possit: *Domine, si scirem,quid tu in hac re fieri à me velles , ego vtique id facerem.* Hac sponsione facta,liberè,quod volet,faciat,& perturbare se desinat; diuinam voluntatem non facilè offendet. Hunc talem filium amantissimus pater deserit, nec à sua voluntate grauiùs aberrare permittit. Si desit homo,per quem erudiat , Angelum mittit; vt misit Iosepho in re graui quid factu foret optimum deliberanti: ita tribus ex Oriente Magis post oblatam diuino Infantulo in gramineis cunis adorationem , missus Angelus fuit, qui de Herodianis fallaciis sibi cauere , & alia in patriam via redire edoceret. Sic Abraham ancillæ Agari, aliisve innumeris ad errores vitandos Angeli,aut Angeli vice , fidi hominis præsidium fuit assignatum. Ita Deus voluntatis suæ notitiam sincerè petentibus minimè negat. *Benignus spiritus sapientiæ* huius altissimæ omnibus sese quàm liberalissimè impertitur. *Adest Deus omnibus exquirentibus se in veritate* , & voluntatem suam tam mirabili, quàm suaui magisterio ijs omnibus explicat, qui vera submissione se hîc discipulos gerunt. Voluntatem Dei optimè nosse discimus faciendo.

Sap.c.8.v.6. Eccles. c. 2. vers. 13.

Capvt II.

De Ægroto orante Dominos Cæli, & Terræ.

Svb vno inuocationis titulo nobilissimas Iesu Christi D. N. & Beatissimæ Virginis Genitricis Dei Mariæ personas complectimur; cùm illos diuidere æquum non sit, quos natura, & gratia arctissimis vinculis copularunt: vt benè docet Arnoldus Carnotensis tract. de laudibus Deiparæ: *Vna est*, inquit, *Mariæ, & Christi caro, vnus spiritus, vna charitas: & ex quo dictum est: Dominus tecum, inseparabiliter perseuerant promissum, & donum. Vnitas diuisionem non recipit, non secatur in partes; & licèt ex duobus factum sit vnum, illud tamen vltra scindi non potest, & Filij gloriam cum Matre non tam communem iudico, quàm eandem.* Quod etiam sancta fidelium consuetudo confirmat, quibus, frequentissimum est, cùm aliqua spirituali, aut corporali calamitate iactantur iterata Sanctissima eorum Nomina insimul inclamare; sed præcipuè cùm dæmoniacas patiuntur vexationes, contra quas tum Exorcistæ, tum Maleficiati, aut Arreptitij corde, & ore Iesu, & Mariæ proferunt nomen, auxilium postulantes. Nec immeritò, cùm efficacissimum sit remedium; vt sequentes Articuli declarabunt.

491. *Non sunt separandi Iesus, & Maria.*

Ideò eorum nomina sunt inuocanda.

Articvlvs I.

Iesum Christum D. Nostrum.

Cvm Sanctissimum Iesu nomen, teste Paulo ad Philipp. 2. sit super omne nomen, & Christo à Patre impositum fuerit, vt in eo omne genuflecteretur, æquum est, creaturas omnes ei honorem, gloriam, & obsequium consecrare.

492. *Sanctissimi Nominis Iesu gloria extenditur ad Angelos.*

Si quidem Cælestes nouum Canticum canunt, cùm Nomen illud nouum, quod os Domini nominauit, pronunciant, & reuerenti animo immaculato acclamantes ei se subiiciunt, vt dicitur Apocal. 5. *Virtutem, & Diuinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & gloriam, & benedictionem: eò quòd vicerunt in sanguine Agni.*

Terrestres huic Nomini genuflectunt; atque illud reuerenter pronunciant: quia, vt ait Bernardus, *lucet prædicatum, pascit præcogitatum, lenit, & vngit inuocatum. Nec est enim alium nomen*, ait Petrus Act. 4. *datum sub cælo hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri.* Et 1. Ioan. c. 3. *Hoc est mandatum eius, vt credamus in nomine Filij Iesu Christi.* *Homines.*

Infernales verò hoc reuereri coguntur: cum sit nomen, de quo Propheta Isaias cap. 8. ait: *Voca nomen eius: Accelera spolia detrahere: festina prædari.* Christo Domino impositum, *qui expolians principatus, & potestates*, inquit Paulus Coloss. 2. *traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso.* *Dæmones.*

Hinc S. Bernardinus serm. 49. Dominic. Palmar. ait. *Cum Paulus Apostolus*

ſtolus raptus fuerit vſque ad tertium cælum, & viderit diuinam eſſentiam, in
493. *præfata viſione poſſumus meditari, quòd ipſe, cum viderit glorioſum Dominum in gloria Dei Patris conſtitutum in cæleſtibus ſuper omnem principatum, poteſtatem, virtutem, & dominationem, & ſuper omne nomen, quod nominatur non ſolùm in hoc ſæculo, ſed etiam in futuro; ac cerneret illum in tanta gloria ſublimatum, quodam ſpirituali clamore inflammatus, totus ex amore illius exclamauit dicens: Ieſus Ieſus amor meus. Ad cuius nominationem, & clamorem omnes ciues beati genuflexerunt adorantes Ieſum in nominatione illius. In eodem nomine intellexit, quòd in nominatione Ieſu genuflectebant ſe omnes ſpiritus infernales, ac ſic debere ſacere omnes ſpiritus viatores. Proinde è cælo rediens, ac prædicta recolens in ſpiritu Dei præcipiens vniuerſis ſcripſit illud verbum:* Philipp. cap. 2. *In nomine Ieſu omne genuflectatur cæleſtium, terreſtrium, & infernorum. Cæleſtes per gloriam, terreſtres per gratiam, & infernales per iuſtitiam ſempiternam.* Hæc Bernardinus.

Viſio D. Pauli manifeſtat gloriam Sanctiſſimi Nominis Ieſu.

§. I.

494. AT quia infernales honorem, & obſequium huic Nomini inuitè impendunt; nec niſi reluctantes illud nominari audiunt, nullum adeſt efficacius infernalibus hoſtibus expellendis remedium, quàm deuotè, & reuerenter ſanctiſſimum iſtud Nomen inuocare.

Dæmones inuiti honorem huic Nomini impendunt. In virtute huius Nominis Diſcipuli Chriſti dæmones eiiciebant.

Chriſtus hoc Apoſtolis, ac Diſcipulis ſuis remedium contulit Matth. 10. Marci 3. & Lucæ 9. *Cùm dedit illis poteſtatem ſpirituum immundorum, vt eiicerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem,* Quod experientes ſeptuaginta duo Lucæ 10. *reuerſi ſunt cum gaudio dicentes: Domine etiam in nomine tuo dæmonia ſubiiciuntur nobis.* Sed audiamus reſponſum, quod dedit illis Chriſtus: *Videbam*, ait, *Sathanam, ſicut fulgur de cælo cadentem*: Vbi S. Bernardinus, *loco citato art.* 1. *c.* 1. loquens in perſona Chriſti: *Nolite*, inquit, *mirari, ſi nomen meum diaboli expaueſcunt, & eos ab homine pellat: cum virtute eius Sathanas cum omnibus Angelis ſuis de cælo expulſus ceciderit ſicut fulgur. Vnde Apoc.* 12. *Poſt prælium factum in cælo à Michaële cum Dracone, & ab eodem illa victoria obtenta, eiectóque illo in ſupplicia ſempiterna, exultantes clamauerunt iam beati dicentes: Facta ſalus eſt, & virtus, ideſt ex nomine Ieſu ſaluifica virtus, & poteſtas Chriſti eius.*

§. II.

495. HOc ſalutiferum omnibus in ſe credentibus, ac confidentibus pharmacum Chriſtus communicauit, cùm dixit Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur: In nomine meo dæmonia eijcient.* Vnde Alphonſus à Caſtro lib. 6. aduerſus Hæreſes verb. Exorciſmus: *Dominus aſcendens*, inquit, *in cælum promiſit, ſe numquam ad inuocationem nominis ſui illis defuturum. Quod autem non ſemper fiat, vt inuocato nomine Ieſu, dæmon egrediatur, minima fides ipſius inuocantis eſt in cauſa. Nam ſi perfectè crediàiſſet, hæc, & maiora feciſſet*; vt pollicitus eſt Chriſtus Ioan. 14.

Omnes Chriſti fideles per fidem in nomine Ieſu poſſunt dæmones eiicere.

Amen,

Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet. Confirmat Alphonsus Tostatus, *tom.* 1. *in* 1. *Regum cap.* 16. *q.* 41. affirmans in illis verbis sub ea forma à Deo datis: *In nomine meo dæmonia eiicient*, virtutem, & efficaciam ad expellendos dæmones, quantum ex parte Dei, proculdubio esse infallibilem, sicut in omnibus Sacramentis; vt latè suprà, *num.* 10.

Idipsum Ecclesia docet, dum in Sequentia Missæ festi istius Sanctissimi nominis canit: *Eius virtutem non possunt dæmones sustinere.*

Huius Nominis virtute
Superborum sunt destructa
Dæmonum potentia.

Nec mirum, cum eius fortitudinem, & virtutem sustinere non possint; vt benè Ieremias testatur: *Magnus es*, inquit, *Domine* Iesu, *& magnum nomen tuum in fortitudine*, & Regius Psaltes: *Sanctum & terribile nomen eius*. *Sanctum* quidem Angelis bonis, & hominibus iustis; sed *terribile* dæmonibus, & viris impiis; vnde Ecclesia eodem loco addit: Ier. c. 10. Psal. 110.

Simulachra idolorum
Sunt euersa: Tyrannorum
Fracta violentia.

§. III.

HOc facto demonstrauere Apostoli, vt Paulus, qui Act. 16. vnum ex illis in Pythonissa garrientem expulit: *Præcipio*, inquit, *tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea; & exiit eadem hora.* Et Petrus teste S. Clemente dicebat: *Non curo, quomodo intraueris; sed vt exeas, impero in nomine Iesu Christi*, & Act. c. 3. illi Claudo ad portam templi, quæ dicitur Speciosa, existenti dixit: *Argentum & aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Iesu Christi Nazareni surge, & ambula.* Sic S. Ioannes Euangelista: *Interdico tibi in nomine Iesu Christi Nazareni, ne vltra hîc habites.* Item, *In nomine Iesu Christi hinc exite numquam redituri.* 496. *In dæmonibus eiiciendis Apostoli hoc nomine vtebantur.*

Hoc docent omnes Patres: S. Iustinus Martyr *aduersus Triphonem*, Origenes *contra Celsum lib.* 1. Tertullianus *de corona militum ad Scapul.* Cyprianus, *aduersus Demetriadem.* Athanasius *de Incarnatione Verbi.* Cæterique omnes vnanimiter, qui de hoc Sanctissimo Nomine in suis sermonibus, homiliis, tractatibus, vel meditationibus sunt locuti. 497. *Testantur Patres eius mirabiles virtutes.*

§. IV.

HOc praxis comprobat Sanctorum Patrum, qui innumeros Energumenos huius salutiferi Nominis virtute liberarunt, vt eorum acta testantur. Ex quorum multitudine vnicum de S. Bernardo Abbate adducam relatum à S. Bernardino, *serm.* 49. *Domin. Palmar.* 498. *Probat praxis Sanctorum Patrum.*

Cum Beatus Bernardus Papiam de Mediolano venisset, quidam homo vxorem suam dæmoniacam ad illum adduxit: tunc diabolus per os eius *Exemplum de D. Bernardo.*

dicere cæpit: *Non me de hac anicula mea hic porrulos edens, & brassicas deuorans pellet.* Cui seruus Dei respondit: *Non Bernardus te pellet; sed Dominus noster Iesus Christus.* Mox autem, vt ille orationem effudit, spiritus nequam dixit: *quàm libenter egrederer; sed non possum. Non vult enim magnus Dominus.* Cui Sanctus. *Et quis est Dominus magnus?* Cui ille: *Iesus Nazarenus.* Ad quem vir Dei: *Vidistinè vmquam eum?* Quo respondente; *Etiam.* Cui iterum ait: *Vbi vidisti eum?* Et ille ait: *in gloria:* Et Sanctus: *Et tu in gloria fuisti:* Qui respondit: *vtique* (sed illum fuisse in gloria intellige, idest, in beatitudine per fidem supernaturalem, spem & chatitatem inchoata; non autem perfecta, quæ per claram Dei visionem habetur) Cui Bernardus: *quomodo inde existi?* Et ille ait: *Cum Lucifero multi cecidimus.* Hæc quidem omnia voce lugubri per os vetulæ omnibus audientibus loquebatur. At illi vir Dei: *Numquid in illam gloriam redire velles?* At ille miro modo cachinnans, ait: *tardè est.* Tunc autem viro Dei orante, de muliere dæmon est egressus. Sed cum D. Bernardus inde abiret, eo iam elongato, iterum diabolus eam inuasit. Vir autem eius post illum currens, quid acciderat, indicauit. At ille collo eius chartulam alligari præcepit, in qua hæc verba conscripta erant: *In nomine Domini Iesu Christi præcipio tibi dæmon, ne hanc mulierem contingere præsumas.* Quod cum factum fuit, ad eam imposterum accedere non est ausus.

499. *Docent Exorcistæ.* Matthæi c. 7. Vers. 22.

Idipsum omnes Exorcistæ in suis exorcismariis testantur lucidè, & clarè, præcipuè Carolus Oliuerius Vicentinus *in suo Baculo dæmonum c. 3.*

Peccatorum etiam, & operariorum iniquitatis experientia contestatur, qui in die Iudicij ouantes dicent: *Domine nonnè in nomine tuo dæmonia eiecimus.* Ideò sæpissimè inuocandum est tam ab Exorcistis, quàm ab Energumenis, & maleficiatis exemplo Ioannis nostri, qui in fine suæ scriptionis apocalypticæ c. 22. illud deuotè compellit dicens: *Veni Domine Iesu*: orent & ipsi, vt veniat, & renitentis inferni satellitem sua virtute dispergat.

§. V.

500. *Multa mirabilia operantur in nomine Iesu.* Marci c. 16.

VErùm ad huius Sanctissimi Nominis gloriam, & honorem, & cunctorum Christi fidelium vtilitatem addimus, hoc Nomen non tantùm datum esse hominibus, vt credentes in virtute eius dæmones eiiciant; sed vt multa alia mirabilia operentur; ideò post illa verba: *In nomine meo dæmonia eiicient,* subiungit Christus: *Linguis loquentur nouis: serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint non eis nocebit: super ægros manus imponent. & benè habebunt.* Quæ verba (relictis moralibus intelligentiis, quibus explicantur à D. Gregorio, *homil. 29. in Euangel.*) dico, in sensu literali intelligi, vt supra explicauimus, *num. 206. 218. & 458.*

Serm. 49. ar. 2. c. 3.

In primis enim, *Nomen hoc sanctissimum est infirmantium,* ait S. Bernardinus, *generale remedium,* hoc est, contra coucupiscentiæ malum. Nam originali culpa dempta remanet in nobis cócupiscentiæ morbus, & ægritudinis languor; ideò ad hoc Nomen Iesu est recurrendum: quia, vt ait S. Petrus Rauennas, *hoc est Nomen, quod dedit cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum,*

gressum, & cursum, sermonem mutis, vitamque mortuis, & etiam totam Diaboli potestatem de obsessis corporibus effugauit. Proindè subdit Sanctus Bernardinus loco citato. *Si quæ infirmitas tibi, vel tuis occurrat, non respreto remedio corporali, aut naturali, recurrere ad inuocationem Nominis Iesu. Sæpe quoque contingit, quòd non possunt remedia infirmantibus adhiberi naturalia, vel propter eorum carentiam: vel propter morbi, aut infirmitatis ignorantiam; seu quia est quasi irremediabile malum per ipsam naturæ viam; ideò fidelibus est recurrendum ad hoc remedium, quo serpentes tolluntur, venena non nocent, & infirmitates fugiunt.* Vnde Incognitus in illa verba Ps. 39. *Beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius*, ait: *Hæc est illa theriaca, de qua dicit Auicenna can. 2. quòd est sublimior medicinarum, & melior propter multitudinem sui medicamenti.* Et addit, quòd *illi, qui ea vtuntur, in hora sanitatis non nocent venena, & sunt securi ab ægritudinibus pestilentialibus. Re vera sic est hoc nomen Iesu, quòd non solùm circa præsentia mala; sed etiam circa futura repellenda, & vniuersaliter contra omnia mala valet.* Bernardus super Cantic. confirmat: *habes ô anima mea absconditum in vasculo Nominis huius, quod est Iesus, salutiferum certè, quodque nulli vmquam inuenitur pestilentiæ inefficax.* Serm. 15. in Cant.

§. VI.

HInc S. Mater Ecclesia in sequentia, quæ habetur in Missa celebritatis Sanctissimi huius Nominis de eo canens ait: 501. *Testatur Ecclesia.*

Fugat morbos, & liuores
Sed & animi languores
Iesus vbi venerit.

Quod practicè Apostoli probarunt. Quot enim ægroti huius Sanctissimi Nominis virtute à Petro Apostolo, à Paulo, à Ioanne, à Barnaba, cæterisque Apostolis, à D. Francisco, à D. Antonio à Padua, aliisque Sanctis, & vitis iustis sanitati fuerunt restituti? Quot claudi, quot cæci, muti, surdi, hydropici, paralitici, neruis dissoluti, variisque languoribus vexati etiam hoc nostro æuo, quorum testis fui oculatus, hoc Sanctissimo Nomine salutem sunt assecuti? *Quos*, vt ait Propheta, *saluauit Deus propter Nomen suum, vt notam faceret potentiam suam. Cum non sit aliud nomen*, teste Petro, *sub cælo datum hominibus, in quo oporteat, nos saluos fieri.* Quos iam priùs insinuauerat dicens: *Omnis, quicumque inuocauerit Nomen Domini saluus erit.* *Practicè probarunt Sancti, at probant in Deũ confidentes.* Psal. 105. Actuum c. 4. Ibid. c. 2.

§. VII.

SEd quod mirabilius est, non solùm fideles; sed & infideles ad huiusce nominis inuocationem ægrotos sanasse, & miracula fecisse manifestè comprobatur. De S. Dionysio, Areopagita refert S. Bernardinus *serm.* 49. *de glorioso Nomine Iesu*; quòd, dum cũ D. Paulo per viam disceptaret, ante eos quidam cæcus transibat, ac statim Dionysius, qui tunc infidelis erat, Apostolo ait: *Si dixeris huic cæco: In Nomine Dei tui vide, & viderit, statim credam: sed ne vtaris magicis verbis, tibi præscribo formam* 502. *S. Dionysius adhuc paganus inuocato Nomine Iesu cæcum illuminauit.*

verborum

verborum dicens : In nomine Iesu Christi de Virgine nati crucifixi , & mortui , qui resurrexit , & ascendit in cœlum , vide. Et respondens Paulus: *Ad hoc , vt omnis suspicio tollatur , volo , vt eadem verba tu ipse proferas.* Sic in eadem forma verborum Dionysius dixit cæco , vt videret , & statim vidit , & Dionysius in Christum Iesum Dominum Nostrum se credere est confessus. Videas modò , quòd Dionysius , cum adhuc peccator, & infidelis esset , ad inuocationem huius Sanctissimi Nominis cæcum illuminauit. *Et sic plerique hoc idem in se , & in aliis* , ait S. Bernardinus, *nostris temporibus experti sunt , licèt essent peccatores* , vt verificetur, quod
Psal.105.v.8. de hoc nomine prædictum est : *Saluauit eos propter nomen suum , vt notam*
Act.cap.2. *faceret potentiam : & omnis quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit.*

§. VIII.

503. *Nomen Iesu suffragatur in cunctis necessitatibus.* Beatus Laur. de Compunct. & complan. Christian. perfection. in Circunc. Domini pag. mihi 263. Psal. 90.

NEc in infirmitatibus tantùm nomen hoc hominibus ; verùm in aduersitatibus , ac necessitatibus , cunctis suffragatur. Hac de re Beatus Laurentius Iustinianus *de Circumcisione* , relatus etiam à Ioanne Carthagena *libr. 5. de Sanctissimi Nominis Iesu excellentia homilia 6.* nos hortatur ad Sanctissimum hoc nomen cunctis in necessitatibus nostris inuocandum: *Si tentaris* , inquit , *à Diabolo , si opprimeris ab hominibus, si conficeris ab ægritudine , si doloribus fatigaris , si desperationis agitaris spiritu, si concuteris formidine , si dubietate pulsaris , Iesu nomen edicito , & repentè lumen consequeris , & gratiam. In arduis , in periculis , in terroribus, in domo , in via , in solitudine , in fluctibus vbicumque extiteris , Saluatoris profer nomen. Inuoca salutis nomen , cor , & os subitò clamet : Iesu: Speret in Adiutorio Altissimi , qui ait : Clamabit ad me , & ego exaudiam eum , cum ipso sum in tribulatione : eripiam eum , & glorificabo eum.* Et versiculo antecedenti rationem reddit, cur auxiliabitur clamanti ad se dicens : *Quoniam in me sperauit , liberabo eum , protegam eum, quoniam cognouit nomen meum.* Diuus Bernardus verbis dulcissimis idipsum suadet *serm.* 15. in Cantic. *Cui enim* , ait , *in periculis palpitanti , & trepidanti inuocatum virtutis nomen non statim fiduciam præstitit , depulit metum ? Cui in aduersis diffidenti , iam iamque deficienti , si nomen adiutorij sonuit , defuit fortitudo ? Tristatur aliquis vestrum ? Veniat in cor eius Iesus , & inde saliat in os. Et ecce ad exortum nominis lumen, nubilum omne diffugit , redit serenum. Labitur quis in crimen ? Currit insuper ad laqueum mortis desperando ? Nonne si inuocet nomen vitæ ; confestim respirabit ad vitam ?*

§. IX.

504. *Hoc memoriale Christus nobis tradidit, vt in omni aduersitate inuocetur nomen eius.*

NEc mirandum sanè, hos Sanctos Doctores Christi fidelibus, vt suam in hoc Sanctissimo Nomine collocent fiduciam, ab eóque auxilium in cunctis aduersitatibus , ac necessitatibus postulent , tam efficaciter suadere , cum ipsemet Christus hanc doctrinam, & hoc memoriale illis instillauerit, ac sæpiùs insinuauerit, præcipuè Ioan.14. dicens: *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo , hoc faciam , vt glorificetur Pater in Filio.*
Si

Si quid petieritis me in Nomine meo, hoc faciam. Et cap. 16. *Amen, amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in Nomine meo, dabit vobis. Vsque modo non petistis quicquam in Nomine meo. Petite, & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum.* Sed cur toties repetit, vt petamus in Nomine eius, & id, quod petitur, se largiturum promittit? Non alia vtique de re, nisi quia, dum gratias, fauores, ac beneficia in nomine eius, à Deo impetramus, nobis nomen eius laudandi, glorificandi, ac sanctificandi, idest Sanctum confitendi, ac manifestandi datur occasio; ex quo nobis maximum in hoc sæculo, ac plenum in futuro gaudium enascetur.

§. X.

QVod, vt adimpleatur, ad hoc præstandum summoperè S. Ecclesia eius Sponsa in prædicta sequentia Missæ, quæ celebratur in festo huius Sanctissimi Nominis nos hortatur, dum in ea canit: 505. *Ad hoc nos ipsa hortatur Ecclesia.*

In aduersis Nomen sanctum
Inuocetur: Iesu tantùm
Aderit præsenti.
Præsentia Deitatis: a
Et totius bonitatis
Dulcis Iesus aderit.
Nomen ergo hoc amandum
Toto corde & adorandum
Omni reuerentia.

ARTICVLVS II.

Beatissimam Virginem Dei Genitricem Mariam.

EXCELLENTISSIMVM Mariæ nomen, quod lingua Syriaca Dominam significat, antonomasticè Sanctissimæ Deiparæ conuenire, amplissima eius potestas, quam in toto Filij regno exercet, probat. Non enim Angelis solùm, & hominibus; sed etiam dæmonibus dominatur, vt ipsa apud sapientem Siracidem Eccli∫. 24. *Superborum*, inquit, *& excellentium corda virtute calcaui.* Nam quinam magis superbi, & excellentes, quàm spiritus, qui ambitioso, & tumido conatu in cœlo diuinam similitudinē aliàs concupierunt? Et quinam excellētes, nisi iidem, qui in terris sacrilega, & vana ostētatione diuinis honoribus coli voluerunt? Hos Maria propria virtute calcat, cum ab initio inimicitiæ inter illam, & hos veteranos angues positæ fuerint, vt habetur Genes. c. 3. *Inimicitiam ponam inter te, & mulierem, & ipsa conteret caput tuum.* Nec in progressu temporum capita illorum calcare, & conterere cessat, cum sit mulier illa sublimis Sole amicta, Lunam calcans, duodecim stellis redimita, quæ tanquam signum magnum Ioanni nostro apparens gloriosos de insidiante dracone triumphos reportauit; Ideò ad eam confugiendum est, quoties ab hoc hoste vexatur, eiúsque suauissimum Nomen inuocandum.

506. *Maria interpretatur Domina.* *Dominatur dæmonibus.* *Nomen eius inuocandum.*

§. I.

507. *Docent Patres.*

Homil. 2. sup. Miss. est.

Ex D. Bern.

HOc testatur Diuus Bernardus serm. in missus est. *Dæmones*, ait, *non solum Virginem pertimescunt; sed audita hac voce (Maria) contremiscunt.* Et super Cantic. *Vbi nomen Mariæ inuocatur, dæmonum nocumentum effugatur: quia Maria terribilis vt castrorum acies ordinata.* Et rationem reddit super illa verba: *Ipsa conteret caput tuum*, scribens sic: *Maria contriuit caput venenatum, quæ omnimodam maligni serpentis suggestionem ad nihilum deduxit.* Confirmat hanc veritatem Sancta Brigitta libro 1. Reuelationum cap. 9. *Omnes*, ait, *dæmones verentur hoc nomen, & timent; & audientes hoc nomen (Maria) statim relinquunt animam, quam tenebant.* Consentit Diuus Bonauentura in Speculo Virgin. cap. 3. *Non sic*, ait, *timent hostes visibiles quasi castrorum aciem copiosam, sicut dæmones Mariæ vocabulum, patrocinium, & exemplum: fluunt, & pereunt sicut cera à facie ignis vbicumque inueniunt crebram huius nominis recordationem, deuotam inuocationem, solicitam imitationem.* Sic Richardus de Sancto Victore in Canticorum loquens de Maria, *Deterrebat eos*, inquit, *scilicet, dæmones flamma caritatis, incendebant orationes, & feruor deuotionis.*

508. Et si, dum hoc in sæculo vitam agebat, eos terrebat, quantò magis nunc in cœlis apud Altissimum coronata, & vt Regina exaltata illos terrefacere est iudicandum? Hac de re Sanctus Germanus *orat. 3. in Zonam Deiparæ*, eam alloquens sic, ait: *Tu nequissimi hostis inuasiones sola tui nominis inuocatione repellens, tutos, atque incolumes seruas.* Vnde concludit Dionysius Carthusianus reuelationem Sanctæ Brigittæ à Maria Virgine factam referendo, in persona eius alloquens his verbis: *Nullus*, ait, *in hac vita tam frigidus ab amore diuino, qui si inuocauerit Nomen meum cum integro proposito pœnitendi, statim ab illo non recedat Diabolus.*

§. II.

509. *Iesus aliquando facilius inuocato Nomine Mariæ, quàm suo proprio, dona concedit.*

NEc exemplis comprobare hoc opus esse dijudico, cum passim apud Auctores plurimos ad eius deuotam nominis prolationem non tantùm vniuersas dæmonũ acies prostrasse, sed multa à Deo eius intercessione beneficia obtinuisse, referatur. Imò quandoque aliquis faciliùs per ipsam fauores, quàm per inuocationem ipsiusmet proprij Filij legitur impetrasse. Cuius rei nos mentiri, non sinit S. Anselmus lib. de Excellentia Virginis c. 6. *Velociùs*, ait, *est nonnumquam salus memorato Nomine Mariæ, quàm inuocato Nomine Domini Iesu vnici Filij sui. Et id quidem non ideò fit, quòd ipsa maior, & potentior eo sit: nec enim ipse magnus, & potens est per eam; sed illa per ipsum. Quare ergo propitior salus in recordatione eius, quàm Filij sui sæpè percipitur? Dicam, quid sentio. Filius eius Dominus est, & Iudex omnium discernens merita singulorum: dum igitur ipse à quovis suo nomine inuocato non statim exaudit, profectò id iustè facit. Inuocato autem Nomine Matris, & si non merita inuocantis mereantur, vt exaudiatur: merita tamen Matris inter*

intercedunt, vt exaudiatur: quia eam decreuit sic honorare, vt sciant homines, omnia per ipsam obtineri posse à Deo. Ideò S. Bernardus serm. de Assumptione B. Virginis ad ipsam conuersus ait: *O Felix Maria, qui te diligit, Deum honorat: qui tibi adhæret, à Deo numquam derelinquetur: qui nomen tuum puro corde inuocat, quicquid postulat indubitanter, consequitur.*

§. III.

QVare tum Exorcista, vt faciliùs dæmonem pellat, & in fugam vertat: tum Energumenus, vel Maleficiatus, vt citiùs à dæmoniaca eripiatur vexatione, tum quilibet alius à quacumq; detentus ægritudine, vt pristinæ reddatur sanitati: tum quicumque Christi fidelis, vt in omnibus suis tribulationibus, angustiis, ac necessitatibus diuinum mereatur obtinere auxilium, sæpiùs puro, ac sincero cordis affectu Mariam inuocet. Si tentationum venti exurgant: si dæmoniacarum vexationum fluctus intumescant: si in tribulationum scopulos illidatur, portum respiciat, & Mariam inuocare non desistat. In periculis, in angustiis, in rebus dubiis, & in omnibus necessitatibus Mariam cogitet, Mariam inuocet: non recedat ab ore, non recedat à corde. Si enim per eius intercessionem facillimè ab eius Vnigenito Filio fidem, ac confidentiam in Deum perfectam impetrabit, qua sine vlla hæsitatione petens, nedum si vexatus à dæmone fuerit, liberari merebitur; sed quæcumque poposcerit salutaria obtinebit; & quodcunque dixerit, fiat, fiet ei.

510. *Ab obsessis, & ægrotis omnibusque Christi fidelibus est inuocanda.*

Bernard. hom 2. sup. miss. est.

CAPVT III.

De Ægroto orante hominum Mediatores.

TERRIBILEM, vt castrorum aciem ordinatam esse Ecclesiam, Diuinus Sponsus enunciat Cant. 6. vt quæ ex innumera Beatorum multitudine congregata potentissimum format exercitum in duas quasi diuisum partes. Alterum Angelicorum Spirituum: Alterum Beatorum in Cælo regnantium. Sed eandem Medicorum esse congregationem, & medicamentorum officinam, probant Dei per Ieremiam cap. 8. conquerentis verba: *Super contritione filiæ populi mei*, inquit, *contritus sum, & contristatus, stupor obtinuit me, numquid resina non est in Galaad: Aut Medicus non est ibi? Quare igitur non est obducta cicatrix filiæ populi mei?* Vbi vides Deum contritum, contristatum, & stupentem, quòd in tanta Medicorum, & medicamentorum multitudine, quibus Galaad spirituale abundat, infirmitates humanæ sanatæ non fuerint, & vulnera nostra ligata.

511. *Mediatores hominum sunt Angeli, & Sancti.*

Nec immeritò. Nam quotquot Angeli, & Sancti in Ecclesia reperiuntur, militum, & Medicorum officio funguntur. Militum, vt contra dæmones pugnent, & sequaces eorum maleficos, & peccatores, qui nos persequuntur deprimant. Medicorum, vt morbos curent, maleficia soluant, & dæmoniacas infestationes sanent. Ex quo illorum opem ægroti

Militis, ac Medici munere funguntur.

 sæpiùs

ſæpiùs implorare tenentur, quam libentiſſimè prebent, quoties noſtris precibus excitantur; vt ſequentes Articuli declarabunt.

ARTICVLVS I.

Angelicos Spiritus.

512. *Angeli ſuperiores varia exercent miniſteria in hominum obſequiū.*

QVAMVIS primarium Angelorum ſtudium ſit, continuis Diuinam Majeſtatem proſequi laudibus, & famulantium more ad eius thronum aſtare, vt Ioannes noſter Apoc. 5. demonſtrat; tamen varia obſequia hominibus exhibere, illos protegendo, & ſanando non dedignantur. Hoc in principibus primis videmus, qui vtrumq; officium libentiſſimè exhibent. Michaël Anteſignanus cum dracone pugnat in cælo Apoc. 12. & cum eodem in terra luctatur (vt Iudas in ſua canonica refert) cum illo de Moyſi corpore in Iudæorum beneficium decertando. Raphael vnus de principibus primis ſplendidi iuuenis formam aſſumens, iuniorem Tobiam in Rages deducit, à piſce liberat, & opibus onuſtum in domum reducit; Saram eius vxorem à dæmonio liberat; & ſeniori Tobiæ viſum reſtaurauit. Ex quo primus generoſi militis: Secundus verò peritiſſimi Medici nomen aſſumpſit. Nam Michael, *quis vt Deus* ſignificat. Raphaël verò, *medicina Dei*.

§. I.

513. *Angeli inferiores in neceſſitatibus hominibus occurrunt.*

QVòd hæc militaria, & medicinaria officia tanti duces, & principes præſtare non dedignantur, quid inferiores Angelos facturos putamus, ſi illorum opem in dæmoniacis pugnis, in infirmitatibus, ac cunctis neceſſitatibus inuocemus? Nonnè vnicuique noſtrum occurrent, vt alteri Iacob de Meſopotamia redeunti, & ſe ad bellum contra Eſau accingent, cui obuiam fuere quaſi belli duces, & comites? Vnde nomen loci illius *Mahanaim*, ideſt, *caſtra* appellauit Geneſ. 32. Aut vt alteri Eliſæo, ad cuius cuſtodiam, cum à Rege Syriæ quæreretur, Spiritus illi beati in ignitorum equitum forma venerunt? Quod viſio Abbati Moyſi exhibita probat: Nam vt in vitis SS. Patrum refertur §. 9. cum à diabolo vexatus Abbatem Iſidorum remedium petiturus aduenisset, nec poſt longos de rebus ſpiritualibus ſermones quieſceret, Iſidoro iubente, cellulæ ſuperiora conſcendit, & oculos ſuos peruoluendo primò ad occidentem innumerabilem dæmonum multitudinem, qui cum furore præparabantur ad prælium inſpexit: tum vultum ad orientem conuertens Angelorum ſplendentem ſine numero turbam tanquam cæleſtium virtutum exercitum vidit: *Ecce*, inquit Iſidorus, *qui ad occidentem ipſi ſunt, qui nos impugnant, qui verò ad orientem hi ſunt, quos in adiutorium noſtrum mittit Dominus.* Quibus viſis, & auditis turbatus Moyſes eſt confortatus.

4. Reg. cap. 6.

Moyſes Abbas viſione dæmonum, & Angelorum fugat vexationem.

§. II.

§. II.

HAnc veritatem fassa est sapientissima illa, ac prudentissima mulier nomine *Debbora prophetissa, quæ iudicabat populum in illo tempore*, vt habetur Iudicum c. 4. Postquam enim filij Israel de Sisara duce exercitus Iabin Regis Chanaan, à quo viginti annos fuerant oppressi, victoriam reportassent, Debbora cum gaudio, & lætitia cecinit inter alia dicens: *De cælo dimicatum est contra eos: stellæ manentes in ordine, & cursu suo aduersus Sisaram pugnauerunt.* Sed quomodo de cælo dimicatum est? An fulmina, vt sagittas ignitas omnipotens Deus ab æthere in eos vibrauit? An Sol & Luna influxus in eos malignos, & noxios, vt illos interimerent, emiserunt? Quomodo enim stellæ aduersus eos pugnauerunt? Nonnè Sisaram interfecit Iahel vxor Haber Cinæi, quæ supra capitis eius tempora dormientis clauum absconditè, & cum silentio imposuit, adeóque malleo defixit in cerebrum, vt humi conclauatus iaceret, qui soporem morti socians defecit, ac mortuus est? Quænam sunt huiusmodi stellæ, quæ aduersus Sisaram pugnauerunt? Iacobus Aluarez, *lib. 1. de victoria tentat. par 3. cap. 7.* erudite: *Cælum*, inquit, *contra aduersarios nostros pro nobis dimicat, quando auxilia, quæ nos tuentur, quasi fulgura, & grandinum lapides in eos iactat.* Vbi apertissimè Israëlitas ab Angelis liberatos fuisse de manu inimicorum suorum ostendit. Idcircò Debbora, ac Barac cecinerunt: *De Cælo dimicatum est*, idest, auxilium Dei descendit super nos, & *stellæ manentes in ordine, & cursu suo*, Angeli, nempe diuinam contemplantes essentiam, eáque fruentes, nec vmquam ab eius visione, ac fruitione deficientes, *aduersus Sisaram pugnauerunt*, eumque cum suo exercitu constrauerunt, & ad nihilum redegerunt. Cui veritati se Rupertus Abbas adscribit super Iudicum cap. 5. dicens: *Angeli manentes in ordine, & cursu suo pro hominibus pugnant, cùm dæmones in nos insurgentes fugant, & terrent.*

514. *Hoc probant sacra Scriptura Interpretes. Ex Cantico Debbora.* Iudic. c. 5.

§. III.

APertè hac protectione Angelica munitus fuit Iudas ille Machabæus dux populi Israëlitici, de quo 2. Machabæorum cap. 10. habetur. Hic, cum aduersus innumerabilem exercitum cum paucis militibus prælium esset commissurus, priùs assidua oratione suppliciter vnà cum suis militibus Deum est deprecatus, in eo omnem suam fiduciam constituendo. Proptereà, *cum vehemens esset pugna, apparuerunt aduersariis de cælo viri quinque in equis aureis decori, ducatum Iudæis præstantes: ex quibus duo Machabæum medium habentes armis suis circumseptum incolumen conseruabant: in aduersarios verò tela, & fulmina iaciebant, quo & cæcitate confusi, & repleti perturbatione cadebant.* En angelicam protectionem tutissimam pro iis, qui in Deo suam constituunt fiduciam; necnon ad Angelos eius ministros in suis necessitatibus confugiunt.

515. *Ex Iuda Machabæo.*

Hæc namque est Dei promissio iis, qui in adiutorio Altissimi habitant;

vt testatur Propheta Psalm. 90. dicens: *Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis.* Quæ verba Felix sic legit: *Præcepit Deus Angelis, vt illos suis in itineribus, & actionibus, quas secundùm Deum agere instituunt, dirigant, tutentrúque, ac veluti manibus adeò inoffensè gerant, vt ne vel leuiter quidem in lapillum illorum impingere queat pes.* Titelmanus in eadem verba: *Ipse enim* (inquit) *tui solicitam curam gerens, mandatum, præceptúmque dedit angelicis spiritibus ministris suis, de tua diligenti, & firma custodia: videlicet, vt te diligenter custodiat, atque obseruent in omnibus viis tuis, quocunque perrexeris, vt in omnibus actionibus, ad quas volueris manus extendere, assistant tibi; teque ita obseruent, & illuminando, perficiendóque dirigant, vt in nullo à via recta deuies, neque ad dexteram, neque ad sinistram declinans, neque ab vlla aduersariorum potestate te patiantur nocumentum accipere; ita videlicet angelicos suos ministros tibi administratorios, & custodes constituens: quomodo solet pater filio vnicè dilecto assignare custodes, suísque ministris solicitissimè mandare de filij obseruatione, atque custodia.* Postea subiungit super illa verba, *in manibus portabunt te*, dicens: *Atque hi administratorij spiritus, accepto hoc Dei mandato, solicitissimè, perfectissiméque iussa complere satagent, teque fidelissimè omni cura, & studio custodient; ita vt quasi in manibus te portent per viam, quam ambulare volueris, in cunctis actionibus tuis, ita tibi suo adiutorio assistendo, ita manifestum præstando auxilium, vt in vlnis te gestare videantur.*

516. *Hoc promittit Deus in se confidentibus.*

§. IV.

517. *Testantur Patres.*

HOc probant eruditissimè Patres: Augustinus Soliloq. lib. vii. c. 27. de Angelis deputatis. *Hi sunt*, inquit, *ciues beatæ Ciuitatis supernæ Ierusalem, quæ sursum est mater nostra, in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis, vt liberent eos ab inimicis suis, & custodiant in omnibus viis suis.* Beda Venerabilis super Lucam. *Quoniam*, ait, *immundi spiritus ad pacis euersionem vbique versantur, ad tutelam nostram constituit Deus exercitus Angelorum, quorum præsentia dæmonum confringatur audacia.* D. Basilius in Psalm. 33. simili perpolito: *Quemadmodum*, inquit, *Vrbium muri vndequaque hostium insultus arcent propulsantes hostiles incursus: sic etiam Angelus & à tergo, & à fronte custodit te; & ne vtriusque lateris partes incustoditas relinquat, Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis: quoniam Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis.* D. Chrysostomus apertè super cap. 21. Matthæi hoc demonstrat loquendo de vinea illa, quam plantauerat pater familias: *Quid est sepis*, inquit, *nisi Angeli in circuitu custodientes populum Dei, ne in vineam Christi inuisibiles latrones irrumpant.* Et homil. 40. ibi in opere imperfecto, ait: *Hi sunt custodes super muros ciuitatis tuæ Ierusalem custodientes vigilias noctis super gregem tuum, ne quando rapiant vt leo animas nostras, dum non esset, qui eriperet.* Et B. Laurentius Iustinianus de spirituali animæ resurrectione. *Dæmones*, ait, *arcent Angeli, ne ad libitum noceant. Quis* (*quæso nisi angelico fultus esset auxilio, tam immanissimorum hostium valeret superare rabiem, effugere laqueos,*

Post medium lib. 2. pag. mihi 361.

laqueos, tentationes vincere, fraudésque detegere? Custodia siquidem sua vias nostras sæpiunt, ne in lapidem offensionis petram scandali spiritualem animæ impingamus pedem.

Ex quibus omnibus luce meridiana clarius est, Angelos nostros custodes milites esse robustissimos, quibus Deus mandauit, vt nos die, noctúque custodiant, atque ab inimicis nostris inuisibilibus, ac visibilibus, cæterísque periculis animæ, & corporis obseruent, ac tueantur.

§. V.

SEd & iuremeritò Medici sunt dicendi: ipsi enim magis sunt soliciti, ac potentiores in infirmitatibus nostris ad nobis præstanda beneficia, quàm dæmones ad maleficia inferenda: Ratio est: tum quia Angelus bonus, qui naturæ ordine inferior est, præest dæmonibus etiam ordine naturæ superioribus: quia diuinæ iustitiæ virtus, cui boni Augeli adhærent, naturali Angelorum virtute multò est potentior, atque ita potentiùs operatur: tum quia solicitior est circa custodiam, qui ex ea commodum, quàm qui pœnam consequitur; Angeli autem boni ex bonorum custodia gaudium accidentale assequuntur: & mali Angeli ex malorum damnatione maiorem pœnam accidentalem sibi promerentur: ergo, &c. Ita testantur Alexander Alen. *de Angelis q.41. mem.6. art.2.* S.Thom. *3.p. q.113. art.7.* S.Bonau. *in 2.d.11. art.2. q.2.* Ioseph Angles *ibi quæst. vnica de Angelorum custodia diffic. 15. & 16.* Propterea si dæmones ad Magorum, Maleficorum, ac Strigarum nutum corporibus humanis varia ingerunt nocumenta, vt supra docuimus *à num. 81. vsque ad 119.* è conuersò Angelos beatos ad Beatissimæ Virginis nutum, Sanctorum, ac Seruorum Dei, (Deo sic volente, ac præcipiente) nedum animabus, sed & corporibus humanis varia afferre commoda, malos, ac noxios sæpiùs ab illis expellendo humores; & salubres, ac proficuos excitando; cicatrices, ac vulnera sanando; & à diuersis ægritudinibus liberando, quis dubitabit? Vnde benè de illis ait Petrus Blessensis in serm. de Angelis. *Tanquam Medici maiorem solicitudinem infirmis impendunt, quàm sanis.* Verùm hîc nobis occurrit dubitatio.

518. *Angeli sunt Medici magis soliciti nobis benefacere, quã dæmones malefacere.*

QVÆSTIO VNICA.

Cur igitur tot homines iusti vexentur, & quandoque à dæmonibus superentur, licèt ab Angelis protegantur.

519. *Ratio difficultatis qua. Angeli nõ semper dæmones totaliter repellũt; quia eis nos ipsos quotidie non commendamus.*

DVBITANDI ratio ex præcedenti doctrina sumitur: Nam quicquid dæmones circa hominem efficere possunt, & boni Angeli multò perfectiùs, & potentiùs, & pleniùs præstare possunt, cum ipsi magis sollíciti, ac potentiores sint dæmonibus: cur ergo homines non protegunt?

Respondetur ex defectu custodiæ hoc non prouenire. Et ratio est: quia

si

ſi obſtinatos peccatores totaliter minimè deſerunt, vt Theologi communiter fatentur; multò minus bonos derelinquent. Cæterum hoc accidit: vel quia nos illos repellimus, dum eorum conſiliis, & internis monitionibus non acquieſcimus; cum ſupra noſtram arbitrij facultatem non poſſint: vel quia circa nos tantùm pro viribus agunt quantum eis ex iuſtitiæ, & prouidentiæ diuinæ ordine eſt permiſſum. Hinc ſi eorum conſilia admitteremus, eiſque quotidie & animam noſtram, & corpus noſtrum, omnéſque noſtras actiones, & operationes deuotè, ac ſuppliciter commendaremus, à Deo permitteretur, vt ſecundùm vltimum ſuæ potentiæ ad illuminationem, & iuſtificationem noſtram, ac defenſionem, dæmonúmque expulſionem agerent, ac paruo temporis ſpatio quantumcumque peruerſos, & malos ad veritatis agnitionem adducerent, in amorem virtutis excitarent, & inflammarent, nobíſque plura beneficia tam ſpiritualia, quàm corporalia à Deo impetrarent: Ita etiam teſtatur Ioſeph Angles *Flor. Theol. qq. in 2. d. 11. quæſt. eadem, diffic. 17. dub. 7.*

Ab omnibus Angeli ſunt inuocandi.

Quare Exorciſtæ generoſos hos milites, Energumeni, Maleficiati, & Ægroti peritos hos Medicos, & in quacumque neceſſitate conſtituti diligentiſſimos, ac validiſſimos hos tutores inuocare non ceſſent, Cuſtodes præcipuè, qui inimici dæmonis cum ſint, & hominis ſuæ curæ concrediti amici libenti animo, & robur Exorciſtæ, & ſalutem ægro conferunt, & cuicumque fideli Chriſtiano ſuam tutelam impendunt, ſi deuota mente, & ſedulis precibus inuocentur.

ARTICVLVS II.

Beatos in Cœlo regnantes.

520. *Sancti imitantur Angelos in charitate erga homines.*

SI Angelorum ſortem conſecuti ſunt Sancti, quotquot agunt triumphos in cœlis, illorum etiam actus, & aſpectus imitantur erga homines, quibus ſe milites, & Medicos exhibent, vt indicare videtur Ioannes Apoc. 5. cùm eorum choros deſcribendo aſſerit, *illos tenere citharas, & phialas aureas in manibus.*

Sancti dicuntur gladios habere ad nos tuendũ cõtra inimicos.

Citharas, vt cantent canticum Domini, cuius viſione lætantur, beatificantur amore, & poſſeſſione delectantur: Et cantando non ſolùm eius laudent Maieſtatem; ſed etiam contra aduerſarias poteſtates pro hominibus prælientur. Laudes enim à Sanctis emiſſæ non ſolùm citharæ ſunt; ſed etiam gladij: vt teſtatur Dauid Pſal. 149. *Exaltationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorum. Ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis. Ad alligandos Reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis.* Vnde S. Baſilius homil. 2. de Sanctis Martyribus ait: *Hi ſunt, qui quaſi quædam turres contra aduerſariorum incurſum refugium nobis exhibent: O ſacrum chorum, ô communes generis humani cuſtodes, qui apud Deum potentiſſimum legati aſtra mundi ſunt, & flores Eccleſiarum!*

§ I.

§. I.

PHialas verò, vt hominibus beneficia conferant, cùm sint odoramentorum, & medicamentorum spiritualium plenæ, quibus vniuersæ sanantur infirmitates. Nam quisnam tam grandis, & inueteratus morbus hominem obsidet, ac cruciat, qui Sanctorum precibus non abscedat? Hoc in seipsa comprobauit experientia S. Agatha Virgo, & Martyr, cui, cùm Quintiani Prætoris iussu fuisset mamilla amputata, sequenti nocte in carcere existenti quidam senex apparuit, sanitatem ei se offerens largiendum. Cui Agatha dixit: *Quis es tu, qui venisti ad me curare vulnera mea? Ego sum*, inquit ille, *Apostolus Christi, nihil in me dubites, filia mea: Ipse me misit ad te, quem dilexisti mente, & puro corde. Nam & ego Apostolus eius sum, & in Nomine eius scias te esse curandam.* Quæ sanitate accepta, ac mamilla sibi restituta, statim Deo gratias referens dixit: *Benedico te Pater Domini mei Iesu Christi: quia per Apostolum tuum mamillam meam meo pectori restituisti. Gratias tibi ago Domine Iesu Christi: quia memor es mei, & misisti ad me Apostolum tuum curare vulnera mea.* Sic etiam videmus sæpissimè ante Sanctorum imagines, & eorum reliquias cæcos videre, surdos audire, mutos loqui, sanari ægros, energumenos liberari.

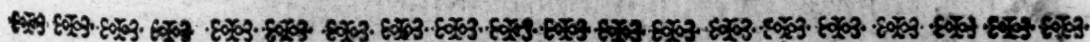
Phialas tenent vt nobis benefaciant.

Sanitas collata D. Agathæ à S. Petro.

Quare tam ab Exorcistis, quàm Maleficiatis, & Ægrotis, & in quacumque necessitate constitutis, iteratis precibus, eorum sunt imploranda suffragia, quorum præcipuè specialis honor in iis locis habetur, in quibus ægroti habitant: vel qui ob speciales fauores exhibitos peculiari honore celebrantur, vt sunt patroni locorum, & personarum, quorum omnium erga nos pietas maxima viget; ideò ad eorum protectionem confugiendum nos Petrus Damianus hortatur serm. in Festo Omnium Sanctorum, dicens: *Nec nos deterreat enormitas peccatorum: quia maior est illorum pietas, quàm impietas nostra.*

Ab Exorcistis & Aegrotis Sācti inuocandi.

Verùm, vt doctrina hæc de Sanctorum inuocatione clariùs, ac perfectiùs nobis innotescat, sequentes sunt Quæstiones expediendæ.

QVÆSTIO I.

An Sancti tam homines, quàm Angeli licitè à nobis sint orandi.

RESPONDETVR, certam esse de fide, Sanctos tam homines, quàm Angelos iam beatos nedum licitè, sed vtiliter, & sanctè à nobis orari, si talis oratio debita intentione, ac modo (vt ab Ecclesia, & eius membris recta fide vtentibus fieri solet) exerceatur. Hæc veritas probatur primò ex vsu Ecclesiæ, quæ columna, & firmamentum veritatis est, quæ ad certam fidem illius faciendam sufficiens esse debet. Propter quod dixit Augustinus Epist. ad Ianuarium, *Insolentissimum est contra vniuersalem Ecclesiæ praxim disputare.* Hæc nihilominus veritas fundamentum habet in

521. *Homines sanctos iam beatos, & Angelos certo modo vtiliter, & sanctè à nobis orari posse, fides Catholica docet.*

Scriptura, nam ex illa Sanctos Angelos orare pro nobis, & orationes nostras Deo offerre intelligimus. *Tobiæ* 12. *& Apoc*. 8. Vnde non immeritò idem esse officium hominum Sanctorum colligimus; ex quo Angelis quoad beatitudinis statum assimilantur. *Matthæi* 22. *Lucæ* 20. *& Apocal*. 21. Vnde quia veteris legis tempore homines iusti ad beatitudinem vsque ad Christi mortem non admittebantur; ideò in Veteri Testamento non legimus consuetudinem fuisse Sanctos mortuos illo tempore exorandi; quamvis quosdam fideles orationes aliorum viuentium petere solitos fuisse legimus, quæ etiam in Nouo Testomento (vt infrà dicemus *num*. 527.) commendantur.

522. *Ab Ecclesia hoc est definitum.*

Secundò hæc veritas ex definitionibus Ecclesiæ habetur: nam in Concilio Gangrensi, cap. 20. conuentus, & oblationes, quæ ad Martyrum memorias fiunt, approbantur, in quibus vel expresè, vel virtualiter orationes ad Martyres continentur. Et ob id in Concilio Niceno secundo *Actu sexto* fit inuocatio ad Sanctissimam Virginem, & alios Sanctos; quod etiam in aliis Conciliis frequens est; & in multis Conciliis Litaniæ, quæ expressam, & specificam Sanctorum inuocationem continent, approbantur: vt in Concilio I. Aurelianensi *cap*. 29. in Concilio Gerundensi *cap*. 3. Bracharensi II. *cap*. 9. Toletano 5. *cap*. 1. Toletano 6. *cap*. 2. Lugdunensi, & Moguntino *cap*. 32. de quibus videri potest Suarez *tom*. 2. *de Relig. lib*. 3. *de Oratione cap*. 9. *num*. 24. Ac tandem Concilium Tridentinum *sess*. 25. decernit *retinendum esse Apostolicæ Ecclesiæ vsum à primæuis Christianæ Religionis temporibus receptum, Sanctorúmque Patrum consensionem, & Sacrorum Conciliorum decreta de Sanctorum intercessione, & inuocatione*. Hanc autem Sanctorum consensionem latissimè Bellarminus ostendit *lib*. 1. *de cultu Sanctorum cap*. 15. *& sequent*. Videri potest etiam Sotus *in* 4. *d*. 45. *q*. 3. & Echius *in Enchiridio c*. 15. Canisius *in Cathechismo*, & alij moderni.

§. I.

523. *Oratio ad Sanctos est actus bonus, & vtilis.*

Ratio potissima est: quia oratio ad Sanctos ex suo genere actus bonus, & honestus est, & non Deo, aut Christo iniuriosus, nobísque multis modis vtilis esse potest. Primò, quia actum virtutis exercere, per se bonum, ac vtile est. Secundò, quia hoc modo, mediante oratione, colloquium cum Sanctis habemus. Tertiò, quia hinc ad amorem, & imitationem Sanctorum prouocamur. Quartò, quia hoc modo nostra oratio ad Deum efficacior fit ad impetrandum: quia Sancti potentiores sunt apud Deum, & magis familiares illi; ergo oratio ad Sanctos ex se honestissima est, eiúsque vsus maximè approbandus.

524. *Qua ratione Deum exoramus, & qua Sanctos.*

Aliter tamen Deum, & aliter Sanctos oramus. Nam Deum, vt principalem gratiæ, & gloriæ, omniúmque beneficiorum auctorem, quæ ad illam conferunt, & vt causam primam, & aliquo modo propriam omnis boni per honestam orationem postulati, oramus, vt latè supra. At verò Sanctos non pari modo; sed vt intercessores, & mediatores apud Deum sint, & pro nobis impetrent, exoramus. Hanc differentiam obseruauit, & docere nos voluit Ecclesia in litaniis; nam ad personas diuinas, &

SS. Trini

SS. Trinitatem orat: *Miserere nobis.* Ad Virginem autem, & reliquos Sanctos dicit: *Ora pro nobis.* Et similiter cùm in Missa, vel oratione publica aliquid per Sanctos petit, à Deo directè per merita, & intercessionem Sanctorum exposcit; Imò interdum à Deo ipso petit, vt Sanctus aliquis pro nobis intercedat, sicut in Collecta Sancti Lucæ dicitur: *Interueniat pro nobis, quæsumus Domine, Sanctus tuus Lucas Euangelista, &c.*

§. II.

Addit hîc Suarez, *lib.* 1. *de Oratione c.* 10. *n.* 7. interdum posse Sanctum cooperari Deo ad aliquod beneficium nobis præstandum non solùm orando, sed etiam ministerium aliquod sibi à Deo collatum exhibendo. Et tunc licitum esse petere à Sancto, vt ipse nobis illud beneficium conferat, non solùm orando; sed etiam, prout potest, vel quantum ei à Deo est commissum cooperando. Sic vnusquisque suum Angelum Custodem orare potest, vt eum illuminet, iuuet, ac protegat, saltem plantando, & rigando: quia hoc munus commissum est Angelis à Deo *Psalm.* 90. & Matthæi 18. Sic etiam à Sancto aliquo (si credamus habere à Deo virtutem miraculorum, vel sanitatum) vt id faciat secundùm gratiam sibi à Deo concessam, postulare possumus. Quod significare videtur Augustinus, *lib.* 22. *de Ciuitate Dei cap.* 10. Vbi de miraculis, quæ ad Sanctorum memoriam fiunt, ait: *Faciunt autem ista Martyres, vel potius Deus, vel orantibus, aut cooperantibus eis.* Vbi duplicem causalitatem tribuit Sanctis, orationem, & cooperationem: vtramque ergo possumus ab eis postulare. Patet supra de D. Petro, qui B. Agatham diuina virtute, nedum deprecans Deum; sed etiam ipso cooperante sanauit.

525. ***Possumus orare Sanctos, vt nobis aliquod præstent beneficium etiam cooperando.***

QVÆSTIO II.

Cur Deus nos Sanctos orare velit, cùm ipse promptissimus sit ad dandum id, quod petimus.

Difficvltatis huius ratio est: quia, vt diximus suprà, *num.* 395. & *seqq.* promptior est Deus ad dandum id, quod nos à Sanctis; vel per Sanctos petere possumus, quàm Sancti ipsi parati sint ad dandum, quod possunt, vel ad petendum pro nobis, quod per se dare non possunt; ergo superfluum videtur, & inutile Sanctos orare; & contra fiduciam, quam de Deo ipso habere debemus; maximè, cùm ipse quicquid ab eo petierimus, dare promiserit; & de oratione per Sanctos facta nullam specialem fecerit promissionem.

526. ***Ratio dubitandi quæ.***

Respondetur, falsam esse consequentiam primam: quia Deus promptior est ad dandum, ergo, &c. Nam si vera esset, sequeretur etiam illo modo, orationes nostras pro nobis ipsis esse superfluas: quia Deus maiorem habet voluntatem conferendi nobis beneficia, quàm nos recipiendi. Dicendum ergo, Deum paratissimam habere ad dandum voluntatem; sed ordinato modo iuxta dispositionem suæ prouidentiæ dare velle: Vnde

Deus vult concedere nobis beneficia, sed iuxta dispositionem diuinæ prouidentiæ.

quædam non rogatus; alia rogatus à nobis tantùm : alia & à nobis, & ab inimicis viuentibus rogatus: alia exoratus etiam à Sanctis cum ipso regnantibus vult exhibere. Vnde nos haud Sanctos oramus: quia de diuina voluntate diffidamus; sed vt ordinem prouidentiæ suæ impleamus; nescimus enim, quomodo disposuerit aliquid nobis dare, & ideò plures intercessores adhibemus; nam Sanctos eius colendo magis per hoc disponimur ad beneficia, quæ petimus, recipienda. Atque ita per hoc nihil contra fiduciam agimus, quam in verbis Christi habere debemus: *Petite, & accipietis, &c. Si quid petieritis in nomine meo, hoc faciam*: quia hæc promissio non excludit, quin hæc petitio per nos, vel per alios fieri possit; neque etiam excludit, quin faciliùs petitio per vnum facta, vel oblata, quàm per alium exaudiatur. Nam hæc promissio, vt supra diximus, vt infallibilis sit, conditiones supra assignatas requirit, quæ interdum inueniri possunt, vel accedente Sanctorum intercessione suppleri, & non sine illa, propter defectum nostrum: Ita docet Suarez, *tom. 2. de Religione lib. 1. de Oratione cap. 10. num. 21.*

Deus aliqua disposuit dare rogatus, quæ non vult dare non rogatus. Ideò rectè à nobis rogandi sunt Sancti.

QVÆSTIO III.

An licitè à nobis sint orandi Iusti Viatores.

527. *Iustos Viatores rectè à nobis posse, fides docet.*

RESPONDETVR breuiter, Iustos viuentes à nobis orari posse; sicut etiam ipsi possunt orare pro nobis. Hoc de fide certum est, & ex diuina constat Scriptura, in qua hortantur fideles, vt alij pro aliis orent. 1. ad Timoth. 2. *Obsecro fieri orationes, postulationes, &c. pro omnibus, &c.* Iacob. 5. *Orate pro inuicem, vt saluemini.* Et Paulus sæpe à fidelibus, vt pro ipso orent, exposcit, ad Coloss. 4. 2. ad Thessal. 3. ad Hebræos. 13. Neque in hoc vlla difficultas est: quia & à viuentibus hoc facilè petere possumus: nam ex parte petentis est actus humilitatis; ex parte verò alterius erit charitatis, & Religionis officium pro alio exorare: Ita docet Ioseph Angles, *Florib. qq. Theol. in 4. tract. de orat. q. 7. diffic. 8.* plures citans Doctores, & Suarez, *loco cit. num. 24.*

Ex prædictis omnibus patet, qualis esse debeat oratio, qua Energumenus, maleficiatus, vel alia ægritudine tentus, aut in alia necessitate constitutus se ipsum disponere debet ad perfectam impetrandum à Deo fidem, qua dæmonem expellere valeat: vel seipsum à quacumque alia tribulatione eripere iuxta Domini nostri Iesu Christi promissionem Matthæi 21. & Marci 11. *Quacumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient vobis.*

CAPVT IV.

De Ægroto Ieiunante.

528. *Ieiunium obsesso est necessarium. Quare.*

IDEM Domini discipulus, qui orationis normam ægrotantibus dæmoniaco opere, præbuit, ieiunij formam tradit; quod secundò in illis,

illis, qui à dæmone possidentur, requiritur, vt ad firmam fidem, ac perfectam confidentiam, qua integra curatio obtinetur, disponantur ad Domini præscriptum: *Hoc genus dæmoniorum non eiicitur, nisi in oratione, & ieiunio.* Etenim non aliter Ioannes se diuinis visionibus, & scriptionibus apocalypticis, & Euangelicis, quàm ieiunando disposuit; vt testatur Hieronymus, *præfat. in Euangel. Matthæi.* Et copiosiùs Metaphrastes apud Lipoman. tom. 1. *Cum solutus,* inquit, *lege exilij Ephesum esset reuersurus, Insulani precibus agunt, ne recedat; ne scilicet totum seipsum auferret; sed seipsum loquentem assiduò suis scriptis relinqueret; vt quæ Christi Euangelij, & ea, quæ ipse viderat de Christo, scriberet. Annuit ille, & antequam opus aggrederetur, tum sibi, tum aliis indixit ieiunium; & Prochorum sequi iubet, ac cum eo montis ascendit verticem.* Matth. c. 17.

Pari modo quicumque diabolicas patiuntur vexationes, se curationi diuinæ aptare debent, triplex ieiunium obseruando.

529. *Abstinentia à peccato.*

Primum: abstinentiam ab omni peccato; quod ieiunium magnum, & generale vocat D. Augustinus in Ioannem, vt habetur, *c. ieiunium, de consecrat. d. 5.* Quod Dominus Isaiæ 58. suadet: *Numquid tale est ieiunium, quod elegi, per diem affligere hominem animam suam? Nunquid contorquere quasi circulum caput suum, & saccum, & cinerem sternere? Numquid istud vocabis ieiunium, & diem acceptabilem Domino? Nonne hoc est magis ieiunium, quod elegi? Dissolue colligationes impietatis, solue fasciculos deprimentes, dimitte eos, qui confracti sunt, liberos, & omne onus dirumpe.*

530. *Abstinentia ab illicitis voluptatibus.*

Secundum: abstinentiam ab illicitis voluptatibus, quæ corporeis sensibus percipiuntur, vt benè S. Bernardus docet serm. 3. de Quadrag. *Si sola gula peccauit,* inquit, *sola ieiunet, & sufficit. Si verò peccauerunt & membra cætera, cur non ieiunent & ipsa? Ieiunet igitur oculus, & à curiosis aspectibus, & ab omni petulantia, vt benè humiliatus coerceatur in pœnitentia, qui malè liber vagabatur in culpa. Ieiunet auris nequiter pruriens à fabulis, & rumoribus, & quæcumque ociosa sunt, & ad salutem minimè pertinentia. Ieiunet lingua à detractione, & murmuratione, ab inutilibus, vanis, & scurrilibus verbis; Interdum quoque ob grauitatem silentij, & ab ipsis, quæ videri poterant necessaria. Ieiunet manus ab ociosis signis, & ab operibus omnibus, quæcumque non sunt imperata. Sed & multò magis anima ieiunet à vitiis, & à propria voluntate sua. Etenim sine ieiunio hoc, cætera à Domino reprobantur: sicut scriptum est: quia in diebus ieiuniorum vestrorum voluntates vestræ inueniuntur.* Vnde S. Eligius homil. 11. *Qui à cibis abstinent,* ait, *& prauè agunt, dæmones imitantur, quibus esca non est, nequitia semper est.*

531. *Afflictio carnis secundùm gustum, & tactũ.*

Tertium: afflictionem carnis secundùm gustum, & tactum, quæ in vigiliis, flagellis, mortificationibus, & ieiuniis propriè dictis consistit, quibus à cibo, & potu abstinetur. *In omnibus,* inquit Apostolus 2. Cor. 6. *exhibeamus nos sicut Dei ministros in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, &c.* Quæ tria ieiunia Christus vno verbo complectitur, cùm dicit: Dæmones exire non posse, nisi in oratione, & ieiunio. Ideóque obseruanda sunt ab iis, qui obsessione dæmoniaca, vel maleficio fatigati sanari desiderant; & si non tertium, eò quòd sint viribus impotes, saltem primum, & secundùm; vt sic ad Deum placandum; in bono proficiendum; seipsos sanandum, ac roborandum: & hostes visibiles, ac inuisibiles expellendum, ac pro-

fligandum: vt sequentibus Articulis clariùs demonstrabitur, disponantur.

ARTICVLVS I.

Ad Deum placandum.

532. *Ab Obsessis, ac cæteris Vexatis peccatoribus Deus per pænitentiam est placandus.*

CVM Deus ab iis, qui suis iniquitatibus Majestatem suam ad iracundiam prouocarunt, placari non possit, nisi conuertantur, & pæniteant, necesse est, eos, qui dæmoniacas vexationes in pænam scelerum iusto ipsius iudicio sustinent, ad pœnitentiam confugere, quæ internam cordis contritionem, & externam corporis macerationem iucludit; vt sic dum mens flendo compungitur, caro, quæ delectationibus subiacuit, affligatur. *Conuertimini ad me*, ait Deus per Ioelem cap. 2. *in toto corde vestro, & ieiunio, & fletu, & planctu.* Quibus verbis vtramque pænitentiæ partem demonstrat. Ex corde pœnitet, qui patrata mala cum emendationis proposito plangit, & odit; atque plangenda, & odienda vlterius non committere protestatur. *Inanis est enim pænitentia*, vt benè ait Augustinus in Soliloq. *quam sequens culpa coinquinat: nihil prosunt lamenta, si multiplicentur peccata: nihil valet à malis veniam petere, & mala denuò iterare.* *Quare sit pænitendum*, ait Ambrosius, *vt illud amarum sapiat in anima, quod ante dulce fuit in vita: & quòd priùs oblectabat in corpore, cruciet in corde.* In ieiunio, & fletu, & planctu pænitet, qui pœnalibus pœnitentiæ operibus crimina, aut excedere, aut æquare conatur. Nam *ad agendam pænitentiam*, ait Augustinus lib. de Pœnit. *mores in melius commutare non sufficit, & è malefactis recedere, nisi de iis, quæ facta sunt, satisfacias Deo per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis sacrificium, cooperantibus eleemosinis, & ieiuniis.* Quod *tunc illi offers*, ait Gregorius homil. 33. in Euangelia, *quando tot de te inuenis holocausta, quot habuisti oblectamenta, vt totum seruiat Deo in pœnitentia, quidquid ex se Deum contempsit in culpa.* Vnde & Iacobus Billius Anthol. sacr. cecinit:

D. Ambrosius in quodã ser.

Aug. serm. de pænit. habetur de pæn. dist. 1. can. Non sufficit.

Quem sceleris, noxæque grauis benè pænitet, illi
Perpetuus lacrymis obruit ora dolor.
Nam qui post lacrymas ad inania gaudia se se
Transtulit, ex lacrymis commoda nulla tulit.

§. I.

533. *Quæ complecti debet dolorem internum peccatorum, & externam membrorum punitionem.*

QVare, vt pœnitentia vera, ac seria sit, opus est, vt hi, qui languoribus dæmoniacis, Deo permittente, aut iubente in præteritorum criminum castigationem vexantur, vtramque pænitentiæ partem exerceant, non solùm interiùs peccata deflendo per actus contritionis; sed etiam exteriùs puniendo per satisfactoria opera; inter quæ ieiunium tanquàm præcipuum censetur à Domino, cum dicit: *In oratione, & ieiunio*: quia eius virtute ira diuina in peccatores exardescens protinùs extinguitur: vt Dauidis, Achab, Iudæorum, & Niniuitarum nota nobis exempla demonstrant. Quod si grauiorum criminum se conscios esse cogno

cognouerint, seueriori ieiunio illa castigare enitantur: Quia, vt benè docet Ambrosius ad Virginem lapsam c. 18. *Grandi plagæ alta, & prolixa opus est medicina, grande scelus grandem habet necessariam satisfactionem.* Nam difficillimè actus fidei, ac confidentiæ in Deum, quæ ad liberationem à dæmoniacis vexationibus, aliisque tribulationibus regulariter necessaria est, elicere possunt illi, qui ante obsessionem multis fuerunt criminibus inquinati: cum eos illorum conscientia reprehendat, ac pro suæ liberationis consecutione potius desperare faciat. Cùm autem per pœnitentiæ longitudinem expiata sunt scelera, faciliùs homo ad actus fiduciæ eliciendos est dispositus: vt benè docet Ioannes primæ suæ Canon. cap. 3. *Charissimi*, ait, *si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum: & quicquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius custodimus; & ea, quæ sunt placita coram eo, facimus.*

Hinc reparationis nostræ anno 1649. ad me secretò quidam Sacerdos Theologus exteræ nationis à dæmone obsessus accessit, à quo tamen nec in sensitiuis internis, vel externis potentiis possidebatur, vel diuexabatur; sed velut mus duntaxat per corporis ipsius membra dæmon nunc ad hanc, nunc ad illam partem discurrebat: modo in toto corpore tremorem magnum, modò sudorem irriguum; & aliquando in ventre efficiendo rumorem; sæpe quasi loquendo in auribus eius; sæpius capitis tempora ita stringendo, vt dolores acerbissimos sustinere cogeretur. Probaui, an verè esset à dæmone obsessus; & ex certis, & euidentibus signis ita esse comperiens, ab eo de origine, ac progressu vexationis quæsiui; qui de omnibus ordinatè, ac summatim me conscium reddens, simul lacrymas profundens, mihi se toto tempore, quo rationis vsum habere cæperat, semper eo abusum fuisse, vitámque suam omnibus iniquitatibus, ac præcipuè carnalibus spurcitiis inquinatam duxisse; nec fuisse pratum, quod non pertransisset luxuria sua, enarrauit. Nec seipsum tantùm innumeris facinoribus, ac maculis fædasse, sed & alios plures ad varia sacrilega, & abominanda crimina induxisse; se nihilominus paratissimum esse, ad eam pœnitentiam, quam sibi persoluendam dedissem, lubenti animo adimplendam.

534. *Hac duplici Pœnitẽtia quidam Sacerdos obsessus seipsum à dæmoniaca eripuit vexatione.*

Quibus auditis, licèt eadem die alij maleficio affecti à dæmoniacis vexationibus per præcepta à me dæmoni facta diuina fuissent virtute erepti; statim attamen adeò in corde meo diffidentia, ac repugnantia de eius liberatione percrebuit, vt pro tunc hunc à dæmone liberandum non fore crediderim: cum ille dæmon à Deo nedum permittente, sed (fortasse) iubente immissus in corpus eius fuisset, vt illum à tot criminibus patrandis reuocaret. Quare ei dixi: *Pro certo scias, hanc dæmoniacam vexationem pro animæ tuæ salute tibi à Deo datam esse, vt ex ea locum sumas à viis tuis pessimis recedendi, ac vitam in melius commutandi: propterea nolo dæmoni præcipere, vt te deserat, ac vexare desinat; quia præceptis meis non obediret: quia Deus illum ad obediendum non compelleret. Prius enim per prolixam pœnitentiam, diuinam opus est placare Maiestatem, satisfaciendo diuinæ eius iustitiæ. Tu es Sacerdos, sicut ego: tu es Theologus, sicut ego, & eandem dæmones eiiciendi facultatem habes, sicut ego, ac me maior natu: elige ergo pœnitentiam agere, prout spiritus Dei te illuminabit, ac tibi suppeditabunt*

535. *Consilium ei ab Auctore traditum.*

vires

vires tuæ : Nam quò magis Deum placabis oratione, & ieiunio, eò magis, Deo adiuuante, in te fiducia de tua liberatione augebitur : ac dæmon vires amittet. Ei qui prius dominabatur tui, tu postea dominaberis illius : vt eruditè docet Sanctus Cyprianus tractat. 4. de Idolorum va nit. *Dæmones*, ait, *vel exiliunt statim, vel euanescunt gradatim, prout fides patientis adiuuat : aut gratia curantis aspirat :* Quia secundum maiorem, vel minorem fidei, ac fiduciæ perfectionem, quam patiens in Deum constituit, magis, vel minùs Deus cohibet diaboli potestatem. Tunc statim ille ad confessionem generalem suorum, quæ patrauerat criminum paratum se præbuit: corpus suum ter in hebdomada disciplinis castigare proposuit : carnem asperitate cilicij, ac ieiunio trium dierum in hebdomada non solùm per annum integrum, sed quovsque vires sui corporis validæ perdurassent, edomare: quotidie flexis genibus recitare septem Psalmos Pœnitentiales, nec non officium Defunctorum, nisi aliqua graui occupatione, aut labore fuisset præpeditus : orationi assiduè pro suo posse incumbere, aliáque exercitia spiritualia, provt à suis Maioribus iniuncta fuissent adimplere.

536. *Præfati Religiosi profectus.* Quæ opera, postquam ille aggressus fuit, me continuo trimestre aliquoties inuisens, ac secretò suas operationes patefaciens, totus hilaris, ex talium operationum exercitio continuè minores sentire vexationes mihi asseruit; & quò magis se oratione, ac Pœnitentia exercebat, eò ampliùs maiorem in Deum pro sua liberatione concipere fiduciam; magis magísque dæmonis vires reprimere, ac tale super illum se accepisse dominium, vt præcepta illi facta in Nomine Iesu, provt à me fuerat instructus, illicò ipse resiliret, desineretque eum totaliter diuexare, asserebat. Tandem quinto mense, cùm ad patriam suam recedere vellet, mihi gratias referens : ferè omnes dæmoniacas vexationes esse extinctas, fassus est: Idcircò Deum benedicebat, ac glorificabat, quòd per huiusmodi tribulationem ad eum ire, ac se conuertere compulisset. Ex quo videas, quomodo ab obsessis, ac maleficiatis, ægrotis, & in quacumque necessitate constitutis Deus est placandus oratione, ac ieiunio, vt confidenter auxilium eius implorantes, faciliùs quod petunt, valeant impetrare.

ARTICVLVS II.

Ad proficiendum in bono.

537. *Ieiunium efficax est ad leues culpas delendas, & in via Dei viriliter progrediendum.* QVòd si quis putet se maleficiis affici, aut quacumque alia tribulatione in venialium culparum vltionem, in quas quotidie infirmitas humana prolabitur, detineri existimet: aut in exercitium virtutum, vt his vexationibus ad certiora Christianæ perfectionis incrementa, quasi tot calcaribus prouocetur, iuxta monitum D. Chrysostomi dicentis hom. 41. in Act. Apost. *Datur talis potestas dæmonibus, vt meliores, & modestiores boni efficiantur ; & vt pœnas peccatorum nostrorum hîc dantes puri ad Dei conspectum migremus*, ad ieiunium confugiat : Hoc enim remedium valdè efficax est, & ad leuium culparum veniam obtinendam, & ad carnalem

sedandam

ſedandam concupiſcentiam, & ad virtutes exercendas, & ad continuè in via Dei proficiendum. Hoc eruditiſſimè docet S. Leo Papa ſerm. 2. de ieiunio decimi menſis. *Quid enim, ait, poteſt efficacius eſſe ieiunio, cuius obſeruantia appropinquamus Deo, & reſiſtentes diabolo, vitia blanda ſuperamus? Semper enim virtuti cibus ieiunium fuit. De abſtinentia denique prodeunt caſtæ cogitationes, rationabiles voluntates, ſalubriora conſilia: & per voluntarias afflictiones caro concupiſcentiis moritur, virtutibus ſpiritus innouatur.* Vnde qui ieiunium frequentat, videtur inter Angelos eſſe numerandus, vt benè teſtatur D. Athanaſius lib. de Virginitate, *Ieiunium enim*, inquit, *Angelorum cibus eſt, & qui eo vtitur, ordinis Angelici eſt cenſendus.* Imò aliquod diuinum aſſecutum cenſebis, ſi conſideres Moyſen, *qui dierum quadraginta ieiunio*, ait Chryſologus ſerm. 166. *ita humano defæcatus eſt, & exinanitus à corpore, vt totus diuinitatis mutaretur in gloriam, & adhuc in noſtri corporis obſcuro toto fulgeret lumine Deitatis: neque intueri eum mortalium viſus poſſet, qui ſubſtantia Dei diu paſtus tota mortalis cibi oblitus fuerat adiumenta.* Serm. primæ Dom. Quadr.

§. I.

PRopterea obſeſſi, maleficiati, aut quacumque alia detenti tribulatione, qui pro leuioribus ſuis culpis expiandis ieiunium aſſumunt, non eſt, cur putent, Deum velle eos pro peccatis ſuis purgandis dæmoniacis vexationibus, vel quibuſcumque aliis punire afflictionibus. Qui enim talia putant, quodammodo Deo iniuriam inferunt, quaſi Deus velit eundem pro iiſdem peccatis bis punire. Non enim Deus bis idipſum iudicat. Vnde Paulus 1. Cor. 11. *Si noſmetipſos iudicaremus*, nempe per ieiunia, mortificationes, ac voluntarias afflictiones, noſmetipſos caſtigando, *non vtique à Deo iudicaremur*, ideſt pro eiſdem delictis iterum non puniremur. 538. *Ieiunantes non debent à dæmone vexari ob leues culpas purgandas.*

Inſuper ſi voluntariè per abſtinentiam, nedum ab omni crimine; ſed ab illicitis voluptatibus, quæ ſenſibus percipiuntur corporeis, per continuas afflictiones, diſciplinas, mortificationes, ac ieiunia in via Dei progredi contendimus, ac ad maiora Chriſtianæ perfectionis incrementa ex nobis ipſis hiſce mediis, quaſi tot calcaribus prouocamur, non eſt, quòd credere debeamus, Dei voluntatem eſſe, nos diabolicis vexationibus cruciari, vt magis, ac magis in via Dei progrediamur. Non enim vnicum eſt medium, quo in ſchola perfectionis nobis eſt proficiendum: *quia non vna eſt ſemita, qua itur ad Olympum*, vt ait Paulus Sherlogus in Cant. Anteloqu. 12. ſect. 2. Eſto quòd à Deo permittantur maleficia, & obſeſſiones; vt homines & à vitiis purgentur, & in via perfectionis exerceantur; non tamen voluntatem Dei eſſe, vt purgentur, aut exerceantur per tale medium, nempe per vexationes diabolicas, eſt inferendum; ſed potiùs vt ab huiuſmodi diabolicis vexationibus excitentur, & ad eligenda media, quibus in exercitio virtutum magis proficere queant, prouocentur. 539. *Obſeſſis alia media eligentibus ad progrediendum in ſchola perfectionis auferetur à Deo vexatio diabolica.*

Nam ſi obſeſſiones, ac vexationes occaſionem in bono proficiendi iis, qui eos ſuſtinent, præbere poſſunt: regulariter etiam multa bona impediunt; & ad multa mala inducunt. Nam videmus ſæpiùs etiam in perſonis ſpiritualibus obſeſſis dæmones impedire, nec peccata Confeſſario in 540.

sacramentali confessione aperiant; ne misericordiæ opera exerceant; ne orationi vacent; nec alia huiusmodi, quæ honorem, ac gloriam Dei respiciunt, ac salutem animæ concernunt, valeant adimplere; sed ad quot mala inducunt? Nonnè sæpiùs ad blasphemias, ad præcipitia, ad submersiones, suffocationes, & alia mala eos tentant sibi inferenda? Nonne perturbant domos, inquietant domesticos, & omnia peruertere conantur? Ad quid ergo homines eligere, aut sibi retinere tales vexationes volunt, vt in bono proficiant, si ad multa mala etiam culpæ inducere possunt? Hinc datur nobis locus quærendi.

QVÆSTIO VNICA.

An vexationes diabolicæ, quæ hominibus eueniunt tantùm ad probationem, & exercitium virtutis, proueniant, à Deo volente, & iubente: vel tantùm permittente, & non impediente.

541. *Mala pœnæ, quæ tantùm sunt ad exercitium virtutis, sunt à Deo permittente; sed non iubente.*

RESPONDEO breuiter cum Suarez *part. 2. Summæ Theol. lib. 8. de Angelis cap. 20. n. 8.* quando pœna est tantùm ad probationem, & virtutis exercitium, non esse à Deo volente, & iubente; sed tantùm permittente, & non impediente: Ratio ea est: quia licèt huiusmodi pœna generalem statum naturæ lapsæ supponat; non tamen proprium reatum talium pœnarum ex proprio, ac personali peccato contractum supponit: vt in afflictionibus Iob videre licet; ideò talis pœna, cùm in se intrinsecè æquitatem iustæ punitionis, ac vindicationis non habeat, non est dicenda fieri ex diuina iussione, ac volitione; sed tantùm permissione. Tunc enim non se gerit Deus vt iudex, sed vt Dominus, qui sine culpa potest malum permittere propter alias rationes suæ diuinæ prouidentiæ. Quod testatur etiam D. Anselmus *lib. 1. cur Deus homo. cap. 7.*

542. *Quia sunt tentationes etiam ad malum culpæ inducentes, ideò nō possunt à Deo iubente prouenire.*

Hoc magis ac magis probatur: quia huiusmodi vexationes diabolicæ sunt quædam tentationes etiam ad malum culpæ inducentes, ideò non possunt à Deo iubente prouenire. Hoc docet Suarez loco citato num. 5. dicens: *Ideò enim dæmon hoc modo nocet homini, vt illum ad impatientiam, desperationem, blasphemiam, vel aliud simile vitium inducat. Vndè sicut eadem facultas est, qua intendit finem, & media ad illum eligit: ita sub potestate, vel licentia tentandi homines, comprehenditur sæpe licentia inferendi ei nocumenta, vel alias pœnas: sicut in Iob manifestum est. Quapropter sicut facultas tentandi non est ex positiua Dei ordinatione; sed ex permissione diuina, supposita naturali potestate, quam dæmon ad nocendum habet: est enim in vtraque licentia eadem ratio.*

§. I.

543. HInc colligitur, licèt valdè gratum Deo sacrificium sit, dum quis à dæmone actu vexatur, libenter pro Christo talia mala pati; nihilominus

nus non esse credendum, Deum velle, eum diù in tali vexatione manere, nisi aliter per diuinam constet reuelationem; sed recurrendum esse ad voluntatem signi, quæ, Deum velle energumenos, si perfectè crediderint in nomine suo, à quacunque dæmoniaca vexatione liberare, docet; vt sæpiùs probatum est: Idcircò media ab eis eligenda esse, nempe ieiunia, abstinentias, ac mortificationes, quibus, nedum leuium culparum diluant pœnas, & maiora christianæ perfectionis incrementa assequi possint; sed fidem perfectam, firmam fiduciam, ac inhæsitantem in Deum confidentiam, qua & à dæmoniacis vexationibus, & à quacumque angustia, ac tribulatione salubriter eripiantur, valeant impetrare.

In cunctis vexationibus recurrendum est ad reme dia à Deo, & ab Ecclesia tradita.

ARTICVLVS III.

Ad seipsum sanandum, & roborandum.

PARADOXVM fortè videbitur astruere velle, totum hominem sanari, ac roborari à ieiunio, & corpus ab infirmitatibus, & animam à peccatis eius virtute liberari: & tamen veritas certissima est. Propone tibi ob oculos vnum ex iis, quibus ingluuies dominatur: quid tanta voracitate consequi putas, nisi crassum, & obesum corpus innumeris morbis deuorandum enutrire, quibus vitam præscindit, & adducit mortem? vt monet Sapiens Ecclis. 37. *Propter crapulam multi obierunt.* Et Seneca ad Lucillum: *Multos morbos fercula multa ferunt.* Vnde natum prouerbium: *Plures occidit gula, quam gladius.* 544.

Ingluuies morbos efficit.

Animam verò quantis exponat ægritudinum periculis, quis poterit enunciare; cùm, dominante gulæ vitio, dum venter non restringitur, omnia introducantur vitia, & virtutes obruātur; & dum corpus in refectionis delectatione resoluitur, cor ad delicias, & concupiscentias relaxetur: vt benè testatur S. Basilius Magnus, *homil.* 1. *de ieiunio*, ostendens, gulam Israëlem ad idololatriam deduxisse, & contaminasse: *Vno temporis momento*, inquit, *ob gulam populus ille per maxima prodigia Dei cultum edoctus, in Ægyptiacam idololatriam turpissimè deuolutus est.* Quare epulonum deus venter est, templum coquina, altare mensa, ministri coqui, immolatæ pecudes coctæ carnes, fumus incensorum odor ciborum. Idcircò ipse gulosus cum nimia mole saginam tendit, vtráque morte iugulatur. 545.

Animam vitiis replet.

§. I.

A Quibus malis ieiunij cultores liberantur. *Ieiunium namque est sanitatis mater*, ait Basilius homil. 1. de laudibus ieiunij, *& corporalis infirmitatis leuamen, & alimentum salutis*, vt subiungit Ambrosius lib. de Elia cap. 8. *Morbos sanat, destillationes corporis exsiccat*, addit D. Athanasius Episc. lib. de Virginitate. Quod ostendunt tot Patres Eremicolæ, qui annis saginati ferè simplici naturæ defectu vitam cum morte commutarunt: quia simplicissimo victu semel in die, & aliquando tardiùs reficiebantur. 546.

A morbis corporalibus ieiunantes liberantur.

Confirmant hoc Medici, qui ægrotis dietas, & rigidam abstinentiam præscribunt, vt euacuata morborum causa, remedia faciliùs, & efficaciùs operentur. Sic Hippocrates, vt refert D. Hieronymus *in Epistola ad Paulinum in Aphorismis*, docet, crassa, & obesa corpora, quæ crescendi mensuram impleuerunt, nisi citò oblatione sanguinis minuantur, in paralysim, & pessima morborum genera erumpere; & idcircò oblationem necessariam esse, vt rursum habeant, in quæ possint crescere, & augmentari. Non enim in vno statu corporum natura manere potest; sed aut crescere semper fas est, aut decrescere, nec aliàs viuere potest, nisi crescendi capax sit. Vnde & Galenus in exhortatione medicinæ ait: *Quorum vita, & ars sagina est, eos nec viuere posse diu, nec sanos esse; animásque ita nimio sanguine, & adipibus quasi lucro inuolutas nihil tenue, nihil cæleste; sed semper de carnalibus eructare, & ventris ingluuiem cogitare.*

§. II.

547. *Ieiunium est pharmacum efficax in abolendo peccato. Hoc docent Patres.*

SImiliter ieiunium est pharmacum efficax ad abolendum peccatum, vt illud vocat Basil. homil. 1. de ieiunio. Nam *purgat mentem, subleuat sensum, carnem spiritui subiicit, concupiscentiæ nebulas dispergit, cor facit contritum & humiliatum, libidinis ardores extinguit, peccatorum sordes purgat, sentinam vitiorum desiccat, mollit furorem, compescit iram, diuitias superfluitatem iudicat, superbiam spernit, humilitatem commendat.* Insuper homil. eadem ante medium. *Ieiunium,* inquit, *legislatores sapientes facit: animæ optima custodia, corporis socius securus, fortibus viris munimentum, & arma athletis, & certantibus exercitatio. Hoc præterea tentationes propulsat, ad pietatem armat, cum sobrietate habitat, temperantiæ opifex est: in bellis fortitudinem affert, in pace quietem docet: Nazareum sanctificat, sacerdotum perficit.* S. Athanasius de Virginitate ait: *Videsne, quid faciat ieiunium?* & post illa verba supra relata, *morbos sanat, &c.* addit: *Prauas cogitationes expellit, mentem clariorem reddit, cor mundum efficit, corpus sanctificat, denique ad thronum Dei hominem sistit.* Tertullianus lib. aduersus Psychicos cap. 4. *Ieiunium,* ait, *de Deo benè mereri naturæ mutationem.* S. Ephrem in oratione de pænitentia Niniuitarum vocat illud *Vehiculum ad cælum*, vt in Elia, & Moyse videtur. Ab eodem vocatur, *Frænum Monachi, quod qui reiicit, equus insanus comperitur.* Denique S. Ioannes Chrysostomus homil. 2. in Genesim, *Tanquam pedagogus,* ait, *totum hominem componit,* vt non solùm perfectam virtutem; sed cæterarum virtutum fundamentum esse, & sanctificationem, asserat Hieronymus ad Demetriadem. Quare languens animus ita ab illo sanatur, & roboratur, vt tanquam alter Elias per quadraginta dierum spatia christianæ perfectionis, & viam Domini decurrere possit, & ad cælestis Horeb verticem peruenire; apertè hoc docente, ac concludente S. Leone Papa serm. 2. de ieiunio septimi mensis. *Præfiniuit,* ait, *nobis Ecclesia per temporum decursus quosdam ieiuniorum dies, in quibus castigatione corporum virtus roboraretur animorum.*

§. III.

CVm ergo tam potens ieiunium sit in vtriúsque hominis sanando infirmitates corporales nempè, ac spirituales, ipsúmq: exteriùs, & interiùs roborādo, diligenter, & exactè ab iis colendum est, qui maleficiis, ac diabolicis vexationibus infestantur, maximè ab obsessis viris, ac mulieribus, qui à dæmonibus succubis, vel incubis diuexantur. Hi namque, cùm ex frequentatis actibus se carnaliter cum dæmone commiscendi, spiritui diabolico subiacendi habitum fecerint, cui, si non explicitum, saltem implicitum præstare solent consensum, ita infirmati sunt mente, & corpore, vt vix actus fidei, ac confidentiæ, se vmquam à dæmoniaca fore potestate eripiendos elicere valeant; & isti difficillimè ab huiusmodi vexatione liberari queunt; nam mens eorum, quæ pto statu isto cum phantasia, & imaginatiua quandam in operando habet colligationem, propter continuas carnalium obiectorum species, quæ imaginationi, ac phantasiæ eorum à dæmone præsentantur, ad cogitandum de huiusmodi obiectis sibi oblatis adducitur, ac consequenter nedum appetitus sensitiuus adhæret; sed & voluntas ipsa non tantùm implicitum; sed sæpè etiam explicitum illis præbet consensum. Corpus verò ex continua carnali cum dæmone commixtione continuè humoribus alteratur carnalibus, & igne venereo aduritur; ita vt loca ex professo quærant solitaria, vt commodiùs, & delectabiliùs carni, ac sensui iuxta dæmoniacas sollicitationes valeant correspondere. 548.

Ieiunium colendum ab obsessis.

Maximè à Vexatis, ab incubis, vel succubis.

§. IV.

HOc practicè cuidam euenire comperi anno à Christi natali 1649. Cùm à meis Superioribus Missus ad quoddam Castrum pro quadam Adolescentula viginti annos nata à dæmone incubo vexata liberanda accessissem: illuc profectus vna cum præfatæ Iuuenculæ Confessario domum ipsius petij: Vix nobis domum ingredientibus, dæmon, qui tunc illam comprimere cæperat, statim ab incæpto opere cessauit. Quam ego allocutus, ipsa omnia nefaria opera, quæ in corpore suo dæmon præstare consueuerat, distinctè mihi enarrauit. Ex cuius verbis eam saltem implicitum dæmoni præstasse consensum, quamvis negaret, faciliter comperi. Nam cùm dæmonem sentiebat sibi venereas partes dilatare, ac pruritũ excitare vehementem, non ad orationẽ confugiebat, vt diuinum imploraret auxilium: non Sanctissima nomina Iesu, & Mariæ inuocabat: non Angelum suæ pudicitiæ custodem, vt eam à spiritu nequam custodiret, exorabat, sed statim sola ad cubiculum se recipiens super lectulum suum decumbebat, vt sic commodiùs, ac delectabilius ab incubo comprimi valeret. Idcircò cùm ad actus fidei firmæ, ac confidentiæ inhæsitantis in Deum pro sua liberatione eliciendos eam excitarem, arida, ac sine vlla animi deuotione, ac cordis compunctione persistebat; ac continuè quandam in corde sentiebat repugnantiam sibi dictantem, quòd à dæmoniaca vexatione non foret liberanda. Quare eam dimit- 549.

Exemplum relatum ab Auctore.

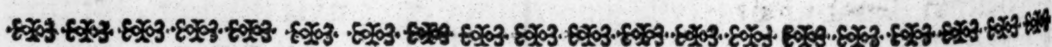
tens, nonnulla eius Confessario, ac ipsius parentibus de pænitentiis afflictiuis, aliisque exercitiis ab ea adimplendis tradidi monimenta, præcipuè vt ieiuniis, & abstinentiis corpus suum domaret, aliáque obseruaret, de quibus infrà, *num.* 722. *& sequentibus.*

§. V.

550. *Ieiunium optimum est remedium ad dæmonem superandum.*

NEc immerito: *Ieiunia namque*, ait S. Leo serm. 5. de ieiunio septimi mensis, *nos contra peccata faciunt fortiores, concupiscentias vincunt, tentationes repellunt, superbiam inclinant, iram mitigant, & omnes bonæ voluntatis affectus ad maturitatem totius virtutis enutriunt.* Hoc pharmaco etiam D. Paulum contra tentationes carnales vsum fuisse, commemorat Cassianus lib. 5. cap. 18. *Pugnat*, inquit, *in ieiuniis, & afflictione carnali, non quasi aërem verberans, idest continentiæ ictus porrigens, per quos non aërem vacuum, sed illos spiritus, qui in eo versantur, castigatione sui corporis verberabat. Et quia hæc certaminum genera superarat, & ditatus multarum coronarum stipendiis incedebat, non immeritò robustiorum incipit hostium subire luctamina, dicens: Iam non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinem; sed aduersus principes, & potestates.* Quæ verba explicans Marcellinus de Pise Matisconensis Dominica 2. post Epiphaniam loquens in persona ipsius Apostoli: *Ego tyrocinium*, ait, *belli spiritualis feci congrediens cum carne mea superata ieiuniis certamine singulari. Corpore prostrato me maiora manent prælia. Hoc igitur esto ratum, scilicet, Christum parciore victu suos initiare athletas, vt eos ad potiores agones faciat aptiores. Tantùm enim concupiscentiæ minuitur impetus, quantùm lautioris cibi corpori subtrahitur.* Eò spectat effatum istud Cassiani lib. 5. c. 10. *Numquam poterit ardentis concupiscentiæ stimulos inhibere, quisquis desideria gulæ nequiuerit refrænare. Interioris hominis castitas huius consummatione discernitur.*

551. Quare qui ab huiusmodi dæmonis succubis, vel incubis diuexantur, ieiuniis potissimùm, & abstinentiis vacare debent, vt spiritus illos luxuriæ castigatione sui corporis coercere valeant: sicut quicumque alij obsessi, vt per huiusmodi abstinentias toto homine sanato, ac roborato, magis, magísque disponantur ad actus fidei feruentis, ac confidentiæ firmæ, & inhæsitantis in Deum eliciendos, quibus à dæmoniacis vexationibus, necnon à quacumque alia tribulatione facillimè liberari queant.

ARTICVLVS IV.

Ad hostes visibiles, & inuisibiles expellendos, & profligandos.

552. *Hostes visibiles ieiunio superantur. A Iudæis.*

HOstes externos, & visibiles ieiunio facilè superari, omnes Scripturæ sacræ contestantur, & probant exempla Iudæorum. Cuius rationem reddit eleganter S. Leo Papa serm. 1. de Quadrages. Hebræorum. *Populus*, inquit, *& omnes Israëliticæ Tribus cùm propter peccatorum suorum offensiones graui alienigenarum dominatione premerentur, vt superare suos hostes possent, vires*

vires animi, & corporis indicto sibi reparauere ieiunio. Intellexerant enim duram & miseram illam subiectionem neglectu se mandatorum Dei, & morum corruptione meruisse, frustráque se armis certare, nisi priùs vitiis repugnassent. Abstinentes ergo à cibo, & potu seueræ sibi castigationis adhibuere censuram; & vt hostes suos vincerent, gulæ illecebram in seipsis ante vicerunt. Hæc Leo.

Sic fœmina illa famosissima *Iudith*, inquit Ambrosius lib. de Elia, & ieiunio cap. 9. *ieiunans omnibus diebus viduitatis suæ præter festorum dierum solemnitates: His armis munita processit, & omnem Assyriorum circumuenit exercitum. Sobrij vigore consilij abstulit Holofernis caput, seruauit pudicitiam, victoriam reportauit. Ita vnius mulieris ieiunium innumeros strauit exercitus Assyriorum.* 553. *A Iudith.*

Esther quoque pulchrior facta est ieiunio, Idem prosequitur; *Dominus enim gratiam sobriæ mentis augebat. Omne genus suum, idest totum populum Iudæorum à persecutionis acerbitate liberauit, ita vt Regem sibi faceret esse subiectum.* Quomodo autem ab hostibus, & eorum persecutione per ieiunium liberata fuisset, rationem reddit Drexelius de Conformat. volunt. lib. 5. cap. 4. §. 3. *Triduo*, ait, *sic exacto*, (scilicet inter preces, & ieiunia,) *Regina fiduciam in Deum amplissimam concipiens, ingressa est ad regem pro sua gente deprecatura. Ex voto cesserunt omnia.* 554. *Ab Esther.*

§. I.

NEc solùm hostes visibiles, sed inuisibiles, dæmones scilicet potissimum ieiunio superantur. Hæc vna omnium Sactorum Patrum vox est. Diuus Basilius homil. 1. de ieiunio: *Dominus noster*, inquit, *non priùs in carne, quam pro nobis assumpserat, diaboli insultus excepit, quàm cum ieiunio conuenisset*; ostendens, Christum his armis vsum fuisse ad dæmones effugandos. Vnde eodem loco ait: *Est quidem omni tempore ieiunium vtile: neque dæmonum insultus ieiunantem impetere audet. Ieiunium enim contra exercitum dæmonum dat arma.* Diuus Chrysostomus tom. 5. serm. 2. de ieiunio: *Aduersus dæmonum naturam*, inquit, *constitutum est ieiunium.* Et homil. 1. in Genesim: *Ieiunium*, ait, *arma ministrat contra Diabolum.* Diuus Ambrosius serm. 25. in Quadrag. *Castra sunt*, ait, *nostra ieiunia, quæ nos à diaboli oppugnatione defendunt.* Et paulò infrà: *Murus quidem est Christiano ieiunium inexpugnabilis diabolo, intransgressibilis inimico. Diabolus enim terretur pallore ieiunij, debilitatur inedia, infirmitate prosternitur.* Et lib. 6. Hexameron cap. 4. *Nullum*, inquit, *remedium maius contra inimicum serpentem poteris inuenire, quàm ieiunium.* Cassiodorus super Psal. 50. *Hostis insidiæ non videntur; & aduersarius nec labore deficit, nec victus aliquando discedit; attamen illud feliciter conficimus, si ieiunij clypeo munimur.* Tertullianus apertissimè hoc fatetur lib. aduersus Psychicos cap. 6. *Ieiunium*, inquit, *scutum nostrum est ad retorquenda iacula diaboli.* Origenes idipsum docet hom. 4. in diuers. in Matth. *Cùm ieiunatis*, inquit, *dæmones vincitis, omnémque illius classem malignam retrorsum agitis, mala desideria effugatis.* Et D. Hieronymus lib. 2. contra Iouin. *Pulchra*, ait, *res est ieiunium, quod dæmones terret.* 555. *Dæmones præcipuè ieiunio superantur. Testantur Patres.*

Quare

Quare S. Antonius ille veteranus dux suis commilitonibus sæpiùs hoc inconculcabat dicens: *Mihi credite, pertimescit Sathanas piorum vigilias, orationes, ieiunia; & iis debilitatus aufugit.* Quod docuit etiam S. Maximus homil.4.de ieiunio: *Ieiunemus*, inquit, *fratres*, *& hostes nostros in fugam conuertemus.*

§. II.

557. *Docet Veritas increata.* HInc verissimum est Christi dictum Matthæi 17. dicentis: *Hoc genus dæmoniorum non eiicitur, nisi per orationem, & ieiunium.* Vbi Hieronymus lib. 1. contra Iouinian. *Acriora*, inquit, *dæmonia docuit Dominus nonnisi oratione, & ieiunio posse superari.* Quam veritatem nos admonet Augustinus serm. 65. de tempore. *Videte*, inquit, *charissimi*, *quanta sit ieiunij virtus, vt id facere ieiunium valeat, quod Apostoli nequiuerunt.* Inde pulcherrimè, atque validissimè ratiocinatus Ambrosius serm. 25. *Videte ergo*, ait, *quæ sit ieiunij vis, quantam homini suo præest gratiam, quod tantam præstat alteri medicinam: videte, quomodo proprium sanctificet hominem, quod ita purificat alienum. Mirum, ter mirum: alter ieiunat, & alteri prodest ieiunantis abstinentia, iste pharmacum sumit, & ille vi pharmaci curatur.* Quod etiam D. Leo Pontifex admiratus: *Tam grata est*, inquit, *Deo, quàm terribilis diabolo ieiunantis oratio.*

558. *Ieiunium ab Obsessis frequentandum.* Quòd *si ea est virtus ieiunij, vt qui illo munitur, insessorem dæmonem ex alieno pellat corpore, quanto magis*, (ait Drexelius Nicetæ libr. 2. cap. 7.) *poterit impugnatorem è suo? Alieni vim ieiunij in eo, quem iam occupat, non sustinet cacodæmon, & quomodo sustinebit proprij in eo, quem tantùm impugnat?* Quare D. Athanasius lib. de Virginitate concludit dicens: *Quisquis igitur ab immundo spiritu vexatur, si hoc animaduertat, & hoc pharmaco vtatur, ieiunio, inquam, statim spiritus malus oppressus abscedet, vim ieiunij metuens.* Quod & ab Exorcista, & ab obsesso seruandum esse, affirmat etiam Theophilactus in c.17. Matthæi, *Oportet*, ait, *ieiunare eum, qui curat, & eum, qui curari debet.* Cui ieiunio si accedat oratio, habebunt dispositionem in Theoria Christi, & Practica Ioannis requisitam; vt sic per fidem firmam, ac confidentiam inhæsitantem in Deum post diabolicas obsessiones, vexationes, & maleficas infestationes, vi ecclesiasticæ potestatis per remedia spiritualia optatam valeant consequi sanitatem.

Finis Secundæ Partis.

MANVA

MANVALIS EXORCISTARVM, AC PAROCHORVM,

PARS TERTIA.

DE REMEDIIS.

I contraria contrariis curantur, vt monet tritum communi sermone prouerbium, & probat disciplina Medicorum, quibus medicaminibus, putas, obsessiones, maleficia, & id generis mala dæmoniorum cacozelo in orbem inuecta possint licitè curari, nisi ab iis, quæ ordinatione diuina instituta sunt, & tanquam diuina virtute præstantia ægrotis ministrantur? Siquidem mirandum diuinæ bonitatis exemplum in hoc elucet, quòd tantis sine numero morborum generibus, quibus homines agitantur, conuenientia opposuit medicamenta, vel vt futura impediantur, vel vt præsentia mala remoueantur. Et alia curandis corporibus: alia sanandis mentibus ordinata. Prima à rebus corporeis desumuntur, atque actione naturali eis rebus insita, ex quibus componuntur, infirmis corporibus sanitatem adducunt. Secunda sumuntur à rebus spiritualibus, atque actione diuina languentibus animabus medelam afferunt; Et ista in obsessionibus, ac vexationibus diabolicis destruendis Exorcista adhibere debet: Quæ sunt aut generalia, de quibus agitur in 1. & 2. capite: aut Specialia, de quibus infrà *cap.* 3. & 4. pertractatur.

559. *Deus remedia spiritualia instituit sanandis hominibus.*

Quorum Alia Generalia, Specialia.

Generalia remedia voco ea, quæ non solùm maleficiis, sed etiam omnibus spiritualibus infirmitatibus curandis prosunt: vt sunt Sacramenta, & Sacramentalia, quibus sanguis Christi applicatur. Nam pretiosum illum sanguinem generale, & efficax pharmacum mali, & *panaceam celeberrimam* verè dices, cuius succus potiori iure *opopanax* à sanandis omnibus morbis nuncupatur, quàm ille, quem tantis encomiis profana celebrauit Antiquitas: quia eius virtus non solùm in

560. *Remedia generalia sunt Sacramenta, & Sacramentalia*

animas; ſed etiam in corpora infunditur, vt vtraque ſanitas ægro reſtituatur. Quare oleum, & vinum pientiſſimus Samaritanus eum appellat, à magno, qui de cœlo venit Medico infuſum in languentis hominis vulnera, qui in dæmoniacos latrones inciderat Lucæ 10. Quo etiam Eccleſiaſtici Miniſtri dæmonibus expellendis, ſoluendíſque maleficiis vti debent, illum tum per Sacramenta; tum per Sacramentalia applicando.

Capvt I.

De Remediis generalibus Sacramentorum.

561. *Virtus Sacramentorum mana.*

Virtvtem Sacramentorum eſſe diuinam, admirabiles eius teſtantur effectus, qui ad omnia mala propulſanda, & bona conferenda mortalibus extenduntur. De quibus latiſſimè Theologi omnes pertractant *in 4. Sentent.* Quare ſunt generalia pharmaca omnibus infirmitatibus ſanandis idonea; ideóque ad pellendos dæmones, & ſoluenda maleficia virtute diuina pollentia, prout proximè diſponunt ad fidei, ac confidentiæ in Deum actus eliciendos, quibus & dæmones expelluntur, & maleficia deſtruuntur. Quæ ſeptem ſtellis in dextera ſimilis filio hominis reſidentibus deſignantur. Vnde ab Exorciſtis, ac Parochis in manu teneri, & ab illis applicari debent iis, qui à dæmonibus diuexantur: vt totidem Articulis declarabitur.

Articvlvs I.

De Baptiſmo.

562. *Baptiſmi virtus contra dæmones.*

Prima ſtella aptiſſimè Baptiſmum Sacramentorum primum repræſentat, qui confertur in aquis, vt homines hinc originalis peccati infirmitate languentes ſanentur: illinc, vt dæmones, quorum ſubduntur tyrannidi, propellantur, iuxta verbum Dauidicum Pſal. 73. *Contribulaſti capita draconum in aquis.* Vnde potiſſimum remedium eſt contra dæmones, & dæmoniacas operationes iis, qui nondum ſalui facti ſunt per lauacrum illud regenerationis, & renouationis.

Exemplis comprobatur.

Experientia ipſa teſtatur quàm pluribus exemplis antiquioribus, & recentioribus, quorum hîc tria tantùm commemorabo.

563. In Bungo anno 1596. aderat gentilis fœmina à dæmone obſeſſa, cui indicatum eſt, ſe à dæmone liberari non poſſe, niſi fieret Chriſtiana. Cum illa annueret, & iam ſe ad Baptiſmum præpararet, nocte ſequenti dæmon ei, ne Chriſtiana fieret, diſſuaſit dicens: *Hactenus tanta familiaritate tanto tempore mihi es coniuncta, & nunc me deſeris? non abibis profectò inulta.* Dormienti itaque, nec ſentienti capillos, vno tantùm capillorum flocco relicto, abſcidit. Illa verò cùm ſummo mane ſibi ademptos capillos depræhenderet,

henderet, & arundini lecto oppositæ implexos, calcar ea fraude sibi additum putauit, vt citiùs ad Baptismi antidotum aduolaret. Quod & factum est; atque eo suscepto mansit ab omnibus dæmonis molestiis immunis: Ita refert P. Ludouicus Frois, *in lit. Iapon. illius anni*, relatus à Delrio, *lib. 6. Disqu. Magic. cap. 2. q. 3. sect. 3.* Ex eodem sunt sequentia.

In Ciazzurana Insula Gentili adolescentulo octodecim annorum se crebrò visendum offerebat canis ingens, horribilis, & rufus, qui eum alloquebatur, & per montes in loca abditissima deducebat, eum ibi biduo, vel triduo detinens, atque ad se manibus sublatis adorandum, aliàque scriptione indigna faciendum impellens. Adolescens miser videns se tantas molestias à capitali humani generis hoste perpeti, tandem ad Ecclesiam fugam arripuit, vbi Doctrinam Christianam audiens didicit, ac per Baptismi Sacramentum se Christi militiæ adscripsit, cui imposterum tartareus ille canis insidias tendere non est ausus. 564. *Iuuenis gentilis, Sacramento Baptismi suscepto, liberatur à dæmone.*

Bungi circa annum 1549. quidam homo ancillam habebat dæmoni familiarem; nam dæmon ad eam accedens vulpis figura singulis noctibus domo educebat. Verum per Baptismum suscepta fide ab hoc spectro liberata est: Ita literæ Iaponicæ illius temporis. Alia plura refert Delrius, *loco citato*, ad quem remitto Lectorem. 565.

§. I.

HAnc veritatem comprobat ritus in huius Sacramenti collatione obseruatus, quo dæmon primò exorcismis cohibetur, *ne impediat processum ad Baptismum*, ait Alexander Alens. par. 4. q. 10. *& ne noceat baptizando, in quem habebat potestatem.* Quod antea docuerat Augustinus de Symbolo, vt habetur de Consecrat. dist. 4. *Sicut nostis*, ait, *Fratres charissimi, paruuli exsufflantur, & exorcizantur, vt tollatur ab eis potestas inimica diaboli, qui decepit hominem, vt possideret homines. Non ergo creatura in infantibus exorcizatur, aut exsufflatur; sed ille, sub quo sunt, qui sub peccato nascuntur.* Quamobrem si quis ex paruulis, aut etiam adultis probabiliter non baptizatus existimaretur, & aliquo esset maleficio affectus; vel à dæmone ipso agitaretur, nullo efficaciori remedio sanari posset, quàm lauacro Baptismatis, in quo dæmon cum suo exercitu ratione fidei, quæ in ipso infunditur, ac suscipitur, quasi alter Pharao suffocatur. 566. *Hoc ostendit ritus obseruatus in collatione huius Sacramenti.*

ARTICVLVS II.

De Confirmatione.

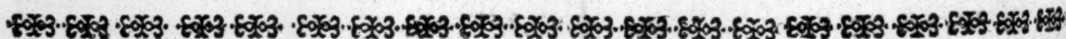
SECVNDA stella Confirmationis Sacramentum denotat, per quod vnctio interna confertur, dum externa per sanctificationem chrismatis fit in fidelium fronte; vt intùs, & extrà quasi spirituales athletæ delibuti securiùs ad bella contra diabolicas potestates incedant, quæ illos interiùs, exteriùsque aggrediuntur. 567. *Confirmatio hominem corroborat contra dæmonem.*

Quare huius virtute Sacramenti fideles corroborari debent contra infernalem hostem, siue interiùs pugnet per tentationes, & suggestiones varias: siue exteriùs per obsessiones, possessiones, maleficia vexet, & infirmitates. Nam ad hæc propulsanda efficaciter in corporibus, & mentibus operari docet experientia, & luculento exemplo ostendit Thomas Cantipratensis, *lib. 2. Apum c. 57. par. 33.* sequentibus verbis.

568. *Exemplo comprobatur.* Venerabilis Bonifacius quondam Laudanensis Episcopus, me audiente, euentum sequens recitauit. Aderat in quadam Villa cæcus, qui totius villæ vaccas ad pastum deducebat, repellebat à frugibus, & ad certa loca pascuis vberiora prouocabat. Et quod maioris prodigij est, colores, & statum singularum vaccarum specialiter discernebat vt ver. gr. si vaccam coloris rubei, vel nigri, aut albi ab eo petiuisses, sine difficultate vaccam talem tibi apprehensam in cornibus obtulisset. Ad quem locum cùm quidam Episcopus aduenisset, & de cæco talia audisset, ac experientia ita esse didicisset; quæsiuit ab eo, an Confirmationis Sacramentum ab Episcopo suscepisset. At ille: non, inquit: & statim Episcopus cæcum hoc Sacramento muniuit, & mox ab eo vaccarum discretio est ablata: quoniam dæmonis operatione, & ministerio hoc operabatur.

§. I.

569. *Hoc Sacramento muniri debent pueri, ac puella maleficio affecti.* QVare cùm coram Exorcistis, ac Parochis præsentantur obsessi, vel maleficiati, & maximè pueri, vel puellæ, qui vel syncoparum accidentia statutis diebus, vel horis aduenientia patiuntur: vel tremorem in membris, & præcipuè causarum in capite ex præsentia spiritualium rerum, vel personarum: vel noctu voces, seu vociferationes insolitas clamorosas emittunt: vel alia huiusmodi patiuntur accidentia, de quibus supra, vbi *de Signis*, diligentissimè est obseruandum, ac inuestigandum, an salutari Confirmationis Charisinate sint delubiti. Quòd si huiusmodi firmissimo clypeo muniti non sint, ad Episcopum ducantur, vt hoc Sacramento roborentur; & sic faciliùs omnia sathanica machinamenta destruentur.

ARTICVLVS III.

De Pænitentia.

570. *Virtus Sacramenti Panitentia contra damones.* TERTIA stella Pænitentiæ Sacramentum denotat, cuius virtute quantum infernales hostes terreantur, quis valeat enunciare? Si enim per peccatum latent in anima, per Pænitentiæ Sacramentum exire compelluntur; vt sæpè signo externo indicatum est, cùm visi sint bufones, vermes, serpentes, & id generis animalia ex ore pænitentis prosilire. Si verò obsessionibus, ac maleficiis homines vexant in corpore, sæpiùs sedes mutare, & à vexatione cessare coguntur, cùm vexati per Confessionem vitam mutare incipiunt; vt innumeris constat exemplis, quorum aliqua hîc subiiciam.

Hector

Hector Boëthus, *lib.* 8 *rerum Scoticarum*, refert, anno christianæ salutis 1486. nauigantibus è Phortea æstuario in Flandriam negotiationis causa, tantam subortam esse ventorum vim, vt velis, malo, armamentísque ruptis, nauíque fædè inter tumentes vndas iactata, certissimam mortem cuncti expectarent. Nauicularius tantam, tamque insolitam aëris inclementiam eo temporis demiratus (suberat enim solstitium æstiuum) cùm id non syderum, sed malorum dæmonum, qui hominibus semper sunt infesti, insidiis magnis tribueret; clamoribus mulieris ex imo nauis vox reddita est se miserè incusantis, se incubo dæmoni sub humana effigie, cum quo multis ante actis annis habuerat consuetudinem, iam tunc fuisse commixtam, & ab eo subactam: mari ergo se tradendam exhibuit, vt ipsa pereunte, quæ tanti mali imminentis causam præstitisset, cæteri Dei benignitate incolumes permanerent. Accedens ad lacrymantem fæminam (iubente ita nauiculario) Sacerdos, eius atque cæterorum saluti consulendi causa, crimen iam palam fatentem, horrentémque tam dirum scelus, vehementer ex imo pectore suspiria trahentem, pænitentémque piè est hortatus, ne sibi deesset; sed in Deo suam fiduciam collocaret: Tanta enim est miserentis Dei clementia erga mortales, vt alios peccatores etiam in profundum malorum lapsos resipiscentes nonnumquam ad maiorem longè, quàm vnquam ante habuerint, gratiam admittat. Media pij Sacerdotis hortatione, cùm multis suspiriis mulier admissum facinus deploraret, à cunctis visa est atra nubes è nauis sentina prosiliisse, ingentíque sono, flamma, fumo, atque fætore sese deiecisse in mare, ac ex tunc serena cæli facies visa est, & tranquillitas in mari est oborta.

571. *Exemplis comprobatur.*

572.

Ioannes Diaconus tria narrat exempla eorum, qui à dæmone possessi mox vt peccatum B. Gregorio sunt confessi, se peccati pæna liberatos sensere. Et eorum quidem vnum, cùm octies negasset, octies sic à dæmone renouata vexatione fatigatum, nona demum vice, qua furtum est fassus, percepta pænitentia pænitus fuisse redditum immunem. Plura alia & vetera, & recentiora refert Delr. *lib.* 6. *Disquis. Magic. c.* 2. *q.* 3 *sect.* 3. sed his omissis inter plura ab experientia mihi suppeditata vnicum hîc subiiciã. 573.

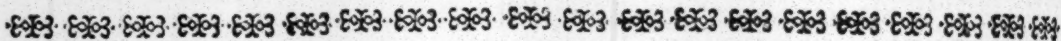
Anno reparatæ salutis 1649. in quodam Territorij Taruisini Oppido ad me accessit quidam homo annos natus 45. duplici maleficio amoris nempè, & odij affectus. Amoris erga mulierem meretricem, quam carnaliter ferè quotidiè (etsi intrinsecùs hoc sibi displiceret) cognoscebat, à cuius mulieris matre, quæ vulgò saga putabatur, per indicia ferè euidentia ita se malè affectum, arbitrabatur. E conuersò odij erga propriam vxorem, quam ita ægrè ferebat, vt vnà cum illa familiariter conuersari nequiret, quam tamen antea vnicè diligebat: continuéque veluti quendam bolum, à quo valdè afflictabatur, in stomacho sentiebat. His omnibus ab ipso mihi enarratis, illi iussi, vt statim ad Confessarium accederet, adulterium, ac cætera peccata sua ex præcordiis detestando integrè, fideliter, & humiliter confiteretur; Quo peracto iterum eo ad me accedente, ac coram me genuflexo denuò peccatum adulterij cum reliquis ore, & corde detestante, ac protestante, se imposterum (Deo adiuuante) non aliam, quàm propriam vxorem cogniturum, ipsámque (vt decet virum christianum) vnicè dilecturum, dæmoni à me præcepto facto, vt ab eo rece-

574. *Exemplum ab Auctore relatum.*

deret, statim bolus ille à stomacho abscessit, ac perfectæ sanitati restitutus est: cæpitque vnicè propriam diligere vxorem, ac mecham prorsùs abhorrere. Quod vtique euenisse credendum est: quia priùs per confessionem delicta expiauerat perpetrata.

575. *Suadendum obsessis vt per Sacramentum pænitentiæ peccata sua expurgent.*

Quare Exorcistis, ac Parochis hoc maximè est attendendum, vt cùm sibi obsessi, aut maleficiati adulti præsentantur, illis in primis suadeant, omnia peccata sua nedum ex totis præcordiis detestari; sed etiam ea fideliter, & humiliter in Confessione sacramentali Saderdoti idoneo aperire, ac pœnitentias sibi ab eo impositas adimplere: cùm hoc Sacramentum in adultis maximè sit dispositio ad perfectam à Deo fidem, ac inhæsitantem confidentiam, qua infallibiliter à quacumque dæmonis vexatione liberari valeant (quando huiusmodi liberatio animæ suæ saluti est profutura) faciliter impetrandum.

ARTICVLVS IV.

De Eucharistia.

576. *Virtus Eucharistiæ contra dæmones.*

QVARTA stella Eucharistiæ Sacramentum designat, cuius efficacia contra dæmones, ad dæmoniacas operationes maximè valet; omnia. n. tenebrarum opera hoc Sacramentum veluti solaribus gratiarum radiis tanquam spiculis percussa dissipat in momento. Vnde S. Io. Chrys. homil. 61. ad Populum Antiochenum dixit: *Quanquam leones ignem spirantes ab illa mensa recedamus facti diabolo terribiles.*

577. *Exemplis comprobatur.*

Hoc antiqui quoque Patres vnanimiter contestantur. Cassianus de quodam à dæmone nocturnis illusionibus grauiter infestato meminit, qui cùm seniorum consilio huius salutaris remedij medicina vsus fuisset, ita omnis diabolicæ tentationis scena detecta est, vt mox Dominici corporis virtute protegente, illa præteritæ illusionis consuetudo cessaret.

578. B. Prosper narrat, suis temporibus Carthagine hoc portentum diabolicum euenisse. Quædam iuuencula natione Araba ancillæ Dei habitum gestans, cùm se in balneo lauans quoddam Veneris simulacrum impudicè aspiceret, seipsam ei consimilans in dæmonis domicilium consecrauit: statimq; ille leo, qui rugiens, circuit, quem quærebat, adinuenit. Meatus igitur gutturis eius occupans, nullum cibum, nullum potum traiicere septuaginta fermè diebus, totidémque noctibus diabolus ei permittebat. Hinc parentes puellæ huiusmodi portentum vlteriùs tolerare nolentes, simul cum filia ad Sacerdotem accesserunt, quæ acta erant fideliter explicantes. Hoc tantùm puella fatebatur, auem quandam media nocte apparere, quæ sibi in os nescio quid infundebat. Stupor tunc inerat cunctis, puellam nullis indiciis diuturni ieiunij fœdatam, nullo pallore, seu tabe, vel debilitate confectam; sed potiùs robustam intueri.

579. Cúmque incredibilia viderentur, habito consilio, in Monasterio puellarum, in quo reliquiæ S. Stephani colebantur, Sacerdos puellam Præposito commendauit. Illic primo tantùm die apparuisse illam auem asseruit, seque increpasse, quòd neq; fame, neq; siti compulsa illum appeteret

locum, quo ſibi accedere non liceret. Per duas ſanè hebdomadas nihil cibi, vel potus ſumens in Monaſterio manſit, vbi accidit, vt cùm quintusdecimus Dominicus illuceſceret die, aſcendente nobiſcum Sacerdote, vt matutinum illic ſacrificium ſolitò offerret: puellam Præpoſitus ad altare perduxit eo inceſſu, & habitu, quo ſolent rubore perfuſæ ex epulis, poculiſque mulieres aduenire. Sed ſtatim ac ſe illa ante altare proſtrauit, ſui fletus clamore cunctis aſtantibus gemitus, lacrymáſque induxit, quibus tantum malum auferendum (erat enim iam indecens murmur in populo) plebs Dominum exorabat.

Peracto itaque ſacrificio, cum eadem inter cæteras breuem particulam corporis Domini tinctam à Sacerdote perciperet, ſemihora mandens traiicere non valuit, nondum illo fugato, de quo dicit Apoſtolus: *Quæ conſonantia Chriſti ad Belial?* Et iterum: *Non poteſtis calicem Domini bibere, & calicem dæmoniorum: non poteſtis menſæ Domini participes eſſe, & menſæ dæmoniorum.* Manu igitur faciem eius ſuſtentante Sacerdote, ne Sanctum proiiceret, à quodam Diacono ſuggeſtum eſt, vt calicem ſalutarem gutturi eius Sacerdos applicaret. Quòd vt factum eſt, ſtatim ac locum illum, quem diabolus obſederat, Saluatoris imperio reliquit, Sacramentum, quod ore geſtabat, cum laude Redemptoris tranſglutiſſe puella clamauit. Hinc lætitia, hinc voces in gloriam Dei, quòd poſt octoginta & duos dies, diabolo expulſo, puella de poteſtate fuerit eruta inimici. Hactenus B. Proſper.

2.Cor.6.
1.Cor.10.

Eodem modo Mediolani D. Bernardus in Eccleſia S. Ambroſij aliam perſonam, ſuper caput eius poſita Euchariſtia, ab eodem humani generis hoſte liberauit: vt refert Guilhelmus Abb. *lib. 2. in vita D. Bernardi cap. 3.* Alia plura exempla de hac re referunt Ioan. Molinet. *in Chronicis Belgicis*, Bernardus Luxemburgicus *in Catalogo Hæret. lit. G.* Cæſarius Ciſtercienſis *lib. 9. Mirac. c. 12.* Picus Mirandulanus *lib. de Strigib. & alij* relati à Delrio *lib. 6. Diſquiſit. Magic. c. 2. q. 3. ſect. 3.* 580.

§. I.

QVare his paucis ſufficiat, indicaſſe, vt qui diabolica operatione vexantur, ad illam menſam accedant, quam Dauide teſte Pſal. 22. parauit Dominus in conſpectu noſtro aduerſus omnes, qui tribulant nos, ac conturbant, vt panem illum Sanctiſſimum dignè ſumentes ſentiant illum quaſi ſubcinericium Gedeonis panem in gladium conuerti, volui intùs, & extrà ſumentem deſcendere in caſtra ſpiritualium Madianitarum, & tabernacula eorum percutere, ſubuertere opera eorum malefica, ac penitus in nihilum redigere. Hac de re Abbas Serenus apud Caſſianum *Collat. 7. cap. 30.* loquens de Arreptitiis ait: *Communionem eis ſacroſanctam à ſenioribus noſtris numquam meminimus interdictam: quinimmò, ſi poſſibile eſſet, etiam quotidie eis impertire eam debere, cenſebant. Quæ ab homine percepta, eum, qui in membris eius inſidet, ſpiritum, ſeu in eius corpore latitare cognoſcitur, velut quoddam exurens fugat incendium.* Quod inſinuatur etiam in Canone 1. Concilij Arauſicani, in quo dicitur: *Energumeni iam baptizati, ſi de purgatione ſua curent, & ſe ſollicitudini Clericorum tradant,* 581.

Hac muniendi ſunt obſeſſi, ac maleficio affecti adulti.

Docent Patres.

Concilium Arauſicanum.

tradant. monitísque obtemperent, omnimodè communicent Sacramenti ipsius virtute, vel muniendi ab incursu dæmonum, quo infestantur; vel purgandi, quo iam ostenditur vita purgatior, &c. Et hic videtur vsus Ecclesiæ; vt patet ex Rituali Romano, & aliis, in quibus Exorcismi traduntur, & frequens confessio, & communio commendantur.

Variæ sententiæ Scholasticorum.

Verumtamen Scholastici distinguunt inter eos, qui ob delicta possidentur à dæmone; & eos qui ad maiorem purgationem, seu ob meritum ab iisdem Dei promissione torquentur. Alensis *p.4.q.11.m.2.ar.3.* D.Thom. *in 4.dist.9.quæst.vnica.art.3.quæstiunc.5.ad 2.* Armilla verbo *Communio.* Syluester verbo *Eucharistia* docent, iis, qui frequenter in blasphemias, & eiusmodi peccata incidunt, communionem non esse exhibendam. Cæterum D. Thom. *3.p.q.80.art.2.* mutauit sententiam, quam sequitur Sotus *in 4.dist.12.q.1.art.9.* Vasquez *disp.212.cap.4.* & Antonius Hiquæus *in 4. Sentent. Scoti dist.8.quæst.3.num.8.* qui ait: *Quia communio multum detrahit viribus hostis, & facit ad purgationem peccatorum; ideò sequendi rituales libri, & eorum præscriptum.* Quare Exorcistæ, ac Parochi obsessos, ac maleficiatos adultos excitare non negligant, vt hoc Sacramentum sæpiùs deuotè ac feruidè percipiant, quo mediante ad fidei perfectæ, ac confidentiæ in Deum inhæsitantis actus eliciendos excitati à quacumque dæmoniaca vexatione liberari mereantur.

ARTICVLVS V.

De Ordine.

582. *Viri Ecclesiastici Ordine Exorcistatus insigniti potentissimi sunt cōtra dæmones.*

QVINTA stella Ordinis Sacramentum repræsentat, quo ministri Ecclesiastici insigniti cæteris hominibus virtute diuina sunt potiores, ideóque maiora etiam præstare possunt, præcipuè in hostes infernales, si saltem Ordinis Exorcistatus potestate sint suffulti. Vnde cùm munere Exorcistico fungentes iis, quæ ad Dei gloriam, & hominum spectant vtilitatem, vacant, videmus eorum præceptis dæmones obedire, ad manuum impositionem timere, ad eorum adiurationes torqueri, & ad eorum imperium effugari. Quod benè testatur S.Cyprianus ad Demetrian. *O si audire velles, inquit, & videre, quando à nobis dæmones adiurantur, & torquentur spiritualibus flagris, & verborum tormentis de obsessis corporibus eiiciuntur: quando eiulantes, & gementes voce humana, & potestate diuina flagella, & verbera sentientes venturum iudicium confitentur. Veni, & cognosce vera esse, quæ dicimus.* Propterea quicumque dæmoniacis vexationibus, ac maleficis infestationibus afficiuntur, ad eos recurrere debent: cùm ipsi ordinis Exorcistatus potestate sint donati, qua dæmones ab obsessis corporibus valent exulare.

§. I.

583. *Arreptitij non possunt suscipere ordinem, nec susceptum administrare.*

VEruntamen hoc cauendum, vt nec arreptitij ordinem suscipere audeant, nec exercere susceptum, vt habetur expressè ex *cap. maritum. c. communiter. c. Clerici. dist. 33.* Vbi Glossa, Archidiac. Albericus, & communiter

muniter DD. asserunt, esse irregulares. Immò etiamsi conualescant, non possunt arreptitij ad ordines sacros promoueri: quia vix de eorum plena liberatione constare potest; vt docet Naldus *in Summa*: Si verò ordinati sint, ex multorum sententia ordines exercere non debent, nisi per annum hos liberatos esse, probetur: vt post Glossam docet Gregorius Sayrus *lib.5.cap.9. num.*14.

Per arreptitios intelliguntur non maleficio affecti, neque quicumque à dæmone obsessi, aut possessi; sed tantùm illi, qui aut in terram à dæmone arrepti eliduntur: aut quolibet modo incursibus efferuntur: ita dicto *c.communiter dist.*33. vt cùm sensibus abalienantur: vel sæpiùs veluti mortui cadunt, vel id generis graues sustinent molestias: Et vt breui complectar: Arreptitij sunt ij, qui ita impediuntur à dæmone in suis potentiis sensitiuis siue interioribus, siue exterioribus, vt ad libitum, & è voto suo suas nequeant naturales exercere operationes: vel vnum pro alio operari (præsertim in ordine ad ministeria ecclesiastica) cogantur. Hi quidem irregulares sunt censendi. Et licèt liberentur; adhuc tamen probandi sunt, vt dictum est supra ex mente dictorum Auctorum. 584. ***Arreptitij quinam sint.***

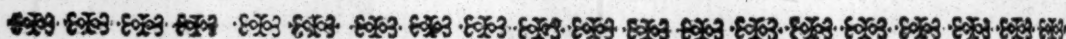
Hoc confirmant dicti Auctores facto Clerici Aquinensis Ecclesiæ. Hic enim, vt narrat S. Gregorius *lib.2.Moral.c.*16. cùm à S. Constantio Episcopo Aquinate per multa Martyrum loca fuisset transmissus, tandem ductus fuit ad S. Benedictum, & ab illo liberatus est; cum hoc tamen præcepto, ne in posterum carnes comederet, & ad sacrum ordinem accedere non præsumeret; cuius post longum tempus oblitus, statim ac promoueri tentauit, illicò à diabolo correptus est, & vexatus, donec animam exhalaret. Verumtamen putat idem Naldus post Glossam in *c.communiter dist.*33. & Nauarrum *Consil.*35. *de tempor. ordinat.* id licere, & posse ordinatum suos ordines post perfectam sanationem exercere. 585.

ARTICVLVS VI.

De Matrimonio.

SEXTA stella Matrimonij Sacramentum designat, quod licèt principaliter institutum sit ad humani generis propagationem, certitudinem prolis, cognationum amicitias, auxilium mutuum viri, & mulieris, & vagarum libidinum remedium, ad quæ omnia specialem gratiam confert, vt docet Nauarrus *cap.*22.*num.*79. Bonacina *tract. de Matrimonio q.*4. *punct.*6.*n.*1. & communiter Doctores, vbi *de Matrimonij fine honesto*; attamen illud ad diabolica dissoluenda machinamenta, quæ eius vsum impediunt, virtutem habere docet Raphael Angelus Tobiam alloquens: *Audi me*, inquit, *& ostendam tibi, qui sunt, quibus præualere potest dæmonium. Hi namque qui coniugium ita suscipiunt, vt Deum à se, & à sua mente excludant, & suæ libidini ita vacent, sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus, habet potestatem dæmonium super eos.* Nam ex his verbis colligitur, illum tali potestate carere in eos, qui modo debito coniugium ineunt, eò quòd *contrariorum eadem est disciplina.* 586. ***Virtus Sacramenti Matrimonij contra dæmonem.***

587. Quare consulendum est iis, qui diabolicas colligationes ante susceptum matrimonium pertimescunt, vt se rectè ad illud debitè suscipiendum disponant: quia sic virtute sacramentali se disponent ad hoc, vt omnes dæmonis conatus in nihilum redigantur. Quod si post celebratas nuptias tales vexationes ab hoste patiantur, videant, an iure matrimonij honesto fine vtantur, nec ne; & post petitam veniam, aliaque seruata, de quibus infr. *num.* 693. sancta sanctè imposterum administrent, ac sacra benedictione muniti, diuino opitulante Numine, ab illis impedimentis se liberos esse probabunt.

Articvlvs VII.

De Extrema Vnctione.

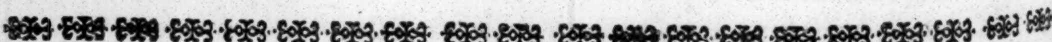
588. *Virtus Sacramenti Extremæ Vnctionis ad tentationes diabolicas repellendus. Ad sanitatem ægris conferendam.*

Septima tandem stella Extremæ Vnctionis Sacramentum repræsentat, quod homini in mortis periculo siue per morbum, siue per senium constituto ad certaminis spiritualis vltimum impetum sustinendum, & ad victoriam de dæmone reportandam confertur: cùm ad hoc vires, & robur Christiano athletæ ad coronam properanti subministret.

Neque hunc effectum solùm operatur in anima, cùm etiam ad corporis conferat sanitatem, quam sæpe affert laborantibus in extremis. Hoc vsi sunt Apostoli, ac Discipuli Domini de quibus legitur Marci 6. *Et exeuntes prædicabant, vt Pœnitentiam agerent; & dæmonia multa eiiciebant, & vngebant oleo multos ægros, & sanabantur.* Quod fieri docuit etiam D. Iacobus Epist. suæ Canon. c. 5. dicens: *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini.* Et habetur *c. ad abolendam. extr. de hær.* & Concil. Flor. in *Decreto vnionis.* ac Concil. Trident. *sess. 7. c. 1. & sess. 14. de Extrema Vnctione, can. 1.*

589. Quare ij, qui se in extremis positos vident vi morbi, aut à naturali causa, aut à dæmone illati, sollicitè curent, vt Sacramentum hoc cum debita præparatione suscipiant, vt eius effectus non solùm in anima; sed etiam in corpore consequantur.

Ex quibus collige, quanta sit Dei in homines maleficio affectos beneuolentia, cùm tot Sacramenta non terrestria, sed cœlestia instituerit; ideòque septem stellis comparata, quasi generalia remedia, vt sint in manu Exorcistarum, ac Parochorum, & facili negotio, sicut ea, quæ in manibus sunt, exhibeantur.

Capvt II.

De Remediis generalibus Sacramentalium.

590. *Sacramentaliũ Dignitas.*

Etsi Sacramentalium cum Sacramentis non sit æqua dignitas, par vsus, & similis efficacia; attamen in his tribus ad illa accedere videntur.

Dignitas in hoc apparet, quòd omnia sunt sacra: vel quia seipsis ad sanctitatem

sanctitatem pertinent:vel quia institutione Ecclesiastica sanctitati deputantur. Non enim hîc sacramentale stricto modo sumimus pro illo, quod est ad Sacramentum ordinatum; sed lata significatione pro omni re quoquo modo sanctificata, & ob sanctificationem reuerentia prosequenda.

Vsus eorum facilior est, cùm aliqua ex Sacramentis sine sacrilegio reiterari non possint:alia verò non ita frequenter: At sacramentalibus quotidiè, & continuè præmuniri possumus. *Vsus.*

591. *Efficacia.* Efficacia eorum in homine tam interno,quàm externo sentitur:in interno quidem:quia peccata venialia ex opere operantis delent,ad actum contritionis,seu amoris,per quem peccata venialia immediatè delentut, excitando:Ita S.Bonauentura,*in 4.d.21.ar.1.q.2.*Palud. *loco cit.*Coninch. *q.71.ar.3.n.18.* Suarez.*disp.12.sect.2.n.20.* & alij relati à Bonacina *de Sacram.disp.5.q.6.sect.2.pu.2.*In externo autem:quia bona spiritualia,& temporalia conferunt,atque mala, dæmoniacas præcipuè infestationes, maleficia, incantationes, aliáque infernalia machinamenta auertunt, quorum vires sacramentalium virtute pereunt,ac destruuntur.

Qua probantur In Cruce, Euangelio, Agnus Dei, Reliquiis SS. Imaginib. SS. Aqua bened. Pane, & oleo benedicto.

Quare remedia generalia, seu potius stellæ in manibus positæ ad maleficio affectorum solamen iure nuncupantur. Quæ,cùm innumeræ sint, & stellis minutioribus similes, quæ in firmamento lucent, ex tanto numero septem seligemus, quorum virtutem totidem Articulis breuiter declarabo.

ARTICVLVS I.

De Cruce.

592. *Crucis signo dæmones expelluntur.* CVM Christus in Cruce, & per Crucem inferas potestates prostrauerit;vt ait Paul. ad Col.c. 2. *Delens, quod aduersus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis,& ipsum tulit de medio, affigens illud Cruci: & expolians principatus,& potestates traduxit confidenter, palam triumphans illos in semetipso:*nihil mirum, si eius virtute dæmoniaca opera destruantur. De qua virtute eruditissimè scripserunt S. Cyprianus, *Serm.de Passione Christi.*Origenes,*lib.3.in Iob.*Lactantius,*lib.3.c.24.*D.Antonius apud Athanasium *de Incarnatione Verbi*, dicens:*signum Crucis tollit omnem magiam.* D. Gregorius Nazianzenus,*orat.1.in Iulianum,& ad Nemesium*,D.Chrysost. *homil.8.in Epist. ad Coloss.& homil.50. in Matthæum.* D. Cyrillus,*Catach.4.de Ascensione.* Nissenus *in vita Thaumaturgi.* Hieronymus,*in vita S. Hilarionis.* Augustinus, *lib.2.de Simbolo ad Cathecumen. & serm.81.de temp.* Theodoretus,*in vita Macedonij, & lib.3. hist. cap.3. & lib.5.cap.21.* D. Gregorius,*lib.2.Dialog.cap. 10.* Ioannes Diaconus, *lib.2. vitæ D.Gregorij cap. vltimo.* Thomas Cantipraten. *lib. 2. c.57. à parte 34.* Landulphus Carthusianus, *de vita Christi*, vbi *de Passione eius*,& alij plures, quos nimis longum, & tædiosum esset recensere.

§. I.

593. *A Sanctis.*

SAncti salutiferi hoc Crucis signaculo mirabilia operati sunt ad morbos tollendos, ad incendia extinguenda, ad tempestates sedandas, calamitates auertendas; sed ad dæmonum præcipuè dissipanda præstigia, maleficia abolenda, & arreptitios liberandos; vt de S. Remigio narrat Hincmarus *in vita eius*: de B. Vedasto Albinus Flaccus: de D. Auxentio, ac de S. Patapio Metaphrastes: de S. Albino Fortunatus: de S. Suitberto Marcellinus: de Beato Caluppano, de S. Portiano, ac de S. Nicetio Trouirense Gregorius Turonensis: de S. Niceta Theocteristus eius discipulus: de S. Macario Patriarcha Antiocheno Anonymus: de S. Theodoro Archimandrita Georgius eius discipulus: de Beato Godefrido Nicolaus eius discipulus: de S. Maximo Rhegiense Dinamius Patricius: de S. Maurilio Fortunatus: de S. Aichardo Fulbertus: de B. Nonno Iacobus Diaconus: de S. Iacobo Alemanno Antonius Flaminius: de S. Gallo Abbate Vualafridus Strabus: de S. Daniele Stylite Metaphrastes: de Beato Vincentio Ferrerio Rauzanus: de S. Eligio Nouiomense S. Audoenus eius æqualis, qui refert, dictum Sanctum solitum fuisse suos edocere his verbis: *Christiano nec auguria, nec alia qualibet figmenta possunt officere: quia vbi signum Crucis cum timore, & fide Dei præcesserit, nihil ibi inimicus nocere poterit*, & de S. Eutychio Patriarcha Eustathius eius discipulus, qui & Crucis signum vocat *telum dæmonibus formidabile*: & alij innumeri; vt ex Sanctorum Patrum scriptis, & historiis variis probant, qui de eius laudibus salutaribus scripserunt. Vnde S. Antonius Abbas, vt in eius vita habetur, dæmones insultabat his verbis: *Si quid potestis, cur me non offenditis? Si vnus ex vobis me offendere potest, cur innumerabiles concurritis; Signum Crucis, & fides paries formidabilis, & horribilis vobis est.*

§. II.

594. *A Fidelibus.*

NEc Sancti tantùm, sed quicumque fideles illo vsi sunt, præcipuè cùm dæmon in humana, aut in horribili belluarum forma apparens, aut præstigiosa fallacia nummos, vestes, vasáque offerens, eos ad res nefandas incitare tentauit: statim namque Crucis signo formato præstigiorum auctor emisso sibilo, strepitu, fragore, fumo, ac fœtore, aufugere coactus est: vt passim in historiis Ecclesiasticis inuenitur.

A Pueris.

Immò pueri, dum in frontem innocenter christiano more illo signo insigniunt, mirabilia operantur: vt ille, qui (referente Thoma Cantipratense, *lib.* 2. *Apum. c.* 36. *pa.* 4. in Mechlinia Brabantiæ Corrizatricem à dæmone obsessam liberauit, & dæmonem in hirsuti vermis forma ex eius ore compulit prosilire.

A Iudæis.

Quin etiam Iudæi salubriter hoc sacro signaculo vsi sunt: vt ille, qui ex Campaniæ partibus Romam veniens, cùm in Apollinis Templo pernoctaret, & spirituum malignorum turbam videret, se Crucis signo muni

muniuit, cuius virtute fugati sunt, dicentes: *Veh veh vas vacuum, sed signatum*: vt refert D.Gregorius *lib.3. Dialog.c.7.*

Idipsum experti sunt Hæretici: vt Iulianus Apostata, qui à Mago ad nocturnum dæmonum conuentum ductus, subito horrore perterritus, *ad Crucem*, ait Gregorius Nazianzenus orat.3.num.19.*vetúsque remedium confugit; hócque se aduersus tortores consignauit.* *Ab Hæreticis.*

§. III.

FAtentur hoc ipsimet dæmones à S. Patapio expulsi apud Metaphrastem *mense Nouembris*, clamantes: *Verè terribilis es, ô Nazarene, verè terribilis es, & vbique in omnes obtines imperium. Quo ergo proficiscar? Si in desertum, si in ciuitatem, si vbicumque duxerit aliquis, tu illic præuenis, sola Crucis figura, solo tuo Nomine nos expellens.* 595. *Hoc fatentur ipsi dæmones.*

Quinimmò ipsa animalia eius virtutem experta sunt: vt probat exemplum à Vicentio Beluacense relatum *tom.4.histor.lib.10.c.19.* Dæmon enim à S. Regulo Siluanectensi Episcopo, & Sancti Dionysij socio è corpore filij cuiusdam expulsus, cùm se in vespertilionem mutasset, & in asinum, quo Sanctus ille Præsul vehebatur, ingredi tentaret; sicut similis speciei bestia Prophetam Balaam aliàs increpans, humana verba (Deo os eius operiente) protulerat: ita bellua hæc Sancti Reguli meritis salutis signum, quod numquam cognouerat, efformauit, pede in terra figurauit, & quasi Deum adiutorem inuocaret, erecto in cœlum capite, plus solito rudere cœpit: sicque diuina potentia ab hostis malignitate est erepta. *Animalia ipsa experta sunt.*

Quare frequentissimè salutis signum in maleficiis soluendis adhibendum est, sicut in Rituali Romano, & Canonibus ordinatur, *c.Ecclesiasticarum.dist.*11.ibi Glossa docens, in quibus membris Crucis signaculum fieri debeat. *de consecrat. dist.*4. cùm illud dæmones valde pertimescant, & nihil tam sollicitè eius ministri malefici caueant, quàm ne signum illud salutare à circunstantibus efformetur. *Ideò ab obsessis sæpissimè adhibendum.*

Propterea concludit S. Ephrem Syrus *in sermone de sancta, & viuifica Cruce, apud Petrum Canisium p.4. Auctoritatum S. Script. & SS. PP.* nos adhortans ad pingendum illud signaculum in omnibus, quæ ad nos spectant, ad dæmones fugandos. *Nos Christiani, inquit, à Gentilibus, & à Iudæis declinemus, postésque nostros pretiosa, ac viuifica Cruce coronemus, dicentes cum Apostolo: Mihi absit gloriari, nisi in Cruce Domini Nostri Iesu Christi. Pingamus in ianuis, atque in frontibus nostris, & in ore, & in pectore, atque in membris omnibus viuificum signum. Armemur insuperabili hac Christianorum armatura. Hoc enim signo conspecto aduersariæ potestates conterritæ, trementésque recedunt.* Galat.c.6.

ARTICVLVS II.

De Sancto Euangelio.

DIVINAM Sancti Euangelij vim luculenter declarat Paulus Rom. 1. cùm dicit: *Non erubesco Euangelium: Virtus enim Dei est in salutem omni* 596. *Euangelij virtus contra dæmones.*

omni credenti. Iudæo primùm,& Græco. Cuius verba à fidelibus deuotè recitata, vel typis, aut scripto exarata, apud se ab eisdem fiducialiter delata maximoperè iuuant contra dæmones.

Siue verbo proferatur. Primum ex praxi Ecclesiæ patet, quæ, dum sacra mysteria peraguntur, Euangelium publicè recitat, multis cæremoniis adhibitis, quæ mysticas continent rationes; inter quas vna ex præcipuis est conuersio Diaconi ad Aquilonem. Quid enim per Aquilonem, nisi diabolus designatur? Quid per ventum ex parte aquilonari flantem, nisi machinamenta diabolica? *Ab Aquilone*, inquit Propheta Ieremias c. 1. *pandetur omne malum.* Ideò illud propulsare vult sponsa, tanquam horto Ecclesiastico suis impuris flatibus noxium, cùm dicit Cantic. c. 4. *Surge aquilo, veni auster, perfla hortum meum,* idest fugiat diabolus, & Spiritus Sanctus accedat. *Rectè verò*, ait Guilielmus Mimatensis in suo Rationali cap. 24. *contra diabolum legitur Euangelium, vt illum sua virtute expellat: quoniam diabolus nihil tantùm odit, quantùm Euangelium. Aquilo ventus frigidus diabolum significat: cum ergo fides in Euangelio contineatur, quæ est armatura nostra contra diabolum, meritò legitur contra illum.* Quod etiam ab Ecclesiasticis Ministris priuatim agitur, contra dæmonem corpora possidentem, aut morbos inferentem colluctantur. Nam ex Rituali Romano Euangelium legunt, præcipuè ex Marci 16. Lucæ 10. & 11. desumptum.

§. I.

597. *Siue scripto exaretur.* OB eandem rationem Euangelium scriptum in soluendis maleficiis adhibetur. Sic S. Barnabas infirmos, Euangelium supponendo, sanabat, vt refert D. Thom. *in cap. 1. Epist. ad Rom.* S. Simeon cognomento Salum Mulieri Magæ amuletum ex Euangelio conscripsit, quo in collo appenso illa non potuit ampliùs diuinare: vt refert Leontius Episcopus *apud Surium.* S. Antonius infestantem dæmonem verbis Euangelicis membranulæ inscriptis, & in cubiculo ante Beatæ Virginis imaginem affixis depulit, *apud Surium.* Et antiquorum Christianorum mos fuit, Euangelij Sancti Ioannis initium quasi totius Euangelij compendium collo suspensum gestare.

1. Iulij.

§. II.

598. *Nomina Dei cõtra dæmones.* SImili ratione varia Dei nomina deferuntur, de quibus S. Isidorus, *lib. 7. Ethymolog.* & D. Hieronymus, *in Epist. ad Marcellum tom. 3.* quæ communiter sunt sequentia. Primum *Hel*, quod interpretatur, *Fortis.* Secundum *Eloym.* Tertium *Eloye*, vel *Heloa*, quod vtrumque dicitur *Deus.* Quartum *Sabaoth*, quod Latinè dicitur *Exercituum*, seu *Virtutum.* Quintum *Elyon*, quod Latinè *Excelsus* dicitur. Sextum *Esercheye*, quod in Exodo legitur: *Qui est, misit me.* Septimum *Adonay*, quod nos *Dominum* generaliter appellamus. Octauum *Ya*, idest, Dominus, vel Dominator. Nonum *Tetagrammaton*, quod Hebræi, *Jehoua* interpretantur, & Latinè dicitur: *Ero, qui ero: vel ego sum, qui sum: vel ineffabilis.* Decimum *Saday*, quod interpretatur, *Robustus* vel *Omnipotens.*

Sunt alia nomina, quæ non sunt simpliciter ignota; sed tantùm respectu nescientium linguam Græcam: vt *Agios, Otheos*, idest, *Sanctus Deus: Agyos Ischyros*, idest, *Sanctus fortis: Agyos Athanatos, Eleyson imas*, idest, *Sanctus immortalis miserere nobis*: Ita colligitur ex Missali Romano in die Parasceue. *Sother*, quod est nomen Græcum, & tantùm sonat, quantum apud Hebræos *Iehoua*, quod est nomen apud eos *ineffabile*, & significat nudam, & simplicissimam Dei essentiam. *Agla* est nomen Hebraicum, & ponitur inter nomina magni Dei; & tantum sonat apud Hebræos, quantum apud nos *Tu es Deus potens in æternum*. *Homosion* est nomen Græcum, & tantum sonat, quantum *consubstantialis*; quod Christo tribuitur, qui consubstantialis est Patri, & Spiritui Sancto.

§. III.

NEc tantùm Sancti Euangelij verba, ac Dei Nomina; verùm etiam & alia ex variis diuinæ Scripturæ locis, & Apostolorum Symbolo desumpta ad id plurimùm valere, experientia docet: vt illa Deuteronomij 32. *Deum qui te genuit, dereliquisti, & oblitus es Dei Creatoris tui*. Et Apocal. 5. *Ecce vicit Leo de tribu Iuda, radix Dauid*. Et alia Symboli Apostolici Christi Natiuitatem, Passionem, Mortem, Resurrectionem, ac Iudicium finale denotantia. Quæ omnia, cùm dæmonibus statum felicissimum, à quo ceciderunt, Christíque virtutem, ac fortitudinem, qua eorum dissipatæ sunt vires, obiiciant; hi superbissimi statum suum miserrimum, impotentiam, ac virium imbecillitatem ad mentem sibi reuocantes, summoperè tristantur, à qua tristitia vt seipsos eripiant, quos vexatos homines detinent, quandoque derelinquunt: vel saltem confusi non adeò grauiter lædunt, aut acriter torquent: Immò, si huiusmodi verba maxima deuotione, humilitate, ac confidentia in Deum proferantur, vel secum deferantur, Deus ipse secundùm fidem, quam legentes, vel deferentes in Dei protectione habent, tam Sancti Nominis sui in illis Breuibus scripti virtute diuina dæmones in fugam conuertit.

599. *Verba nonnulla sacra contra dæmones.*

Hoc probat factum cuiusdam mulieris relatæ *Chronic. Ord. Min. part. 1. in vita S. Antonij à Padua*. Sartaren in Portugalliæ Regno quædam mulier Energumena à dæmone grauissimè torquebatur, qui variis sub formis ei apparens, illam ad mortem sibi inferendam hortabatur, quam Sanctus Antonius à Padua ab ea inuocatus, apparens, his verbis allocutus est: *Aspice*, inquit, *in sinu tuo, ac lege eam scripturam, quam ibi inuenies, qua lecta non amplius vexaberis à dæmone*, Quibus auditis à somno expergefacta scripturam hæc verba continentem inuenit:

600. *Res gesta Sancti Antonij à Padua.*

Ecce † Crucem Domini, fugita partes aduersæ.
Vicit Leo de tribu Iuda radix Dauid. Alleluya Alleluya.

Quibus deuotissimè lectis, illicò dæmon in fugam versus est. Quæ Scriptura postea à Dionysio Portugalliæ Rege in suis thesauris fuit conseruata.

§. IV.

601. *Breuis oratio ab Auctore aliàs typis edita efficax contra maleficia, & alia pericula.*

EX prædictis omnibus simul collectis, ritéque dispositis infrascriptam breuem orationem composui, quam variis ex euentibus ad maleficia, & quæuis mala expellenda, & euadenda iuxta legentis, vel deferentis fidem, ac confidentiam in Deum constitutam (in qua Sanctum ipsius nomen inuocatur) efficacacissimam esse, comprobaui. Quæ à Superioribus Diœcesis Brixensis, ad quos spectat approbata anno Domini 1646. typis fuit mandata.

Oratio deprecatiua efficax ad maleficia, & quævis mala expellenda, & euadenda.

ECce Crucem † Domini, fugite partes aduersæ spiritus apostatici, qui superbia ducti, Deum, qui vos genuit, dereliquistis, & obliti estis Dei Creatoris Vestri. Vos vicit Leo de tribu Iuda radix Dauid Iesus Nazarenus Rex Iudæorum, Qui verbum caro factum est, & habitauit in nobis, natus ex Maria Virgine, passus sub Pontio Pilato, ac crucifixus, surrexit à mortuis, venturus finaliter iudicare viuos, & mortuos: ipse ob immensam clementiam suam, ac bonitatem: Ob honorem, & gloriam Sanctissimi Nominis sui: Propter merita cunctarum actionum suarum, quas operatus est in hoc mundo: Nec non Beatissimæ Virginis Genitricis eius Mariæ, & Omnium Sanctorum dignetur dextera suæ Majestatis me liberare, ac defendere ab omni oppressione, infestatione, ac vexatione Dæmonis, ac ministrorum eius, à cunctis insidiis inimicorum tàm visibilium, quàm inuisibilium, & à quocumque malo mentis, & corporis, intercedentibus Beatissima Deipara, Seraphico P. S. Francisco, ac Diuo Antonio à Padua. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

§. V.

602. *Oratio prolixior ab ipso Auctore edita ad eundem effectum.*

POstea anno 1648. sequentem ampliorem orationem cum admonitione de modo illam recitandi, aut gestandi composui; vt id, quod petitur, faciliùs obtineri possit, additis illis Psalmorum versiculis maximam efficaciam ad impetrandum à Deo diuinam protectionem habentibus, quam Taruisij à Reuerendissimo Patre Fratre Carolo Veliterrano dictæ Ciuitatis, ac Diœcesis Inquisitore Generali approbatam typis mandare curaui.

Oraison

Oraison qui se doit dire & porter auec soy, pour impetrer de Dieu la deliurance & preseruation des Malefices & vexations des Demons, de la Fieure, des embuches des Ennemis, & autres maux & perils de l'Ame & du Corps.

Oratio ad Iesum Christum, &c.

DOmine Iesu Christe, qui cum Patre, & Spiritu Sancto bonis innumeris mundum reples vniuersum: quia præditus es bonitate ad volendum, sapientia ad inueniendum, & potentia ad exequendum, cùm sis infinitè potens, perfectè sapiens, & summè bonus: & vt bonus velis, vt sapiens scias, vt potens valeas omnibus bona facere ad tuam voluntatem; qui vt hanc tuam potentiam, sapientiam, ac bonitatem in nobis demonstrares, de sinu Patris ad terram descendens, Verbum caro factum in nobis habitasti, pro nobis natus ex Maria Virgine, passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, ac sepultus, tertia die à mortuis surrexisti, partes aduersas, Spiritus apostaticos, qui superbia ducti te Deum Factorem suum dereliquerunt: ac tui obliti sunt Domini Creatoris sui, in fugam conuertens, ac confundens, eos vt Leo de tribu Iuda radix Dauid vicisti, ac superasti: capútque ipsius Draconis infernalis confregisti: A quorum omnium morsibus, laqueis, & insidiis vt nos eriperes, saluares, ac tuereris, nostrísque spiritualibus, ac corporalibus languoribus medereris, Discipulis tuis euntibus ad prædicandum acies huiusmodi tartareas eiiciendi, istósque nostros infensissimos fugandi hostes, ac omnem curandi ægritudinem, potestatem dedisti, quam cunctis quoque in te credentibus communicasti, dicens apud Diuum Marcum: *Signa autam eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient: linguis loquentur nouis: Serpentes tollent; & si mortiferum quid biberint non eis nocebit: Super ægros manus imponent, & benè habebunt.* Nec non in cunctis angustiis, tribulationibus, ac necessitatibus Nomen Sanctum tuum inuocantibus, ac in te confidentibus auxilium, & solamen præstare spopondisti per Prophetam dicens: *Inuoca me in die tribulationis,*

Cap. 16. v. 17.
Vers. 18.
Ps. 49. v. 15.

Cap. 14. v. 13. vers. 14. *nis, eruam te, & honorificabis me.* Et apud Ioan. *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, vt glorificetur Pater in Filio.* Et iterum apud eundem: *Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*: Te supplices exoramus, ac humiliter obsecramus, pro tua immensa clementia, ac bonitate; pro veritate verbi tui, in quo nobis spem dedisti; ob honorem, & gloriam Sanctissimi Nominis tui, propter merita cunctarum actionum, quas operatus es in hoc mundo; nec non Beatissimæ, & immaculatæ Virginis Genitricis tuæ Mariæ, & Omnium Sanctorum, digneris dextera Maiestatis tuæ nos liberare, defendere, ac præseruare à cunctis peccatorum maculis, ab omni maleficio, ligatura, signatura, incantatione, apparitione, deceptione, oppressione, & vexatione Dæmonis, ministrorum eius, ab insidiis inimicorum tam visibilium, quàm inuisibilium, ab aquarum inundatione, & submersione, ventorum concussione, ignísque deuoratione, à febre quartana, tertiana, quotidiana, & continua, à veneno, peste, fame, bello, terræmotu, fulmine, tempestate, subitanea morte, æternáque damnatione, & à quocumque malo, & periculo mentis, & corporis, Suppetias ferentibus Sanctissima Deipara Maria, Seraphico P. S. Francisco, ac Diuo Antonio à Padua; vt sic in omnibus protectionis tuæ muniti præsidio, tuísque spiritualibus, ac corporalibus fauoribus ditati, & ampliati, quas tibi debemus gratias referamus in hoc sæculo, tuóque diuino aspectu perfruamur in futuro. Qui viuis, & regnas cum Deo Patre in vnitate Spiritus Sancti Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Aduis de l'Autheur.

603. *Tout bon Chrétien, qui apres auoit fait vne acte de douleur de ses pechez, & procuré entant que de luy, de se mettre en la grace de Dieu, recitera pour le moins vne fois le jour l'Oraison cy-dessus, ou ne le pouuant, la fera reciter à quelqu'autre, ou dira en place trois* Pater noster, *& trois* Aue, *à l'honneur & gloire du Tres-saint Nom de* Iesus, *portant sur soy deuotement ladite Oraison, auec grande confiance en Dieu d'obtenir la grace qui est demandée en icelle, en intention de prier, non seulement pour soy-même, mais encores pour tous ceux qui recitent ou portent la susdite Oraison, il experimentera sur soy la Diuine Pieté & Misericorde, (Puisqu'en icelle se representent à Nostre Seigneur ses diuins attributs, la Redemption du genre*

genre humain, la confusion des Diables, la destruction de leur tyrannie, &c.) & la puissance contre l'esprit malin & contre l'infirmité, donnée par IESVS-CHRIST *même, aux Apôtres & à leurs Successeurs, & à tous les vrays & fidelles Chrétiens : la promesse faite de Dieu, de secourir en toutes leurs necessitez tous ceux qui se confient en luy, & qui inuoquent deuotement & auec grande confiance son tres-saint Nom. Qui sont des motifs tres-efficaces, pour emouuoir sa diuine Majesté à nous secourir dans nos besoins, & nous tenir sous sa particuliere protection.*

Chacun pourra encore, pour être plus singulierement protegé de Dieu contre les ennemis visibles & inuisibles, & contre tous autres maux & perils de l'Ame & du Corps, ioindre & dire souuent les suiuantes paroles du Prophete Dauid auec grande confiance d'obtenir la diuine protection, Eripe, &c. 604.

ERipe me Domine ab homine malo : a viro iniquo eripe me. Psal. 139. v. 1.
Eripe me de inimicis meis Deus meus: & ab insurgentibus in me libera me. Psalm. 58. v. 1. vers. 2.

Eripe me de operantibus iniquitatem, & de viris sanguinum salua me. Psalm. 117. v. 6. vers. 7.

Dominus mihi adiutor : non timebo, quid faciat mihi homo. Psalm. 26. v. 1.
Dominus mihi adiutor : & ego despiciam inimicos meos. vers. 2.
Dominus illuminatio mea, & salus mea : quem timebo ? vers. 3.
Dominus protector vitæ meæ : à quo trepidabo ? vers. 4.
Dum appropriant super me nocentes : vt edant carnes meas. vers. 5.
Qui tribulant me inimici mei, ipsi infirmati sunt, & ceciderunt. vers. 6.
Si consistunt aduersum me castra : non timebit cor meum.
Si exurgat aduersum me prælium : in hoc ego sperabo, idest ponam in Domino meo cuiuslibet victoriæ spem meam, ac triumphi totam meam fiduciam in eo collocabo. Rom. c. 31. Psalm. 78. v. 9.

Nam si Deus pro me, quis contra me ?

Adiuua ergo me Deus salutaris meus, & propter gloriam nominis tui Domine libera me, & propitius esto peccatis meis propter nomen tuum. Amen. In nomine Patris, & Filij, & Spititus Sancti. Amen.

605. *Mos amuleta deferendi non contemnendus. Cur.*

Mos autem prædicta amuleta, breuia, seu orationes legendi, aut secum deferendi à quouis rectè, ac catholicè sentiente paruipendi non debet : cum neque ab vllo Patrum reprobetur ; sed D. Gregorii Papæ auctoritate probetur, *Epist. ad Theodolinum*, dummodo, vt addit D. Thom. 2. 2. *q.* 96. *ar.* 4. sit recta gerentis intentio, qui pium verborum sensum ad fidei veræ professionem obseruans : vel ad alium sanum finem, spem suam, ac confidentiam figat in Deum : & ab eius potentia, ac misericordia sub diuino beneplacito effectum expectet ; & nihil superstitiosum circa figuram, litterarum colorem, verborum numerum, Scripturæ modum, materiam membranæ, & id generis obseruationum ; de quibus latissimè Diuino fauente Numine aliàs tractabimus, admisceatur. Quare Exorcistis remedio hoc cautè vtendum est ; quod vtile esse nulli dubium est, si sanctè, ac debito modo ab obsessis, ac maleficiatis adhibeatur.

Articvlvs III.

De Cereis formis, seu Agno Dei ceræ impresso.

606. *Quid sint Agnus Dei.*

SOLEMNE est Summis Pontificibus Christi vices in terra gerentibus non solùm primo, sed septimo quoque sui Pontificatus anno veteri Ecclesiæ instituto, mystico precationum ritu, & multis cæremoniis miram pietatem redolentibus, cereas formas, atque imagines, quas Agnos Dei à figura Agni scilicet impressa nominamus, oleo sacro, & chrismate consecrare. Quo id consecrationis munere multa precantur illis, qui pio, & religioso animo eos secum Agnos habuerint; inter quæ præcipuè liberationem ab omnibus periculis, astutiis, ac dæmonum fraudibus, ac infernalium potestatum maleficiis postulant, vt Crucis virtute in istis formis insculptæ terrore corripiantur, & territi aufugere compellantur: vt pleniùs in Pontificali Romano continetur. Quæ omnia breuiter his versibus complexus est Frusius Societatis Iesu:

Eius virtutes versibus recensentur.

Postulat in primis sacrati aspectus vt Agni
Agnum ad cælestem concita corda leuet.
Vtque salutifera memores, vitæque necisque
Criminis, & vitij noxia vincla terant.
Hostis vt insidias stigij, ac certamina vincant
Decipulas mundi, carnis & illecebras
Corporeos nobis morbos, casusque repelli,
Præsertim horriferos, mortificosque petit.

607. *Efficaces sunt contra pericula.*

Has autem precationes suam habere vim, certum est: quia in conspectu Domini funduntur ab eo, qui ratione officij, quo nihil sublimius in Ecclesia, ad Deum magis accedit, & Christo propiùs coniungitur; præcipuè cùm illis pontificalis benedictio adiungatur, quæ sua non caret virtute, vt docet communiter Theologi Scholastici, *in 4. Sent. dist.* 16. Quare cereæ illæ formæ præcationibus, & benedictionibus pontificiis consecratæ, non solùm efficaces sunt contra fulgura, grandines, incendia, ac ventos, vt testantur Vincentius Bonardus, *lib. de huiusmodi effectibus*, & Durandus Mimatensis, *in Rationali Diuin. Offic. lib. 6. c. 79*. Sed etiam contra dæmoniacas potestates: sicut experientia confirmatur, quam variis exemplis petitis ex Italia, & Germania probat Delrius, *lib. 6. Disq. Mag. c. 2. sect. 3.* Vnde hoc salutari remedio Exorcistæ, ac Parochi vti poterunt ad hunc finem. Certum namque est, dæmones illos fugere, qui sacram hanc bullam collo deuotè, ac fiducialiter oppositam gerunt; & sæpius obsessis, aliisque ruinas, & infausta omnia minari, nisi illam abiiciant, ad illos, quandiu hoc sacro præsidio muniti sunt, accedere non audentes.

Maximè valent contra dæmones.

ARTICVLVS IV.

De Reliquiis Sanctorum.

SANCTORVM cum Christo regnantium sacras exuuias, & quaslibet corporis particulas, imò cineres, vestes, & alia, quibus vsi sunt; item vela, pannos, & cætera, quæ ad eorum ossa admouentur, mirabili virtute pollere norunt, & in dies Catholicæ Ecclesiæ filij experiuntur. 608. *Virtus Sanctarum Reliquiarum.*

Videmus enim ex sacris illis Reliquiis diuinam illam exire virtutem sæpiùs signo visibili, ver. gr. oleo, balsamo, aut simili liquore, cuius beneficio cæci vident, muti loquuntur, curantur infirmi, & dæmones ex corporibus obsessis expelluntur. Quare iuremeritò S. Ioannes Damascenus, *lib. 4. de fide Orthodoxa c. 1.* illos fontes salutiferos vocat, ex quibus plurima ad nos beneficia promanant. Ex quo mos apud fideles inoleuit, has exuuias tum publicè, tum priuatim honore prosequi, pretiosis illas operimentis inuoluendo, marmoreis sepulchris, vel aureis, & argenteis thecis includendo, cereos, & lampadas circumquaque accendendo; pictas tabellas, seu donaria suspendendo; processiones, festa, ac solemnitates in eorum Sanctorum instituendo: ad illorum sepulchra in publicis, & priuatis calamitatibus tanquam ad asylum confugiendo: in publicis processionibus cum religiosa pompa ad Deo gratias agendas, & Sanctorum auxilium implorandum circumferendo.

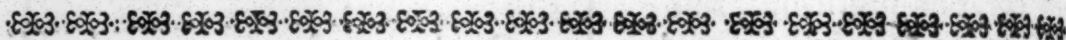
§. I.

QVapropter ad Exorcistam spectabit, dum propulsandi dæmonis, aut soluendi maleficij sese feret occasio, optans salutifero vti remedio, hortari Energumenos ad Sanctorum sepulchra visitanda: vel illis applicare Reliquias, si quas certas, & indubitatas habuerint, Sanctorum more, qui hoc in talibus occasionibus præstitere: sicut testantur D. Hieronymus *contra Vigilantium*, D. Gregorius Nazianzenus, *oratione de B. Cypriano circa finem.* D. Ioan. Chrysostomus *in oratione contra Gentiles* de S. Babyla, *& homil. 26. in 2. ad Cor.* D. Ambrosius, *serm. 77. & 91.* Thomas Fasellus de D. Philippi Apostoli Sepulchro, *lib. 10. de rebus Siculi c. 2.* Rupertus Tuitiensis de Sepulchro S. Herebeiti Coloniensis Episcopi, *cap. vlt. eius vitæ*, Petrus Rauzanus de lipsanis capillorum S. Vincentij Ferrerij, *lib. 4. vitæ illius c. vlt.* De S. Guthlaci Zona Felix Crolandiensis, *in eius vita*, De S. Richarij corpore Albinus Flaccus, *in eius vita*, ac Theophilus Abbas, *serm. de Veneratione Sanctorum, & serm. de Sanctorum Reliquiis.* Nam Sanctorum Animæ, quorum sunt reliquiæ, pro vtentibus, & illas reuerentibus exorant. Et etiam quia dæmones fugati sunt à Sanctis viuentibus, valde sacras illorum reliquias pertimescunt. Ac tandem propter fidem illis à patiente præstitam vtilissimus est earum vsus. 609. *Quibus vti debent obsessi.*

Vnde autem oriatur, quòd dæmones taliter quasdam reliquias sacras, vel

vel sanctas imagines horreant, vt nullo modo ad eas accedere velint, & in illarum præsentia torqueantur, clament, ac stare non possint, & quandoque exire compellantur; cùm tamen Sacramentum Eucharistiæ, quod est summa omnium Reliquiarum, timere non videantur. Dicam, quod sentio, nempe hoc propter patientum fidem, qua firmiter per huiusmodi Reliquiarum applicationem, vel contactum dæmones recessuros credunt, prouenire.

Cur dæmones magis videantur timore Reliquias Sanctorum, quàm S. Eucharistiam.

ARTICVLVS V.

De Imaginibus Sanctorum.

610\. *Sanctarum Imaginum gloria.*

QVAM gratus Deo, Sanctis honorificus, & dæmonibus terribilis sit venerabilis imaginum cultus, patet ex eo, quòd Deus illas honorat, cùm per illas tot miracula operatur; & seueris castigationibus animaduertit in eos, qui eas iniuria afficiunt: Sancti nouo decorantur honore, eò quòd cultus imaginibus redditus ad prototypon transeat, quem tanquam propriæ personæ delatum reputantes, fauoribus à diuina bonitate impetratis cumulant: Dæmon ignominia afficitur, dum Deus in Sanctis honoratur: Sancti religiosè coluntur: Populus ex earum aspectu, & cultu ad pietatem excitatur: Ideóque illas dæmon per suos asseclas deturpare, constingere, conculcare, sputis fædare, maledictis proscindere, & in puluerem redigere conatur; quia sic Deo iniuriam, Sanctis ignominiam, populo damnum inferre, (vt tradit Delrius, *lib. 5. Disquis. Magic. sect. 16. vers. Sacerdotes pag. mihi* 542. arbitratur.

Eorum virtus in dæmones.

Sed non minùs fidelibus proficuus est eorum cultus, qui Deum in imaginibus colunt, eius Maiestatem per Sanctorum merita deprecando: Sanctus honorant illorum actus imitando, & intercessiones postulando: Dæmonibus insultant, eos per Deum vel in se, vel in Sanctis suis, aut in suis instrumentis inuocatum adiurando, eo modò, quo nos docuimus suprà, *vbi de Adiuratione* ex Suarez, *tom. 2. de Relig. lib. 4. de Adiuratione c. 3. n. 7.* Qui quidem Sancti cùm per illas imagines repræsententur, experiētia compertum est, hostem illum antiquum tam iniquo animo esse erga illas, præcipuè erga venerabilissimam Sanctissimæ Deiparæ Mariæ Virginis imaginem, vt illarum aspectum non possit sustinere.

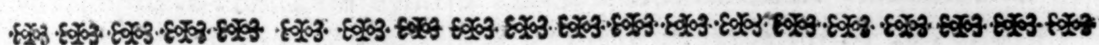
Suprà, n. 364.

§. I.

611\. *Exemplo comprobatur.*

HOc innumeris probari potest exemplis, quæ vt notissima prætermitto, illo solo contentus relato, *in Prato Spirituali cap. 45.* Consueuerat Religiosus quidam Sanctus deuotissimam B. Virginis summa reuerentia diebus singulis venerari imaginem; cui semel graui tentatione liberari desideranti palam tentator occultus apparuit promittens se nūquam huiusmodi tentationibus eius animam vexaturum, si à reuerentia huic imagini impensa cessare vellet. Quod cum Religiosus facere constanter renuisset, & tentantem dæmonem fugare meruit, & tentationem fortiter

fortiter superare. Idem dicendum de cæteris Sanctorum imaginibus, vt videre est in Epist. cuiusdam Cyrilli ad Augustinum, in qua mirabilem Monialis liberationem à vexante dæmone per imaginem S. Hieronymi factam narrat. Vt ex his inuitentur Exorcistæ, ac Parochi coram imaginibus Domini Nostri Iesu Christi, Beatissimæ Virginis, & Sanctorum sacros exorcismos, seu præcepta in Nomine Iesu contra dæmones impendere; & maleficiatis suadere, vt aliquam honorificè, & religiosè secum gerant, qua ab insultibus dæmoniacis liberentur, ac præseruentur.

ARTICVLVS VI.

De Aqua benedicta.

INTER mirabiles effectus, quos benignissimus Deus per aquam benedictione Ecclesiastica singulis Dominicis solemniter sanctificatam operatur in hominibus, duo præcipuè (vt ex Decreto Alexandri Papæ primi huius nominis colligitur Epist. 1. quæ refertur *de Pœnitent. dist.* 3. *cap. aquam*) assignantur. 612. *Virtus aquæ benedictæ duplex.*

Primus est venialium peccatorum deletio, quam, etsi quidam Doctores apud Azorium *lib.* 4. *moral. cap.* 11. *q.* 4. ex opere ipsius sacramentalis fieri, asseuerent; Communis tamen opinio est, aquam benedictam, sicut & cætera sacramentalia peccata venialia ex opere hominis iusti peccata ipsa detestantis delere, provt à tali sacramentali ad actus detestationis, ac contritionis eliciendos excitatur: Ita docet Paludanus *in* 4. *dist.* 16. *quæst.* 1. *art.* 2. Sylucster *verb. aqua benedicta,* & alij plures relati ab Azorio *loco citato*, & à Bonacina *de Sacram. disput.* 5. *quæst.* 6. *sect.* 2. *punct.* 2. Duobus autem modis sacramentalia vim remittendi peccata venialia habent. Primo ex Christi promissione, vel institutione, qualem vim dominicalis oratio habet, vt constat ex illis verbis: *Dimitte nobis debita nostra, &c.* Secundo modo ex oratione Ecclesiæ, quæ exaudiri à Deo meretur: Sic aqua benedicta, panis benedictus, & alia sacramentalia ab Ecclesia instituta, ac benedicta, vel consecrata vim diuinum impetrandi auxilium habent, quatenus homo per ea ad tales actus, per quos peccata venialia deleantur, excitantur. Colligitur ex illo Decreto, in quo Pontifex dicit, *Aquam benedici, & sacrari in sanctificationem, & purificationem fidelium.* Et ipsa Ecclesia indicat, cùm in præcationibus adhibitis ad eius consecrationem dicit: *Fieri in salutem credentium, vt sit sumentibus sanitas mentis, & corporis.*

Peccata venialia delet.

Et quomodo.

§. I.

SEcundus est dæmonum, & omnium rerum noxiarum ministerio dæmoniaco immissarum expulsio: vt idem Papa asserit dicens: *Insidias diaboli auertit, & à phantasmatis versutiis homines defendit.* Quod Ecclesiæ verbis confirmatur: *Vt effugiat, atque discedat à loco, in quo aspersum fuerit sal, omnis phantasia, & nequitia diabolicæ fraudis, omnisque spiritus immundus:* 613. *Dæmones fugat.*

Vt

Vt fias aqua exorcizata ad effugandam omnem potestatem inimici, &c. Ad abigendos dæmones, morbósque pellendos, &c. Quibus verbis effectus ille multis modis exprimitur, & declaratur.

Quare sapienti Exorcistæ hoc vti remedio conueniet, exemplis Sancti Gregorij Magni Monasterium ab infestationibus sathanicis liberantis: B. Macharij mulierem in iumentum apparenter transformatam in pristinam formam restituentis: S. Marcelli Episcopi spiritum immundum impedientem, ne flamma templum Idolorum absumeret, abigentis: B. Theodori Archimandritæ noxas omnes curantis: S. Eligij Nouiomensis, & S. Maclouij in Gallia, S. Laurentij Dunelmensis in Britannia, & S. Annonis Archiep. in Germania plures energumenos liberantium: vt refert Delrius *lib. 6. Disq. Magic. cap. 2. sect. 3.*

ARTICVLVS VII.

De Pane, & Oleo benedicto.

614. *Panis benedictus.* ARI virtute infernalis hostis per ea, quæ ecclesiastica benedictione consecrantur, & fidelium vsui deputantur, arcetur: vt sunt comestibilia, inter quæ panis primum locum tenet. Hic enim Dei inuocatione, Crucis signo, & aliis ritibus benedictus duplicem illam vim obtinet, quam aquæ benedictæ tribuimus.

Peccata venialia delet. Primam quidem venialium noxarum delendi, vt diximus de aqua benedicta. Quod innuere videtur Ecclesia in benedictionis forma, vt omnes ex eo dignè gustantes inde corporis, & animæ desiderabilem percipiant sanitatem: *Vt sit omnibus sumentibus sanitas mentis, & corporis*: vt habetur in Rituali Romano *pag. mihi* 207.

Dæmones coercet. Exemplis comprobatur. Secundam verò dæmones expellendi, & infirmitates curandi ex eiusdem Ecclesiæ precationibus, in quibus additur: *Atque contra omnes morbos, & vniuersas inimicorum insidias tutamen.* Hoc experientia tot miraculis contestata probat, quorum aliqua per Beatum Elphegum Episcopum patrata refert Osbertus *in eius vita*: per S. Wolphelmum Abbatem Conradus eius discipulus *in eius vita.* De B. Hildegarde Theodoricus Abbas *libr. 3. de vita Sancti Hildegardis cap. 9.* De Sancto Petro Cœlestino Papa *in vita eius.* De aliis pluribus refert Gretzerus *lib. 3. de S. Cruce cap. 37.*

Quare poterunt Exorcista, ac Parochus hoc etiam remedium adhibere, vt obsessos ad fidem vigorosam, ac fiduciam perfectam faciliùs disponant, qua dæmones à seipsis abigere valeant, ac propulsare.

§. I.

615. *Oleum benedictum valet cōtra dæmones.* HVc referendum est Oleum à Sacerdotibus, etiam non Episcopis benedictum, obsessis, ac maleficiatis siue pro potu, siue pro vnctione ab Exorcista exhibitum, quod ad dæmones coercendos, ac maleficia destruenda plurimùm valere exempla varia contestantur.

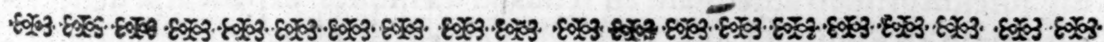
Beda

Beda Venerabilis in Lucam cap 8. cum ageret de Monialis cuiusdam obsessæ à variis, quæ dæmon influxerat, vulneribus sanatione: & ipsamet (vno excepto) cætera fuisse sanata, narrasset, hæsitanti Sacerdoti eam consilium hoc dedisse, refert: *Si*, inquit, *oleum pro infirmis consecratum eidem medicamento asperseris, sicque me perunxeris, statim sanitati restituar; nam vidi per spiritum in quadam longiùs positam ciuitate, quam numquam corporalibus oculis vidi, puellam quandam calamitate laborantem taliter à Sacerdote curatam. Fecit, vt illa suggesserat, statímque vlcus remedium, quod ante respuerat, accipere consentit.* *Exemplis om probatur.*

Hoc sancto oleo vtebatur S. Parthenius, ad quem cum Eucheria Agapij vxor veneficio affecta, cui intestina rodebantur, adducta esset, Sancto triduo orante, & oleo Sanctorum ei propinante, sanitati pristinæ restituta est; vt refert Surius *in eius vita.* Idémque hic ipse Sanctus beneficium eodem oleo inungens cuidam Lesbo Oano impendit. Hoc oleo etiam S. Theodosius Cœnobiarcha bruchos pellebat: ac morbos grauissimos S. Launomarus abigebat. Et hoc ordinarium B. Auxentij Archimandritæ contra dæmonis obsidiones, morbósque ab eo illatos erat remedium, teste Metaphraste *in vita eorum.* Nec minori successu eodem vsi sunt contra serpentis ictum, ac morsum virulentum S. VVinuualocus, & S. Paternus Abricensis. Ad arreptitios etiam ferocissimos liberandos S. Euthychius Patriarcha. S. Hilarion Abbas, Ægydius Nitteletus Decanus Cameracensis, vt referunt Metaprastes, Surius. D. Hieronymus, Eustachius, Anonymus, & Ioannes Molinetus *in vita eorum.*

Laurentius Surius. Ianuar. 10. Metaphrastes. Ianuar. 10. Februar. 7. Februar. 14. Martij 5. Aprilis 6. Aprilis 16. Chron. Belgic. Anno 1490.

Quare Exorcista hoc etiam vti remedio poterit, qui similis Filio hominis septem stellas in manu, septem nempe sacramentalia, quasi cœlestia medicamenta, quibus dæmoniacæ infirmitates curari possunt, habebit. Sed circa vnctiones caueat: quæ supra monuimus *num.* 318.

Caput III.

De Remediis particularibus Ægrotum præparantibus.

Qvemadmodvm solent Medici in curatione morborum aliquando medicata potione; aliquando sectione, & vstione subuenire ægrotis: vnde medicina, cui nomen à modo, & temperamento impositum existimatur, in duas species pharmaceuticen, & chirurgicam diuiditur: ita Exorcistæ, ac Parochi idipsum in curatione morborum maleficorum præstare debent. Non enim remediis generalibus tantùm ex Sacramentorum, ac Sacramentalium virtute desumptis huiusmodi ægritudines arcere debent; sed maximè particularibus ab Ecclesia ad hunc effectum institutis, exorcismis nempe, ac præceptis ecclesiasticis, quibus & maleficia, & maleficiorum auctores propulsantur. Illa etenim generalia, etsi patientem ad fidei, ac confidentiæ in Deum actus eliciendos, quibus & dæmones expelluntur, & maleficia destruuntur, maximè disponant; attamen ex se, & absolutè non ad dæmones expellendos, ac maleficia destruenda; sed ad peccata vel mortalia, aut venialia remittenda: vel ad 616. *Particulare remedium ad dæmones expellendos, & maleficia soluenda.*

gratiam conferendam, aut augendam: vel ad alios huiusmodi effectus producendos sunt ordinata.

Remedia autem particularia, de quibus impræsentiarum loquimur, ex se, & absolutè à Deo sunt instituta, & ab Ecclesia, non ad alium finem, quam ad dæmones expellendos ab hominibus, & à rebus ad homines spectantibus ordinata.

617. Hoc typicè videtur in simili Filio hominis, qui non solùm septem stellas in manu Sacramenta, & Sacramentalia designantes habebat; sed etiam gladium ex vtraque parte acutum ex eius ore exeuntem gerebat. Nam quid aliud gladius ille quàm verbum diuinum, quo infernalis hostis feriendus est, & à creaturis expellendus, præfigurat? *Viuus enim est*, inquit Paulus Apost. Hebræor. cap. 4. *sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad diuisionem animæ, & spiritus, compagum quoque & medullarum, & discretor cogitationum, & intentionum cordis. Et non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius:* Non inferior scilicet corporea, quantumvis mole quantitatiua aciem oculorum obtundat: Non media, vt homo, qui spiritu interiori mouetur in corpore opaco: Non superior, vt dæmon, qui cùm purus sit spiritus corpore expers, homine natura est superior. Nam gladius hic verbi Dei ex vtraque parte acutus, quia ex vtroque testamento colligitur, potentissimus est, nedum pro dæmone coercendo, & expellendo ab hominibus, & è rebus ad homines spectantibus, vt fusè *cap.* 4. explicabitur; sed pro homine ipso obsesso ad suam liberationem, dum per instructionem, ac probationem ab eo resecatur ignorantia, ac diffidentia, quæ potissimùm liberationi obicem ponunt, præparando.

Est gladius verbi Dei, nempe Exorcismus, qui potentissimus est pro vexato præparando, & pro dæmone coercendo.

At quia vexationes, quibus in dies homines afficiuntur aliæ à dæmonibus: aliæ à causis naturalibus: aliæ ex pura imaginatione prouenire dignoscuntur; ideò antequam ad remedia dæmones expellentia deueniatur, primò ab Exorcista, quæ, & qualis vexatio sit, est cognoscendum. Secundò instruenda persona vexata. Tertiò probandum, an instructio ab ea sit benè percepta, & per eam facta sit capax ad liberationem. Quod tribus sequentibus Articulis aperietur.

ARTICVLVS I.

De modo certitudinaliter cognoscendi: an quis verè sit maleficio affectus, vel à dæmone possessus.

618. PRIMÒ ab Exorcista interrogandi sunt parentes personæ vexatæ, vel eius consanguinei, aut curam habentes de origine infirmitatis, de tempore, ac modo, quo talis infirmitas incœperit: An die, vel nocte: qua noctis hora, puta an post tertiam, & ante quintam, vel sextam: quia eo sæpiùs tempore Malefici, ac Sagæ maleficia operari solent: An in somno, vel vigilia: An sensim, ac paulatim, vel inopinatè, ac repentè: An domi, vel extra domum: An ex cibo comesto, vel potu: An aliquod remedium adhibuerint,

Quomodo ab Exorcista interrogandi sint domestici Obsessi. Et de quibus.

buerit; & tunc diligenter quærat, quis tale remedium adhibuerit: An Medicus, vel Chirurgus, vel Religioſus, vel Idiota, vel Fæmina: An fuerit naturale, vel ſpirituale: An verba fuerint prolata, & quæ ſint illa verba: An ſigna cum aliquo inſtrumento ligneo, ferreo, laneo, lapideo, plumbeo, aureo, argenteo, vel huiuſmodi facta ſint: An alia interuenerint, quæ nullam naturalem ad ſanitatem conferendam vim habent: quia ſæpiùs contingit, aliquos, imò plurimos priùs nedum ad humana ſeſe confugere auxilia, quàm diuina; ſed etiam ad diabolica, Magos, Maleficos, & Sagas aduocantes, ab eíſque remedia poſtulantes. Quod monet etiam Drexelius de Conformatione voluntatis lib. 5. cap. 10. §. 7. *Ille plurimorum*, inquit, *intolerabilis error, & abuſus eſt, vt priùs ad humana ſeſe auxilia conuertant, quàm ad diuina; neque hæc, niſi illis omnibus fruſtra tentatis, rebúſque iam planè depoſitis, cenſeant. Quo ſanè fit, vt humana remedia ordine plerumque præpoſtero adhibita, vindicante Deo, incaſſum nobis eant.* Et paulò infra addit: *Multis vix alius eſt Medicus, quàm Magus, nec alius pharmacopæus, quàm diabolus quæritur. Iure ergo Deus per hos punit, per quos tam variè offenditur.* Propterea Exorciſta, ſi fortaſſe aliquem ad Magos confugiſſe, agnoſcat ſanitatis acquirendæ gratia, illum moneat, vt priùs pœnitentiam agat, ac diuinæ iuſtitiæ vindicanti ſatisfaciat.

§. I.

SEcundò Exorciſta Vexatum interroget ſuper eiſdem, de quibus ſupra, eum alloquendo, intuendo, audiendo, & eius diſpoſitionem conſiderando, ſigna tam probabilia, quàm certitudinalia inueſtigando: quid de ſua infirmitate ſentiant, interrogando: interim diligenter eius dicta, vultus mutationem, geſta, ac deſiderium ſuæ ſanationis obſeruet. 619.

Quomodo interrogandus ſit Obſeſſus. Supr. num. 154. & ſequent.

Ex quibus inueſtigationibus, ſi nihil probabilitatis habeat, quòd patiens vexatus ſit, non vltra procedat, ne patiens ſuper re non exiſtente incipiat ſuſpicari; ſed potiùs ipſum ad diuinum in omnibus, & ante omnia hortetur implorandum auxilium, deinde ad peritum Medicum confugiendum, vt per naturalia pharmaca (ſi infirmitas naturalis ſit) optatam valeat conſequi ſanitatem.

Si verò ex præmiſſis inueſtigationibus aliquod euidens habeat ſignum, illum à dæmone eſſe poſſeſſum, aut maleficio affectum, liberè ac tutò Exorciſta poterit de vexationis illius certitudine iudicium ferre, & ad vlteriores actus, nempe ad inſtructionem, probationem, & dæmonis expulſionem procedere, de quibus infra: Sed vexati iudicium de ſua vexatione priùs requirat: an ſcilicet eſſe naturalem, vel à dæmone cauſatam arbitretur. Quòd ſi naturalem eſſe reſpondeat, non eſt vltra procedendum: quia Vexatus vel fateri debet vexationem ſuam eſſe à dæmone, (ſi verè talem eſſe agnoſcat:) vel ſaltem dicere debet, ſe talem vexationem eſſe à dæmone ſuſpicari; vt ſic ab Exorciſta debita ei remedia poſſint adhiberi.

Si autem dicat, ſe infirmitatem ſuam eſſe à dæmone ſuſpicari; ſed de ſua liberatione non curet, pro tunc vltra non eſt procedendum: quia Exor-

Supra num. 13. & num. 220. cista, oleum, & operam perdet; nam Deus ægrotis adultis ordinariè consensum requirit ad sanitatem illis impertiendam.

Si tandem velit, ac sanitatem quærat; sed illam se consecuturum non credat, tunc per Exorcistam; aut per parentes, amicos, vel domesticos est disponendus.

§. II.

620. *Modus ad faciendum experimentum certum de obsessione, ac præsentia dæmonis in corpore humano.*

TErtiò, si ex præcedentibus inuestigationibus signa aliqua habeantur probabilia, Patientem esse à dæmone vexatum, vt certitudo de tali vexatione habeatur, sequens faciendum est experimentum. Primò Exorcista obsessum breuiter instruat, vt credat ipsum esse Christi, & Ecclesiæ ministrum, & auctoritatem habere dæmonem è corporibus obsessis expellendi, eiusque opera malefica destruendi; idcircò, si verè, ac realiter dæmon fuerit in corpore ipsius, illicò ad præceptum ab Exorcista sibi imponendum se propalaturum.

Genuflexo ergo Obsesso (si potest) coram Exorcista veluti coram iudice sedente, tunc ipse Exorcista voce horribili, & aspectu graui, & maxima diuini auxilij munitus confidentia, sequens præceptum conditionatum formet:

Præceptum conditionatum probatiuum.

In nomine Iesu Christi ego N. vt minister Christi, & Ecclesiæ præcipio tibi dæmon, vel vobis spiritus immundi, (si aliqui estis in corpore istius creaturæ Dei) vt statim detis mihi aliquod signum euidens, ac certum præsentiæ vestræ, hanc creaturam indesinenter vexando: aut commouendo humores in ea more solito eo modo, quo à Deo vobis fuerit permissum.

Quod si patiens à dæmone verè fuerit vexatus, statim dæmon Exorcistæ præcepto obediet, effectus causando, quos antea consueuerat operari. Et tunc Exorcista statim dæmoni præcipiat, vt à tali vexatione cesset, iuxta regulas supra positas, *num.* 368. *& sequentibus.* Si verò dæmon nullum det euidens signum suæ præsentiæ, tunc Vexatus ab Exorcista dimittatur, illum ad diuinum implorandum auxilium hortando, vt supra admonendo, vt falsam existimationem remoueat, & quòd credat experto, & non sibi. Huiusmodi autem præcepta Exorcista siue latino, siue vulgari idiomate iuxta opportunitatem, & existentiam, secundùm monita supra tradita, *num.* 368. *& sequentibus* poterit efformare.

ARTICVLVS II.

De Instructione pro Vexato ad liberationem præparando.

621. *Modus instruendi Vexatum pro sua liberatione præparandum.*

POSTQVAM Vexatus verè esse energumenus, vel maleficio affectus, cognitus fuerit, antequam Exorcista ad præcepta expulsiua deueniat, vt fructuosa sit adiuratio, ac præcepta expulsiua dæmoni facienda suum

suum possint obtinere effectum, posito patiente coram Exorcista, præsentibus parentibus, & aliis piis personis, clarè, distinctè, ac suauiter in doctrina infra ponenda illum instruat: sed diligenter Exorcista aduertat, vt patiens illam percipiat; ideóque illum ad attentionem sæpiùs excitet, & aliquando iubeat, quæ audiuit, denuò replicare. Semper ad spem, ac confidentiã illum roboret. Proponat ei certam ex parte Dei, & Ecclesiæ liberationem, si ipse perfectam, & inhæsitãtem confidentiam habuerit, ac huiusmodi liberatio illi futura sit salutaris. Sæpiùs eum commoneat, ne dæmoni attendat, si illi aliquid intùs suggesserit, neque si aliquam ei intulerit vexationem. Supra nu. 18.

Ad aliquod præceptum expulsiuum, nisi completa instructione, ac probatione, scilicet nisi patiente benè instructo, ac in fide, ac fiducia probato, non veniatur.

Si tamen Obsessus à dæmone turbaretur, ne instructioni posset attendere; tunc Exorcista præceptis lenitiuis, de quibus infrà, *num.* 664. dæmonem cohibeat, videlicet ei præcipiendo in nomine Iesu, ne patientem perturbet, aut molestet, nec impediat, quin attentè, ac deuotè instructiones audire, ac percipere queat; addendo etiam, (si opus fuerit) aliquam aduersus dæmonem obiurgationem: vt infrà, *num.* 660.

De quatuor ergo principaliter ab Exorcista, vel Parocho instruendus est vexatus.

Primò in his, quæ in ordine ad Deum credere debet.

Secundò in his, quæ Exorcistam respiciunt.

Tertiò in his, quæ in ordine ad dæmones credere debet.

Quartò in his, quæ ad seipsum spectant.

QVÆSTIO I.

Quomodo, & de quibus Vexatus instruendus sit erga Deum.

RESPONDETVR, Energumenum, aut maleficio affectum, vt maximam in Deum fiduciam, ac confidentiam pro sua liberatione elicere queat, quæ sequuntur firmiter credere debere. 622. *Quomodo, & de quibus Vexatus instruendus sit erga Deum.*

Primò omnia, quæ in mundo fiunt, siue bona, siue mala à Deo esse, vel volente, vel permittente iuxta illud Eccles. c. 11. *Bona, & mala, vita, & mors, paupertas, & honestas à Deo sunt:* Ideò omnia maleficia, dæmoniacas obsessiones, ac possessiones, vt simpliciter malum pænæ dicunt, quæ est quid positiuum, esse à Deo volente, & approbante: vt verò malum culpæ includunt, vel ad culpam inducunt, esse à Deo non volente, neç approbante; sed tantummodo permittente, seu non impediente. vers. 24. Supra nu. 128. & sequent.

Secundò, quòd *mala*, quæ Deus hominibus euenire promittit, *diuina Prouidentia ad bonum dirigens cuncta disponit:* vt loquitur Boëthius, *lib.* 4. *Consol. phil. prosa* 6. *in fine*, videlicet si Vexatus peccator est, vt resipiscat, & pænitentiam agat: si verò iustus est, ad maiora christianæ perfectionis incrementa prouocetur. Quare Exorcista, vel Parochus Patienti ad Deo gratias agendas pro tali vexatione persuadeat; eique dictum D. Hiero- 623. *Diuina Prouidentia benè cuncta disponit.* Supra n. 388. & sequent.

nymi rememoret, nempe quòd *Omnia Prouidentia Dei gubernantur, & sæpè quæ putatur pœna, medicina est.* Consequenter hortetur, vt ex totis præcordiis peccata detestetur, ac confiteatur, & in virtutum exercitio magis, ac magis proficere contendat. Moneatque virtutis profectum in offerendo seipsum ex toto corde diuinæ voluntati consistere: *ita vt vna æquali facie*, vt loquitur Thomas de Kempis lib. 3. cap. 25. num. 3. *in gratiarum actione permaneat inter prospera, & contraria, omnia æqua lance pensando*: Sic semper voluntatem suam in omnibus diuinæ subiiciat, ac conformet.

624. *Obsessus ad voluntatem signi confugere debet.*

Tertiò, cum nullus Vexatus, nisi per diuinam reuelationem scire possit, an sit voluntas Dei, nec ne, vt diu talem sustineat vexationem, Exorcista eum instruat, vt ad signi voluntatem confugiat, quæ per diuinas Scripturas nobis manifestat Deum omnibus inuocantibus se suum præstare velle auxilium, & in se credentes, ac in Sanctissimo nomine suo confidentes velle à quacumque dæmoniaca liberare vexatione, si talis liberatio eis salutaris sit futura. Propterea ad hoc vt Vexatus (quantum est ex se) suam liberationem faciat esse salutarem, ad laudem, & gloriam Dei, ac salutem animæ suæ illam ordinet: & dum in oratione à Deo suam petit liberationem, simul talem ordinationem petat, nempe, vt Deus sibi sanitatem, ac simul auxilium efficax tribuat, vt tali sanitate ad Deum laudandum, & glorificandum, ac magis magísque in bono proficiendum benè vtatur.

Sup. num. 429.

§. I.

625. *Obsessus credere debet, quòd Deus est omnipotens.*

Supra n. 268. & num. 394.

QVartò, Exorcista moneat illum, vt Deum esse omnipotentem, nec vllam esse creaturam, quæ eius potentiæ valeat resistere, firmiter credat; idcircò licèt in corpore Energumeni essent mille dæmoniorum legiones, illicò Deum eos expellere posse: Ac respectu diuinæ Potentiæ non esse differentiam, ab vno obsesso centum millia dæmoniorum expellere, ac si vnum solum: quia cùm Dei potentia sit infinita, & dæmonum finita, inter eas nulla est proportio; ideoque tota omnium dæmonum potentia simul vnita respectu diuinæ nihil est.

626. *Deus est sapientissimus.*

Supra n. 268.

Quintò, vt Deum sapientissimum esse credat; ideóque perfectissimè omnium dæmonum machinamenta, dolos, ac fallacias noscere; & cùm vbique per essentiam, per potentiam, & per præsentiam sit, omnia esse aperta, & nuda oculis eius; eáque sine vllo impedimento apertissimè videre, ac modum, quò ea destruere, ac dæmones à corporibus obsessis valeat propulsare, optimè agnoscere.

627. *Deus est summè bonus.*

Sextò, quòd Deus est summum bonum, ideóque se ad extra per communicationem diffundit, prout à creatura capi potest, & ei expedire iudicat. Quare ratione suæ bonitatis vult omnibus benefacere, & non malefacere, quantùm est ex parte sua: Sic Drexelius de Conformatione voluntatis lib. 2. c. 5. ait: *Deus non tantùm vult fieri, quicquid in Orbe fit) dempto peccato) sed id omne reipsa semper exequitur, quod melius est, imò quod optimum est, hoc est (vt sic loquamur) ingenium Dei, & innata eius propensio.* Hac de causa, vt nos suæ bonitatis faciat esse participes, sæpiùs in diuina

Supra nu. 394. & sequent.

Scriptura

Scriptura hortatur, vt illum inuocemus, inuocantibus se suum præstare auxilium pollicendo. Sic Christus, dum mortali carne indutus in hoc inferiori Orbe morabatur, pertransiens omnibus benefaciebat, & omnes à dæmone oppressos sanabat, vt habetur Act. 10. Dedítque potestatem suis Discipulis, & eorum successoribus omnia dæmonia eiiciendi: quam etiam omnibus in se credentibus Marci vlt. communicauit dicens: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient.* Ex quibus omnibus clarè constat, Deum velle (quantum est ex parte sua) omnes Energumenos, & maleficio affectos à dæmone liberare, si ipsi ad liberationem perfectè se disposuerint, faciendo quantum in se est, ac Deum suppliciter rogando, vt talis liberatio sibi salutaris sit futura; nec eam nisi sub tali conditione vllo modo quærant impetrare.

Septimò: quòd Deus verax est, nec mentiri potest, nec in suis promissis deficere: idcircò, cùm promiserit Marci vlt. supra citato, se ad fidem credentium dæmones expulsurum (si Vexatus perfectam in eo fiduciam collocauerit) à dæmone proculdubio eum liberabit, si talis liberatio ei sit profutura. 628. *Deus est veracissimus.* Supra n. 405. & sequent.

§. II.

OCtauò, quòd dæmon obsessos sæpiùs ad multa mala perpetranda inducit, puta ad blasphemias, ad peccata carnalia, ad rixas, ac iurgia excitanda, ad odia fouenda, ad parentes contemnendos, ad domesticos perturbandos, ad collisiones, submersiones, præcipitia, desperationem, ac mortem ipsam, vt in dies experientia docet: quæ omnia, etsi à Deo permittantur; non tamen approbantur; sed potiùs odit illa; ergo etiam dæmonem in corporibus humanis habitantem, ac talia suscitantem odio habet. 629. *Dæmō ad multa mala obsessos inducit.* Supra n. 70. & n. 541.

Nonò, Exorcista ex præmissis deductam Vexato proponat conclusionem, nempè in Deo confidentiam: quia Deo æqualiter de omnibus cura est: quia omnipotens, ac sapientissimus est, ac vult omnibus in se confidentibus opitulari; ac fidelis est in omnibus suis promissis, ideóque maximè confidendum est in eo, qui suos numquam deserit; Suis enim semper præsens est, & auxiliari semper est paratus, vt omnia suorum amicorum ad opportunum finem dirigantur; propterea Vexatus eo semper animo illum exoret, nec dubitet; sed certò sciat suas preces (si tamen iusta petat) esse exaudiendas: nam instar oraculi habeat illud à Chrysostomo dictum homil. 14. in Matth. *Si cum hoc studio mentis accesseris, & dixeris: Nisi accepero, non recedam, prorsus accipies: si modò talia postulaueris, quæ & illum, qui rogatur, dare deceat, & accipere tibi, qui precaris, expediat.* 630.

Decimò, ob oculos ponat Vexato: quòd sicut omnia Sacramenta ex opere operato suum producunt effectum, Deúsque infallibiliter ex parte sua concurrit, (si adsint requisita ex parte materiæ, formæ, ministri, ac recipientis) sic Ordo Exorcistatus, cùm sit Sacramentum, vti plures graues testantur Auctores, ex merito passionis Christi, si omnia aderint requisita suum producet effectum: qui effectus est dæmonis 631. *Ordo Exorcistatus producit effectum ex opere operato.* Supra n. 9. & num. 172.

expulsio;

expulsio; ideò si obsessus per fidem, ac confidentiam in Deum benè fuerit dispositus, à dæmonis tyrannide procul dubio dissoluetur.

§. III.

632. *Deus numquã obsessos derelinquit, si ipsũ deuotè inuocẽt.*

VNdecimò, Exorcista vexatum moneat, Deum, cùm pientissimus sit, numquam ipsum derelicturum; sed ipsi, si eum inuocauerit, suum præstiturum auxilium: nec defectus illius diuinæ protectioni obicem ponent, si illos ex totis præcordiis detestetur; ideò numquam Energumenus de sua salute tam corporali, quàm spirituali desperet: quia Deus non vult mortem peccatoris; sed vt conuertatur, & viuat: neque gaudet, hominem talibus iniquissimi hostis vexationibus subiacere, si quod ex parte sua requiritur, perpetrabit. Quare illum, (vt fiducialiter petat à Deo liberationem suam ob magnitudinem misericordiæ eius) hortetur, quæ maior in benefaciendo homini peccatori, & indigno, quàm iusto, ac digno ostenditur: nec non ob inuariabilem, & indeficientem ipsius fidelitatem, quæ in seruandis suis promissionibus numquam deest. Insuper consoletur cor patientis, eius afflictum, ac iacentem erigat animum, & ad dæmoniacis insultibus resistendum corroboret; ostandátque non esse difficile, dæmones expellere: quia Deus ex parte sua veluti sol refulgens paratissimus est, suos quaquauersum gratiarum diffundere radios, dummodo ignorantiæ nubes, ac diffidentiæ tollantur; idcircò si ipse perfectè crediderit, ac confidentiam in eo inhæsitantem collocauerit, vtique victor erit. Propterea semper Exorcista vultum lætum, hilarem, ac iucundum ostendat: nec Obsesso vmquam minetur; sed eum hortetur, vt gaudeat, & consoletur.

Supra n.468. & 469.

§. IV.

633. *Quomodo Deus partes iuuet Exorcistæ, & Energumeni.*

DVodecimò, certissimum est, quòd si Exorcista, & Energumenus simul cum diabolo ad eiiciendum illum pugnauerint; Deus magis Exorcistæ, & Energumeni, qui se illi commendat, partes iuuabit, quàm diaboli inimici sui, qui illum blasphemat, & odit. Ergo certissima erit victoria. Quis poterit resistere Deo? Et si aliquando Deus dæmones non eiiciat, non est, quia non possit, vel nesciat, aut nolit, quantum ex se est; sed quia vexato expediens esse non iudicat, quia si à dæmoniaca vexatione citò liberaretur, fortasse ad priora, & etiam ad maiora peccata reuerteretur: vel quia Vexatus confidenter ad Deum non confugit; sed de eius voluntate optima, ac pientissima veretur.

Quare concludimus, maximam esse diaboli tentationem, credere quòd Deus velit, (licèt permittat) dæmones in hoc speciali corpore habitare (exceptis maximis peccatoribus) ita vt Vexatus non procuret, nec suam liberationem procurare debeat: sicut tentatio esset ei, qui in ignem cecidit, & posset amici auxilio liberari, & nollet, dicens: *Deus voluit, me in ignem cadere, sic ergo volo manere.* Cui ego responderem: *Tua incuria, & imprudentia in ignem cecidisti; & dum voluntariè sine aliquo recto fine potens, non vis liberari, morieris in corpore, & etiam æternam amittes beatitudinem.*

QVA

QVÆSTIO II.

Quomodo instruendus sit Vexatus de spectantibus ad Exorcistam.

RESPONDETVR breuiter, Energumenum, ac maleficio affectum, vt ad suam liberationem rectè sit dispositus, debere in ordine ad Exorcistam quinque actus elicere, scilicet credere, obedire, attendere, se conformare, & manifestare. 634. *Vexatus erga Exorcistam debet quinque actus exequi, scilicet, 1. Credere.*

Primò credere debet Vexatus, quòd Exorcista sit Dei minister, & quòd eius operationes principaliter ipsius Dei sunt, & instrumentaliter ipsius ministri; ac per consequens diabolus sine dubio illi obediet: quia non obedire Dei ministro, est Deo non obedire: sicut in artificialibus serra est instrumentum fabri lignarij, & qua ratione lignum serræ obedit, dum per eam scinditur, eadem ratione obedit fabro, qui serram mouet: sic in ministeriis ecclesiasticis Deus ministrum suum tanquam morale instrumentum mouet; & non obedire ministro eius, est ipsi non obedire; ergo Exorcistæ præcepta efficacia erunt, si Energumenus ex parte sua ritè fuerit dispositus.

Pari modò Vexatus credere debet, quòd Deus absque dubio cum suo ministro concurret, quando in nomine eius præcipiet. Sicut enim infallibiliter cum Sacerdote concurrit ad consecrandum, cum Confessario ad absoluendum, & cum Parocho ad baptizandum, dummodo sint omnia necessariò requisita: ita cum Exorcista concurret, cùm debitè officium sui ordinis administrabit; omnia enim Sacramenta ex opere operato virtutem habent, vt communiter censent omnes Auctores. Sup.n.10.11.

Si autem dicatur, quòd diabolus non semper præceptis Exorcistæ obtemperat; ideò Energumeni fides vacillat; immo etiam ipsius Exorcistæ. 635. *Instantia.*

Respondetur, quòd diabolus semper Exorcistæ obedire tenetur in his, quæ ad suam spectant eiectionem, si Energumenus sit perfectè dispositus, ac firmiter credat, nec intus vacillet; & Exorcista ritè suo munere fungatur: vt centies experientia comprobaui. Sed cùm Energumenus non est perfectè dispositus: vel Exorcista non ritè suo fungitur munere, tunc dæmon non obedit; imò etiamsi Exorcista omnes conditiones haberet requisitas, si patiens non sit benè dispositus, dæmon, saltem præceptis ad expulsionem pertinentibus non obtemperabit. Sic etiam in aliis Sacramentis, quæ ponentibus obicem gratiam non conferunt, contingit. *Solutio* Sup.n.367.

§. I.

SEcundò Vexatus Exorcistæ obedire debet; quod præstare tenetur nedum in exterioribus, sed in interioribus actibus, quibus ei tanquam Dei ministro honor, ac reuerentia exhibetur. 636. *2. Obedire.*

Tertiò ad dicta, ac præcepta Exorcistæ attendere; nec vllo modo ab eis diuertere: quia tunc diabolus multa, vt diuertat, proponit; propterea *3. Attendere.* Sup.n.369.& sequent.

Energumenus fide, intentione, attentione, & toto conatu attendat: quia per actus fidei vigorosæ dæmon quàm maximè compellitur, vt exactissimam Exorcistæ obedientiam præstet.

4. *Se conformare.* Quartò in omnibus se Exorcistæ conformare debet, ita vt pugnet contra diabolum, ac suam voluntatem Exorcistæ voluntati conformet. Idcircò cùm minister præcipit, & ipse præcepti huiusmodi executionem intendat, ad quodcumque præceptum ab Exorcista factum, siue ad probationem, siue ad expulsionem diuina virtute dæmonem ligari firmiter credens, ita vt ab eius obedientia se subducere non possit.

Præterea aduertere debet Patiens, ne tempore exorcismi vllo modo Exorcistæ repugnet: nec quamvis diabolus aliquid intùs suadeat, perturbetur; sed totam suam ad Christi ministrum dirigat intentionem: credens illum tunc dirigi à Deo, & facere illius opera, ideóque ab eo adiuuari: Vnde contra dæmones Deus, minister, & patiens decertabunt.

§. II.

637. 5. *Manifestare.* QVintò Vexatus omnes diabolicas tentationes cuiuscumque generis sint, nedum ad peccata inducentes; sed etiam suggestiones à monitis Exorcistæ distrahentes illi manifestare debet. Semper enim aduersarius aliquid obiicit Obsesso, vel vt Exorcistæ non credat: vel vt tædio afficiatur: vel vt alicuius recordetur distrahentis: propterea Exorcista sæpiùs mentem Energumeni subleuet, & quantum possibile fuerit, cor eius roboret; opportuna tentationibus expellendis remedia tradat; ipsum quietet, & diffidentem ad spem erigat, & ad fiduciam excitet. Ipse quoque coram patiente taliter seipsum in verbis, & actibus exhibeat, vt ille dictos actus elicere possit; ac sæpè conditiones, quæ verum ornare debent Exorcistam, ipse mente reuoluat, & opere exequatur.

QVÆSTIO III.

Quomodo Vexatus instruendus sit aduersus dæmones.

638. *Instructio Vexati contra dæmones.* Supra n. 63. RESPONDETVR, Energumenum, siue Maleficiatum indubitanter sibi persuadere, ac credere debere, quòd licèt dæmon maximam naturalem super res corporeas habeat potestatem; & tantam, vt non sit alia super terram, quæ ei comparetur; attamen hæc potestas propter peccatum ab eo patratum in eo infirmata est, non quoad actum primum: quia etiam post peccatum naturalia in dæmonibus integra remanserunt; sed quoad actum secundum, idest quoad operationem, vt non omnia mala, quæ lubet, possit perpetrare.

Per Passionem verò Christi, ac mortem eius huiusmodi potestas dæmoniaca fuit confracta, ac sublata non simpliciter, & absolutè; sed respectiuè, ac dependenter à Deo, eo modo, quo supra explicuimus *num.* 65. & 66.

QVÆSTIO

QVÆSTIO IV.

Quomodo Vexatus instruendus sit erga seipsum.

RESPONDETVR, Energumenum, vt perfectè ad suam liberationem disponatur, diligentissimè erga seipsum quæ sequuntur debere obseruare: 639. *Instructio Vexati erga seipsum.*

Primò Energumenus, postquã Exorcista euidenter cognouit, quòd ille verè à diabolo possidetur, aliud iudicium à iudicio Exorcistæ formare nõ debet, nempe quòd iudicet infirmitatem suam naturalem esse, vel à causa naturali procedentem: vel aliquem defectum naturalem in ea cõcurrere: quia hoc multum curationi obesset; nã Patiens à dæmone deceptus esset; propterea non contra illum cum Exorcista; sed pro illo contra Exorcistã decertaret. Qui enim se à dæmone obsessum esse non credit, nec potest fidei actus elicere, quòd per præcepta Exorcistæ à dæmone sit liberãdus. Quod sæpissimè experientia in multis obsessis, ac maleficiatis cõprobaui. *Obsessus debet credere se à dæmone esse obsessum.*

Secundò Vexatus probabiliter vexationem, quam sustinet, ob aliquam suam culpam, saltem venialem sibi euenisse credere debet, memor illius dicti Domini N. ægris iam sanatis insinuari, ne scilicet ampliùs peccarent, ne deterius aliquid eis contingeret. Idcircò statim omnia sua peccata grauiora, licèt etiam aliàs confessa confiteatur, si Confessarius expediens iudicauerit. Sacram recipiat Eucharistiam, ac perfectè reconcilietur Deo in infinita eius pietate, ac misericordia confisus: Ex quo credat, radicem suæ vexationis primariam auferri. Nec in hoc suggerenti diabolo credat, quòd sit aliquod peccatum sibi occultum, ob quod à dæmoniaca obsessione nequeat liberari. 640. *Peccata confiteatur.* Ioan. 5. 14. Supra n. 533. & 574.

§. I.

TErtiò quamuis Energumenus aliqua iudicia habeat, ex quibus infirmitatem diabolicam ab aliqua determinata persona mediis maleficiis sibi euenisse, iudicare possit; numquam tamen tale iudicium formet: tum quia facilè à dæmone tentaretur, vt pro vindicta malum aliquod illi intentaret; sic grauiora peccata inde sequerentur: tum etiam quia tale iudicium eius curationi valdè obesset: ideò omninò huiusmodi diabolicas tentationes à se abiiciat, ac nihil penitus curet, vnde vexatio proueniat diabolica: hoc vnum scire sufficiat, quòd immediatè à dæmone excitatur. 641. *Non indicet, aliquam determinatam personam sibi maleficium intulisse.*

Immò dico, quòd Vexatus, etsi certè personam maleficam nouerit, nihil adhuc de hoc curet: quia si perfectè contra dæmonem munitus fuerit, Malefica nihil amplius mali poterit ei inferre; & factum citò euanescet: quia Ecclesiæ auctoritas super omnes Maleficos, & super totum infernum habet potestatem.

Quartò pro certo tenere debet Patiens, quòd in vexatos curando nulla differentia est: siue dæmon corpus per timorem: siue par maleficium: seu ob quamcumque aliam causam ingressus sit: neque si maleficium sit in- 642. *Dignissimum scitu.*

 trinsecum,

trinsecum, aut extrinsecum, vel cuiuscumque generis: neque si dæmones sint plures, vel etiam legiones, vel vnus tantùm: nec si vexatio sit recens, aut antiqua: vel maleficiorum fuerint renouationes, aut confirmationes: neque si Energumeni fuerint aliàs exorcizati, necne. Neque refert, si dæmones muti, vel loquaces sint: terribiles, vel pacifici: maiores, vel minores: subditi, vel principes: legati, vel soluti. Et tandem vexationes qualitercumque, quomodocumque, & cuiuscumque generis sint, per Exorcistam, Deo dante, omninò auferentur: nam auctoritati Ecclesiæ, & Patientis fidei tartareæ potestates sunt subiectæ, & dæmones obsidentes sine vlla difficultate omninò obedire compellentur.

Supra n.385.

§. II.

643. *Instantia.*

AT fortasse dicent aliqui, per experientiam agnitum esse, in curandis vexatis multa circa prædicta differentias esse, vt in Scriptoribus huius artis videris potest: vt puta quòd obsessus ex timore, quàm ex maleficio vexatus faciliùs curatur; & cum maiori difficultate plures, quàm pauciores eiiciuntur dæmones; quod etiam rationi consonum videtur.

Solutio.

Respondetur, hanc falsam de huiusmodi differentiis opinionem à diabolo introductam esse, vt difficilior curatio redderetur; sed in veritate non sic est: quia existente vera, & perfecta in Vexato dispositione, & auctoritate in Exorcista, nulla prorsus curandi est difficultas. Sicut anima, quamuis peccatis innumerabilibus obnoxia fuerit, si verè fuerit disposita, per absolutionem vnicam subitò ab omnibus criminibus soluetur: sic dicendum est in casu nostro.

Vnde autem difficultas oriatur: an ex parte Dei: vel ex parte Energumeni, aut ministri, infra, vbi *de dæmone obsistente* explicabitur.

§. III.

644. *Vexatus refrænare debet passiones.*

QVintò Vexatus suas passiones refrænare debet, suumque animum componere; ita in eo nulla concupiscentiæ, odij, iræ, inuidiæ, maledicentiæ, tristitiæ, diffidentiæ, desperationis, aliarumque passionum, quæ animum molestant, & dæmoni dant pabulum ad vexandum, turbatio inueniatur. Auferat singulariter melancholiam, & toto corde lætus in omnibus diuinæ voluntati se conformet; & sic lectus, in quo cubat diabolus, erit ablatus.

645. *Vexatus quomodo possit per seipsum repellere vexationes diabolicas.*

Sextò Vexatus certò credere debet, (quod etiam experientia comprobabit) se diuino auxilio, quod nemini illud volenti deficit, ac fide, ac confidentia in Deum, quæ firma, & non hæsitans, nec vacillans esse debet, & liberi arbitrij actu adiutum, seipso posse omnes diabolicas, etiam absente Exorcista, eiicere vexationes, in nomine Iesu dæmoni præcipiendo, vt ab omni vexatione desistat, ac totaliter à se recedat: quia hæc dæmones eiiciendi potestas in nomine Iesu, à Christo omnibus in se credentibus communicata est, Marci vlt. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient.* Diabolus enim nullam intrinse-

Supra n.192.

cam, aut extrinsecam in corpore saltem grauem inferre potest vexationem iis, qui actu in Deo maximè confidunt, quòd eos ab huiusmodi vexatione sit protecturus, ac præseruaturus; sed magis minus in Deo confidentes, ac de eius protectione diuina magis diffidentes vexat: vt præter experientiam certam, colligitur etiam ex c. *Nec mirum.* §. *Magi sunt.* 26. q. 5. *Hi permissu Dei elementa concutiunt, turbant mentes hominum minus confidentium in Deo.* Cui adstipulantur Isidorus, *lib.* 8. *Ethymolog. cap.* 9. Burcardus, *lib.* 10. *c.* 42. Iuo *p.* 11. *c.* 67. Panorm. *lib.* 8. *c.* 65.

Supra n. 66.

Supra n. 6[illegible].

Ex quo apparet, Vexatum sæpiùs diuinum auxilium implorare debere, actus fidei firmæ, ac confidentiæ in Deum inhæsitantis sæpissimè elicere: hanc à Deo quotidie suppliciter petere; ac libero arbitrio vnà cum Dei gratia omnes tentationes, & illusiones repellere diabolicas; quòd si quæ dico, Vexatus effecerit, super se Dei auxilium experietur.

ARTICVLVS III.

De Probatione Vexati ante liberationem requisita.

646. *Probatio Vexati quanam sit.*

POSTQVAM Vexatus, vt obsessus, aut maleficiatus sufficienter cognitus in his, quæ ad suam liberationem sunt necessaria benè instructus fuerit, non debet Exorcista ad liberationem subitò deuenire, nisi priùs, an verè ad liberationem sufficienter dispositus fuerit, comprobetur; idcircò alius additur actus, qui Vexati probatio nuncupatur. Tunc autem Obsessus perfectè erit probatus, quando Exorcista in quatuor prædictis benè expertum esse, videlicet in ordine ad Deum, ad Exorcistam, ad dæmonem, & ad seipsum, iudicabit.

QVÆSTIO I.

Quomodo Vexatus probandus sit erga Deum.

647. *Ex quibus Exorcista cognoscet Vexatum benè esse dispositum erga Deum pro sua liberatione.*

RESPONDETVR, Energumenum tunc fore benè probatum erga Deum, cum perfectè erga illum dispositus fuerit: quia cùm totus liberationis effectus à Deo sit expectandus, necessariò in Vexato perfecta præerequiritur dispositio erga Deum, vt valeat liberari. Quæ dispositio ab Exorcista cognoscetur, si Vexatus. Primò in puritate conscientiæ dispositus fuerit, quæ Deo gratum reddit. Secundò in actu humilitatis, quæ eundem facit capacem gratiarum. Tertiò in actu confidentiæ, quæ Deum ad nos inclinat.

Primò in conscientiæ puritate: si magis nempe quàm priùs Sacramenta frequenter, & aliqua delicta, de quibus ab Exorcista argutus fuit, emendauerit; & vitam suam saper viuendi modo ordinauerit; ideò ad probationem ista vexato suggerere debet, ac suadere.

Secundò in humilitatis actu: si se liberatione indignum existimet: si se aliorum commendet orationibus, vt ad liberationem iuuetur: si gratias

Deo de dæmonis subiectione, & de promissa liberationis gratia persoluat.

Tertiò in confidentiæ actu: Si, Exorcista de Dei bonitate, pietate, clementia, misericordia, ac fidelitate, ac de liberationis gratia loquente, ipse in vultu lætitiæ signa ostendat, nulla dubia ponat, nullam difficultatem agnoscat; sed dæmonem illicò recessurum; cùm vnicum ab Exorcista in nomine Iesu præceptum aduersus ipsum fuerit prolatum, firmiter arbitretur.

§. I.

648. *Interrogationes Vexato facienda ab Exorcista, vt cognoscat, an benè sit dispositus.*

AD maiorem nihilominus Vexati in istis probationem, Exorcista practicè circa prædicta in ordine ad Deum inquirat: similiter de loco, & tempore, in quibus vult liberari, vt ex ipsius responsione agnoscat, an benè sit probatus. Poterit autem vulgari idiomate de sequentibus illum interrogare.

1. *Croyez-vous que Dieu vous aye enuoyé cette vexation diabolique, afin que vous vous amandiez de vos pechez, & que vous tâchiez à l'auenir de les euiter auec les occasions, & afin que vous viuiez desormais plus purement, & que vous soyez plus soigneux de donner auec plus de ferueur à Dieu la gloire qui luy est duë, & à votre Ame ce que vous deuez à son profit & aucunement spirituel?* (Si respóderit, quòd nó: vel dubius fuerit in respondẽdo, non est benè probatus.) Si verò respóderit affirmatiuè, est probatus. Sed addat Exorcista:

2. *Comment auez-vous disposé & determiné de votre amandement & progrez au bien & à la vertu?*

Si se nondum de hac re aliquid determinasse, sed post liberationem se determinaturum responderit, non est benè probatus. Si verò responderit: *Firmiter decreui omnes peccandi occasiones fugere; proximo meo benè facere; mala omnia culpæ deuitare; Sacramenta Ecclesiæ frequentare; opera misericordiæ corporalia, ac spiritualia, & alia opera bona exercere:* tunc est benè probatus. Sed addat Exorcista:

3. *Croyez-vous que Dieu tout presentement vous puisse deliurer de toute obsession, infestation, malefice & vexation diabolique, quand bien vous seriez possedé de cent mille legions de Demons?*

Responsio affirmatiua est de fide; idcircò de hoc nulla debet esse dubitatio. Sed addat Exorcista:

4. *Croyez-vous que Dieu sçache le moyen auec lequel il peut immediatement chasser à l'instant de vous le Diable, détruire tout le malefice, & vous deliurer de quelque vexatiõ diabolique que ce puisse être?*

Responsio affirmatiua est de fide, sicut prior: neque de hoc vlla debet esse dubitatio. Sed Exorcista sequentem addat interrogationem, quæ omnium est principalissima:

5. *Croyez-vous que Dieu vous veüille deliurer de la puissance du Diable, & de toute vexation qui peût être causée par luy sur votre corps?* Si de hoc dubius fuerit, non est benè probatus. Si verò affirmatiuè

affirmatiuè responderit, est probatus. Et tunc Exorcista potest addere:

6. *Sur quoy fondez-vous cette esperance & confiance d'être deliuré?* Si respondere nesciat; non est perfectè probatus. Si autem dixerit, *Confido diuina fretus misericordia, pietate, ac fidelitate*; tunc est benè probatus. Sed addat Exorcista:

7. *Et quand croyez-vous que Dieu vous veüille déliurer, du Demon?* Si responderit: *Me liberabit quando sibi placuerit*: tunc addat Exorcista:

8. *Et quand pensez-vous qu'il plairra à Dieu de vous déliurer, sera-ce aujourd'huy, demain, la semaine suiuante, ou d'icy à vn an?* Si se nescire responderit, non est benè probatus: Si verò dixerit: *Hodie, immediatè quòd tu R. Pater dæmoni præcipies, vt exeat, statim sine mora exibit, & ego sanus fiam, si sanitas fuerit mihi salutaris, vt spero*: tunc erit benè probatus. Adhuc Exorcista poterit addere:

9. *En quel lieu croyez-vous que Dieu vous veüille déliurer?* Si dubitet, & cogitet nunc de hoc, nunc de illo, puta necessarium esse Romam proficisci dijudicet; vel ad S. Mariam Lauretanam; vel ad aliud celeberrimum templum; non est benè probatus. Si verò responderit: *Deus me liberabit, vbicumque dæmoni præceperis, vt exeat; etiam hîc: quia liberatio non dependet à loco*: erit benè probatus; sed addat Exorcista:

10. *Croyez-vous que Dieu concourra auec son Infinie vertu pour chasser de vous le Diable, quand moy, comme Ministre de Dieu, & de la Sainte Eglise, luy commanderay au Nom de* IESVS-CHRIST, *qu'à l'instant il vous quitte?*

Si dubius fuerit, non est benè probatus. Si verò affirmatiuè responderit, dicens: *ita credo, si hæc liberatio fuerit mihi salutaris, sicuti confido*; tunc est benè probatus.

QVÆSTIO II.

Quomodo probandus sit Vexatus erga Exorcistam.

PROBATVS erit Vexatus in ordine ad illa, quæ ad Exorcistam pertinent, quando de illo tantam fidem concipiet, quòd certò à Deo illius ministerio securè se liberandum fore sperabit. Hoc autem ex tribus poterit cognoscere Exorcista. 649.

Ex quibus Vexatus cognoscatur benè probatus erga Exorcistam.

Primò si patiens Exorcistæ reuerentiam exhibeat: vel in aliquo illum contemnat: vel ei gratias de laboribus pro ipso assumptis persoluat. Qui enim aliquod magnum beneficium sperat ab vno, tanquam magnum, ac honore dignum illum reueretur. Qui autem aliquem contemnit: vel non curat de eo, vel nihil sperat ab eo: & similiter qui de beneficiis acceptis gratias agit, alia beneficia sperat, ac meretur. Qui verò gratias non agit, aliud à Benefactore non prætendit.

Secundò obseruet Exorcista, an obsessus secum de liberatione hilari

vultu tanquam de re certa, de loco, modo, & tempore eiusdem loquatur. De his enim libenter loquimur, quæ amamus, ac desideramus.

Obseruet etiam, an liberari petat, & quo desiderio, & instantia. Item si, dum obuius est illi Exorcista, ad eius aduentum lætitiæ signa, quæ ex bono sperato oriri solent, ostendat.

Tertiò obseruet, an dæmones taliter Exorcistæ sint subiecti, quòd in omnibus sine vllà contradictione, vel mora citò obediant: Ex quo Vexatus fidem concipit, eos etiam vltimo præcepto expulsiuo obedientiam præstituros. Quare ad maiorem conceptæ fidei de sua liberatione confirmationem, Exorcista dæmoni præcipere poterit, vt aliquam leuem in patiente causet vexationem: deinde ei præcipere, vt à tali vexatione desistat, vt sic Vexatus obedientiam, quàm dæmon Exorcistæ præstat, claré agnoscat. Quæ præcepta semper in nomine Iesu, vel in nomine Sanctissimæ Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti fieri debent; & regulariter idiomate materno ipsius Patientis. Vnde si dæmon statim Exorcistæ obedit, signum est, quòd Vexatus est benè probatus: Si verò non obedit, non est benè probatus.

Poterit autem ipsum Vexatum sic interrogare:

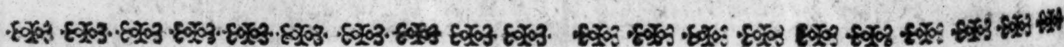
Interrogationes faciendæ ab Exorcista.

1. *Croyez-vous, que ie sois Ministre & Officier public de la Saincte Eglise, deputé par elle pour chasser les Demons des Corps humains, & de tout ce qui les regarde?*

2. *Croyez-vous, que de Dieu & de Notre Mere la Sainte Eglise m'a eté donnée cette Authorité, de pouuoir au Nom de Dieu chasser les Demons ainsi que dessus.*

3. *Croyez-vous, que si tout à cette heure, ie commande au Diable qui vous possede & tourmente, qu'il s'en aille & vous quitte sans vous molester desormais aucunement, & qu'il sera contraint de Dieu de m'obeïr?*

Si in respondendo dubius fuerit, & aliquam difficultatem posuerit, non est benè probatus. Si autem hilari fronte dixerit: *Sic vtique ego credo, si talis expulsio fuerit mihi salutaris, vti firmiter spero:* tunc ritè probatus erit.

QVÆSTIO III.

Quomodo Vexatus probandus sit aduersus Dæmonem.

651. *Quænam obseruanda sint ab Exorcista, vt cognoscat Vexatum esse benè dispositum contra dæmonē.*

RESPONDETVR, Vexatum tunc dici aduersus dæmonem, benè probatum, cùm diuina protectione fretus, illum ampliùs non timet: cùm illum contemnit: cùm sibi præcipienti ei, ne vexet, statim obedientiam præstat. Nam sicut dæmon, cùm ob Vexati diffidentiam de diuina protectione potestatem super illum acquisierat, per Vexationem illum affligebat, ac contemnebat, ac tanquam tyrannus sibi ab eo obediri volebat: sic è contra, quando Vexatus diuino suffultus auxilio ampliùs dæmonem non timet; sed totam in Deo suam collocat fiduciam; tunc non ita

ita atctè sub potestate dæmonis detinetur. Et cùm dæmonem contemnit, non vexatur; Et cùm psæcipit, ne vexet, statim vexare cessat: & tunc non est difficilè etiam illum à corpore expellere: Ideò ad eius probationem tria prædicta obseruabit.

Primò, Si Vexatus timens dæmonem animo deficiat, ac de diuina protectione diffidat: Si habens maleficiorum timorem, remedia spiritualia non quærat: Si ad minimos timores contremiscat: Si solus ambulare in cubiculis timeat, aliisque in locis domus solitariis. Quibus existentibus, non est benè probatus; cùm timor diabolicus non fuerit adhuc per maximam in Deum confidentiam perfectè euacuatus. 652.

Secundò, Si Vexatus dæmonem contemnat, ac derideat: si, quasi eum nihili faciens, cùm de eius potestate est sermo, rideat: Si de tentatione, ac suggestione eius non curet; imò nec illi attendat: tunc benè probatus erit.

Tertiò, Si Vexatus imperium non habeat super dæmones: Si statim vexationem, cùm venerit, non reiiciat: Si sibi ab Exorcista imperato, vt aliquid dæmoni præcipiat, ille vel præcipere timeat: vel præcipiens, à dæmone non obediatur, non est benè probatus. Oportet enim, vt non solùm dæmonem Exorcistæ per se præcipienti; sed etiam ipsi Vexato præcipienti per fidem in Nomine Iesu obedire teneri firmiter credat: cùm hæc præcipiendi potestas in Nomine Iesu à Christo cuilibet in se credenti, ac confidenti, vt sæpiùs dictum est, sit concessa. Quare Exorcista, vt istorum habeat probationem, subtiliter, diligenter, & artificiosè super dictis punctis Vexatum interroget, & omnia, quæ dicit, modúmque ipsum loquendi, & explicandi benè attendat.

QVÆSTIO IV.

Quomodo Vexatus probandus sit in ordine ad seipsum.

RESPONDETVR, Vexatum esse benè probatum in ordine ad seipsum, & ad liberationem benè dispositum, quando in eo, quæ sequuntur, reperiuntur. 653. *Ex quibus cognoscatur Vexatus esse benè probatus in ordine ad seipsũ.*

Primò, cùm mens eius est tranquilla, conscientia quieta, intellectus non confusus, sed clarus, imaginatio non turbata, nec variis agitata imaginibus; sed benè disposita, locutio libera, & omnes potentiæ sensitiuæ non impeditæ. Hoc tamen est intelligendum, quando contrarij effectus à natura, seu à naturali infirmitate non prodirent. In quo nihilominus cautè est procedendum? cùm multoties, quæ causa apparet naturalis, in Vexato diaboli sit deceptio.

Secundò, cùm Vexatus suæ liberationis maximum habet desiderium; propterea sæpiùs humiliter, ac suppliciter ab Exorcista petit liberari. Sed non sufficit desiderium, sicut nec spes quæcumque est sufficiens; sed firmissima fides requiritur, ac confidentia sine vlla hæsitatione, qua credat Deum pro sua infinita bonitate, & clementia, pro veritate verbi sui, idest pro sua fidelitate ad præceptum Exorcistæ sui ministri infallibiliter dæmonem expulsurum, si expulsio fuerit salutaris: sicuti sperat, ac

confidit. Sæpiùs ergo eum Exorcista, an hoc firmiter credat: vel an dubitet, interrogare non desistat.

Tertiò, cùm ad inuocationem Sanctissimi Nominis Iesu, (ab ipso Vexato pollice Crucis † signo formato super corporis partem à dæmone vexatam) statim dæmon vexare cessat, ac sine mora ab illa parte recedit, signum est Vexatum esse benè probatum.

§. I.

654. *Ordo seruandus ab Exorcista post habitas probationes.*

HAbitis ab Exorcista de Vexato præmissis probationibus, præcipiat illi, vt genuflexus ante imaginem Crucifixi, corde, & ore simul formet, & clarè, ac distinctè suorum peccatorum detestationis actum emittat, ex totis præcordiis doleat, humiliter veniam petat; Deo protestetur, se imposterum velle Deum toto corde, tota anima, tota mente, ac totis viribus amare; se indignum ad aliquod à Deo beneficium recipiendum fateatur; seipsúmque pro eius amore quicquid secundùm beneplacitum voluntatis eius fuerit, ad patiendum offerat. Verumtamen quia ex signi voluntate nouit, Deum à suis fidelibus in cunctis tribulationibus, ac necessitatibus, inuocari velle; ideò diuina eius bonitate, ac clementia fretus, ac confisus confidenter à Deo suam expostulet liberationem, ac tandem dæmonem contemnat, illique ipsemet præcipiat, vt in Nomine Iesu totaliter à se recedat. Quæ omnia proferat in lingua sua materna. Interim obseruet Exorcista, an Vexatus magno affectu, ac deuotione illa proferat: quia si tepidè ac remissè, adhuc non esset benè probatus. Poterit autem obsessus, si legere sciuerit, infrascripta formula, vel alia simili vti. Si autem legere nescierit, ipse Exorcista ei dictet illam, vel aliam similem de verbo ad verbum.

655. Hîc autem aduertat Lector, quòd sequens, sicut omnes aliæ subsequentes orationum formulæ idiomate vulgari ponuntur, vt linguæ Latinæ ignari, quæ dicunt intelligentes, deuotiùs proferant. Enunciantur verò secundùm communem loquendi Lombardorum vsum, qui personam honorabilem, ac venerabilem alloquentes in secunda persona, non vtuntur numero singulari, puta dicendo: *Je te prie mon Dieu, que tu veüille me conceder cette grace:* Sed numero plurali dicendo: *Seigneur mon Dieu, ie vous prie, de vouloir me conceder cette grace.* Vel loquuntur in tertia persona dicentes: *Je prie votre Majesté, que vous veüillez me conceder cette grace.* Vnusquisque ergo illas proferat secundùm vsum suæ maternæ linguæ, & provt deuotio magis illum excitabit.

Oraison à IESVS-CHRIST, *pour être déliure de la Tyrannie des Demons & de ses Malefices.*

656. MOnseigneur IESVS-CHRIST, me voicy moy N. votre tres-vil seruiteur, prosterné aux pieds de votre Majesté, qui connois & confesse que i'ay eté ingrat, à vous mon Dieu,

Dieu, mon Createur, & Redempteur, puis qu'au lieu de vous remercier de tant de bien-faits & de faueurs receuës de vous: ie vous ay grieuement offensé par mes pechez innombrables, pour lesquels ie ne merite de receuoir auec vne grace de votre Majesté, & particulierement me reconnois-je indigne d'être deliuré de la puissance du Demon, qui a accoûtumé de me tourmenter diuersement: Mais ie l'espere encore de votre Bonté, principalement à cette heure que ie m'accuse de tous les pechez par moy commis tout le temps de ma vie, dont ie me repents, & de tout mon cœur les deteste pour être offense faite à vous, mon Dieu, qui meritez d'être aymé sur toutes choses; & ie proteste qu'à l'aduenir ie pretends auec votre ayde de ne vous plus offenser, mais vous aymer & seruir de tout mon cœur, & de toute mon ame, & de toutes mes forces, & faire en sorte que vous soyez aymé & seruy de tous, autant que ie le pourray; & pour penitence de mes pechez ie m'offre d'accomplir promptemẽt toutes les mortifications qui me seront imposées par mes Superieurs & Peres Spirituels: Et de plus ie m'offre de souffrir cette vexation diabolique & quel tourment que ce soit, voire la mort même, si tel est votre bon plaisir. Mais parce que ie connois que vous êtes Dieu, non seulement tout-Puissant, tres-Iuste & tres-Sage; mais aussi tres-pitoyable, tres-benin, tres-clement, tres-liberal, & tres prompt à pardonner aux pecheurs, quand auec vn cœur sincere & repentans de leurs pechés, ils recourent à vous, en requerant humblement le pardon, & que vous promettez de secourir tous ceux qui se confient en vous, & de les deliurer même du Demon. Pour ce me confiãt en votre grande Bonté & Misericorde, & en la fidelité auec laquelle vous maintenez vos promesses, ie vous supplie en toute humilité, & vous coniure par la grandeur de votre Pieté & Clemence, par la verité de votre parole qui ne peut manquer, par l'honneur & la gloire de votre saint Nom, par l'efficace de votre tres-sainte Passion, par les merites de la tres-sainte Vierge votre tres-aymée Mere, de mon Ange Gardien, & de tous mes saints Patrons, qu'il vous plaise me deliurer maintenant du Diable votre ennemy, en sorte qu'il n'aye plus desormais aucun pouuoir de me molester en aucune façon, ny interieurement, ny exterieurement, ny par soy-même, ny par ses suppôs mal-faisans, &

autres miniſtres; mais qu'il ſoit par votre infinie vertu contraint à prendre la fuitte, & à s'elogner de moy, detruiſant tout le malefice, & ouurage, que ſa malignité a attenté contre moy, afin que receuant cette grace, & aye deſormais vn plus grand & nouueau motif de remercier votre Majeſté, d'admirer & loüer la grandeur infinie de votre Bonté & l'infallibilité de votre parole, & de glorifier à iamais votre ſainct Nom. Amen.

Deinde ſtatim idem Vexatus ſubiungat ſequentem deteſtationis actum.

Acte de deteſtation, qui ſe doit faire par l'obſedé, pour chaſſer loin de ſoy le Diable.

657. ET toy Diable maudit, ennemy de Dieu, rebelle de mon Createur & du bien, apoſtat de mon Seigneur, & du tien, de quelle authorité preſume-tu de vouloir poſſeder deſormais ce mien corps, & comme oſe-tu le moleſter en façon que ce ſoit, maintenant que i'ay mis en IESVS-CHRIST toute ma confiance: pource ie ne veux point que tu demeures dans mon corps, mais au Nom de IESVS-CHRIST ie t'ordonne qu'au commandement que te fera le Reuerend Pere Exorciſte Miniſtre de IESVS-CHRIST & de la ſainte Egliſe, tu ayes à l'inſtant & ſans delay à te retirer de moy, & que tu n'ayes à l'auenir aucun pouuoir de me moleſter en aucune façon, parce que ie deſire, pretends, & veux viure & mourir ſous la protection du ſaint Nom de IESVS.

Si prædictus actus Vexatus maximo affectu, ac deuotione elicuerit, ac ſine vlla hæſitatione reprehenſibili ſe liberandum fore crediderit, Exorciſta ad præceptum expulſiuum, de quo infrà, *n*, 744. poterit deuenire.

CAPVT IV.

De Remediis particularibus pro Dæmone coercendo.

658. *Dæmon coercendus eſt obiurgatione, & præcepto.*

VERE vtraque parte acutiſſimus eſt verbi Dei gladius pro obſeſſo ad ſuam liberationem præparando, dum per inſtructionem, ac probationem ex vna parte ab eo remediorum ſpiritualium ignorantia abſcinditur; ex altera diffidentia de Dei bonitate, ac liberalitate reſecatur; ſed acutiſſimus eſt etiam ex vtraque parte, dum Exorciſta tum Obiurgatione, tum præcepto vtitur.

Pro

Pro dæmone coercendo { Obsidente, seu Ingrediente. / Possidente, seu Existenre. / Obsistente, seu Renitente. / Fugiente, seu Exeunte. / Tentante suum regressum. / Repetente, seu Reuertente. / Infestante ea, quæ ad hominem spectant. }

Quod sequentibus articulis palam fiet.

ARTICVLVS I.

De Obiurgatione, & præcepto.

OBiurgatio *est operationum dæmonis reprehensio, quæ eius superbiam coercet, & impedit, ne actu ita acriter Vexatum tentet, & affligat*: vt supra demonstrauimus, *num.* 355. Quæ quidem maximam efficaciam habet, si aduersus dæmonem non legendo, sed sonora, ac increpatoria, & aspera voce ab Exorcista sedente, capite cooperto, minaci vultu, ac maiestate terribili ad dæmonem increpandum, ac contemnendum, verba, intentionem actualem dirigente exerceatur. Nam dæmon, qui est purus spiritus, non puris verbis; sed spiritus, ac verbi Dei gladio est coercendus, & exterminandus. De quo gladio loquitur Paulus Ephes. 6. dicens: *In omnibus sumentes scutum fidei: in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere: & galeam salutis assumite, & gladium spiritus (quod est verbum Dei.)* 659. *Obiurgatio ad dæmonem quomodo sit facienda.*

Tunc autem Exorcista iubeat in Nomine Iesu, vt dæmon ante pedes eius Obsessum demisso capite genuflectere faciat: & si expediens iudicauerit, pede obsessi caput, sed leuiter, ac breui tempore conculcare potest, dæmoni obiiciendo quæ sequuntur ad ipsius superbiam deprimendam,

§. I.

DIc maledicte dæmon serpens tortuose, cognoscis Deum esse? 660. *Obiurgationes aptissimæ ad dæmonis superbiam deprimendam.*

Cognoscis te esse creaturam Dei positam sub potenti manu Dei?

Cognoscis te esse creatum multis illustratum donis; sed ob superbiam tuam omnia gratuita amisisse, & in naturalibus quoad praxim vulneratum, & infirmatum esse?

Cognoscis te esse à sedibus Paradisi, vt Angelum apostatam, ac rebellem delictum, ita vt non possis amplius acquirere gratiam Dei.

Cognoscis nos homines, etsi peccatores simus, maximam

tamen diuino auxilio posse acquirere gratiam, ac cælesti fieri dignos beatitudine?

Cognoscis Christum esse verè filium Dei, & esse caput Catholicæ Ecclesiæ?

Cognoscis Christum per suam Sacratissimam Passionem, Mortem, ac Resurrectionem tibi omnem abstulisse potestatem hominibus nocendi in anima, & in corpore pro omnibus his, quos Deus vult protegere; & maximè pro iis, qui in eo suam constituunt fiduciam?

Cognoscis per Passionem Christi datam esse virtutem, & efficaciam Sanctissimo Nomini Iesu, vt quicumque fiducialiter illud inuocauerit, ab omnibus tuis maleficiis, fallaciis, & machinamentis liberetur, ac præseruetur?

Cognoscis Christum dedisse potestatem Ecclesiæ dæmones eiiciendi in nomine eius?

Cognoscis me, etsi peccator sim; tamen verum esse ministrum Christi, & Ecclesiæ, & consequenter plenam habere potestatem dæmones eiiciendi à corporibus humanis, & ab his quæ ad homines spectant?

Quomodo igitur poteris contra stimulum calcitrare?

§. II.

661. POterit autem Exorcista post vnamquamque interrogationem dæmoni præcipere, vt respondeat dicendo:

Sic præcipio tibi dæmon in Nomine Iesu, vt respondeas, & dicas veritatem.

Nam esto, quòd dæmon se cognoscere, quid dicat, responderet; posset Exorcista ex illius responsione, illum magis, ac magis obiurgandi, & increpandi occasionem desumere, sic dicendo:

Obiurgatio.

Si tu hæc non cognoscis, quia status tui oblitus stultus factus es: vel quia malignus es, eos non vis cognoscere: ego, qui Christi minister sum, & Ecclesiæ, & sacrarum litterarum non ignarus, hæc omnia per fidem optimè noui, ac per studium diuinæ Scripturæ, per Canones, & Sanctiones Ecclesiasticas, & Sanctorum Patrum testimonia, saltem mediocriter intellexi.

Sic Exorcista suas interrogationes prosequatur. Nihilominus regulariter, si Exorcista rectè suo munere fungatur, ad huiusmodi interrogationes

dæmon à virtute diuina veritatem fateri, vt pluries ego experientia didici, compelletur. Ratio est: quia hæc omnia directè ad liberationem ordinantur, quibus dæmon conuincitur, & conuictus vires amittit, ne tentare obsessum, & ab his, quæ credenda docet Exorcista, illum auertere non ita efficaciter, & assiduè valeat. Sed huiusmodi interrogationes Exorcista vulgari idiomate formare poterit, vt & obsessus, & astantes intelligentes, quæ dicit Exorcista, magis, ac magis ad deuotionem, ac fiduciam excitentur. Nec est necesse, dæmoni præcipere, vt respondeat, quando illum super obsessi linguæ vsum potestatem habere non constat: sed tunc illum increpare, & obiurgare modo prædicto sufficiet: nam semper dæmon (si præsens sit in corpore) obiurgationes, & interrogationes perfectè intelligit; licèt non semper potestatem habeat respondendi.

Conuicto ergo dæmone circa prædicta, Exorcista subiungere, ac concludere debet.

Cum igitur ego sim minister Christi, & Ecclesiæ, à Deo, & ab Ecclesia vt iudex delegatus contra te constitutus, vt ex corpore eorum, qui ad Christum, & ad Ecclesiam confugiunt, te expellam, intendo, & volo mea vti auctoritate, nunc à corpore istius creaturæ Dei te expellendo, ac propulsando, ita quòd ampliùs ad eam accedere non præsumas: nec poteris subterfugere, quin statim, ac festinanter meis obtemperes mandatis. *Manifestatio auctoritatis.*

§. III.

De Præcepto.

Præceptum *est ordinatio, seu mandatum, quo efficaciter astringitur dæmon virtute diuina ad Exorcistæ, vt ministro Christi, & Ecclesiæ præstandam obedientiam.* 662. *Præceptũ quid sit. Et quotuplex.*

Omnia autem præcepta, quæ secundùm hanc artem regulariter fieri possunt, ad quinque genera præceptorum reduci possunt.

Primi generis præcepta communia sunt, quibus Exorcista in quacumque necessitate vtitur, cùm dæmonem vult compellere ad aliquid agendum; vel ab aliqua actione cessandum; vel ad aliquibus interrogationibus respondendum. Potest autem regulariter formari sequenti modo:

Ego N. vt minister Christi, & Ecclesiæ in Nomine Iesu Christi præcipio tibi dæmon, vt facias hoc, vel illud, &c. nec impedias obsessum, quin liberè ad me accedat; & sine vllo impedimento loquatur; & hæc similia. *Præceptum commune.*

Secundi generis præcepta probatiua dicuntur, quibus Exorcista ad probandum, an aliquis sit imaginariè; aut fictè; vel verè, ac realiter vexatus, vtitur: quod sub conditione sequenti modo formari potest: 663.

Ego

Præceptum probatiuum. Ego N. vt minister Christi, & Ecclesiæ in Nomine Iesu Christi præcipio vobis spiritus immundi, (si aliqui estis in corpore istius creaturæ Dei) vt statim detis mihi aliquod signum euidens, ac certum præsentiæ vestræ, causando in hac creatura coram me aliquem ex illis doloribus, quos priùs me absente efficere in ea soliti eratis.

In hoc autem præceptorum genere ea, quæ habentur suprà *n.* 620. nec non monita tradita *n.* 366. *& sequent.* & 375. *& seqq.* obseruabit.

§. IV.

664. TErtij generis præcepta in ordine ad liberationem, ad vexationem tollendam ordinantur, & Lenitiua dicuntur, quæ fieri debent, quando Energumenus actualiter vexatur, ad tollendas vexationes, dicendo:

Præceptum lenitiuum. Ego N. minister Christi, & Ecclesiæ in Nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Domini Nostri Iesu Christi præcipio vobis dæmones, qui vexatis hanc creaturam Dei, vt statim desinatis nocere ei: nec habeatis potestatem impediendi sensus eius, siue exteriores, siue interiores; ita vt attentè, & quietè sine vlla perturbatione meas possit audire, ac percipere instructiones.

Quando sint facienda. Hæc, quotiescumque Energumenus perturbatur à dæmone, pæcepta fieri debent: quia numquam dæmones Energumeno aliquod malum inferre, est permittendum, nisi hoc Exorcista ex industria præciperet; vt mox dicetur *num. sequenti.* Semper tamen breuis præcedere debet instructio, nempe vt Vexatus fidei actus eliciat, credendo Exorcistam Christi, & Ecclesiæ verum esse ministrum: & quòd Deus per præcepta ad obedientiam sibi præstandam dæmonem compellet; ita vt dæmon non poterit, ei vt ministro Dei non obedire. Nam sine istis fidei actibus dæmon difficillimè obediet Exorcistæ. Illis verò præcedentibus, vel concomitantibus semper obediet. Non dico tamen, quòd singulis præceptis instructio præponi debeat; sed singulis actibus, & Exorcismis, & illis præceptis, in quibus aliquando dæmon aliquam ad obediendum difficultatem præbet; sicut & præceptis illius generis, cuius amplius non facta fuere: & quando etiam vexatum ad credendum, quod est præcipiendum, perfectè esse dispositum, non clarè constaret.

§. V.

665. *Præcepta instructiua quanam sint.* QVarti generis præcepta Instructiua dicuntur, quæ scilicet ad ostendendam dæmonis obedientiam ei imponuntur: quæ in omni coniurationis actu sunt præponenda, vt Vexatus dæmonum vilitatem, ac debilitatem videns, qui taliter subiciuntur præcepto, vt non possint vllo modo reniti, ad credendum, ac confidendum excitetur, & quòd etiam ad

ad vltimum præceptum obedient expulſiuum, quando Exorciſta eis præcipiet, vt ab eo totaliter recedant. Quare Exorciſta dæmonibus præcipiat, vt & ipſimet Vexato obedientiam præſtare non recuſent. Et tunc Vexatus dæmoni aliquid præcipiat, credens, quòd ſibi dæmon procertò obediet, vt dicendo.

Au nom de IESVS-CHRIST, *ie te commande, ô Diable maudit, que tout maintenant tu t'en ailles & quittes ſans delay mon eſtomach, ma tête, mes jambes & toutes les parties de mon Corps, auſquelles tu me tourmente preſentement.* *Quomodo facienda.*

Interim pollice Crucis † ſignum ſuper vexatam partem formando, Exorciſta ſimiliter in Nomine Ieſu huiuſmodi præcepta ſiue Latino, ſiue vulgari idiomate, provt expediens iudicauerit, formet, eo modo, quo dictum eſt ſuprà *num.* 369. Formulæ autem erunt huiuſmodi:

Ego N. vt miniſter Chriſti, & Eccleſiæ in Nomine Ieſu Chriſti præcipio tibi dæmon, qui exiſtis in corpore iſtius creaturæ Dei, vt ſtatim coram me in terram proſternas hanc creaturam, ſine vllo tamen nocumento ipſius. Iterum præcipio tibi dæmon in Nomine Ieſu, vt facias illam ſurgere. *Varia præcepta inſtructiua.*

Item in Nomine Ieſu præcipio tibi dæmon, vt facias lugere hanc creaturam me præſente, ſicut faciebas me abſente. Iterum præcipio tibi, vt ceſſes, nec facias eam lugere.

Item in Nomine Ieſu præcipio tibi, vt venias ad guttur, & leuiter more ſolito eam torqueas. Iterum præcipio tibi, vt recedas à gutture.

Hæc & alia huiuſmodi præcepta poterit Exorciſta formare priùs dæmoni præcipiendo, vt aliquam, vel aliquas ex conſuetis vexationibus cauſet; quibus cauſatis, ſtatim præcipere debet, vt deſiſtat. Hæc namque præcepta ad concipiendam (vt annui) maiorem fidei efficaciam, & ad reuerendam auctoritatem Eccleſiæ fiunt: & ad Vexati ſpiritum roborandum. Videns enim Vexatus tantam præceptis Dei obedientiam præſtari, in fide ad ampliora credenda roboratur: magis Eccleſiam reueretur, per cuius miniſtrum tot vidit mirabilia operari: lætatur etiam cor eius, quòd iam ſuppreſſas diabolicas tentationes inſpiciat, quibus taliter fuit vexatus, ac tentatus: & tandem in Dei laudes prorumpet, cùm viderit, quòd dæmonibus, qui ei dominabantur, nunc tam liberè Exorciſta dominatur. Per huiuſmi autem præcepta doceat Exorciſta, & Vexatum inſtruat, quòd dæmones etiam præceptis expulſiuis obedient: quia eſt eadem de omnibus ratio, ſi ipſe Patiens perfectè fuerit diſpoſitus. Et quòd etiam tunc exitum præcipere poſſet; ſed non expedit, donec ipſe Vexatus perfectè fuerit probatus. *Ad quid deſeruiant.*

§. VI.

666. QVinti generis præcepta expulsiua dicuntur; & sunt ea, quæ ad expulsionem dæmonum sunt ordinata. Formulæ autem erunt huiusmodi:

Præceptum expulsiuum.

Ego N. vt minister Christi, & Ecclesiæ ea auctoritate, quam accepi à Christo Domino, & ab Ecclesia in ordine Exorcistatus, In Nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Sanctissimi Nominis Domini Nostri Iesu Christi, præcipio vobis dæmones, si plures estis, vel tibi, si vnus es, qui existis in corpore illius creaturæ Dei, & eam solitus es vexare, vt illicò exeas cum omnibus tuis sociis, ac recedas ab ea; nec amplius habeas potestatem nocendi ei die, vel nocte, nec illam diuexandi intrinsecè, vel extrinsecè; nec ei sub quacumque figura, vel forma apparendi; nec perturbandi vllo modo. Exeas igitur illicò spiritus immunde; sic enim præcipio tibi, vt minister Christi, & Ecclesiæ. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Alia huiusmodi præcepta expulsiua in sequentibus Articulis suo loco disponentur.

Præceptum expulsiuum quãdo sit faciendũ.

Hæc præcepta expulsiua numquam fieri debent, nisi cùm Obsessus ad suam liberationem perfectè dispositus fuerit, atque probatus. Cùm enim secundùm hanc artem omnibus præceptis punctualiter sit à dæmonibus obediendum, expulsiuum præceptum faciendum non est, nisi quando dæmones verè, ac realiter exire debent, quod erit, quando Patiens perfectè dispositus fuerit secundùm instructionem suprapositam, ac probationem *capite præcedenti* assignatam. Nam ante instructionem, ac probationem ad quid dæmonibus, vt exeant, præcipere valebit, si (vt probabile est) obedientiam non præstabunt? Immò Vexatus, cùm non sufficienter dispositus sit, debilitatur in fide: & fortasse non ampliùs, vel saltem difficillimè credet, dæmones exituros: sic ei potiùs præceptum inferet nocumentum. Si autem dæmones obedient, hoc forsitan propter maximam fidem, ac sanctitatem Exorcistæ præstabunt; quia cùm Vexatus non est adhuc perfectè super resistentiis faciendis instructus, dæmones facilè in domum, vnde exierunt, reuertentur. Quare præceptum expulsiuum duntaxat faciendum erit, quando Vexatus de omnibus perfectè instructus fuerit, ac dæmones ad plenam, & exactam obedientiam præstandam fuerint redacti.

ARTICVLVS II.

De dæmone Obsidente, aut Ingrediente.

667. *Obsessi communiter dicuntur possessi à dæmone.*

VAMVIS secundùm communem loquendi vsum quicumque sunt à dæmone possessi, etiam obsessi dicantur: & obsessi omnes possessi

vocen

vocentur, & Energumeni; in rigore tamen, & secundùm vocabuli proprietatem valde inter se differunt. Nam obsessi propriè sunt illi in quibus dæmon non est; sed tamen ab eo extrà existente vexantur, & affliguntur: vt ostendit in quadam reuelatione, ac visione Beata Hildegardis, *lib. suarum Reuelationum* relata à Delrio, *lib.* 3. *Disquis. Magic. par.* 1. *q.* 4. *sect.* 7. *Obsessi propriè quinam sint.*

Possessi verò è contra sunt illi, in quorum corpore dæmon non tanquam forma informans, neque tanquam pars eius existat; sed tantùm vt assistens loco, vel eis vt instrumento organico vsurus. Constat à simili: Sicut Ciuitas, quæ ab hostibus obsidetur, ab eis valde molestetur, non tamen ab eis possideri dicitur, donec illam ingressi eidem dominentur, ac pro voto suo omnia, quæ in illa sunt, disponant, & administrent: Sic dæmones, dum in humanum nondum ingressi sunt corpus, nec in illo manere à Deo permittitur, non illud possidere dicuntur, sed obsidere. Dæmone verò corpus ingresso, ac possidente, possessi dicuntur, vel Energumeni, vt infrà, *num.* 686. *Possessi qui.*

Dæmoniaci verò vocãtur, prout sub dæmonis potestate sunt cõstituti, *Varia eorum nomina.*

Arreptitij dicuntur: quatenus à dæmone rapiuntur, seu arripiuntur.

Pythonici, seu pythones, quando in corpore spiritũ habent diuinantẽ.

Lunatici quatenus duntaxat in punctis vel crescentis, vel decrescentis Lunæ diuexantur.

Vexati dicuntur communiter propter tormenta, quibus à dæmone afficiuntur.

Maleficiati, Facturati, Maliati propriè dicuntur, quando dæmones per maleficia, nempe cooperantibus maleficis, corpora sunt ingressi: secundùm aliquos verò quando dæmon non præsentialiter; sed tantùm potestatiuè in corpore existit.

Fascinati, quando vexati ad aliquid cogi videntur.

Habentes infirmitatis spiritum ob varias infirmitates à dæmonibus causatas; & aliis huiusmodi multis nominibus, licèt essentialiter idem significent, appellantur.

Quas autem molestias dæmones homines obsidentes illis inferre consueuerint, iam latissimè supra explicatum est *à n.* 72. *inclusiuè, vsque ad* 82. *exclusiuè.* Similiter quot modis humana corpora ingrediantur, iam clarè demonstratum est *à n.* 82. *inclusiuè, vsque ad* 90. *exclusiuè*: nunc ergo remanet explicandum.

QVÆSTIO I.

Quomodo impetus dæmonis obsidentis sint à Vexato repellendi.

668. RESPONDETVR, Obsessum, vt dæmonibus obsidentibus pro virili resistere valeat, ne corpus eum extrinsecè diuexare valeant, & eò minus intrinsecè possidere, debere in sequentibus actibus quàm maximè se exercere. *Actus exercendi à Vexatis ad dæmonem repellendum.*

Primò suam quam maximè à peccatis conscientiam immunem reddere

debet, ab eisque illam mundam præseruare, pro suo posse diuinum ad id implorando auxilium; quod faciet, frequenter sua peccata confitendo, ad sacram deuotissimè Eucharistiam frequentando. Nam si diabolus primò ac principaliter hominem ad peccatum, vt per ipsum super eum pleniorem habeat facultatem, inducere nititur: recedendo à peccato, fundamentum omnium diabolicarum prætensionum remouetur. Sacramenta quoque maximum ad dæmoni resistendum animæ robur præstant; hominemque ad firmæ fidei actus, ac fiduciæ in Deum eliciendos disponunt, quibus diuino suffragante auxilio omnes dæmoniaci impetus euanescunt.

Sup.num. 575. Sup.num. 581. Sup.num.66.& 198.

Secundò veros fidei firmæ sæpiùs actus elicere debet, non solùm, quod Sancta Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia credendum docet, credendo; sed explicitè etiam, & in speciali firmiter, & inhæsitanter credendo, quòd Deus, quantum est ex parte sua, eius vexationem non vult, si talis vexatio illi sit nociua, vel saltem maius bonum impediat: immò ex parte sua semper paratissimus est ad tollendam, ac repellendam talem vexationem ab eo, eumque à quacumque diabolica infestatione præseruandum. Idcircò si perfectè in eius bonitate, ac tutissima ipsius protectione confiderit, dubio procul ab omni infestatione diabolica liberabitur, ac totaliter illæsus custodietur. Nam hæc est vna ratio, ob quam Deus à Maleficis homines maleficiis vexari permittit: *vt qui hæc audiunt, vel vident probentur; & appareat, qua fide sint, vel deuotione erga Deum*: vt habetur c. Nec mirum. §. Si autem aliquis. 26. q. 5.

Sup.n.131.132. Sup.n.398. Sup.n.627.

§. I.

669. *Modus repellendi visiones imaginarias.* Sup. n. 494. & sequentib.

Tertiò, quando illæ imaginariæ, vel corporales apparitiones, aut molestiæ in sui corporis membris causantur, de quibus suprà, *n. 72. & sequentibus,* Vexatus statim sub Dei potestate, ac protectione sanctissimi Nominis Iesv positum esse consideret; dæmonémque nullam habere nocendi facultatem iis, qui in Deo omnem suam collocant fiduciam; ideóque ad Iesum mentem suam eleuet, ipsumque toto corde, & affectu inuocet, sequentia, vel similia verba iuxta suam maternam linguam sæpissimè repetendo:

Acte de confiance.

Monseigneur Iesvs-Christ, *vous êtes mon Protecteur, & mon Defenseur, defendez-moy, s'il vous plait de ses miens ennemis pour l'honneur & gloire de votre saint Nom.*

Commandement expulsif.

Postea virili animo contra dæmones dicat:

Fuyez, Esprits rebelles de mon Dieu & le vôtre, car ainsi ie vous le commande au Nom de Iesvs-Christ: *Eloignez-vous de moy, & ne me molestez plus, puis que ie suis sous la protection de* Iesvs-Christ.

Si Vexatus hæc præstiterit, dæmones in fugam vertentur, nec amplius ei apparebunt: vel molestia saltem minùs graui eum afficient; & eò minus corpus eius ingredi valebunt.

Poterit etiam dicere sæpiùs magno affectu illa Psalmorum verba superiùs posita, *n.* 604. vel illam breuem orationem, quæ habetur, *n.* 601. quæ omnia sunt efficacia ad dæmoniacos impetus repellendos.

§. II.

§. II.

QVartò considerare debet Vexatus, ac firmiter credere, diabolum esse vilissimæ potestatis; ita vt eum possidere non possit, qui diuino fretus auxilio illum non timet, ac inuocatione Sanctissimi Nominis IESV eum repellit. Et si suggerat, quòd potest, potuit, & poterit, eum derideat, ipsi obiiciendo, quæ dicta sunt suprà, *n.64.65.& 66.* Et si ea, quæ aliàs fecit, suggerat, non curet: tunc enim ei resistendi modum ignorabat; ideò corde, & animo roboretur contra ipsum: ac certissimè sciat; quòd diabolus formica est facientibus se leonem, & leo facientibus se formicam: quòd videtur gygas, si eius verba attendantur, sed vix pygmeus est, si veritas conspiciatur. Hoc docuit S. Hermam Angelus eius Custos, *mandato* 7. vt habetur tom.1. Biblioth. Veterum Patrum lib.2. *Diabolum*, ait, *ne timeas: timens enim Dominum dominaberis illius: quia virtus in eo nulla est. In quo autem non est virtus, is timendus non est: In quo verò est virtus gloriosa, is etiam timendus.* Et mandato 12. *Diabolus timorem facit; sed timor illius vanus est. Nolite ergo timere eum, & fugiet à vobis.* Vbi autem fundari debeat hæc fortitudo, statim admonet dicens: *Diabolus non potest dominari in Dei seruos, qui ex totis præcordiis in Domino credunt.* Quod confirmat Lactantius Firmianus lib. 2. Diuin. Instit. *Nocent*, ait, *dæmones quidem, sed iis, à quibus timentur, quos manus Dei potens, & excelsa non protegit.* 670.

Dæmon non timendus; sed Deo est fidendum.

§. III.

QVintò deuotissimè Beatissimam Virginem Genitricem Dei inuocet Mariam, vt latè docuimus, *n.506.& sequentibus*; Nec non Sanctos Angelos Michaëlem, Gabriëlem, Raphaëlem, præcipuè Angelum suum Custodem, vt omnes ad inimicum communem conterendum proficiant, sicut admonuimus supra à *n. 512. & sequent.* Sic S. Herman. præfatus Angelus eius Custos monuit, *loco citato. Nolite*, inquit, *timere diabolum: quia in vobis potestatem non habet: Ego enim vobiscum sum nuncius pœnitentiæ, qui dominor illius*, iuxta illud Psalmi 90. *Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis.* Pari modo ad Sanctos suos patronos, ac deuotos est confugiendum, vt & ipsi pro ipso Vexato Deum (sicut benè docuimus suprà, *n.519. & sequentibus*) deprecentur. 671.

Implorandum est auxilium Beatiss. Virg. Angelorum, Sanctorum.

Sextò fidei actus eliciat circa ea, quæ erga Deum, Exorcistam, dæmonem, & seipsum credere debet, vt supra latè explicatum est *à num. 622. inclusiuè vsque ad n.646. exclusiuè*; Ac præcipuè confidenter suam liberationem sperare debet, ac pro certo tenere, quòd Deus sine dubio cum Ecclesia concurret, quando per suum ministrum dæmoni ea, quæ ad Dei gloriam, animarum salutem, & corporum, ac dæmonum confusionem sunt spectantia, præceperit: Et quòd Exorcistæ præcepta sunt, quibus, si obsessus in fide, ac confidentia in Deum perfectè fuerit probatus, dæmon obedientiam à Deo præstare compelletur. 672.

Eliciendi sunt actus fidei.

§. IV.

673. *Quid agendum sit ab Obsesso perfectè disposito.* SEptimò tandem Obsessus perfectè dispositus ante Exorcistæ pedes genuflexus post orationem breuem ab Exorcista, Obsesso, & astantibus humiliter, ac deuotissimè ad Deum, Beatissimam Virginem, Angelos, ac Sanctos profusam, iuxta ordinem infra positum, *n.* 740. corde, & ore simul actus fidei, ac confidentiæ in Deum; & actus detestationis aduersus dæmonem iuxta formulas superiùs positas, *n.* 656. *&* 657. exerceat, quas si Obsessus legere nesciat illi, de verbo ad verbum Exorcista suggerat, sæpius instando, vt feruidè, humiliter, ac confidenter illas pronunciet.

His prolatis admoneat, ne aures diabolicis suggestionibus præbeat; sed mentem suam ad Deum ibi præsentem, ac cor eius intuentem eleuet, ab eoque suam liberationem deposcat.

674. Pro infantibus autem, & aliis rationis vsu carentibus vtilissimum erit, prædicta à parentibus, vel eorum curam habentibus adimpleri.

Actu fidei, ac confidentiæ, nec non detestationis in dæmonem elicito, & explicato, tunc sedeat Exorcista, ac capite cooperto, ante pedes eius Obsesso genuflexo, iunctis manibus, demisso capite, vultu cernuo, cæteris astantibus genuflexis, cum maiestate terribili contra dæmonem sequentem exorcismum, seu præceptum formet, ac pronunciet.

Axorcismus, seu præceptum aduersùs dæmonem obsidentem, seu ingredientem.

675. *Præceptum expulsiuum.* EGo N. vt minister Christi, & Ecclesiæ auctoritate mihi tradita ab omnipotenti Deo, & à S. Matre Ecclesia eius Sponsa in ordine Exorcistatus, In Nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Sanctissimi Nominis Domini nostri IESV CHRISTI præcipio vobis dæmones nequissimi, quicumque, & quotcumque estis, qui perturbatis hanc creaturam Dei, vt illicò, ac sine vlla mora totaliter ab ea recedatis, nec ampliùs potestatem habeatis eam molestandi, perturbandi, vel inquietandi extrinsecè, vel intrinsecè: neque intrandi corpus eius: nec apparendi ei sub quacumque forma, vel figura, seu imaginariè, seu corporaliter: nec perturbandi sensus eius interiores, siue exteriores: nec quocumque alio modo vexandi die, vel nocte. Fugite ergo spiritus rebelles: quia sic præcipio vobis, vt minister Christi, & Ecclesiæ, In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen.

676. Hoc præcepto, sicut & præmissa instructione vti poterit Exorcista etiam ad expellendos dæmones familiares, dictos, *Folets*, præceptum in singulari, si vnicus fuerit demon, efformando.

QVÆ

QVÆSTIO II.

Quomodo sint coercendi dæmones striges obsidentes, & impedientes; ne Inquisitoribus, ac Iudicibus veritatem fateantur.

RESPONDETVR, cùm Magi, Malefici, ac Striges constituuntur, ac de fatenda suorum delictorum veritate iuridicè interrogantur à Iudicibus sequentia seruanda esse, ne à dæmone impediri queant per maleficium taciturnitatis. 677. *Modus tollendi maleficium taciturnitatis in strigibus cõstituendis.*

Primò, dum ministri se ad reum torquendum parant, videtur optimum esse præcipere, vt interim alij ipsum expolient (si sit mulier, expolietur ab aliis mulieribus, si vir à viris) antequam ad torturam ducatur, ne quid in vestimentis maleficij lateat, & subucula benedicta iam ex intentione priùs ad hoc parata induatur: Ita docent Iacobus Sprenger, Henricus Institutor, & alij *in Malleo Malef. p.3. q.14.* Binsfeldius *Comm. in Titul. C. de Malef. & Mathem. in L. Etsi excepta. q.1. concl.15.* & Delrius *lib.5. Disquis. Mag. sect.9. vers. Secundò. fol. mihi* 705.

Secundò, capillos capitis, ac barbæ abradi; imò & per totum corpus, etiam in partibus secretioribus iubere possunt depilari (si fœminæ sint, à fœminis, si viri, à viris) & sic inhonestas, ac verecundia cauetur propter quam Inquisitores Germani, Sprengerus, & alij hoc vti remedio non sunt ausi, vt ipsimet, addentes alibi hoc esse in vsu, profitentur. *Tamen*, inquiunt, *in aliis regnis Inquisitores talem per totum corpus abrasuram fieri mandant:* Ita Delrius lib.5. Disq. Magic. & Auctores Mallei. Vnde & Cumanus Inquisitor insinuauit hoc ipsis: quod anno elapso (qui fuit 1485.) maleficas quadraginta vnam incinerari mandasset, omnibus per totum corpus abrasis. Et hoc in districtu & Burbiæ Comitatu in confinibus Archiducis Austriæ versus Mediolanum. 678. *Sunt depilãda.*

In qua tonsura diligentissimè obseruandum hoc est, si fiat duntaxat, ne maleficij signa corporis foraminibus inserta lateant, vel crinibus inspersa, ritè id fieri. Eademque de causa, ne qua vnctio subesset, Delrius *loc. cit.* totum corpus aqua calida suadet priùs diligenter abluendum. At si tonsura ea opinione fieret, quòd per eam robur corporis, & animi fortitudo deficeret, exemplo Samsonis, in quo totum id diuina virtute contingebat; & etiam documento Appollonij Thyanæi, vt tradit Nicolaus Remigius *lib.3. c.9. dæmonol.* hoc magicum, & superstitiosum esse, vtpotè dæmonis operum Dei vbique improbi æmulatoris commentum, vt sub specioso velamine homines illaqueet, nemini mediocriter scienti ambigendum. 679. *Cauenda superstitio.*

§. I.

TErtiò, omnium remediorum potissimum erit, si Iudex, qui Exorcistatus ordine sit insignitus, omnes astantes genuflectere, diuinùmque auxilium ad dæmones reprimendos implorare iubeat, ipséque post breuem orationem 680. *Remedium potissimum assignatur ab Auctore.*

orationem ad Deum ex toto corde profusam, fidei firmæ, ac confidentiæ perfectæ in Deum actus eliciat, inhæsitanter credendo, quòd Deus pro fidei Catholicæ defensione, & hæresum extirpatione dubio procul ad præceptum contra dæmones ab ipso faciendum concurret, ne delictorum impediant confessionem, quæ maximè contra Diuinam Maiestatem, hominum salutem, ac publicam Christianæ Reipub. vtilitatem Magi, Melefici, ac Sagæ perpetrare non verentur.

Diuino ergo inuocato auxilio, nec non Beatissimæ Virginis, Angelorum, ac Sanctorum imploratis suffragiis, Iudex cooperto capite sedeat, voceque terribili, ac sonora (ante eum genuflexo reo subucula benedicta iam induto, & aqua benedicta asperso) contra dæmones sequentem, vel similem pronunciet exorcismum.

Exorcismus, seu præceptum ad dæmonem expellendum obsidentem, ac impedientem Maleficos, ac Sagas, ne Iudicibus delictorum suorum veritatem fateantur.

681. *Exorcismus faciendus ab Inquisitoribus, quando Striges ac Malefici sũt torquendi.*

EGo F. N. qui à summo Pontifice Christi Vicario in terris Iudex constitutus sum ad hæreticam prauitatem extirpandam, Christianæ Reipub. fidem illæsam, & incontaminatam tuendam, & conseruadam, oues oberrantes per deuia ad caulas Christi reducendas, & excludendas à Dominico grege morbidas, ne alias corrumpant. Quique à Deo, & ab Ecclesia eius Sponsa in ordine Exorcistatus auctoritatem accepi ad dæmones effugandos, hac auctoritate suffultus, & innixus, In Nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Sanctissimi Nominis Domini Nostri IESV-CHRISTI præcipio tibi, dæmon, si ibi existis: vel vobis, spiritus apostatici, quicumque, & quotcumque estis, vt statim sine vlla mora recedatis ab hac creatura Dei, quæ nunc constituta est sub mea potestate: nec habeatis potestatem ad eam ampliùs accedendi: nec intrinsecè, aut extrinsecè illi vestrum impendendi auxilium: nec illam vllo modo subleuandi: nec impediendi, quin tortura, ac cætera tormenta illi inflicta, vel infligenda suum producant effectum, nempe in ea solitos efficiendo dolores, ac torsiones: nec guttur eius, aut fauces constringendi, nec vocem impediendi, quin liberè sine vllo timore, pauore, vel impedimento omnia sua crimina clarè fateatur, non solùm dum sub tormentis manet; sed etiam post tormenta: neque illam inducendi ad desperationem: neque illi apparendi sub quacumque forma, vel figura: nec perturbandi sensus eius externos,

ternos, vel internos; ſed nunc ſine vlla mora ab ea, & ab hac domo procul fugiatis, & longè recedatis: ſic volo, ſic iubeo, vt Iudex, & vt miniſter Chriſti & Eccleſiæ, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Deinde reum torquendum, aſtantes, ac domum, vbi reus torquendus eſt, aqua benedicta aſpergat.

Poterit etiam ad Rei collum Agnus Dei, vel Sanctorum reliquias, aut aliam rem ſacram, vel benedictam appendere, vt docent Syluester *de Strigimag. admirand.* Delrius *lib.5. Diſquiſ. Magic. Append.2. quæſt.25.* Antonius Queuedo *in lib. de indic. & tortura part.2.cap.6.per totum.* & Antonius Diana *Reſolut. Moral. part. 4. tractat. 6. de tortura in S. Officio, &c. Reſolut. 37.*

QVÆSTIO III.

Quomodo Exorciſta, vel Parochus cum Magis, Sagis, ac Maleficis habentibus pactum cum dæmone; ſed pœnitentibus ſe habere debeat.

682. *Documenta ſeruanda pro Maleficis è poteſtate dæmonis eripiendis.*

RESPONDETVR, ne Malefici pactum habentes cum dæmonibus, ſed pœnitentes, iterum à dæmonibus, perſuaſi ad vomitum redeant vel ab eis ſuffocentur, vtiliſſimum fore, ſi Exorciſta Confeſſarius (ſiue Parochus, ſiue non Parochus ſit) in Sacramenti Pœnitentiæ foro ſequentia ſeruauerit documenta.

Primò: quando, quomodo, qua occaſione, ac cæteris circunſtantiis Maleficus tale pactum inierit: & quanto tempore in eo permanſerit, & quid per illud habuerit, & habeat, & toto illo tempore operatus fuerit, diligentiſſimè debet inueſtigare.

Secundò, cathechizet eum ſuper delicti enormitate, ſuper diaboli tyrannide, miſericordia Dei, ac promptitudine ad peccata delenda, libertate arbitrij de pacti inualiditate; & quòd ſyngrapha, peccatorum confeſſione facta, nihil valebit; ideóque ſuorum peccatorum confeſſionem proſequatur.

Tertiò, cum maxima fide, ac deuotione, ac præcipuè profunda humilitate coram Crucifixi imagine omnibus promiſſis, pactis, ac diabolicis conuentionibus iubeat abrenuntiare.

Quartò proteſtari iubeat ſe deinceps nullam cum dæmone partem, ac conuentionem habere velle: ſed totum ſe Ieſu Chriſti, & Beatiſſimæ Virginis, ſuíque Angeli Cuſtodis protectioni tradere, ac ſub eorum tutela ſe ſecurum velle permanere.

Quintò, ſi Maleficus, aut Saga apud ſe reſeruatum ſyngraphæ, ſeu chirographi exemplar, vel aliquod aliud magicum inſtrumentum, vel maleficum pro pacti, ac conſenſus voluntatis ſigno habeat; vel vt eo ad malè Supra n.126. & 127.

operandum vtatur illud tradere, & exponere iubeat, si in foro interno, ipsi Confessario: si in foro externo Reuerendissimo Patri Inquisitori; & ipse Confessarius pactum dissoluat, irritum declaret; & hominem ab omni obedientia dæmoni præstita, & ab omnibus clausulis in scriptis, aut voce tantùm expressis absoluat.

Sextò præceptum dæmonibus facere potest, vt syngrapham, quam apud seipsos retinent, restituant: tamen necessarium non esse docet Sanchez *in summa, libro secundo, capite quarto*, & alij supra relati *num.* 126. Propterea nihil ei officere ostendat, etiamsi syngrapha à dæmonibus non reportetur, dummodò coram Deo perfecta de commissis delictis contritio eliciatur, ac de eisdem coram Ecclesia integra confessio habeatur.

683. Septimò tandem aduersùs dæmonem sequens præceptum efformetur.

Exorcismus ad expellendum dæmonem à Strigibus, ac maleficis ad pœnitentiam reuertentibus.

Forma præcepti formandi cõtra dæmones Sagas pœnitentes perturbantes.

EGo N. vt minister Christi, & Ecclesiæ auctoritate mihi tradita à Deo, & ab Ecclesia in ordine Exorcistatus præcipio tibi, dæmon, In Nomine Domini Nostri Iesu Christi, vt nunc immediatè sine vlla mora recedas totaliter ab hac creatura Dei, quæ suorum peccatorum contrita, tibi abrenuncians ad Deum confugit, & ad asylum Sanctissimi Nominis Iesu se recepit: nec ampliùs potestatem habeas corpus eius intrandi, vel eam perturbandi, aut inquietandi, siue intrinsecè, vel extrinsecè molestandi: nec sub quacumque forma, aut figura apparendi: vel ad desperationem eam inducendi, aut alio quovis modo infestandi. Recede ergo spiritus maledicte: quia sic tibi præcipio, vt minister Christi, & Ecclesiæ, In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

§. I.

684. *Oratio deprecatiua.*

POstea Exorcista stans Maleficum pœnitentem sequenti benedictione seu oratione deprecatiua muniat.

℣. Propitius esto Domine peccatis nostris.
℟. Ne quando dicant gentes, vbi est Deus eorum.
℣. Adiuua nos Deus salutaris noster.
℟. Et propter gloriam nominis tui Domine libera nos.
℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

℟. Qui

℟. Qui fecit Cœlum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens, & miſericors Deus, qui omnem animam pœnitentem, & confitentem tibi magis vis emendari, quàm perdere: nec vllum reſpuis, ſed quantumvis peccantibus per pœnitentiam pia miſeratione placaris; reſpice ſuper hunc famulum tuum, & auerte ab eo iram indignationis tuæ, & omnia eius peccata dimitte. *Si fuerit fœmina, dicat*: ſuper hanc famulam tuam, &c. & auerte ab ea, &c.

Oremus.

DEus, qui iuſtificas impium, & non vis mortem peccatoris; Maieſtatem tuam ſuppliciter deprecamur, vt hunc famulum tuum (*ſi fuerit fœmina, dicat*: hanc famulam tuam) de tua miſericordia confidentem cœleſti protegas benignus auxilio, & aſſidua protectione conſerues, vt tibi iugiter famuletur, nullis tentationibus à te ſeparetur, ac diabolicis infeſtationibus perturbetur.

Oremus.

OMnipotens, & miſericors Deus reſpice propitius ad preces noſtras, & libera mentem iſtius creaturæ ad aſylum tuæ miſericordiæ confugientis de malarum tentationibus cogitationum: ac corpus de dæmoniacarum inſultibus infeſtationum: & illumina cor eius, vt tua valeat implere præcepta, ac Spiritus Sancti dignum fieri habitaculum mereatur. Per Dominum, &c. in vnitate eiuſdem.

§. II.

VT autem Maleficus pœnitens magis, ac magis præſeruetur, ne impoſterùm à dæmone diuexetur, illum Confeſſarius moneat. 685.

Modus à dæmoniacis inſultibus maleficos pœnitentes præſeruandi.

Primò, vt ſemper de enormi peccato doleat, ac quotidiè veniam petat: Sacramenta frequenter, ac ſpiritualia exercitia; ac ſingulariter ſæpiſſimè Sanctiſſimum nomen IESV inuocet: Dei infinitam pietatem, ac miſericordiam meditetur: ſæpius Beatiſſimæ Virginis, Angeli Cuſtodis, ac Sanctorum ſuffragia imploret.

Secundò, quotidiè Deo referat gratias, quòd illum de infernalis leonis faucibus eripere fuerit dignatus: magis, magiſque in Deo ſuam collocet fiduciam, quòd etiam impoſterùm illum ſit præſeruaturus. Ad quod etiam

n.687.& seq. n.755.& seq. quæ infra ponũtur, vbi *de resistentiis, ac præseruatione:* plurimùm valebunt.

Tertiò, si aliquid diaboli ope acquisitum haberet, & cuiusdam tertiæ personæ esse cognosceret, ver.gr. quia ei à diabolo sublatum fuit (quod sæpè contingit, vt aduertit Petrus Binsf. *de Confess. Maleficarum prælud.* 13. plures cumulans Doctores) eidem domino congruenti modo, vt in rebus furto ablatis fieri conuenit, esset restituendum. Si verò aliunde ver. gr. ex antiquo thesauris: vel ex rebus in mare totaliter deperditis: vel diabolus eam rem habuerit, & Mago tradiderit, ex ea iis personis, quibus fortassis nocumenta in rebus familiaribus, aut animalibus intulit, aut aliquo modo eisdem extiterit causa damni, satisfacere valeret.

ARTICVLVS III.

De dæmone possidente, & in corpore existente.

686. *Quid sit possideri à dæmone. Energumenus vnde dicatur.*

DÆMONES corpus possidere, vel in eo existere dicuntur, cùm illud ingressi varias in eo operationes exercent, ac eis à Deo illud permittitur torquere: vnde qui sic à dæmone possidentur, verè Energumeni, idest intus laborantes dicuntur, sic dicti ab *En,* quod est, *In:* & *erge,* quod est *labor:* & *mene,* quod est *defectus:* quod est, *quasi in opere deficiens:* ita Archidiaconus, *in Glossa in can. Exorcista. dist.* 23. Quomodo autem dæmones existant, & quid in corpore, quod possident, operentur, latissimè demonstratum est suprà, *à n.* 90. *inclusiuè vsque ad* 101. *exclusiuè.* Hic ergo duntaxat de remediis particularibus, quibus dæmones homines possidentes sunt coercendi, pertractandum est, quod sequentibus Quæstionibus perficietur.

QVÆSTIO I.

Quomodo vexationes à dæmone possidente effectæ per ipsos Vexatos sint comprimendæ, & auferendæ.

687. *De quibus Vexatus sit instruendus.*

RESPONDETVR, vt huiusmodi afflictiones reprimantur, & auferantur, Vexatum ab Exorcista instruendum esse:

Primò, vt ea, quæ erga Deum, Exorcistam, Dæmonem, & seipsum credenda proponuntur suprà, *à num.* 722. *inclusiuè vsque ad* 646. *exclusiuè,* diligentissimè exequatur.

Secundò, ne vllo modo ad malum, quod patitur, vel passus est, se applicet, nec de illo quidquã excogitet; sed ab his, quæ proponit diabolus, diuertat, nullo modo eius suggestionibus, ac tentationibus attendendo. Ad quod maximoperè proderit applicatio ad vtilia, necessaria, ac delectabilia, cum aliis allocutio, deambulatio, operatio, & cætera, quæ à propositis obiectis per dæmones diuertere possunt: adeò vt totaliter tristitiam fugiat, nec vnquam solitarius commoretur.

§. I.

TErtiò, quando in se aliquam diabolicam sentit vexationem, si præsens aderit Exorcista, humiliter ab eo petat, vt suo præcepto dæmonem coerceat: qui lenitiuo præcepto vtetur, dicendo: 688.

Ego N. vt minister Christi, & Ecclesiæ, in Nomine IESV *præcipio tibi, dæmon (si vnus es) vel vobis (si plures estis) qui vexati hanc creaturam Dei, vt statim nocere ei desinatis: nec vllo modo eam perturbare possitis.* *Præceptum lenitiuum contra dæmonem possidentem.*

Si verò absens Exorcista fuerit, ipsemet Energumenus à vexatione mentem suam amoueat, eamque ad IESVM CHRISTVM protectorem suum eleuet, qui facillimè eum à tali vexatione liberabit, dicatque firma fide, ac fiducia secundùm communem suæ maternæ linguæ vsum sequentem breuem oratiunculam.

Monseigneur IESVS-CHRIST, *qui êtes mon Sauueur, Protecteur, & Conseruateur, deffendez-moy de ces esprits malins vos ennemis, reprimez auec votre diuine vertu leur puissance & tyrannie, afin qu'ils ne me puissent molester en aucune façon, parceque i'ay mis en votre aymable Bonté toute ma confiance.* 689. *Acte de confiance en Dieu.*

Deinde idem Energumenus hac fiducia fretus se contra dæmonem vertat, & virili animo, constanti corde, ac verbis asperis dicat ei:

Et toy Diable maudit, rebelle de mon Createur & du tien, apostat de mon Dieu & du tien, auec quelle audace presume-tu de me trauailler, & causer en moy ces douleurs, veu que ie suis sous la protection du sainct Nom de IESVS? *Par l'autorité donc que Dieu me donne, moyennant la Foy & confiance que i'ay à ce tres-saint Nom, ie te commande en vertu du même Nom de* IESVS-CHRIST, *que tout presentement tu cesses de me molester en toute façon, puisque ie desire, pretends & veux viure & mourir sous la protection du saint Nom de* IESVS. *Acte de detestation contre le Diable.*

Si dicta verba firma fide protulerit, & sine vlla hæsitatione à Deo ad inuocationem Sanctissimi Nominis IESV, dæmonem fore coercendum crediderit, statim dæmon illum vexare cessabit: quia hæc est Dei promissio omnibus in se credentibus facta Marci 16. quæ deficere non potest, quando id, quod petitur, animæ est salutare.

§. II.

QVartò, Energumenus, vt è vexatione subleuetur, se habere debet, sicut ille, qui in alicuius rapiditatem fluminis cecidit, & illud ob vi- 690. *Simile perpolitum, vt Vexatus se eripiat à vexatione.*

tæ incolumitatem velit transnatare. Iste enim, si ab aquis rapidis submergi nolit, ad profundum fluminis, ad aquarum voraginem, præsensque periculum suam conuertere mentem non debet: sed eam simul & oculos ad ripam, ad quam peruenire desiderat, & ad remedium, quo, vt saluus fiat, sibi est vtendum, infigere; & pericula contemnendo, & ad desideratum salutis portum viriliter tendendo toto corde animari; quo sanè modo tandem optatam salutem consequetur.

Pari modo Energumenus nec cor ad afflictiones, quas patitur, vel passus est, applicare, nec animum illis intendere debet: quia facilè succumbet, & animo deficiet; sed ad fluminis ripam, ad CHRISTVM scilicet, qui vita, via, salus nostra, refugium nostrum, virtus, & adiutor in tribulationibus est, toto affectu protendere, firmiter ac sine hæsitatione credere, ipsum scire, posse, & velle, quantum est ex parte sua, omnibus in se credentibus, & ad se confugientibus suum auxilium elargiri. Est enim CHRISTVS IESVS lignum illud vitæ, de quo ait Ioannes Apocal. cap. 22. *Ex vtraque parte fluminis lignum vitæ afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum: & folia ligni ad sanitatem gentium.* Si ergo Energumenus vexatus ad hoc lignum aspexerit vitam animæ, & sanitatem corporis facillimè consequetur.

691. Hîc tamen diligenter ab Exorcista est obseruandum, quòd multi sunt, qui liberari petunt, sed dolentes, & lacrymantes: quia non firmiter, sed hæsitanter id, quod petunt, se consequuturos credunt. Si enim firma fide peterent, & sine hæsitatione se petita obtenturos crederent, non dolentes, sed gaudentes peterent: & si aliquando lacrymas effunderent, non ex timore; sed ex interna lætitia, & firma obtinendi spe, quod petunt, eas profunderent; non ad malum, quod patiuntur; sed ad bonum, quod firmiter credunt, & inhæsitanter obtinere sperant, attendentes. Et isti dubio procul quod peterent obtinerent, si quod petunt, esset eis ad æternam profuturum.

§. III.

692. *Orationes recitandæ à Vexato, vt vexationem reprimat.*

QVintò, vtilissimum erit, si Energumenus sæpius deuotè versiculos illos Psalmorum Dauidis recitauerit: *Eripe me Domine, &c. Dominus illuminatio mea, &c.* supra positos, *n.* 604. Nec non illam breuem orationem, *n.* 601. pollice crucis † signum super partem corporis à dæmone vexatam efformando.

Sextò Energumenus se Exorcistæ intentioni, & fidei conformare debet, cogitando, illum tanquam Dei, & Ecclesiæ ministrum se Deo, & Ecclesiæ conformare, ideóque contra dæmonem pugnant, imò ipsum Deus, Ecclesia, Exorcista, & Energumenus conterunt, ac deprimunt. Quid ergo poterit diabolus? Non ergo Vexatus ad nugas, & diaboli minas mentem suam diuertat, sed in illum corde, ore, & opere viriliter insurgat.

Septimò, omnibus prædictis ab Energumeno seruatis, Exorcista illum, an in fide, ac confidentia pro sua liberatione erga Deum, Exorcistam, dæmonem, ac seipsum sit benè dispositus probet iuxta probationes positas à *n.* 646. *vsque ad n.* 654. Et si illum ad suam liberationem perfectè dispositum

positum adinueniat, ei præcipiat, vt ante eius pedes prostratus fidei, ac confidentiæ actus in Deum, nec non detestationis in dæmonem deuoto corde eliciat, & ore explicet, & clarè iuxta formulas supra positas *num.* 656. *&* 657. fateatur.

Octauò tandem Exorcistæ ad dæmonis expulsionem deueniendum est, qui ea, quæ infrà *art.* 5. *de dæmone Fugiente, seu Exeunte num.* 733. habentur, obseruabit.

QVÆSTIO II.

Quomodo maleficium in Matrimonio factum sit auferendum, ac destruendum.

QVÆNAM detrimenta, ac nocumenta vel per seipsos, vel suis cooperantibus symmistis, dæmones viris ac mulieribus coniugatis inferre consueuerint, iam supra breuiter attigimus *num.* 106. *vers. secundo, & num.* 160. *verbo, Ex Generatiua:* nunc satis sit de remediis, quibus huiusmodi maleficium est destruendum, pertractare. 693. *Quibus monitis instruendi sint maleficiati in matrimonio.*

Respondetur ergo, Exorcistam, præter instructiones illàs generales supra relatas à *num.* 622. *vsque ad num.* 646. mentalibus personæ maleficiatæ oculis obiicere debere illa verba Angeli Raphaëlis Tobiam iuniorem alloquentis: *Audi me*, inquit, *& ostendam tibi, qui sunt, quibus præualere potest dæmonium. Hi namque qui coniugium ita suscipiunt, vt Deum à se, & à sua mente excludant, & suæ libidini ita vacent, sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus, habet potestatem dæmonium super os.* Tob. c. 6. Moneátque coniuges, si adeò praua intentione, vt scilicet ad carnalia duntaxat explenda desideria matrimonio fuerint coniuncti, vt seriò pœniteant, & ex præcordiis ante omnia, & super omnia se velle Deum amare, omniáque sua ad Dei gloriam ordinare; ideóque imposterum & matrimonio non solùm contra concupiscentiam, & ad carnalia vitanda peccata; sed ad propagandam etiam prolem, eámque ad Deo seruiendum, ipsúmque laudandum, & glorificandum ordinandam vsuros, proponant.

Secundò, Exorcista moneat illos, vt orationi vacent, ac ieiunio incumbant; sicut Angelus Raphaël Tobiam, ac Saram docuit: quia dæmones facillimè in oratione, & ieiunio eijciuntur: cùm hæc maximè ad fidei firmæ actus, ac perfectæ in Deum confidentiæ eliciendos, quibus dæmones in fugam, diuina eos impellente virtute, se vertere coguntur, disponant. At præcipuè iubeat, vt sua fideliter, humiliter, ac deuotè peccata confiteantur, & Eucharistia Sacratissima reficiantur.

§. I.

HIS omnibus peractis, & ab Exorcista circa ea, quæ credenda sunt Vexatis iuxta regulas, ac probationes supra assignatas *num.* 646. *& sequent.* iam benè probatis, genuflexi ante Crucifixi imaginem corde, 694.

corde, & ore humiliter, ac deuotè fidei, ac confidentiæ actus in Deum, nec non destationis in dæmonem elicitos iuxta sequentes, vel alias similes formulas pronuncient, quas, si legere nesciant, Exorcista de verbo ad verbum illis dictare valebit.

Oraison à Nostre Seigneur IESVS-CHRIST, *pour obtenir la déliurance du Malefice, fait pour empécher l'vsage du Mariage.*

MOnseigneur IESVS-CHRIST, me voicy moy votre tres-vil seruiteur, indigne de paroître deuant votre Diuine Majesté, & encores moins d'en receuoir aucune grace, puisque ie n'ay jamais fait que vous offenser, & particulierement en me mariant, pour n'auoir pas eû la droite intention que ie deuois auoir, mais comme vne bête effrenée, auoir mis ma fin seulement à satisfaire les appetits desordonnez de ma chair, ie m'accuse de ce mien peché, & de tous les autres, ie connois que meritoirement votre Majesté a permis, que le Demon aye pris pouuoir sur mon Corps: Ie connois aussi que vous êtes Dieu tres-benin, & tres clement, prompt à pardonner à tous ceux qui auec vn cœur contrit recourent à vous, & requierent pardon de leurs fautes. Pource me voicy prosterné deuant votre Majesté, deplaisant de tout mon cœur de vous auoir offencé, & proposant fermement auec l'ayde de votre grace, de ne plus vous offenser à l'auenir, mais de vous aymer sur toutes choses de tout mon cœur, de toute mon ame, & de toutes mes forces: Ainsi vous prie-ie par la grandeur de votre Bonté, & Misericorde, qu'il vous plaise de me pardonner mes pechez, & me faire la grace de ne jamais plus vous offenser, & de vous aymer sur toutes choses. Pareillement vous supplie-je, que comme tout benin, & liberal, il vous plaise de me déliurer de ces Malefices, dont ie me trouue lié, oppresé & tout troublé par le Diable: Vous protestant de vouloir à l'auenir aymer ma femme comme moy-même. (*Que si la femme est maleficiée, elle dira*, de vouloir aymer mon mary comme moy-même,) & de ne vouloir vser du Mariage que comme d'vn remede, pour éuiter les pechez de la concupiscence, & pour la generation des enfans, & leur education en votre sainte Crainte. Et pour les dresser au seruice de votre tres-haute Majesté, & leur apprendre à glorifier & louër votre tres Saint Nom.

Postea

Postea contra dæmonem ir. cundo vultu, ac contumeliosis verbis sequentia verba recitans insurgat.

Acte de detestateon qui se doit faire contre le Diable, par celuy qui en est tourmenté.

ET toy Diable maudit, ennemy de Dieu, rebelle de Monseigneur & du tien, apostat de mon Createur & du tien, éloigne toy de moy, sans aucun delay, puisqu'en vertu de l'authorité que Dieu m'a donnée par la Foy, & confiance que i'ay en son saint Nom, par la vertu de la Grace reçuë au saint Sacrement de Mariage, Ie te commande au Nom de IESVS-CHRIST, que tu ayes à détruire tous les malefices, faits par toy, ou attentés de faire sur ma personne, ou sur celle ce ma Femme. (*Que si c'est la femme qui est maleficiée, elle dira*, & sur celle de mon mary,) & que desormais tu ne puisse me molester en la fantasie, ou à l'imaginatiue, ou au corps, principalement aux membres destinez à la generation, ny en quelque puissance que ce soit de l'Ame & du Corps, parce que ie pretends, & veux viure & mourir sous la protection du tres-Saint Nom de IESVS. 695. *Actus detestationis contra dæmonem.*

Factis à Vexato prædictis confidentiæ in Deum, ac detestationis in dæmonem actibus, Exorcista moneat illum, vt inconcussus in fide persistat, ac in confidentia perseueret, sine vlla hæsitatione credens, dubio procul, cùm ipse præceptum expulsiuum contra dæmonem enunciauerit, illicò omnia maleficia dissoluturum, dæmonémque recessurum; omnia quippè opera eius malefica in ipso destruentur, & ipse pristinam sanitatem consequentur. 696.

Vexato ergo, omnibúsque astantibus coram Exorcista genuflexis, implorato priùs ab eisdem diuino suffragio, surgat Exorcista, ac sedeat, ac capite cooperto, voce graui, ac terribili contra dæmonem pronunciet sequentem exorcismum.

Exorcismus ad dissoluendum maleficium in Matrimonio operatum.

EGo N. vt minister Christi, & Ecclesiæ auctoritate mihi tradita à Deo, & ab Ecclesia in ordine Exorcistatus venio contra te, maledicte dæmon, spiritus immunde, qui dereliquisti Deum Factorem tuum, & oblitus es Domini Creatoris tui, qui vsum Sacramenti Matrimonij à Christo instituti ad peccata carnalia euitanda, ad conseruationem Reipublicæ Christianæ, ad multiplicationem humanæ naturæ, & ad nouos milites in Ecclesia Dei procreandos impedire præsumis: & in nomine 697. *Præceptum expulsiuum.*

Domini Nostri IESV CHRISTI præcipio tibi, vt statim sine vlla mora destruas omne, quod perfecisti maleficium in hac creatura Dei; recedas totaliter ab ea; nec ampliùs potestatem habeas illudendi ei, aut perturbandi sensus eius siue internos, siue externos; vel in ea causandi odium, abominationem, vel detestationem aduersus alterum coniugem; aut ipsam impediendi, quin possit vti matrimonio suo ad generandam & enutriendam prolem gratam Deo, & hominibus: (*si persona maleficiata sit vxor, dicat*: ad generandum, concipiendum, portandum, pariendum, enutriendum prolem gratam Deo, & hominibus:) sed longè ab ea fugias, & tecum trahas omnes fæces, immunditics, & omnes diabolicas infectiones, quas in corpore isto vsque modo intulisti, ac tollas omnes diabolicas colligationes, ac quascumque remoueas noxas, ita vt creatura ista remaneat libera, & sana, ac si nullam molestiam diabolicam vmquam in seipsa sensisset: sic igitur vt minister Christi, & Ecclesiæ tibi præcipio, spiritus immunde, vt exeas, ac recedas; In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Post liberationem, seu post prædictum Exorcismum probare poterit Exorcista, an verè sit libera modo infra posito *num.* 746. Et si verè libera inueniatur, gratias Deo referat, vt infra *n.* 747. habetur.

QVÆSTIO III.

Quomodo sint destruenda maleficia infantium, ac puerulorum.

698. *Pro infantibus instruendi sunt parentes, vel eorum curam habentes.*

RESPONDETVR, quia puerulì, & infantes rationis vsus compotes minimè sunt, & consequenter instructionis impotes, eorũ parentes, vel defectu eorum nutrices, vel illorum curam habentes esse vocandos; & præter ea, quæ in communi instructione *n.* 622. *& sequentibus* habentur, etiam esse instruendos, scilicet dæmoni sæpe ob eorum modicam in Deo confidentiam, ac maximam in eis diuinæ protectioni commendandis negligentiam, à Deo infantes huiusmodi, ac paruulos maleficiis afficere permitti: ideóque etiam plurimùm ad eorum liberationem fidei, ac confidentiæ actus in Deum ab eis elicitos valere.

Sup. n. 13. 14.

Quos actus corde, & ore ante Crucifixi imaginem genuflexi præsente paruulo maleficiato iuxta sequentem formulam possunt enunciare.

Oraison à IESVS-CHRIST, *pour obtenir la déliurance des Malefices faits aux Enfans.*

699. *Oratio deprecatiua pro paruulis liberandis.*

MOnseigneur Iesus-Christ, qui auec le Pere & le S. Esprit êtes Tout-Puissant, tres-Sage, & tres-Clement; comme tout

tout-Puissãt vous pouuez deliurer cet Enfãt de malefice & de tout autre mal, comme tres-Sage vous en sçauez le moyen & cõme tres Clement & pitoyable vous voulez le deliurer, étant par votre Clemẽce & pieté enclin à bien faire à tous, & particulierement à ceux qui recourent à vous en leur besoin, & vous demandent secours. Ce petit Enfant n'étant capable de l'vsage de raison, n'y peut recourir, & pour ce, moy qui en ay le soin, i'y recours pour luy; & si par mon peu de confiance en votre Majesté, ou par ma negligence de le recommander à votre diuine Protection, & à la tutelle de son Ange Gardien, ou par mes autres pechez luy étoit arriué ce Malefice corporel; Ie prosterné deuant vous, mon Dieu, mon Createur, & mon Redempteur, repentant & contrit, ie vous demande pardon de tous mes pechez, protestant auec votre ayde de ne vouloir plus vous offenser à l'auenir, mais bien vouloir vous aymer & seruir de tout mon cœur, de toute mon ame & de toutes mes forces, & de tâcher & faire en sorte, que cet Enfant, lors qu'il aura atteint l'vsage de raison, vous ayme, vous serue de tout son cœur, & vous remercie du bien fait de la santé receuë. Ie vous prie donc par votre infinie Bonté & Misericorde, par la fidelité de vos promesses, par l'honneur & gloire de votre saint Nom, par l'efficace de votre tres-sainte Passion, par les merites de la tres-sainte Vierge, votre bien aymée Mere, & des Saints NN. mes Patrons, & particulierement par la charité de l'Ange Gardien, & enfim, qu'il vous plaise de le deliurer de tout malefice, ligature, facture, fascination, apparition, épouuante & molestation des Demons & de leurs suppôts, & de le tenir sous la protection de votre tres-saint Nom.

Postea contra dæmonem detestationis actum sub sequenti formula enunciet.

Acte de detestation contre le Diable.

ET à toy Diable maudit, ennemy de Dieu, apostat de mon Createur & du tien, rebelle de Monseigneur & du tien, de l'authorité que i'ay recû de Dieu par la Foy, par le soin que i'ay & dois auoir de cet Enfant, ie te commande au Nom de IESVS-CHRIST, que tu detruises tous Malefices, ligatures, ouurages, ou fascinations, que tu ayes faites, par 700. *Actus detestationis.*

toy même ou par le moyen des Striges & méchans tes suppôts & aderants, & que tu ayes à quitter promptement, & t'éloigner de cet Enfant, sans que tu ayes à l'auenir aucun pouuoir de le molester en aucune façon, par ce que ie l'ay mis & consigné à la protection du tres-saint Nom de IESVS.

§. I.

701. EXorcista post prædictam parentum, vel paruulorum curam habentium protestationem in Deum, & detestationis actum in dæmonem (ante pedes ipsius Exorcistæ iisdem parentibus, vel paruulorum curam habentibus genuflexis paruulum maleficiatum tenentibus) consueto more insideat, & cooperto capite iuxta sequentem formulam, præceptum expulsiuum contra dæmonem pronunciet.

Exorcismus ad maleficium paruulis illatum destruendum.

Præceptum expulsiuum.

EGo N. vt minister Christi, & Ecclesiæ in nomine IESV-CHRISTI præcipio tibi, dæmon, qui maleficium perfecisti in corpore istius paruuli, vt statim sine vlla mora destruas omne maleficium, ab eo auferas omnem ligaturam, facturam, fascinationem, ac quamcumque molestiam, ac vexationem, ac recedas totaliter ab eo, tecum trahendo omnes fæces, ac immunditics, si quas in corpore illius immisisti: nec amplius habeas potestatem ei apparendi sub quacumque forma, vel figura; aut vexandi illum intrinsecè, vel extrinsecè, die, vel nocte aut perturbandi sensus eius interiores, vel exteriores: vel quocumque alio modo molestandi: sic volo, sic iubeo, vt minister Christi, & Ecclesiæ, In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Deinde Exorcista surgat, & stans sequentem orationem deprecatiuam subiungat.

Oratio deprecatiua.

Dominus IESVS CHRISTVS *apud te † sit, vt te defendat: intra te † sit, vt te conseruet: ante te † sit, vt te ducat: post te † sit, vt te custodiat: super te † sit, vt benedicat, qui cum Patre, & Spiritu Sancto in vnitate perfecta viuit, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.*

Benedictio Dei omnipotentis † Patris, & Filij, & Spiritus † Sancti descendat super te, & maneat semper. Amen.

QVÆSTIO IV.

Quomodo paruuli præseruandi sint à maleficiis.

DICO primò, vt pueruli à maleficiis præseruentur, eorum parentes, vel illorum curam habentes, quantum in se est, facere debere, vt se in gratia constituant, ac pro infantibus, ac puerulis omnia illa adimpleant, quæ in seipsis, si seipsos à maleficiis præseruare vellent, adimplerent. Nam sicut, ait Augustinus, parentum negligentia sæpiùs causa esse potest, quòd eorum filij maleficiis afficiantur; ita eorum oratio pro pueris ad Deum effusa est illis maximè vtilis ad eos à quibuscumque maleficiis præseruandos. Quare eorum parentes, vel illorum curam habentes eos quotidiè commendare, & sub protectione Sanctissimi Nominis IESV constituere debent, ac super eos recitare possunt illam breuem orationem supra positam, *n.*601. incipientem, *Ecce crucem* † *Domini, &c.* & scriptam, vel typis impressam ad pueri collum appendere: Deinde illum Beatissimæ Virgini, nec non Angelicæ custodiæ, aliorumque Sanctorum suffragio, & intercessioni commendare. 702. *Instruendi sunt parentes, vel paruulorum curã habentes.* Sup. num. 89.

Dicò secundò, eis dæmones contemnere, ac peruipendere, diuina fretis protectione profuturum. Et si fortasse vererentur, quòd aliqua Strix accederet, ac puerulum in brachiis accipiendo sic constringeret, vt ipsius ossa rumperentur, vel nerui retraherentur: vel dæmonis ope sanguinem illius sugeret, vti eas præstare refert Bartholomæus Spineus Sacri Palatij Magister, *q.* 8. *de Strigibus*, & Delrius, *lib.* 3. *Disquis. Magic. q.* 4. *sect.* 1. *pag. mihi* 348. dicens: *Huc referenda strigatio, quando puerulorum exsugunt sanguinem, venis vngue, acu, aut aliter ope dæmonis apertis*, tunc nutrices moneant, ne huiusmodi mulieres suspectas ad puerulos accedere; nec vlnis, aut brachiis eos tenere permittant; sed eas virili animo è domus ingressu arceant, ac repellant. Nocturno verò tempore ianuis clausis cùm Striges domos sine dæmonis ope ingredi nequeant, paruulos contra dæmonem, nedum oratione, sed & breuibus sacris, Agno Dei bullæ impresso, vel oleo benedicto, reliquiis Sanctorum, vel S. Ioannis Euangelio, & aquæ benedictæ aspersione lectulum, vel cunabulum, puerulos, & cubiculum muniant, & nihil dæmon contra eos male poterit operari. 703. *Cautela contra Striges seruanda.* Supra 670.

ARTICVLVS IV.

De Dæmone Obsistente, seu Renitente.

QVONIAM in dies experientia docet, multos Obsessos, Energumenos, ac Maleficiatos ad Exorcistas accedere, ab eis instrui, & se perfectam fidem habere affirmare, adeò vt Exorcistæ contra dæmonem eos possidentem exorcismos, & coniurationes proferant, nec tamen liberari videntur: arguunt, increpant, vocem extollunt, insultant, desudant, velis, 704. *Exorcistæ quãdoque incassum dæmones adiuuant.*

remiſque vt illum è corpore poſſeſſo explodant, contendunt; & tamen aërem verberant, ſurdo canunt, oleum, & operam perdunt; ideò vnde proueniat dæmonum reſiſtentia, eſt quærendum.

QVÆSTIO I.

An dæmonum reſiſtentia præceptis Eccleſiaſticis factis proueniat ex vi, & potentia dæmonum, vel ex parte Dei, vel Exorciſtæ, vel Energumeni.

705. *Ratio difficultatis ſecundùm aliquos, eſt dæmonis obſtinatio.* *Hæc opinio refellitur.*

SI nos aliquorum Doctorum tam priſcorum, quàm modernorum mentem ſequi vellemus, hanc reſiſtentiam à dæmonibus prouenire diceremus: eò quia eorum alij aliis in malo ſunt obſtinatiores, ideóque peruerſiores, & in Exorciſtæ præceptis reſiſtendo validiores.

At quia nos Exorciſtam contra dæmonem, non viribus humanis, ac creatis; ſed virtute diuina, quæ eſt infinita, pugnare fatemur; & finiti ad infinitum nulla eſt proportio; ideò reſiſtentia ex virtute, ac potentia dæmonis prouenire non poteſt: quia totus infernus cum omnibus dæmonibus reſpectu diuinæ virtutis, qua expelluntur, nihil eſt; ideò illicò, cùm Deus virtute ſua concurrit, omnes recedere compelluntur. Sicut etiam in vexando, quòd aliquis Energumenus magis, quàm alius vexetur, ex eo non prouenit, quòd ipſe à potentiori dæmone, & ille à debiliori poſſideatur: quia dæmones in vexando ſecundùm totam efficaciam ſuarum virium naturalium non operantur. Nam ſi ſic operarentur, illicò omnes homines, niſi à ſuperiori virtute impedirentur, occiderent; ſicut benè docet S. Bernardinus, *ſerm. 6. de miſericordiæ perfectione art. 2. c. 3.* ſed operantur ſecundùm quod eis à Deo permittitur, vel iubetur: vt docet Beda, *in lib. Variar. qq. q. 9.* & alij apud Suarez. *tom. 1. de Angelis lib. 8. c. 20. n. 10.* Vnde aliquando vnicus dæmon ex vltimis, & infimis maiora damna, ac acriores torſiones in vno Energumeno, quàm plures dæmones ordinis ſuperioris in alio producet, & hoc non alia de cauſa, niſi quia dæmon maiorem à Deo illum torquendi obtinet facultatem, quàm illi plures ſuperioris ordinis, qui in Energumeno à ſe ad torquendum poſſeſſo magis à Deo vbique præſente coercentur. Si ergo à dæmonis poſſidentis virtute, & poteſtate illa reſiſtentia non prouenit, eam prouenire eſt dicendum: quia Deus virtute ſua ad dæmonem coercendum, & ad præceptum Exorciſtæ dæmoni impoſitum tunc temporis eum expellendum concurrere non dignatur. Si n. concurreret Deus, infallibiliter dæmon eiiceretur.

Dæmones Energumenum non vexant iuxta ſuas vires, ſed iuxta Dei permiſſionem, vel iuſſionem.

§. I.

709. *Cur Deus ad dæmonem expellendum non ſemper concurrat, inuocato Nomine ſuo.*

VErum cùm ſæpe, ac ſæpiùs Deum, quantum eſt ex parte ſua, ſemper ad dæmonem expellendum paratiſſimum eſſe dixerimus; & poſitis cæteris requiſitis ex parte miniſtri, & Energumeni, Eccleſiæ, & in ſe credentibus promiſiſſe, quòd in nomine ſuo dæmones expellerent, & alia mirabilia operarentur; quod idem fuit ac dicere, ſe ad inuocationem

Sanctissimi Nominis sui fide perfecta, ac sine hæsitatione à nobis factam dæmones expulsurum, aliàque miracula operaturum; cur semper ad dæmones expellendos inuocato suo Nomine, si à pietate, ac bonitate sua, & à promissionis suæ fidelitate ad hoc maximè ducitur, non concurrit?

Huic difficultati, scio, quòd Antiqui Auctores, & ex modernis aliqui, qui de hac re tractant, responderent dicentes: *Non esse credendum ob ipsius Exorcistæ, aut obsessi culpam dæmones non expelli; quia etiam ex occulto Dei iudicio: aut ipsius obsessi maiorem vtilitatem: vel aliorum exemplum: aut ob aliud Ecclesiæ commodum contingere potest: quia*, aiunt, *nimis graue esse, vt in re dubia certa detur sententia. 11. quæst. 3. cap. quamvis, & cap. non solùm eadem causa.* 707. *Responsio plurium Auctorũ refellitur.*

Sed hanc opinionem quoad primum, & secundum membrum falsam esse, supra demonstrauimus *à num. 20. inclusiuè vsque ad 25. exclusiuè*, vbi sæpiùs Deum non concurrere ad dæmonem expellendum tum ob Energumeni, tum ipsius Exorcistæ defectus exactè probauimus; quod etiam ostendimus *à num. 261. vsque ad numerum 347.* vbi egimus *de prudentia Exorcistæ in erroribus vitandis circa adiurationem.* Similiter nõn est vsquequaque verum, quòd dæmones *ex occulto Dei iudicio* non eijciantur; sed hoc verum est duntaxat respectu ignorantium rationes diuinæ permissionis maleficiorum, & diabolicarum vexationum, de quibus suprà *n. 133. & sequent.* Supra à n. 133 vsq; ad n. 146.

§. II.

Dicimus ergo, Deum voluntate signi omnes Obsessos, & Energumenos, ac maleficio affectos à dæmone, quantum est ex se, liberare velle: quia ad hoc à sua infinita bonitate mouetur, vt promisit Marci 16. nempe quòd omnes in se credentes dæmones eijcerent. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient.* Sed hæc voluntas signi conditionata est, & non absoluta est: includit enim duas conditiones, quibus positis, promissio infallibiter adimpletur. 708. *Deus voluntate signi vult omnes obsessos à dæmone liberare.* Supra n. 410. *Voluntas signi est cõditionata.*

Prima conditio est, vt Energumeni, & maleficiati, sicut & Exorcistæ à Deo dæmonem expellere in Nomine Iesu deposcant. Quid autem est petere in Nomine Iesu? nil aliud sanè est, quam in nomine Saluatoris postulare. *Iesus enim*, ait Gregor. homil. 28. in Euad. *Saluator est; vel etiam salutaris dicitur; & qui petit in Nomine Iesu, salutaria petit, & illa obtinet, quæ petit.* Si ergo liberatio à dæmoniaca vexatione ipsi vexato futura sit salutaris, illam vtique obtinebit: Si verò liberatio animæ obsessi futura non sit salutaris: vel maius bonum sit impeditura, tunc promissio non seruatur; quia conditio præsupposita non subsistit. *1. Vt liberatio sit salutaris.* Supra n. 445. & sequent.

Secunda conditio est, qui talem salutarem liberationem petunt, fide firma, & inhæsitante petant: Si enim aliquo modo hæsitent, ac dubitent, Deum eos à dæmone, etiamsi liberatio sit salutaris, liberare non velle, à Deo liberationem non obtinebunt. Quod eruditè docet Alphonsus à Castro lib. 6. aduersus Hæreses, verb. Exorcismus. *Quòd autem*, inquit, *non semper fiat, vt inuocato Nomine Iesu, dæmon egrediatur, minima fides ipsius inuocantis est in causa. Nam si perfectè credidisset, hæc & maiora fecisset. Et ad hos* 709. *2. Vt Vexatus petat ex fide.*

solos,

Sup. n. 455. & seq.

ſolos, videlicet in fide perfectos Dei promiſſio, Marci vltimo : In nomine meo dæmonia eiicient : *pertinere videtur : quia prius dixerat :* Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur, &c. Obſeſſi ergo, & Energumeni, quibus aliqua iſtarum deficit conditionum, etſi exorcizentur, non liberantur : quia Deus ad Exorciſtæ præceptum non concurrit ; Deo autem non concurrente, Dæmon Exorciſtæ præceptis reſiſtit, & exorciſmos contemnit : quia Deus illum virtute ſua diuina ad eis obedientiam præſtandam non compellit.

QVÆSTIO II.

Quænam ſint genera Energumenorum, ad quorum liberationem Deus difficillimè concurrit.

710\. *Peccatores in malo inueterati obſeſſi difficillimè liberantur.*

QVINQVE Energumenorum genera à dæmone liberari difficillimè poſſe experientia rerum magiſtra me docuit.

Primi generis Energumeni ſunt peccatores obſtinati, qui alicuius grauis peccati cauſa, imò ob eorum plurima ſcelera, in quibus inueterati ſunt, non ſolùm Deo permittente; ſed ſæpè ipſo iubente, à dæmone poſſidentur, quorum exempla plura affert Delrius *lib.* 3. *Diſquiſ. Magic. p.* 1. *q.* 7. *ſect.* 2. & nos docuimus ſupra *n.* 82. Huiuſmodi enim arreptitij, vt dæmoniacas euadant vexationes, ſanitatis conſequendæ deſiderio ducti ad Eccleſiaſticos confugiunt miniſtros petentes, rogantes, & ſuppliciter implorantes, vt per exorciſmos, ac præcepta à dæmoniaca tyrannide eripiantur : & tamen non niſi poſt longum tempus liberantur.

§. I.

711\. *Quare.*

SEd vnde hoc ? Si enim Deus per ſigni voluntatem oſtendit, ſe velle omnes Energumenos à dæmone liberare, dum in eo fiduciam ſuam collocauerint ; & ad hoc Eccleſiæ poteſtatem dedit ad dæmones eiiciendos, cur ad iſtorum peccatorum iam ſua deteſtantium peccata, humilitérque à Deo, & ab Eccleſia auxilium implorantium liberationem ſtatim non concurrit ?

Quia liberatio citò præſtita nõ eſſet eis ſalutaris.

Reſpondetur, Deum non niſi poſt diuturnam ab eis peractam pœnitentiam concurrere: quia ſi citò in principio concurreret, illa liberatio eis ſalutaris non eſſet; ſed noxia, ac detrimentoſa: quia ſi ſanitatem priſtinam aſſequerentur, ex inueterato peccandi habitu ad priſtinum peccati ſtatum reuerterentur, ſic fierent nouiſſima peiora prioribus. Licèt ergò Deus ſigni voluntate omnes Energumenos à dæmone liberare velit ; hoc tamen conditionatè vult, ſuppoſitis nempe duabus conditionibus, quarum altera eſt, quòd liberatio ſalutaris ſit, vel ſaltem non noxia, vel maius bonum non impeditura : altera, quòd ex vera fide poſtuletur. Voluntas igitur beneplaciti Dei eſt, vt hi Energumeni à dæmone poſſideantur, ac torqueantur, donec peccandi habitus ſit deſtructus, ne poſt liberationem illicò ad vomitum reuertantur : *Hæc enim eſt voluntas Dei*, ait Paul. 1. Theſſal. 4.

Thessal. 4. *sanctificatio vestra*; scilicet vt liberatio à dæmoniaca vexatione eis non sit obfutura, sed profutura.

§. II.

SEcundi generis Energumeni sunt mulieres, vel masculi adolescentes à dæmonibus incubis possessi. Spiritus incubus est ille, qui formam viri visibiliter, vel inuisibiliter accipiens cum mulieribus per naturam: aut cum eisdem, vel cum masculis contra naturam se permiscet. Succubus verò, qui mulieris forma assumpta viris se supponit: vt memorat Innocentius VIII. in Bulla contra Maleficos, quæ incipit: *Summis desiderantes* supra relata *num.* 109. & affirmant Arnobius *libro quinto, contra Gentes*, Diuus Augustinus *libro decimoquinto, de Ciuitate Dei cap.* 23. Alexander Alensis *part.* 1. *quæst.* 78. Diuus Bonauentura, Diuus Thomas, Scotus, Durandus, Gabriel, & Paludanus, *in* 2. *distinct.* 8. Martinus de Arles, Franciscus Valesius Medicus, & Delrius *lib.* 2. *Disquisit. Magic. quæst.* 15. 712.

Mulieres, vel adolescentes ab incubis vexati difficillimè liberantur.

Spiritus incubus quis sit.

Spiritus succubus quis sit.

Sunt autem in triplici genere, qui talia patiuntur.

Isti Vexati sunt in triplici genere.

Alij sunt arreptitij: Hi vt plurimùm non realiter, sed imaginariè tantùm afflictiones, & motus patiuntur inhonestos.

Alij sunt à dæmone possessi; non tamen eorum potentias possidet; sed tantùm corpore abutitur: & ferè semper in corde, & in venereis partibus habitat, quas ad carnalia delectamenta excitat, cum hoc tamen discrimine, quòd cum aliquibus die, vel noctu viri forma assumpta concumbit: vt anno Domini 1649. quædam mulier de seipsa mihi enarrauit, singulis noctibus se cum dæmone incubo sub viri forma commiscere, variàsque cum eo carnales spurcitias exercere; ad Deum blasphemandum induci; cum eo, veluti proprio marito conuersari, loqui, & sæpiùs extra domum deferri ad concumbendum etiam cum viris Magis, ac maleficis. Ex cuius verbis eam consensum dæmoni, nedum implicitum, sed & explicitum præstasse, valdè suspicandi sumpsi occasionem. Cum quibusdam verò non assumpta viri forma; sed phantasiæ duntaxat alicuius viri forma, seu specie, vel imagine præsentata; realiliter verò ex aëre denso formatis virga, & coleis concumbit: vt cum illa, de qua supra *num.* 564. faciebat.

Hi vtique difficillimè liberantur à dæmone: quia difficillimè fidei, ac perfectæ confidentiæ in Deum actus, se liberandos fore elicere valent: quia cùm spiritu incubo subiacendi habitum fecerint, si non explicitum (vt sæpè euenit) saltem implicitum assueti sunt præstare consensum; & adeò infirmati mente, & corpore sunt, vt vix vnquam confidentiæ actus, quæ ad liberationem necessaria est, elicere possint; imò in corde suo oppositum sentiunt: vt latè supra *num.* 563. & 564.

Cur difficillimè liberentur.

§. III.

TErtij generis Energumeni sunt viri, ac mulieres à dæmone ab infantia possessi, qui ob temporis longitudinem, quo dæmon eorum 713.

Adulti Energumeni ab infantia difficillimè liberantur.

phantasiæ varios instillauit errores, vt à diuino implorando auocaret auxilio, iam assueti sunt ad diabolicis credendum suggestionibus; ita vt statim ac sibi à dæmone aliquid suggeritur, illicò ad pulsum eius operantur: quia ex multis actibus, & longo tempore iam firmam ad dæmoniacis tentationibus assentiendum habent inclinationem, & habitum retinent inueteratum. Cùm enim dæmon multa eis futura enunciauerit, quæ postea vera esse cognouerunt, facilè etiam in cæteris ei credunt: puta, admonet dæmon obsessum dicens: *Tali die, si iueris ad Ecclesiam, in terram cades, & gentes te irridebunt*; (cuius casus ipse diabolus postea est causa) *Veniet Exorcista crastina, vt me expellat, sed in vanum laborabit: quia ligatus sum in hoc corpore per maleficia, quæ ipse ignorat. Hodie pater tuus ad Nundinas nihil lucratus est. Deus vult me manere in hoc corpore vsque ad annum sequentem. Non possum exire ex hoc corpore donec moriatur maleficus, qui hùc me misit. Hîc coactus sum manere, donec moriatur mater tua, vel pater tuus, vel frater tuus: vel donec purgaueris tale peccatum, quod patrasti.* Hæc & alia incessanter imaginatiuæ, ac phantasiæ talium Energumenorum dæmon repræsentat, quibus ex continuo habitu assentientes, ac fidem præstantes, consequenter minimam, aut nullam potestati diuinæ, & auctoritati Ecclesiasticæ fidem præbent; ideóque non nisi difficillimè ad fidei firmæ, ac confidentiæ perfectæ actus, quæ ad liberationem necessaria est, se vmquam disponere valent.

Quia debita carent fiducia.

714. Hac de causa, quando *Marci 9.* vnus ex Iudæis ad Christum adduxit filium suum habentem spiritum mutum, spumantem, allidentem, & stridentem, quem discipuli eius eijcere non potuerant, Iesum eius Patrem his verbis interrogasse arbitror. *Quantum temporis est, ex quo hoc ei accidit?* Cui ille dixit: *Ab infantia*: vt ex huiusmodi responsione difficultas innotesceret liberationis: quia ob habitum, quem tam pater, quàm filius in nimium pertimescendis diabolicis minis, ac dæmonis suggestionibus faciliter assentiendo, fecerant, à fide, ac fiducia, quæ ad liberationem necessaria erat, nimis erant alieni: idcircò eos reprehendit dicens: *O Generatio incredula, quandiù apud vos ero? quandiù vos patiar? si potes credere, omnia possibilia sunt credenti.*

§. IV.

715. *Personæ spirituales obsessæ difficillimè liberantur.*

QVarti generis Energumeni sunt personæ (maximè mulieres) spirituales Christianæ vacantes perfectioni. Istæ enim pro Christo mala pati desiderio flagrantes videntes Energumenos multas à dæmone sustinere torsiones, & afflictiones, optant, & ipsæ, imò aliquæ à Deo petunt, vt in ipsas dæmones immittat, à quibus pro Dei amore multa valeant tormenta sustinere. Sed ecce dæmon noctu, dum noctes insomnes ducunt, eorum phantasiæ repræsentat, iam esse voluntatem Dei determinatam, vt à dæmone possideantur, vt ipso eas affligente, in Christianæ perfectionis palestra, & in virtutum exercitio magis magisque sint profecturæ. Quæ omnia Angelorum visiones esse credentes suggestioni assentiunt, ac per liberum abitrium diabolo facultatem concedunt, vt liberè corpus suum ingrediatur. Qui aliquando

quando (Deo sic permittente) illarum corpus ingreditur, à quo difficillimè (ne dicam, vix vnquam) queunt liberari.

Ratio est: quia huiusmodi personæ, etsi ab Exorcistis remedia ab liberationem ordinata perquirunt: quia se à dæmone ad multa mala induci, & à bonis pluribus peragendis impediri vident; nihilominus non nisi rarò à dæmoniaca eripiuntur tyrannide; quia in fiducia erga Deum ad suam liberationem necessaria deficiunt; Difficillimè enim sibi suadere volunt, Dei voluntatem esse omnes à dæmone obsessos nunc liberandi, si liberatio huiusmodi salutaris fuerit, & ipsi obsessi perfectam fidem habuerint, quasi Christus centies hanc suam voluntatem apertè in diuina Scriptura non declarauerit; sed potiùs Deum ipsas sic diù torqueri velle opinantur. 716. *Quia debita carent fiducia.*

Quæ personæ implicitè saltem temeritatis labe non videntur carere, dum posthabito maiorum suorum consilio, ipsæmet sibi à Deo in perfectionis schola progrediendi iuxta suam propriam voluntatem methodum assignari volunt, nempe per dæmoniacas vexationes, ac infestationes, non considerantes mala etiam culpæ, quæ à communi Dei, & hominum inimico incessanter contra Dei honorem, hominumque salutem intentantur; quasi apud Deum perfectiora media non sint, quibus ad certiora virtutum incrementa valeant prouocari. Diuinæ etiam clementiæ quodammodo iniuriam haud dubiè in hoc inferunt, quòd Deum gaudere, vt serui sui amici sub dæmonis eius infensissimi hostis potestate maneant, arbitrentur. Hac de causa Deus ad dæmonem coërcendum non concurrit, dum Exorcista dæmoni præcipit, vt è corporibus exeat: quia huiusmodi liberationem sibi futuram esse salutarem non credunt: nec Deum ad suam liberationem concurrere velle, confidunt; sed cum hæsitatione, ac cum formidine de opposito semper persistunt. *Error occultus.* Eccl. 32. v. 24. Supra nu. 486.

§. V.

QVinti generis Energumeni sunt homines, ac mulieres duræ ceruicis, ac propriæ æstimationis. His enim à dæmone, eorum infirmitatem esse à causa naturali prodeuntem suggeritur, ideóque non posse Exorcistæ ministerio auferri. Quas diabolicas suggestiones cogitationes esse à suo proprio iudicio, ac cerebro sibi administratas putantes, firmiter illis adhærent, & vt veras, inuariabiles, & infallibiles amplexantur. Vnde consequendæ sanitatis desiderio ducti sic à parentibus, vel amicis persuasi ad Exorcistam accedunt, qui nedum per indicia probabilia; sed per certa, & euidentia infirmitatem à dæmone causatam esse agnoscens, hanc illis veritatem suadere conatur. Verùm licèt Exorcistæ suasionibus, qui speculatiuè, & practicè per euidentia signa eis veritatem ostendit, assentire videantur; nihilominus vix operari, aut loqui Exorcista desistit, quòd iterum dæmoniacis suggestionibus credunt: quas rationes euidentes esse ex sui subtilissimi, ac firmissimi cerebri promptuario desumptas existimantes, illas sequuntur; iudicantque non exorcistico ministerio, sed medicorum pharmacis sanitatem esse obtinendam. 717. *Energumeni duræ ceruicis difficillimè liberantur.* *Ratio difficultatis.*

§. VI.

718. *Repetitio breuis causæ prædictarum difficultatum.* *Peccatores magni.*

QVare omnes prædicti obsessi difficillimè liberantur, vel quia liberatio eis non profutura, sed obfutura potiùs esset: vel ob firmæ fidei, ac perfectæ confidentiæ in Deum; nec non ob detestationis dæmonis, ipsiusque peruersarum suggestionum defectum, quæ ab huiusmodi fiducia mentem auertunt.

Primi quidem generis obsessi non facilè liberantur; quia repentina eorum liberatio non eis salutaris (vt diximus) sed noxia esset: vel etiam quia, cum ex longo peccandi habitu eos eorum cor reprehendat, difficillimè possunt firmæ fidei, ac perfectæ confidentiæ in Deum actus elicere; ac pari modo nec dæmonem, eiusque suggestiones detestari, cui diù libenter per commissa peccata inseruierunt, ac per voluntarium consensum conniuerunt.

Vexati ab incubis.

Secundi generis obsessi difficillimè etiam fidei actus elicere possunt: quia mens eorum ex coniunctione cum appetitu sensitiuo ex continuis carnis spurcitiis nimis valde est obscurata, & maculata, ideò cùm sensui, ac carni sit subiecta, ex totis præcordiis ad Deum difficillimè potest eleuari. Nec dæmonem detestari audent, à quo continuè venereis, veluti ab amasio, seu coniuge dilecto delectationibus afficiuntur.

Obsessi ab infantia.

Tertij generis obsessi non minori detinētur difficultate; quia isti potiùs oppositis confidentiæ à Christo requisitæ actibus assentiunt ob habitum ex frequentatis actibus genitum, quo semper ad oppositum tendunt, ad credendum scilicet, quo non nisi post longum tempus liberabuntur. Hinc nisi difficillimè detestari dæmonem valent, à quo multa futura eis prænunciantur; quæ cum postea euenire conspiciant, gaudent, & lætantur.

Personæ spirituales.

Quarti generis similiter difficillimè firmæ fidei actus elicere queunt: quia ne Deus oppositum velit, suspicantur, videlicet, vt à dæmone vexentur, vt sic in virtutum exercitio magis perficiantur. Hi detestari dæmonem minimè audent: quia illum, non vt hostem, & maleficum, sed vt amicum, & beneficum meditantur, à quo ad maiora christianæ perfectionis incrementa, quasi tot calcaribus sibi videtur prouocari.

Energumeni duræ ceruicis.

Quinti generis eandem pari modo maxima cum difficultate fidei actus elicere valent: & si quandoque aliquos eliciunt, non perseuerant; quia ægritudinem suam remedio supernaturali indigere non credunt; sed potiùs pharmacis naturalibus esse tollendam existimant: Nec ad dæmonem contemnendum mouentur; quia illum ibi adesse non credunt, nec talem ab eo ægritudinem causari opinantur.

§. VII.

719. *Cur accedant ad Exorcistas.*

QVare omnes prædicti Energumeni consequendæ sanitatis desiderio laborant, quo ad remedia tam corporalia, quàm spiritualia inuestiganda ducuntur, & aliquam spem, vel opinionem potiùs habent illis mediis optatam obtinendi sanitatem. Sed quia spes, seu opinio illa est cum formidine de opposito, idest hæsitatione, ac dubietate plena, similes sunt

fluctu-

fluctui maris, qui à vento mouetur, & circumfertur, vt ait Iacobus Apost. *epist. sua canon. cap.* 1. Non ergo æstiment, quòd accipiant aliquid à Domino: quia Deus illos sub potestate dæmonis derelinquet, ac diuina non concurrente virtute, dæmon Exorcistæ præceptis obsistet, atque resistet. Quod diligentissimè ab Exorcistis est obseruandum: quia omnes obsessi, siue Energumeni, vel maleficiati se fidem habere dicunt; sed sæpiùs non est fides, seu fiducia, de qua loquimur; sed desiderium, aut spes valde hæsitans, ac dubiis inuoluta.

QVÆSTIO III.

Quomodo huiusmodi diabolica repugnantia sit auferenda.

DICENDVM: cùm Exorcista post communes instructiones Energumenis factas, post Sacramenta sæpiùs ab ipsis frequentata, post alia huiusmodi spiritualia tam generalia, quàm particuliaria pharmaca eis exhibita sua præcepta ad dæmones expellendos non proficere viderit, ad iterum noua præcepta expulsiua repetenda velox non sit, licèt ipsi Energumeni se fidem habere asseuerent; sed diu illos probet, & obseruet, an ipsi instanter, humiliter, ac suppliciter ab Exorcista, vt dæmones expellat, expostulent. Dicat eis illa verba Christi, quæ Cæco clamanti: IESV *fili David miserere mei*, dixit: *Quid vis, vt faciam tibi?* vt ex ipsorum responsione firmam illorum fidem, ac perfectam confidentiam in Deum agnoscendi locum desumat. Similiter attendat, an ipsimet facillimè dæmonem expugnent, ac reprimant, & an ad præceptum à se in nomine IESV dæmoni factum confestim illos cesset molestare. Pariter consideret, an eorum oculos non cogitabundos, ac veluti ad contemplandum eleuatos non stare agnoscat; sed eos vultu, & aspectu se ostendere ei, quod ore pronunciant, toto corde, & affectu adhærere; tunc signum erit, quòd benè sunt probati: Poteritque Exorcista tunc ad præcepta deuenire expulsiua, quæ *sequenti articulo* habentur. Sed vt plurimùm hos, non humiliter, non feruidè, non liberè, & absolutè auxilium petere ab Exorcista videbis; sed tepidè, ac segniter, potiùs à parentibus, consanguineis, vel amicis coacti, quàm à propria voluntate ducti: Ac de dæmone non sicut de inimico: sed veluti de persona familiari, & amica sermocinari: Quæ omnia sunt signa, eos generosa fide, ac fiducia in Deum, & eorum, quæ ad suam liberationem obtinendam necessaria sunt carere.

720. *Cautela seruãda ab Exorcista, vt cognoscat Energumenos debitam habere fiduciã.* Marci 10. 48.

QVÆSTIO IV.

Quænam sint remedia particularia pro primi generis Obsessis.

RESPONDETVR, cùm huiusmodi obsessi sunt inueterati peccatores, Deũ ad eorũ delicta purganda, ob quæ ęternis essent destinãdi suppliciis, hos dæmoniacis vexationibus à dæmone torqueri permittere; nihilominus,

721. *Documenta ab Exorcista tradenda obsessis peccatoribus.*

incube puant, sale Asmodée, qui par le moyen des impuretez charnelles, procures de jetter les creatures dans le precipice: Et en vertu du tres-saint Nom de IESVS, ie te commande que sans délay tu t'en ailles & t'éloignes de mon corps, de mon cœur, de ma fantasie & de toutes mes puissances interieures, & exterieures, & que pour l'auenir tu n'ayes plus de pouuoir sur mon corps, ny sur tous mes sentimens; parceque ie suis sous la protection du tres-saint Nom de IESVS.

Mulier, quæ manet ad custodiam, verba diriget non super seipsam; sed super personam à dæmone vexatam.

§. II.

724. *Exercitia adimplenda à Vexatis ab incubis.*

SEptimò, vt in pœnalibus operibus, scilicet ieiuniis, disciplinis, ac mortificationibus exerceatur, vt supra declaratum est *num.* 560. *& sequentibus*, nec non assiduè orationi incumbat: vt latè supra docuimus à *num.* 387. *inclusiuè, vsque ad num.* 528. *exclusiuè*, admoneat.

Octauò, vt excludat omnem dæmonis timorem, minas, atque blandimenta contemnat, nec vllo modo mente eius suasionibus attendat; sed cum aliquid suggerit, statim ad Iesum eleuet mentem, ac quandiù tentationis impulsus durauerit, sequentia repetat verba.

Que le tres-Saint Nom de IESVS *soit loüé & glorifié.*

1. Cor. c. 10.

Nonò, vt dæmonem contemnat, ac vilipendat, illúmque multis opprobriis, ac conuitiis indignabunda afficiat, ac se dæmoniorum sociam fieri nolle protestetur.

Decimò, vt aliquas secum Sanctorum reliquias deferat, Agnus Dei, aliásque res benedictas: imò laudabile erit, si etiam Exorcista eius vestes benedicat; sed super omnia sæpiùs actus fidei, ac confidentiæ in Deum eliciat; hoc enim est maximum omnium remediorum.

Vndecimò cùm persona vexata plenum super dæmonem dominium acquisiuerit, ita vt ad Crucis signum ab ipsa formatum, & ad Sanctissimi IESV Nominis inuocationem illicò dæmon aufugiat; & Exorcista eam in fide, ac fiducia iam perfectè probatam esse cognouerit, ad præcepta expulsiua, de quibus *sequenti articulo agitur*, poterit deuenire.

Benedictio pro Vexatis ab incubis.

Deinde eius cubiculum, vbi pluries talis carnalis commixtio contingebat, sacris munire benedictionibus, ac dæmoni in Nomine IESV præcipere, ne ad talem locum ampliùs accedere præsumat. Postea creaturam benedictione sequenti benedicat.

Dominus Iesus Christus † apud te sit, vt ab hoste immundo te defendat: intra te † sit, vt à spurcitiis carnalibus te conseruet; ante te † sit, vt in via mandatorum Dei te perducat: post te † sit, vt ab incubo spiritu te custodiat, ita vt ampliùs ad te accedere

dere nequeat: super te † sit vt te benedicat, Qui cum Patre, & Spiritu Sancto in vnitate perfecta viuit & regnat in sæcula sæculorum, Amen.

Duodecimò tandem, cùm Exorcista eam à dæmone totaliter liberam esse cognouerit, moneat, vt de accepto beneficio Deo quotidie gratias referat: sæpiùs fidei actus, ac confidentiæ in Deum eliciat, se imposterum, diuino fauente auxilio, mundam, & à quacumque dæmoniaca vexatione illæsam fore, ac præseruandam.

QVÆSTIO VI.

Quænam sint remedia particularia pro Obsessis tertij generis.

RESPONDETVR, vt ab Obsessis tertij generis (adultis videlicet, & qui ab infantia à dæmone fuere possessi) obex, quo impediuntur, ne à dæmoniaca tyrannide subtrahantur, auferatur vtilissimum fore sequentia seruare documenta. 725. *Documenta seruanda ab Obsessis ab infantia.*

Primò, cùm isti Energumeni ob longum habitum ex frequentis actibus assentiendi dæmoniacis suggestionibus elicitum ad minimum diaboli nutum trahantur, ac consequenter ad diffidendum de diuiua protectione excitentur, ita vt se liberali eius concursu à dæmoniacis vexationibus eripiendos fore non credant; etiam per habitum illi contrarium sunt subleuandi; qui quidem confidendi in Deum habitus ex frequentatis actibus coalescat, necesse est. Vnde præter ea, quæ supra habentur in instructione communi *à num. 622. vsque ad num. 646.* de quibus diligentissimè sunt instruendi, sæpiùs etiam sunt admonendi, vt in Deum orando, & suppliciter eius diuinam opem implorando ad dæmoni resistendum perseuerent, vt veram, certam, & inhæsitantem sibi fidem, ac confidentiam, qua mediante suam liberationem obtinere valeant, communicare dignetur. Nam, *licèt Deus præstare possit*, ait Chrisostomus, *priùs, quàm petamus: verùm per hoc differt, & expectat, vt occasionem accipiat, qua iustè nos sua cura dignos faciat.* Propterea Exorcista ad manum habeat doctrinam de perseuerantia in orando supra positam *à num. 459. vsque ad num. 466.* vt per illam vexati, & corde, & animo ad diuinæ bonitati credendum, ac in eius protectione fidendum roborentur. Chrysost. homil. 30. in Genesim.

§. I.

SEcundò Vexatum moneat Exorcista, ne dæmoni aliquid suggerenti attentas præbeat aures, nec cum eo contendat; sed ex tali suggestione, tanquam ex stimulo ad Deum laudandum, ac sanctum Nomen eius glorificandum excitetur; idcircò toties, quoties tentatorem præsentem apprehenderit, sequentibus verbis illum fugare conetur. 726.

Soit toûjours loüé & de tous glorifié le tres-Saint Nom de IESVS.

Sæpissimè verò, cùm opportunum aderit tempus, ante Crucifixi imaginem ad Iesum deuotè conuersus, ac genuflexus sequentem, vel aliam similem in sua materna lingua recitet orationem.

Oraison qui se doit dire par les Obsedez de long-temps.

MOnseigneur IESVS-CHRIST, vous êtes mon Redempteur, Conseruateur, & Protecteur, mon refuge, mon confort, la vertu, & la force de mon Ame, en vous i'ay mis toute ma confiance, deffendez-moy donc contre cet esprit malin, & reprimez sa tyrannie, & ne permettez pas qu'il aye le pouuoir d'émouuoir si efficacement ma fantasie, & imaginatiue auec ses fausses & vaines representations; mais aydés-moy, afin que fortement ie puisse resister à ses méchantes persuasions, & tenir mon cœur, & mon entendement vny à vous, à ce que finalement par la grandeur de votre Bonté, & Misericorde, ie reste totalement déliuré de la tyrannie d'vn si cruel ennemy, & que ie puisse vous loüer toûjours, & glorifier votre tres-Saint Nom.

Deinde immediatè post prædictos confidentiæ actus, sequentem detestationis actum contra dæmonem animo virili, sed irato, & indignabundo vultu eliciat, dicens:

Acte de detestation contre le Diable.

Et toy Diable maudit, seducteur des esprits simples & deuots, apostat de mon Dieu & du tien, rebelle de mon Createur & du tien, départ-toy & te separes de moy sans aucun delay, car ainsi ie te le commande au Nom de IESVS-CHRIST.

Interim frontem, os, guttur, pectus, cor, aures, & partem à dæmone vexatam Crucis † signo muniat, illud sæpiùs pollice efformando.

Obsessus in duobus prædictis actibus, nempe confidentiæ in Deum, ac detestationis dæmonis se sæpissimè exerceat, sicque breui tempore pro sua liberatione erit dispositus.

Tandem Exorcista, cum ipsum obsessum non ab aliis persuasum, sed spontè, humiliter, ac suppliciter ab eo petere viderit, vt dæmonem expellat, si ex ipsius verbis illum perfectè esse dispositum, ac benè probatum agnouerit, iuxta communes regulas superiùs positas *num.* 646. *& seqq.* ad præcepta expulsiua deuenire poterit, iuxta doctrinam Articulo sequenti tradendam.

QVÆSTIO VII.

Quænam sint remedia particularia pro Obsessis quarti generis.

727. RESPONDETVR, cùm huiusmodi personæ Energumenæ spirituales sint, & exercitiis spiritualibus semper intentæ, non opus esse, illas admonere,

admonere, vt peccatorum suorum contritionis actus eliciant, Sacramenta frequentent, ieiunio, & orationi vacent, disciplinis, ac mortificationibus corpus suum castigent: quia his omnibus iugiter, ac sedulò incumbunt; sed circa ea, quæ sequuntur, Exorcista, vel Parochus eas diligenter instruere valebit. *De quibus instruendæ sint personæ spirituales obsessæ, vt à Dæmone liberentur.*

Primò circa Dei voluntatem, videlicet quamvis multa mala Deus euenire permittat, quatenus illa non impedit, vt latè prosecuti sumus, *à num. 128. & sequentibus*: attamen cum mala aliquo modo in se peccatum includant, vel ad illud inducant, puta ad Dei, vel proximi offensam: vel homines à bono reuocent, vel maius bonum impediant, v.g. virtutum exercitia, & charitatis opera, Deus illa non vult, nec approbat. Ideò efficaciter illis Exorcista suadeat, vt firmiter credant, quæ posita sunt credenda in instructione communi, *à n. 646. vsque à n. 646.* videlicet Deus eas à dæmoniaca possessione liberare velle, si talis liberatio eis sit salutaris; ac pro sua infinita bonitate, ac fidelitate ipsis huiusmodi beneficium collaturum: quia promisit, quòd omnes in se credentes dæmones forent eiecturi. Si autem ab aliis, eò magis à seipsis. Et ipsemet Christus quotquot obsessos, aut maleficiatos inuenit, à dæmone liberauit: vt testatur Petrus Actuum c. 10. dicens: *Qui pertransiit benefaciendo, & sanando omnes oppressos à diabolo.* Et subdit: *Et nos testes sumus.* Si ergo omnes sanabat, signum est, quòd voluntas eius est illos liberandi. Quare à se omnem dubietatem repellere debent, ac totam suam fiduciam in Dei bonitate, ac fidelitate collocare.

Supra n. 541. & sequent.
Marci 16.
Supra n. 394. & sequent.
Supra n. 405. & seq.

§. I.

Secundò, vt Exorcista liberationem à dæmone ipsis futuram esse animæ salutarem eis persuadere queat, eis ob oculos ponere debet. Primò bona, quæ demon impedit in obsessis, v.g. ne sua confiteantur peccata; vel saltem maxima cum difficultate: ne alias doceant personas res ad salutem necessarias: ne Eucharistiæ frequentent Sacramentum: ne opera misericordiæ, & alia huiusmodi bona exerceant, quæ, nisi à dæmone essent impediti, executioni mandarent. Secundò mala, ad quæ dæmon eos inducit, nempe ad Deum blasphemandum, proximum infamandum, eius occulta peccata patefacienda, ad seipsos saxis collidendum, igne adurendum, aquis præfocandum, ab alto præcipitandum, laqueo suspendendum, & alia id generis mala, ad quæ sæpius Energumenos à dæmone induci experientia comprobatur. Tertiò damna, ac perturbationes: quæ non tantùm personis parentum, consanguineorum, ac domesticorum inferre solet; sed in rebus etiam eorum, ac bonis fortunæ: vt rumores, tumultus, strepitus commouere: odia, inuidiam, ac zelotipiam excitare: rixas, atque discordias disseminare: supellectilem dissipare, vinum fundere, omnia in perditionem emittere, aliaque innumera mala, quæ, vt ad malum culpæ sunt inducentia, non dicenda sunt esse à Deo iubente, ac volente, sed tantùm permittente, vt ex illis magis, ac magis obsessi, eiusque parentes, ac domestici ad Deum pro liberatione obsessi humiliter exorandum, eiusque diuinum auxilium implorandum excitentur. 728.

Quæ ab Exorcista huiusmodi obsessis sint proponenda.

Supra n. 541.

§. II.

729. TErtiò admonere debet, non esse secundùm regulas prudentiæ, hoc, vel illud grauissimum malum pœnæ secundum propriam voluntatem sibi eligere velle, vt in virtutis, ac perfectionis palestra se exerceat; & eò magis à Deo petere, vt in corpus suum diabolum immittat, cùm per voluntatem signi constet, Deum opposita confirmare. Ideò melius esse consilium semper à Sapiente perquirere, vt docet Tobias, *c.* 4. Nam varia sunt media, quibus homo in perfectionis schola progredi potest; *Non enim*, ait Paulus Sherlogus in Cantic. Anteloq. 12. n. 18. *vnica est via, qua itur ad Olympum. Hei mihi*, ait S. Ioann. Chrysostomus homil. 61. ad Populum Antiochenum, *quot ad salutem nobis via!* Illa media ex spiritualis, docti, & pij Patris consilio elicere debet, quibus in perfectionis via liberè, & sine impedimento proficere possit.

Supra n. 727.
Supra n. 486.

Quartò, iubeat Exorcista, vt persona obsessa genuflexa ante Crucifixi imaginem fidei actum, iuxta sequentem, vel aliam similem formulam, eliciat.

Oraison qui se doit faire par les personnes Spirituelles possedées par le Demon.

730. MOnseigneur IESVS-CHRIST, mon Redempteur, refuge & confort de mon Ame, me voicy tres-vile creature, votre seruante tres-indigne, qui reconnois qu'à tant de bienfaits que i'ay reçûs & que ie reçois continuellement de votre Majesté, ie n'ay iamais correspondu, ny corresponds comme ie deurois; partant ne pouuant maintenant autrement y correspondre, ie vous offre mon Ame & mon Corps, toutes mes pensées, paroles & œuures, protestant que tout ce que desormais ie feray, diray & penseray, ie le veux faire, dire & penser seulement pour vous plaire, & faire en tout & par tout votre Diuine Volonté, auec promptitude à souffrir toutes les peines & tels tourmens qu'il plaira à votre Majesté que ie souffre, en sorte que si maintenant ie sçauois certainement que ce fut votre volonté que ie fusse possedée & tourmentée du Diable iusques à la fin de ma vie, tres-volontiers, ie m'offre à le souffrir, & tout autre tourment qu'il plaira à votre Majesté de m'enuoyer: Mais pour autant que i'ignore si c'est votre diuin vouloir que ie sois possedée par le Demon votre ennemy; & sçais bien que c'est votre Diuine Volonté de faire bien à tous, & particulierement de deliurer du Diable tous ceux qui recourent à vous, croyans & se confians en la vertu,

Oratio deprecatoria.

vertu, & efficace de votre tres-ſaint Nom, ainſi que vous l'auez témoigné, lors qu'étant en ce monde reuêtu de notre chair mortelle, vous auez deliuré du Diable tous ceux qui ont eû recours à vous. Et afin que votre ſecours iamais ne manquât, vous auez laiſſé le pouuoir de chaſſer les Demons, non ſeulement à vos Diſciples & à leurs ſucceſſeurs, mais encores à tous les Fidelles Chrétiens, qui croiroient & ſe fieroient en vous, d'où il eſt euident que c'eſt votre Diuine Volonté, de deliurer du Diable tous ceux qui recourent & ſe confient en vous, quand telle deliurance leur eſt ſalutaire : En ſuite dequoy maintenant ie crois fermement que par la grandeur de votre Bonté & Miſericorde vous êtes prompt & preparé à me déliurer de ce maudit Demon, en cas que cette deliurance me ſoit vtile. A ce que donc elle ſoit conforme à votre diuin vouloir, ie vous prie & coniure par votre infinie Clemence & liberalité, par la verité de votre parole & fidelité à garder vos promeſſes, qu'il vous plaiſe me déliurer de ce maudit Demon votre ennemy, & de m'accorder enſemblement la grace que cette déliurance ſoit ſalutaire à mon ame, afin qu'auec plus grande liberté d'eſprit, ie puiſſe vous ſeruir, & pratiquer auec plus de ferueur les tres-ſaints Sacremens, m'employer aux œuures de Miſericorde Spirituelle & corporelle, & exciter non ſeulement moy-même, mais les autres encor à mieux loüer & glorifier votre tres-ſaint Nom. En vous donc i'ay mis toute ma confiance, & ie crois pour certain par la grandeur de votre diuine Pieté, Miſericorde & Fidelité de vos promeſſes, non ſeulement d'être totalement deliuré du Diable, mais auſſi d'obtenir de votre liberalité ſecours efficace, à ce que cette deliurance ſoit vtile & ſalutaire à mon Ame, & qu'auec plus de liberté d'eſprit ie puiſſe être plus attentif à louër & glorifier la grandeur de votre Bonté & Miſericorde.

Breuiter autem ſæpiùs liberationem ſequenti formula poterit poſtulare.

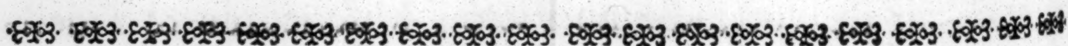
Acte tres-brief de Confiance en Dieu.

MOnseigneur IESVS-CHRIST, i'ay mis en vous toute ma confiance; parceque vous êtes mon Protecteur & deffenseur, parquoy deliurez-moy s'il vous plait de ce maudit Demon pour l'honneur & gloire de votre saint Nom.

Acte de detestation, qui se doit faire contre le Diable.

731. *Actus detestationis in dæmonem.* ET toy Diable maudit ennemy de Dieu, rebelle de mon Createur & le tien, apostat de Monseigneur & du tien, perturbateur de la paix, qui n'es attentif qu'à mal faire, à endurcir au peché & empécher les bonnes œuures, auec quelle hardiesse presume-tu de demeurer dans ce mien corps, à cette heure que ie crois & me confie en Monseigneur IESVS-CHRIST, qui me veut déliurer de ta tyrannie, & que i'ay fait choix de m'exercer à l'auenir en ces peines & autres œuures spirituelles, qui me seront imposées par mon Pere Spirituel. Partant de l'autorité que m'a donné IESVS-CHRIST par la Foy; Ie te commande au Nom de IESVS, que tu t'éloignes de moy, & que tu n'aye plus de pouuoir de me molester.

Iubeat Exorcista, vt sæpiùs etiam, sed breuiùs prædictos confidentiæ, ac detestationis actus repetat; & cùm eam iam perfectè probatam esse crediderit, iuxta probationes supra positas, *num.* 646 *& sequentibus*, poterit ad præcepta expulsiua, iuxta regulas positas *sequenti Articulo* deuenire.

QVÆSTIO VIII.

Quænam sint remedia pro Obsessis quinti generis.

732. *De quibus instruendi sint Obsessi duræ ceruicis.* CVM istis obessis Exorcista instructiones, & communes probationes pro Vexato præparando, & de quibus suprà, *toto capite præcedenti*, adhibere valebit. Præcipuè tamen per signa certa, & euidentia coram personis sapientibus, ac prudentibus ostendere studebit personæ obsessæ, aut maleficiatæ, illam ægritudinem non esse à causa naturali; sed à dæmone prouenire, quod per præcepta probatiua, & instructiua dæmoni imposita, nedum per seipsum, sed etiam per ipsammet personam obsessam præstabit: de quibus suprà, *num.* 663. *&* 665. Cogitationes verò, quæ illi, infirmitatem naturalem esse suadent, moneat, non ab intellectu, ac ratione recta prouenire, sed ab imaginatiua, seu phantasia, cui à dæmone suggeruntur, quas repellere debet, ac credere Exorcistæ. Si verò adhuc

non

non crediderit, talem personam dimittat, & à quacumque functione desistat, vt supra docui *num.619. vers.quod si naturalem.* Seorsum tamen consanguineos, vel domesticos admonere poterit; vt ipsi personæ vexatæ suadeant, vexationem suam non à naturali causa, sed à dæmone exoriri. Et postea, cùm illum perfectè dispositam esse, iuxta instructiones, & probationes communes viderit, ad expulsiua præcepta, de quibus *in sequenti Articulo*, poterit deuenire.

ARTICVLVS V.

De Dæmone Fugiente, seu Exeunte.

DVOBVS modis dæmones è corpore, quod possident, exire, nos in dies experientia rerum magistra demonstrat. Vno modo præsentialiter tantùm, sed non potestatiuè. Alio modo præsentialiter, & potestatiuè. Primo modo dæmones in corpore aliquo existentes ab eo exire dicuntur, cùm per aliquod tempus, puta per diem, vel horam illud totaliter torquere cessant, & vltrò se aliò transferentes illud deserunt, sed postea, Deo sic permittente, ad idem redeunt: quia adhuc in illud intrandi, atque vexandi potestatem retinent: ita etiam docent Petrus Thyreus *lib.de dæmoniacis cap.8.* & Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalog. cap. 42. num. 7.* Et exemplo à Cæsario ab Alexandro Calamato relato *in praxi benè moriendi* comprobatur. Alio modo dæmones è corpore, quod possident, præsentialiter, & potestatiuè exire dicuntur, cùm à diuina virtute ab eo exire compelluntur, eísque omnis potestas illud diuexandi totaliter aufertur. Et de hoc exitu impræsentiarum loquimur, in quo, certum est, quod dæmones propter suam inuidiam, superbiam, incredulitatem, odium, iram, & iniquitatem, omne malum, quod possunt, Vexato inferre vellent; sed si Vexatus erit benè instructus, & Exorcista prudens fuerit, dæmones sine minima ipsius Vexati, & aliorum quorumcumque læsione exire compellentur.

733. *Dæmones in aliquibus Obsessis non semper præsentes manent; sed ad tempus eos deserunt, & postea redeunt.*

Vnde antiquis Exorcistis visum fuit, dæmones exire non posse, vel eijciendos non esse, nisi priùs ex maleficiati corpore maleficia expellerentur, ac destruerentur, quæ alibi essent abscondita, & nisi superiores dæmones eijcerent inferiores, & alia id generis, quorum primum non necessarium esse suprà ostendimus *num. 125. & 280.* Secundum verò, vt vanum reprobauimus supra *num. 268. & num. 285. & sequentibus.* Hac de causa præfati Exorcistæ, dæmones in exitu, tanquam compulsos, dirè semper corpora vexare credebant; & quamvis præcepta grauissima adhiberentur; non tamen adhuc à vexatione abstinere; & ideò Vexati communiter voces terribiles, ac mugitus emittere, dolores acerbissimos sustinere, membra propria dilaniare, incompositè saltare, ora latissimè aperire, oculos quasi extra caput educere videbantur, qui si à pluribus non sustinerentur, terribiliora paterentur.

Antiqui Exorcistæ multa credebant esse necessariò seruanda in expulsione dæmonis. Quæ à nobis sunt reprobata.

§. I.

§. I.

734. *Possunt dæmones ab obsesso exire sine vlla ipsius læsione.*

AT nunc, Deo dante, dæmones è corpore Energumeni sine vlla ipsius torsione, & vexatione exire videmus,& experimur, quando ipse secundùm regulas propositas *capite præcedenti* est benè instructus,ac perfectè probatus; & Exorcista secundum easdem, & alias *in hoc opusculo* assignatas ad dæmones præcepta dirigit expulsiua.

Nec his repugnat, quòd vexatio ex maleficiis, vel ex timore fuerit; vel si vnus,vel plures dæmones, aut etiam legiones fuerint: & quicquid priùs in corpore fuerint operati: quia dæmones omnes exient,& omnia maleficia sine vllo corporis dolore,ac perturbatione dissoluentur.

Sup. n. 664. & 665.

Quod facilè ex lenitiuis,& instructiuis præceptis poterit argumentari. Si enim per præcepta lenitiua, & instructiua facta, vt supra docuimus, dæmon ad talem obedientiam reducitur, quòd omnibus præceptis indifferenter obediat, cur non etiam præceptis obediet, quæ ad illius expulsionem fiunt, vt scilicet nullam Vexato in exitu læsionem inferat? Imò si dæmònes insensibiliter in corpus ingredi possunt,& in eo insensibiliter manere, poterunt etiam insensibiliter exire.

Si autem instetur, quòd contrarium experientia docet: Respondetur hoc prouenire, quia non est benè instructus Energumenus, & non est cautus Exorcista in dæmonem eijciendo, quando ad obedientiam totaliter est reductus.

§. II.

735. *Obiectio. Solutio.* Tostat. q.123. in c.8.Matth. ad 3.

SI verò objiciatur, quòd etiam ad Christi præceptum, dum aliquando dæmones expelleret, Energumenus quidam Marci 9. volutabatur spumans, cruciabatur valdè, & factus est velut mortuus. Respondetur, hoc permisisse Christum, non quòd diabolus sine vlla obsessi vexatione exire non posset; sed vt adstantes dæmonis crudelitatem viderent,qui de corpora exire noluisset, si potuisset, & propter alia mysteria; Ideò Christus præceptum non addidit de nulla læsione facienda. Aliis autem vicibus Christus dæmonia sine vllo Energumeni dolore eiecit; *Obmutesce*, dicebat, *& exi ab eo. Et cùm proiecisset illum dæmonium in medium: exiit ab illo, nihilq; illum nocuit.* Sic Discipuli Christi eodem modo dæmonia eijciebant.

Lucæ 4.35.

736. *Superfluum est, dæmoni præcipere, vt in exitu det signum.*

Nec opus est, dæmoni præcipere, vt sui exitus det signum, puta lampadem ardentem,seu candelam accensam extingnendo, vel vitrum frangendo, vel similia: quia multoties, vt à fide dignis audiui, dæmon talia dedit signa; imo anno 1649. cum quidam Exorcista tale signum quæsiuisset,dæmon nedum lampadis lumen extinxit, sed & ipsam, licèt argentea esset,confregit,nec tamen è corpore est egressus.

Certum ergo dæmonij exitus erit signum, cùm persona priùs obsessa, aut maleficiata post vltimum expulsiuum præceptum se veluti à quodam pondere exoneratam, à quodam ligamine solutam, & à quocumque dolore,& grauamine subleuatam, ac cor suum ob liberationem hilaritate, ac

ac iucunditate repletum habere, experietur. Dæmoni tamen Energumenorum linguam possidenti ad maiorem pœnam, & confusionem præcipere posset Exorcista, vt in exitu ter clamaret, non inuocando, vel deprecando, sed quasi deterritus pertimescendo Nomen Iesu, sic: *Iesu tu me eijcis; Iesu tu me eijcis; Iesu tu me eijcis:* vel idiomate vulgari dicendo: *Jesus vous me chassez: Iesus vous me chassez: Iesus vous me chassez.* Hoc tamen non est necessarium.

QVÆSTIO I.

Quomodo se debeat habere Exorcista erga Energumenum in actu liberationis.

RESPONDETVR Exorcistam, cùm ad vltimum actum peruenerit, nempe ad dæmonem ab Energumeno expellendum, ipsúmque obsessum benè instructum, ac perfectè probatum iuxta doctrinam traditam *capite antecedenti* viderit, præsentibus Vexati consanguineis, vel domesticis, aliísque personis spiritualibus, debere illi à Deo accepta beneficia in memoriam recitare; insidias nempe dæmonis iam patefactas, sicut & modos, quibus ipse decipiebatur: eum didicisse remedium, quo dæmon est expellendus, nempe fidem, & confidentiam certam in Sanctissimo Iesu Nomine; ac præceptum ab Exorcista, tanquam ipsius Dei, & Ecclesiæ ministro faciendum: iam dæmoni à Deo omnem potestatem super eum esse ablatam: Deúmque ad eius peccata non respecturum; Nam expulsio fiet virtute diuina ob diuinæ misericordiæ magnitudinem, ob Dei fidelitatem, & ob Sanctissimi Nominis IESV honorem. 737. *Documenta tradenda ab Exorcista in actu liberationis.*

Præterea Energumenum diligenter istruat, ne diabolicis tentationibus vnquam assentiatur; imò quòd neque attendat. Videns enim malignus ille spiritus, quòd nihil ampliùs contra Energumenum potest, destructa totaliter sua potestate, ad tentationes, insidias, suggestiones, ac deceptiones confugit, vt saltem per illas aliquid possit, puta Energumenum ad diffidentiam inducere de concursu diuini auxilij; Ideò Energumenus cautus sit, vt fide firma, ac confidentia certa dæmonibus resistat, omnibus illis insultet, eos spernat, ac contemnat, & in Deum semper omnem spem suam collocet, omnibúsque diligenter attendat, quæ sibi ab Exorcista proponuntur.

QVÆSTIO II.

Quænam sint suggestiones speciales, quibus dæmon Energumenum inuadere solet tempore liberationis.

RESPONDETVR varias esse tentationes, quas Energumenus patitur durante instructione, & probatione; sed in actu liberationis, & immediatè post liberationem sunt innumeræ, & subtilissimæ, inter quas sequentes sunt speciales, quibus ad solita remedia est recurrendum. 738. *Varia dæmonis tentationes.*

Prima tentatio eſt, de non futuro dæmonis diſceſſu, & illius inobedientia pertinaci; & quòd potiùs dæmon omnia pœnarum genera eliget, quàm è poſſeſſo corpore exire.

2. Quòd finget quidem exire, ſed non terminabit exitum, prout præcedentes obedientias finxit, nec terminauit: quia diabolus callidus eſt, & mendax; idcircò in aliquo decipiet, & in corpore remanebit.

3. Quòd Energumenus non eſt ſufficienter ad liberationem diſpoſitus: quia eſt aliquod peccatum occultum, propter quod liberari non poteſt.

4. Quòd Exorciſta plenam auctoritatem non habet: quia non eſt benè diſpoſitus: eò quòd conſuetis exorciſmis non vtatur, nec dæmonem de omnibus ad liberationem neceſſariis interrogauit.

5. Quòd non eſt voluntas Dei, vt modò exeat: quia ipſe Energumenus hanc tribulationem meretur, cui melius eſt non liberari: eò quòd iſta eſt Crux ſibi data à Deo (vt dicunt etiam quidam ſpirituales ignari) ideóque illa reſpuere non debere.

6. Quòd poſt factum clarè videbitur, quòd creatura libera non erit: nam iidem, qui priùs, effectus videbuntur: & quòd etiam dictum fuit, & credidit eſſe liberatam, & tamen non fuit: ſic erit & modò.

7. Quòd non datur aliqua virtus, quæ dæmones expellere valeat: quia dæmones poſſidentes fortes ſunt, obſtinati, & maligni.

8. Quòd exiet verè, ſed modò non eſt tempus opportunum: exiet autem alia occaſione, alio tempore, alio loco, per alium miniſtrum: quòd adhuc requiruntur hæc, & illa.

9. Quòd nullus Energumenorum à ſpiritibus verè liberatur; ſemper enim aliquid mali ſentiunt, ita vt ab eis dæmones non ſint egreſſi: vel ſtatim ad idem ſint reuerſi.

10. Quòd priùs maleficia inuenire, & illa deſtruere oportet: quòd per vomitum, vel alio modo expelli debent: quòd ſunt fortiſſima, & inſolubilia: quòd maleficus eſt viuus, & illa recenter ordietur: vel quòd iam ſunt renouata: quòd priùs tales maleficos caſtigare oportet, &c.

11. Quòd exibit, & quòd non exire non poteſt; ſed ſtatim, & poſt modicum ad priſtinam habitationem reuertetur: quòd tantùm inſidiabitur, donec, quod perdidit, acquirat: quòd inſenſibiliter ingredietur.

12. Quòd in exitu ſe in aliquo corporis latibulo, poſt datum ſignum, abſcondet: quòd quieſcet, donec ibi fuerit Exorciſta; ſed in veſtimentis, in capillis, &c. remanebit.

13. Blanditiis Energumenum hortatur intrinſecè, vt illum in corpore relinquat; quia ſe deinceps nullum malum, ſed bona potiùs illaturum promittit.

14. Quòd varios timores immittet: quòd per maleficos hæc, & illa operabitur: quòd ſecum alios dæmones adducet: quòd alios mittet, &c.

15. Quòd ſi exire cogatur, infinita mala facere ſpondet; nam ſe creaturam ſuffocare velle, inteſtina extrahere, os extorquere, oſſa comminuere, & alia multa mala facere minatur.

16. Quòd malum in Exorciſtam, vel obſeſſi parentes, vel aſtantes, vel ægros, vineas, prata tentabit, &c.

Alia

Alia multa proponet versipellis dæmon, vt liberationem impediat, Energumenum ad timorem, pusillanimitatem, & ad diffidentiam de concursu diuini auxilij inducendo. Sed hisce omnibus Energumenus, vt fortis miles fidei firmæ, ac confidentiæ in Deum scuto validissimæ resistere debet, & omnium tentationum, ac suggestionum exercitum pro virili debellare.

§. I.

QVare Exorcista, dum prædictas Energumeno suggestiones proponit, hilari fronte eas contemnere debet, & cuilibet remedium præstare; & illis præcipuè, in quibus Vexatus fuerit tentatus obuiare. Propterea hortetur illum, vt clarè manifestet quas patitur tentationes: si istas, vel illas, vel alias, & continuò remedium ex suprapositis instructionibus, *capite præcedenti.*, desumendum proponat. 739. *Energumenus instruendus ab Exorcista ad tentationes repellendas.*

Insuper Exorcista, expositis dictis tentationibus, Vexatum animare debet, & cor eius ad contemnendum illas roborare: quia omnia sunt mendacia; & quòd diabolus, cùm minimæ potestatis sit, subiacere debet Exorcistæ, & in omnibus, & per omnia obedire; & nullatenus ei aduersari potest in his, quæ ad suam expulsionem spectant: idcircò Vexatus minas eius non timeat, ac blandimenta repellat.

Vt autem Energumenus viriliter tentationes diabolicas propulsare queat, & à Deo perfectam fiduciam obtinere, quas sine vlla hæsitatione credat; quòd ad præceptum expulsiuum dæmonis faciendum ab Exorcista Deus concurret, ac virtute sua infinita dæmonem expellet, vertet in fugam, destruet omnia opera eius, ac perfectam sibi impertietur sanitatem, Exorcista vnà cum omnibus astantibus genuflexus ante Domiui Nostri IESV-CHRISTI, ac Beatissimæ Virginis imaginem humiliter, ac deuotè sequentes, vel aliquam ex sequentibus orationibus, provt opportunum iudicauerit, recitabit.

Ad Spiritum S. Antiphona. 740. *Oratio deprecatiua.*

Veni Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium, & tui amoris in nobis ignem accende.

℣. Emitte spiritum tuum, & creabuntur.

℟. Et renouabis faciem terræ.

℣. Domine exaudi, &c.

℟. Dominus vobiscum, &c.

Oremus.

Deus, qui Apostolis tuis sanctum dedisti Spiritum, concede plebi tuæ piæ petitionis effectum; vt quibus dedisti fidem, largiaris & pacem.

Omnipotens Domine, Verbum Dei Patris, CHRISTE IESV, Deus, & Dominus vniuersæ creaturæ, qui Sanctis Apostolis tuis dedisti potestatem calcandi super serpentes, & scorpiones,

Ex thesauro Exorcismorum. qui inter cætera mirabilium tuorum præcepta, dignus es dicere: *dæmones effugate*: cuius virtute motus tanquam fulgur de cælo sathanas cecidit: tuum sanctum Nomen cum timore, & tremore suppliciter deprecamur, vt indignissimo mihi seruo, data venia omnium delictorum meorum, constantem fidem, & potestatem digneris: vt hunc crudelem dæmonem, brachij tui sancti munitus potentia, fidenter, & securus aggrediar, & expellam, per te IESV CHRISTE Domine Deus noster, qui venturus es iudicare viuos, & mortuos, & sæculum per ignem. Amen.

Oremus.

DEus, & Pater Domini Nostri IESV-CHRISTI, inuoco Nomen sanctum tuum, & clementiam tuam supplex exposco, vt aduersus hunc, & omnem immundum spiritum, qui vexat hoc plasma tuum, mihi auxilium præstare digneris.

Excita quæsumus Domine potentiam tuam, & veni; vt hi, qui in tua pietate confidunt, ab omni citius aduersitate liberentur.

Deus, qui iustificas impium, & non vis mortem peccatoris, Majestatem tuam suppliciter deprecamur, & famulum tuum (si fæmina est, & famulam tuam) de tua misericordia confidentem cælesti protegas benignus auxilio, & assidua protectione conserues, vt tibi iugiter famuletur, & nullis tentationibus à te separetur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Ad Beatissimam Virginem, Antiphona.

748. *Oratio deprecatiua.* Sub tuum præsidium confugimus Sancta Dei Genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus nostris, sed à periculis cunctis libera nos semper Virgo gloriosa, & benedicta.

℣. Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix.

℟. Vt digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus.

DEfende quæsumus Domine Beata Maria semper Virgine intercedente istam ab omni diabolica aduersitate creaturam, & toto corde tibi prostratam à dæmoniacis propitius tuere clementer insidiis.

Adesto supplicationibus nostris omnipotens Deus, & quibus fiduciam sperandæ pietatis indulges, consuetæ misericordiæ tribue benignus effectum.

Deus,

Deus, qui miro ordine Angelorum ministeria, hominumque dispensas, concede propitius, vt à quibus tibi ministrantibus in cœlo semper assistitur, ab his in terra vita nostra muniatur. Per Christum Dominum nostrum.

AD SANCTVM ANTONIVM DE PADVA, Responsorium.

SI quæris Miracula, Mors, Error, Calamitas, 742.
Dæmon, Lepra fugiunt: Ægri surgunt sani; *Responsorium S. Bonauenturæ ad D. Antoniũ à Padua.*
Cedunt Mare, Vincula. Membra, Resque perditas
Petunt, & accipiunt iuuenes, & cani:
Pereunt pericula, cessat & necessitas.
Narrent hi, qui sentiunt: dicant Paduani.
Cedunt Mare, Vincula: Membra, Resque perditas
Petunt, & accipiunt iuuenes, & cani.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto.
Cedunt Mare, Vincula: Membra, Resque perditas
Petunt, & accipiunt iuuenes, & cani.
℣. Ora pro nobis Beate Antoni.
℟. Vt digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus.

Ecclesiam tuam, Deus, Beati Antonij Confessoris tui deprecatio votiua lætificet, vt spiritualibus semper muniatur auxiliis, & gaudiis perfrui mereatur æternis.

Da, quæsumus Domine, seruis tuis ad te confugientibus, & Nomen sanctum tuum inuocantibus diabolica vitare contagia; & te solum Deum pura mente sectari.

Prætende, quæsumus Domine, fidelibus tuis dexteram cælestis auxilij, vt te toto corde perquirant, & quæ dignè postulant, consequi mereantur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

§. I.

POst hæc sedeat Exorcista, cæteris omnibus genuflexis, & iubeat, vt Energumenus fidem, ac fiduciam, quam protestatur mente se habere, 743.
verbis cõprobet, iuxta formulam, vel aliam similem, positam supra, *n.* 656.

Deinde deteſtationis actum in dæmonem, vt *n.* 657. enunciet.

Poſtea breuiter rememoret, primò, vt firmiter credat, nec vllatenus dubitet, quòd ad præceptum expulſiuum mox dæmoni faciendum infallibiliter dæmon obediet, ſi talis liberatio ei ſit profutura. Secundò iubeat, vt ipſemet obſeſſus reſpondeat dicens.

Ie crois fermement que maintenant le Demon s'éloignera de moy, chaſſé par la vertu Diuine, en cas que cette déliurance me ſoit ſalutaire comme ie l'eſpere, & m'en confie en Dieu.

Tertiò moneat, quòd Deus ibi verè per eſſentiam, per præſentiam, ac per potentiam adeſt, qui virtute ſua infinita ad tale præceptum dæmonem propulſabit; immò ſi eſſent mille dæmonum legiones omnes in fugam vertentur; Idcircò ipſe interim eleuata mente ad Dominum IESVM inceſſanter magno affectu ſequentia repetat verba, dum Exorciſta præceptum enunciat.

Verba dicenda ab obſeſſo in actu liberationis.

Monſeigneur IESVS-CHRIST, *chaſſez de moy ce maudit Demon.*

Et toy Diable maudit defais toy promptement de moy; car ainſi ie te le commande par le tres-ſaint Nom de IESVS.

Interim cernuus ad Exorciſtæ pedes prædicta verba repetat.

Tunc ergo Exorciſta ſedens, capite cooperto, voce graui, & horribili contra dæmonem conuerſus, quaſi iudex contra reum vinctum, & conuictum præceptum expulſiuum ſequenti, vel ſimili forma proferat.

Exorciſmus ad dæmonem ab Energumeno expellendum.

744. *Præceptum expulſiuum.*

Contra te, maledicte dæmon (vel ſi plures eſtis) contra vos, ſpiritus immundi, & apoſtatici, qui Dominum Deum veſtrum dereliquiſtis, & obliti eſtis Dei Creatoris veſtri, conſtitutus ſum à Deo ego N. miniſter Chriſti, & Eccleſiæ; ideò auctoritate, quam accepi à Deo, & ab Eccleſia in Ordine Exorciſtatus, in Nomine ſanctiſſimæ Trinitatis, & in virtute Domini noſtri IESV-CHRISTI præcipio vobis omnibus, & ſingulis, vt in omnibus, quæ nunc vobis præcepero, ſine vlla mora adamuſſim mihi obediatis.

Præcipio ergo vobis eadem auctoritate, quòd in exitu veſtro non audeatis vos, nec quicunque alij dæmones aliquod malum facere, vel nocumentum inferre iſti creaturæ, nec mihi, nec aſtantibus, nec quibuſcunque aliis creaturis, tàm animatis, quàm inanimatis; quinimò in exitu veſtro vobiſcum trahatis omnes veſtras diabolicas infectiones; ac remoueatis omnia noxia, quæ hucuſque ſiue extrinſecè, ſiue intrinſecè

intu

intulistis corpori istius creaturæ: ac destruatis omnia malesicia, facturas, ac ligaturas, quas fecisti contra hanc creaturam Dei.

Audite ergo spiritus rebelles, & apostatici, vltimum meum præceptum, quod illicò, ac festinanter adimplere debetis: Eadem auctoritate, qua supra, In Nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Sanctissimi Nominis Domini Nostri Iesu Christi præcipio vobis, dæmones infernales, vt exeatis è corpore istius creaturæ Dei, & totaliter ab ea recedatis, ita vt non ampliùs habeatis potestatem nocendi ei intrinsecè, neque extrinsecè, nec vllo modo eam perturbandi infirmitatibus, timoribus, visionibus, apparitionibus, nec aliis quibuscunque modis. Exite ergo spiritus immundi; sic volo, sic iubeo vobis, vt minister Christi, & Ecclesiæ; In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen.

§. III.

Prædicta præcepta poterit Exorcista, si expedire iudicauerit, formare in lingua materna patientis, vt ipse meliùs intelligat, & Exorcistæ se conformet in dæmone expellendo eo modo, quo Exorcista expellit. Et ad vltimum præceptum iubeat, vt Energumenus ceruicem inclinet, vt supra dictum est: & si non est persona valdè grauis, poterit etiam, si opus fuerit, pede dextro, sed leuiter, caput eius ad maiorem dæmonis confusionem, conculcare. 745. *Præceptum expulsiuum quo modo formandum.*

Formato, & iam enunciato contra dæmonem vltimo præcepto expulsiuo, iubeat Exorcista, vt statim patiens surgat, & se hilari animo ostendat, & dicat, quomodo se habeat, & suomet ore fateatur, num se liberum sentiat, & credat: & quando, & quomodo sensit à se dæmonem exiisse. Multi enim dicunt, sentire illum, vt ventum validum ab auribus: alij, vt fumum fœtidum, ab ore exeuntem: alij, vt plumbum graue, vel lapidem à corde suo diuelli: postea se omni grauitate, dolore, ac molestia exoneratos sentire fatentur. *Dæmon quomodo exeat à corpore.*

Si ergo Patiens hilari fronte dicat, ac se dubio procul credere ab omni dæmoniaca potestate, ac vexatione liberum esse fateatur, etiam Exorcista dicat, se quoque hoc probabiliter credere; nihilominus probare poterit: an verè, vel fictè dæmon exierit.

§. IV.

Modus probandi, an qui fuerat Energumenus, verè à dæmone sit liberatus.

In primis admoneat Exorcista personam à dæmone liberatam, timendum de dæmone vlteriùs non esse: quia si libera est, sicut ipsa credit, & pro certo habet, quamvis Exorcista dæmoni præcipiat, vt illam vexet, 746

sicut

ſicut priùs, nihilominus in eam nil vltra poterit dæmon: quia Deus ab eo omnem poteſtatem abſtulit. Talis igitur perſona liberata coram Exorciſta ſequentem proteſtationem efformet.

Mon Pere, ie crois fermement que Dieu par ſa grande Bonté, & Miſericorde au commandement que vous auez fait au Diable, de me quitter & de ſe deſemparer de moy, a par ſa vertu diuine chaſſé loin de moy ce maudit Demon, en ſorte qu'il n'a plus ſur moy aucune puiſſance; faites-en pourtant encores la preuue s'il vous plait, en luy commandant de nouueau de me tourmenter comme il faiſoit auparauant, & vous verrez qu'il ne pourra plus me donner de l'ennuy, ny me trauailler en aucune façon, parceque ie tiens pour certain qu'il n'a plus ſur moy aucune puiſſance, & qu'il s'eſt éloigné de moy.

Tunc Exorciſta ſedens dicat:

Præceptum probatiuum.

Et ego, licèt probabiliter credam, hanc creaturam Dei à dæmone totaliter eſſe liberam; nihilominus pro maiori cautela, ſi fortaſſe ob defectum fidei perfectæ ipſius, ac confidentiæ in Deum inhæſitantis: vel, ſi pro nunc ſalutaris ei non foret talis liberatio, adhuc aliquis dæmon, vel aliqui dæmones eſſent in corpore ipſius: vel ſi verè, ac certè à quacunque dæmonis poſſeſſione, & obſeſſione, ſit immunis; vt nobis hoc magìs, ac magìs innoteſcat, ac Deus à nobis laudetur, ac glòrificetur, iterum, vt miniſter Chriſti, & Eccleſiæ in Nomine Ieſu Chriſti præcipio omnibus, ac ſingulis dæmonibus, ſi adhuc aliqui in hac creatura Dei aliquam habere poteſtatem præſumant, vt ſtatim dent mihi ſignum euidens ſuæ poteſtatis, ac præſentiæ, aliquam in ea cauſando vexationem earum, quas priùs cauſare conſueuerant.

Si iterum eam vexarent, ſignum eſſet, quòd libera non erat, eò quòd perfectam diſpoſitionem pro ſua liberatione non habuerat, vel ei liberatio non fuerat ſalutaris. Et tunc ab opere deſiſtere debet, & debita adhibere remedia aliis diebus, vt meliùs per orationem, & ieiunium, & alia remedia generalia, & particularia ſupra relata ſe diſponat.

§. V.

747. Si verò nullum dent dæmones ſuæ præſentiæ ſignum, nec aliquam in tali perſona cauſent vexationem; ſed ipſa permaneat hilaris, ac iucunda, ſtatim iubeat Exorciſta, vt perſona à dæmone liberata cum cæteris adſtantibus ante IESV-CHRISTI imaginem genuflexa de beneficio accepto Deo gratias ſequenti, vel alia ſimili forma perſoluat.

Action de Graces que doit faire à Dieu la personne déliurée.

MOnseigneur Iesvs-Christ, ie vous rends graces de tout mon cœur, de ce que par votre infinie Bonté & Misericorde, & pour l'honneur & gloire de votre tres--Saint Nom, il vous à plû me déliurer du Demon & de ses Malefices, ainsi vous supplie-ie encores qu'il vous plaise me preseruer & garder qu'à l'auenir il ne puisse plus me trauailler en façon que ce soit, parceque ie desire & veux viure & mourir sous la protection de votre tres-Saint Nom. *Gratiarum actio.*

Deinde Exorcista cum omnibus astantibus deuotè recitet sequentem Hymnum.

HYMNVS *Sanctorum Ambrosij, & Augustini.*

TE Deum laudamus: te Dominum confitemur.
Te æternum Patrem: omnis terra veneratur.
Tibi omnes Angeli: tibi cœli, & vniuersæ potestates.
Tibi Cherubim, & Seraphim: incessabili voce proclamant:
Sanctus, Sanctus, Sanctus: Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt cœli, & terra: maiestatis gloriæ tuæ.
Te gloriosus Apostolorum Chorus,
Te Prophetarum laudabilis numerus,
Te Martyrum candidatus laudat exercitus.
Te per orbem terrarum, sancta confitetur Ecclesia,
Patrem immensæ maiestatis,
Venerandum tuum verum, & vnicum Filium.
Sanctum quoque Paraclytum Spiritum.
Tu Rex gloriæ Christe.
Tu Patris sempiternus es Filius.
Tu ad liberandum suscepturus hominem: non horruisti virginis vterum.
Tu, deuicto mortis aculeo: aperuisti credentibus regna cœlorum.
Tu ad dexteram Dei sedes: in gloria Patris.
Iudex crederis esse venturus.
Te ergo quæsumus, tuis famulis subueni, quos pretioso Sanguine redemisti.
Æterna fac cum Sanctis tuis gloria munerari.

Saluum fac populum tuum, Domine: & benedic hæreditati tuæ.

Et rege eos: & extolle illos vſque in æternum.

Per ſingulos dies, benedicimus te.

Et laudamus nomen tuum in ſæculum: & in ſæculum ſæculi.

Dignare, Domine, die iſto: ſine peccato nos cuſtodire.

Miſerere noſtri, Domine: miſerere noſtri.

Fiat miſericordia tua, Domine, ſuper nos: quemadmodum ſperauimus in te.

In te, Domine, ſperaui: non confundar in æternum.

Quo finito, Exorciſta leget ſequentia.

Orationes deprecatiuæ ad Deum, vt confirmet, quod operatus eſt.

℣. Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.

℟. A templo ſancto tuo, quod eſt in Ieruſalem.

℣. Oſtende nobis, Domine, miſericordiam tuam.

℟. Et ſalutare tuum da nobis.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DEus, qui neminem in te ſperantem nimiùm affligi permittis; ſed pium precipibus præſtas auditum, pro beneficio accepto, votíſque ſuſceptis gratias agimus, te piiſſimè deprecantes, vt per tuam piiſſimam miſericordiam à cunctis eripi mereamur aduerſis. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

Oremus.

GRatias agimus tibi, Domine ſancte, Pater omnipotens, æternæ Deus: gratias agimus tibi Chriſte, Verbum æterni Patris: gratias agimus tibi Spiritus alme: gratias agimus Sanctis omnibus, tum Angelis, tum hominibus; quia omnipotenti virtute Dei eliſus eſt draco. Deus Abraham, Deus Iſaac, & Deus Iacob, miſerere famulo tuo N. à dibolica poteſtate liberato, & in eius adiutorium Sanctum dirige Michaëlem, qui eum protegat, viſitet, atque defendat ab omnibus inimicis ſuis. Qui viuis, & regnas, in vnitate eiuſdem, &c.

Oremus.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui liberare dignatus eſt hunc famulum tuum N. à vexatione Sathanæ, & miniſtrorum eius, mitte in eum ſeptiformem Spiritum ſanctum paraclytum de cœlis.

Oremus.

QVæſumus omnipotens Deus, famulum tuum N. propitius reſpice; vt te largiente regatur in corpore, & te ſeruante cuſtodiatur in mente. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

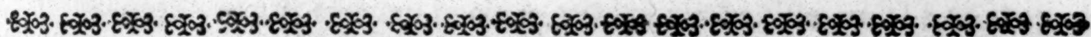
Poſt hæc Exorciſta perſonam liberatam genuflexam pollice ſignans in fronte.

Dominus IESVS-CHRISTVS *apud te ſit, † vt te defendat: intra te, † vt te conſeruet: ante te ſit, † vt te ducat, poſt te ſit, † vt te cuſtodiat; ita vt dæmones non ampliùs poſſint nocere tibi vllo modo; ſed totaliter à te recedant: ſuper te ſit, † vt te benedicat, qui cum Patre, & Spiritu Sancto in vnitate perfecta viuit, & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.*

Tandem adſtantes aqua benedicta aſpergendo benedicat dicens:

Benedictio Dei omnipotentis Patris, † & Filij, † & Spiritus Sancti † deſcendat ſuper vos, & maneat ſemper. Amen.

Admoneat poſtea, vt pro gratiarum actione perſona liberata Sacratiſſima Euchariſtia ſe tanquam ſcuto inuincibili muniat: imò ſi tempus opportunum fuerit, ipſemet Exorciſta (ſi Sacerdos ſit) illam ei poterit adminiſtrare.

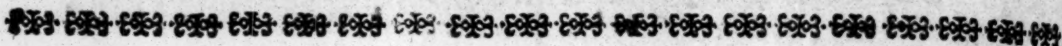
ARTICVLVS VI.

De Dæmone Tentante ſuum regreſſum.

EA eſt diabolicæ ſuperbiæ conditio, vt, cùm dæmon ſe ab homine deſpectum, opprobriis, ac conuiciis affectum, à ſua ſede expulſum videt indignatione repletus, & ira excandeſcens omnem moueat lapidem, cunctos conatus adhibeat; vt corpus, quod poſſidebat, iterum ingrediatur, & vt fiant nouiſſima peiora prioribus. Quare ſicut aſtutiis, dolis, ac ſuggeſtionibus priùs hominem, quem poſſidebat, ad timorem, deinde ad puſillanimitatem, ac tandem ad diffidentiam de diuina protectione induxerat, per quam ſibi aditum ad ingreſſum aperuit: ita eiſdem aſtutiis, dolis, ac ſuggeſtionibus verſipellis nititur, iterum in corpus habere regreſſum. Idcircò duriſſimum, ac grauiſſimum poſt liberationem innumeris tentationibus, ac ſuggeſtionibus exſuſcitat bellum, quibus ad diffidendum de diuina bonitate, ac protectione liberatum 748.

Dæmon tentat iterum poſſidere eum, à cuius corpore fuit expulſus.

inducere valeat: quæ suggestiones, ac tentationes nihilominus, si cognitæ fuerint, facillimè etiam poterunt propulsari. Quare earum principaliores, ac communiores hîc subiicientur, ex quibus Exorcista, & liberatus cæteras omnes cognoscere, ac facilè poterunt exterminare.

QVÆSTIO I.

Quænam sint communiores suggestiones, quibus dæmon quærit iterum in corpus liberati suum regressum.

749. *Dæmon expulsus non relegatur in inferno, nec in deserto, sed tentat ingredi corpus, vndè exiuit. Quomodo.*

RESPONDETVR, dæmonem, postquam, ab aliquo corpore est eiectus, cùm nec in profundum inferni, nec in desertum relegetur, vt putant aliqui imò multi antiqui Exorcistæ, sed falsò, vt latè demonstrauimus suprà *n.* 292. *& sequent.* sed ad alios obsidendos, aut possidendos accedat, adhuc exteriùs saltem per aliquod tempus tentandum remanere, & huc, illucque discurrere ad nouos inueniendos modos, quibus homines seducere valeat, ac possidere. Propterea inter alias tentationes, ac suggestiones, quibus hominem impetere satagit, sequentes sunt communiores.

1. Suggerere solet, quòd talis homo verè liberatus non sit: in qua tentatione si vacillet, consequenter de diuinæ virtutis concursu diffidit, & sic meritò à Deo permittitur, vt ille saltem extriusecè à dæmone aliqualiter vexetur.

2. Suggerit, quod diabolus absconditus manet: quòd motionem non facit, quia Exorcistam timet; sed cùm fuerit ille remotus, faciet sicut priùs: nam omnia, quæ fuerunt facta, diabolicæ fraudes fuerunt nihil veritatis continentes.

3. Quòd diabolus verè exiit; sed iam est reuersus: quia ipse tentationibus consensit; ideò talem, & talem motum in corpore operatur.

4. Quòd Deus vult, vt reuertatur; quia ei peccata sua nundum dimisit, & vt debitas pænas luat, vult Deus, vt dæmon iterum illum torqueat; ideò certè reuertetur.

5. Quòd ipse liberatus diù in resistendo perseuerare non poterit: sed animo tandem deficiet, ac de diuina protectione diffidet: quòd difficillimum est velle semper confidere in Deum.

6. Nisi consensum, vt ingrediatur, præstiterit, innumera mala se patraturum minatur. Si verò præstiterit, non ampliùs malum, sed bonum ei facturum pollicetur.

7. Quòd in liberatione ab Exorcista omnes conditiones requisitæ non fuere seruatæ: non enim de dæmonum nomine, numero, superiore, principe, tempore exitus, & loco, & aliis ab antiquis Exorcistis seruari consuetis interrogauit, ideò non exiit; vel iterum redibit.

8. Quòd in corpore aliquæ reliquiæ diabolicæ remanserunt, propter quas dæmones habent liberum ingressum.

9. Quòd iam alia maleficia sunt patrata: vel fiunt, vel fient in posterum, & sic diabolus liberè intrabit. Nonne (suggerit dæmon) illam mulierem sic dicentem, ac talia operantem vidisti?

10. Quòd

10. Quòd iterum tibi illa infirmitas, quam priùs habebas, eueniet, illud malum, quod patiebaris, obuiabit; infirmitas enim naturalis erat ex hac, vel illa causa procedens.

11. Tu numquam vexatus fuisti; sed apparentia tantùm fuit, quod verum esse credebas: melancholicus humor, & mentis stultitia erat oppressio, quam patiebaris, quæ omnia iterum euenient tibi, cùm ad id maximè inclineris.

12. In liberatione sufficiens fides tibi minimè fuit: non fecisti, quod in te erat; perfectior alia dispositio requirebatur: memento, quòd præparationis tempore nullam deuotionem habuisti: tempore liberationis à sensibus eras alienus, ideóque verè non es liberatus.

13. Tot tentationes sustinere non poteris; sed illis tandem succumbes: tu es negligens, non facis, quæ tibi ad præseruatiouem sunt imposita; nec facere potes, quia nimis difficilia sunt; in hac infirmitate mori oportet, nam vsque ad mortem siue velis, siue nolis, durabit.

14. Vide, quot tribulationes pateris: quod miserias sustines; melius tibi erat, diabolicam vexationem, quàm istam tribulationem habere: multoties quietem habebas, & tunc deuotio feruentior erat: & proximus tuus tibi magis magísque compatiebatur: priùs torquebaris in corpore, nunc grauior est tortura in mente; priorem ergo à Deo corporis tribulationem exposce: vel dæmonem voca, vt corpus tuum iterum ingrediatur.

15. Obserua, quæso, quale sit hoc malum, quod pateris; oportet, vt illud benè, & attentè consideres, ne decipiaris: ex vna parte quidem naturale: ex altera verò diabolicum videtur, fac ergo experientiam, ad alterum Exorcistam accede, qui te Patris Menghi, vel Patris Zachariæ Vicecomitis oleo perungat; & an infirmitas tua à dæmone sit, nec ne, certò scies.

16. Ille rumor, quem in ventre experiris, illud frigus, quo in dorso, ille dolor, quo in capite cruciaris, diabolicus est; adhuc dæmon in te aliqualiter præualet: ad te sæpiùs appropinquat; nil aliud igitur remanet, nisi vt ingrediatur, & hoc tibi citiùs, quàm credas, eueniet.

17. In imaginatione tua semper præsentis horrentia, in somniis visiones teterrimas, in vigiliis terrores: semper retro habes, qui te retiaculis implicare videtur: semper contremiscis: semper vmbram vides: nonne semper timidus es? Hæc clarissima signa sunt, quòd possideris, vel citiùs à dæmone opprimeris.

Hæc, & alia huiusmodi à dæmone ei suggeruntur, qui ab eius tyrannide liber euasit, vt dæmonem timere, & pauere incipiat, ac timore depressus animo succumbat, ac diuinæ pietatis, clementiæque oblitus de eius assidua protectione diffidat, & sic ingratus de accepto liberationis beneficio gratias Deo non referat, Deumque piissimum, ac in se confidentibus summè beneficum esse non credat. Exindè faciliùs à Deo aliquo modo deseratur, dæmonique regressus iterum permittatur. Quod facillimè dæmon assequitur, si liberatus ei patientem auditum largiatur.

QVÆSTIO II.

Vnde sumat dæmon tentandi occasionem.

750. *Ex variis casibus dæmon sumit tentandi occasionem.*

RESPONDETVR, sibi dæmonem ex variis rerum euentibus, & contingentiis ad prædictas suggestiones liberatum faciliùs excitandi arripere occasionem.

1. Quando liberatus in obscuro aliquo loco inhabitat, ei pauores, & tremores plurimos suggerit, vt timore perterritus animi vigorem, ac fiduciam amittat, & consequenter de diuina protectione diffidat.

2. Quando naturalis aliqua infirmitas occurrit, dæmon se cum sui præsentia illius auctorem esse, & causam phantasiæ fortiter suadere enititur; quæ tentatio maxima quidem est; eiusque principiis quàm maximè vexatus obsistere debet, ne per successiuum augmentum in deteriora tam animi, quàm corporis damna prolabatur.

3. Quando melancholicus humor superuenit, qui diabolico excitatur impulsu, statim dæmon cum illo se ingerit, & timores exsuscitans, illos eosdem esse effectus, qui fuerant priùs, credere facit, vt exinde vexatus adesse dæmonem firmiter credens deficiat animo, ac de Deo fiduciam prorsus abiiciat; & ita sibi faciliùs aditus, & regressus aperiatur.

4. Quando liberatus ab aliqua est passione perterritus: vt ita, odio, inuidia, amore venereo, tristitia, desperatione, & aliis huiusmodi, diabolus maximum aliquod ei suggerit malum, vt ipsius imploret auxilium, ac Deum, quantum est ex se, blasphemando depellat: vel simila mala operando: & cùm per huiusmodi peccata tunc à Deo, qui hostiles dolos euertit, sit maximè distans, faciliùs dæmoni aditus aperitur.

5. Cùm tunc temporis ab aliquo personam aliquam maleficiis obnoxiam esse: vel aliquem à dæmone possideri, aut simile quidpiam intelligat, illicò malignus spiritus idem sibi euenisse repræsentat.

6. Cùm talem personam energumenam exorcizatam, & non liberatam fuisse: alium tanto tempore vexatum: alterum, qui liberatus fuerat in laqueos iterum incurrisse deprehendat, vexato versipellis dæmon tunc suggerit se eodem modo, quo priùs, subiacere insidiis, & hoc illud euenturum persuadet.

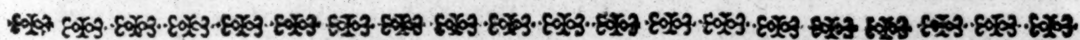
Nec hoc tantùm per seipsum suggerit; sed etiam per suos ministros Magos, Maleficos, & Sagas, quorum aliqui se esse Energumenos, aut maleficio affectos effingunt, vt Exorcistis decipiant, cæterísque hominibus à dæmone liberatis eos non verè liberatos esse suadeant; vt latè supra declarauimus, *n.* 375. Nonnulli Energumenos comitãtur, cùm ad Exorcistas accedunt, vt exorcizentur, eisque infirmitatem naturalem esse suadere conantur; idcircò ad Ecclesiam confugere, & exorcismos adhibere superfluũ esse: quia post exorcismos adhuc sicut priùs existent, nec Exorcistæ verbis credendum esse; sed experientiæ rerum magistræ. Hisce, & aliis huiusmodi suasionibus falsas esse Exorcistæ instructiones, illis suadere conantur,

conantur, ac meliùs eſſe, ſe matri naturæ, ac dæmonis diſcretioni, quàm diuinæ protectioni committere, ac Eccleſiæ miniſtrorum directioni.

7. Quando aliquis excitatur rumor, vel horribile aliquid inopinatò apparet, & liberatus ob timorem contremiſcit, malignus tunc ſpiritus diabolicum properaſſe ingreſſum, & ſe aliquibus vmbris ſuppreſſiſſe perſuadet.

8. Cùm in ſomniis vexato horribile aliquod ſiue naturaliter, ſiue à dæmonibus cauſatum oſtenſum fuerit, expectat dæmon, donec euigilauerit homo, & dum adhuc benè ſui compos non eſt, phantaſiæ, quod in ſomnis apparuit, repræſentat, vt ſic euigilans timori aditum præbeat, ac animi timore conſtratus ſuccumbat, ac de diuina protectione diffidat, Deúmque vt ſuum adiutorem, ac defenſorem non inuocet, in eo ſpem ſuam non collocet, nec ſe eius diuina protectione à dæmoniacis infeſtationibus illæſum ſeruandum fore exiſtimet, vt ſic de Deo diffiſus, à Deo in dæmoniacam iterum poteſtatem corruere permittatur.

Hæc machinamenta diabolica ſunt, hæ ſunt technæ, doli, laquei, atque impoſturæ, quibus homines dæmon impetere ſatagit, vt ſi non ſibi in anima, ſaltem in corpore detur poteſtas, vt docet Toſtatus *q.* 121. *in c.*8. *Matth.* ſed arma, quibus à dæmonis tyrannide erepti illum impugnare, omnéſque eius ſuggeſtiones, & fallacias, vt fumum diſpergere valeant, contemplemur.

QVÆSTIO III.

Quibus remediis præſeruatiuis diabolicæ ſuggeſtiones in hominibus à dæmone liberatis euaneſcant.

RESPONDETVR, ei, qui diuino fauente auxilio à dæmonis eſt ereptus tyrannide, vt à noua ſe dæmonis vexatione præſeruare valeat, duo principaliter (quorum primum eſt in ordine ad Deum: alterum in ordine ad dæmonem) eſſe adimplenda. 751. *Remedia præſeruatiua.*

In ordine ad Deum.

CVm Deus ſummum bonum ſit, fónſque omnium bonorum, à quo, ſicut à primò principio cuncta bona procedunt, & ad quem, ſicut ad vltimum finem omnia bona protendunt; quemadmodum ab ipſo liberationis bonum proceſſit, ita ab eo præſeruationis bonum orietur, ac propterea liberatum aliquos erga Deum confidentiæ actus elicere, conſonum erit. *In ordine ad Deum.*

Primò, ſe non propriis meritis, ſed diuina principaliter pietate, ac clementia ſuam obtinuiſſe liberationem certiſſimè credere debet: nec ſuper hoc dubitatio aliqua debet oriri, ſed firmiſſima crudelitas, non obſtantibus quibuſcunque tentationibus, ſuggeſtionibus, & apparentiis ſpirituum malignorum.

Secundò confidere debet, vt ſicut Deus ſua infinita bonitate, ac pietate ipſum à dæmonibus liberare dignatus eſt; ita eadem bonitate, & clementia eum ab illorum regreſſu præſeruare non deſinet, niſi ipſe voluntariè dæmonis ſuggeſtionibus aſſentiri, ac de infinita Dei bonitate, ſecura

protectione,

protectione, ac defensione diffidere velit. Deus enim, cuius perfecta sunt
Psal. 90. vers. 1. opera, omnibus in se confidentibus, ac in adiutorio suo habitantibus diuinam protectionem adfuturam promisit; nec deficiet: quia mentiri non potest. Ergo sicut se à Deo verè liberatum esse existimat; ita firmiter speret, ac diuina se protegente virtute, ab omnibus dæmonum infestationibus illæsum præseruandum confidat.

§. I.

752. Tertiò frequenter cœlestia meditetur mysteria, fidei scilicet, omnipotentiæ Dei, sapientiæ, bonitatis, clementiæ, pietatis, ac misericordiæ, vitæ, ac passionis Christi; vt, dum mens in sanctis meditationibus occupatur, dæmoniacis suggestionibus locus prohibeatur.

Quartò in Deum toto corde feratur: quia perfecta charitas timorem procul expellit, sine quo dæmon aut nihil, aut parum valet. Charitas enim dat inhabitationem Spiritui Sancto, qui spiritum malignum excludit: Nam *Deus charitus est*, ait Ioan. prima sua Canon. cap. 4. *& qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.*

Quintò in Domino gaudeat, & melancholiæ, super quam dæmon fundatur, passionem excludat. Quod faciet, sæpiùs mentem, ac cogitationem suam ad diuinam pietatem, clementiam, ac misericordiam, ad innumeráque beneficia à Deo accepta contemplanda conuertendo: vt benè docet, ac testatur Seraphicus P. S. Franciscus Assisiates *tom.* 3. *opusculorum, collatione* 11. apud Ioannem de la Haye Parisinum, *Sanctam*, ait, *Fratres charissimi interiùs, & exteriùs lætitiam Dei habete. Si enim seruus Dei studuerit habere, & conseruare lætitiam spiritualem, quæ prouenit ex munditia cordis, & acquiritur per deuotionem orationis, dæmones nihil possunt ei nocere dicentes: Ex quo in tribulatione, & prosperitate lætitias habet seruus Dei, non possumus inuenire aditum intrandi ad ipsum, nec illi nocere.*

§. II.

753. Sextò, nisi liberatus se Deo velit exhibere ingratum, accepta à Deo quotidiè beneficia commemorare iugiter debet, vtpotè qui à dæmonis tyrannide est ereptus, de infernalis tortoris catenis solutus, de tot doloribus, vexationibus, & infestationibus erutus, & qui inferna malignitate erat oppressus, ab illa liber euaserit: & quia gratiarum actio beneficia multiplicat, de omnibus supradictis, & aliis multis continuè quàm maximas Deo gratias soluere non desistat: Idcircò Exorcista illum iuxta ipsius capacitatem edoceat de modo ad Deo gratias referendas obseruando.

Supr. n. 68. Septimò, cùm præcipuum diaboli instrumentum sit peccatum, & vbi hoc fuerit, diabolus magnam auctoritatem possideat, persona à dæmone liberata à mortali peccato quàm maximè caueat; imò quantum ab alto sibi dabitur, à venialibus quoque abstinere se debet. Quod Sacramentorum frequentia, ac spiritualium operationum exercitio facillimè consequetur.

Octauò,

Octauò, præsentationis donum, lumen ad diabolicas cognoscendas tentationes, vim, & efficaciam ad ipsis resistendum à Deo petere debet: nec non etiam super hoc Beatissimæ Virginis, & aliorum Sanctorum implorare suffragia; ad quod plurimùm valebit oratio illa supra posita *n.*602. sed iuxta monitum immediatè traditum post illam *n.*603.

§. III.

NOnò maximam in Deo confidentiam habeat: nam hoc est principalissimum remedium. Qui enim ita in Deo confidunt, ac præcipuè in Sanctissimi Nominis Iesu virtute suam fiduciam collocant, vt sine vlla hæsitatione, se nedum à dæmonibus, Maleficis, ac maleficiis, sed à veneno, serpentum morsibus, aliorum animantium infestationibus, nec non ab inimicis, aliisque periculis animæ, & corporis nequaquam offendendos, aut perturbandos, provt fuerit sibi salutare, credant, hi dubio procul quocunque fieri dixerint, fiet eis: quia *credenti omnia sunt possibilia*, vt ipsamet Veritas docet Marc. 9. & contra istos tota infernalium dæmonum cohors frustrabitur, proprias vires deperdendo. Quare quotidiè non semel tantùm, sed sæpiùs animam suam, ac corpus, cunctaque omnia ad se pertinentia Sacratissimi Nominis Iesu protectioni commendare debet, sequentia, vel similia verba proferendo. 754.

Monseigneur IESVS-CHRIST, *vous êtes mon refuge, protecteur, & defenseur de mon corps, de toutes mes actions, & de toutes les choses qui m'appartiennent: pource-je ne crains point les Demons, ny leurs supposts, ny malefices, ny ennemis, ny chose contraire, qui me puisse offenser, parceque ie vis & veux viure sous votre diuine Protection, sous laquelle ençore, i'ay dessein & pretends mettre tout ce qui me concerne.*

Acte de confiance en Dieu pour être preseruez des malefices.

§. IV.

Remedia in ordine ad dæmones.

CVm immediatum præseruationis remedium à resistentiis dæmonum suggestionibus faciendis, de quibus supra, vim sumat, illis cognitis, in eis resistendo maximoperè est inuigilandum. Præter autem resistendi modos, de quibus supra passim *præcedentibus Articulis* actum est, nonnulli hîc breuiter sunt subijciendi. 755.

Remedia præseruatiua contra dæmones.

Primus modus consistit in diuertendo ab his, quæ sibi à dæmone proponuntur, ad quod valet mentis applicatio ad alia vtilia, ac necessaria, sed læta, ac delectabilia.

Secundus, vt in promptu breuem aliquam orationem habeat, qua Deo gratiarum reddantur actiones pro liberatione: vel ab eo præseruatio petatur: vel ad Deum aliquo modo mens (vt modis sequentibus proponitur) eleuetur.

Oraison brieue pour vaincre les tentations.

Ie vous rends graces, mon Dieu, qui m'auez déliuré du Diable votre ennemy; ainsi crois-je encore pour certain, que vous me voulez deffendre de ses tromperies.

O mon Seigneur, combien suis-je obligé de vous aymer & seruir, parceque vous m'auez déliuré du Diable, cruel tyran de mon Ame & de mon Corps.

Ie souhaiterois pouuoir auoir le cœur & la langue de Saint Paul, ou de Sainte Marie Magdelaine, pour vous pouuoir plus parfaitement aymer & loüer.

Soit partant toûjours loüé & glorifié le tres-Saint Nom de IESVS.

Poterit aliquam, vel aliquas dictarum oratiuncularum toties repetere, quoties dæmon aliquid contra eius liberationem illi suggesserit.

Scias autem, mi Lector, hoc remedium melius, ac securius esse, quàm cum dæmone contendere velle; imo etiam quam illum contemnere, & opprobriis, ac conuiciis impetere: quia per hoc dæmoni non tantùm resistitur, sed de eo victoria reportatur; nam plus est vincere, quàm resistere: qui enim resistit tantùm ab inimico non vincitur: sed qui inimicum vincit, illum conterit, & prosternit. Per huiusmodi autem actus elicitos persona à dæmoniaca obsessione liberata oppositum illius assequitur, ad quod illam diabolus pertrahere conabatur. Hic enim per impulsum ad diffidendum de diuina bonitate, ad ingratitudinis, impatientiæ, & odij erga Deum, & id generis actus illam inducere decreuerat: illa verò per huiusmodi orationes Deum laudandi, de acceptis beneficiis gratias reddendi, actus amoris erga illum eliciendi ex diaboli tentatione occasionem desumit, & sic dæmon confusus recedere cogitur; nec illam amplius suggestionibus audet perturbare.

D. Bonauentura in 2. dist. 24. art. 1. q. 2.

§. V.

756. Sup. n. 401. & sequent.

TErtiò, considerare Deum vbique præsentem esse, eíque æqualiter curam esse de omnibus, & maximè de illis, qui eius diuinum implorant auxilium, plurimùm valet, ideóque ad ipsum cor eleuare, & ab eo, vt à nobis inimicorum timorem expellat, valebit, sæpissimè dicendo:

Si Deus pro me, quis contra me?

Si Dieu me protege, qui me pourra nuire.

Hoc modo tota dæmonum caterua, omnes tenebrarum principes cum suis satellitibus, ac maleficiorum concinnatoribus vertentur in fugam, & ad nihilum redigentur.

Quartò, per aliquot dies post liberationem omnibus cibis benedictio adhibeatur, saltem per ipsum Vexatum iam liberatum, super cibum & potum Crucis † signum formando, Dominum Iesum Christum, vt ipse benedicat, inuocando. Quam consuetudinem, vt Catholicam, debet toto vitæ decursu obseruare.

Quintò, an intra corpus dolor existat, vel aliquid per membra decurrens, vel aliquæ vexationis reliquiæ remanserint, obseruare desistat: quia diabolus, quæ non sunt, apparere facit, quibus si fides adhibeatur, & confidentiam suæ præseruationis amittat, aliquando permittit Deus, vt ex apparentibus fiant realia nocumenta; ideò ad illa nullo modo animum, siue mentem conuertat.

Sextò, quando dolores veros esse contingit, si illos naturales esse clarè non constet, aliquam deceptionem interuenisse existimet, quam speciali modo minimè perquirat; sed citò illam contemnat, & ab ea diuertens, maxima fiducia IESV inuocet nomen, se eius virtute ab omni dolore credens liberandum.

Septimò, quando aliquid, pro voto suo, ex his, quæ ad corporis, vel animæ necessitatem spectant, vel iuxta artem suam operari non posse sibi videtur: vel aliquam in corpore habere debilitatem, & causam naturalem non habet, omninò illam operationem efficiat, non quidem membris violentiam inferendo, sed per liberi arbitrij actum sic volendo, & determinando illam in IESV Nomine facere, eius diuino fretus auxilio, interim pollice Crucis † signum super partem læsam efformando. Sed aduertat, quòd in istis actibus non dubitando; sed viriliter, ac liberè, & inhæsitanter operando se habere, est necesse.

§. VI.

OCtauò, optimum erit post liberationem, nedum omnia habitationis loca benedicere, lectum puta, cellam, seu cubiculum, vestes, & alia huiusmodi; sed præcipuè serò aqua benedicta cubiculum aspergere, illudque Cruce benedicere dicendo: 757. *Breuis oratio contra infestationes dæmonum.*

Ecce crucem † Domini, fugite partes aduersæ: vicit leo de tribu Iuda radix Dauid, Alleluya.

Vel illam orationem supra positam, *num.* 601.

Nonò, Ecclesias frequentet, & in eis Missas, & alia diuina officia audiat: sacram Eucharistiam suscipiat, Deumque humiliter, nedum pro seipso, sed pro omnibus amicis, & inimicis, viuis, atque defunctis, & præcipuè pro animabus purgantibus, quarum non est specialis memoria, exoret.

Decimò, quodcumque remedium spirituale, in quo liberatus sperat, optimum erit ad præseruationem. Nam omnium remediorum anima, seu formalitas fides est, seu confidentia liberati; ideò si in aliquo remedio nullam habeat fidem, adhibendum non est: quia parum, vel nihil proderit; & cum fide omnia, quamvis minima remedia, maximi sunt valoris.

In his autem cunctis remediis aduertendum est, quòd prædicta, sicut & alia quæcumque non sic ponuntur, vt omnia sint necessariò adhibenda; ità quòd sine illis præseruatio esse non possit; sed quia sunt valde vtilia. Tot autem posita sunt, non vt omnibus sit vtendum; sed vt ab vnoquoque, quæ iuxta dispositionem subiecti sibi magis opportuna videbuntur, seligantur. Non enim omnes ægroti vnica medicina sunt me-

 dicandi:

dicandi: nec omnes homines eodem cibo reficiendi: sic nec omnes maleficiati, & obsessi iisdem remediis ad suam liberationem, vel præseruationem disponendi.

ARTICVLVS VII.

De Dæmone Repetente, seu Redeunte.

758. *Dæmones quandoque reuertuntur.* CVM dæmones egressos è corporibus humanis iterum in illa ingredi, vti experientia rerum Magistra testatur, sæpe contingat, vt hæc ars Exorcistica suum habeat complementum, quid in nouæ dæmonis inuasionis casu cum iam liberato, in quem dæmones iterum sunt ingressi, agere debeamus, restat inquirendum; quod duabus sequentibus Quæstionibus discutietur.

QVÆSTIO I.

Quænam sit causa regressus.

Causa regressus ex parte dæmonis est malitia, & alia vitia. RESPONDETVR, causam ex parte dæmonis non esse requirendam, malitiam.n.superbiam,inuidiam,iram,odium,& vindictam esse,notissimum est, *Tanquam.n.l. leo rugiens circuit,quærens quem deuoret.* 1. Petr. c.5. semperque dæmon ad ingressum, & regressum, si aditus sibi pateat, est paratus. Neque ex parte Dei regulariter: quia ipse ad bonum nostrum, & non ad malum inclinatur. Neque ex parte Exorcistæ, qui sufficientia tribuit medicamenta. Solùm ergo ex parte Energumeni causa est requirenda.

759. *Dæmones quandoque eiiciuntur miraculosè.* Ad cuius euidentiam aliqui moderni Exorcistæ dæmones dupliciter de corporibus obsessis eiici posse fatentur.

Vno modo miraculosè, cùm scilicet per virum magna sanctitate præditum adhuc in terris viuentem: vel per alicuius Sancti inuocationem: vel per aliquam miraculosam imaginem, aut alia huiusmodi dæmones eiiciuntur, & tunc eiecti semel non amplius ingrediuntur: quia tales expulsiones etiam sine patientis dispositione fiunt: opera.n. miraculosa facientis attestantur potentiam,& non recipientis dispositionem; & de his in speciali sermo non agitur: quia nec ad talem expulsionem iste actus requiritur: quia eiecti numquam regrediuntur. Virtus enim illa, quæ dæmones ad exitum cogit, abesse etiam cogit, vt amplius intrare non possint; tota enim miraculi ratio, est potentia facientis.

Ordinariè eiiciuntur per potestatem exorcisticam. Alio modo per exorcisticam artem, & exorcistatus ministerium eiiciuntur,& tunc quia cum Exorcistæ auctoritate regulariter,& efficaciter suscipientis dispositio requiritur, quando dæmones sunt eiecti, si patiens paratus in resistendo non perseueret, ingrediuntur.

Hæc expulsio similis est expulsioni peccati. Declarant à simili de peccatore pænitente. Nam dupliciter aliquis à peccato auerti potest, & ad Deum conuerti, vel miraculosè, vt patet de Paulo

Paulo Apostolo, de Magdalena, & aliis, qui non amplius ad peccatum sunt reuersi: vel modo ordinario per Pænitentiæ Sacramentum, & tunc si peccati habitus non sit destructus, faciliter ad vomitum reuertitur: Sic in dæmonum expulsionibus quoad ordinarium modum, & non absolutum contingit.

§. I.

VErùm huiusmodi positio, etsi vera sit, aliqua tamen indiget expositione. Nam miracula vel ad augendam fidem, vel ad eam confirmandam, vel ad alicuius Sancti gloriam manifestandam, vel ad aliorum vtilitatem, puta ad infirmorum sanitatem, & obsessorum liberationem patrantur: vt docent Guilhelmus Vorill. & D. Thom. in 2. *dist. 7. q. 1. art. 3.* Pelbartus, *par. 2. Aurei Sacræ Theol. Rosarij, verbo Dæmones V.* & Tostatus *q. 7. in Matth. c.* 8. Verum est ergo, quòd miracula, quæ ad propagandam fidem, vel ad confirmandam fiunt, in recipiente dispositionem non requirunt: vt patet de illo cæco à D. Dionysio sanato, dum adhuc paganus esset, de quo suprà, *n.* 502. de illa puella, à qua Paulus Apostolus spiritum pythonem eiecit, Act. 16. etiam contradicentibus, ac conquærentibus dominis ipsius: ac de illo obsesso, qui domicilium in monumento habebat, Marci 5. à quo Christus dæmones eiecit, nullam in obsesso dispositionem requirendo. Sic in morte, vel immediatè post alicuius personæ magna sanctitate præditæ mortem, vt ipsius gloria, qua fruitur in cœlis, manifestetur in terris, multa Deus operatur miracula in hominibus, sine vlla eorum præcedente dispositione, puta infirmos sanando, & obsessos à dæmone liberando. Qui autem hisce signatis causis à dæmone liberantur, imposterùm à dæmone non possidentur: quia illæ expulsiones non principaliter ob ipsius liberati vtilitatem fiunt, sed ob fidei propagationem, vel confirmationem, vel ad Sanctum aliquem honorandum; propterea Deus, qui tali de causa miraculum operatus est, etiam ob eandem rationem vult defendere, ac patratum conseruare. Aliquandò autem miracula fiunt ob misericordiam Dei ad infirmorum, vel obsessorum vtilitatem, vt docent allegati Auctores, & in istis (si adulti sint, rationis scilicet compotes) fides, ac fiducia in Deum requiritur: vel ob ipsius infinitam misericordiam, ac fidelitatem, vel ob alicuius Sancti merita, & intercessionem, vt liberationem efficaciter obtineat; & sine hac prævia dispositione patiens miraculi beneficium non obtinet, vt benè docet Suarez, *disp. 8. de distinct. fidei ab omnibus donis sect.* 1. & sicut fides requiritur, vt à dæmonis possessione efficaciter liberetur, ita eadem requiritur, vt à noua dæmonis inuasione præseruetur. 760.

Quomodo eijciantur miraculosè, explicatur.

Matthæi 8.

Concludendum ergo est, causam, ob quam diabolus corpus, à quo eiectus fuerat, iterum ingreditur, se ex patientis parte teneri, qui, cùm per malum habitum diabolicis suggestionibus magis, quàm Christo suum auxilium in se credentibus, ac confidentibus pollicenti, credere, & assentiri sit assuetus, ideò post liberationem etiam simili modo tentatus succumbit; ex quo ad diffidentiam inducitur, ratione cuius à Deo denuò sub dæmonis potestate cadere permittitur, qui iterum corpus illius ingreditur, ac iuxta Dei permissionem, suam in eo tyrannidem exercet.

Supra n. 67.

QVÆSTIO II.

Quomodo se habere debeat Exorcista cum eo, qui post liberationem iterum à dæmone possidetur.

761. *Documenta pro liberatis, suspicantibus de noua inuasione dæmones.*

CVM distinctione respondetur: Nam ille, qui à dæmonis possessione liberatus est, vel se iterum à dæmone possideri suspicatur, sed nihil certitudinis habet: vel certus est, dæmonem iterum in suum corpus esse ingressum, illudque possidere.

Cum Vexatis primo modo Exorcista ad inuestigationem, & probationem recurrere debet, de quibus suprà, *à n.618. & sequentibus.* Si enim ex huiusmodi inuestigatione, ac probatione nullum euidens diabolicæ præsentiæ signum habuerit, tunc dimittatur vexatus, & illum Exorcista à falsa existimatione remoueat, declarando, illas esse diaboli deceptiones, & illusiones vt illum ad diffidendum de diuina protectione inducat: horteturque ad diuinum continuè auxilium implorandum: vt docuimus suprà, *n.620.* verbo *quòd si patiens.* Quod intellige, quando tam ex parte Exorcistæ, quàm ex parte Vexati perfecta pro dæmone ad obedientiam præceptis Ecclesiasticis exhibendam compellendo fuerit dispositio.

Si verò Exorcista ex euidentibus signis nouam dæmonis inuasionem certam esse cognouerit, tunc Vexato persuadere potest, vt certam esse inuasionem credat, eumque interroget, an cupiat liberari, qui si negatiuè responderit, & pro tunc Exorcista dęmoni absolutè exitũ præcipere, expediens esse non iudicauerit, actũ suum suspendere debet: quia de lege ordinaria, si patiens rationis sit compos, ex parte eius voluntatis actus requiritur, vt ex Christi curationibus constat, in quibus ipse dicebat patienti: *Vis sanus fieri?* Ioan. 5. *Creditis, quia possum facere hoc?* Matt. 9. *Quid vis, vt faciam tibi?* Lucæ 18. *Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti.* Marci 11. Si autem liberationis desiderium ostendat, breuiter patiens instructionibus communibus superiùs positis, *n.622. & sequentibus* instruatur. Et exemplificetur de illo, qui à peccato, quod est grauius vinculum, & acerbior vexatio, solutus, iterum in peccatum incidit, & iterum à peccato absolutus euasit: sic etiam iterum vexatus iterum liberatur. Ostendat, priores experientias necessarias non esse; sed tantùm præceptum sufficere expulsiuum.

Exemplum. Sup. num. 573.

§. I.

762. CVm ergo diligenter fuerit instructus, quod mirum non est, si fuerit iterum propter fragilitatem suam vexatus: quòd liberatio facillima erit: quòd cautior erit imposterùm in resistendo diabolicis suggestionibus: quòd Exorcistæ præceptum præstabit id, quod priùs: quòd statim facto præcepto meliùs se habebit, si ipse perfectam suæ liberationis fiduciam habuerit; tandem breui oratione peracta, genuflexo Vexato ante Crucifixi imaginem, sequens potest præceptum enunciare.

Exor

Exorciſmus ad dæmonem expellendum poſt nouam inuaſionem.

EGo N. miniſter Chriſti, & Eccleſiæ auctoritate mihi tradita à Deo, & ab Eccleſia in ordine Exorciſtatus, In Nomine Sanctiſſimæ Trinitatis, & in virtute Sanctiſſimi Nominis Domini Noſtri Ieſu Chriſti, præcipio vobis ſpiritibus malignis, qui in corpore iſtius creaturæ Dei iterum ingreſſi eſtis, vt ſtatim exeatis, & recedatis ab ea, ac deſtruatis omne maleficium, quod præſtitiſtis in ea; ita quòd amplius non habeatis poteſtatem eam moleſtandi intrinſecè, vel extrinſecè quacumque ratione, vel quocumque modo; neque apparendi ei ſub quacumque forma, vel figura, neque vllo modo eam perturbandi: Exite ergo ſpiritus immundi, ac recedite ab ea: quia ſic vobis præcipio, vt miniſter Chriſti, & Eccleſiæ: In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. *Præceptum expulſiuum.*

§. II.

763. *Documenta ſeruanda pro Vexatis liberatis certis de noua inuaſione.*

CVm vexatis autem, qui de regreſſu dæmonum in corpus ſuum certi ſunt, maxima prudentia procedere debet Exorciſta. Nam ſi conciperent, quòd dæmones pro ſua libertate corpora ingrediuntur: vel quòd eis ſufficiens reſiſtentia fieri nequit: vel quòd ſemper ſic erit; vel quòd nunc, aut aliàs liberari non poterunt: aut quòd fides notabiliter debilitata, & infirmata ſit, dum talibus detinentur erroribus, cum maiori difficultate, quàm priùs liberabuntur; ideò pro illorum cura vtillimum erit, quæ ſequuntur ab Exorciſta ſeruari.

Primò examinandus eſt diligenter Vexatus pro inuenienda vera regreſſus cauſa: vt, ſi nouum maleficium fuerit factum: ſi aliquem pauorem, aut timorem habuerit: ſi in reſiſtendo tentationibus, ac ſuggeſtionibus diabolicis ad diffidentiam de Dei protectione inducentibus negligens fuerit: vel ſi habitus eis aſſentiendi deſtructus non fuerit: vel alia huiuſmodi cauſa: qua inuenta, circa illam Exorciſta quàm maximè immoretur, vt illa totaliter remota, nullus per eam ad vexandum amplius reuertendi dæmonibus aditus aperiatur.

Secundò diligenter obſeruetur, an credat, vel crediderit poſt liberationem dæmones non verè exiſſe: & tunc dæmones eijcere difficile erit: quia ſi tot adhibitis hæſitauit, & Deum ad Exorciſtæ præceptum dæmonem eijcere velle non credidit, quid erit nunc? Ergo donec priùs iſta falſa remoueatur opinio, tota miniſterij exorciſtici operatio eſt ſuſpendenda.

Tertiò breuiter communis inſtructio quoad principalia puncta, de quibus ſupra *num. 622. & ſequentibus*, repetatur. Et probetur per ea, quæ ſæpiùs vidit, & in ſeipſo expertus eſt, donec de omnibus ſit certiſſimus: & præcipuè quòd dæmonum regreſſus ob eius negligentiam in reſiſtendo diabolicis

diabolicis ſuggeſtionis, & ob minimam, aut nullam in Deum confidentiam fuit; Idcircò facillimum eſſe commoueat, iterum eum liberari, ſi ex præcordiis iterum in Deum ſuam fiduciam collocauerit: & quòd ſimilis eſt expulſio dæmonum à corpore vexato expulſioni peccatorum ab anima peccante. Peccata enim per contritionem, confeſſionem, & abſolutionem delentur: dæmones verò per fiduciam, & confidentiam in Deum, & deteſtationem in dæmonem, ac per præceptum ab Exorciſta contra dæmonem factum expelluntur.

§. III.

764. *Quando præcepta ab Exorciſta ſint formanda.*

QVartò Exorciſta præcepta pro experientiis non formet, niſi Vexatus ipſe pro maiori ſua ſecuritate id requiſierit. Nam antea omnia, quæ neceſſaria ſunt, ſufficienter vidit. Poteſt tamen Vexatum ipſum admonere, vt ipſemet per ſeipſum vexationes remoueat iuxta regulas ſuperiùs poſitas *num.* 651. *& ſequentibus*, & *num.* 658. *& ſequentibus*, & ſic, donec dæmon, ſicut priùs, totaliter fuerit depreſſus, atque ſubiectus, exerceatur.

Quintò, ſi Vexatus ex fidei debilitate tentationibus, ac ſuggeſtionibus diabolicis ad diffidentiam inducentibus imperfectè reſtiterit, præcepto lenitiuo iuuetur, donec perfectè ſuarum operationum dominus fuerit, ac cunctis dæmonum ſuperior machinamentis; ſemper tamen breuiter fidei actu præmiſſo, quo neceſſariò dæmon ad obedientiam præſtandam compellatur, vt ſupra annui *num.* 568. *&* 664.

Sextò totum exercitium hoc tempore adimplendum ordinatum erit ad deſtruendum attendendi, & dæmoniacis ſuggeſtionibus aſſentiendi habitum, & ad remouendum totaliter cauſam regreſſus, diffidentiam ſcilicet de concurſu Dei ad dæmonem expellendum; ac donec firmeter crediderit Deum abſque dubio ad Exorciſtæ præceptum dæmonem ab eo totaliter expellere velle ratione ſuæ infinitæ bonitatis, ac inuariabilis fidelitatis.

Septimò poterit Exorciſta ad probationes venire; ac præcipere, vt confidentiæ in Deum, ac deteſtationis in dæmonem actus eliciat: ac cætera, de quibus ſupra *art.* 5. *de dæmone fugiente, & exeunte*, adimplere. Tandem hortari, eúmque admonere, vt impoſterum maior ſibi ſit cura, maiúſque de eorum obſeruantia ſtudium, quæ ſunt ad præſeruationem neceſſaria, Deum iugiter, ac ſuppliciter exorando, vt ab eo diuinum petentibus auxilium præſtare dignetur, qui eſt benedictus, & glorioſus in ſæcula.

ARTICVLVS VIII.

De Dæmone infeſtante ea, quæ ad hominem ſpectant.

765. *Dæmon ob odiũ in hominẽ eius rebus nocere ſtudet.*

EA eſt dæmonis malitia, & inueteratum aduerſus hominem odium, vt nihil detur in orbe tam abſconditum, quod non penetret: diſtans, quod non attingat: fædum, quod non ſubeat, vt hominem quoquomodo queat

queat perturbare: Nam cùm eius personæ malum inferre prohibetur, in rebus saltem ad eius vsum spectantibus virus suum diffundere, ac totalem earum destructionem perquirere non desistit, vt benè docet Tostat. q. 126. in c. 8. Matth. *Dæmones*, inquit, *tanto ardore hominibus nocere desiderant, quòd si non possunt nocere eis in seipsis, saltem volunt nocere in quibuscunque tebus eorum.* Quapropter illum ex humanis corporibus expellere non sufficit; sed adhuc verbi Dei, & exorcismi gladio coercendus est in omnibus rebus ad hominis vsum spectãtibus, animalibus scilicet, domibus, locis habitabilibus, aëre, campis, terræ frugibus, comestibilibus, potabilibus, medicinis, vestimentis, supellectili, ac cæteris quibuscumque aliquo modo homini conuenientibus, vt ex omnibus deturbetur hic antiquus, ac veternosus serpens, eiúsque venenatum virus possit expulsari.

Gladio exorcismi est coercendus.

At quia irrationabilia verbi Dei, seu exorcismorum incapacia esse, incomperto est, ad ea verbi diuini gladium, seu adiurationem dirigemus secundùm quod ab alio ad nocendum mouentur, videlicet vel à Deo vlciscente, vel à dæmone in illis operante. Si à Deo, Diuinam Maiestatem deprecando, vt id malum auertat: Si à dæmone, imperando illi in Nomine Iesu, ne noceat, vel vt nocere desistat, iuxta doctrinam D. Thom. 2. 2. *q.* 90. *art.* 3. & alios supra relatos *n.* 357. *&* 358. à maleficiis autem, quibus animalia bruta ad vsum hominis spectantia affici consuescunt, incipiemus.

Irrationalia exorcizantur, vt mouentur ab alio.

QVÆSTIO I.

Quibus modis animalia bruta à dæmonibus vexentur.

RESPONDETVR, tripliciter animalia à dæmonibus molestari. Primò eorum corpora ingrediendo, & in ipsis aliquod vel bonum, vel malum supra bestiarum naturam operando: quo modo permittente Christo porcorum corpora inuaserunt. Sed hic modus frequens non est. Secundo modo extrinsecè impedimentum eorum operationibus ponẽdo: vt equis in via, ne progrediantur: canibus, ne latrent: bobus, ne rectè operentur, & id generis. Tertiò damnum eorum corpori inferendo, ita vt vel moriantur, vel penitus mutilentur. 766.

Vexationes brutis à dæmone inflicta.

QVÆSTIO II.

Quomodo sit eis subueniendum.

RESPONDETVR, vt debita remedia illis applicari valeant, opus esse priùs cognoscere, quando huiusmodi bestiæ sint maleficiis perturbatæ. Coniecturare ergo possumus, in eis dæmonem operari, quando aliquid præter naturæ cursum operantur, quarum operatio ad præceptum dæmoni factum ab Exorcista desistit: tunc enim euidens est diabolicæ præsentiæ signum, cùm bestiæ in operando obediunt præceptis Exorcistæ. 767.

Modus cognoscendi quando bestia sunt maleficio affecta.

Verùm, cùm dæmon prædictas operationes in bestiis, nisi per relationem

Custos bestiarũ quomodo instruendus pro earum liberatione.

nem ad hominem minimè excitet (nam cùm hominis sint, illas regulariter propter odium, quo hominem ipsum prosequitur cruciat, vt docet Tostatus *quæst.* 120. *in cap.* 8. *Matthæi*: non enim nocet bestiis, quæ sunt in deserto) ideò dominus, vel bestiarum custos est in his, quæ hîc subijciuntur instruendus.

Primò ergo ab Exorcista, vel Parocho instruendus est, & admonendus, vt confiteatur peccata sua: vt, si Deus hæc propter illa permisisset, per pœnitentiam vlciscenti Dei iustitiæ satisfaciat; idcircò humiliter, deuotè, & ex præcordiis peccata sua detestetur, Deúmque suppliciter, vt sibi omnia peccata sua dimittat, exoret.

Secundò admonendus, vt firmiter super res suas nihil dæmonem posse, si ipse & pro se, & pro omnibus, quæ ad se spectant, in Deum suam fiduciam constituerit; & quòd dubio procul Deus & ipsum, & omnia ipsius sit à quacumque dæmonis inuasione, & infestatione protecturus: vt latè prosecuti sumus supra vbi *de fructibus fiduciæ in Deum.*

Tertiò iubeat Exorcista, vel Parochus, vt dominus, vel bestiarum custos genuflexus humiliter, ac deuotè, & peccatorum suorum contritionis, & confidentiæ in Deum, ac detestationis in dæmonem sequenti, vel alia simili formula actum eliciat, quam, si legere nesciat, de verbo ad verbum Exorcista dictabit.

Oraison que doiuent faire les maîtres ou gardes des animaux maleficiez, pour les déliurer des malefices.

768. *Actus contritionis.*

MOnseigneur IESVS-CHRIST, me voicy votre seruiteur tres-indigne, qui prosterné deuant votre Majesté, confesse que ie vous ay offencé en plusieurs façons, mais particulierement en aymant par exces les choses qui m'appartiennent, ayant plusieurs fois preferé le soin & la diligence à les conseruer, au soin & à la diligence que ie dois auoir pour conseruer mon ame pure & sans tache en votre presence, & d'auoir employé le temps où ie deuois loüer & glorifier votre Saint Nom, assister aux Offices diuins, & frequenter les tres-Saints Sacramens,) aux seuls affaires & interests temporels, en punition dequoy votre Majesté à meritoirement permis, que ces miens animaux, dont ie me sers pour mon vsage, soient vexez & mal-traitez par le Diable ministre de votre Iustice: C'est pourquoy maintenant ie me repens de tout mon cœur de tous mes pechez, & vous en demande pardon, protestant desormais de ne plus vouloir vous offenser, mais auec votre ayde de vous aymer de tout mon cœur, de toute mon Ame & de toutes mes forces, que ie veux employer, pour vous faire être pareillement aymé & serui de tous ceux de ma famille,

Actus amoris erga Deum.

famille, ainsi pretends-ie pour l'auenir, que tout ce que ie feray, diray ou penseray soit fait, dit & pensé à votre honneur & gloire. Ie vous supplie donc par la grandeur de votre Misericorde, & par votre infinie Bonté, Clemence & Pieté, qu'il vous plaise pour l'honneur & gloire de votre tres-saint Nom, me pardonner mes pechez & me faire la grace qu'à l'auenir ie ne vous offense plus, mais que ie vous ayme sur toutes choses, ce que ie rapporte à votre honneur & gloire non seulement toutes mes pensées, paroles & œuures, mais encore toutes ces choses qui m'appartiennent, lesquelles maintenant ie vous supplie vouloir garder & deliurer de tout malheur & accident, & particulierement ce mien betail destiné pour l'vsage de ma maison, qu'il vous plaise le deliurer de tout malefice, ligature, sortilege, charme, enchantement & vexation du Diable & de ses Ministres, ainsi vous supplie-ie encores qu'il vous plaise vouloir proteger toutes les autres choses qui m'appartiennent, champs, fruits, vignes marchandises, vtensiles & toutes autres de quel genre qu'elles puissent être, mises sous ma garde & cõfiées à mon soin, les preseruans de tout malheur & aduersité, puisque ie ptetends que desormais le tout soit colloqué & gardé par les saints Anges sous la protection de votre sainct Nom.

Actus confidentiæ in Dei protectione.

§. I.

HAc protestatione peracta, Exorcista, vel Parochus præceptum, seu exorcismum contra dæmones sequenti formula efformet.

Exorcismus ad dæmones ab animalibus expellendos.

EGo N. vt minister Christi, & Ecclesiæ contra vos, spiritus maligni, qui vestris maleficiis has bestias, & alia ad vsum istius hominis spectantia infestatis, venio: & in Nomine IESV præcipio vobis, vt statim exeatis ab hisce animalibus sub dominio, vel cura istius hominis constitutis, & à quibuscunque rebus ad illum pertinentibus, ac totaliter recedatis à loco isto, ac destruatis omne, quod fecistis maleficium: nec amplius potestatem habeatis nocendi eis, ac vexandi ea siue intrinsecè, siue extrinsecè: nec apparendi eis sub quacumque forma, vel figura: nec impediendi eorum operationes naturales, ita vt liberè, & sine vlla molestia, vel retarda- 769.

Præceptum expulsiuum.

 tione

tione eorum Dominus, vel custos eis vti possit, quandocumque opus fuerit. Fugite ergo, ac recedite Spiritus maledicti: quia sic præcipio vobis, vt minister Christi, & Ecclesiæ. In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Oratio deprecatiua ad Deum pro bestiis à maleficiis liberandis.

℣. Adiutorium nostrum in Nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio deprecatiua.

OMnipotens sempiterne Deus, qui ab origine mundi creans hominem ad imaginem, & similitudinem tuam, ad ipsius vsum, & leuamen fecisti etiam animam viuentem super terram in genere suo: iumenta, equos, boues, & oues, cæteraque animalia, & bestias terræ iuxta species suas: te humiliter deprecamur, vt hoc animal (*si plura fuerint dicatur*: vt hæc animalia) liberare digneris à quocumque maleficio, ligatura, signatura, infestatione dæmonum, ac ministrorum eius, & à qualibet lue, peste, ac morbo contagioso, vt tradita ei (vel eis) sanitate, deseruire possit (vel possint) ad vsum domini sui, qui in Ecclesia tua gratiarum tibi referat actiones. Qui viuis, & regnas in sæcula sæculorum.

Postea Exorcista animalia aqua benedicta aspergat, ae benedicat ouilia, fænum, aquam, sal, & alia huiusmodi benedictione posita infrà, *n.* 783, ea omnia aqua benedicta aspergendo.

Tandem dominum, vel eorum custodem admoneat, vt illis liberè vtatur, & de eis sine vllo timore disponat, nec ea maleficio esse infecta amplius cogitet: ac sine vlla hæsitatione Deum pro sua infinita bonitate, ae pietate, & ob honorem Sanctissimi Nominis IESV huiusmodi animalia, seu bestias à quacumquæ dæmonum infestatione, aut alio infortunio protecturum esse confidat.

QVÆ

QVÆSTIO III.

Quibus modis à dæmonibus domus soleant molestari.

RESPONDETVR, domus à spiritibus immundis diuersimodè vexari solere, ita vt multoties inhabitabiles reddantur. Nam in illis quandoque in vmbrarum forma ad habitatores, alióśque homines terrendos se ostendunt. Aliquando sibilant, loquuntur, rident, alióśq; plures fingunt rumores. Aliquando vasa confringunt, illa euertunt, habitátes perturbát, dormitionem, seu somnũ impediunt, aliáque mala grauissima inferunt, vt lapidum iactus, gladiorum, & id generis demonstrationes, sæpissimè percussiones infligendo. Quandoque sub hircorum, veruecum, ac felum forma apparent, vel monstrorum. Aliquando leuiores turbationes efficiunt, vt suscitare dormientes, eos tegumentis detegere, coopertoria, & linteola trahere, & alia huiusce generis plura operari: de quibus latissimè, cùm de terriculamentis diurnis, ac nocturnis aliisque dæmonum apparitionibus aliàs, cùm diuinum Numen nobis fauere dignabitur, peragemus. 770. *Molestia domibus à dæmonibus effecta.*

QVÆSTIO IV.

Quomodo domus à spiritibus malignis sint purgandæ.

RESPONDETVR, Primò, antequam ad infestatum locum Exorcista accedat, interrogandos esse dominos, vel habitatores domus de infestationis tempore, quando scilicet, & quomodo incæperit, & quandiù durauerit: & quo tempore soleat esse molestia maior; item de speciali loco: si per totam domum: vel in aliquo speciali cubiculo: Pari modo, an scire, aut imaginari possit vexationis causa: & quid credant: Item si molestent omnes habitantes, vel dominos tantùm: & si hos tantùm in domo, vel etiam extra domum: Item quos, & quantos producant effectus: Item si aliquod vmquam adhibitum remedium fuerit; & quodnam, & quale sit præstitum: Si aliquid petierint spiritus, & quid: si maior vni, quàm alteri habitatori molestia inferatur: Si extra domum à vicinis, vel ab ipsis habitantibus aliquid audiatur, vol videatur: Si in oratione, vel aliis spiritualibus exercitiis habitatores molestentur. 771. *Inuestigatio facienda de vexatione domus.*

Secundò, conuocatis vexatæ domus habitationibus, instruantur ab Exorcista circa ea, quæ in communi instructione, *à n. 622. & sequentibus*, credenda proponuntur; præcipuè Deum dæmonibus, vt animæ, vel corpori, vel in rebus ad ipsos homines spectantibus noceant, nisi ob aliquam iustam causam, permittere non solere. In anima numquam, vt dæmon eam in mortalem culpam inducat, permittere sine ipsius voluntatis consensu: In corpore verò, & rebus, ex parte ipsius Dei ob eius gloriam, & Ecclesiæ suæ Sponsæ splendorem: ex parte hominum ob bonorum profectum, & ob malorum pænam, & aliis de causis, de quibus supra la- *Instruendi habitatores domus pro liberatione.*

tiſſimè vbi, *de permiſſione à num.* 133. *incluſiuè vſque ad* 147. *excluſiuè.*

Tertiò, admonendi ſunt habitatores, ne dæmonibus, vel hominibus aſſerentibus, talem vexationem à quibuſdam animabus, vel purgantibus, vel damnatis fieri facilè credent: quia purgantes ſuffragia petunt, & poſt ſuffragia accepta quieſcunt, nec ampliùs aliquem perturbant: damnatæ verò in inferno recluduntur, vt benè pluribus auctoribus probauimus ſuprà, *num.* 80.

§. I.

772. QVartò, habitatores Exorciſtæ ſe maximè conformare debent, illique fidem præſtare, ac ſuam in Deo fiduciam collocare, nulloque modo diuina freti protectione dæmones pertimeſcere: quia, vt planè ex diuina Scriptura conſtat, nihil poſſunt dæmones contra eos, qui ſine hæſitatione in Deo ſuam fiduciam collocarunt. Ideò dæmonibus, ac dæmoniacis ſuggeſtionibus reſiſtere debent, quas inſtillare ſolent, vt homines, ad diffidendum de Dei bonitate, eiuſque aſſidua cuſtodia, ac protectione inducant: ſed animo virili, ac hilari corde, quæ ab Exorciſta præcipiuntur, ſtudeant adimplere.

Sup. num. 65. & 66.

Quintò, Exorciſta eos moneat, quòd diabolus ſæpiſſimè vexatæ domus habitatoribus falſas ſolet cogitationes immittere, phantaſiæ obiiciendo, quòd domus illa ſub eorum ſpirituum dominio eſt: quòd numquam diſcedent; quod ibi ad aliquem cuſtodiendum theſaurum; vel ad torquendas animas: vel quia in ea domo peccator aliquis mortuus eſt; vel propter alia huiuſmodi debent permanere. Ideóque huiuſmodi ſuggeſtionibus faciliter aures non præbeant; nam hæc, licèt quandoque eueniant; tamen vt plurimum ſunt falſa, & figmenta.

QVÆSTIO V.

Quid agendum ab Exorciſta, & domm habitatoribus in actu liberationis.

773. IN liberationis actu hunc ordinem ſeruare vtillimum erit.

Ordo ſeruandus in liberandis domibus à venationibus.

Primò, poſt inſtructionem, accepta Cruce cum candelis benedictis accenſis, & aqua benedicta, domus habitatores vnà cum Exorciſta ſtolam ad collum geſtante ad portam domus principalem proceſſionaliter accedant, & ibi aliquantulum orent, Litanias Sanctorum, vel aliud huiuſmodi recitando.

Secundò, ſic proceſſionaliter procedentes locum principaliter vexatum ingrediantur, vbi iterum orent recitantes Pſal. 90. *Qui habitat in adiuttrio Altiſſimi.* Poſtea eos hortetur Exorciſta ad fidei, ac confidentiæ actus in Deum eliciendos, ita vt Deũ ad præceptum Exorciſtæ eius miniſtri, qui in eius Nomine præcipit, ac ipſius virtute operatur firmiter credant concurſurũ. Quare Exorciſta dæmonibus, ſi adſit, præcipere poterit, vt leuem aliquem ex iis, quos cauſare ſoliti erant, cauſent rumorem, ſine vlla

vlla tamen Exorciſtæ, & habitatorum ne minima quidem læſione: quem ſi efficient ſtatim præcipiat, vt à tali rumore deſiſtant; poſtea habitatores ad credendum hortetur, quòd ſicut huic præcepto obedierunt ita vltimo præcepto obedient expulſiuo. Si verò dæmones ad præceptum ab Exorciſta factum nullum cauſent rumorem, ſicuti cauſare conſueuerant, nec aliud ſuæ præſentiæ ſignum exhibeant, ſubiungat Exorciſta, & habitatores commoneat, quòd dæmones nullum ſignum dederunt, eo quia iam à Deo facultas vlterius habitatores diuexandi eis facilè eſt ſublata.

Tertiò iubeat, vt dominus, vel habitator, ſeu domus cuſtos cum cæteris genuflexus contritionis, ac confidentiæ in Deum actus eliciat, dæmonem ſequenti, vel alio modo deteſtando.

Oraiſon qui ſe doit faire par les Habitans d'vne Maiſon infectée par les Dæmons, pour être déliurez de leur diabolique vexation.

MOnſeigneur IESVS-CHRIST, me voicy, moy votre tres-vil & indigne Seruiteur, proſterné aux pieds de votre Majeſté, qui connois & confeſſe que ie vous ay grieſuement offencè, comme peuuent auſſi auoir fait tous mes autres domoſtiques, ſoit encores viuans ou trepaſſez dans cette maiſon; de tous les pechez deſquels comme des miens commis en ce lieu, ie vous demande tres-humblement pardon, comme font tous ceux qui ſont icy preſens, qui à deux genoux pretendent de faire & confirmer cette mienne proteſtation. Ie vous ſupplie donc par votre infinie Bonté, & Miſericorde, par la fidelité de vos promeſſes, par l'honneur & gloire de votre Saint Nom, par l'efficace de votre tres-Sainte Paſſion par les merites de la tres-Sainte Vierge votre bien-aymée Mere, & de tous nos Anges Gardiens, & Saints N. N. nos Patrons, qu'il vous plaiſe d'accorder à nous viuans la remiſſion de nos pechez, & aux Trépaſſez qui ſont en voye de ſalut & de purgation, la remiſſion des peines dont ils ſont redeuables à votre Iuſtice pour leurs pechez, m'offrant d'accomplir pour eux les œuures ſatisfactoires qui me ſeront impoſées par mes Peres Spirituels. Ainſi vous ſupplie-je en toute humilité de nous donner à tous votre grace, & nous deffendre des embûches & vexations des Diables, & particulierement de celles qu'ils ont accoutumé de cauſer & de faire en cette maiſon, daignant par votre Vertu & Puiſſance infinie au commandement que luy fera à votre Nom ce Reuerend Pere votre Miniſtre

774. *Actus confidentiæ in Deum ad domus à vexationibus diabolicis liberãdas.*

&

& Lieutenant, les chasser & bannir subitemenr hors & loin de cette maison; en sorte qu'à l'auenir, ils ne puissent plus ny interieurement, ny exterieurement trauailler ny molester les habitans d'icelle, ny leur apparoître en quelque forme & figure que ce soit : Puisque je pretends desormais que la maison & ses habitans soient mis sous la protection de votre tres-Saint Nom.

§. I.

Acte de detestation contre les Diables.

775. *Actus detestationis in dæmones.* ET à vous Diables maudits, rebelles à Dieu, perturbateurs de la paix & du repos, par la Foy & confiance que i'ay mis en IESVS-CHRIST, étant chargé de cette maison, ie vous commande au Nom du même IESVS-CHRIST, qu'au commandement que vous fera ce Reuerend Pere son Prêtre, vous ayez subitement à sortir de cette demeure, parce qu'étant mise par moy sous la protection du tres-Saint Nom de IESVS, auquel i'ay aussi mis toute ma confiance, je pretends que vous n'ayez plus de pouuoir d'y demeurer, ny de molester en aucune façon ses habitans.

His actibus elicitis, & enunciatis à domino, vel principali habitatore, vel domus custode, Exorcista immediatè stans cæteris genuflexis cum maiestate terribili, ac voce grandi, dextera eleuata manu ad instar minitantis, exorcismum sequenti, vel simili forma pronunciet.

§. II.

Exorcismus ad expellendos dæmones à dæmonibus vexatis.

776. *Præceptum expulsiuum.* COntra vos, spiritus apostatici, osores hominum, perturbatores pacis, pleni omni dolo, & fallacia, nequissimi dracones. Ego N. vt minister Christi præcipio vobis, vt illicò, ac sine mora recedatis ab hac domo, nec ampliùs potestatem habeatis habitandi, vel discurrendi in ea : vel eius habitatores diuexandi, aut quocumque modo inquietandi, vel perturbandi die, vel nocte : vel eis apparendi sub quacumque forma, vel figura : vel strepitus, tumultus, ac rumores excitandi : aut voces formandi : aut quicquid aliud operandi; sed prorsus, & eminus ab ea recedatis. Exite ergo spiritus maledicti,

maledicti, ac fugite sine mora: quia sic Præcipio vobis in nomine Iesu: sic volo, sic iubeo, vt minister Christi, & Ecclesiæ, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Deinde locum, & habitatores aspergat aqua benedicta.

Eodem modo Exorcista ad omnes cellas, cameras, ac cubicula vexata se gerat, iubeatque omnes genuflectere, & orare, ac præcipuè principalem illius cubiculi habitatorem actum fidei, ac confidentiæ in Deum, nec non detestationis in dæmonem elicere, & præscripto modo, seu breuiori ad Exorcistæ libitum, & iuxa vniuscuiusque deuotionem pronunciare: ac postea Exorcista præposita, seu breuiori formula præceptum repetat expulsiuum.

§. III.

777. *Orationes deprecatiuæ recitandæ ab Exorcista.*

POst quodlibet præceptum, seu exorcismum expulsiuum Exorcista sequentes orationes deprecatiuas subiungat, vt Deus virtute sua, quod ab Exorcista operatur, perficere dignetur.

Orationes deprecatiuæ ad obtinendum à Deo expulsionem dæmonum à domibus, quas infestant.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum & terram.
℣. Fiant aures tuæ, intendentes.
℟. In vocem deprecationis meæ.
℣. Dominus sit in loco isto.
℟. Et cum omnibus habitantibus in eo.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

INclina, quæsumus Domine, aures tuas ad preces nostras, quibus te humiliter deprecamur, vt locum istum (vel domum istam) tua benedictione impleas, & efficias, vt in eo (vel in ea) sit sanitas, castitas, victoria, virtus, humilitas, bonitas, mansuetudo, plenitudo legis, confidentia in nomine tuo, & gratiarum actio tibi Deo trino, & vno: neque contra eum (vel contra eam)

amplius præualere possit teterrimus dæmon: nec possint habitatores eius à dæmonum illusionibus, præstigijs, incantationibus, maleficijs, apparitionibus, infestationibus, ac vexationibus perturbari; sed omnes sentiant in eo (vel in ea) tuam omnipotentem in hac sacerdotali benedictione concurrisse, qua potenter eripiantur, liberentur, ac præseruentur ab omnibus diabolicis insidijs, molestijs, atque nequitijs, & à quocumque malo mentis, & corporis. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Oremus.

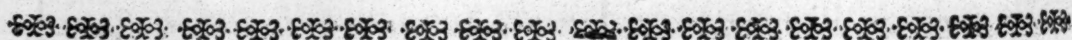
Visita, quæsumus Domine, habitationem istam, & omnes insidias inimici ab ea longe repelle. Angeli tui sancti habitent in ea, qui abitantes in pace custodiant; & benedictio tua sit super eos semper.

Exaudi nos Domine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, & mittere digneris Sanctum Angelum tuum de cœlis, qui custodiat, foueat, protegat, visitet, atque defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Deinde aspergatur aqua benedicta; postea incenso, (si adsit) thurificetur.

Tandem Exorcista domum, & omnes in ea habitantes genuflexos benedicat, dicens:

Benedictio Dei omnipotentis Patris, † & Filij, † & Spiritus † Sancti descendat super hanc domum, & omnes habitantes in ea, & maneat semper. Amen.

QVÆSTIO VI.

Quomodo domus à dæmonum molestijs sint præseruandæ.

778. *Modus præseruandi domos à molestijs diabolicis.*

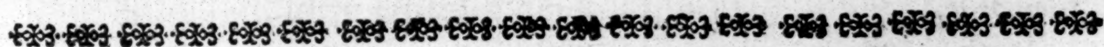
Respondetur pro præseruatione eligenda esse ex his, quæ dicta sunt de præseruatione à maleficijs supra *num.* 751. *& sequent*, ea, quæ magis opportuna videntur. Poterunt nihilominus etiam, quæ seqnuntur adimpleri.

Primò domus illius dominus cum tota sua familia saltem tribus diebus ad Sanctissimæ Trinitatis honorem, antequam stratum petant, in domo iam vexata genuflexus Sanctorum recitet Litanias, vel Beatissimæ Virginis, addendo orationem, *Visita quæsumus, &c.* supra positam, vna vel duabus candelis benedictis accensis, ac thure benedicto fumigante; ac tandem aqua benedicta domum, ac omnes in ea habitantes aspergat.

Secundò considerent habitatores, quod dæmones ab illa totaliter domo facti sint exules: & quod iam Angeli Sancti eam in habitationem sibi elegerint

gerint; ideò quilibet eorum die, noctuque associatus vel solus sine timore, aut tremore, imo cum gaudio, ac lætitia in ea discurrat, ambulet, & securus permaneat, Deum semper laudando, ac glorificando, qui numquam in se sperantes, ac confidentes confundit, vel derelinquit; sed semper adiuuat, ac tuetur.

Tandem super omnia habitatores certam liberationis, ac præseruationis habeant fidem, quæ inter omnia primum, ac principalissimum præseruatiuum est, & inexpugnabile scutum, in quo omnia nequissimi hostis tela facillime poterunt retorquere.

QVÆSTIO VII.

Quomodo aues, vermes, mures, locustæ, & alia animalia terram, vel fructus vastantia sint destruenda.

Respondetur in primis à Parocho eorum agrorum, vel fructuum, quos noxia adeò animalia depopulantur, dominos instruendos esse, vt credant, quæ credenda docentur, & quæ adimplenda traduntur, adimpleant, vt superius *num. 767. & sequentibus*, habetur, & in Deum confidentiæ, ac detestationis in dæmonem actus eliciant, vt supra *num.* 768. mutatis mutandis, & additis addendis. 779. *Mod' destruendi animalia fructus terra deuastantia.*

Secundò Parochus conditionatum exorcismum efformet, addendo: si fortasse dæmones ipsi sint propinqua, vel saltem remota huiusmodi deuastationis causa, sequenti tenore:

Exorcismus contra dæmones, aues, vermes, mures, locustas, & alia animalia producentes, vel ducentes ad campos, ac fructus deuastandos.

Praceptum expulsiuum conditionatum.

EGO N. vt minister Christi, & Ecclesiæ contra vos, maledicti dæmones, qui ad aliud non collimatis, quam ad damna hominibus inferenda: & cum à Deo vobis non permittitur, eis nocere in anima, vel in corpore, saltem in rebus temporalibus illis officere nitimini, nunc venio, & si fortasse vos iniquissimi has aues, vermes, mures, vel locustas. & alia huiusmodi animalcula has vineas, has fruges, hæc prata, ac fructus deuastantia, actiua passiuis applicando, produxistis, illa de potentia materiæ educendo: vel iam educta naturaliter collegistis, & collecta huc deduxistis, ac per hos agros, hortos, vineas, plantas, ac fruges disperstistis, auctoritate mihi tradita à Deo, & ab Ecclesia in nomine Iesu Christi præcipio vobis, vt iterum illa de-

ſtruatis, corrumpatis , & in priſtinam materiam reducatis: vel aliò transferatis, vbi nemini nocere valeant: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

§. I.

TErtio Deum deprecetur, vt ipſe virtute ſua, vel per Angelos ſuos deſtruat, & ad nihilum huiuſmodi animalcula redigat, à quacumque cauſa ſiue naturali, ſiue tranſnaturali ad talem perniciem inferendam ſint producta.

Orationes deprecatiuæ contra aues, vermes, mures, locuſtas, vel alia animalcula arbores, vel fructus deuaſtantia.

780. *Orationes deprecatiuæ contra animalcula fructus terræ deuaſtantia.*

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum & terram.
℣. Domine exaudi orat. ℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

PReces noſtras, quæſumus Domine, clementer exaudi: vt qui iuſtè pro peccatis noſtris affligimur, & hanc auium, vermium, ſeu murium, aut locuſtarum, vel aliorum animalium infeſtationem patimur, pro tui nominis gloria ab ea miſericorditer liberemur, vt procul à tua potentia expulſi nulli noceant: & hos campos, agros, arbores, fruges, vel vineas in tranquillitate, & quiete dimittant: quatenus ex eis ſurgentia, & orta tuæ Majeſtati deſeruiant, & noſtræ neceſſitati ſubueniant. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus omnium bonorum remunerator, & peccatorum maximus miſerator, in cuius nomine omnia genuflectuntur, cœleſtia, terreſtria, & infernalia, tua potentia nobis peccatoribus omnipotenter concede, vt quod de tua miſericordia confiſi agimus, per tuam gratiam efficacem conſequatur effectum: quatenus hos peſtiferos vermes, vel mures, aues, vel locuſtas, aut alia animalcula per nos ſeruos tuos maledicendo maledicas, ſegregando ſegreges, exterminando extermines, vt per tuam clementiam ab hac peſte liberati gratiarum

tiarum actiones majestati tuæ libere referamus. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

§. II.

Benedictio communis supra fruges, & vineas. 781.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cælum & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum ℟. Et cum spititu tuo.

Oremus.

ORemus pietatem tuam omnipotens Deus, vt has primitias creatutæ tuæ, quas aëris, & pluuiæ temperamento nutrire dignatus es, benedictionis tuæ imbre perfundas; & fructus terræ tuæ vsque ad maturitatem perducas. Tribuas quoque populo tuo de tuis muneribus tibi semper gratias agere; vt à fertilitate terræ esurientium animos bonis affluentibus repleas, & egenus, & pauper laudent nomen gloriæ tuæ. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Aspergat aqua benedicta.

Alia Benedictio super easdem.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Etcum spiritu tuo.

Oremus.

TE, Domine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, supplices deprecamur, vt misericordia tua iugiter nobis concedas sufficientem messium copiam, fructuum omnium largitatem tribuas: vinearum quoque substantiam abundanter, arborum fætus; prouentusque omnium rerum: atque ab ipsis omnibus pestiferum sydus, tempestatis procellam, & grandinis fragorem, & vniuersa mala auertere digneris. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Oremus.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus multiplica ſuper nos miſericordiam tuam: & preces noſtras benignus exaudi: vt ſuper has fruges famulorum tuorum veniat ſperatæ bene † dictionis vbertas, vt repleti de frugibus tuis in tuo nomine de tua gratia ſemper exultent. Per Chriſtum Dominum, &c.

Aſpergat aqua Benedicta.

§. III.

782. *Benedictio fœni, paſcuorum, ſalis, & aquæ pro animalibus à maleficijs liberandis, ac præſeruandis.*

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Pſal. 103. Pſal. 144. OMnipotens æterne Deus, qui producis fœnum iumentis, & herbam ſeruituti hominum, quique aperis manum tuam, & imples omne animal benedictione, dans eſcam omnibus in tempore opportuno; exaudi preces ſeruorum tuorum, & ſuper hoc fœnum, paſcua, ſalem, & aquam, tuam ſanctiſſimam † benedictionem infundere digneris, vt quæcumque animalia ex eis ſumpſerint, ab eis diſcedant omnes inſidiæ latentis inimici, liberentur, ac præſeruentur ab omni maleficio, noxa, & infeſtatione dæmoniaca, & à quacumque lue, peſte, ac morbo contagioſo: vt illis tua diuina virtute adiutis, atque protectis, eorum domini, ac cuſtodes gratiarum tibi in Eccleſia tua referant actiones. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Aſpergantur deinde aqua benedicta.

Alij exorciſmi, coniurationes, ac benedictiones pro dæmonibus coërcendis aëreas tempeſtates cientibus, fulmina, ac grandines excitantibus, ac per ipſas, ſicut & per vermes, bruchos, locuſtas, erucas, & id generis animalcla vineas, campos, & fruges deuaſtantibus, ac deſtruentibus ex Rituali Romano nouiſſimæ impreſſionis ſunt petendi.

Hic

§. IV

783. *Varia benedictiones.*

HIc tamen omittendæ non sunt communes aliarum rerum ad vsum hominis spectantium benedictiones, quæ maximæ hominum conferunt vtilitati. Nam cum dæmon diuinam obscurare benignitatem, ac liberalitatem maximopere tentet, qua Deus ad nobis abunde dona elargienda excitatur, nos, per huiusmodi benedictiones, ipsius in bonis nobis conferendis abundantiam testamur: Benedictio enim abundantiam significat secundum illud Genesis 22. *Et benedicentur in semine tuo omnes gentes.* vers. 18 vt erudite docet Paulus Carraria *tom. 2. de Regulari, ac mystica Regularum Iuris canon. interpret. & verit. Reg. 3. art. 1. pun. 5. num.* 7. Idcirco sequentes, vt vsitatiores subijciemus.

Benedictio Panis, & vini, & quorumcumque comestibilium.

Adiutorium † nostrum in nomine Domini.
Qui fecit cælum, & terram.

Exorcismus.

EXorcizo vos creaturæ panis, & vini, & cuiuscumque comestibilis, In nomine † illius, qui panes in deserto benedixit, & multiplicauit: qui aquam in vinum conuertit, & manna in deserto patribus dedit omne delectamentum in se habentem, vt sitis fortitudo, sanitas, & purificatio huic, & omnibus Dei creaturis ex vobis sumentibus ad effugandos omnes spiritus immundos, omnemque nefariam vim Diaboli, & omnes figuras Sathanæ exterminandas: Per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos. & sæculum sæculorum. Amen.

Oremus.

OMnipotens Deus, æternæ vitę, & Angelorum panis viuus, qui Eliam in fortitudine subcineicij panis vsq; ad montem Oreb ambulare fecisti, & quinque panes in deserto tua sancta benenictione multiplicasti, aquam in optimum vinum transubstantiasti, Moysemque, & populum tuum in deserto cibis suauissimis cibasti, purificare, † benedicere, † & sanctificare † digneris has creaturas cibi, & potus, quas in nomine sancto tuo purifico, † benedico, † & sanctifico, † vt omnibus ex eis comedentibus,

ac bibentibus ſint contra maleficia, inſidias, & callidi hoſtis morbos præſidium, & tutamen: & comedentium corda, viſcera, & cuncta corporis membra per Spiritus ſancti gratiam benedicentur. Quæ omnia maleficia, incantationes, ligationes, ſignaturas, & facturas, per hæc comeſtibilia, & potabilia benedicta deſtruo, † annihilo, † & à corporibus humanis eradico: † Per te Ieſu Chriſte, qui viuis, & regnas in ſæcula ſæculorum. Amen.

Aſpergat aqua benedicta.

Alia Benedictio Panis.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DOmine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, bene† dicere digneris hunc panem tua ſancta ſpirituali benedictione: vt ſit omnibus ſumentibus ſalus mentis, & corporis; atque contra omnes morbos, & vniuerſas inimicorum inſidias tutamen. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum, panem viuum, qui de cœlo deſcendit, & dat vitam, & ſalutem mundo: & tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus: per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Aſpergat aqua benedicta.

Alia Benedictio ad quodcumque comeſtibile.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

BEne † dic, Domine, creaturam iſtam N. vt ſit remedium ſalutare generi humano: & præſta per inuocationem ſancti nominis tui, vt quicumque ex ea ſumpſerint, corporis ſanitatem & animæ tutelam percipiant. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Aſpergat aqua benedicta.

Benedictio Salis.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Deus, Pater omnipotens, qui hanc gratiam cælitùs sali tribuere dignatus es, vt ex illo possint vniuersa condiri, quæ hominibus ad escam procreasti, bene † dic hanc creaturam salis ad effugandum inimicum: & ei salubrem medicinam immitte, vt proficiat sumentibus ad animæ, & corporis sanitatem. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Et aspergat aqua benedicta.

Benedictio Agni, & aliarum Carnium.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum & terram.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus, qui per famulum tuum Moysen, in liberatione populi tui de Ægypto agnum occidi iussisti in similitudinem Domini nostri Iesu-Christi, & vtrosque postes domorum de sanguine eiusdem agni perungi præcepisti: quique in priori Testamento carnes animalium in sacrificio offerri voluisti, & in cibum & refectionem hominibus concessisti: quæsumus vt hanc carnem bene † dicere & sancti † ficare digneris quam famuli tui ad laudem tuam sumere desiderant, per resurrectionem eiusdem Domini nostri Iesu Christi: Qui tecum viuit, & regnat in sæcula sæculorum. ℟. Amen.

Et mox aspergat aqua benedicta.

Benedictio ouorum.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

SVperueniat, quæsumus Domine, tuæ benedictionis gratia huic ouorum creaturæ: vt cibus salubris fiat fidelibus tuis in gratiarum actione sumentibus, ob resurrectionem Domini nostri Iesu Christi. Qui tecum viuit, & regnat in sæcula sæculorum. ℟. Amen.

Et aspergat aqua benedicta.

Benedictio quorumcumque fructuum.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEne † dic Domine hos fructus, & præsta: vt qui ex eis in tuo sancto nomine vescentur, corporis & animæ salute potiantur. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Et aspergat aqua benedicta.

Benedictio vini, ceruisiæ, vel alterius potabilis materiæ.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cælum, & terram.
Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Deus, Pater omnipotens, statutor omnium elementorum & fructuum, qui per Iesum Christum filium tuum Dominum nostrum, substantiam hanc in refocillationem sitis, & corporum salutem esse voluisti; te supplices deprecamur, vt ex auditis orationibus nostris, eam tuæ pietatis aspectu sancti † fices: atque ita omnium spirituum immundorum ab ea recedat incursio, vt quicumque ex ea sumpserit, ei gratia tuæ benedictionis adueniat, & mala omnia te propitiante ab eo procul recedant. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuit, &c. Resp. Amen.

Et aspergat aqua benedicta.

Alia

Alia benedictio vino propria.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cœlum, & terram.
Vers. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Iesu Christe, qui in Cana Galilææ ex aqua vinum fecisti, qui es vitis vera, multiplica super nos misericordiam tuam, & bene † dicere, & sanctificare digneris hanc creaturam vini, vt quicumque ex eo sumet, diuinæ benedictionis tuæ opulentia repleatur & sanctificetur, & corporis sanitatem, & animæ tutelam percipiat. Qui cum Patre, & Spiritu Sancto viuis, & regnas. &c. Resp. Amen.

Et aspergat aqua benedicta.

Benedictio olei.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cœlum, & terram.
Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

EMitte, quæsumus Domine Spiritum sanctum tuum paraclitum de cœlis in hanc pinguedinem oliuæ, quam de viridi ligno producere dignatus es, ad refectionem mentis & corporis, vt tua sancta bene † dictione sit omnibus hoc vnguento cœlestis medicinæ perunctis tutamen mentis & corporis, ad euacuandos omnes dolores, omnesque infirmitates, omnemque ægritudinem mentis & corporis, & si quod illis aduersantium spirituum adhæreat nocumentum, ad tactum & sumptionem sanctificati olei huius abscedat, nullus spiritualibus nequitijs locus, nulla refugis virtutibus sit facultas, nulla insidiantibus malis latendi licentia relinquatur. Per Christum Dominum nostrum. Resp. Amen.

Benedictio quarumcunque medicinarum.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

SVmme Deus, qui ſumma & media, imaque cuſtodis, qui omnem creaturam intrinſecùs ambiendo concludis, ſancti†ficare, & bene†dicere digneris hanc medicinam, & bene†dictionem tuam ſuper eam digneris effundere, vt per tuam ſanctiſſimam virtutem, & copioſiſſimam benedictionem per ſignum ſanctæ Crucis † impertitam, omnis virtus diabolica ab hac creatura, quæ hanc medicinam ſumptura eſt, expellatur & annihiletur, tamtamque virtutem merito Paſſionis tuæ, & viuificæ Crucis † recipiat, vt omnes immundos ſpiritus, incantationes, ligaturas, ſignaturas, facturas, & omnia maleficia poſſit expellere: & diuertere à famulo tuo, qui ea vtetur, exhibeatque ei plenum ſanitatis effectum. Per Chriſtum Dominum, &c. ℟. Amen.

Oremus.

BEnedico te, creatura medicinæ, in nomine altiſſimi Patris, † & Filij, † & Spiritus † ſancti, qui te creauit pro tutela humani generis. Et rogamus te, Domine Deus noſter, vt hæc creatura medicinæ famulo tuo, qui ea vtetur, in nomine Sanctæ Trinitatis efficiatur ſalutare remedium, ſitque perfecta medicina in viſceribus eius. Qui in Trinitate perfecta viuis, & regnas in ſæcula ſæculorum, ℟. Amen.

Deinde aſpergat aqua benedicta.

Benedictio Thalami.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum & terram.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

BEne † dic Domine, thalamum hunc: vt omnes habitantes in eo, in tua pace conſiſtant, & ſeneſcant, & multiplicentur in longitudinem dierum cum incolumitate mentis & corporis, & ad regna cælorum perueniant. Per Chriſtum Dominum noſtrum, &c. ℟. Amen.

Oremus.

Oremus.

CReator & conseruator humani generis, dator gratiæ spiritualis, largitor æternæ salutis, tu Domine emitte benedictionem tuam super hunc thalamum, vt quicumque in eo requiescet, in virtute cælestis defensionis ad vitam æternam proficiat, & à suis languoribus & doloribus, omnibusque insidijs & machinationibus diaboli & ministrorum eius liberetur. Per Christum Dominum, &c. ℟. Amen.

Postea aspergat aqua benedicta.

Benedictio Cubiculi.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cælum & terram.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spititu tuo.

Oremus.

BEne†dic, Domine Deus omnipotens, locum istum, vt sit in eo sanitas, castitas, victoria, fortitudo, humilitas, bonitas, & mansuetudo, plenitudo legis, & gratiarum actio Deo Patri, & Filio, & Spiritui sancto: & hæc benedictio maneat super hunc locum, & super habitantes in eo, Angeli tuæ lucis eum inhabitent, eumque, & eius habitatores custodiant & defendant contra omnes insidias inimici; & si quæ aduersa, & contraria sunt ab eo in hoc loco machinata, & fabricata, auctoritate majestatis tuæ expellant. Per Christum Dominum, &c. ℟. Amen.

Oremus.

PRopiciare, Domine, supplicationibus nostris, & bene † dic locum istum dextera tua sancta, & omnes, qui in eo commorantur; illumque visitare, & in habitantibus gratiam sanitatis impertiri digneris, sicut benedicere dignatus es cubiculo, & domui in quo exceptus fuit hospitio Propheta Eliseus; & sicut visitasti, & sanasti socrum Petri; mitte, Domine, sanctum Angelũ tuum de cælis, qui liberet & defendat hunc locum ab imminentibus malis cum omnibus, qui in eo commorantur, nullaque eos nequitia contrariæ potestatis infestet; sed virtute Spiritus, sancti fiat hîc tibi debitum, & deuota libertate securum seruitium.

Per Dominum noſtrum, &c. Reſp. Amen.

Deinde aſpergat aqua benedicta.

Benedictio ignis, quo cremabuntur ſigna maleficij inuenta.

Verſ. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
Reſp. Qui fecit cœlum, & terram,
Verſ. Dominus vobiſcum. Reſp. Et eum ſpiritu tuo.

Oremus.

DOmine Deus omnipotens, cui aſſiſtit exercitus Angelorum cum tremore, quorum ſeruitium ſpirituale, & igneum eſſe cognoſcitur, dignare reſpicere, bene † dicere & ſanctificare hanc creaturam ignis, vt eo combuſtis maleficij ſignis, omnes languores, omneſque infirmitates atque inſidiæ inimici effugiant & ſeparentur à plaſmate tuo. Numquam lædatur à morſu antiqui ſerpentis, quod pretioſo Sanguine Filij tui redemiſti. Qui tecum viuit, & regnat, &c. Reſp. Amen.

Aſpergat aqua benedicta.

Benedictio Thuris, ſeu Incenſi.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiſcum, ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

PEr interceſſionem Beati Michaëlis Archangeli ſtantis à dextris altaris incenſi, & omnium electorum ſuorum, incenſum iſtud dignetur Dominus bene † dicere, & in odorem ſuauitatis recipere. Sit, quæſumus Domine, famulis tuis pretioſo Sanguine tuo redemptis, defenſio perpetua contra omnes ſpiritus malignos, & omnes incantationes, præſtigia, & diabolicas vexationes: ſit perpetua expulſio malignorum ſpirituum, & in quocumque loco odor huius incenſi fuerit, nullum maleficium, nullaque moleſtatio diabolica poſſit perdurare, ſed ſtatim tua immenſa potentia, & virtute tollatur & abigatur per ſignum ſanctæ Crucis † tuæ. Qui viuis, &c. Reſp. Amen.

Oremus.

Oremus.

DOmine Deus omnipotens, cui aſtat exercitus Angelorum cum tremore, dignare bene † dicere & ſancti † ficare hanc creaturam incenſi, vt omnes languores, omneſque infirmitates atque inſidiæ inimici odorem incenſi huius ſentientes fugiant procul, vt de cætero non audeant lædere, moleſtare, aut infeſtare creaturas tuas, aut loca habitationis earum. Per te Ieſu Chriſte Saluator mundi, qui viuis, &c. ℟. Amen.

Aſpergat aqua Benedicta.

Benedictio Aquæ.

℣. Adiutorioum noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

BEne † dic omnipotens Deus hanc aquam, qui ad vſum humani generis ad abluendum omnium peccatorum crimina præſtitiſti, vt inuocato ſuper eas nomine tuo ſancto, quicunque in ea lotus fuerit, vel vbicunque aſperſa fuerit, ſeu à qualibet creatura rationali potata, ſalutaris tui munus inuiſibile per hanc aquam tribuatur, vt omne quod ſordidum eſt effugetur, & tuæ pietatis beneficium in omnibus conualeſcat. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, &c. Amen.

Oremus.

Ex theſauro Exorciſmorum. pag. mihi 396.

DOmine Sancte Pater, æterne Deus, exaudi preces noſtras, ſicut exaudire dignatus es famulum tuum Moyſem in mari rubro, propter hoc, quia Pharao in populo tuo cor ſuum exacerbauit, vt ipſum manu ſui exercitus necaret: & ſicut Heliſeus Propheta cum populus tuus aquam guſtare non poſſet, ſal accepit, & proiecit ad exitus aquarum, & benedixit eas, & dixit: Sanauit Dominus aquas iſtas, & non erit in eis mors, neq; infirmitas, & ſanatæ ſunt aquæ: ita tu Domine ſana aquam iſtã, vt vbicunque aſperſa fuerit per domos, ſiue angulos domorum, & vbicunque maleficium diabolicum delatum fuerit, ſtatim cõfuſum, & increpatum abſcedat, & fugiat; & ſit nobis Domine

hæc

hæc aqua aspersa, aqua omnis virtutis, aqua refrigerans, & diaboli interitus: & liberatus hic famulus tuus N. laudes, & gratias tibi, Domine Sancte Pater omnipotens, agat sempiternas. Per Christum Dominum nostrum, &c. Amen.

Benedictio vestimentorum.

℣. Adiutorioum nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens æterne Deus, qui inter cætera mirabilia creaturas tuas diuersis ornamentis decorasti: & tunicas pelliceas Adæ, & Euæ fecisti: nosque veste misericordiæ tuæ in hoc sæculo, & in regno tuo peruenientes stola gloriæ circundas: quæsumus, vt hoc indusium, seu hæc indumenta, pro tui nominis amore, purificare, † mundare, † & benedicere † digneris; vt quicumque ea portauerit, & induerit, cælestis gratiæ plenitudinem in eis, & munimen valeat tuæ benedictionis percipere, vt ab omnibus inimicorum maleficijs, incantationibus, ligaturis, signaturis, & facturis, & insidijs defensus, incolumis te in sæcula glorificare possit. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

Benedictio Nauis.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

REspice in nos, omnipotens Deus, de cœlo sancto tuo: & dignare bene † dictione cœlesti huic benedicere naui, in sancto comitante Angelo tuo, ambulantes itinere recto, & prospero dirigere, & ab omni periculo, & infortunio eripere digneris, vt ad patriam, & ad portum salutis reuersi, te cum alacritate mentis exultantes laudent creatorem vniuersorum. Qui cum Filio

Filio tuo benedicto Domino nostro Iesu Christo, & cum Spiritu Sancto viuis,& regnas Deus in sæcula sæculorum. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

Benedictio ad quodcumque volueris.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEne † dic, Domine, creaturam istam N. vel N. vt sit remedium salutare generi humano; & præsta per inuocationem sancti tui Nominis; vt quicumque ex ea sumpserint, vel gustauerint, corporis sanitatem, & animæ tutelam accipiant. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

ARTICVLVS IX.

De modo, & ordine exorcizandi.

EX omnibus prædictis in hoc capite facillimè colligi potest, nullum determinatum exorcizandi ordinem necessariò assignari; sed posse Exorcistam pro voto suo ex exorcismis, coniurationibus, ac benedictionibus iuxta patientis conditionem, & vexationem, ipsius dispositionem, ac temporis opportunitatem, eos seligere, qui magis sibi opportuni videbuntur. Non enim idem ordo cum omnibus obsessis, ac maleficiatis est seruandus: quia non eædem omnium sunt obsessiones, ac vexationes. Si quis enim Exorcista, cum sibi aliquis maleficio affectus adducitur, in quo dæmon super sensitiuas potentias, ac super linguæ vsum ad loquendum potestatem non habet; sed tantùm aliquam aliam corporis partem diuexat, puta stomachum, renes, caput, & id generis, Si, inquam Exorcista dæmoni præcipere vellet, vt per os obsessi loqueretur, & ad interrogata responderet, quid ageret Exorcista huiusmodi interrogationibus? surdum alloqueretur, oleum, & operam perderet, ac diu maiores Vexato cruciatus augeret. Prædictis ergo exorcismis, obiurgationibus, præceptis, ac benedictionibus secundùm obsessorum, Energumenorum, ac maleficio affectorum diuersitatem, dispositionem variam, ac diuersam temporis, & loci opportunitatem est vtendum. 784. *Quomodo vtendum sit exorcismis.*

Nihilomius inutile minimè erit, maximè pro tyronibus in exorcistatus ordine, seruandam seriem assignare, quæ in huius artis praxi talis erit.

§. I.

785. *Quid considerandum ab Exorcista circa seipsum.*

PRimò, Exorcista experiatur, num ipsemet debitas conditiones pro munere suo ritè, ac tutò obeundo possideat, nempè num præter ordinis, ac iurisdictionis potestatem, sufficienti sit scientia præditus in ordine ad cognoscendum maleficiorum, & obsessionum causam permissiuam, Deum scilicet, ac rationem permissionis: causam efficientem, & operantem, Dæmonem nempe; ministerialem, & cooperantem, Maleficum scilicet: instrumentalem: seu moralem, res naturales nempe: nec non eorum signa tam probabilia: quàm euidentia; num virtutibus sit ornatus, fide theologica scilicet, & maximè respectu eorum, quæ sui muneris sunt, nedum implicitè, sed & explicitè: Spe, seu fiducia firma, & inhæsitanti, quòd dæmonem sit expulsurus, si talis expulsio fuerit salutaris: Charitate erga Deum, & proximum: Fortitudine in sustinendo, & perseuerando; & Prudentia in vitandis erroribus circa adiurationem, & in rectis semitis circa eandem eligendis.

§. II.

786. *Quid considerandum circa obsessum.*

SEcundò, antequam exorcizandi opus aggrediatur, priùs agnoscat, an ille, qui proponitur, energumenus, aut maleficiatus verè, & certè, vel saltem probabiliter sit, aliter si aliqua signa saltem probabilia non habeat, non vltra procedat iuxta regulas *à n. 618. inclusiuè vsque ad n. 621. exclusiuè*, assignatas.

Tertiò, diligenter aduertat, an in Patiente conditiones requisitæ, capacitas scilicet ad intelligendam instructionem; propriæ liberationis desiderium; fides spei firmæ, seu suæ liberationis fiduciæ coniuncta; obedientia, quam in omnibus Exorcistæ præstare debet; ac tandem pura conscientia habeantur: Nam si Energumenus prædictis careat, difficillimè optatam sanitatem consequetur.

Supra n. 574. & sequent.

Quartò, quòd exorcizandus contritus, & etiam, si fieri potest, confessus sit, & sacra communione refectus; sitque honestis parentibus, vel amicis associatus, & in locum ad hoc aptum, scilicet quietum, deuotum, & à populi multitudine remotum perductus.

§. III.

787. *Inuocandũ est ab Exorcista diuinum Numen.*

QVintò, cognito, quòd verè maleficiatus, vel Energumenus sit, Exorcista cum omnibus astantibus genuflexus Spiritum Sanctum imploret, vt ab eo in suo ministerio dirigatur:

Antiphona ad inuocationem Spiritus Sancti.

Veni Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium, & tui amoris in eis ignem accende.

℣. Emitte spiritum tuum, & creabuntur.

℟. Et renouabis faciem terræ.

Oremus.

Oremus.

ADsit nobis, quæsumus Domine, virtus Spiritus Sancti, quæ & corda nostra clementer expurget, & ab omnibus tueatur aduersis. Per Christum Dominum nostrum.

DA, quæsumus, nobis omnipotens, & misericors Deus: vt Sancto Spiritu congregati, hostili nullatenus incursione turbemur.

ACtiones nostras, quæsumus Domine, adspirando præueni, & adiuuando prosequere: vt cuncta nostra oratio, & operatio à te semper incipiat, & per te cœpta finiatur.

DEus, à quo bona cuncta procedunt, largire supplicibus tuis: vt cogitemus, te inspirante, quæ recta sunt: & te gubernante eadem faciamus.

PAteant aures misericordiæ tuæ, Domine, precibus supplicantium; & vt petentibus desiderata concedas: fac eos, quæ tibi sunt placita postulare. Per Christum, &c.

℟. Amen.

§. IV.

SExtò, oratione soluta, sedeant omnes ad instructionem audiendam, quæ non solùm Energumeno; sed circumstantibus etiam plurimùm valebit: in qua instructione Exorcista vulgari idiomate clarè, & distinctè, iuxta Energumeni capacitatem, quæ sint credenda erga Deum, Exorcistam, dæmonem, & seipsum, iuxta doctrinam traditam à *n.* 622. *inclusiuè vsque ad* 646. *exclusiuè*, declarabit. 788. *Quid agendum oratione soluta ab Exorcista, & circunstantibus.*

Septimò Exorcista patientem interroget, quo malo, & in qua corporis parte regulariter à dæmone diuexetur. Quo respondente, sic & sic: & in tali parte, &c. tunc Exorcista præcepto instructiuo dæmonis obedientiam probet iuxta regulas suprà *à num.* 368. *vsque ad* 377. *&* 665. vbi *de præcepto instructiuo* agitur, assignatas. *Interrogationes facienda.*

Octauò, postquam Exorcista Energumenum perfectè instruxerit, eum probet, an perfectè credat, quæ ad expulsionem necessaria sunt iuxta regulas traditas suprà, *à n.* 646. *inclusiuè, vsque ad* 654. *exclusiuè.* *Probationes peragenda.*

Nonò, cognito, quòd Energumenus benè dispositus sit, ac perfectè pro sua liberatione probatus, Exorcista illum admoneat de tentationibus, ac suggestionibus, quas in liberatione illi versipellis hostis obiiciet, vt eum ad diffidentiam de diuini auxilij concursu inducere valeat: poteritque aliquas earum, quæ ponuntur suprà, *num.* 738. secundùm doctrinam illo Articulo traditam adducere. Moneatque ac doceat illis resistendi modum, suis locis distinctis, nempe, *art.* 2. 3 *&* 4. *huius quarti capitis* assignatum.

§. V.

789. *Diuinum implorandum auxilium.*

DEcimò, inuento ab Exorcista Energumeno benè dispoſito, perfectè probato, & ad dæmoniacis tentationibus reſiſtendum ritè parato, Exorciſta vnà cum omnibus aſtantibus genuflexus ante Crucifixi, ac Beatiſſimæ Virginis imaginem diuinum imploret auxilium pro dæmonis expulſione humiliter, ac deuotè aliquam, vel aliquas ex orationibus poſitis ſuprà, *à num.*740.741.*&* 742. recitando.

Actus fidei, ac confidentiæ enunciandus.

Vndecimò, poſt orationem ſedeat Exorciſta, cæteris omnibus genuflexis, & iubeat, vt Energumenus fidem, ac fiduciam, quem mente ſe habere fatetur, verbis explicet, iuxta propriam ſui ipſius deuotionem. Poterit tamen Exorciſta formulam ſuprà, *num.*656. vel alias ſuis locis diſtinctis poſitas proponere iuxta obſeſſionum, ac maleficiorum varietatem. Deinde ſtatim deteſtationis actum in dæmonem eiſdem locis poſitum renouare.

Nec non actus deteſtationis.

Duodecimò, Exorciſta ea, quæ *à num.*743. *incluſiuè vſque ad num.* 765. *excluſiuè* habentur, iuxta ordinem ibi poſitum, & monita ibi tradita proſequatur.

Modus breuis aptiſſimus ad dæmones expellendos, & maleficia diſſoluenda.

790. *Modus breuis dæmones expellendi.*

DVcto Vexato coram Exorciſta in loco decenti, deuoto, & à populi multitudine remoto, præſentibus aliquibus ex eius parentibus, vel amicis: ex ſignis eius vexatione præcognita, probet Exorciſta ad maiorem euidentiam, an verè vexatus ſit, & hoc per præceptum probatiuum, ſic conditionaliter dæmoni præcipiendo.

Præceptum probatiuum.

In Nomine IESV *præcipio tibi dæmon, ſi tu es in corpore iſtius creaturæ Dei, vt me præſente illos humores commoueas vel in ſtomacho, vel in altera parte corporis, quos ſolitus es commouere me abſente, ſine vlla tamen læſione ipſius patientis.*

Deinde ſtatim præcipiat, vt à tali commotione deſiſtat.

Cognito ex dæmonis obedientia, quòd infirmitas certitudinaliter à dæmone eſt excitata, Exorciſta breuiter Energumenum inſtruat.

Primò, vt credat, quantum eſt ex parte ſua, ad illum à dæmone liberandum paratiſſimum eſſe, ſi ipſe ſanitate benè ſit vſuras, ad Deum nempè magis ac magis laudandum, & glorificandum, & ſalutem animæ ſuæ maiori ſtudio procurandam; & confidenter credat, ſe à Deo tale beneficium obtenturum.

Secundò, Exorciſtam à Deo, & ab Eccleſia in Exorciſtatus ordine dæmones eiiciendi poteſtatem accepiſſe: & quòd ipſe, cùm ſit Exorciſta, talem habet facultatem.

Tertiò, dæmonem ad ipſius Exorciſtæ præceptum cogendum fore ab ipſo Energumeno exire: quia à diuina virtute, quæ præſens eſt, expelletur.

Quartò,

Quartò, Deum ad ipsius obsessi peccata minimè respecturum, dummodò illicò ex corde perfectum doloris, ac contritionis cum proposito firmo quamprimùm fideliter confitendi peccata sua, ac satisfaciendi, producat.

Quintò, Exorcista vexatum interroget, an firmiter credat, quod ipse illum docuit: similiter, an confidat, nunc immediatè Deum ob suam infinitam bonitatem, ac misericordiam, eum esse liberaturum. Si hilari fronte respondeat, quòd sic: tunc iubeat, vt genuflexus corde, & ore contritionis actum eliciat, & proferat; deinde humiliter, deuotè, ac confidenter à Deo suam liberationem deposcat; dæmonique præcipiat in Nomine IESV, vt recedat: poteritque Exorcista illum ad huiusmodi actus formandos, & exprimendos adiuuare.

Tandem Exorcista sedens, patiente genuflexo, & cernuo, contra dæmonem præceptum proferat expulsiuum, dicens:

Ego N. vt minister CHRISTI, *& Ecclesiæ in Nomine* IESV-CHRISTI *præcipio tibi, dæmon, vt immediatè, & sine vlla mora exeas ex corpore istius creaturæ Dei, nec amplius habeas potestatem nocendi ei intrinsecè, vel extrinsecè, vel quocumque modo eam perturbandi, In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.* *Præcepium expulsiuum.*

Post liberationem iubeat, vt immediatè breuiter gratiarum actionis actum erga Deum eliciat, poteritque ipsemet Exorcista ei dictare iuxta formulam positam suprà, *num.* 747. Et admonere, vt imposterum spiritualia, ac præseruatiua remedia adhibeat, ne dæmon amplius illum inuadere queat, ac perturbare. *Deo gratiæ agendæ.*

Modus breuissimus ad dæmones expellendos, & maleficia destruenda.

PRæsentato Energumeno, vel maleficiato ad suam liberationem consequendam perfectissimè disposito coram Exorcista, vel Parocho, iubeat Exorcista, vel Parochus, vt dicat, nùm ipsum Dei, & Ecclesiæ ministrum esse credat, & vt talem se dæmones eiiciendi, eiusque maleficia destruendi facultatem habere. Qui si hilari vultu, magnaque deuotione, ac fiducia se firmiter credere, ac sine vlla hæsitatione confidere asserat, quòd mox à quacumque dæmonum vexatione liberabitur, nec contra ipsum dæmones quicquam vlteriùs poterunt, Exorcista sedens, patiente ad pedes eius genuflexo, præceptum contra dæmonem hac, vel alia formula efformet. 791. *Modus breuissimus dæmones expellendi.*

In Nomine IESV-CHRISTI *præcipio tibi, dæmon, vt exeas ex corpore istius creaturæ Dei, numquam in illud rediturus.* *Præceptum expulsiuum.*

Formato hoc præcepto, iubeat, vt persona liberata surgat, ac suam liberationem contestetur.

Cognito, quòd verè sit liberata, iubeat, vt genuflexa Deo gratias referat, cui soli honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Capvt V.

De Remediis pro afflictis, & tribulatis.

792. Qvamvis Parochorum sit proprium munus, afflictis, ac tribulatis suæ curæ subiectis opem tribuere, sicut eis in Rituali Romano *cap. de Visitatione, & cura infirmorum* insinuatur. Verumtamen, quia *vnicuique Deus mandauit de proximo suo*; vt quilibet etiam Latinæ linguæ ignarus & sibi, & proximo, cùm necessitas postulat, in tribulationibus, ac necessitatibus opportuna possit adhibere remedia, hîc nonnullas vulgari idiomate (*sic rogatus*) breues instructiones cum quibusdam orationibus deprecatiuis subijciam, maximè pro afflictis, ac tribulatis in infirmitatibus naturalibus subleuandis; eósque ab inimicis, ac persecutoribus tuendis. Quod duobus Articulis discutietur.

Eccles. c. 17.

Articvlvs I.

De afflictis, ac tribulatis in infirmitatibus naturalibus subleuandis.

Svppositis instructionibus pro Parochis, quæ in Rituali Romano *loco cit.* habentur, quas ipsi, cùm necessitas exigit, semper in oculis habere tenentur, sequentes pro omnibus breuiter propono.

Instruction premiere.

793. Celuy qui desire d'être consolé & aydé de Dieu dans son infirmité, doit

1. Considerer & receuoir cette infirmité & tribulation comme venuë de la main de Dieu pour le salut de son ame, afin qu'il s'amende de quelque peché ou defaut dont il est particulierement atteint, & qu'il mette meilleur ordre à sa vie, qu'il corrige ses mauuaises habitudes, & qu'il profite mieux à l'auenir en la voye de salut: & pource il doit promptement remercier sa Diuine Majesté, qui s'est pluë de le visiter auec cette infirmité & luy donner cette petite croix.

2. Il doit prier Dieu de l'ayder, afin que de cette visite quelle qu'elle soit, il puisse tirer le profit que Dieu desire, & que son impatience & ingratitude n'y apporte point d'obstacle.

3. Si cette infirmité luy auoit eté enuoyée de Dieu pour ses pechez, qu'il ne doit pas ignorer, qu'il en sist sur le champ vn acte de vray douleur & repentir, auec ferme propos de s'amender, & d'en faire vne dûë penitence, afin que la cause étant ôtée, l'effet se soit pareillement; ce qu'il pourra requerir conformement au souhait & à la priere qu'en fait ordinairement l'Eglise dans les Oraisons dont elle à coutume de se seruir, & particulierement dans les cy-dessous écrites.

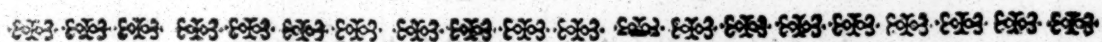
Infra n. 795. & num. 815.

4. Que si cette affliction luy auoit eté enuoyée de Dieu, pour punir la negligence

negligence auec laquelle il se porte en la voye de Dieu & de la perfection Chrétienne, qu'il se resolue desormais, de viure purement, & de vouloir employer toutes ses forces pour seruir Dieu auec plus de ferueur. Et pource qu'il coniure Dieu par sa Bonté & Misericorde, & par les merites de sa tres-Sainte Passion de luy pardonner ses pechez, & luy faire la grace de l'aymer & seruir à l'auenir de tout son cœur, de toute son ame, de toutes ses forces, & de faire ce qui sera le plus conforme à sa Diuine Volonté.

5. Qu'il s'offre à patir pour l'amour de Dieu, tant cette infirmité que toutes les peines & tourmens, qui seront plus conformes à son bon plaisir.

Et pour mettre en pratique tous ces actes precedens, pourront seruir les Oraisons suiuantes, premierement mises icy en Latin pour les Doctes, & puis en vulgaire pour ceux qui n'entendent pas la langue Latine.

I. ORATIO

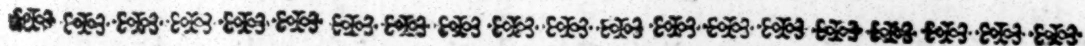
Ad accipiendam infirmitatem, vt à diuina prouidentia immissam: ac pro ipsa Deo gratias agendum.

DOmine Iesu Christe, qui ad gloriam tuam, & salutem nostram læta permisces tristibus, & ad profectum nostrum secunda, aduersáque euenire permittis, bonitati tuæ gratias ago, quòd mei fueris recordatus, & hac exigua cruce seruum inutilẽ visitaueris. Peto autem gratiam, vt ex hac qualicumque visitatione tua fructus, & prouentus, quem tu desideras, consequatur; neque impatientia vel ingratitudine mea impediatur. Tuam, quæso, manum porrigas infirmo mihi, méque sicut Petrum Apostolum: cùm mergi cœpisset marinis fluctibus, potenti dextera erige, ne sub hac cruce labascam, & concidam. 794.

Oremus.

DEus, qui conspicis, quia ex nostra prauitate affligimur: concede propitius, vt ex tua visitatione consolemur. Qui viuis, & regnas in sæcula sæculorum. Amen.

Sabbato quatuor temporũ Aduentus.

II. ORATIO

Ad impetrandum à Deo veniam peccatorum.

O Domine Deus meus, confiteor me non vixisse, proh dolor! sicut debuissem, & per gratiam tuam potuissem: Vnde iam toto corde doleo, & me non satis dolere doleo. Obsecro 795.

ſecro igitur te, Domine, & ſuppliciter rogo, vt non facias mihi ſecundùm peccata mea, ſed ſecundùm magnam miſericordiam tuam, quæ ſuperat peccata totius mundi. Miſerere mei Domine, miſerere mei, & adiuua me, ſicut tu noſti, quòd mihi neceſſe eſt in corpore, & anima. Scis omnia, potes omnia, Qui viuis in ſæculorum ſæcula.

Oremus.

Feria 6. Cinerum ad Veſp. TVere, Domine, me famulum tuum, & ab omnibus peccatis clementer emunda: quia nulla mihi nocebit aduerſitas, ſi nulla mihi dominetur iniquitas. Per Chriſtum, &c.

III. ORATIO

Ad proficiendum in via perfectionis.

796. DOmine Ieſu Chriſte, ecce ego miſer repletus multis miſeriis, fateor me hac tua paterna correptione dignum eſſe, quia tibi, vt debueram, obſequium, ac ſeruitutem non impendi, ac multa bona opera, quæ operari debueram, prætermiſi: ſed tu, Domine Ieſu, cuius eſt totum, quod eſt optimum, inſere meo pectori amorem tui nominis, & in me præſta religionis augmentum, vt quæ ſunt bona, nutrias: ac pietatis ſtudio, quæ ſunt nutrita, cuſtodias.

Oremus.

Domin. 8. poſt Pentecoſt. LArgire nobis, quæſumus Domine, ſemper ſpiritum cogitandi, quæ recta ſunt, propitius & agendi: vt qui ſine te eſſe non poſſumus, ſecundùm te viuere valeamus Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

IV. ORATIO

Ad ſeipſum offerendum diuino beneplacito.

797. DVlciſſime Domine Ieſu Chriſte, in vnione illius charitatis, qua teipſum Patri obtuliſti in mortem, offero tibi cor meum, vt de me & per me fiat beneplacitum tuum. Dulcis Ieſu, hoc beneplacitum tuum eligo, & deſidero, quantalibet aduerſa, morbus, & mors inſtent, & me totum fideliſſimæ tuæ prouidentiæ, ac ſanctiſſimæ voluntati tuæ committo. Spero enim & rogo,

rogo, vt me, & omnia, quæ circa me ſunt, dirigas ad gloriam tuam, & animæ meæ ſalutem. O mi amantiſſime Pater, argue, corripe, caſtiga, vre, ſeca hoc tempore, vt in æternum parcas, neque in furore tuo peccata noſtra inferni flammis exuras. Scio multis prodeſſe virgam tuam, cùm dilectos filios corripis, & corripiendo purgas, exerces, probas, priuſquam electos corones. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum, quomodo, & quamdiù tibi placuerit, me virgæ tuæ paternæ ſubiici, meámque patientiam in Cruce probari. In te, Domine, ſperaui, non confundar in æternum. Me totum ſanctiſſimæ voluntati tuæ ſubmitto, atque committo. Etiamſi mortem immittas, tamen in te vitæ fontem ſperare non deſinam. In manibus tuis ſunt ſortes meæ.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus, dirige actus noſtros in beneplacito tuo: vt in nomine dilecti filij tui mereamus bonis operibus abundare. Domin. infra Oct. Natiu,

COrdibus noſtris, quæſumus Domine, gratiam tuam benignus infunde: vt peccata noſtra caſtigatione voluntaria cohibentes, temporaliter potiùs maceremur, quàm ſupplicijs deputemur æternis. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Feria 6. poſt Dom. Paſſion.

℞. Amen.

V. ORATIO

Ad ſtabiliendam humanæ voluntatis cum diuina conformitatem.

ODulcis Ieſu, neque vitam, neque mortem, ſed tuum beneplacitum deſidero, te expecto: fiat mihi ſecundùm voluntatem tuam. Si vis, vt moriar, dulcis Ieſu, ſuſcipe ſpiritum meum. Et licèt ad veſperam venerim omnium nouiſſimus, da mihi, vt tecum, & in te requiem accipiam ſempiternam. Si verò vis, vt diutiùs viuam, dulcis Ieſu, hoc propono, & pro hoc gratiæ tuæ ſuffragium rogo, reliquum vitæ meæ corrigere, atque inholocauſtum tibi totum offerre ad gloriam tuam, & ſecundùm bene placitumtuum. 798.

VI. ORATIO

Ad hoc idem impetrandum, quod summè, & vnicè est necessarium.

799. DOmine Iesu Christe, obsecro te per amorem, quo omnium hominum onera portasti, vt facias me onus tristitiæ meæ cum gratitudine suscipere de manu prouidentiæ tuæ, & de voluntate paterni cordis tui, & pro tui amore, quamdiù tibi placuerit, cum plenissima mei ipsius resignatione, longanimiter sustinere, ita duntaxat, vt me tua gratia confirmes, ne vnquam te vel in modico offendam, aut à sanctissima voluntate tua vel minimùm recedam. Atque vtinam possem omnium, & singulorum, qui pro te passi sunt, hominum pressuras sufferre, vt qualemcumque vicem redderem infinitæ charitati tuæ. Eia benignissime Iesu, ita, quæso, vnias voluntatem meam cum sanctissimo beneplacito tuo, vt aliud optare nequeam, quàm quod tu vis.

VII. ORATIO

Ad perfectam sui ipsius in diuinam voluntatem resignationem, è Ludouico Blosio.

800. DVlcissime Domine, Deus meus, memor esto, quæso, benignéque considera me pauperem creaturam tuam esse, te verò Dominum, & Creatorem meum. Ecce ego me in æquissimum iudicium tuum offero, & gratissimæ voluntati tuæ integrè resigno, paratus hunc, & alium quemvis cruciatum, quamdiù tibi placuerit, sustinere. Vtere me, sicut vis, in tempore, & in æternitate. Quidquid tu Pater cœlestis in me, & de me facere decreueris, facito; nam ad omnia, qua possum humilitate, me totum tibi offero, trado, & resigno. Libenter patiar pro te quidquid super me venire volueris, indifferenter enim volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triste suscipere, & pro omnibus gratias agere. Custodi me solùm, Deus, ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum, dummodo in æternum me non proijcias, nec deleas de libro vitæ; non mihi nocebit quicquid venerit tribulationis super me.

Adesto

Adesto mihi Domine IESV in omni loco & tempore, sitque hæc mihi consolatio, libenter pro te velle carere omni humano solatio. Et si tua mihi defuerit consolatio, tua voluntas, & iusta probatio erit mihi pro summo solatio. Sit nomen sanctum tuum nunc, & in æternum super omnia benedictum.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, fac nos tibi semper & deuotam gerere voluntatem, & Majestati tuæ sincero corde seruire. Per Christum Dominum nostrum. Amen. Domin. infra Octauam Ascensionis.

ORAISON PREMIERE.

Pour rendre graces à Dieu des afflictions qu'il nous enuoye pour le salut de notre Ame.

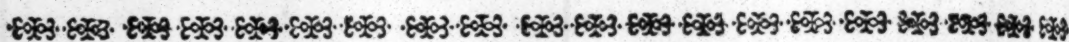
MONSEIGNEVR IESVS-CHRIST, qui pour votre gloire & votre salut mélangez nos joyes de tristesse, & permettez pour notre profit & auancement que nos prosperitez soiét trauersées par des auersitez : ie rends graces à votre Bonté qui s'est souuenuë de moy, & auec cette petite Croix a daigné visiter votre seruiteur inutile, pour-ce ie vous demande la grace que cette visite soit suiuie du fruit qu'en desire tirer votre Majesté, & qu'il ne soit point empesché ny retardé par mon impatience & ingratitude; Ie requiers donc & vous supplie vouloir tendre la main à moy infirme, & auec votre toute-puissance que vous daigniez me releuer comme S. Pierre Apôtre, lors qu'il commençoit à submerger dans les ondes de la Mer, à ce que ie ne manque de cœur & ne sois affessé miserablement sous cette Croix. 801.

ORAISON SECONDE.

Pour impetrer de Dieu pardon de ses pechez.

O Seigneur mon Dieu, ie confesse de n'auoir vécu, miserable que ie suis comme i'aurois dû & pû auec votre grace, dequoy maintenant de tout mon cœur ie me repens, & me deplais de n'auoir pas vne suffisante douleur : Ie vous supplie donc, mon Seigneur, & vous prie en toute humilité de n'auoir point égard à mes pechez, mais à la grandeur de votre 802.

Bonté & Misericorde, laquelle surpasse tous les pechez du monde; ayez pitié de moy, ô mon Dieu, misericorde, misericorde ô mon Dieu, & secours tel que vous le iugez être necessaire à mon ame & à mon corps : vous qui sçauez & pouuez tout, & viuez au siecle des siecles.

ORAISON TROISIE'ME.

Pour faire profit en la joye de perfection.

803. MONSEIGNEVR IESVS-CHRIST me voicy miserable remply de plusieurs miseres, qui confesse être digne de cette votre paternelle correction, pour ne vous auoir rendu le seruice & hommage que ie vous deuois, & obmis de faire plusieurs bonnes œuures, lesquelles auec votre ayde i'aurois pû faire, mais vous mon doux IESVS de qui est & depend tout ce qui est bon, imprimez en mon cœur l'amour de votre saint Nom & y accroissez la perfection Chrétienne que vous y souhaitez & nourrissez-y le bien que vous y operez, afin que l'ayant nourry vous le perfectionniez & le conseruiez auec le soin de votre diuine pieté.

ORAISON QVATRIE'ME.

Pour s'offrir soy-même à souffrir selon le bon plaisir de Dieu.

804. DOVX Seigneur IESVS-CHRIST, en vnion de cette charité auec laquelle vous vous estes offert vous mêmes à la mort au Pere Eternel, ie vous offre mon cœur, afin que de moy & par moy soit fait votre bon plaisir, duquel ô doux IESVS ie fais choix & le desire vniquement : viennent apres sur moy toutes aduersitez iusques à la mort, ie commets le tout & moy-même à votre tres-fidelle prouidence & tres-sainte volonté, parceque i'espere comme ie vous supplie, de dresser moy & tout ce qui me touche à votre gloire & au salut de mon ame. O mon tres-aymable Pere, reprenez, corrigez, châtiez, frapez & mortifiez-moy votre seruiteur en cette vie temporelle, afin que vous me pardonniez en l'eternelle, & ne punissiez point mes pechez en votre fureur auec le feu eternel de l'Enfer. Ie connois que vos fleaux profitent & seruent à plusieurs,

ſieurs, quand vous corrigez vos Enfans bien aymez & en les corrigeant les purgez, exercez & épreuuez auant que de les couronner comme vos Elûs : en vous Seigneur, i'ay eſperé, ie ne ſeray iamais confus dans l'eternité : Ie me ſoûmets & commets tout à votre tres-ſainte volonté, & quand vous me feriez mourir, ie ne lerray d'eſperer & me confier en vous, fontaine de vie, puis qu'en vos mains eſt tout mon ſort & mon bon-heur.

ORAISON CINQVIE'ME.

Pour affermir la conformité de l'humaine volonté auec la diuine.

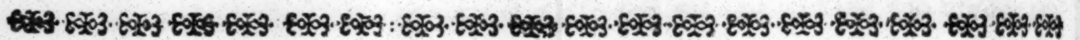
O Dovx Iesvs, ie ne deſire ny la vie ny la mort, mais ſeulement votre bon plaiſir, me ſoit donc fait ſelon votre diuin vouloir, ſi vous voulez que ie meure, ô doux Iesvs, receuez mon eſprit, & quoy que ie ſois venu ſur le tard & le dernier de tous, accordez-moy, qu'auec vous & en vous ie reçoiue le repos eternel : que ſi vous voulez que ie viue plus long-temps, ô doux Iesvs, ie propoſe (& pour ce ie requiers le ſecours de votre grace) de corriger le reſte de ma vie, & l'offrir tout en holocauſte à votre gloire & ſelon votre bon plaiſir. 805.

ORAISON SIXIE'ME.

Pour impetrer la même conformité, qui eſt comme le ſommaire & l'vniquement neceſſaire de l'homme.

Monseignevr Iesvs-Christ, ie vous prie pour l'amour auec lequel vous auez porté le pois de tous les pechez des hommes, qu'il vous plaiſe me faire receuoir le pois de ma triſteſſe auec reconnoiſſance de la main de votre prouidence & de la volonté de votre cœur paternel, & de le porter pour votre amour auec patience auſſi long-temps qu'il vous plaira auec vne totale & entiere reſignation de moy-même, étant fortifié & confirmé en telle ſorte par votre grace que iamais ie ne vous offenſe, non pas même en la moindre 806.

petite, chose & que ie ne m'éloigne iamais d'vn moment de votre sainte volonté. Plût-il ô mon Dieu à votre Bonté que ie pusse tout seul souffrir les afflictions que tous les hommes & chacun d'eux ont souffert pour votre amour, afin de pouuoir correspondre en quelque chose à votre infinie Charité. Or sus donc tres-benin IESVS, ie vous prie d'vnir tellement ma volonté auec votre tres-saint bon plaisir, que ie ne puisse desirer autre chose que ce que vous voulez.

ORAISON SEPTIE'ME.

Pour vne parfaite resignation de soy-méme à la volonté Diuine.

807. TRES doux Seigneur, mon Dieu, souuenez-vous ie vous supplie, & considerez benignement que ie suis votre pauure creature, & que vous étes Monseigneur & mon Createur. Voicy que ie me presente à votre tres-equitable iugement, & me resigne entierement à votre tres-agreable volonté, prest de souffrir cette & toute autre telle affliction & autant de temps qu'il vous plaira; Vsez de moy, comme vous voulez au temps & en l'Eternité? Faites de moy & en moy, ô Pere Celeste tout ce que vous ordonnerez, car ie m'offre, resigne, & donne tout à vous auec toute l'humilité qu'il m'est possible; ie souffriray librement pour vous tout ce que vous voudrez qu'il m'arriue; car ie veux receuoir de vous indifferemment le bien & le mal, le doux & l'amer, la joye & la tristesse, & pour tout cela vous en remercier, preseruez-moy seulement ô Dieu, de tout peché, & ie ne craindray point la mort ny l'Enfer, à ce que vous ne me reiettiez point pour iamais, & ne m'effaciez du Liure de vie, qu'elle affliction qu'il me sçauroit arriuer, ne me sçauroit nuire. Monseigneur IESVS, soyez à mon ayde en tout lieu & en tout temps, & que ce me soit vne consolation de me vouloir priuer pour l'amour de vous toute consolation humaine; Et si ie suis priué de votre consolation, votre volonté & votre iuste épreuue me sera vn souuerain contentement. Votre saint Nom soit beny sur toutes choses maintenant & dans l'Eternité.

Instruction Seconde.

LEs precedentes Oraisons sont tres-vtiles pour la consolation des malades & affligez, principalement à ceux qui dans peu de temps desirent acquerir la perfection. Mais pour autant qu'auec la santé on peut encor faire plusieurs bonnes œuures de vertu & de perfection, & que d'ailleurs il n'y a aucun malade en ce monde qui puisse sçauoir pour certain sinon par reuelation, si c'est le bon plaisir de Dieu, qu'il demeure long-temps malade, ou bien s'il desire de le déliurer bien tost de cette infirmité, il doit proceder en ce rencontre, suiuant que Dieu luy marque par les Saintes Ecritures, ou il luy notifie que c'est sa volonté, qu'aux infirmitez, afflictions, & tribulations il recoure à luy; promettant de luy accorder infailliblement l'effet de sa demande quand elle sera accompagnée de grande confiance & pour le salut de son ame, non contraire à la gloire de Dieu, ou qu'elle nempeschera pas vn plus grand bien. 808. Supra n 472.

Afin donc que la santé que tu desires soit fauorable à ton ame, tu la dois raporter & dresser comme vn moyen, pour pouuoir mieux arriuer à la derniere fin, à sçauoir de donner honneur & gloire à Dieu comme a accoutumé de faire l'Eglise en toutes les Oraisons qu'elle dit à l'Office, & à la Messe, ou elle demande la santé pour les malades, ou la déliurance de quelque aduersité; comme il se peut voir aux souscrites cy-dessous 815. Demande donc à Dieu librement la santé; mais demande luy ensemblement vn ayde & secours efficace, pour vous pouuoir bien seruir d'icelle, & l'employez seulement à la gloire de Dieu, à son seruice, & à aymer auec vn cœur plus pur sa Diuine Majesté. Et pour vous employer aux œuures de Misericorde corporelles & spirituelles, & à suruenir aux necessitez de votre Prochain, protestant à Dieu que quand la santé seroit nuisible à votre ame, vous desirez plutot de souffrir & mourir que d'offencer Dieu. 809. Sup. n. 429. & n. 476.

Et afin d'exciter en vous la confiance en Dieu d'obtenir la grace que vous demandez. Considerez que Dieu est present en tous lieux, & qu'il a autant de soin de vous seul, comme si vous étiez tout seul au monde, desirant de sa part non seulement votre bien; mais encor votre plus grand besoin. Si donc vous vous resoluez tout de bon de mieux seruir à Dieu, & faire des œuures de plus grande perfection tant sain que malade, Dieu vous guerira & donnera la santé, s'il connoit certainement que vous accomplirez ce que vous luy promettez. 810. Supr. n. 391. Supr. n. 473.

En outre éleuez votre esprit à la grandeur de la Bonté, & Misericorde de Dieu, qui est telle qu'il ne peut quasi s'empécher de communiquer ses faueurs & ses graces, quand il trouue des sujets disposez à les receuoir; & il est comme le Soleil qui ne refuse jamais de communiquer la lumiere de ses rayons à personne, s'il n'est empesché par l'opposition de quelque corps inferieur & opaque. 811. Sup. n. 394. & seq. Sup. n. 474.

Vous deuez en apres considerer la promesse de Dieu qui est vniuerselle, d'ayder en toutes les necessitez spirituelles & corporelles sans exception 812. Sup. n. 405. & seq.

ption d'aucune ayant donné sa parole, d'accorder tout ce qui luy sera demandé au Nom de IESVS, quand il sera honnête, raisonnable & rapporté à l'honneur & gloire de sa Majesté: ce qu'étant tel, croyez pour certain que Dieu ne manquera pas d'accomplir sa promesse.

813. Finalement perseuerez en ces considerations, & ne perdez point courage, parceque bien souuent Dieu n'accorde pas incontinent la grace qu'on luy demande pour par le delay eprouuer la constance & fidelité de ses seruiteurs, étant tres-veritable que la parfaite confiance en Dieu ne se fait jamais mieux paroître que dans les contrarietez, dans lesquelles les vrays seruiteurs de Dieu ne s'éloignent jamais de la conformité, auec la volonté de Dieu, ny de la confiance qu'ils ont à sa Prouidence. Pour donc obtenir la santé desirée & le secours en toute affliction, seruira admirablemunt de dire auec deuotion & confiance en Dieu les suiuantes Oraisons, esquelles se representent à Dieu les guerisons & graces faites par notre Seigneur aux malades obsedez & affligez, & se demande le pardon & remission des pechez, & le secours en toutes les necessitez spirituelles & corporelles.

Sup. n. 459. & seq.

Oratio ab infirmis, ac tribulatis recitanda ad impetrandum diuinum auxilium.

814. DOmine Deus omnipotens, sapientissime, ac clementissime, qui propter misericordiam tuam magnam, saluos facis omnes sperantes in te: qui sanas contritos corde, vulneras & mederis, mortificas & viuificas, deducis ad inferos & reducis, & orantes in sua infirmitate curare consueuisti, auxiliare nobis ad te clamantibus in hac, & in omni tribulatione nostra. Pientissime Deus, qui Ezechiam ad te clamantem à morbo liberasti: Iob vlcere pessimo percussum sanasti: dæmonem à Sara depulisti: ac Tobiam lumen cœli videre fecisti; Spiritus Sancti gratia nos visitare, ac consolare dignare. Exurge Christe, adiuua nos, qui Chananeam pro filia deprecantem exaudisti: Socrum Petri à febri liberasti: mulierem spiritu infirmitatis annis octodecim inclinatam ad sanitatem perfectam erexisti: filium Principis mori incipientem à febri saluasti: puerum Centurionis verbo sanasti: paralyticos, & leprosos curasti, & mundasti: à spiritibus immundis vexatos, & obsessos liberasti: ac mulierem per tactum fimbriæ tuæ à sanguinis fluxu sanasti, sanitatem mentis, & corporis nobis largire. Benignissime Iesu, qui surdos audire fecisti: claudis gressum restituisti: mutorum ora aperuisti: cæcos illuminasti: Filium mortuum matri viduæ viuum restituisti: Filiam Archisynagogi ad vitam reuocasti: Lazarum quatriduanum à mortuis resuscitasti, ne derelinquas nos orphanos

orphanos in angustiis nostris, neque despicias nos Deus salutaris noster. Salua nos Christe Saluator, & Redemptor noster, susceptor & liberator noster, Deus adiutor & protector noster, Refugium nostrum, & cornu salutis nostræ fortitudo & patientia nostra auxilium tuum nobis benignus impende, vt gratia tua, ac subsidio tuo sufficienter adiuti, à præsentibus malis liberati quàm maximas tibi referamus gratias, ac maiori conatu, ac feruore semper te diligere appetamus.

℣. Adiutor noster esto, ne derelinquas nos.

℟. Neque despicias nos Deus salutaris noster.

℣. Adiuua nos Deus auxiliator noster.

℟. Et propter gloriam nominis tui libera nos.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

DEus, qui Vnigeniti tui patientia antiqui hostis superbiam contriuisti, da nobis quæsumus, quæ idem pro nobis pertulit, dignè recolere, sicque exemplo eius cuncta nobis aduersantia æquanimiter tolerare.

DEus humani generis benignissime Conditor, & misericordissime reformator, qui hominem inuidia diaboli ab æterna fælicitate deiectum, vnigeniti Filij tui pretioso sanguine remisti, viuifica nos famulos tuos gratiæ tuæ vigore, & iacentibus manũ porrige salutarem: reple nos gaudio cordis, & lætitia spiritus; expelle à nobis omnes hostiles insidias, & mitte nobis medicum salutis, Angelum pacis, qui nos in angustiis positos consolationibus tuis attollat, quibus in præsenti consequamur auxilium, & in futuro præmia obtineamus æterna.

MIsericordiam tuam humiliter deprecamur, omnipotens Deus, quæ amissam gratiam nobis reconciliet, atque munus patientiæ in illatis omnibus, semper & vbique protegendo impertiat. Deus sub cuius nutibus vitæ nostræ momenta decurrunt, suscipe preces humiliter ad te clamantium, vt de omni aduersitate, & ægritudine liberati, perpetua te gratiarum actione laudemus. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Aliæ orationes ad obtinendam sanitatem, ex Breuiario Romano.

815. Fer. 6. Dom. 2. Quadrag. ad Vesp.

DA, quæsumus Domine, nobis salutem mentis, & corporis: vt bonis operibus inhærendo, tuæ semper virtutis mereamur protectione defendi.

Sabbat. Dom. 1. Quadr. ad Vesp.

DEus, qui conspicis omni nos virtute destitui: interiùs, exteriúsque custodi: vt ab omnibus aduersitatibus muniamur in corpore, & à prauis cogitationibus mundemur in mente.

Dom. 4. post Epiph.

DEus, qui nos in tantis periculis constitutos, pro humana scis fragilitate non posse subsistere: da nobis salutem mentis, & corporis: vt ea, quæ pro peccatis patimur, te adiuuante vincamus.

Eccles. in Missa pro infirm.

DEus infirmitatis humanæ singulare præsidium, auxilij tui super nos famulos tuos ostende virtutem, vt opere misericordiæ tuæ adiuti, Ecclesiæ tuæ Sanctæ incolumes repræsentari mereamur.

Fer. 4. Dom. 3. Quadr. ad Vesp.

COncede, quæsumus, omnipotens Deus, vt qui protectionis tuæ gratiam quærimus, liberari à malis omnibus secura tibi mente seruiamus. Per Christum Dominum nostrum.

Benedictio pro Infirmis.

816. PArochus, cùm ægrotos sibi visitare contigerit, præter ea, quæ in Rituali Romano *De Visitatione Infirmorum*, habentur, poterit etiam ad libitum sequentibus orationibus vti pro sanitate ægrotis à Deo impetranda.

In primis ægrotum in iis instruat quæ in hoc articulo superiùs habentur, & aliquam, vel aliquas ei orationes ex præmissis deuotè recitandas proponat, quæ magis videntur opportunæ. Postea eum hortetur, humiliter, ac deuotè sequentem orationem recitare.

Oraison pour impetrer de Dieu la santé d'esprit & de corps.

MOn doux Seigneur IESVS-CHRIST, qui êtes mon Redempteur, Sauueur, Seigneur & Protecteur, Consolateur des affligez, le soutien de ceux qui tombent, le medecin des malades, qui guerissez les contritz de cœur & tous ceux qui recourent à vous dans leurs infirmitez; me voicy

votre

votre tres-vil seruiteur confus, & tout affligé; ie connois que pour les offenses que i'ay commis contre votre Majesté, ie ne merite pas de receuoir de vous aucune grace, mais ie sçay aussi que vous êtes non seulement tout-Puissant, & tres-Sage, mais encores tres-Benin, tres-Pitoyable, tres-Misericordieux, tres-Clement, tres-Liberal & tres prompt à pardonner à qui de cœur pur, recourt à vous & requiert le pardon de ses pechez. Pource me voicy humilié deuant votre Majesté, requerant de cœur pur de votre Bonté le pardon de mes pechez, & vous suppliant par la grandeur d'icelle, & la fidelité de vos promesses, par l'honneur & gloire de votre tres-saint Nom, par l'efficace de votre tres-sainte Passion, & par les merites de la tres-sainte Vierge votre tres-chere Mere, de mon Ange Gardien & des Saints, N N. Et Saintes N N. mes Patrons, qu'il vous plaise me pardonner mes pechez, & me faire la grace qu'à l'auenir, ie m'abstienne de tout peché, & que ie vous ayme sur toutes choses de tout mon cœur, de toute mon ame & de toutes mes forces. Pareillemēt vous supplie-ie de me vouloir deliurer de cette infirmité, & me donner santé parfaite de corps & d'esprit, afin qu'étant à l'abry de votre diuine protection, auec plus de liberté d'esprit & de corps, ie m'occupe à vous seruir & aymer, & que ie vacque pour votre amour aux œuures de misericorde spirituelle & corporelle, accomplissant toûjours en tout & par tout votre diuine volonté, & rendant graces de tout à vous mon Dieu qui auec le Pere & le S. Esprit viuez & regnez au siecle des siecles. Amen.

Hac oratione ab infirmo deuotè, ac humiliter recitata. Parochus poterit sequentem, vel aliam ad libitum suum ex approbatis ab Ecclesia formare benedictionem.

Oratio pro infirmis.

POtentia † Dei Patris adiuuet te. Sapientia † Dei Filij instruat te. Virtus Spiritus † Sancti liberet te ab omnibus malis, & periculis animæ, & corporis. 817.

Benedicat tibi Dominus, & custodiat te, ostendat Dominus faciem suam tibi, & misereatur tui, conuertat Dominus vultum suum ad te, & det tibi pacem, & sanitatem.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cælum, & terram.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus, &c.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, qui fragilitatem humanæ conditionis infusa virtutis tuæ dignatione confirmas: vt salutaribus remediis, corpora nostra, & mentes vegetentur, super hunc famulum tuum N. propitius intende, vt omni necessitate corporeæ infirmitatis exclusa, gratia in eo pristinæ sanitatis perfectæ reparetur.

Omnipotens æterne Deus, qui benedictionis tuæ gratiam ægris infundendo corporibus, facturam tuam multiplici pietate custodis, ad inuocationem Sanctissimi Nominis tui benignus assiste, vt famulum tuum N. ab ægritudine liberatum, & sanitati donatum dextera tua erigas, virtute confirmes, potestate tuearis, atque Ecclesiæ tuæ Sanctæ cum omni desiderata prosperitate restituas.

Omnipotens sempiterne Deus salus æterna credentium exaudi nos pro famulo tuo infirmo, pro quo misericordiæ tuæ imploramus auxilium: vt reddita sibi sanitate, gratiarum tibi in Ecclesia tua referat actiones. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Dominus IESVS-CHRISTVS apud te † sit, vt te defendat, intra † te sit, vt te conseruet, ante † te sit, vt te ducat, post † te sit, vt te custodiat, super † te sit, vt bene † dicat: Qui cum Patre, & Spiritu Sancto regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Benedictio Dei omnipotentis Pa † tris, & Fi†lij, & Spiritus † Sancti descendat super te, & maneat semper. Amen.

Orationes recitandæ ab Ægroto ad acquirendam patientiam, dum durat infirmitas, & tribulatio.

818. NOsti omnipotens Deus, quàm vile sit, & fragile hoc manuum tuarum figmentum, quod ex puluere formatum à leui vento concutitur, frangitur, & tandem iterum in puluerem euanescit. Adeò nihil est, quod meis ego viribus fidam, qui carne contra spiritum semper reluctante, tot sentio motus indignationis, impatientiæ, pusillanimitatis, diffidentiæ, aliarumque perturbationum, quando leuiter tangor. Tuam igitur opem

opem imploro, cœlestis medice, diuinum tuum pharmacum, quod PATIENTIA dicitur, mihi cupio communicari. Summum nempe in morbis etiam acerbissimis leuamentum est Patientia. Tu ergo, Domine, qui exteriùs flagella irrogas, da interiùs indeficientem Patientiam, ita vt laus tua nunquam recedat de ore meo.

DA mihi, quæso, Domine, præsenti, & æquo esse animo, vt velut ambidexter læta & tristia, suauia & aspera non aliunde, quàm à paternis tuis manibus profecta, suscipiam, mihique diuinitùs esse immissa certissimò credam, quoniam ad filiorum tuorum exercitationem, ac profectum dirigis omnia.

DOceat me, obsecro, spiritus tuus, quo confortante possumus omnia, vt sciam animam in patientia possidere vsque ad mortem. Tu es Dominus, qui aculeos, & dolores omnium, & singulorum laborantium consideras: ego verò licèt nondum ad sanguinem vsque restiterim; tamen carnis imbecillitatem, & recalcitrantis naturæ vim sæpè vel inuitùs experior. Tantò igitur magis adiuua, Domine, imperfectum meum, vt virtus in infirmitate perficiatur, & ego sincerè testari possim, *Virga, & baculus tuus ipsa me consolata sunt.* Ad Psal. 22. vers. 4. hæc, gratia tua duce, respiciam sæpè in faciem Christi mei, & Filij tui Crucifixi, qui se patientibus omnibus absolutum patientiæ speculum, & exemplar præbet. Sed & lectissimi, ac fidelissimi amici tui in Cruce mea me consolentur, qui tanquam aurum in ardenti fornace à te probati, ac purgati, atrocissima quæque supplicia pro te vti patientissimè, ita & fortissimè pertulerunt, tantò nunc capiti similiores in cœlestibus delitiis, quantò antea patientiores fuerunt in grauibus tormentis.

Oratio ad augendam Patientiam.

VIta hæc nostra peregrinatio est ab exilio ad patriam. Et ne detineat nos amænitas viæ, quò minùs ad te, Deus, rectò, & celeriter contendamus, excitas nos stimulis, & spinis pungis, vt concupiscamus requiem, & finem itineris. Sunt ergo morbi, fletus, luctus, mœror, aduersa omnia, velut calcaria, quibus segnis hic equus, vel veriùs, asinus vrgetur, ne semper in via subsistat. Fac nos, Domine, obliuisci viæ, me-

minisse patriæ; atque si adiicis pondus aduersorum, adde etiam robur, ne succumbamus oneri, ad te perpetuò intenti, & erecti. Cæterùm tua, Domine, sunt omnia; fac de omnibus sine exceptione quod inscrutabili tuo iudicio visum fuerit, hoc vno dempto, ne me tibi inimicum esse patiaris.

Ad repentinam mortem auertendam.

ORATIO I.

819. O Misericordissime Domine IESV, per lacrymas tuas, per agoniam, & sanguineum sudorem tuum, per mortem tuam rogo te, à subitanea, & improuisa morte libera me.

Oratio II.

O Benignissime Domine IESV, per acerbissimam, & ignominiosissimam flagellationem, ac coronationem tuam, per Crucem, & passionem tuam amarissimam, per omnem bonitatem tuam, humillimè te precor, ne permittas, me sine Sacramentis morte repentina ex hac vita migrare.

Oratio III.

O Mi amantissime IESV, ô Dominus meus, & Deus meus, per omnes labores, ac dolores tuos, per pretiosum sanguinem tuum, per sacrosancta vulnera tua, per illas tuas, ô mi dulcissime IESV, supremas in Cruce voces: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me.* Per validum illum clamorem tuum: *Pater, In manus tuas commendo spiritum meum*, ardentissimè te rogo, ne subitò hinc tollas me. Manus tuæ, ô mi Redemptor, fecerunt me, & plasmauerunt me totúm in circuitu: ne, quæso, sic repentè præcipites me. Da, oro, spatium pœnitentiæ, da felicem, & in gratia tua obitum, vt ego te tota mente diligam, laudem, & benedicam in æternum.

Psal. 21. ver. 1.

Psal. 30. ver. 6.

ARTICVLVS II.

De Afflictis, ac Tribulatis tuendis ab inimicis, ac persecutoribus.

820. VT Parochus, vel Pater spiritualis afflictis, ac tribulatis modum, quo seipsos ab inimicis, ac persecutoribus tueri queant, insinuare possit, cum sequentia considerare non pigeat monumenta. Quæ, vt etiam ab ipsismet afflictis, ac tribulatis latini sermonis ignaris percipiantur, vulgari idiomate proponam.

Modus se tuendi ab inimicis, ac persecutoribus.

Premie

Premierement quand vous vous trouuez affligé & persecuté, considerez cette affliction comme venuë de la main de Dieu & de la tres douce disposition de sa prouidence & que c'est elle qui gouuerne le cœur & la main de celuy qui vous persecute, qui donne le mouuement à la langue de celuy qui murmure & medit de vous, qui donne la force à qui violemment vous frappe, & pource vous deuez promptement remercier Dieu non seulement des biens-faits receus, mais encores des tribulations & contrarietez qui vous arriuent & les mettre au nombre des faueurs signalées reçuës de Dieu.

Drexel. de Conform. volunt. lib. 1. c. 1. §. 4.
Isaiæ c. 45. v. 7.
Amos c. 3. v. 6.

Secondement vous deuez vous offrir vous mêmes de souffrir pour l'amour de Dieu, & pour satisfaire à vos pechez, cette peine & toute les afflictions, qu'il plairra à sa Majesté de vous enuoyer à la façon qu'il est marqué en l'Article precedent.

Troisiémement vous ne deuez murmurer ny vous plaindre de ceux qui vous ont offencé & iniurié, mais considerer qu'ils ont eté seulement les instrumens de la main de Dieu, pour vous faire releuer de vos pechez & profiter à la voye de la perfection.

Drexel. de patientia part. 2. cap. 5.

Quatriémement vous deuez pardonner promptement l'iniure reçuë & vous determiner fermement, non seulement de ne point offenser qui vous a offensé, mais encores de n'en point dire du mal & de retenir les pensées & étouffer les mouuemens de hayne qui s'éleuent en votre cœur.

Cinquiémement vous deuez considerer que Dieu est present en tout lieu, qu'il void votre cœur & ce qu'il souffre pour son amour; comme aussi l'iniure qui vous à eté faite, & l'offense que vous auez reçu, & pendant que pour son amour vous pardonnez à votre ennemy & que pour satisfaire à ce qu'il vous commande dans son Euangile, vous remettez l'offence reçuë, Dieu s'oblige de vous recompenser, & vous deuez être assuré qu'il aura soin de ce qui vous touche, & prendra à cœur de vanger l'offense qui vous a eté faite en temps opportun.

Drexel. de Conform. volunt. lib. 2. c. 5. §. 4.
Matth. c. 5.

Soumettez vous donc vous même tout & en tout à la diuine protection & à son diuin vouloir, & tenez pour tout certain & pour tout assuré, que Dieu vous protegera, & ne permettra que ce qui sera pour votre plus grand bien, & fera que la persecution vous soit vtile & aduantageuse.

Psal. 90. v. 1.

821.

Siziémement considerez qu'en l'offense que vous peut faire votre ennemy, deux choses ont à concourir, sçauoir la mauuaise & peruerse volonté de vous offenser, & l'œuure exterieure, c'est à dire l'acte offensif: la volonté tant mauuaise soit-elle ne vous sçauroit nuyre ny faire aucun dommage, l'œuure exterieure ne le sçauroit non plus si Dieu ny concours ou s'y oppose. Que votre ennemy donc soit autant puissant qu'il le peut êtres muni de telles armes qu'il voudra, accompagné de quels hommes cruels & sitibonds de votre sang qu'il choisira, si Dieu ne concours à l'acte materiel de l'offense, ou s'il s'y oppose par soy même ou par l'entremise de ses Anges, votre ennemy perdra la force, ses armes ne vous sçauroient offenser, & les hommes les plus forts & robustes s'affoibliront en eux mêmes & perdront cœur, ne pouuant en façon quelconque

Supr. n. 147. & 148.

vous endommager. Mettez donc toute votre confiance en Dieu, & reclamez-le à toute heure & à tout momẽt cõme votre Seigneur, Sauueur, protecteur & deffẽseur, auquel vous deuez vous cõmettre & tout ce qui vous appartient, le suppliant qu'il luy plaise vous proteger & defendre, & de pardonner à vos ennemis, & leur donner lumiere & connoissance de leurs fautes, confondre leurs mauuais desseins & détruire les embuches qu'ils vous auoient tramez, & les corrigez à la façon plus conforme à son vouloir, ainsi vous experimenterez comme Dieu, d'vne façon merueilleuse, conuertira l'amertume en douceur, la tristesse en ioye, & la persecution en consolation.

A quoy seruiront les suiuantes Oraisons ; pour les Doctes seruira encores ce que nous auons dit-cy dessus traitant des fruits de la confiance en Dieu, au nombre 200. & suiuans, au nombre 210. & suiuants, & au nombre 227. & suiuant.

Oraison pour se deffendre soy même des ennemis & persecuteurs.

323. MOnseigneur IESVS CHRIST, tres-doux & tres-aymant, me voicy votre seruiteur affligé & persecuté, ie reçois de vous cette tribulation comme venuë de la volonté de votre cœur paternel pour me faire entrer en reconnoissance de mes defauts, & me faire entrer en reconnoissance de mes defauts & me faire profiter en la voye de la perfection Chrétienne, ie l'accepte & supporte de bon cœur pour votre amour, & vous rends graces de ce qu'il vous à plû me visiter, ie m'offre moy même, tout prest & prompt à souffrir non seulement cette persecution ; mais encor toute autre affliction qu'il plairra à votre Majesté de m'enuoyer, seulement vous supplie-ie, me vouloir donner encor la patience à ce que ie ne me trouble ny chagrine point, & qu'en moy ne s'excitent des pensées de haine & de vengeance, mais que de toute son étenduë ie vous loüe & glorifie.

Ie remets volontiers & pardonne de tout mon cœur cette offense pour l'amour de vous, & prie votre Majesté de pardonner à qui m'a offensé & luy donner lumiere & connoissance, à ce qu'il connoisse sa faute & s'en corrige, & quand il resistera à vos inspirations, corrigez-le s'il vous plait en qualité de Seigneur qui pouuez & sçauez tout à la façon la plus conuenable à votre bon plaisir, confondez ses mauuaises pensées, découurez ses embuches, detruisez ses desseins & machinations, & empechez tout le m l qu'il me pourroit faire : c'est à vous à qui il appartient de me deffendre & proteger à toute heure & en tout moment, & d'empécher que non seulement ce mien ennemy

ennemy, mais aussi que toute autre chose contraire ne me puisse nuyre, puisque vous êtes mon Seigneur, Redempteur, Sauueur, protecteur, tuteur, deffenseur, conseruateur, refuge, confort, vie salut & consolation de mon ame & de mon corps. Etant donc mon protecteur, que peux-je craindre, vous étant ma deffence & ma force qu'elle puissance me pourra nuyre? *Pone me iuxta te, & cuiusvis manus pugnet contra me? Si Deus pro me, quis contra me?* Iob.c.17.v.3. Roman. c.8. vers.31.

Il pourra encor à toute heure, & plus auec le cœur que la bouche, dire les suiuantes paroles. Vous mon Dieu, qui êtes Seigneur de tout, qui pouuez tout, qui voyez tout, & qui voulez bien faire à tous, & particulierement à ceux qui se confient en vous & viuent sous votre diuine protection, deffendez-moy & me protegez de mes ennemis.

A cét effet seruira encores de reciter souuent les versets suiuants des Psalmes mis cy-dessus au nombre 604. cõme aussi de reciter le Psalm. 53. *Deus in nomine tuo, &c.* & le Psalm. 5. *Verba mea auribus, &c.* Finalement on pourra encor ioindre les suiuantes Oraisons, prenant de celles-cy comme des precedentes & choisissant celle ou celles toutes ou en parties, suiuant la deuotion d'vn chacun.

Orationes ad tuendum se ab inimicis:

Ex Psalmorum versiculis.

823.

DEus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me festina. Psal.69.vers.1.

Confundantur, & reuereantur, qui quærunt animam meam. vers.2.

Auertantur retrorsum, & erubescant, qui volunt mihi mala. vers.3.

In te Domine speraui, non confundar in æternum, in iustitia tua libera me. Psal.30.vers.1.

Esto mihi in Deum protectorem, & in locum refugij, vt saluum me facias. vers.3.

Quoniam firmamentum meum, & refugium meum es tu: & propter nomen tuum dux mihi eris, & enutries me. vers.4.

Eripe me de manu inimicorum meorum, & à persequentibus me. vers.17.

Ad te Domine leuaui animam meam: Deus meus in te confido, non erubescam. Psal.24. vers.1.

Neque irrideant me inimici mei: etenim vniuersi, qui sustinent te, non confundentur. vers.2.

Confundantur omnes iniqua agentes superuacuè. vers. 3.

Libera nos Deus Israel ex omnibus angustiis nostris. vers.22.

Psal. 34. vers. 1. Iudica Domine nocentes me, expugna impugnantes me.

vers. 2. Apprehende arma & scutum, & exurge in adiutorium mihi.

vers. 3. Effunde frameam, & conclude aduersus eos, qui persequuntur me: dic animæ meæ, salus tua ego sum.

vers. 6. Fiant tanquam puluis ante faciem venti: & Angelus Domini coarctans illos.

vers. 7. Fiat via illorum tenebræ & lubricum: & Angelus Domini persequens eos.

Psal. 55. ver. 11. In Deo laudabo verbum, in Domino laudabo sermonem: in Deo speraui, non timebo, quid faciat mihi homo.

Psal. 17. vers. 1. Diligam te Domine fortitudo mea, Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus.

vers. 2. Deus meus adiutor meus, & sperabo in eum.

vers. 3. Protector meus, & cornu salutis meæ, & susceptor meus.

vers. 4. Laudans inuocabo Dominum: & ab inimicis meis saluus ero.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum & terram.
℣. Saluos fac seruos tuos.
℟. Deus meus sperantes in te.
℣. Esto nobis Domine turris fortitudinis.
℟. A facie inimici.
℣. Nihil proficiat inimicus in nobis.
℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.
℣. Mitte nobis auxilium de Sancto.
℟. Et de Syon tuere nos.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

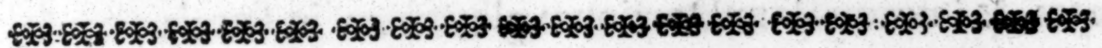
Oremus.

PRotector noster aspice Deus, & inimicorum nostrorum elide superbiam, eorúmque contumaciam dexteræ tuæ virtute prosterne, vt tuo auxilio ab eorum periculis tuti, & omni perturbatione submota, liberis tibi mentibus seruiamus.

QVæsumus omnipotens Deus, vota humilium respice, atque ad defensionem nostram dexteram tuæ Majestatis extende.

Præsta

PRæsta, quæsumus, omnipotens Deus, vt qui in tua protectione confidimus, cuncta nobis aduersantia, te adiuuante, vincamus. Per Christum Dominum nostrum.

ORATIO

Ad Beatissimam Virginem Mariam matrem Domini.

O MATER misericordiæ, Mater æterni Regis, perueniant ad te preces meæ. Scio me peccatis meis graues pænas commeruisse, sed tamen impetra mihi à Filio tuo misericordiam, vt antequam moriar ex animo conuertar, & sinceram agam pœnitentiam. O Virgo clementissima consolatrix afflictorum, auxilium Christianorum, adiuua me in hac tribulatione, & ab omnibus insidiis inimicorum tàm visibilium, quàm inuisibilium, & à cunctis me periculis protege. O Mater Domini, assiste mihi, & subueni tuis patrociniis, ac meritis, in omnibus doloribus meis, & præsertim in vltima necessitate mea succurre mihi. O Mater afflictorum, non me deseras in hora mortis meæ.

Ad Sanctissimos Angelos.

O Purissimi spiritus, Angeli beatissimi, assistite, quæso, mihi, & ab hominum iniquorum offensis me defendite, occurrite mihi in periculis cunctis, & seruate me in angustiis; ac consolamini, & maximè præsentes mihi estote migranti ex hoc sæculo: & potenter eripite me ab immundorum spirituum insidiis, & animam meam in vestrum consortium assumite. Tu præcipuè Angele bone, qui custos es meus fidelissimus, defende me in prælio, vt non peream in tremendo iudicio: Nec me deseras in quacunque necessitate, sed tuum mihi benignum impende auxilium. O vos omnes Sancti Angeli Dei, vestris obsecro intercessionibus defendar, vt infernalis canis mihi non noceat, & anima mea ad suum Creatorem pura perueniat.

Ad Patronum, aut Patronos cœlites.

O Patrone optime, Sancte N. etiam in te spem aliquam subsidij, & confidentiam collocaui. Tuis, obsecro, deprecationibus apud Deum, & nunc, & in cunctis aduersitatibus mihi adsis, & præsertim in extremæ necessitatibus Articulo. Im-

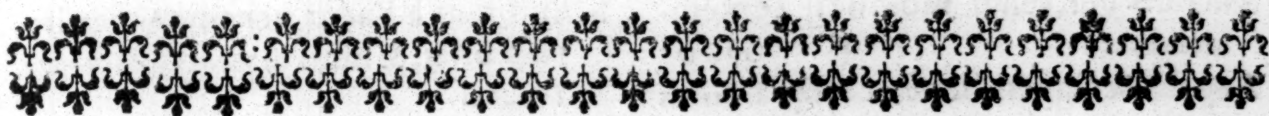
petra mihi, quæso, benignam sententiam, vt à Iudice meo audire merear: *Veni benedicte Patris mei, accipe regnum, quod tibi paratum est ab initio mundi*: Vt ita tecum, ô Sancte N. communem, & immortalem Dominum glorificem in sæcula sæculorum. Amen.

FINIS.

Ad maiorem Dei, Sanctissimi Nominis IESV, *Virginis Mariæ, Angelicorum spirituum, Sanctorúmque omnium gloriam.*

INDEX

INDEX RERVM OMNIVM,

Quæ toto in hoc Volumine continentur.

Prior numerus paginam, secundus paragraphum marginalem designant.

A

B

Carolus

C

D

Dæmonis

Exorcistæ

F

L

M

N

O

P

Paulus

Quærere

Q

R

Stultus

T

V

INDEX CONCIONVM

Per totum Annum occurrentium.

Tàm de Dominicis diebus, quàm de D.N. IESV-CHRISTI *Solemnitatibus, ac de Sanctorum Communi; ostendens accuratè, quod singulis diebus ex Manuali Exorcistarum, ac Parochorum Parochi, ac Verbi Dei Præcones Populo fideli audiendum proponant.*

PROPRIVM DE TEMPORE.

Implete

De

De

IN SOLEMNITATIBVS Iesv-Christi D. N.

COMMVNE SANCTORVM.

Finis totius Operis.

MONITVM AVCTORIS,

Ad Typographos, & Bibliopolas.

CVM multoties maximo Scriptorum grauamine eorum opera ob reprehensibiles Impressorum, Bibliopolarúmque errores, qui secundùm Virgilij dictum: *Quidnam mortalia pectora cogis, auri sacra fames?* temporali lucro potiùs, quàm Catholico zelo impulsi iam impressa Volumina iterum sine Auctoris consensu typis mandare tentauere, suspensioni obnoxia extitisse contigerit; caueant prædicti Impressores, ne opus hoc *Manuale Exorcistarum* inscriptum, me inscio; aut alicuius periti Theologi ad ipsius correctionem assistentia, qui aliquorum annorum spatio ad artem dæmonia ex humanis corporibus pellendi ex professo incubuerit, iterum prælo mandare præsumant. Vè enim illis: quia non spernenda vltio propter aperta pericula, quibus se manifestè exponerent, immineret. Cum enim hoc in opere de rebus tantùm ad Catholicam fidem spectantibus peragatur, ab ea declinare facillimum erit, maximè quia talis error non vno, dicam, verbo; sed vna duntaxat syllaba, quæ ipsam totaliter, aut partialiter saltem negare potest, perpetrari valeret; & tunc non de proprio tantùm, verùm de aliorum etiam errore, qui doctrinæ illi adeò falsè expositæ legendo forsitan adhærerent, culpabiles redderentur: quapropter Sanctæ Inquisitionis Magistros ad tale opus, aliáve similia suspendenda iure promouerent. Caueant inquam: quia tunc etiam tanquam publici boni perturbatores, præsentísque operis ad obsessorum, ægrotorúmque solatium ordinati efficaciæ impeditores in conscientiæ foro culpabiles essent, & ad illata tot pauperibus damna restauranda tenerentur. Hoc vnum denique sciant, quòd non mei negotio ductus (non enim de mea re ageretur) hæc monita exhibeo; sed vt diuinæ vltionis telum ipsi effugere valeant, à quo vt Deus Optimus Maximus nos defendere dignetur, exoremus. VALETE.

S. Petrus Apostolus.
S. Petrus Cœlestinus Papa.
S. Petrus Exorcista Martyr.
Petrus Santutius Cœlestinus Ab.
Pontius Abbas Bonæ-vellis.
S. Portianus Abbas.
S. Regulus Episcopus Arelatensis.
S. Remigius Episcopus Rhemensis.
Serenus Abbas.
S. Simon Apostolus.
S. Suitbertus Episcopus Verdensis.
S. Theodorus Archimandrita.
S. Theodosius Cœnobiarcha.
Valerius Polidorus.
S. Vbaldus Episcopus Eugubinus.
S. Vedastus Episcop. Atrebatensis.
S. Vincentius Ferrerius.
S. Vrsmarus Episc. in Cœnob. Laub.
S. Vulinvualocus Abbas.
S. Vuolphelmus Abbas.
Zacharias Vicecomes.
S. Zeno Episcopus Veronensis.

Facultas Reuerendissimi Patris Vicarij Generalis totius Ordinis S. P. FRANCISCI.

F. DANIEL A DONGO, Totius Ordinis Minorum S. P. FRANCISCI *Vicarius Generalis, & Seruus. Dilecto nobis in Christo P. F. Candido à Sarnico eiusdem Ordinis, Prouinciæ verò nostræ Reformatæ Brixiæ Concionatori, & Lectori Salutem in Domino.*

CVM iuxta Apostolicas, ac Ordinis Constitutiones reuisum, & approbatum fuerit quoddam Opus à te collectum, cui titulus est, *Manuale Exorcistarum, & Parochorum*; tenore præsentium cum salutaris obedientiæ merito facultatem tibi concedimus, & facimus, quatenus seru. seruan. prædictum Opus Typis mandare possis. Datis Neapoli in nostro Regio S. Mariæ Nouæ Cænobio hac die 7. Februarij 1656.

Fr. Daniel à Dongo, Vic. Gener.

Locus † sigilli.

Ad laudem IESV-CHRISTI.

IVssu Reuerendissimi Patris Danielis à Dongo Vicarij Generalis totius Ordinis S. Francisci, Ego. Fr. Ægidius à Melo Lector Sac. Theol Ordinis Minorum Strictioris Obseruantiæ Prouinciæ Reformatæ S. Antonij, ac S. Officij Inquisitionis Taruisij Consultor Generalis, legi, & maiori, qua potui, diligentia examinaui Opus Exorcisticum R. P. Candidi à Sarnico eiusdem Ordinis, & Instituti, Reformationis verò Brixiensis Theologi: quod inscribitur: *Manuale*

ō *Exor*

Exorcistarum : cuius piam, deuotam, ac facilem maxima cum animi oblectatione miratus sum doctrinam, ex fontibus quidem Saluatoris haustam; cum eiusdem Saluatoris documentis, fide, & sanctissimi nominis eius vi, & inuocatione vndique scateat; Doctrinam sanè Catholicam, & Euangelicam; nam ab Euangelij medulla hactenus (nescio cuius incuria) obrutam, iste Pater erutam fecit; & quantum Satanæ inuisam! propterea solitis suis versutijs ei lucem enixè deturbare continuè non desistit. Et quæ genus humanum emolumenta reportet, egomet, cum eædem sacræ ædes, huius reuisionis gratia, nos ambos tenerent, aliquando oculatus testis fui, aperte agnoscens quomodo ipse Pater, nedum ex studio assiduo, verùm etiam ex experientia, quæ docet, didicit. Nec aliquid inmixtum moribus, deuotioni, fideliumque pietati obnoxium mihi se se obuium dedit; ob id Opus, vt in publicum, nedum spectandum; sed vt illius ad praxim trahendum dignum, & necessarium censeo. Dat. Taruisij in nostro S. Mariæ de Iesu Cœnobio, die 2. Iunij, anno Orbis reparati. 1656.

Fr. Ægidius à Melo, qui supra.

EGO F. Thomas à Feltria ex Min. S. Francisci Strict. Obser. Lector Generalis, ex commissione Reuerendissimi Patris Danielis à Dongo torius Ordinis Seraphici Patris nostri S. Francisci Vicarij Generalis, vidi, ac seriò, & satis rigorosè examinaui pręsens Opus, inscriptum *Manuale Exorcistarum, ac Parochorum; hoc est, Tractatus de Curatione, ac Protectione Diuina, Auctore Reu. Patre Candido Brognolo, eiusdem Ordinis, & Instituti S. T. Professore*; in eoque nihil reperi sacrę doctrinæ, aut Christianis moribus dissonum, nec piarum aurium offensiuum: Quinimò cùm in eo plures, & graues errores circa Exorcisticam doctrinam, & plures notabiles abusus, periculis, ac pusillorum scandalis obnoxij, ab imperitis Exorcistis inuecti, detegantur, ac diludicè ex Sacri Euangelij, & Sacræ Theologię fontibus confutentur; ac insuper verus, purus, planus, & Euangelicus modus expellendi dæmones nobis ab ipso Christo Domino traditus, in hoc Opere mira facilitate, & puritate explicetur, & ad praxim applicetur; quo nempe modo explosis scandalorum periculis, efficaciter, perfectè, ac breui tempore dœmones expellantur, Energumeni liberentur, ac Maleficiati à maleficijs curentur; dignissimum iudico, vt ad gloriam sanctissimi nominis IESV, & ad decorem tam sancti Exorcistici officij, nec non ac Energumenorum, ac Maleficiatorum solamen in lucem edatur. In quorum fidem hæc manu propria subscripsi in nostro Conuentu Sancti Ioseph Vincentię, hæc die 9. Iulij 1656.

Ego Fr. Thomas, qui supra.

Nos

NOs infra scripti Doctores Theologi Parisienses hoc de Curatione & Protectione Diuina in tres partes distributo discursu accuratè examinato, atque discusso existimauimus, illum addepellandas Magorum incantationes, Dæmonum infestationes & abreptitiorum vexationes, omnibus exorcistis ac Parochis perutilem: Cumque nihil in eo repertum sit quod sit doctrinæ Orthodoxæ dissonum, poterit nostro iudicio fidenter prælo mandari. Actum hac vltima die Februarij, Anno Domini 1658.

F. MOLIN CARMELITA.

F. IOAN. ROBE', Ord. Pred.

F. ALEXANDER RICHAD
Prior Ordinis Pradicatorum.

Imprimatur hic Tractatus de Curatione & Protectione Diuina à præfatis Doctoribus Approbatus. Lugduni die 28. Iunij 1658.

DENEVF-VILLE. Vic. General.

A MESSIEVRS,

Messieurs les Senechal, & Gens tenans le Siege Presidial à Lyon.

SVPPLIE humblement Iean Radisson, Marchand Libraire à Lyon, & vous remontre; Qu'il auroit recouuert vn Liure intitulé, *Manuale Exorcistarum, ac Parochorum, hoc est tractatus de Curatione ac protectione Diuina, &c.* Lequel Liure il desireroit de faire imprimer: Mais comme il luy conuient de faire de grands frais & depences pour l'impression dudit Liure, il craint qu'apres auoir fourny vne notable somme d'argent, que quelques autres Libraires, ou Imprimeurs, enuieux de son trauail ne le voulussent contrefaire, vendre & distribuer, ce qui luy seroit vne notable perte; Il recourt à vous,

A ce qu'il vous plaise, MESSIEVRS, luy permettre de faire imprimer ledit Liure, & faire deffence à tous autres Libraires, Imprimeurs & autres personnes de quelle condition qu'elles soyent, de ne le faire imprimer, mesme d'en vendre ny debiter d'autres impressions que de celle dudit Suppliant, ou de ceux qui auront droit de luy, pendant le temps & terme de sept Années entieres, à conter du iour qu'il sera paracheué, à peine de cinq cens liures d'a-

mande, confiscation des Liures contrefaits, & de tous despens, dommages, & interest, & vous ferez bien.

I. RADISSON.

Soit montré au Procureur du Roy, ce 27. Iuin 1658.

SEVE.

VEu les Approbations des Docteurs, & du sieur Vicaire General de l'autre part; Ie n'empesche pour le Roy, que le Liure intitulé, *Manuale Exorcistarum ac Parochorum Authore Candido Brognolo,* soit imprimé & mis au iour par Iean Radisson, Marchand Libraire de cette Ville, auec deffences à tous autres en tel cas requises & accoustumées. Fait ce 28. Iuin 1658.

VIDAVD.

Soit fait suiuant les conclusions du Procureur du Roy, ce 28. Iuin 1658.

SEVE.

MANVALIS

mande, confiscation des Liures contrefaits, & de tous despens, dommages, & interest, & vous ferez bien.

I. RADISSON.

Soit montré au Procureur du Roy, ce 27. Iuin 1658.

SEVE.

VEu les Approbations des Docteurs, & du sieur Vicaire General de l'autre part; Ie n'empesche pour le Roy, que le Liure intitulé, *Manuale Exorcistarum ac Parochorum Authore Candido Brognolo*, soit imprimé & mis au iour par Iean Radisson, Marchand Libraire de cette Ville, auec deffences à tous autres en tel cas requises & accoustumées. Fait ce 28. Iuin 1658.

VIDAVD.

Soit fait suiuant les conclusions du Procureur du Roy, ce 28. Iuin 1658.

SEVE.

MANVALIS

